

FROM THE UNIONIST ACTUALITÉ TO THE MASS POPULARITY:

ŞEHBÂL (1909 -1914)

Thesis submitted to the

Institute for Graduate Studies in Social Sciences

in the partial fulfillment of the requirements for the degree of

Master of Arts

in

History

by

Selim Ahmetoğlu

Boğaziçi University

2007

ABSTRACT

From the Unionist Actualité to the Mass Popularity: *Şehbâl* (1909-1914)

The basic goal of this thesis is to have a deep look into *Şehbâl*, a magazine published during the Second Constitutional period when the Ottoman Empire went through a process of important changes and progress. *Şehbâl* was published after the declaration of the Second Constitution in 1908 between March 1, 1325 (March 14, 1909) and July 10, 1330 (July 24, 1914) for a period of five years and four months in the form of 100 issues.

Şehbâl was published in the capital city of the Empire and it read the pulse of its period well. It is an important primary source documenting the cultural and current events of its period. *Şehbâl* literally means “the longest feather in the wing that facilitates acceleration.” With that name, it tried to have an effective role in the transformational process of the Empire through its publication policies.

Şehbâl was published during the most active and effective period of Bâb-ı Âli between 1908 and 1914. This period marks the formation and implementation of the policies of the Committee of Union and Progress which aimed to overcome and survive various political and social problems the Ottoman Empire had and to make significant progress to catch up with its contemporaries through social transformation and development. Unionists were aware of the importance of the press in reaching this goal. As a result, while they secretly supported some newspapers and magazines, some intellectuals with Unionist ideas also tried to contribute to the

westernization process of the Ottoman society with newspapers and magazines they published.

Şehbâl especially emphasized women's rights, technology, medicine, arts, politics and social concerns in its articles. It was also visually quite rich. It can be surmised through a study of this visual material that the magazine captured its period and tried to introduce western culture through western sources.

ÖZET

İttihatçı Aktüaliteden Kitlese Popülariteye: Şehbâl (1909-1914)

Bu tezin temel hedefi; Osmanlı İmparatorluğu'nda önemli bir değişim ve gelişim sürecinin yaşandığı II. Meşrutiyet döneminde yayınlanmış olan *Şehbâl* dergisinin derinlemesine bir incelemeye tâbi tutulmasıdır. *Şehbâl* dergisi; 1908 yılında ilan edilen II. Meşrutiyet'in ardından 1 Mart 1325 (14 Mart 1909) ile 10 Temmuz 1330 (24 Temmuz 1914) tarihleri arasında beş yıl dört aylık bir zaman diliminde yüz sayı olarak yayınlanmıştır.

İmparatorluğun başkentinde yayınlanan *Şehbâl* dergisi, dönemin nabzını oldukça iyi bir şekilde tutan ve bunu da sayfalarına oldukça iyi bir biçimde yansıtan önemli bir kültür ve aktüalite dergisi olmasının yanı sıra, aynı zamanda, II. Meşrutiyet döneminde yaşanan olayları bugüne aktaran önemli bir birincil kaynaktır. Kelime anlamı “kuş kanadının en uzun tüyü, hızlanmayı sağlayan tüy” olan Şehbâl, bu süreçte yapmış olduğu yayınlar ve izlemiş olduğu yayın politikasıyla, Osmanlı İmparatorluğu'nun içinde bulunduğu değişim ve gelişim sürecinde etkili olmaya çalışmıştır.

Şehbâl dergisi; Bâb-ı Âli'nin, en hareketli ve verimli dönemini yaşadığı 1908 - 1914 yılları arasında yayınlanmıştır. Bu dönem, İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin politikalarının şekillenmeye ve ülke genelinde uygulanmaya başlandığı bir dönemdir. İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin temel hedefi, Osmanlı İmparatorluğu'nun içinde

bulunduğu çeşitli siyasal ve toplumsal sıkıntılardan kurtulup ayakta durabilmesini sağladıktan sonra; Osmanlı toplumsal yapısında önemli bir değişim ve gelişim süreci başlatarak Osmanlı toplumunu geri kalmış bir toplum olmaktan çıkartıp çağı yakalamasını sağlamaktı. İttihatçılar, bu hedefe ulaşmada basın ne kadar önemli bir araç olduğunun farkındaydılar. Bunun sonucunda, bir taraftan İttihatçılar el altından bazı gazete ve dergileri desteklerken, diğer taraftan İttihatçı fikir yapısına sahip aydınlar da çıkarmış oldukları gazete ve dergilerle Osmanlı toplumunun batıya dönük değişim ve dönüşüm sürecine katkıda bulunmaya çalışıyorlardı.

Bu tezde, Osmanlı İmparatorluğu'nun yaşamış olduğu bu değişim sürecinin *Şehbâl* dergisinin sayfalarına nasıl yansıdığı ve *Şehbâl*'in de bu süreci nasıl etkilemeye çalıştığı ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır.

ACKNOWLEDGEMENTS

The thesis that you are holding now is a product of a long and a hard-working process. In the beginnings of my M.A. education, after an easily completion of the related courses, I was supposing that I would soon finish the following thesis and have graduation. However, the reality that I should both attend the M.A. courses and earn my life, upset downs all my plans. So, after a long period I could manage to overcome the both, M.A. courses and the thesis. I realized the meaning of the Turkish proverb in this process: “*One could not carry two watermelons under one arm!*” This thesis is completed owing to the contributions of many people. After finishing the thesis, I realized that there existed a long list consisting the names to whom I had to thank for their great helps.

I want to deeply thank to my cousins Ali MERCİMEK, Sevim MERCİMEK and Kadir ABDÜLAZİZOĞLU and besides Ömer MUSAOĞLU, Hüseyin İBRAHİMOĞLU, Tahsin İBRAHİMOĞLU, Ahmet KARAAHMETOĞLU, Nilgün and Burhanettin KORUCU who gave sincere contributions during different phases in my education life that made me successfully reach these days.

I also want to thank to Hüseyin GÜNDOĞDU who helped me to overcome the problems, especially in Ottoman Turkish, to Mustafa BAHCACI and Ercüment

HANÇER for their great helps about computer-based problems. And, I also want to thank my friends M. Kemal SİNCER, Oğuzhan KORUCU, Yusuf BAHÇİVANOĞLU, E. Zeynep (AKSOY) ARSLAN and Enver ARSLAN, Elçin ÖZKAL and Petek SAĞINÇ, for their support and contributions during this period.

I want to thank Prof. Dr. Selçuk ESENBEL and Prof. Dr. Günhan DANIŞMAN for reading my thesis and giving a lot of advises about it. And also, I want to thank Prof. Dr. Edhem ELDEM, the Director of the Institute for Graduate Studies in Social Sciences, for his help and patience during this process.

I want to thank my beloved family members, my uncle Abdullah AHMETOĞLU and my father Yusuf AHMETOĞLU who were supporting me from the beginning of my education life. I also want to thank my mother Hamdiye AHMETOĞLU that the thesis is completed with the help of her great support and prayers.

As a conclusion, I want to thank Asist. Prof. Yavuz Selim KARAKIŞLA, who always helps me and supports me from the first day that we met at Boğaziçi University in September 1998. He has been trying to help me to solve all my problems from the beginning. He is *“the advisor of all times”* for me. I would not be at this status without his great support and help. I, also, want to thank his little daughter Eylül Yağmur KARAKIŞLA because of her efforts for motivating me to finish the thesis.

I want to finish with a Turkish proverb from Yavuz Selim KARAKIŞLA that smiled me every time I heard it and that explains my psychology during the writing process of this thesis: *“The worst sort of worker does his best, only towards sunset!”*

*to the all “ vefalı ” friends
who make the life liveable*

TABLE OF CONTENTS

I-) INTRODUCTION

- Significance of Topic.....1
- Methodology and Sources.....4
- A General Look on the Life and Press in the Ottoman Empire
in the 20th Century.....7

II-) ŞEHBÂL AS A JOURNAL

- The Characteristics of *Şehbâl*.....17
- The Content, Topics and Messages.....30
- The Authors.....33

III-) ŞEHBÂL: FROM THE UNIONIST ACTUALITÉ TO THE MASS POPULARITY

- Politics and Society (*Tefekkür ve Tettebbü', Atf-ı Nazar, Musâhabe-yi
İçtimâ'îye, Musâhabe-yi Lisâniye*).....42
- Women (*Hanımlar İçin, Ev İşleri, El İşleri, Herşeyden,
Moda*).....50
- Hunger for Science (*Musâhabe-yi Fenniye, Vesâyık ve Hakâyık,
İlimlerleFenler*).....58
- Fiction (*Mûsikî, Şi'ir, Hikâye, Tiyatro, Musâhabe-yi
Edebiye*).....64
- Announcements (*Muhterem Kâri'lere, Mûsâbakalarımız, İdârenin
İhtarları, Küçük Bir Muhabere*).....76
- Album (*Şehbâlin Albümü*).....91
- Advertisements.....96
- Visual Materials.....100

IV-) CONCLUSION.....106

- BIBLIOGRAPHY.....109

- APPENDIXES

- The Index and the Cover Pages of *Şehbâl* (1-100).....120
- The List of Permanent Articles.....220
- The List of Authors.....223
- Modern Turkish Transcriptions of Some Articles in Ottoman Turkish
 - Announcements (Muhterem Kâri'lere, Mûsâbakalarımız, İdârenin
İhtarları, Küçük Bir Muhabere).....226
 - Selected Articles.....277
- Visual Materials
 - The Photographs of Ottoman Elites.....361
 - The Photographs of the March 31st Incident.....366
 - The Photographs of Tripoli War.....371
 - The Photographs and Illustrations of Balkan Wars.....380
 - Selected Photographs.....395
 - The Examples of Advertisement Pages.....400
 - The Archival Documents Related with *Şehbâl*.....404

CHAPTER 1

INTRODUCTION

Significance of the Topic

The basic goal of this thesis is to have a deep look into *Şehbâl*, a magazine published during the Second Constitutional period when the Ottoman Empire went through a process of important changes and progress. *Şehbâl* was published after the declaration of the Second Constitution in 1908 between March 1, 1325 (March 14, 1909) and July 10, 1330 (July 24, 1914) for a period of five years and four months in the form of 100 issues.

Şehbâl was published in the capital city of the Empire and it read the pulse of its period well. It is an important primary source documenting the cultural and current events of its period. *Şehbâl* literally means “the longest feather in the wing that facilitates acceleration.” With that name, it tried to have an effective role in the transformational process of the Empire through its publication policies.

As a result of the pressures of the Committee of Union and Progress, this new period started with the Basic Law (*Kanun-u Esasi*) implemented again by Sultan Abdülhamit II. As an important and long-lasting representative of the newly liberated

Ottoman press, contributions of *Şehbâl* to the fastest and most effective process of social change that the Ottoman society ever went through has been determined by several studies. It was published every two weeks for five years and four months for a total of one hundred issues.

Numerous books have been written about the activities of the Committee of Union and Progress which characterized the period from the declaration of the Second Constitution in 1908 to the end of the WWI. It is possible to gather more accurate information about the important topics of the period by studying the newspapers and magazines as well as these books.

With the Declaration of Liberty, abolition of censorship enabled the Ottoman press to make significant progress. An increase in the number of periodicals due to the abolition of censorship made it possible for historians and scholars to follow the agenda of the period. Even though it is not easy to find long-lasting and good quality periodicals in the Ottoman press (Bâb-ı Âli), the few available are seen as important representatives of the period.

Bâb-ı Âli had a multivocal structure until the onset of the WWI. There were periodicals which tried to contribute to the process of transformation the Ottoman society went through with their own goals. While current political issues could be discussed actively in the newspapers and magazines of the day, the authoritarian attitude that was inaugurated with the one party regime of the Committee of Union and Progress ended up with the reimplementing of censorship when the WWI started. During the war years, the Ottoman press had to publish apolitical news that would cheer up the public and longed for the glorious days of its freedom.

Şehbâl was published during the most active and effective period of Bâb-ı Âli between 1908 and 1914. This period marks the formation and implementation of the

policies of the Committee of Union and Progress which aimed to overcome and survive various political and social problems the Ottoman Empire had and to make significant progress to catch up with its contemporaries through social transformation and development. Unionists were aware of the importance of the press in reaching this goal. As a result, while they secretly supported some newspapers and magazines, some intellectuals with Unionist ideas also tried to contribute to the westernization process of the Ottoman society with newspapers and magazines they published.

Şehbâl is a magazine published by people with Unionist ideas even though that was never made explicit. It can be easily seen upon studying the issues or the index. Such a study can also reveal the kind of articles and photographs in the magazine that supported the cultural change targeted by the Committee of Union and Progress.

Şehbâl especially emphasized women's rights, technology, medicine, arts, politics and social concerns in its articles. It was also visually quite rich. It can be surmised through a study of this visual material that the magazine captured its period and tried to introduce western culture through western sources.

Its articles and visual materials make it a very valuable source for Ottoman historians and scholars who study the period of the Second Constitution. Not just *Şehbâl* but all periodicals published by people from different walks of life with different perspectives are invaluable sources of information for researchers. Theses on these periodicals help shed light on the social and political life of the Ottomans from different angles. It is an important and necessary phase for the Ottoman historiography.

Methodology and Sources

Ottoman periodicals that emerged in the last quarter of the nineteenth century and developed both quantitatively and qualitatively in 1908 with the declaration of the Second Constitution are estimated to be very precious documents in Ottoman social and intellectual historiography. These periodicals helped new ideas to thrive in the Ottoman society and shaped it according to the policies of the Young Turks.

Şehbâl, which is the primary source of this study, was also published between 1909 – 1914 in Istanbul. For centuries, Istanbul was the capital city of the Ottoman Empire and it inaugurated a new era of freedom starting from Thessaloniki. Istanbul was the center of the Ottoman press back then, too.

The primary source of this thesis, *Şehbâl* was hard to obtain since it could only be found in a few libraries in Istanbul and because of their photocopying policies as well as some financial reasons. The first task after this arduous process of acquisition was to prepare an index of the magazine published between 1909 – 1914 in 100 issues. Another index of periodic articles and an index of writers were also prepared. Then, the transliteration of articles best-suited for a detailed study began.

The transliteration of articles yielded detailed information on the writers' viewpoints as well as the basic publication policies of the magazine. Also, the articles shed light on the political and social conditions in the Ottoman Empire. A transliteration of announcements came next. They proved to be very useful sources in determining the reader-magazine relationships and *Şehbâl*'s targets.

Illustrations and photographs were also scrutinized in detail and thematically categorized in the Appendix. Additionally, the advertisements which depict the role of press in announcing the economic activities of the period to the public are enclosed in the Appendix. Also included in the Appendix are the cover pages of the magazine.

Next came the secondary sources. Books and articles on the Second Constitutional period and Committee of Union and Progress were determined and read. Especially causes and effects of the ‘press boom’ were studied as well as its role in the social policies. Additionally, other theses on the same period contributed to this thesis.

Two theses on *Şehbâl* are discovered, but upon scrutiny, they turned out to be nothing more than catalogs. However, especially Ahmet Ölmez’s thesis called “*Şehbâl Mecmuası*” helped give a general idea. Nevval Konuk’s thesis called “*Şehbâl Mecmuası’nda Sanat Tarihi Yazıları*” focused on only articles of art history, and therefore did not prove helpful for this study. Two more theses called “*Şehbâl Mecmuası’nda Musiki Yazıları 1–50*” and “*Şehbâl Mecmuası’nda Musiki Yazıları 51–100*” were discovered, but could not be reached despite strenuous efforts. An Internet search created the impression that these theses consisted of an index and transliteration of the articles published in the “*Mûsikî*” column of the magazine.

The German article by Sabina Prator about the magazine which was recommended by Prof. Dr. Suraiya Faroqhi contributed a lot of general information. Three documents found in the Prime Ministry Ottoman Archives indicated the magazine’s relationship with the state and governments. After a transliteration, these documents have been added to the Appendix. As a result, this thesis consists of four chapters, a bibliography and an appendix.

In Chapter 1, the significance of the topic, methodology and sources are given as well as the press in the Ottoman Empire. In Chapter 2, *Şehbâl*'s characteristics, contents, messages and writers are dealt with. In Chapter 3, *Şehbâl* 's articles on politics, society, women, science and technology, arts, and announcements, advertisements and visual materials are studied in detail. Bibliography is followed by the Appendix which includes *Şehbâl*'s index, periodical articles index, writers' index, transliterations of selected writings and visual materials.

A General Look on the Life and Press in the Ottoman Empire in the 20th Century

In order to put *Şehbal*'s activities in a cultural and temporal context, the political, social and cultural atmosphere of the period needs to be known in a general framework.

By the 19th Century, Ottoman statesmen desperately sought to find ways to overcome the problems the Empire had and make it into an effective actor in its geography again by implementing various reforms.

Especially the reforms that started in the reign of Sultan Mahmut II. continued in his successor Sultan Abdülmecit's reign, too and gained momentum with *Gülhane Hatt-ı Hümayunu* (Tanzimat Fermanı). In Abdülaziz's reign, the reforms slowed down, but Tanzimat peaked with in Sultan Abdülhamit II.'s reign even though he was shown as an anti-reformist. Sultan Abdülhamit II. on the one hand worked to consolidate his power, and on the other, he played an important role in developing the Empire and established the modern, western educational institutions that would later on oppose him. This reformist tradition made the Young Turks see themselves as the descendants of the nineteenth century reformists and Tanzimat policies.¹

Before looking into who the Young Turks were and what they aimed, the concept itself needs clarification. It is a controversial one because of its associations in Turkish historiography. It originated from the French term which was first used in

¹ Şerif Mardin. *Türkiye'de Din ve Toplumsal Değişme*. Bediüzzaman Said Nursi Olayı, İstanbul, İletişim Yayınları, 1997, p. 53.

1828 by Charles MacFarlane to denote the young Ottomans of the period. Later, Abdolimo Ubicini used it for both reformist statesmen in Sultan Mahmut II.'s reign and the pro-westernization Tanzimat statesmen in Sultan Abdülmecit's reign as "Jeune Turquie de Mahmoud" and "Jeune Turquie d'Abdul Medjid", respectively.²

The Young Turks was an epithet given to revolutionaries that wanted to reform the state and society in accordance with the needs of the period.³ Even though the term is used to denote many different groups, the most important one is undoubtedly the dissenters against Sultan Abdülhamit II. who closed down the Ottoman Parliament in 1878.⁴ Since the beginning of the 20th century, this term has been used to denote the Muslim dissenters against Sultan Abdülhamit II.⁵

In 1878, with the closing down of the Ottoman Parliament, Turkish intellectuals who could not dissent against the political pressures at home fled abroad.⁶ The Young Turk Movement which was formed around 1880s made an impact until 1908. The young people in the movement read and made others read the works of innovative writers such as Namık Kemal, Şinasi, and Ziya Paşa.⁷

The Young Turks thought the ideal system of government for the Ottoman Empire was constitutional monarchy.⁸ A group of Young Turks consisting mainly of students of the Military School of Medicine formed an organization called İttihat-ı Osmanî in order to dethrone Sultan Abdülhamit II. in 1889. Among the leaders were İbrahim Temo, İshak Sükuti, Mehmet Reşit, Abdullah Cevdet and Hüseyinzade Ali. This group joined Ahmed Rıza, the leader of the Young Turks in Paris and changed

² M.Şükrü Hanioglu. *Jön Türkler*, in *İslam Ansiklopedisi*, DİA, vol.23, p.584

³ Ahmet Bedevi Kuran. *İnkılap Tarihimiz ve Jön Türkler*, İstanbul, 1945, p. 8

⁴ M.Şükrü Hanioglu. *ibid.*, p.586

⁵ *Ibid.*, p.585

⁶ Herbert Duda. *XIX. Yüzyılın sonu ile XX. Yüzyılın başında Türkiye'de Hilafet'ten Cumhuriyet'e Geçiş*, T.K.A. 1989, p.57

⁷ *Ibid.*, p.57

⁸ E.E. Ramsour. *Jön Türkler ve 1908 İhtilali*, Pınar Yayınları, İstanbul, 2004, p.62

the organization's name to the Ottoman Committee of Union and Progress-- "Osmanlı İttihat ve Terakki Cemiyeti".⁹

The primary activity of the Young Turks was publishing newspapers and magazines. Ahmet Rıza published *Meşveret* in Paris since 1895. In 1896, Murat Bey who came from Cairo to Geneva published *Mizan* here, too. İshak Sükuti, Abdullah Cevdet and Tunalı Hilmi started to publish *Osmanlı* in 1897.¹⁰

The Young Turks abroad were not all alike. They had ideological differences. Ahmet Rıza and Mizancı Murat represented two distinct wings and competed for the leadership of the organization. Ahmet Rıza's positivist ideas and strict attitude was in stark contrast to Mizancı Murat's more influential Islamist ideas.¹¹

Sultan Abdülhamit II. tried to take advantage of disputes among the Young Turks abroad in various ways. He appointed Ahmet Celaleddin Paşa to make a deal with Mizancı Murat in 1897. Mizancı Murat was convinced to come back to İstanbul as a result of the promises made to him which affected the organization morale badly.¹² While this low morale continued, a reinvigorating development came along. Sultan Abdülhamit II.'s brother-in-law Damat Mahmut Celaleddin Paşa, his sons Prince Sebahaddin and Lütfullah Bey came to Paris to join the Young Turks in 1889 which boosted the movement and heralded future separations.¹³

Ahmet Rıza had positivist, centralist and Ottoman-Islamist nationalist views and was against foreign intervention.¹⁴ Prince Sebahaddin, on the other hand, adopted French Edmond Demolis's ideas. He considered the private sector the

⁹ Tarık Zafer Tunaya, *Türkiye'de Siyasal Partiler*, İstanbul, 1988, vol. 1, p.19

¹⁰ Ibid., p.20

¹¹ Şerif Mardin. *Jön Türklerin Siyasi Fikirleri 1895-1908*, İletişim Yay. İstanbul, 1997, p. 117

¹² Ahmet Bedevi Kuran. *İnkılap Tarihimiz ve Jön Türkler*, İstanbul, 1945, pp 57-62

¹³ Enver Ziya Karal, *Osmanlı Tarihi*, TTK Yay., Ankara, 1997, vol.8, pp. 519-520

¹⁴ Şerif Mardin. *Jön Türklerin Siyasi Fikirleri 1895-1908*, İletişim Yay. İstanbul, 1997, pp 173-220

driving force of progress and was in favor of a decentralized administration. He was much more lenient about foreign intervention compared to Ahmet Rıza.¹⁵ Prince Sebahaddin Bey continued his activities outside the Committee of Union and Progress.

So, after Mizancı Murat's self-induced retreat, separation process of the Young Turks started as Ahmet Rıza's group and Prince Sebahaddin's group.

In 1906, ten people who mostly consisted of Third Army officers gathered in Thessalonika to form "Osmanlı Hürriyet Cemiyeti" and this organization joined the Ottoman Committee of Union and Progress on September 27, 1907. After this merge, the name of the organization was changed to the Committee of Progress and Union-- "Terakki ve İttihat Cemiyeti" for a while. Later, it continued its activities under the name of the Committee of Union and Progress-- "İttihat ve Terakki Cemiyeti".¹⁶

The most important activity of the Young Turks was to get Kânûn-i Esâsî to be implemented on July 24, 1908 as a result of the rebellion of some troops of the Third Army in Macedonia. This also meant the beginning of the end for the Ottoman Empire. This was a bourgeois revolution just like the one in 1905 in Russia and in 1906 in Iran.¹⁷

The Committee had more say in governing the country with the declaration of the Second Constitution. However, it had its challenges in foreign affairs. The annexation of Bosnia Herzegovina by Austria, Bulgaria's declaration of independence, rebellions in Crete to get annexed by Greece and inefficient measures against all that by the Committee broadened the gap between the Committee intellectuals and the public. The rising opposition brought about the uprising aka the

¹⁵ Ibid.,pp. 287-299

¹⁶ Yusuf Hikmet Bayur. *Türk İnkılabı Tarihi*, TTK Yay, Ankara, 1991, vol. 1, p. 312

¹⁷ Niyazi Berkes. *Türkiye'de Çağdaşlaşma*, Doğu-Batı Yay., İstanbul, 1970, pp. 386-387

March 31 Incident. This was quelled by the Army of Action formed by the Committee. Afterwards, Sultan Abdülhamit II. was dethroned and his brother Mehmet V. Reşat succeeded him. So, the Committee had total government control. Trablusgarp War, Balkan Wars, Bab-ı Ali Raid and WW I followed suit.

The Second Constitution, which was declared with the efforts of the Committee of Union and Progress, witnessed political as well as social developments and changes. Declaration of Kânûn-i Esâsî opened the flood gates on a wide range of ideas suppressed by the censorious Sultan. On July 25, 1908, *İkdam* had a circulation of 60,000; *Sabah* had 40,000; by the afternoon, these newspapers changed hands for forty times their cover price. New literary, political and other miscelleneous magazines started to be published and some of the major Young Turk publications moved their headquarters to İstanbul.¹⁸ According to official records, the number of applicants for publications from July 1908 to December 1911 to the Press Bureau was up to 2000. However, many of those never got to be published.¹⁹ In 1908-1909, 353; in 1910, 130; in 1911, 124; in 1912 when the Balkan War broke out 45; in 1913, 92; in 1914, 75; in 1915, 6; in 1916, 8; in 1917, 14; in 1918, 71 periodicals were launched.²⁰

According to another source, from the declaration of the Second Constitution in 1908 to Mondros Treaty in 1918, over a thousand periodicals were published.²¹ All these numbers indicate the huge changes and improvements in the press brought along with the declaration of the Second Constitution.

¹⁸ Bernard Lewis. *Modern Türkiye'nin Doğuşu*, TTK, Ankara, 2000, p.230

¹⁹ Ahmet Emin Yalman. *The Development of Modern Turkey as Measured by Its Press*, Colombia University Press, 1914, p. 87

²⁰ Orhan Koloğlu, "Osmanlı Basını, İçeriği ve Rejimi", *Tanzimattan Cumhuriyete Türkiye Ansiklopedisi*, vol 1, p. 90

²¹ Yavuz Selim Karakışla. "II. Meşrutiyet'ten Cumhuriyet'e Çocuk Dünyası Dergisi, (1913-14,1918-19,1926-27)", *Müteferrika*, No:13, Yaz 1998, pp. 119-191

The March 31 Incident, on the other hand, had detrimental effects on the press. Censorship could be exercised on newspapers and magazines without any explanation. However, publishers beat them at their own game with a cunning trick. They bought the rights of several newspapers in advance and as their magazines or newspapers got shut down, they continued publication with small changes in their names.²² After the suppression of the March 31 Incident, magazines and newspapers were reduced to a regular number which was exaggerated after the chaotic Second Constitutional period.

In this period, magazines displayed adiversity in their content. They addressed a wide range of issues from fine arts, literature, education, history, humor, children, economics, women, religion, the military, to health, and sports. Some of them were over-sized and included pictures, cartoons, or maps.²³

Even in this period when every day several newspapers and magazines came out and shut down, some publications were long-lived and kept their significance up until now. One of the best examples was Şehbal and the others can be categorized into a few groups. Firstly, *Mecmua-i Fünun* was a scientific one whose first issue came out in July 1862. It was Cemiyet-i İlmiye-i Osmaniye's publication and was published by Münif Paşa. It lasted for five years during which 48 issues came out.²⁴

At the beginning of the 20th century, the economic crises the Ottoman Empire had to live through compelled the intellectuals to seek new economic methods. Ahmet Şuayib, Rıza Tevfik and Cavid Bey published the magazine *Ulum-ı İktisadiye ve İçtimaiye* which emphasized that social progress required economic

²² Selim Nüzhet. *Türk Gazeteciliği (1831-1931)*, İstanbul, 1940, pp.82-83

²³ Orhan Koloğlu. *Ibid.*, p.116

²⁴ Dündar Akunal. *İlk Türk Dergisi: Mecmu'â-i Fünûn*, Tanzimattan Cumhuriyete Türkiye Ansiklopedisi, vol. 1, p.116

progress. Articles on economics, sociology and philosophy are prevalent in the magazine as well as the effects of positivism.²⁵

The second economy magazine of the period was *İktisadiyat* which came out in February 1915 and which adopted a nationalist economic policy. It was closed down in 1917 after 69 weekly issues.²⁶

The magazine *Servet-i Fünun* published by Ahmet İhsan in March 1891 had a scientific orientation at first, but in 1895, Recaizade Mahmut Ekrem focused more on young writers, so it became a literary magazine. This magazine which included the Fecr-i Ati group was published as a daily for a while. In the Republican period, it continued publication under the name of Awakening--*Uyanış* and in 1944, after its 2464th issue, it was closed down.²⁷

In this period, magazines were generally influenced by Turkism, Islamism, and Westernism.

Turkist ideology got stronger in the Committee after the declaration of the Second Constitution and many magazines were published in line with this ideology. “Türk Derneği” was established by Yusuf Akçura, Necip Asım and Veled Çelebi on December 25, 1908. It aimed to spread and explain Turkish culture, history and language in its weekly magazines *Halka Doğru* and *Türk Sözü*, edited by Celal Sahir. The first issue of *Halka Doğru* came out in April 1913 and contained the writings of Halide Edip, Yusuf Akçura, Ahmet Ağaoğlu, Celal Sahir, Hamdullah Suphi, Akil Muhtar, Ali Canip, Ali Ulvi, Kazım Nâmi, Mehmet Fuad, Ziya Gökalp, Mehmet Emin, and Memduh Şevket.

²⁵ Zafer Toprak. *II. Meşrutiyet'te Fikir Dergileri, Tanzimattan Cumhuriyete Türkiye Ansiklopedisi*, vol. 1, pp.112-117

²⁶ Zafer Toprak. *Fikir Dergiciliğinin Yüzyılı*, in *Türkiye’de Dergiler – Ansiklopediler*. Gelişim, 1984, p. 28

²⁷ Ibid., p.18

After Türk Derneği closed down, the magazine *Türk Yurdu* was published by Mehmet Emin and was edited by Yusuf Akçura. The head writer of *Türk Sözü* was Ömer Seyfettin and the first issue came out in April 1914. It closed down after 16 weekly issues.

The magazine *Genç Kalemler* was published in Thessalonika and its first issue was called “Hüsn ve Şiir”. The important article titled “Yeni Lisan” in this magazine inaugurated a nationalist literature movement and also started a process of simplification and purification in language. *Genç Kalemler* became the publication of Turkism with Ziya Gökalp’s contributions. Yunus Nadi, Süleyman Nesib, Celal Sahir, Kazım Nâmi, Tevfik Fikret, Hüseyin Siret, Tahsin Nihat, Enis Avni (Aka Gündüz), Süleyman Nazif and Şehabettin Süleyman were among the writers. *Yeni Mecmua*, which was published between 1917–18, was also a Turkist publication.

Islamism was firstly talked about in the Ottoman Empire in Sultan Abdülaziz’ reign. In Sultan Abdülhamit II.’s reign and in the Second Constitutional periods, it became influential as a political movement. İslam Birliği (Islamic Union), aka Pan-Islamism and İttihâd-ı İslam, was a political social organization of Islamic countries against the West. The objective of Islamic Union movement during the Second Constitutional period was to reform Islam. Many Islamist periodicals were published at the time the most important of which was *Sebil-ür Reşat*. The first 182 issues had the name *Sıratü’l Müstakim* and it was a political, scientific, literary as well as ethical weekly. The first issue came out in September 1908 and was owned by Eşref Edib (Fergan). Mehmet Akif, Manastırlı İsmail Hakkı, Şeyhülislam Musa Kazım, Babanzade Ahmet Naim, Bursalı Mehmet Tahir, Ebu’l –ula Mardin, and Mithat Cemal were among its writers.

Beyanü'l Hak was another important Islamist publication that lasted from 1908 to 1912. The chief writer was Mustafa Sabri Efendi. *Ceride-i Sufiye*, which was “*Tasavvufi, dini, siyasi, edebi Türk Ceride-i İslamiyesi*”, was published weekly between 1910-20. Ali Fuat Başgil was the head writer for a while, and Gelenbevi Mustafa Efendi, Fazıl Berki, Tahir Olgun, Hamamizade İhsan, Ahmet Ferit, Rıza Tevfik and İbnülemin Mahmut Kemal were among its writers.

İctihat was one of the most important westernist magazines published by Abdullah Cevdet. Despite Tanzimat’s compromise between the West and Turkish culture, *İctihat* was a solid western admirer. It rejected everything eastern and wholeheartedly accepted everything western. *İctihat* defended women’s rights and modernization of the family while it opposed medreses. It proposed secularism and championed a script change from the Arabic to the Latin alphabet as well as acceptance of international measurement units.

Servet-i Fünunı was a prominent literary magazine from 1895 onwards with its young writers recruited by Rezaizade Mahmut Ekrem. *Mecmua-i Ebüzziya* was published by Ebüzziya Tevfik Bey. It favored Edebiyat-ı Cedide and came out as a 112-page monthly magazine. Gülnar Hanım, Salih Zeki Bey, Mehmet Tahir, Ahmet Rasim and Cenap Şehabettin were among its writers.

Aşîyan was also a literary magazine published between September 10, 1908 and March 12, 1909 in 26 issues. Abdülhak Hamit, Cenap Şehabettin, Tevfik Fikret, Hüseyin Cahit, Ahmet Haşim and Faik Ali were among its writers.

Resimli Kitap was subtitled in the article of its first issue as “*Edebi, fenni, siyasi, felsefi ve içtimâ’î mecmu’â-i musavverdir*” and it was a weekly magazine that came out between September 1908 and February 1914.

Apart from these, *Kırkanbar*, published by Ahmet Mithat Efendi; and *Rübab*, first edited by Feyzullah Sacid, then by Şehabettin Süleyman can be listed as other literary magazines.

The most numerous periodicals published at the beginning of the 20th century were humor magazines. The common feature of all of them was their passion to criticize Abdülhamid and the people around him. In later years, various activities of the Party of Union and Progress supplied the materials for these magazines. They were all but few short-lived magazines the most important of which were *Kalem* and *Cem*. *Kalem* was published by Salah Cimcoz and Celal Esad Arseven from 1908 onwards. The politicians and politics of the period were assessed humorously. *Cem* was published by a Turkish master of humor, Cemil Cem from 1910 onwards.

The first children's literary magazine in the westernization process was the supplement of *Mümeyyiz* called *Çocuklar İçin Gazete*, which was published in 1869. In later years, an increase in the number of similar publications can be observed. *Çocuklara Mahsus Gazete* (1896), *Çocuk Bahçesi* (1904), *Arkadaş* (1909), *Çocuk Bahçesi* (1914), *Çocuk Dostu*, *Çocuk Dünyası*, *Çocuk Duygusu* (1913) are some important examples. They aimed to inform kids and offer a quality leisure activity.

The first women's magazine was called *İnsaniyet*. It was published between 1908-18 in 10 issues. Other important women's magazines were *Mehasin* published by Mehmet Rauf in September 1908; the illustrated weekly *Demet*, also published in 1908; *Kadınlar Dünyası* published by Ulviye Melvan in 1912; *Kadın* and *Kadınlara Mahsus Gazete*, published in 1908.

Besides the above mentioned magazines, *Şehbâl*, a weekly published between March 1909 and July 1914, was one of the most developed and ostentatious magazines of the period with its print quality as well as contents.

CHAPTER II

ŞEHBÂL AS A JOURNAL

Characteristics of Şehbâl

Şehbâl had the caption in its first issue “*On beş günde bir neşr olunur ve her şeyden bahs eder risâle-i musavvere*” which indicates that it is an illustrated weekly political, literary culture magazine.

Şehbâl was owned by Hüseyin Saadeddin (Arel). Ali Rıza Seyfi, an agricultural engineer from Izmir, was the director until the sixth issue.²⁸ After a long interval, Jack Sayabalyan became the director with the 21st issue and kept this position until the 41st issue. Ali Rıza Seyfi resumed this post later.

Şehbâl got the official permission for publication on August 13, 1324 (August 26, 1908).²⁹ The first issue came out on March 1, 1325 and the last issue on July 10, 1330 (July 24, 1914).³⁰ So, it lasted for five years and four months. Some issues got delayed. Though it was supposed to have 128 issued in total, it was only published in 100 issues.

The announcements called “Abone Şerâ’iti” published in various issues provides the most reliable information about its sales. The magazine administration tried to overcome financial problems with a solid subscription system and classified

²⁸ “Şehbâl”, Şehbâl, No: 2, 15 Mart 1325, p. 40

²⁹ “Küçük Muhabere”, Şehbâl, No: 2, 15 Mart 1325, p. 40

³⁰ The Index Of Şehbâl, p. 120

subscribers into some price groups which yielded three types of subscription: Those in Istanbul, those in other Ottoman provinces and those abroad who had to pay a different price. The ones in other provinces and towns had to pay more than those in Istanbul because of the postage. According to “Abone Şerâ’iti,” *Şehbâl* costs 5 kuruş at home per issue and half an Ottoman lira per 6 months and 1 Ottoman lira per year for subscribers. The abroad subscription price was calculated according to the currency rates in pound sterling and French francs and had two different prices accordingly. One issue cost either 1 shilling or 1 franc 25 centime; a 6-month subscription cost half a crown or 12 and a half francs; one year subscription on the other hand cost 1 crown or 25 francs.

Şehbâl was sent to subscribers in cardboard boxes and subscribers paid the sum in total as a cheque or by postal transfer to the headquarters in İstanbul, Fincancılar Yokuşu number 25. Again in the same column, it was announced that all submitted material would be kept regardless of whether it was published or not.³¹ In the issues published from the end of 1910 onwards, the address was changed to Galata Cami Kapısı number 9.

Şehbâl consisted of 20 pages and one issue cost 5 kuruş, so 24 issues cost 1 Ottoman lira annually which means annual subscribers got a 20 kuruş discount. Even though it was considered to be of the best quality by the other magazines, it was also thought to be rather pricey. *Sabah* newspaper especially dwelt on this and mentioned the need for a good magazine like *Şehbâl* to be read by the general public and suggested that they made a discount. In their answer, the *Şehbâl* administration argued the comparatively much higher price of its equivalents in Europe, the half-tones made in Italy, the expensive imported papier couche, and its low circulation

³¹ “Abone Şerâ’iti”, *Şehbâl*, No: 2, 15 Mart 1325, p. 40

compared to the ones in Europe again. So, a discount was out of the question as it would not even cover the costs.³²

It is clearly seen that *Şehbâl* could not make much profit considering its volume, quality of its paper and print compared to its equivalents in the same period. *Resimli Kitap* whose paper quality was much lower also cost 5 kurus in September 1324. Dailies like *İkdam*, *Tanin* and *Sabah* cost 10 para which shows that *Şehbal* was not really expensive.

The first 28 issues were printed in Agop Matyosyan Press; issues from 29 to 44 were printed in Şant Press; issues from 45 to 75 were printed in Matbaa-i Hayriye and Associates; issues from 75 to 100 were printed in Karabet Press. Since the paper and the half-tones were imported from Europe, any setback in transportation of the paper or preparation of the articles or half-tones or any postal delay caused a delay in the publication of the magazine.³³

It is important to note the state of the Ottoman press techniques by the fact that a magazine of *Şehbâl*'s quality could not get its writing and printing materials in the Ottoman Empire. The administration shared with their audience that in order not to compromise the print quality, they tolerated delays.

Şehbâl was printed on 38*25 cm size white deluxe paper. Number of lines per page varied per page. On pages with titles, there are 52 lines whereas in others there can be 62 lines. The usual page format with three columns of seven cm accomodated various sized photos which decreased the number of columns to two or sometimes even one and reduced the width of columns to 3, 5 or 4 cm. The owner, Hüseyin Saadeddin implemented his newly acquired impressions about photographic

³² “Muhterem Kâri’lere”, *Şehbâl*, No: 5, 15 Mayıs 1325, p. 82

³³ “Muhterem Kâri’lere: Program”, *Şehbâl*, No:1, 1 Mart 1325, p. 20

journalism upon his return from a four-month trip to Europe and the United States in the 34th issue with an article titled “Muhterem Kâri’lere: Lüzumlu Bir Hasbihâl”.³⁴

Şehbâl’s administrative staff decided to make use of the cover space for announcements, advertisements and sometimes even articles rather than increase the number of pages which would be costly. Therefore, all issues, except the commemorative 24-page issue called “Nüsha-i Askeriye” dated July 15, 1325 (July 28, 1909), were published as 20 pages.

Page sizes were wide because of numerous photographs and illustrations. In the first issue, an announcement called “Muhterem Kâri’lere: Program” was published explaining the necessity of the big size to the readers in order to have the articles intact, neat and not distracting where three to four page articles can also be found. Big size pages enabled the printing of clear photos and illustrations.³⁵

One year worth of issues of *Şehbâl* was considered to be a volume. So, normally 24 issues should make up one volume. However, the extant collections in public libraries are prepared to have 25 issues to each volume for a total of four volumes. Apparently, as the magazine only got to be a hundred issues in total, 25 issues for each volume must have made more sense. So, as they were published, they were meant for 24 issue volumes, and therefore, the 25th, 49th, 73rd and 97th issues had their pages start from 1.

Şehbâl’s covers were made in Germany. In the announcement titled “Muhterem Kâri’lere” in the 27th issue, it was stated that the covers ordered from Germany arrived and could be sent to those interested readers in the form of first or second quality covers. The first quality covers were made of leather and cost 20

³⁴ “Muhterem Kâri’lere: Lüzumlu Bir Hasbihâl”, *Şehbâl*, No: 34, 1 Şubat 1326, p. 182

³⁵ “Muhterem Kâri’lere: Program”, *Şehbâl*, No:1, 1 Mart 1325, p. 20

kurus whereas the second quality ones were made of cloth and cost 10 kuruş.³⁶ Book binding was a very important and developed business at this period in the Ottoman Empire, but the fact that they were still ordered from Germany shows the extent of admiration for the West.

All issues of *Şehbâl* were published in Istanbul and distributed to Anatolia by post in cardboard boxes. The magazine did not have a branch outside Istanbul and did not have an affiliation with libraries, theaters or such enterprises named “*Şehbâl*” which was often announced on its pages. To a reader’s letter affiliating the magazine with a play of the same name, it was replied that the said play’s printing was dated after the license of the magazine which proved that the namesake was only a coincidence.³⁷

After looking into the physical properties of *Şehbâl*, it can be said that the magazine had a very serious style as far as the publication policies were concerned. Therefore, its title half-tone never changed from the beginning to the end. When many newspapers and magazines had a rather light or frivolous style due to the euphoria of freedom of press and closed down soon after and had to continue publication under new names, *Şehbâl* published 100 issues without ever having been under legal investigation which points to its consistently serious policies. Even *Tanin*, the publication of the Committee was closed down many times and had to come out under different names like *Renin*, *Senin*, and *Cenin*. This serious and objective style led to administrative financial support, too.³⁸

Şehbâl can be compared to the famous European magazines in Europe at the time like *Illustration* and *Figaro Salon* in terms of its good quality imported half-tones. *Şehbâl*’s impeccable print quality brought it the first prize in the international

³⁶ “Muhterem Kâri’lere”, *Şehbâl*, No: 27, 15 Eylül 1326, p. 42

³⁷ “Küçük Muhabere”, *Şehbâl*, No: 2, 15 Mart 1325, p. 40

³⁸ BOA, DH. EUM. PC. 1331. B. 25 1/1 Look at Appendix .p.404

competition in Italy despite the War in Tripoli. This accomplishment of Şehbâl was a great source of joy and pride for the Turkish press.³⁹

What distinguished *Şehbâl* from others of its kind was its diversity? It focused on fine arts, painting, music, literature, architecture, and old works of art, which made it a cultural magazine on the one hand; technological developments and the newest information on the field on the other. Women's issues and fashion were also dealt with in its pages which enable the magazine to reach out to all sections of the society. In the words of one researcher, this magazine is the most comprehensive and most luxurious culture magazine in the history of the Turkish press.⁴⁰

Şehbâl published a program called "Muhterem Kâri'lere" on its first issue and explained how it planned to talk about different political, social and legal topics. Apart from a few exceptions, it followed this program. The quote below indicates how:

"Politics:

A short summary of political events will be published every fortnight on the last page under the name "Zübde-i Siyasiye". An evaluation of most important political agenda by our writer will be given in "Atf-ı Nazar." Political figures, photos, maps and so on will also be included.

Political, Judicial, Social sciences, i.e.:

*In every issue, Şehbal will print serious, new and in depth analyses of both Ottoman and European experts on delicate matters of law, economy, government, fiscal methods, useful investments, social issues under "Tefekkür ve Tettebbu" on the 5th page."*⁴¹

³⁹ "Şehbâl'in Altın Madalyası", *Şehbâl*, No: 77, 15 Haziran 1329, p. 95

⁴⁰ Yılmaz Öztuna. *Saadettin Arel*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1986, p. 71

⁴¹ "Siyâset-i Dâhiliye ve Hâriciye: Şehbâl'in her nüshasında son on beş güne â'id vekâyi'-i siyâsiyenin –okuyanları yormayacak vechile- kısa ve günü gününe kayd edilmiş hülâsası "Zübde-i Siyâsiye" namıyla son sahifede münderic olacaktır. Hadisât-ı siyâsiyeden vatanın en ziyâde alakadâr olduğu mesâil-i mühime "Atf-ı Nazar" ünvanlı makale ile muharrir-i siyâsiyemiz tarafından ayrıca tedkik ve mütâla'â edilecektir. Siyâsete münâsebeti olan eşhâs ile mu'âmelât ve harekât-ı siyâsiyeye müte'allik resimler, fotoğraflar, haritalar, ilh... mebzûlen bulundurulacaktır." Osmâniyedeki en vâkıf kalemlerin cidd ve 'amîk mütâla'âlarını "Tefekkür ve Tettebbu" ünvanıyla her nüshasında her nüshasında beşinci sahifeye derc edecektir. Muharrirlerin sâhib-i selâhiyet ve ihtisas bulunmasına pek ziyâde dikkat edilecek olan "Tefekkür ve Tettebbu" makalelerinde gâyet dakik mesâ'il den bahs olunacak ve kâri'inin önünde yeni ufuklar açan tedkikat-ı ciddiye ve cedîde ile uğraşılacaktır."

"Muhterem Kâri'lere. Program", *Şehbâl*, No: 1, 1 Mart 1325, p. 20

In this explanation, it is stated that in each issue the political events of that fortnight would be summarized in a compact form in the column called “Zübde-i Siyâsiye”. However, in accordance with a constant interactive communication with readers and their requests, this column was cancelled in later issues.

The political developments which would concern the future of the country would be studied in articles in a column called “Atf-ı Nazar”. Additionally, illustrations, photos, and maps concerning prominent political figures and events would also be published in this column. In various issues, “Atf-ı Nazar” columns had 11 articles, most of which were written by an anonymous writer who referred to himself as F. His articles had the titles “Osmanlı-Avusturya İhtilâfı”, “Ahâli ve Memûrin”, “Tensikât”, “Fakr-u Sefâletimiz” and “Aid-i Milliyede Cihad-ı Müfide”. Moreover, Süleyman Nazif had two articles in this column titled “Kılınç Alayı” and “İki Selahaddin”. Nihad Sezai’s article titled “Bingazi’de Sıhhiye Teşkilatı” talks about the experiences of Turkish medics in the War of Tripoli. The owner, Hüseyin Saadeddin Arel’s article signed as “Saadeddin” in this column was titled “Zevâhir-i Temeddün”. Another one is titled *Edirne* written by someone with the pen name B. K. Also, there was an anonymous article titled “Fransa’da Reis-i Cumhur İntihabı”.

The column on topics of law, economy, society in *Şehbâl* was called “Tefekkür ve Tettebbü”. The writers for these articles, as stated in the magazine’s program had to be experts in their fields. 80% of the pieces in this section were written by Bedii Nuri introduced as “Edirne Mektupçusu ve genç mütefekkir”. Bedii Nuri wrote on politics, society and philosophy in detail. Some of his writings in this column were “Hikmet-i Tarihiye: Vuku’ât-ı Tarihiyyede İrtibat ve Münâsebât”, “Beşeriyet ve Mesâ’i-i Maddiye”, “İnkılâb-ı ‘Osmaninin Menâbi’i”, “Terakki,

Mahiyet-i Terakki”, “Ahlak ve Cem‘iyetler”, “Matbu‘at ve Gazeteler”, “Bint-ül Vatan Trablusgarb”, “Felsefe-i Siyâsiye: Siyâset bir ‘İlimdir”, and “Felsefe-i Siyasiye. Kavânin-i Tabi‘iye ve Kuvvay-ı Tecrübesi”.

Another noteworthy column is called “Hanımlar İçin”. The role of women in society became a debatable issue with the declaration of the Second Constitution when people discussed ways to increase women’s active participation in society and achieve a better status. In this process, the way Turkish intellectuals looked at women changed especially with the admiration felt for European women who started appearing in stories and novels. In the magazine’s column “Hanımlar İçin” it is proposed:

*“For Women:
Here important women’s issues will be dealt with in a clear manner in accordance with religious and national needs in order to promote and uplift women. Also useful housekeeping tips and fashion ideas and realted photos from Europe and our country will be given.”*⁴²

In this column, written both by men and women, an intellectual, sophisticated, graceful female image was created. Fatma Aliye, Nigar Binti Osman, Kadriye Hüseyin and Halide Salih were among the women writers whereas Ali Rıza Seyfi and İzzet Melih could be cited among its male writers. Apart from this column, a lot of information was given on housekeeping, interior design, clothes, fashion and etiquette in other sections of the magazine which included numerous photos. The women’s congress in St. Petersburg got mentioned with photos, too.

⁴² “Hanımlar İçin: Hanımlarımızın mukteziyât-ı diniye ve milliyeleriyle mütênâsib sûretde te‘âlî ve terakkîlerine medâr olmak üzere açık ve tatlı bir lisân ile yazılmış mebâhis-i mühimme ve ciddiye-i nisâ’iye bulundurulacak; diğer taraftan el işlerine, ev işlerine, meşâgil-i nisâ’iyeye ve modaya dâ’ir birçok ma‘lûmât-ı müfide yazılacak ve tekemmülât-ı nisâ’iyyenin gerek Avrupada ve gerek bizdeki eşgâl ve safahâtına mütê‘allik tesâvîr konulacak.” “Muhterem Kâri’lere: Program”, *Şehbâl*, No: 1, 1 Mart 1325, p. 20

About the column called “Mûsikî” in the first issue of *Şehbâl*, “Muhterem Kâri’lere: Program” section, detailed information about music can be found:

“An article about eastern and western music studies will be printed in every issue on the seventh page. Biographies of prominent musicians and information on their music along with their photos will be included. Under the title “Menâkıb-ı Mûsikîye,” stories and allegories of eastern and western music will be told. Information on musical activities and concerts will be included under the title “İçtimâ’ât-ı Mûsikîye”. Also, a selection of the best musical notes will often be presented.”⁴³

The owner, Hüseyin Saadeddin (Arel) was a music expert and his research got music a special place in *Şehbâl*. Here, his as well as Rauf Yekta’s historically important music articles were published. They aimed to introduce and develop Turkish music. In the column “Mûsikî”, important composers like Hacı Arif Bey and Sultan Selim III. were introduced and theoretical information on the methods in western music was given. World famous musicians were described for the Turkish readers with short bios.

The philosophy column includes such statements as:

“Articles of contemporary philosophers will be periodically published in Şehbâl so that we can partake of this influential discipline. A reader who followed philosophy pages of Şehbâl regularly can improve knowledge of the self as well as theology inductively and rationally and will be able to access very important studies for which a Turkish terminology has not been found yet.”⁴⁴

⁴³ “Mûsikî-yi şarkî ve garbîye â’id tedkîkâtı hâvî bir makale, Şehbâlin her nüshasında yedinci sahifeyi işgâl edecektir. E’âzım-ı mûsikîşinâsânın tercüme-i halleri yazılarak eserleri hakkında ma’lûmât verilecek ve icâb edenlerin resimleri konulacaktır. “Menâkıb-ı Mûsikîye” ismi altında şerk ve garb ‘ilm-i mûsikîsine â’id hikâyât, hâtırât ve letâ’if derc edilecek ve memleketimizde cereyân eden vekâyi-i mûsikîye ile mûsikîye â’id içtimâ’lar hakkındaki tafsilâtta “İçtimâ’ât-ı Mûsikîye” ünvanı tahtında müctemi’ olacaktır. Fazla olarak şark ve garb elhân-ı mûsikîyesinin en güzellerinden intihâb olunan notalar sık sık Şehbâle ilâve edilecektir.”, “Muhterem Kâri’lere: Program”, *Şehbâl*, No: 1, 1 Mart 1325, p. 20

⁴⁴ “Ma’lûmât-ı beşeriyenin kaffe-i şu’bâtına nüfûz-ı nurânisini isâl eden bu kıymetli ‘ilmin zekâ-yı beşere bahşetdiği kuvvet ve metânetden bizimde hisse-mend olmaklığımız için felsefenin şekl-i müterakkî-i hâzırından Şehbâle birer makale ile pey der pey bahs olunacaktır. Şehbâlin felsefeye mahsûs sahifelerini muntazaman ta’kîb eden bir kâri’, ma’rifet-i nefsin ve ma’rifet-i Allahın tarîk-i tecrübî ve ‘aklîsine ziyâ-nisâr olan ve Türkçede henüz ıstılâhât-ı bile tamamen te’essüs etmeyen ehme-i hakâyık ve dekâyıkına vukûf hâsıl edebilecektir.”, Ibid

Detailed articles in philosophy were promised to make an expert in the field out of someone who consistently followed these articles. New scientific terms not yet used in Turkish could thus be introduced to contribute to the philosophy terminology.

The column “Felsefeden” included anonymous articles of both philosophy and sociology. Bedii Nuri’s articles on the field and Filibeli Ahmet Hilmi’s articles on Spiritism can be found in the column.

Articles on health and medicine could be found in a column called “Sihhat-i İ’tina”. Especially many articles by Dr Galib Ata on what people should watch out for in winter and summer, healthy diets, health and mental health problems like high blood pressure, insanity or psychological disorders were discussed in this column. The “Spor” section in the magazine had articles by Selim Sırrı who had just come back from Sweden at the time. In these articles, gymnastic methods of Germans and Swedes were introduced as well as the necessity of having gymnastics as a lesson in Turkish schools. Fine arts had their own section called “Sanayi‘-i Nefise”. The program said the following about fine arts:

*“The two middle pages of Şehbâl will usually be devoted to the arts. The works of the best-known artists will be displayed here as well as theoreticla and practical articles on painting, sculpting. Other than fine arts, poetry and music will have their own pages considering their importance.”*⁴⁵

⁴⁵ “Şehbâlin ortasındaki iki sahife ‘ale-l-ekser sanayi‘-i nefiseye mahsûs olacaktır. En meşhûr sanatkarların âsâr-ı tersimiyesinden mûşikâf bir intihâb ile seçilen ma‘nîdâr ha‘iz-i kıymet tesâvir o sahifelere konacak ve sanayi‘-i nefisenin resim, heykeltıraşlık, ilh... gibi aksâmı hakkında ma‘lûmât-ı ‘ilmiye ve ‘ameliyeyi muhtevî makaleler yine orada derc olunacaktır. Sanayi‘-i nefiseden şi‘ir ile mûsikî için ehemmiyet-i mahsûsaları cihetiyle başkaca sahifeler tefrîk edilmiştir.”, “Muhterem Kâri’lere: Program”, *Şehbâl*, No: 1, 1 Mart 1325, p. 20

Painting, sculpting, art education and architecture were the subjects of articles in this section. Nazmi Ziya wrote about arts and its education whereas Halil Edhem Bey wrote on historical buildings and his observations about them. Kadriye Hüseyin, Raif Cevdet, and Hüseyin Arif also wrote about architecture, painting, archeology and sculpture.

Writings on the latest developments in science and technology were published on a section called “İlimler ve Fenler”. About this section, the program said the following:

“The latest technological developments as well as its uses will be discussed in a clear fashion in every issue of Şehbâl in “Musahabe-yi Fenniye”. If necessary, this section will be supplemented with pictures. In “İlimlerle Fenler”, positive sciences and practical techniques will be followed.”⁴⁶

Also diagrams, photos and articles on aviation, aircraft and hot air balloon manufacture, machinery and new inventions could be found in this section. Western as well as Turkish aviation news could be followed in detail here.

Although literary articles were published in the magazine from the first issue onwards, there was not a specific section devoted to it until the 80th issue. Instead, they could be found dispersed in various sections of the magazine. Finally, from the 80th issue on, “Musâhabe-yi Edebiye”, and later “Tedkîkât-ı Edebiye” sections gathered all literary writings. The program announced it as follows:

“Important examples of eastern and western literature, especially stories, and drama will occupy a special place. English, American and German writers who are less familiar to us than French ones will constitute a privileged part of this

⁴⁶ “Şehbâlin her nüshasında terakkiyât-ı âhire-i fenniyeden ve fûnûnun mebâhis-i müfidesinden açık ve sevimli ifade ile bahs eden bir “Musâhabe-i Fenniye” bulundurulacak. Bu müsâhabe-i fenniye lede’l- hâce resimler ile tevzih olunacaktır. “İlimlerle Fenler” ünvanı altında ‘ulûm-u nazariye ve fûnûn-u ‘ameliyenin terakkiyâtı tâ’kîb ve mesâ’il-i nafi’ası serd ve tedkîk edilecektir.” , “Muhterem Kâri’lere: Program”, Şehbâl, No: 1, 1 Mart 1325, p. 20

section. *The best western plays will be translated and eastern plays will also be printed.*”⁴⁷

“Musâhabe-yi Edebiye” included Şehabettin Süleyman’s “Münekkid” and “Hakikatte Vahime-i Mes’uliyet” which have great literary merit. Also Ali Rıza Seyfi’s “Macarlar” series sampled the best Hungarian literary pieces.

“Musâhabe-yi Lisaniye” section included writings on language. Articles by Hüseyin Saadeddin called “Bir Tehlike: İstilâ-yı Kelîmât” and “İbdâ’-i Kelîmâtda Hudûd-u Selâhiyetimiz” as well as Keçecizade İzzet Fuad’s article titled “Lisân-ı Askeriye Hakkında Birkaç Söz” were published here. Also Süleyman Nazif and Cenap Şehabettin wrote for this section.⁴⁸

Şehbâl had a wide range of famous poets, especially in the poetry section called “Şi‘ir”. Tevfik Fikret, Abdülhak Hamit, Abdullah Cevdet, Cenap Şehabettin, Faik Ali, Hıfzı Tevfik, Enis Behiç, Orhan Seyfi, Nigar binti Osman and Halit Fahri are among the poets who published their poems here.⁴⁹

Part of the literary writings in *Şehbâl* can be found in a section called “Terâcim-i Ahvâl”. Here, short bios of newly deceased poets were given. Additionally, biographies and works of such illustrious writers as Ahmet Mithad Efendi, Recaizade Mahmut Ekrem and Ebuzziya Tevfik were also published here.⁵⁰

Şehbâl also published translations of important pieces in western literature, for example, “Romeo and Juliet” from Shakespeare, and “Lettres de mon moulin”

⁴⁷ “Edebiyât-ı şarkiye ve garbiyenin hikâye ve tiyatro ve mizaha â’id şâyân-ı mütâlâ’â nevâdir-i âsârı Şehbâlde bir mevki’-i mu’tenâ bulacaktır. Bâ-husu Fransız edebiyatına nisbetle bize bigâne kalmış olan İngiliz ve Amerikan ve Alman mü’elliflerinin güzel romanları, en latîf hikâyeleri ve dahikâver muharrerât-ı mizâhiyesi risalemizin münderecât-ı mühimmesinden bir kısmını teşkîl edecektir. (...) Tiyatroya olan ihtiyacımızda unutulmayarak bir yandan mü’ellifin-i garbiyenin enâfis-i âsârıyla tiyatro fen ve san’atına â’id kitablar tercüme olunacak ve diğer taraftan şark üdebâsının tiyatro tarzındaki âsârı neşredilecektir. Muhterem Kâri’lere: Program”, *Şehbâl*, No: 1, 1 Mart 1325, p. 20

⁴⁸ The Index of *Şehbâl*, p.120

⁴⁹ Ibid

⁵⁰ Ibid

from Alphonse Daudet. Shelley, John Keats and Charles Dickens were introduced to Turkish readers in Mehmet Rauf's articles in a section called "Tedkîkât-ı Edebiye".⁵¹

Halit Ziya's memoirs called "Hatırat ve Tahassüsâtıdan" were memorable. Selim Sırrı's memoirs and travel log called "İsveç Hatıraları" constituted an important piece of travel writing of the period.⁵² So, all these examples attest the importance and quality of *Şehbâl* as a magazine of its period.

Şehbâl literally means "the longest feather in a bird's wing that provides acceleration". The administrative staff of the magazine defines it as a product of progress and innovation. Their slogan was "never go down or stop, but always soar". Their principle is stated as "high quality, seriousness, objectivity and usefulness".⁵³ So, with these objectives and principles, the magazine not only reported on many social changes for five years and four months but it also tried to contribute to those changes determined by the Committee with its publications.

By the 100th issue, the publication date of the magazine happened to be July 10, 1330 (July 23, 1914) which coincided with the 6th anniversary of the Young Turk Revolution. As it constantly emphasized having owed its existence to the Second Constitution, it proved to be one of the most significant examples of the Turkish media and a fine specimen of our cultural history in that period.⁵⁴

⁵¹ Ibid.

⁵² Ibid.

⁵³ Sabine Prator, "Şehbal – Ein Herausragendes Beispiel Früher Türkischer Magazinpresse", in *Revue D'études Turques TURCICA*, Tome 29, 1997, p. 437

⁵⁴ Ibid, p. 441

Contents, Topics, Messages

Contents, topics and messages that *Şehbâl* tried to convey need an in-depth analysis over all the issues. Especially, “Muhterem Kâri’lere”, “Kâriyin-i Muhteremeye” or “Küçük Bir Muhabere” are the sections that got the most attention.

Şehbâl consisted of many different sections in 20 pages. Each section was prepared according to the principles determined by the administrative staff of the magazine and announced to the readers. The columns or sections and their contents provide a solid criterion to understand the policies and framework of the magazine.

“Atf-ı Nazar” and “Tefekkür ve Tettebbü” focused on political and social issues; “Hanımlar İçin” dwelt on women’s rights and issues; “Felsefeden” discussed philosophy; “Musâhabe-yi İctimâ’iye” debated social issues; “Musâhabe-yi Fenniye” and “İlimlerle Fenler” talked about technological changes in the West; literary writings, especially bios and works of western writers were found in “Musâhabe-yi Edebiye” and “Tedkîkât-ı Edebiye”, musical writings about the west and the Ottoman Empire were published in “Mûsikî” and “Sanayi’-i Neffise”.

Various articles which were written under the influence of biological materialism, Darwinism and positivism contributed to the cultural transformation process.⁵⁵ However, a total abandonment of traditional Ottoman culture was not advocated, either. Especially language, morality and faith were areas that needed to be kept as they were. A foreign linguistic invasion was dreaded and warned against.⁵⁶

⁵⁵ Selahattin Hilav. *Düşünce Tarihi* (1908-1980), in *Türkiye Tarihi: Çağdaş Türkiye* (1908-1980), Cem Yay., İstanbul, 2000, vol: 4, p. 400

⁵⁶ Hüseyin Saadeddin. “Bir Tehlike: İstîlâ-yı Kelimât”, *Şehbâl*, No: 37, 1 Nisan 1327, pp. 250-251

First off, political articles need to be studied because of their importance. They were generally published in “Atf-ı Nazar” and “Tefekkür ve Tettebbu” columns. They assessed both internal and external affairs the Ottoman Empire had to deal with, and tried to find solutions to them. For instance, against the intensified foreign pressures during the Trablusgarp War and the Balkan Wars, these articles tried to promote national unity and harmony. They reacted against the oppression the Muslim-Turkish people had to suffer in the Balkan Wars by the Bulgarian army. During the wars, the publications got increasingly nationalistic looking for ways to consolidate the public. Preservation of the national values and heightening the nationalistic sentiments were important topics. Also protection of the language against an invasion of foreign words aroused heated debates.⁵⁷

Social issues were generally published in the column called “Musâhabe-yi İçtimâ’iye” in *Şehbâl*. In these articles, what could be done to modernize the society, how the westernization project of the intellectuals and the government could be realized were discussed. *Şehbâl* obviously supported this cultural change project. The writers tried to introduce some western ideas to the Ottoman society. Particularly, biological materialism, Darwinism and positivism were emphasized. Bedî Nuri usually wrote these articles which shows that the administrative staff approved of them.⁵⁸

Columns called “Şi’ir”, Musâhabe-yi Edebiye” and “Tedkîkât-ı Edebiye” are literary sections. “Şi’ir” includes poems with nationalistic and moralistic features as well as those of literary merit. Especially heroic poems about the brave deeds of Turkish soldiers aiming to fire nationalistic emotions and to create a national unity

⁵⁷ The Index of *Şehbâl*. p.120

⁵⁸ For Bedî Nuri’s Articles look at The Index of *Şehbâl*. p. 120

could be found on these pages.⁵⁹ Other literary sections mostly consisted of lives and works of western writers to get the Ottoman society acquainted with western values and to develop literature in the Ottoman Empire.

In the articles published in “Musâhabe-yi Fenniye” and “İlimlerle Fenler” columns, following science and technology in the west and introducing them to the Ottoman society were aimed.

In the announcements called “Müsabakalarımız”—Competitions, the administrative staff tried to increase circulation, attract readers’ attention, raise readers’ cultural awareness and get them more actively involved with these competitions.

Advertisements also occupied an important place in *Şehbâl*. Due to the high print quality, a lot of ads were placed with the magazine. The ads primarily aimed to develop shopping culture in the Ottoman society. Most ads were about western products which indicate that the magazine tried to inform people about these foreign products as well as making people admire them.

The visual aspect of *Şehbâl* was very developed. Photos about domestic politics, Tripoli and the Balkan Wars as well as photos of western origin take up a lot of space. Especially photos about life in Europe and the States and members of the royal families of Europe could be found in the magazine. Fashion photos tried to introduce modern clothes to Ottoman women.

Finally, nationalism, positivism, biological materialism and some populism were promoted in the publications of *Şehbâl*. Social change and progress and a touch of Islamic modernism were aimed by the magazine.

⁵⁹ The Index of *Şehbâl*. p. 120

The Authors

The number of writers in various issues is quite high. How did they manage to gather so many people under one roof? What held them together? Who were these people that contributed to the magazine together? What kind of education and background did they have? What were their main motives? Which ideas did they follow and adopt in this transformative period? Did they express these ideas in their writings or poetry? If so, what kind of style did they use?

The answers to these questions will make it easier to understand the social, cultural life of the period. Political writings were prevalent in the magazine. Bedii Nuri⁶⁰, Ali Rıza Seyfi⁶¹, Hüseyin Saadeddin⁶² and Ahmet Rasim⁶³ wrote about politics and social issues.

⁶⁰ Bedii Nuri: (dead: 1913) One of the famous writers of the Second Constitutional Period. He graduated from “Mülkiye” and worked as a government officer. He was killed on the way of Basra while he was on the way of his new Office. He wrote a lot of articles about social and economic issues for the newspapers and magazines.

⁶¹ Ali Rıza Seyfi: Poet, historian and writer of historical novels. His surname was Seyfioğlu and he also wrote under the pen name Ali Rıza. He was the brother of Süleyman Nutki, a naval history writer. He attended the Kasımpaşa Naval Elementary School. He served at various posts in Basra, with the fleet in the Dardanelles, at the Naval Science Commission and at Tripoli as a naval officer after 1892. He started to work at the General Staff, Naval Department Translation Office with his teacher and the famous Turkist Miralay Saffet Bey in 1906. He started to work on his naval history research in 1909 when he retired with the rank of lieutenant. After the invasion of İstanbul, he moved to Ankara with his family and worked as an English translator at the Press Department. His articles and poems were published in newspapers and reviews such as *Şehbâl*, *Tasvir-i Efkâr*, *Donanma*, *Sabah*, etc.

⁶² Hüseyin Saadeddin (Arel): Master of Turkish music, composer and lawyer. He was the founder and the owner of *Şehbâl*.

⁶³ Ahmet Rasim: Writer (b. 1864, İstanbul - d. 21 September 1932). He used the pen name Leylâ Feride too. He completed his primary education at his neighborhood school and his secondary education at the School for Orphans (1883). He worked as a civil servant at the Ministry of Post and Telegraph. After that, he earned his living by writing and working in newspapers. He was the İstanbul parliamentary deputy between 1927-32. His first article was published in *Tercüman-ı Hakikat* newspaper (1884). He worked for *Vakit*, *Tasvir-i Efkâr*, *Yeni Gün* and *Cumhuriyet* newspapers. His articles were published in many reviews. He wrote more than a hundred works of novel, short story, anecdote, memoir and research. Some of them were compiled and published after his death. The most important of his works is his research *Resimli ve Haritalı Tarih-i Osmanî* (Ottoman History with Pictures and Maps, 1910-12). His novels are mostly in long story form and with a romantic style. His accomplishments are demonstrated especially in his memoirs and anecdotes that he had written since childhood. He composed around forty songs the lyrics of which were mostly written by him.

Bedii Nuri was a very prolific writer with his writings in the magazine's columns "Tefekkür ve Tettebbü" and "Musâhabe-yi İçtimâ'îye". Some of his articles were called "İnkılâb-ı Osmânînin Menâbi'i", "Terakkî, Mahiyet-i Terakkî", and "Arnavutluk'ta Kan Gütme Adeti".

Ali Rıza Seyfî wrote on politics, too in the column called "Atf-ı Nazar". He was also the manager of the magazine. Some of his articles were called "Fırka-i Şimâlinin Felâh-ı Garîbeti", "Kardeş Mektupları" and "Hayatı Nasıl Düşünmeliyiz?". Ali Rıza Seyfî wrote on countries that declared independence from the Ottoman Empire on the one hand, problems in the Ottoman Empire and possible solutions on the other.

The owner, Hüseyin Saadeddin Arel wrote on comparative levels of development in the Ottoman society and others by discussing their literacy levels, number of publications, and inventions in "Zevahirden Temeddün". He wrote about the invasion of foreign words in Turkish in "Bir Tehlike: İstilâ-yı Kelimât" and "İbdâ-ı Kelimâtta Hudûd-u Salâhiyetimiz".

Ahmet Rasim wrote in an article called "Tesir-i İrticâ" on people's loyalty to the Second Constitutional regime to which the magazine also owed its existence and which the March 31 Incident opposed.

In "Hanımlar İçin", women's issues and social roles were dealt with. Women's rights in general and in the Ottoman society before and after the declaration of the Second Constitution were among the common topics.

Among the writers in this column were women writers like Fatma Aliye⁶⁴, Nigar Binti Osman⁶⁵, Kadriye Hüseyin, Ayşe Bedia, and Salime Servet Seyfî⁶⁶ and male writers like Ali Rıza Seyfî and İzzet Melih⁶⁷.

⁶⁴ Fatma Aliye: Writer (b. 9 October 1862, İstanbul – d. 13 July 1936). She was the elder daughter of Ahmet Cevdet Paşa, the famous historian and statesman. She was known to be our first woman novelist. She was

Fatma Aliye'nin wrote on women working outside the home, Islam not being the cause of immense gaps between Muslim women and modern Christian women as it is not a religion obstructing progress.

Nigar binti Osman mostly wrote poetry. Her poetry was usually about patriotism and love of family, and sometimes the consequences of social and natural phenomena.

Kadriye Hüseyin wrote under the pseudonym "Nilüfer". Kadriye Hüseyin was an Egyptian princess. Some of her articles were called "Fazilet Nedir?", "Gençlik Nedir?", "Saadet Nedir?", and "Merhamet Nedir?" where she tried to broaden the public's horizon. In "Hubbu'l vatan, mine'l imân", "Medeniyet Nedir?" and "Dâr-ı Gurbette Mühemmel Bir Kabristan" on the other hand, she tried to inform readers about patriotism, civilization and traces of the Ottoman Empire that were fading in Europe.

brought up with private education. She took up writing with her sister Emine Seniye. In Hanımlara Mahsus Gazete (Newspaper for Woman) and other magazines of the era she wrote with the pen name "Bir Hanım" (A Lady). She also made translations from French and conducted surveys on history. She moved to Aleppo with her family, as her father was appointed there. She wrote her famous novel *Udî* (the Ud Player) in Aleppo. Her other works were considered to be timeless.

⁶⁵ Nigar Binti Osman: Poet (b. 1856, İstanbul – d. 1 April 1918). After the 1849 Hungarian Revolution, she took refuge in Turkey and worked as a teacher at the War School. She was the daughter of the Hungarian Osman Paşa (Farkos Sandor). Her father was an aide-de-camp in the Ottoman Army and then he became a Muslim and took the name Osman Nihali. Because of that Nigâr Hanım used the name of her father, 'Nigar the daughter of Osman' in her writing. She was a student at a French boarding school in Kadıköy, she also took language lessons (Turkish, Persian, Arabic, German and Romic) privately. She got married when she was 14 and she immediately divorced. Her house in Şişli became a place where those closely interested in literature frequently visited. She became one of the well-known women poets with her poems published in Hanımlara Mahsus Gazete and Servet-i Fünûn with the pen name Uryan Kalp (Naked Heart). She always used a traditional style of language in her work. There was always sadness and sorrow in her poems. Since she was unhappy with her life and because she had to leave her husband, there was always lyricism in her poems. Namık Kemal, Abdülhak Hamit, Recaizade Mahmut Ekrem, Tevfik Fikret, Cenap Şehabettin are the poets and writers by whom she was influenced. Nigâr Hanım, who was a productive woman, wrote essays, songs, plays and translated poems. The poems in *Aks-i Sadâ* (Echo), which is her most famous work, were better than her previous poems from the point of view of subject, style and poetry technique. Her poems were set to music by famous composers. She is buried at Kayalar Graveyard in Rumelihisarı next to her mother and father.

⁶⁶ Salime Servet Seyfi: The sister of Ali Rıza Seyfi

⁶⁷ İzzet Melih Devrim: Writer (b. 6 June 1887, Jerusalem – d. 15 June 1966, İstanbul). He was the son of Saniye Hanım of Crete, and the governor Mustafa Esat Bey. He was the second husband of the painter Fahrünnisa Zeid and father of the painter Nejat Devrim and theater artist Şirin Devrim. His childhood passed in Jerusalem, Konya and Hanya because of his father's postings. He graduated from Galatasaray High School (1906). He studied law in Paris and İstanbul for a time. He worked as a civil servant, general secretary and director at the İstanbul State Management Office (1906- 1925), as a financial advisor and board member at foreign banks (1925- 1940), as a teacher of French at the War School (1942), as director at the Anatolian Agency (1941- 48).

Ayşe Bedia wrote many articles on women in the magazine, too. Some of the common topics were rather conservative views on education, rights and responsibilities of women. She also wrote on child care and housekeeping tips.

Salime Servet Seyfi usually wrote about patriotism and women's rights issues and feminism. He especially emphasized women's rights abroad and the struggles they made to achieve them in order to raise the awareness of Ottoman women.

Ali Rıza Seyfi and İzzet Melih also wrote in *Şehbâl* about women's issues. Generally speaking, both writers talked about fashion, literature, social life and women's role in them.

Among the other important writers of *Şehbâl*, we can list Tevfik Fikret⁶⁸, Ali Ekrem (Bolayır)⁶⁹, Abdullah Cevdet⁷⁰, Abdülhak Hamit (Tarhan)⁷¹, Süleyman Nazif⁷², Faik Ali

⁶⁸ Tevfik Fikret: Poet (b. 24 December 1867, İstanbul - d. 19 August 1915). He began his education in Aksaray Valide Secondary School and graduated from Galatasaray High School (1888). He worked in the Foreign Affairs Consultation Office as a civil servant. He left this position and his position at the Grand Vizier Secretary's Office because he became uninterested (1889). Although he became a Turkish teacher in the primary department of Galatasaray High School (1892), he left his job, because the government reduced civil servants' salaries in order to meet the deficit in the budget (1895). The next year, he began to manage the periodical Servet-i Fünûn, which was owned by Ahmet İhsan (7 February 1896). In the same year, he became a Turkish teacher at Robert College. He left Servet-i Fünûn, because he fell out with its owner and he retreated to Rumelihisarı to his house, which he named Aşiyân (Nest, 1901). In this period, he wrote poems that criticized the rule of Abdulhamid. After the declaration of the Constitutional Monarchy, he began to publish the newspaper Tanîn together with Hüseyin Cahit and Hüseyin Kâzım. However, after a short time he left the newspaper because he gave up supporting the Union and Progress Party. He became the Director of Galatasaray High School (1909). He was in disagreement with the Minister of Education of the period Hayrullah Efendi, and he resigned from his post (1910). He continued to teach at Robert College until he died. First, he was buried in Eyüp Graveyard, and then he was removed to his house, Aşiyân.

⁶⁹ Ali Ekrem Bolayır: Poet and writer (b. 1867, İstanbul - d. 27 August 1937). He was the son of Namık Kemal. He sometimes used A. Nadir and İlham as pen names in his poems. He was educated by a tutor during his father's official service on Rhodes (1884) and on the island of Chios (1887). During the reign of Abdülhamid II, he served as the clerk to the chamberlain until he became the Administrator of Jerusalem (1888-1905). Later he served as the Governor of Beirut and the Mediterranean Islands Province, as a professor of text interpretation at İstanbul University (1913-1933) and as a teacher at Galatasaray High School. In the last years of his life he struggled to make a living. When he became ill, he was treated by the famous physician, Mazhar Osman. His grave is in Zincirlikuyu, İstanbul. Ali Ekrem, whose first poem was published in Resimli Gazete, became famous for his poems published in the review Servet-i Fünun in 1896. As he disagreed with Tevfik Fikret, sometimes he wrote for the review Musavver Malumat, which had opposing opinions to those of the Scientific Wealth Movement. He was banned from writing until 1908. He acquired a great reputation with his poem Vasiyet (Testament) inspired by the Greek War of 1897. He wrote epic poems during World War I and the National Struggle. He was one of the first poets to try the syllabic meter but his poems never passed an average level. He also produced work in the areas of theatre, literature and history.

⁷⁰ Abdullah Cevdet: Writer and translator (b. 9 September 1869, Arapkir / Malatya - d. 28 November 1932, İstanbul). He used the pen names Bir Kürd, Cevdet, Hacı Şakir, İbn-i Ömer Cevdet and Karlıdağ. He completed his primary and secondary education in Elaziz. He studied at İstanbul School of Medicine and the School of Politics. He graduated from the Military School of Medicine. Because of secret organization activities he carried

out against Abdülhamit, he was exiled to the Western Tripoli Central Hospital. After a few months, when he learnt that he would be exiled to Fizan, he fled to Europe via Tunisia (1897). He took part in the activities of the Young Turks in Geneva. He published the newspaper *Osmanlı* with İshak Sukuti. However, it was claimed that he received money from Abdülhamit in return for informing on the Young Turks by sending secret messages to Abdülhamit. When he started to work against Abdülhamit again after his service as a doctor at the embassy in Vienna, a decision of arrest was taken in his absence. He went to Geneva in 1903 and he published the *İçtiḥad* journal there (1908). After he was deported from Switzerland, he wanted to continue publishing his journal in Cairo. He couldn't achieve this, and returned to İstanbul in 1911. He translated into Turkish the work *Tarih-i İslâmiyet* (The History of Islam), which was written in opposition to Islam by Orientalist Dozy. The preface he wrote in this book caused a negative reaction and the book was banned. The *İçtiḥad* journal was closed many times, but its publication continued under different names. Abdullah Cevdet wrote poems, but he was renowned for his prose and translations. He played an effective role in the development of nationalism in Turkey with his translations from the famous nationalist Gustave Le Bon. But his support of the Friends of England Society was considered an indication of his political inconsistency. His intellectual battle with Süleyman Nazif and tales about this topic are famous.

⁷¹ **Abdülhak Hamit Tarhan:** Poet (b. 2 January 1852, İstanbul – d. 12 April, 1937). When he was five, he started to take private lessons. Then he went on to study in at Köşekapısı Public School, Hisar Secondary School and Paris Ecole Nationale (1862). After his return to Turkey, for a while he attended Robert College. He started to work as a civil servant at the Translation Office. He went to Tehran with his father who had been appointed the Ambassador of Iran (1886). His father died two years later and he returned to İstanbul (1868) where he worked in various state offices and married Fatma (1871). His first appointment as a diplomat was as the secretary to the Paris Ambassador (1876). After a year and a half, he was moved from his post and called to İstanbul. Later he was appointed as the Consul of Poti (Caucasia, 1881), Golos (Greece, 1882) and Bombay (India, 1883) respectively. His wife, Fatma, contracted tuberculosis in Bombay and on their return to İstanbul, she passed away in Beirut (April 21, 1885). He wrote his famous poem *Makber* (The Grave) after his wife's death. Returning to İstanbul, Abdülhak Hamid continued working as a representative in offices abroad. One year later he was appointed as the secretary to the London Ambassador and to undersecretary (1886). After he had been the Ottoman Ambassador in Brussels for four years (1908-12), he became a member of the Senate and there he met his forth wife Lüsyan, whom he married twice. Before Lüsyan, he had been married for twelve years to his second wife, Nelly, an English woman and was divorced from his third wife, Cemile. After the declaration of Republic, he became the parliamentary deputy of İstanbul in 1928. He is buried in Zincirlikuyu Cemetery. Hamid, who is regarded as the greatest poet of the Tanzimat period (reform period, 1839) and called "Şair-i Azam" (the greatest of all poets), introduced new verse styles and a Western way of looking at Turkish Poetry. However, he couldn't refrain from using complex and sophisticated language in his poetry. But he displayed his creativity and his philosophical concepts with great mastery in all his works. Making use of the opportunity of having been to many countries and continents, in his plays he concentrated on the topics covering the historical events of the Turkish, Arabians, Assyrians and Greeks. He wrote a majority of his plays in verse, yet, since he was not meticulous enough with his style, his plays were not staged. Also, Hamid was a man whose public speeches were admired. His poems and plays have been republished by various publishers in recent years.

⁷² **Süleyman Nazif:** Poet and writer (b. 1870, Diyarbakır - d. 4 January 1927, İstanbul). He was the son of the historian and Governor of a Sanak (sub-division of a province), Muhammed Sait Paşa. He grew up taking private education; he learned Arabian, Persian and French. After his father died, he worked at the Diyarbakır City Assembly as a clerk. He worked as the Provincial Press Director and Head Writer at the provincial newspaper. Like many intellectuals living at that time, he escaped to Paris in 1897. In Paris, he wrote against Turkey's administration in Ahmet Rıza's *Meşveret* newspaper. Within the same year, when he returned to İstanbul, he was given a post as provincial correspondent and he was forced to live in Bursa (1897-1908). On the declaration of the Constitutional Monarchy, he came to İstanbul and published the *Tasvir-i Efkâr* newspaper with Ebüzziya Tevfik in 1908. Later on, he became the Governor of Basra (1909), Kastamonu (1910), Trabzon (1911), Mousul (1913) and Baghdad (1914). In the year 1915, he retired from state duty and devoted all his time to writing. He became our first intellectual who fearlessly protested the occupation with his article named *Kara Bir Gün* (A Dark Day), which he published in the *Hadisat* newspaper on the day after İstanbul's occupation by the Allies (23 November 1918). Two months later, on 23 January 1919, he didn't hesitate to use harsh criticism against the occupying forces in a speech he made at the commemorative meeting for Pierre Loti, which was held at the university conference hall. He was exiled to the island of Malta by the commanders of the English occupying forces who couldn't tolerate his article and his speech. He stayed there for twenty months. On his return, he continued his writing for a while longer and then he died of pneumonia. He is buried in Edirnekapı Graveyard. In his first poems which he published under the pen name İbrahim Cehdi in *Servet-i Fünûn*, we see the influence of Namık Kemal. Süleyman Nazif, although he gave a little too much room to Arabic and Persian words in his works, is accepted as a great stylist in prose by many men of literature of his era (Ahmed Haşim, Mehmet Akif etc.) and his prose was held in higher esteem than his poetry. Nazif reviewed Ziya Gökalp's comprehension of Pan-Turkism.

(Ozansoy)⁷³, Enis Behiç (Koryürek)⁷⁴, Ahmet Hilmi⁷⁵, Halide Salih (Halide Edip Adivar)⁷⁶, Halil Nihad (Boztepe), Şehabettin Süleyman⁷⁷, Cenap Şehabettin⁷⁸, İsmail

⁷³ Faik Ali Ozansoy: Poet (b. 1875, Diyarbakır - d. 1 October 1950, Ankara). His real name was Mehmet Faik. He also used Zâhir as a pen name. He was the brother of poet and writer, Süleyman Nazif. After attending the School of Politics (1901), he served as deputy lieutenant colonel in various places (1901-1908), as a lieutenant colonel in Balya, Pazarköy, Mudanya, governor in Midilli, Kırşehir, Beyoğlu, Kütahya and Gelibolu, as the governor of Diyarbakır district and as the undersecretary of ministry of domestic affairs (1908-18). He retired after serving as a teacher of French at the School of Politics and as a teacher of Turkish in Saint Benoit Private French High School (1930). Faik Ali, who joined Servet-i Fünûn* (24 July 1897) with his poem *Kehkeşana Karşı* (Towards to the Milky Way) and held the director of the Dawn of the New Age society (1909) for a while, was recognized with his poems on love, women and nature which were technically very strong and wrote under the influence of Abdülhak Hamid and Tevfik Fikret.

⁷⁴ Enis Behiç Koryürek: Poet (b. 11 March 1891, İstanbul - d. 18 October 1949, Ankara). He attended primary and secondary school in Thessalonica, Skopje and İstanbul. He received higher education at the School for Civil Servants (1913). He was recruited to the Ministry of War and served as a consul in Bucharest (1915) and then as first consul in the same city (1916). He met Ahmet Hikmet Müftüoğlu in Budapest and married a French woman. On his return home, he was appointed to the Directorate of Legislative Works in the Province of Edirne. He divorced his wife and married the daughter of Fahri Paşa. Later on, he worked as the Head of Business Management at the Chair of Economics (1936) and as the Undersecretary of the Ministry of Employment. He was dismissed from his office after he joined the Democrat Party and became a parliamentary candidate. His later years were lived in relative poverty. He is buried in Cebeci Graveyard. His first poems, which were published in the review *Şehbal* (1912-14), were influenced by the "Scientific Wealth Movement". Later, he used syllabic meter in his poems and joined the "Nationalist Literature Movement". One of the famous "Five-Syllable" poets, Enis Behiç's most famous poems are the lyric ones, those weaved with nationalist feelings. In addition, he wrote lyrical and theosophical poems by necromancy, which he claimed was inspired by Çedikçi Süleyman Çelebi, the mevlevi sheikh. Ömer Fevzi Mardin wrote a work of three volumes with the title *Varidat-ı Süleyman Çelebi* (Virtues of Süleyman Çelebi, 1951) on these sessions of necromancy.

⁷⁵ Şehbenderzade Filibeli Ahmet Hilmi: Writer (b. 1865, Plovdiv / Bulgaria - d. 1914, İstanbul). His title Şehbenderzâde (son of a consul) comes from his father Süleyman Bey's office as a consul. He also used the pen names Coşkun Kalender, Kalender Gedâ, Özdemir, Şeyh Hüsnî and Şeyh Mihriddin Arusi. He attended primary school in Plovdiv. Then he went to İstanbul and there, graduated from Galatasaray Secondary School. He settled in İzmir with his family and then returned to İstanbul again to work as an officer at the Administration of Public Debts (1890). He went to Beirut on duty and here met the Young Turks, and fled to Egypt. He joined the Ottoman Progress Society and published the humorous paper *Çaylak*. In 1901, on his return to İstanbul, he was immediately sent into exile to Fizan, as a political convict. There he joined the Arûsî tarikat* and became interested in theosophy. After the declaration of the Second Constitutional Monarchy, he returned to İstanbul and published *İttihad-ı İslâm* (1908, 18 numbers), a newspaper defending the unity of Muslims. When the newspaper was closed down, he published his articles in *Şehbâl*, *İkdam* and *Tasvir-i Efkâr*, and in 1910, he established the *Hikmet Matbaa-i İslâmiyesi* (printing house) to publish the weekly review *Hikmet Ceride-i İslâmiye*.

⁷⁶ Halide Edip Adivar: Writer (b. 1884, İstanbul - d. 9 January 1964). She graduated from Üsküdar American Girls' College (1901). Her father was Mehmet Edip, who worked as chief secretary and as the Ioannina and Bursa Minister of the Tobacco Monopoly in the period of Abdülhamit II. She received private lessons from Rıza Tevfik Bölükbaşı and Salih Zeki Ökten. The mathematician Salih Zeki was her first husband. During the 31 March Events she went to Egypt (1909) and then went to the United Kingdom. After she divorced from her first husband (1910), she became a teacher and examiner at İstanbul High School for Girls and inspector of Turkish schools in Beirut and Damascus, where she went upon the invitation of Cemal Paşa (1916). She went to Anatolia with Adnan Adivar, with whom she married in 1917, after the Mondros Armistice and supported the National Struggle. She worked under the orders of the military with the ranks of corporal, sergeant and first sergeant during the years of the War of Independence. Her speeches at gatherings in Fatih, Kadıköy and Sultanahmet, which were held in protest of the occupation of İzmir, became influential.

⁷⁷ Şehabettin Süleyman: Writer (b. 1885, İstanbul - d. 1921, Switzerland). After completing his primary and secondary education in İzmir, he came to İstanbul and graduated from the Civil Service School (1908). He worked as a French and literature teacher at Vefa High School and Galatasaray High School and worked as an assistant manager at the Teacher Training School. His play *Çıkamaz Sokak* (Blind Alley), which was about lesbianism, was regarded as amoral and therefore his service as a teacher was put to an end for sometime. He died due to an illness in Europe, where he had gone with his wife, the poet İhsan Raif Hanım, of whom he was the second husband. He was buried in a village graveyard in Switzerland. He was one of the founders of the "Dawn of The New Age Movement". His articles were published in the review *Servet-i Fünûn* and in *Rûbab*, which he published (1912). He wrote in almost all genres of literature except poetry. He was mainly known for his theater plays with Tahsin Nahit and his research on the history of literature with Fuat Köprülü.

Hami (Danişmend)⁷⁹, Ahmet Refik (Altınay)⁸⁰, Mehmet Emin (Yurdakul)⁸¹, Halit Ziya (Uşaklıgil)⁸² and Mehmet Rauf.⁸³

⁷⁸ **Cenap Şehabettin**: Poet and writer (b. 1870, Manastır / Greece - d. 13 February 1934, İstanbul). He wrote under the pen names Ahmet Peyman, Dahhâk-i Mazlum, Dahhâk-i Zalim and Raik Vecdi. He attended primary school at Tophane Feyziye School and Eyüp Military High School. After finishing Military Medical School (1888), he continued his studies in Paris for four years (1890-94). After returning to Turkey, he first worked at Haydarpaşa Military Hospital for a while and then transferred to the Quarantine Administration. He served in several cities such as Mersin, Rhodes and Jeddah as a quarantine doctor. He officially retired during the first days of World War I. He first gave lectures on French and then History of Turkish Literature at İstanbul University. He had to give up his work as a lecturer at İstanbul University because of his opposition to the National Struggle. In his later years, he only concerned himself with art. He is buried in Bakırköy Cemetery. He was among the important poets of the Servet-i Fünûn* with his poems influenced by French symbolism.

⁷⁹ **İsmail Hami (Danişmend)**: Historian (b. 1899, Merzifon / Amasya – d. 12 April 1967, İstanbul). He also wrote under pen names such as Hayali Çelebi, Muhti Çelebi and Râbia Hâtun. He completed his secondary education in Beirut. He graduated from the Paris College de France and the School of Politics in İstanbul (1913). He gave lectures on the history of religions and political history at İstanbul School of Finance, Faculty of Literature and at the School of Politics (1913- 1914). He was the Principal of the Baghdad School of Law. He was one of the delegates who participated in the Sivas Congress. He supported the National Struggle with his articles that he published in the newspaper Memleket (publisher) and in Hakimiyet-i Milliye and İrade-i Milliye. He did not take a state post after the establishment of the Republic and dedicated himself completely to Turkish and Islamic history research. He collected his works in more than thirty books.

⁸⁰ **Ahmet Refik (Altınay)**: Historian and writer (b. 10 October 1880, İstanbul - d. 1937). He used the pen names Nasrettin Hoca and Rıfki Ali as well. He graduated from Kuleli High School and the School of War. He worked as a teacher in military schools. He served in the army during the Balkan War. Although he retired after the Balkan War, he joined the army as captain again and was assigned the task of arranging the archives of the army. He gave history lectures at a university after the First World War and was promoted to professor. Upon the death of Abdurrahman Şeref, he was appointed to the Chair of the Ottoman History Council (1924). He wrote in many publications such as İkdâm, Yeni Mecmua and Tarih Encümeni Mecmuası. Some of his works were serialized in newspapers. His main feature was that he wrote works that put the joy of history in people. He wrote many lyrics most of which were set to music. He was also known for his excessive indulgence in alcohol. He was awarded a medal by the Swedish government because of his work Demirbaş Şarl (Charles the Habitué, 1918). His works number more than a hundred.

⁸¹ **Mehmet Emin (Yurdakul)**: Writer (b. 1869, İstanbul – d. 14 January 1944). He graduated from Beşiktaş Military Elementary School after having attended Beşiktaş Primary School. He discontinued his study at the School of Politics and started to work as a civil servant at the Sublime Porte Office. He was appointed to Directorate of Customs Documents when Grand Vizier Cevat Paşa liked his work Fazilet ve Adalet (The Virtue and The Justice). He became a manager and worked until 1907. He was exiled to Erzurum and Tripoli for he entered into the Union and Progress Party and supported the thoughts of this party. He was governor of Hejaz (1909), Sivas (1910) and Erzurum (1911) after Second Constitutional Monarchy. He was elected Mousul deputy to the Ottoman Parliament in 1913. After the occupation of İstanbul, he went to Ankara and supported the National Struggle. He was in Turkish Grand National Assembly as a deputy of Şarki Karahisar, Şanlıurfa and İstanbul. He was buried in Zincirlikuyu Cemetery. He was one of the founders of Turkish Guild (3 July 1911) and one of the members of Commission of Culture and Science with Halide Edip, Ziya Gökalp, Hamdullah Suphi, Fuad Köprülü. Mehmet Emin who was one of the founders of National Turkish Party with Dr. Adnan Adıvar, Yusuf Akçura etc. and one of the speakers cursing the occupiers in Sultanahmet Meeting was called Turkish Poet and National Poet for his poetry expressing national feelings.

⁸² **Halit Ziya (Uşaklıgil)**: Novelist (b. 1866, İstanbul - d. 27 March 1945). He started his education at the district school in Mercan in İstanbul, and then attended Fatih Military High School (1873-78). He moved to İzmir with his family, when his father, who managed a store, went bankrupt. He attended İzmir Military High School and took private French lessons from a lawyer named Auguste de Jaba. Later, he attended the Mechitariste Missionary School, administrated by Austrian Catholic priests. In the last grade he left school and began to work for his father (1883). During those years, he published the newspapers Nevruz (1884) and Hizmet (1886) in collaboration with his friends. He worked at the İzmir Military High School and the Ottoman Bank, while teaching French and literature at İzmir High School. He was appointed the first-secretary to the Tobacco Monopoly Office (1893) in İstanbul and here he joined the Scientific Wealth group. After the declaration of the Constitutional Monarchy, he was promoted to superintendent of the Tobacco Monopoly Office. He gave lectures on Western literature at İstanbul University. A year later he was appointed as the palace Head Secretary to Sultan Reşat (Mehmet V.), upon the recommendation of the Progress and Union Party (1909-12). Upon being elected a member of the Senate, he left his office and resumed his duty at İstanbul University. He was sent to France,

The above mentioned authors appeared in *Şehbâl* with their articles and poems. They were also concerned with music, health and politics.

Other than the well-known writers cited above, there were rather less-known ones or writers who published in *Şehbâl* for the first time. Especially the writers of articles on science and technology can be so grouped. Among them were Kamuran Sırrı, Yusuf Kenan and Nusret Hilmi, Şahab Sıdkı, Yahya Halid, Abdülfeyyaz Tevfik and Feyzullah Sacid. A biographical search on these names did not yield anything satisfactory. So, it would be safe to conclude that these writers were not known much to the public.

Şehbâl's writers were mostly quite well-known and socially accepted figures. Hüseyin Saadeddin played an important role in bringing together these well-versed authors. The administrative staff stated their slogan as “*Not descending, not stoppin, and constantly soaring: That’s our motto!*”⁸⁴ and on the one hand they employed writers with western ideas to help modernize the Ottoman society, and conservative intellectuals who thought development and progress could not be possible without the Ottoman culture and Islamic civilization on the other, which really summarizes the magazine’s outlook.

Şehbal’s writers were generally speaking well-educated intellectuals.

Progressivism and nationalism affected the writers of *Şehbâl*, too in the current social

Germany and Romania on official duty by the government. During the years of armistice, he worked as the chairman of the assembly of the Tobacco Monopoly Office. After the declaration of the Republic, he concentrated on his literary works at his villa in Yeşilköy. He is buried in Kartaltepe Graveyard.

⁸³ Mehmet Rauf: Novelist (b. 1875, İstanbul - d. 23 December 1931). He graduated from the Naval Academy (1891). He stayed for two years in Crete, where he was sent for practical training. He completed his training in Germany, where he went to participate in the opening ceremony of the Kiel Channel (1895). When he returned to Turkey, he served as the liaison officer for the embassy ships in Tarabya in İstanbul. In 1908, he retired and engaged himself in writing. When he died, he was buried in the family vault in Maçka. His career in literature began when his short story *Düşmüş* (Fallen), which he had sent to Halit Ziya Uşaklıgil, was published in the newspaper *Hizmet*. Later on, he met the writers of *Scientific Wealth* via Halit Ziya and joined them. His short stories were published in *Resimli Gazete* (with the pen name Rauf Vîcdani) and in *Mekteb*, where he was also the editor for some time. He gained great fame with his novel *Eylül* (September, 1901), which was the first psychological novel in Turkish literature. Some books of his containing obscene language overshadowed his fame. He left over thirty works in the areas of prose, short story, novel and theatre.

⁸⁴“İnmemek, durmamak, da’ima yükselmek: İşte bizim hülâsa-i mesleğimiz!”, “Muhterem Kâri’lere”, *Şehbâl*, No: 9, 1 Ağustos 1325, p. 166

context of the period. The writers did not come from the same social backgrounds, either. While women writers were mostly upper class, male writers were either middle class bureaucrats or came from military backgrounds.

Whatever class background the writers of *Şehbâl*'s writers may have come from, they apparently worked for the Ottoman society to become more modern, and more developed.

CHAPTER III

ŞEHBÂL:

FROM THE UNIONIST ACTUALITÉ TO THE MASS POPULARITY

Politics and Society

The most important topics covered were politics and society as an initial investigation of the contents of *Şehbâl* revealed. In the “Muhterem Kâri’lere: Program” of the first issue, Şehbâl’s publication policies were announced along with topic highlights including information about pagination and column names:

“Politics:

A short summary of political events will be published every fortnight on the last page under the name “Zübde-i Siyasiye”. An evaluation of most important political agenda by our wirter wiil be given in “Atf-ı Nazar.” Political figures, photos, maps and so on will also be included.

Political, Judicial, Social sciences, i.e.:

In every issue, Şehbâl will print serious, new and in depth analyses of both Ottoman and European experts on delicate matters of law, economy, government, fiscal methods, useful investments, social issues under “Tefekkür ve Tettebbu” on the 5th page.”⁸⁵

⁸⁵ “Siyâset-i Dâhiliye ve Hâriciye: Şehbâlin her nüshasında son on beş güne â’id vekâyi’-i siyâsiyenin –okuyanları yormayacak vechile- kısa ve günü gününe kayd edilmiş hülâsası “Zübde-i Siyâsiye” namıyla son sahifede münderic olacaktır. Hadisât-ı siyâsiyeden vatanın en ziyâde alakadâr olduğu mesâil-i mühime “Atf-ı Nazar” ünvanlı makale ile muharrir-i siyâsiyemiz tarafından ayrıca tedkik ve mütâla’â edilecektir. Siyâsete münâsebeti olan eşhâs ile mu’âmelât ve harekât-ı siyâsiyeye müt’eallik resimler, fotoğraflar, haritalar, ilh... mebzûlen bulundurulacaktır. ‘Ulûm-u Siyâsiye, Hukûkiye, İçtimâ’iye, vesâ’ire:

Columns called “Atf-ı Nazar”, Tefekkür ve Tettebbu“, “Musâhabe-yi İçtimâ’iye” and “Musâhabe-yi Lisânîye” were about political and social topics. Also, “Zübde-i Siyâsiye” was a column that chronologically reported on current events. However, this column was removed later due to a request from readers. A few writers dominated these columns like Bedî Nuri, Ali Rıza Seyfi, Hüseyin Saadeddin, Hüseyin Arif, Ahmed Rasim, Yunus Nadi and the writer who used the pen name F. Bedî Nuri and Ali Rıza Seyfi were especially prolific.

These writers dealt with current political events and social problems and offered western solutions always comparing problems in the Ottoman society and how the West overcame them, and through what kind of processes and so on. For instance, the writer F. in his article called “Osmanlı-Avusturya İhtilâfı” in the first issue of Şehbâl’ looked at the political crisis between the two states as a result of the annexation of Bosnia Herzegovina by Austria which got temporary rule over that country under very special circumstances in the Berlin Treaty in 1878 due to the political lapse the Ottoman state went into during the establishment of the Second Constitution process.⁸⁶ Also the same writer in his article called “Ahâli ve Memûrîn” talked about government types, and how the relationships between the public and government officials should be.⁸⁷ Later, he also wrote on the financial burden the government employees brought to the state and the necessity of a decrease in their numbers. He described the red tape involved in any government business and how that wasted the citizens’ time and energy. He also drew attention

Şehbâl hukûka, iktisâda, idâreye, ‘usûl-u maliyeye, teşebbüsât-ı nâfi’aya, mesâ’il-i içtimâ’iyye, ilh... dâ’ir Avrupa ve Memâlik-i ‘Osmâniyedeki en vâkıf kalemlerin cidd ve ‘amîk mütâla‘âlarını “Tefekkür ve Tettebbu” ünvanıyla her nüshasında her nüshasında beşinci sahifeye derc edecektir. Muharrirlerin sâhib-i selâhiyet ve ihtisas bulunmasına pek ziyâde dikkat edilecek olan “Tefekkür ve Tettebbu” makalelerinde gâyet dakîk mesâ’ilden bahs olunacak ve kâri’inin önünde yeni ufuklar açan tedkikat-ı ciddiye ve cedîde ile uğraşılacaktır.” “Muhterem Kâri’lere. Program”, *Şehbâl*, No: 1, 1 Mart 1325, p. 20

⁸⁶ F. Atf-ı Nazar: Osmanlı-Avusturya İhtilâfı, *Şehbâl*, No: 1, 1 Mart 1325, p. 4

⁸⁷ F. Atf-ı Nazar: Ahâli ve Memûrîn, *Şehbâl*, No: 2, 15 Mart 1325, p. 24

to the inadequacy of government employees' education and the relevant education levels necessary for different types of government jobs. He also pointed that among the Muslim population, government positions were the most popular, but that had to change:

"We have all run to government jobs which seemed to be open forever. We were too impatient to wait for a diploma from high school or even primary school. We have ignored and scorned the occupations of our grandfathers who were merchants, farmers or store keepers. We have run so much that even new and odd government positions were not enough for us. Some of us were left behind but we kept running to the government.

*(...) do I need to go on? If I wanted to enumerate the social and administrative benefits of recovering from the diseased government job desire infecting our people, especially muslims and establishing a balance between government positions and actually deserving them, I would need a couple of pages, not just this one.*⁸⁸

Then he offers a solution:

*"We won't wait until old age and its experiences to find solutions. We will consult the West which is unfortunately ready to supply all our physical and spiritual needs."*⁸⁹

Also the same writer wrote about the territorial losses of the Ottoman Empire in another article titled "Paris ve Berlin Kongreleri, Bazı Ma'lûmât-ı Tarihiye", where the decisions concerning these losses and their effects were discussed. It was also pointed out in the same article how unfair Austria's annexation of Bosnia

⁸⁸ "(...) ilel-ebed kapanmayacakgibi açılan memuriyet kapılarına hepimiz koştuk; mekteb-i idâdîden, mekteb-i ibtidâ'îden olsun şehâdetnâme almayı bekleyemeyerek bir isticâl-i bî-sabırâne ile koştuk; silsile-i ecdâdımız tüccar ise, zürre' ise, esnaf ise biz bunu hakir görerek, buna ehemmiyet vermeyerek koştuk; o kadar koştuk ki yeniden yeniye acîb acîb memûriyetler ihtirâ' olunduğu halde yine bize yetmedi, bir takımımız açıkta kaldı; mamâfih yine müraca'âtta kusur etmedi (...)

(...) bilmem ki daha saymak lazım mı? Memûrîn ile mesalîh arasında tevâzün husûlû ve halkımıza – bil-hassa unsûr-u Müslime- müstevli olan maraz-ı memûriyetin indifâ'-ı şahsî, idârî ve içtimâ'î o kadar çok menâfi'î müstelzim ki ta'dadına devam etsem burada bana tahsis olunan yegâne sahifenin birkaçı iblâğı icâb edecek." F. Atf-ı Nazar: Tensikât, *Şehbâl*, No: 3, 1 Nisan 1325, p. 44

⁸⁹ "Çareyi bulmak için melekât-ı ihtiyâriyemizden istimdâda kadar uzaklaşmayacağız; maddî, ma'nevî ihtiyâcât-ı dünyeviyemizin –me'at-te'essüf- hepsini bize hazırca vermekde olan Garba müraca'ât edeceğiz (...)", Ibid, p.44

Herzegovina was which was carried out regardless of the edicts of the Berlin Convention.⁹⁰ Again the same writer in his article “Fakr-u Sefâletimiz”, talked about poverty in the Ottoman society.⁹¹

Bedî Nuri started to write for *Şehbâl* from the 18th issue onwards and was one of the most prolific writers with his 41 articles. He talked about a wide range of topics from political philosophy to the evolution of human beings, from the roles of women in society to developmental and transformational processes of other states and their effects on the Ottoman Empire.

In the column called Tefekkür ve Tettebbu’, Bedî Nuri gave us clues about the general frame of mind of the Ottoman intellectuals during the Second Constitutional period. In his article “Kadının Mevki’-i İçtimâ’isi” where he discussed women’s roles in society, he emphasized the need for Ottoman women to keep up with social changes and even pioneer in the process of social change.⁹² This idea overlaps with that of the Committee of Union and Progress since they thought of women as the mothers and wives of the future. So, it was thought that women needed to be educated well and take their rightful place in the society.

Bedî Nuri, in his article, “İnkılâb-ı Osmânînin Menâbi’i” wrote about the importance of constitutional monarchy, its causes and developments after its declaration.⁹³ In this article, it was claimed that revolutions could not only be made through force and military troops and that revolutionary movements without an ideological background would be incomplete and ineffective. Particularly, the role

⁹⁰ F. Paris ve Berlin Kongreleri, Bazı Mâ’lûmât-ı Tarihiye, *Şehbâl*, No: 2, 15 Mart 1325, p. 30

⁹¹ F. Atf-ı Nazar: Fakr-u Sefâletimiz, *Şehbâl*, No. 7, 1 Temmuz 1325, p. 124

⁹² Bedî Nuri. Hanımlar İçin: Kadının Mevki’-i İçtimâ’isi, *Şehbâl*, No: 23, 15 Temmuz 1326, pp. 459-460

⁹³ Bedî Nuri. Tefekkür ve Tettebbu’: İnkılâb-ı Osmânînin Menâbi’i, *Şehbâl*, No:24, 1 Ağustos 1326, pp. 468-470

of writers and thinkers like Namık Kemal, Şinasi and Midhat Paşa in implementing the Second Constitution was also emphasized:

“It would be unwise to attribute the successs of the Ottoman revolution only to the rebellion in Resne mountains or intense protests in Selanik, Manastır and Siroz, because that would mean ruin of everything along with the casualties the revolts caused.

(...)at this point it is impossible to ignore the grandeur and genius of the real founders of freedom, self-sacrifice for the greater good of the country: Şinasi and Kemal as the leading poets, followed by the statesman Mithat Paşa who tried to reach the goals in their poetry.

(...)so, a precedent for the future laws was established in the last Ottoman revolution:

1- Thinkers and writers are more prominent in making revolutions come true.

2-Revolutions feed off thinkers. ”⁹⁴

Writers and thinkers were believed to be important contributors not just to the implementation of the constitutional monarchy but also to keeping its influence.

Bedî Nuri, in his article “Terakkî, Mahiyet-i Terakkî”, wrote about the etymological evolution of the word “terakki”, or progress and said that all living beings were in constant progress. He supported this idea with examples from western thinkers like Darwin and Auguste Comte:

“Progress: a stage in the modernization or limitation of formation of general law.

However, this was not the meaning given to progress for a long time. Extreme claims were made about it. For instance, the first people who expressed the idea of progress

⁹⁴ “(...)İnkılâb-ı Osmâniyi yalnız Resne dağlarında vuku‘a gelen kıyâmın, Selanik, Manastır ve Sirozun şiddetli protestolarının te’sirine ‘atfetmek büyük bir eser-i gaflet olur ve o halde inkılâbımız o kıyâmın, o şiddetli zevâliyle beraber mahv ve mün‘adin olabilecek bir mevki‘de bulunur.

(...) İşte burada asıl müessisîn-i hüriyetin nâsiye-i bülendini bütün ulüvv-ü cenâbıyla, bütün fedâkâr, milletin selâmetini tefekkürle her dem keder-âlûd hutût-u dâhiyâneleriyle fark etmemek mümkün değildir: başta Şinasi ve Kemal olmak üzere, bunların şi‘irlerindeki gâye-i hayallerini sâha-i hakîkate i‘şâl için fedâ-yı nefste tereddüd etmeyen siyâsi-i fa‘âl Midhat Paşa.

Demek ki inkılâb-ı âhîr-i Osmâni de me‘âlen birbirine müşâbih olan âtideki kanûnların bir misâl-i mücessimini teşkîl etmişdi:

1-İnkılâbâtı siyâsiyundan ziyâde mütefekkirler, muharrirler yapar.

2-İnkılâb gıda-yı aslîsini mütefekkirlerin dimâğından ahz eder.”,

Bedî Nuri. Tefekkür ve Tetebbu‘: İnkılâb-ı Osmânînin Menâbi‘i, *Şehbâl*, No:24, 1 Ağustos 1326, pp. 468-470

thought it was only a human phenomenon believing animals were constant and unchanging. Darwin refuted this:

“Hunters who use traps know too well that babies tend to get caught in traps much more than grownups. It is even impossible to lure the grownups to the same place twice. Experience makes them cautious. Animals having memory is a result of evolution or progress.”

...Auguste Comte thinks progress only consists of intelligence replacing brute force.(...) ⁹⁵

Also, Bedî Nuri in his articles published in other magazines wrote the first experimental study about one of the tribal structures in the Ottoman Empire using sociological methodology on concrete phenomena according to Hilmi Ziya Ülgen who supported Darwinism and “survival of the fittest”. In his articles from the 59th issue to the 65th, Bedî Nuri studied the tribal structure in Albania and their feuds.⁹⁶

In his article called “Arnavutluk’ta Kan Gütme Adeti” in the column “Musâhabe-yi İctimâ’iye,” the similarities between Arabs and Albanians were pointed out in terms of feuds.⁹⁷ Also, in the 62nd issue, in the column “Musâhabe-yi İctimâ’iye”, in the article titled “Arnavutluk Teşkilât-ı İctimâ’iyesi: Teşkilât-ı ‘Umûmiye ve Kanûniye”, Albania’s administrative organization and laws were discussed,⁹⁸ whereas in the 64th issue again in the same column, in the article called “Arnavutluk Teşkilât-ı İctimâ’iyesi: Cibal Kanunu”, local laws that became tradition

⁹⁵ Terakkî: Tekâmül-ü kanûn-ı ‘umûminin tedenni veya inhitâta mukâbil olan bir safhası,(...) Halbuki terakkînin bu manası uzun müddetler bu sûretle telakkî edilmedi, bunun hakkında ifrât ve tefrîdden gayr-ı ‘arî olunmaz fikirler irâd edildi. Meselâ terakki fikrini ilk ifâde edenler bunu insana has ‘addettiler ve faraza zümre-i hayvâniyenin sâbit, tahavvülsüzlüğe ebediyen ma’rûz olduğunu beyân etmek istediler. Darwin bu fikri sûtûr-u âtiyeile reddetmiştir: “Tuzak ile av avlayanlar pekâla bilirlir ki hayvanâtın sinen küçük olanları, büyüklerden ziyâde tutulmağa müste‘addidirlir. Hatta müsînn hayvanlardan birçoğu aynı mahalde ve aynı kapana celb etmek veya bunlardan bir haylisini zehir ile itlâf etmek gayr-ı mümkün olduğu bit-tecrûbe anlaşılmıştır. Hemcinslerinin tutulması zehirlenmesi bunlara ihtiyat ve basîreti öğretir.” Bu meseleye nazaran hayvanın tahattür hassasını hâ’iz olmasına tekemmül etmek, terakkî lâzım gelir.(...)Auguste Comte terakkiyi zekânın kuvve-i müfterise makâmına kâ’im olmasından ‘ibâret farz eder.(...)”, Bedî Nuri. Tefekkür ve Tettebbu’: Terakkî, Mâhiyet-i Terakkî..., *Şehbâl*, No:26, 1 Eylül 1326, pp. 24-25.

⁹⁶ Selahattin Hilav. Düşünce Tarihi (1908-1980), in Türkiye Tarihi: Çağdaş Türkiye (1908-1980), Cem Yay., İstanbul, 2000, vol. 4, p. 400

⁹⁷ Bedî Nuri. Musâhabe-yi İctimâ’iye: Arnavutlukta Kan Gütme Adeti, *Şehbâl*, No: 59, 15 Ağustos 1328, p.208

⁹⁸ Bedî Nuri. Musâhabe-yi İctimâ’iye: Arnavutluk Teşkilât-ı İctimâ’iyesi: Teşkilât-ı ‘Umûmiye ve Kanûniye, *Şehbâl*, No.62, 1 Teşrin-i Evvel 1328, pp. 272-273

concerning inheritance, marriage and feuds were investigated.⁹⁹ In the 65th issue, also in the same column in the article titled “Arnavutluk Teşkilât-ı İçtimâ‘iyesi: Şimâlî ve Cenubî Arnavutluk”, Bedî Nuri looked into the influence of nature or environment on society.¹⁰⁰

Bedî Nuri displayed the features of the same kind of positivism, biological materialism, social Darwinism and materialism as could be found in most of the Unionist intellectuals as it was a part of their efforts to shape the society and modernize it.

Ali Rıza Seyfî was also an important writer who dealt with social and political concerns. Ali Rıza Seyfî, who was the editor of the magazine for some time, was a very productive writer. He started his articles in *Şehbâl* in the 44th issue with “Fırka-i Şimâlînin Felâh-ı Garîbeti” which was about the political regimes of Morocco, Tunisia and Algeria and their relationships with Europeans.¹⁰¹ Afterwards, especially in the serial, which was called “Kardeş Mektupları”, he wrote with his sister Salime Servet Seyfî Hanım in the column “Hanımlar İçin,” we see them exchanging ideas on the political situation of the country and its possible directions in the future.¹⁰²

Ali Rıza Seyfî also wrote on the political and social difficulties in the aftermath of the Second Constitution and offered solutions to them. In his article “Hayatı Nasıl Düşünmeliyiz?” he emphasized the urgent need for adoption of a social reform with a western lifestyle without compromising Islamic or Ottoman traditions following the political reformation in order to prevent a social or political

⁹⁹ Bedî Nuri. Musâhabe-yi İçtimâ‘iye: Arnavutluk Teşkilât-ı İçtimâ‘iyesi: Cibal Kanunu, *Şehbâl*, No: 64, 1 Teşrin-i Sani 1328, pp. 304-305

¹⁰⁰ Bedî Nuri. Musâhabe-yi İçtimâ‘iye: Arnavutluk Teşkilât-ı İçtimâ‘iyesi: Şimâlî ve Cenubî Arnavutluk, *Şehbâl*, No: 65, 15 Teşrin-i Sani 1328, pp. 328-330

¹⁰¹ Ali Rıza Seyfî. Fırka-i Şimâlînin Felâh-ı Garîbeti, *Şehbâl*, No: 44, 1 Teşrin-i Sani 1327, pp. 392-393

¹⁰² Ali Rıza Seyfî – Salime Servet Seyfî. Hanımlar İçin: Kardeş Mektupları, *Şehbâl*, No: 47 – 74.

chaos.¹⁰³ This modernist and westernist perspective reflected the approach of many Second Constitutional period intellectuals who advocated a “westernization process without losing one’s own traditions and customs” or “adopting western science while leaving out the harmful bits of western societies”. It was also emphasized that in order to make the foundations of the 1908 Revolution strong and maintain the esteem and interest of the public like it was on the first day, the Ottoman values had to be kept. Any contrary behavior would hamper the social change and reinforce the position of anti-constitutional, anti-modernist people.

¹⁰³ Ali Rıza Seyfi. Musâhabe-yi İctimâ’iye: Hayatı Nasıl Düşünmeliyiz?, *Şehbâl*, No: 53, 15 Mayıs 1328, pp. 54-56

Women

The Ottoman Empire welcomed modernism and started a process of comprehensive restructuring with the declaration of the Second Constitution. This transformation could be observed in every area from economy to social structure, from law to daily life which inevitably affected women.¹⁰⁴

Ottoman women who were confined to their houses for centuries would make a great effort to participate in social life. Press helped them express themselves. Newspapers and magazines had columns or supplements for women, or sometimes were entirely devoted to women. Women's wishes and problems were expressed through readers' letters. Many of those were complaint letters. Some of the articles in newspapers and magazines were by women and some by men who supported the women's movement. Some of these male writers pretended to be women and used female pen names.

Şehbâl also supported women's movement in its pages. Ayşe Bedi'a, Belkıs Seniha, Fatma Aliye, Halide Salih (Halide Edip Adıvar), Princess Kadriye Hüseyin, Nigar binti Osman, Salime Servet Seyfî, and Sadiye Vesile were the prominent women writers in the magazine.

Halide Edip Adıvar used the pen name Halide Salih. Halide Edip Adıvar's poem "Ruh-ı Mütehacer" was published in the 18th issue and described people's problems contrasted against a colorful and lively nature. In "Harab Mabedler", which was published in the 21st issue, she described different phases of people's lives as temples. In "Ervâh-ı Makâmat", which was published in the 24th issue, she

¹⁰⁴ Serpil Çakır. Osmanlı Kadın Hareketi, Metis Yayınları, İstanbul, 1993, p.22

depicted a spiritual journey. In “Derinliklerden”, which was published in the 38th issue, she wrote about a corpse in the grave.

Belkıs Seniha, in her poem “Kamere İntizâr”, which was published in the 60th issue in the column “Hayattan İstinsah”, described the moonlight for the first and last time in *Şehbâl*.

Handan could be described as the comedy writer of the magazine. The Egyptian Princess Kadriye Hüseyin wrote informative articles called “Fazilet Nedir?”, “Gençlik Nedir?”, “Saadet Nedir?”, “Vakit Nedir?”, “Medeniyet Nedir?” under the pen name Nilüfer. She wrote “Hubbu’l Vatan, Mine’l İmân” in the 28th issue which was about love of the native land. She also published “Dâr-ı Gurbette Mühemmel Bir Kabristan” in the 47th issue which was about the decrepit Muslim cemetery in Paris.

Nigar binti Osman wrote poems like “Asker”, “Buhran”, “Zelzele Hatırası”, “Makbere-i Ebeveyn”, a short biography upon the death of Ahmet Mithat Efendi called “Mâtem-i Millîye Munzâm Bir Keder”, a French-Turkish letter to Pierre Loti upon his work titled “Muhtazar Türkiye” in *Şehbâl*. Sadiye Vesile wrote poems like “Yüksek Türk Askerlerine”, “Arz Et Helâke!”, “Biraz da Hande Getir – Türk’ün Lisânından” and “Ergân-ı Giryân” and “Vatan” in the magazine.

“Hanımlar İçin”, “Ev İşleri”, “El İşleri” and “Moda” were the columns dedicated to women. Most of the articles in these columns were written by women. Ayşe Bedia, Princess Kadriye Hüseyin, Salime Servet Seyfî, Fatma Aliye, and Halide Salih were the women writers who dealt with social issues of women. Some were male writers like İzzet Melih Devrim, and Bedîî Nuri. *Şehbâl* explained in the first issue in “Muhterem Kâri’lere: Program” why they needed a column for women:

“For Women:

*Here important women's issues will be dealt with in a clear manner in accordance with religious and national needs in order to promote and uplift women. Also useful housekeeping tips and fashion ideas and realted photos from Europe and our country will be given.”*¹⁰⁵

Şehbâl supported women's development in accordance with religious and national values.

In the article titled “Bir Kadın Ninenin Düşünceleri”, Ayşe Bedia expressed these sentiments. Also Ayşe Bedia in the next issue of “Bir Kadın Ninenin Düşünceleri” stressed three main topics promising to go into further detail in the following issues. These were “Kadınlar erkeklere benzemeli midir?”, “Kadınların hukûk-u vezâ'îfi nelerdir?” and “Kadınlar ne şekilde eğitim ve terbiye görmelidir?” She equated the women's role in a society with the level of civilization in that country:

*“As civilization develops so do women and as women develop so does civilization!”*¹⁰⁶

Ayşe Bedia continued the discussion with “Kadınlar Erkeklere Benzemeli Midir?” She questioned the term “resembling men”:

*“What is the point? If science is learning, getting solid ideas about life and reality (...) and getting rid of useless stuff and making the most of the mind which is the only way to uplift humanity (...) and this is resembling men, then I would wholeheartedly support it”*¹⁰⁷

¹⁰⁵ “Hanımlar İçin: Hanımlarımızın mukteziyât-ı diniye ve milliyeleriyle mütenâsib sûretde te‘âlî ve terakkîlerine medâr olmak üzere açık ve tatlı bir lisân ile yazılmış mebâhis-i mühimme ve ciddiye-i nisâ'îye bulundurulacak; diğer taraftan el işlerine, ev işlerine, meşâgil-i nisâ'îyeye ve moda da dâ'ir birçok ma'lûmât-ı müfide yazılacak ve tekemmülât-ı nisâ'îyyenin gerek Avrupada ve gerek bizdeki eşgâl ve safahâtına müte'allik teşâvîr konulacak.”, “Muhterem Kâri'lere: Program”, *Şehbâl*, No: 1, 1 Mart 1325, p. 20

¹⁰⁶ “Medeniyet arttıkça kadın ilerler, kadın ilerledikçe medeniyet artar.”, A'îşe Bedî'a. “Bir Kadın Ninenin Düşünceleri”, *Şehbâl*, No: 2, 15 Mart 1325, p. 26

¹⁰⁷ “Bundan maksad ne? Eğer 'ilm ve ma'rifeti tahsîl etmek, hayat ve hakîkata dâ'ir sağlam fikirler edinerek (...) ve ebâtilden kendimizi kurtarmak, insanlığın yegâne istinadgâh-ı tefevvuku olan 'aklı bihakkın mevki'-i istifâdeye koymak(...) Erkeklere teşebbüh 'add olunursa, bu yolda benzemeği bütün kuvvetimle tervîh ve takdîs ederim. A'îşe Bedî'a. “Kadınlar Erkeklere Benzemeli Midir?”, *Şehbâl*, No:3, 1 Nisan 1325, p. 46

Ayşe Bedia did not think that resembling men meant dressing like men. She added that western women wanted to be government employees and ministers just like men. After stating that it was an impossible wish, she said:

*“So you see what it is to resemble men? I’m surprised they didn’t add a wish like “let them have babies.” Humor aside, this kind of claims doesn’t ring true but it is so mixed up in exaggerations and falsehoods that it is difficult to pick the grain of truth in it.”*¹⁰⁸

She said western women did not even have any rights related to property and added how the Ottoman women lived peacefully under the protection of the Sheriat. She expressed her concern for western women in this respect while expressing her admiration for Islam. Ayşe Bedia thought women should not work due to physical and spiritual differences between men and women. She claimed a woman working outside could not take proper care of her house and family where her duties lay. Her ideal woman profile is: *“A literate, educated women that stays at home, loyal to her husband, a good wife and a good mother...”*

Ayşe Bedia wrote “Çocuk Terbiyesine Dâ’ir Vâlidelerle Küçük Bir Musahabe” in the 11th issue which gave advice to mothers about child upbringing. In the 12th issue, in an article titled “Genç Kızları ve Validelerini Alakadar Edecek Meselelerden”, she talked about various topics ranging from babies needing socks to beauty tips for young girls. In the 14th issue, in an article titled “Başka Kadınlar Neler Bulmuşlar?” she wrote that children needed to drink milk and gave tips about entertaining children.

Fatma Aliye wrote an untitled article in the 8th issue of Şehbâl about working women. In the 10th issue, another untitled article argues that the gap between

¹⁰⁸ “Gördünüz mü erkeklere benzemeyi?Şu mutâlebâta “çocukları da bundan sonra erkekler doğursun” sözünü ilâve etmediklerine şaşıyorum. Latife bir tarafa, kadınların bu iddi’âları bir şeme-i hakikâtdan müberrâ değil; fakat o kadar efratlara, mübâlağalara, yanlışlara karışmış, naçiz bir şeme-i hakikât ki; arayıp bulmak insan-ı müşkilât çıkıyor.” Ibid, p. 46

Christian and Muslim women did not stem from Islam since it is not an obstacle in front of progress and modernization. In the 11th issue, in an article titled “Medeniyet ve Din-i İslam”, Fatma Aliye expressed her thoughts on the contributions of Islam to civilization and progress.

In the 23th issue of *Şehbâl*, Bedî Nuri wrote an article titled “Kadının Mevki’-i İctimâ’iyesi” where he talked about the historical oppression of women by different races and religions. He said that women were not ignorant anymore like they used to be and that they started to work with men in science and ideology:

*“The way Islam looks at women puts them beyond the control of their husband in matters of economy and management which contributed greatly to the women’s movement. In contrast, in western Europe, this level of development took thirteen centuries to reach.”*¹⁰⁹

He wrote about the rights Islam gave women and claimed that inequalities between men and women could not be overcome with revolutions but only through calm conversations:

*“Let’s not forget an important source of progress in the Ottoman society is women! Let’s trust women’s development to enlighten the way of our young country’s future and embrace it(…)”*¹¹⁰

In the 27th issue, Halide Edip Adivar under the pen name Halide Salih wrote a poem called “Eller” in the poetry section. This is her only poem in the magazine about women. She described women’s despair through the dark night and praying hands.¹¹¹

¹⁰⁹ “İslâmiyetin kadın tasarrufâtı, maliye ve mülkiye cihetinden zevcinin nüfuzundan kat’iyen hâriç bırakmakla kadınlık tarih-i tekâmül-i hukûkiyesinde büyük ve ehemmiyetli bir hatve atmıştır. Halbuki Avrupa-i garbî bu derece-i tekâmüle ancak on üç ‘asır sonra vasil olmağa çalışıyor.”

Bedî Nuri. “Kadının Mevki’-i İctimâ’iyesi”, *Şehbâl*, No:23, 15 Temmuz 1326, p. 459

¹¹⁰ “Cem’iyet-i ‘Osmâniyemizin bir menbâ’-ı tekâmülü de kadınlıkta unutmayalım! Genç Türkiyânın hayat-ı âtiyesinin zendenisi kadınlığımızın terakkiyât-ı fikriye ve maddiyesine merbut olduğuna i’tikâd edelim ve bu maksad-ı ‘ulviye doğru koşalım(...)”, Ibid, p.459

¹¹¹ Halide Salih. “Eller”, *Şehbâl*, No: 27, 15 Eylül 1326, pp. 54-55

In the 56th issue, İzzet Melih wrote an article on women titled “Kadın ve Edebiyat”. İzzet Melih talked about one of the women writers of the magazine, Princess Kadriye Hüseyin. He mentioned Kadriye Hüseyin’s ideas and books with high praise:

“Kadriye Hüseyin Hanımefendi has such a powerful talent of evaluation and style together with all her other talents that it is hard to believe she is just a young woman. When you look into her work called “Nelerim” including “Sancak Nedir?” and “Muhabbet Nedir?” with the pen name “Nilüfer”, you can understand what I’m talking about better. We should be proud of Kadriye Hüseyin Hanımefendi’s success since we know such wise expressions and lively philosophical ideas can only be a manifestation of a subtle intelligence, elegant style and superior personality.”¹¹²

İzzet Melih, through his praise of Kadriye Hüseyin and her works, tried to encourage Ottoman women to fight for a better social status.

In the 87th issue, Salime Servet Seyfî wrote an article titled “Muhadderât-ı İslam”:

“No offence to the men but the truth is in recent years the works of women who were thought to lack scientific enlightenment and judgment behind caged houses are naturally superior to those of men.”¹¹³

In the rest of the article, she pointed to women intellectuals like Halide Edip, Melek Honç and Kadriye Hüseyin who led the society with their ideas and faith, and

¹¹² “Kadriye Hüseyin Hanımefendi’de bütün bu meziyetlerle beraber öyle bir cedîd-i muhâkeme, öyle bir metân-i uslûp var ki kendilerinin pek genç bir kız olduklarına güç inanılır. Şehbâl’de Nilüfer imzasıyla intişar etmiş olan “Sancak Nedir?”, “Muhabbet Nedir?...” tarzında bir silsile-i hikemiyâtı hâvi “Nelerim” namındaki eserini mütâlâa ederseniz bu hayret-i takdîr-kâranemi lâıykıyla anlarsınız. Bu gibi hikemiyâtın yeknesak ve bî-renk olmaması ne ince bir zekâyâ, ne mümtaz bir terbiye-i fikriyeye, ne zarîf bir tarz-ı ifâdeye velhâsıl ne yüksek bir şahsiyet-i maneviyeye mütevakkuf olduğunu bildiğimiz için, Kadriye Hüseyin Hanımefendinin muvaffakiyetini pek şâyan-ı iftihar bulmalıyız.”, İzzet Melih. “Kadın ve Edebiyat”, *Şehbâl*, No: 56, 1 Temmuz 1328, p. 152

¹¹³ “Ricâlimizin i’birârini mücîp olmasın, hakîkât şudur ki kadınlar kafesler arkasında esir, nûr-ı irfân ve muhâkemededen değil, şûle-i âfîtabdan mahrûm zannedilen Türk Milleti içinde son senelerde ‘Osmanlı kadınlarının meydana koydukları âsâr-ı irfân ve hamiyet –tabî’î nispetde- erkeklerimizinkine gâlip!”, Salime Servet Seyfî. “Muhadderât-ı İslam Hakkında”, *Şehbâl*, No: 87, 1 Kanûn-i Evvel 1329, p.290

emphasized how far Ottoman women got in their struggle. In the 79th issue, Salime Servet Seyfi wrote an article titled “Kadınlık Davasından” in the column “Musâhabe” where she talked about feminism and reforms related to women’s issues. She said that feminism was very weak before the declaration of the Second Constitution, but now it got stronger in the Turkish press. She claimed that feminism needed to be analyzed more calmly since it did not really go against religious or national values. Citing western examples such as England, Germany, and France, she said that every country developed a version of feminism compatible with its own values and that it was possible for the Ottoman women to fight for their rights without conflicting with Islamic values.¹¹⁴

The section called “Hanımlar İçin” published news and articles about women all around the world. For example, in the 4th issue, the article titled “Ba‘zı Havâdis-i Nisâ’iyye” mentioned a women’s club in India which gathered women from all sorts of religions and races under one roof.¹¹⁵ Salime Servet Seyfi wrote an article titled “Nisâ’iyyun-Safir İcât” in the 91st issue, in the section “Musâhabe-yi İçtimâ’iyye” where she informed her readers about women’s movements in England and France.

Şehbâl generally used lots of pictures in the section “Hanımlar İçin”. These pictures or drawings depicted foreign women, queens and princesses. Half a page was devoted to the women’s congress in Russia which shows how much *Şehbâl* stressed women’s issues.

Şehbâl promoted the Unionist profile of well-educated and well-informed a woman who cares about how she looks. She is also very much devoted to her husband and children. *Şehbâl* did not approve of women working outside the home, which was in line with the mainstream thinking of the time. The writers stressed at

¹¹⁴ Salime Servet Seyfi. “Kadınlık Davasından”, *Şehbâl*, No: 79, 15 Temmuz 1325, p.131

¹¹⁵ “Hanımlar İçin: Ba‘zı Havâdis-i Nisâ’iyye”, *Şehbâl*, No: 4, 15 Nisan 1325, p. 66

every opportunity that the proper place of women was home, and opposed women's struggle to get a better social status. They thought a life outside the home would not suit Ottoman women who should stay at home despite their good education. The writers reminded women of the rights accorded to them with the Second Constitution which were not negligible at all, and that the Ottoman women needed to be grateful to Islam for its leniency since women in the West did not even have those rights. So, *Şehbâl* just reiterated the existing status quo conception about women and did not present a new perspective.

Hunger For Science

By the 20th century, the Ottoman Empire was obviously much behind Europe in terms of science and technology. With the advent of the Industrial Revolution, while the West made great progress in both science and technology, the Ottoman Empire just watched them from a distance. When finally it realized the need to follow these innovations, it was already too late to catch up.

Especially after the second half of the 19th century, some work was done to develop science and technology, but still by the time of the Second Constitution, the Ottoman Empire was way behind Europe. The intellectuals of the period advised taking Europe as an example, but there were many debates as to how technology could be imported and whether ideas should be taken along with the technology. While some claimed the whole western frame of mind should be adopted in order to make progress since Islam was an obstacle in the way of progress, some thought western ideas might conflict with Islam, and hence would be contrary to the society's norms, so only technology should be taken.

Şehbâl announced in “Muhterem Kâri'lere: Program” to its readers that it was going to report on science and technology in its first issue:

*“Disciplines and Sciences:
Besides, all kinds of information about contemporary
civilization can be found in “Vesayık ve Hakayık”. Photos of
famous scientists will also be included.”*¹¹⁶

¹¹⁶ ‘Ulûm ve Fünûn:Şehbâlin her nüshasında terakkiyât-ı âhire-i fenniyeden ve fünûnun mebhâhis-i müfidesinden açık ve sevimli ifade ile bahs eden bir “Musâhabe-i Fenniye” bulundurulacak. Bu müsâhabe-i fenniye lede'l- hâce resimler ile tevzih olunacaktır. “ ‘İlimlerle Fenler” ünvanı altında ‘ulûm-u nazariye ve fünûn-u ‘ameliyenin terakkiyâtı tâ’kîb ve mesâ’il-i nafi’ası serd ve tedkik edilecektir. Bunlardan başka medeniyet-i hâziranın ihtirâ’at ve keşfiyâtına, seyahât ve tahkikâtına, i’mâlât ve te’sisâtına ve her türlü celb-i dikkat hâdisâta dâ’ir münkah ve müfid ma ‘lûmât ile tasvîr-i müte’allıkası “Vesayık ve Hakayık “ sahifesindeyer bulacaktır. Meşâhir-i fünûn-şinâsânın tasvirleri de Şehbâlin sehâ’ifini tezyin edecektir.”, “Muhterem Kâri'lere: Program”, *Şehbâl*, No: 1, 1 Mart 1325, p. 2

In the “Musâhabe-yi Fenniye” section, there were 41 articles while in the “İlimlerle Fenler” section, there were 23, and in “Vesayık ve Hakayık” section, 24 articles on science and technology were printed. Kamuran Sırrı, Yusuf Kenan, “Naima”, Nusret Hilmi, Şahab Sıdkı, Yahya Halid, Abdülfeyyaz Tevfik were among the writers of these articles. Also, Feyzullah Sacid’s “Paris Mektupları” column talks about scientific developments in France. Additionally, “Ciddiyât-ı Cedide” housed similar type of writings and there were some anonymous articles on these subjects, too.

Kamuran Sırrı, who was an electrical engineer, was the most prominent writer in this respect. His writings were published in the columns “Musâhabe-yi Fenniye” and “Ciddiyât-ı Cedide.” In the 55th issue, he published an article titled “Fünûn ve Sanayi Hakkında Bir Mülâhaza” under the pen name Sırrı Kamuran in the column “Musâhabe-yi Fenniye” where he talked about the expanding uses of electricity, its effects on industry and division of labor.¹¹⁷

In the next issue, in the column “Ciddiyât-ı Cedide”, again with the pen name Sırrı Kamuran, he wrote an article titled “Telsiz Elektrik Vasıtasıyla Fotograflerin Nakli” where he talked about the new uses of electricity in inventions and how photography could be transmitted through electricity, so he described the early phases in the invention of television.¹¹⁸ In the 60th issue, in the column “Musâhabe-yi Fenniye,” Kamuran Sırrı wrote an article titled “Telsiz Telgrafa Dâ’ir” where he

¹¹⁷ Kamuran Sırrı. “Musâhabe-yi Fenniye: Fünûn ve Sanayi Hakkında Bir Mülâhaza”, *Şehbâl*, No: 55, 15 Haziran 1328, pp.138-139

¹¹⁸ Kamuran Sırrı. “Musâhabe-yi Fenniye: Telsiz Elektrik Vasıtasıyla Fotograflerin Nakli”, *Şehbâl*, No: 56, 1 Temmuz 1328, p. 147

talked about wireless and telegraph and their contributions to communication technologies.¹¹⁹

Kamuran Sırrı wrote another article titled “Terakkiyât-ı Sana’iye Mes’elesi ve Bizde Tarz-ı Telakkisi” in the 68th issue about foreign investment and technology as well as sending students to Europe to get educated.¹²⁰ In the next issue, in yet another article titled “Elektrikli Aletlerin Tertîbâtına Bir Nazar,” he wrote about electric lamps becoming more common.¹²¹

In the 79th issue under the column “Ciddiyât-ı Cedide”, Kamuran Sırrı wrote another article titled “Şimendifer Vagonlarının ve Otomobil, Otobüs Arabalarının Elektrikle Tenviri” where he talked about lighting transport vehicles with electricity.¹²² In the next issue, in an article called “Bir Türk İhtira’ına Dâ’ir”, Kamuran Sırrı introduced a device he invented which he termed “Mukta’a-yı Elektirikiye Aleti”.¹²³

In the 84th issue, in an article titled “Hayat ve Elektrik”, Kamuran Sırrı talked about extensive uses of electricity in every area of life whereas in the 87th issue, he wrote about telegrams in “Merâkib-i Hava’iyede Telsiz Telgraf Tatbikine Dâ’ir”. Kamuran Sırrı’s last piece in *Şehbâl* was called “Thomas A. Edison” in the section “Terâcim-i Ahvâl” where he gave a biography of the inventor.¹²⁴

Yusuf Kenan was one of the other writers of science and technology. Yusuf Kenan was an officer in the army who was appointed to aviation studies, so most of

¹¹⁹ Kamuran Sırrı. “Musâhabe-yi Fenniye: Telsiz Telgrafa Dâ’ir”, *Şehbâl*, No: 60, 1 Eylül 1328, pp. 228-229

¹²⁰ Kamuran Sırrı. “Musâhabe: Terakkiyât-ı Sana’iye Mes’elesi ve Bizde Tarz-ı Telakkisi”, *Şehbâl*, No: 68, 1 Kanun-u Sani 1328, pp. 388-389

¹²¹ Kamuran Sırrı. “Musâhabe-yi Fenniye: Elektrikli Aletlerin Tertîbâtına Bir Nazar”, *Şehbâl*, No: 69, (no date), pp. 414-415

¹²² Kamuran Sırrı. “Ciddiyât-ı Cedide: Şimendifer Vagonlarının ve Otomobil, Otobüs Arabalarının Elektrikle Tenviri”, *Şehbâl*, No. 79, 15 Temmuz 1329, pp. 132-135

¹²³ Kamuran Sırrı. “Ciddiyât-ı Cedide: Bir Türk İhtira’ına Dâ’ir”, *Şehbâl*, No: 80, (no date), pp. 152-153

¹²⁴ Kamuran Sırrı. “Terâcim-i Ahvâl: Tomas A. Edison”, *Şehbâl*, No: 94, 1 Nisan 1330, pp. 436-437

his writings in *Şehbâl* were about aviation. He wrote in the column “İlimlerle Fenler” about the history of aviation, its developments in Europe, and its activities in the Ottoman Empire.

Yusuf Kenan wrote an article titled “Tayyarecilik Hakkında Umûmi Bir Fikir” in the 49th issue in the column “İlimlerle Fenler” about the aviation history.¹²⁵ In the 55th issue, he also gave detailed information on aviation in an article called “Terakkiden Terakkiye”.¹²⁶ Yusuf Kenan talked about plane crashes in “Tayyareciliğin Hâtırât-ı Faci‘asından: Mülazım Ducourneau” in the 53rd issue and in “Havacılık Tahsilinde İlk Kazalar” in the 64th issue where he wrote about a minor aviation accident he was also involved in. In the 57th issue, in an article titled “Avrupada Fen: Tayyareci Kadınlar”, he gave information about women pilots who graduated from “Aéroclub de France”.¹²⁷ In the 59th issue, in “Vright Biraderler: Vilbord ve Orvill Vright”, he wrote about the Wright Brothers and their struggle to fly and their contributions to aviation.¹²⁸ In the 65th and 85th issues, another important aviator, French officer Santos Dumon’s life was told in “Fünûn-u Hava’iye Aleminde Santos Dumon”.

Hot air balloons were also important in the first quarter of the 20th century. Yusuf Kenan wrote an article titled “Fennin En Yeni Harikalarından, Balonlar ve Tayyareler” in the 92nd issue, and another one called “Havanın Evsâfı, Balonculuğa A’id Nazariyât ve Ma’lûmât-ı Esâsiye” in the 97th issue, and “Balonların Anasır-ı Terkibiyesi” in the 98th issue about the history and development of hot air balloons

¹²⁵ Yusuf Kenan. “İlimlerle Fenler: Tayyarecilik Hakkında ‘Umûmi Bir Fikir”, *Şehbâl*, No: 49, 1 Mart 1328, p. 11

¹²⁶ Yusuf Kenan. “İlimlerle Fenler: Terakkiden Terakkiye”, *Şehbâl*, No: 55, 15 Haziran 1328, pp. 132-133

¹²⁷ Yusuf Kenan. “İlimlerle Fenler: Avrupada Fen: Tayyareci Kadınlar”, *Şehbâl*, No:57, 15 Temmuz 1328, pp. 177-178

¹²⁸ Yusuf Kenan. “İlimlerle Fenler: Vright Biraderler: Villiam ve Orvill Vright”, *Şehbâl*, No. 59, 15 Ağustos 1328, pp. 216-217

along with technical information and the necessary equipment and weather conditions.

Another science and technology writer in *Şehbâl* in the column “Musâhabe-yi Fenniye” from the 33rd issue on was “Naima” whose real name could not be determined. In the 33rd issue, in an article titled “Tayyare”, the writer talked about the history of aviation and in the 36th issue, “Niçin Tayyarelerden Bu Kadar Çok Bahsediyorum?”, the significance of aviation in war and transportation technologies was stressed. In another article called “Elektrikle Tenvir,” the uses of electricity were discussed.¹²⁹

In the 40th issue, an article called “Şimendiferler” discussed the invention of trains, their history and contributions to transportation whereas in the 43rd issue, the article “Şimendiferler Nasıl İnşâ Edilir?” talked about manufacture of trains and the necessary infrastructure for them. In the 45th issue, “Kara Vapurları” gave information on how steam engines worked and the services trains provided for people.

In the 46th issue, “Naima” wrote “Soğuşun Fevâ’idi” to talk about freezers in freight ships, ice machines and transportation of meat, fruit, vegetables and flowers as well as carrying gun powder in battleships. “Naima” also wrote “Denizden Defineleri Nasıl Çıkartıyorlar?” which was about the treasures salvaged from the wreck of a Spanish ship that sank during the war between England and Spain and the salvaging efforts to take them out.¹³⁰

Nusret Hilmi, Şahab Sıdkı, Yahya Halid, Abdülfeyyaz Tevfik and Feyzullah Sacid were some other writers who wrote on science and technology.

¹²⁹ Naima. “Musâhabe-yi Fenniye: Elektrikle Tenvir”, *Şehbâl*, No: 38, 15 Nisan 1327, pp. 266-267-268

¹³⁰ Naima. “Musâhabe-yi Fenniye: Denizden Defineleri Nasıl Çıkartıyorlar?”, *Şehbâl*, No: 50, 15 Mart 1328, pp. 26-27

Nusret Hilmi wrote “Alüminyum Nerede ve Nasıl İmâl Olunur?” which was printed in the column “Vesayık ve Hakayık” in the 68th issue to talk about the manufacture of aluminum in Europe, its properties and uses.¹³¹ Chemist Şahab Sıdkı wrote “Tereyağının Halefi: Sun’î Tereyağı ve Oleo Margarin” in the 58th issue giving details about a comparison between margarine and butter and adverse effects of margarine on our health.¹³²

Feyzullah Sacid wrote an article titled “Fonografin Tedrisâta Tatbiki” in the column “Paris Mektupları” about his impressions on a conference in France concerning the use of phonograph in classes.¹³³ Also, in “Sanayi’-i Hava’iye Sergisi Münasebetiyle”, Feyzullah Sacid gave information on how important aviation was in France.¹³⁴

Yahya Halid’s article “Darvin” in the 51st issue was dedicated to Charles Darwin’s life and works commemorating the 30th anniversary of the death of the writer.¹³⁵ In another article, Yahya Halid talked about Eugenics as a science.¹³⁶ Also, “Görünmez Ziya” was an article on the ultraviolet rays.¹³⁷ Abdülfeyyaz Tevfik wrote about the sky, stars and astronomy in his article titled “Kimya-yı Semavî”.¹³⁸

“Vesayık ve Hakayık”, which was another column that included writings on science and technology, had anonymous writers. For example, “Sismograf-Zelzelenüvis Aleti Nasıl Çalışır?” talked about the invention of the seismograph used

¹³¹ Nusret Hilmi. “Vesayık ve Hakayık: Alüminyum Nerede ve Nasıl İmâl Edilir?”, *Şehbâl*, No: 68, 1 Kanun-ı Sani 1328, pp. 390-391

¹³² Şahab Sıdkı. “Musâhabe-yi Fenniye. Tereyağının Halefi: Sun’î Tereyağı ve Oleo Margarin”, *Şehbâl*, No: 58, 1 Ağustos 1328, p. 195

¹³³ Feyzullah Sacid. “Paris Mektupları: Fonografin Tedrîsata Tatbîki”, *Şehbâl*, No: 24, 1 Ağustos 1326, pp. 482-483

¹³⁴ Feyzullah Sacid. “Paris Mektupları: Sanayi’-i Hava’iye Sergisi Münasebetiyle”, *Şehbâl*, No: 31, 1 Kanun-ı Evvel 1326, p. 138

¹³⁵ Yahya Halid. “Musâhabe-yi Fenniye: Darvin”, *Şehbâl*, No: 51, 15 Nisan 1328, pp. 58-59

¹³⁶ Yahya Halid. “Ciddiyât-ı Cedîde: Yeni Bir ‘ilm, Yeni bir Mu‘temer”, *Şehbâl*, No:60, 1 Eylül 1328, pp. 234-235

¹³⁷ Yahya Halid. “Ciddiyât-ı Cedîde: Görünmez Ziya”, *Şehbâl*, No: 63, 15 Teşrin-i Evvel 1328, pp. 288-289

¹³⁸ Abdülfeyyaz Tevfik. “Musâhabe-yi Fenniye: Kimya-yı Semavî”, *Şehbâl*, No: 90, 1 Şubat 1329, pp. 347-348

in determining the magnitude of earthquakes.¹³⁹ In the 5th issue, “Ayakkabıların Gıcırdama Sebebi, Duvar Yapma Makinesi” and in the 6th issue, “Arkayı Gösteren Gözlük” were articles depicting interesting facts. In the 9th issue, an article about a comparison between the human body and machines, and in the 13th issue, “Arzı Bir Tarafdan Öbür Tarafa Delip İçine Bir Taş Atsak Ne Olur?” could be found.

In the 16th issue, an article titled “Havada Seyahatle Deniz Dibinde Seyahat”, a journey through the sky with an airplane or hot air balloon and one under the water with a submarine were compared. Other writings in the same column could be classified as informative pieces on inventions: “Bestekarlar İçin Nota Makinesi”, “Münebbihli Elektrik Saati, Ahir zaman Süpürgesi, Meyve Makası, Çivisini Kendi Çakan Çekiç”, “Yağmur Damlalarını Ölçmek İçin”, “Bir İmza Yerine 20 İmza: Pantograf, Birden Fazla İmza Atmaya Yarayan Alet”, “Yeni Tarzda Bir Elektrik Yelpazesi, Çamaşırı Medeniyet Nasıl Kurutur?” were some examples.

¹³⁹ “Sismograf-Zelzelenüvis Aleti Nasıl Çalışır?”, *Şehbâl*, No: 2, 15 Mart 1325, pp. 32-33

Fiction

With the declaration of the Second Constitution, the Ottoman press was liberated and many newspapers and magazines introduced both native and foreign writers and their works to their readers. They also supported new and unknown writers by publishing their poetry and prose. *Şehbâl* was a pioneer in promoting literature as well.

One of the basic motives of the magazine's editorial board was lifting the cultural level of the Ottoman society through the columns "Mûsikî", "Şi'îr", "Hikâye", and "Tiyatro" as well as the literary sections "Musâhabe-yi Edebiye" and "Teddîkât-ı Edebiye".

"Mûsikî" section can be seen 49 times, "Şi'îr" 46 times, "Hikâye" 52 times, "Tiyatro" 59 times, "Musâhabe-yi Edebiye" 11 times and "Teddîkât-ı Edebiye" 15 times in the history of the magazine.¹⁴⁰ Some writings in these sections continued to the next issue.

"Muhterem Kâri'lere: Program" in the first issue announced the projects coming forth in "Mûsikî" section:

*"An article about eastern and western music studies will be printed in every issue on the seventh page. Biographies of prominent musicians and information on their music along with their photos will be included. Under the title "Menâkıb-ı Mûsikîye," stories and allegories of eastern and western music will be told. Information on musical activities and concerts will be included under the title "İçtimâ'ât-ı Mûsikîye". Also, a selection of the best musical notes will often be presented"*¹⁴¹

¹⁴⁰ The List of Permanent Articles, p.220

¹⁴¹ "Mûsikî-yi şarkî ve garbîye â'id tedkîkâtı hâvî bir makale, Şehbâlin her nüshasında yedinci sahifeyi işğâl edecektir. E'âzım-ı mûsikîşinâsânın tercüme-i halleri yazılarak eserleri hakkında ma'lûmât verilecek ve icâb edenlerin resimleri konulacaktır. "Menâkıb-ı Mûsikîye" ismi altında şerk ve garb 'ilm-i mûsikîsine â'id hikâyât, hâtırât ve letâ'if derc edilecek ve memleketimizde cereyân eden vekâyi-i mûsikîye ile mûsikîye â'id içtimâ'lar hakkındaki tafsilâtda "İçtimâ'ât-ı Mûsikîye" ünvanı tahtında müctemi' olacaktır. Fazla olarak şark ve garb elhân-ı mûsikîyesinin en güzellerinden

Music writings had quite an important place in the magazine. These had subsections like “Şark Mûsikîsi” and “Garb Mûsikîsi. Two important names come up in writing for this section: Hüseyin Saadeddin (Arel) Bey and Rauf Yekta Bey.

Hüseyin Saadeddin Bey published 36 articles in *Şehbâl*, 31 of which were about music. He used the pen name Bedîî Münsi for these pieces. In the first issue, Hüseyin Saadeddin Bey wrote “Bir Mûsikînüvis-i Mu‘âsır Hakkında” about Rauf Yekta Bey’s artistic personality, his place in Turkish music, and his contributions.¹⁴²

In the 2nd issue, he wrote “Türk Operası” about the Turkish opera of the day and what should be done to improve it together with the necessity of imitating and studying western music.¹⁴³

In the 3rd issue, he wrote “Türk Operası: ‘İlm-i Ahengin Alaturkaya Tatbîki” about harmony and its uses in classical Turkish music, properties of Turkish instruments, and so on.¹⁴⁴ In the 5th issue, he wrote “Tanınmamış Bir Üstâd-ı Mûsikî”¹⁴⁵ and in the 8th issue, “Asker Şarkısı”, which included the musical notes of the song.¹⁴⁶

In the 9th issue, he wrote “Türk Operası: ‘İlm-i Ahenge Dâir Bir Mektub” about late Kemençeci Nikolaki Efendi’s şehnaz semaisi and its application to Turkish

intihâb olunan notalar sık sık Şehbâle ilâve edilecektir. “Muhterem Kâri’lere: Program”, *Şehbâl*, No: 1, 1 Mart 1325, p. 20

¹⁴² Bedîî Münsi. Mûsikî: Bir Mûsikînüvis-i Mu‘âsır Hakkında, *Şehbâl*, No: 1, 1 Mart 1325, p. 7

¹⁴³ Bedîî Münsi. Mûsikî: Türk Operası, *Şehbâl*, No: 2, 15 Mart 1325, p. 27

¹⁴⁴ Bedîî Münsi. Mûsikî: Türk Operası: ‘İlm-i Ahengin Alaturkaya Tatbîki, *Şehbâl*, No: 3, 1 Nisan 1325, p. 47

¹⁴⁵ Bedîî Münsi. Mûsikî: Tanınmamış Bir Üstâd-ı Mûsikî, *Şehbâl*, No: 5, 15 Mayıs 1325, p. 89

¹⁴⁶ Bedîî Münsi. Asker Şarkısı, *Şehbâl*, No: 8, 15 Temmuz 1325, p. 149

music.¹⁴⁷ In the 12th issue, he wrote “Kevserî Mecmu‘âsından Müstehrih İki Peşrev Hakkında Bazı Mütala‘ât” about old eastern music and musical notes.¹⁴⁸

In the 35th issue, there were two sections for the eastern and western music. In “Şark Mûsikîsi”, Bedîî Münsi wrote about the beauty of the Turkish music and his worries about its compromise through common songs.¹⁴⁹ In “Garp Mûsikîsi”, Bedîî Münsi wrote “İlm-i Ahenk İçin Mukaddime-i Tahsil” about German music connoisseur Heinrich Wolfgart’s translation.¹⁵⁰ These pieces continued in the 38th and 39th issues which included musical notes.

Between the 66th and 85th issues except for the 75th issue, Hüseyin Saadeddin Bey wrote “Kitab-ı ‘İlm-i Mûsikî-i Aliye Vech-el-Hurufât: Kantemiroğlunun İki ‘Asırlık Nota Mecmu‘âsı” about the two-hundred-year-old musical note magazine Kantemiroğlu presented to Sultan Ahmet II.

Rauf Yekta wrote articles only about music. He started to publish his writings from the 7th issue onwards for a total of 19 articles. Rauf Yekta Bey’s first article was called “Kitâbet-i Mûsikîye Tarihine Bir Nazar”. Here, he gave detailed information on the invention and development of musical notes in Europe.¹⁵¹ Rauf Yekta Bey continued on this topic in the next, that is the 8th issue and talked about the history and development of eastern and Ottoman music.¹⁵²

In the 19th issue, he wrote “Cennet-mekân Sultan Beyazıd Hân-ı Sâni ve Fenn-i Mûsikî”, an evaluation of İsmail Hakkı Bey who was a music teacher (Mûsikî-i ‘Osmanî Mektebi ders nazırı ve Heyet-i Umumiye muallimi) and who

¹⁴⁷ Bedîî Münsi. Mûsikî: Türk Operası: ‘İlm-i Ahenge Dâ’ir Bir Mektub”, *Şehbâl*, No: 9, 1 Ağustos 1325, p. 177

¹⁴⁸ Bedîî Münsi. Kevserî Mecmu‘âsından Müstehrih İki Peşrev Hakkında Ba‘zı Mütala‘ât, *Şehbâl*, No: 12, 15 Eylül 1325, p. 236

¹⁴⁹ Bedîî Münsi. Şark Mûsikîsi, *Şehbâl*, No: 35, 15 Şubat 1326, p. 211

¹⁵⁰ Bedîî Münsi. Garp Mûsikîsi: ‘İlm-i Ahenk İçin Mukaddime-i Tahsil, *Şehbâl*, No: 35, 15 Şubat 1326, p. 211

¹⁵¹ Rauf Yekta. Mûsikî: Kitâbet-i Mûsikîye Tarihine Bir Nazar, *Şehbâl*, No: 7, 1 Temmuz 1325, p. 127

¹⁵² Rauf Yekta. Mûsikî: Kitâbet-i Mûsikîye Tarihine Bir Nazar, *Şehbâl*, No: 11, 1 Eylül 1325, p. 211

wrote in the newspaper “Hale” about musical pieces that were thought to belong to Sultan Beyazid II.¹⁵³

In his next article, Rauf Yekta Bey wrote about the life and works of Hacı Arif Bey.¹⁵⁴ In the 48th issue, he discussed introducing Turkish music to Europe in an article titled “Şark Mûsikîsine Â'id Bir Mühim Tesbit”.¹⁵⁵ In the next article titled “Mehterhâne Konseri”, Rauf Yekta Bey criticized Celal Esad Bey’s ideas about the Turkish music.¹⁵⁶ In the next issue, the discussion continued in “Mehterhâne Konseri-II” where Rauf Yekta Bey criticized the concert that was shown to be exemplary in presenting the Turkish music in Europe.¹⁵⁷

In the 51st issue, the article “Tanbûrî Osman Bey” presented the composer Tanburi Osman Bey, and in the 52nd issue, Kantemiroğlu, in the 53rd issue, Hacı Arif Bey was presented in more detail. In the 54th issue, “Garb Hayat-ı Mûsikîsinden Bir Sahife” introduced the French musician Villoto’s opus “De Sacripson de Lejipand” and evaluated it.¹⁵⁸ In the next issue, Rauf Yekta Bey criticized Villoto’s views on Arabic music.¹⁵⁹

In the 56th issue, Rauf Yekta Bey wrote “Garb Mûsikîsinde Usûl İstidâdî” where he criticized Arthur Maker’s opus “Anormoni ve Fütürizm”.¹⁶⁰ In the 57th issue, he wrote about Jean Jacques Rousseau’s contributions to music, and in the next issue, in “Tambur”, he talked about tambur upon a reader’s letter on the inadequacies of method in Turkish music. Another piece was called “Kafkasyada Mûsikî” where

¹⁵³ Rauf Yekta. Mûsikî: Cennet-mekân Sultan Beyazid Hân-ı Sâni ve Fenn-i Mûsikî, *Şehbâl*, No: 19, 1 Şubat 1325, p. 376

¹⁵⁴ Rauf Yekta. Mûsikî: Hacı Arif Bey Hakkında, *Şehbâl*, No: 39, 1 Mayıs 1327, p. 295

¹⁵⁵ Rauf Yekta. Mûsikî: Şark Mûsikîsine Â'id Bir Mühim Tesbit, *Şehbâl*, No: 48, 15 Şubat 1327, p. 472

¹⁵⁶ Rauf Yekta. Mûsikî: Mehterhâne Konseri, *Şehbâl*, No:49, 1 Mart 1328, p. 12

¹⁵⁷ Rauf Yekta. Mûsikî: Mehterhâne Konseri-II, *Şehbâl*, No: 50, 15 Mart 1328, p. 32

¹⁵⁸ Rauf Yekta. Mûsikî: Garb Hayat-ı Mûsikîsinden Bir Sahife, *Şehbâl*, No: 54, 1 Haziran 1328, p. 114

¹⁵⁹ Rauf Yekta. Mûsikî: Garb Hayat-ı Mûsikîsinden Bir Sahife-2, *Şehbâl*, No: 55, 15 Haziran 1328, p. 130

¹⁶⁰ Rauf Yekta. Mûsikî: Garb Mûsikîsinde ‘Usûl İstidâdî, *Şehbâl*, No:56, 1 Temmuz 1328, p. 150

he talked about Cemil Emirof and the studies the French made on Caucasian music.¹⁶¹

Music theory and history as well as the lives of composers constituted the majority of the articles on music in the magazine. Also, discussions on how to improve Turkish music by making it polyphonic while keeping the traditional structures took place.¹⁶²

Poetry was announced to consist of

*“The best poems of contemporary poets will be printed in the special section of Şehbâl. Some of them will have appropriate pictures accompanying them.”*¹⁶³

Poetry appeared in 46 issues in the section “Şi‘ir”.¹⁶⁴ The total of poems in that section and elsewhere add up to 108. In the first issues, famous poets were published. Tevfik Fikret, Namık Kemal’s son Ali Ekrem Bolayır and Abdullah Cevdet were among them. Tevfik Fikret’s three poems that were printed in *Şehbâl* were “Dün Gece”, which also happened to be the first poem in the magazine,¹⁶⁵ and “Kocaman Sa‘at” in the 9th issue, and finally in the 64th issue, “Vatan Şarkısı”.

Another important poet was Ali Ekrem Bolayır. In the 5th issue, he wrote “Berâ’itime” under the pen name Kemalzâde Ali Ekrem.¹⁶⁶ In the 11th issue, in “Bir Manzara-i Memat,” he wrote about death. Some other poems by him were “Bilmece”, “Elvâh-ı Tabi‘attan”, “Halayık Türküsü” and “Vech-i Yâr”.¹⁶⁷

¹⁶¹ Rauf Yekta. Mûsikî: Kafkasyada Mûsikî, *Şehbâl*, No: 59, 15 Ağustos 1328, p. 210

¹⁶² Sabine Prator. “*Şehbal – Ein Herausragendes Beispiel Früher Türkischer Magazinpresse*”, in *Revue D’études Turques TURCICA*, Tome 29, 1997, p. 438

¹⁶³ “Mu‘âsirîn-i edebânın güzîde âsâr-ı şi‘iriyesi Şehbâlin sahife-i mahsûsasını tezyin edecekdir. Bu şi‘irlerden bazıları için münâsib resimler yapılacaktır.”, “Muhterem Kâri’lere: Program”, *Şehbâl*, No: 1, 1 Mart 1325, p. 20

¹⁶⁴ The List of Permanent Articles, p.220

¹⁶⁵ Tevfik Fikret. Şi‘ir: Dün Gece, *Şehbâl*, No: 4, 15 Nisan 1325, p. 65

¹⁶⁶ Kemalzâde Ali Ekrem. Şi‘ir: Berâ’itime, *Şehbâl*, No: 5, 15 Mayıs 1325, p. 88

¹⁶⁷ The Index of *Şehbâl*, p.120

Abdullah Cevdet was another prominent poet who also translated some European poets and introduced them to the Ottoman society. Some of his poems were called “Hayalde İzdivaç” with the dedication “Canâne-i Muhayyileme”, “Piyâle-i Kahhar”, “Bir Lahza-i Aram Yarım Asr’ül-Müden” and “Sevda-yı Müzmahil”¹⁶⁸. “Humma-yı İlham” and “Cenk Türküsü” were some others.¹⁶⁹

Abdülhak Hamit Tarhan wrote the poem “Garâm”, which was published in the magazine in installments from the 58th issue to the 80th. This was cheerily announced to the readers. Later, there were many rumors concerning this poem and Abdülhak Hamit Bey tried to explain them away by publishing an announcement.¹⁷⁰ Süleyman Nazif, another important poet also wrote on the poem in “İntikad: Garam Hakkında”.¹⁷¹

The most prolific poet in the magazine was a woman which is striking. Nigar Binti Osman published 14 poems in the magazine like “Asker”, “Pederimin Resmi”, “Dere”, “Rüyalarımda Validem”, “Kahraman Silva”, “Bir Yevm-i Iyd”, “Buhran”, “Zelzele Hatırası”, “Dokunma”, “Şarkı” and “Heder Oldu”. Some of these expressed intense emotions and longing to her family, especially her parents, and in others, she talked about love of the country and the sanctity of military service. In the 45th issue, she wrote “İskenderiye- Kahire”.¹⁷²

Faik Ali Ozansoy was another very productive poet with 11 poems like “Tezher-i His”, “Hasbihal”, “Akşam”, “Çarşaf”, “Bir Sitâre-i Raksa”, “Safo”, “Şarkı”, and “İstilâ-yı ‘Umûm”.¹⁷³

¹⁶⁸ Ibid

¹⁶⁹ Ibid

¹⁷⁰ “Dahi-i Edeb ‘Abdülhak Hamid Bey Efendinin İdârehânemize Bir Mektubu”, *Şehbâl*, No: 71, 1 Mart 1329, p. 443

¹⁷¹ Süleyman Nazif. İntikad: Garam Hakkında, *Şehbâl*, No: 58, 1 Ağustos 1328, p. 182

¹⁷² Nigar Binti Osman. Şi‘ir: İskenderiye-Kahire, *Şehbâl*, No: 45, 15 Teşrin-i Sani 1327, p. 415

¹⁷³ Faik Ali. Şi‘ir: İstilâ-yı ‘Umûm, *Şehbâl*, No:51, 15 Nisan 1328, p. 42

Enis Behiç Koryürek was another poet writing in the magazine with 9 poems starting from the 70th issue. His first poem was “Vatan Mersiyesi” which appealed to nationalist feelings and was dedicated to Namık Kemal.¹⁷⁴ Some of his poems were “Buhran”, “Kartal”, “Şairlik”, “İn’ikas”, and “Pek Küçük Bir Hikâye Anlatayım”.¹⁷⁵

Another woman poet was Sadiye Vesile who also talked about patriotism and nationalism in her seven poems. She reflected the mood of the times during the Tripoli War and tried to uplift the morale of the soldiers and the people which can be surmised from the titles of her poems: “Yüksek Türk Askerlerine”, “Arz Et Helake!...Şark-ı Yetîme”, “Biraz da Hande Getir- Türk’ün Lisânından” and “Vatan”.

Süleyman Nazif was a well-known literary figure of his time. He wrote several articles as well as poems of a nationalistic and patriotic nature like “Bir Neşide-i Hamâset –Plevne-“ in the 62nd issue, and “Maşuka-i Hayâliyeme” in the 74th issue.

Another important section in the magazine was short stories or “Hikâye” which was announced in the first issue:

*“Important examples of eastern and western literature, especially stories, and drama will occupy a special place. English, American and German writers who are less familiar to us than French ones will constitute a privileged part of this section. The best western plays will be translated and eastern plays will also be printed.”*¹⁷⁶

¹⁷⁴ Enis Behiç. Şi’ir: Vatan Mersiyesi, *Şehbâl*, No: 70, 15 Şubat 1328, p. 427

¹⁷⁵ Enis Behiç. Mûsikî Usullerinin Nizâma Tatbîki: Pek Küçük Bir Hikâye Anlatayım, *Şehbâl*, No: 88, 15 Kanun-i Evvel 1329, p. 304

¹⁷⁶ “Edebiyât-ı şarkîye ve garbiyenin hikâye ve tiyatro ve mizaha â’id şâyân-ı mütâla’â nevâdir-i âsârı Şehbâlde bir mevki’-i mu’tenâ bulacaktır. Bâ-husu Fransız edebiyatına nisbetle bize bigâne kalmış olan İngiliz ve Amerikan ve Alman mü’elliflerinin güzel romanları, en latîf hikâyeleri ve dahikâver muharrerât-ı mizâhiyesi risalemizin münderecât-ı mühimmesinden bir kısmını teşkil edecektir. (...) Tiyatroya olan ihtiyacımızda unutulmayarak bir yandan mü’ellifin-i garbiyenin enâfis-i âsârıyla tiyatro fen ve san’atına â’id kitâblar tercüme olunacak ve diğer taraftan şark üdebâsının tiyatro tarzındaki âsârı neşredilecektir.”, “Muhterem Kâri’lere: Program”, *Şehbâl*, No: 1, 1 Mart 1325, p. 20

In 55 issues, we can see the “Hikâye” section which included interesting samples and topics. Some of these stories were anonymous and some were translations. Some were by famous Turkish writers and some were by obscure ones.

“Korkunç Bir Hatıra” was an anonymous one which continued from the first issue to the 19th one as a serial except for the 15th issue. Halil Nihad started to write from the 53rd issue onwards. Out of 12 pieces, 10 were translations of foreign writers, mostly Alphonse Daudet’s stories. Halil Nihad’s first translation from Alphonse Daudet was a story called “Papa’nın Katırı”.¹⁷⁷ This story continued for two issues. In the 59th issue, Halil Nihad translated “Değirmene Nakil” by Alphonse Daudet, “Değirmene Mektuplar-İrlezyalı Kız”, in the 73rd issue, “İhtiyarlar” in the 75th issue, “Kokonyan Rahibi” in the 77th issue, “Mösyö Saken’in Keçisi” in the 81st issue and finally “Kışla Hasreti” in the 100th issue. Halil Nihad also translated “Rüya” by H. Ludwig for the 71st and 72nd issues.¹⁷⁸

Another translator was Nusret Hilmi. He also translated an Alphonse Daudet story “Erbâb-ı İzdivaç” between the 64th and 70th issues. Another translated story was “Yalancı” in the 65th issue. Antone Çehov’s story “Zevce” was translated and published in the 48th issue with the pen name “Ayvazof”.¹⁷⁹

Ali Rıza Seyfi, who was also the manager of the magazine for a while, wrote many articles and did translations, one of which was called “İki Refik-i Tahrir” and was translated from English. It was published in installments in the last three issues.¹⁸⁰

Süleyman Nazif, Şehabettin Süleyman, Salime Servet Seyfi, “Siyum Bike” and Mehmet Enis were the Turkish writers who wrote stories for the magazine.

¹⁷⁷ Halil Nihad. Hikâye: Papa’nın Katırı, *Şehbâl*, No: 53, 15 Mayıs 1328, p. 96

¹⁷⁸ The Index of *Şehbâl*, p.120

¹⁷⁹ Ibid

¹⁸⁰ Ibid

Süleyman Nazif's only story was called "Nevgâherler" which was published in the 42nd issue. He talked about Mardin where he spent his childhood and his father's death. Şehabettin Süleyman wrote three stories: "Bir Ma'âşuka" in the 51st issue, "Bir Mu'âşık" in the next issue, "Bir Elbise" in the 57th issue.¹⁸¹

Salime Servet Seyfi's "Türk Trablus'dan Nasıl Döner?" could be a good example of how political events influenced literary figures. This story, which told the difficult days of Anatolia stating the main theme of "dying at war is Anatolia's destiny" and nationalistic feelings, was published in the 63rd issue.¹⁸²

In addition, Mehmet Enis wrote "Şat Sahillerinde" under the pen name "Siyüm Bike" between the 92nd and 97th issues and "Muharririn Rüyası" in the 84th issue.¹⁸³

All plays printed in *Şehbâl* were translations. Shakespeare's "Romeo and Juliet" was the first of these translated by Dr. Abdullah Cevdet from the 7th issue to the 25th. After that, İzzet Melih translated Şükrü Gâim's play "İnter" which was printed from the 26th issue to the 32nd issue. Later, Handan translated Benedictus' play "Bir Müzâhale", which was published from the 35th to the 40th issues. İsmail Hami's translation of Melkiyor Lankiyel's "Tayfun" was published from the 50th issue to the 67th issue except for the 53rd issue. Finally, Behçet Şefik's translation of Henry Lavdan's play "İfa-yı Hidmet" was published from the 92nd issue to the last.¹⁸⁴

Literature held a very prominent place in *Şehbâl* with poetry, stories, novels and writers' lives which were given in "Musâhabe-yi Edebiye" and "Tedkîkât-ı Edebiye". They were written by famous literary figures of the day. "Musâhabe-yi Edebiye" was included from the 49th issue onwards where Süleyman Nazif's

¹⁸¹ Ibid

¹⁸² Ibid

¹⁸³ Ibid

¹⁸⁴ The Index of *Şehbâl*, p.120

“Tecâhül-ü ‘Arif” was printed.¹⁸⁵ Süleyman Nazif’s ideas on language and literature were told in an article titled “Bir Mes’ele-yi Müebbede” in the 55th issue.¹⁸⁶ In the 59th issue, İzzet Melih translated “Buhran” which was written by Paul Bourget.¹⁸⁷ İsmail Hami translated “Tayfun” and he wrote a critical review about this play and an article titled “Japon Kavmi” where he talked about Japan and the Japanese in the 70th issue.¹⁸⁸ Şehabettin Süleyman’s article “Münekkid” in the 79th issue was about criticism in Turkish literature.¹⁸⁹ Ali Rıza Seyfi wrote a serial titled “Macarlar” (Hungarians) for four issues about the origins of Hungarians and their literature.¹⁹⁰ In the 86th issue, Ali Rıza Seyfi wrote “Macar Edebiyatı Numuneleri” with examples from Hungarian literature.¹⁹¹

Ali Rıza Seyfi’s sister Salime Servet Seyfi wrote “Thomas Hood” which was about the English poet and was the last article in “Musâhabe-yi Edebiye” in the 97th issue.¹⁹²

“Tedkikât-ı Edebiye” was another literary section in the magazine, especially written by Mehmed Rauf.¹⁹³ Mehmed Rauf wrote a serial called “Shelley: Hayatı ve Eserleri”, from the 83rd issue to the 93rd except for the 86th, 89th and 92nd issues¹⁹⁴

¹⁸⁵ Süleyman Nazif. Musâhabe-yi Edebiye: Tecâhül-ü ‘Arif, *Şehbâl*, No: 49, 1 Mart 1328, p. 2

¹⁸⁶ Süleyman Nazif. Musâhabe-yi Edebiye: Bir Mes’ele-yi Müebbede, *Şehbâl*, No: 55, 15 Haziran 1328, pp. 122-123

¹⁸⁷ İzzet Melih. Musâhabe-yi Edebiye: Buhran, *Şehbâl*, No: 59, 15 Ağustos 1328, pp. 214-215

¹⁸⁸ İsmail Hami. Musâhabe-yi Edebiye: Japon Kavmi, *Şehbâl*, No: 70, 15 Şubat 1328, pp.431-432

¹⁸⁹ Şehabettin Süleyman. Musâhabe-yi Edebiye: Münekkid, *Şehbâl*, No. 79, 15 Temmuz 1329, pp. 127-128-129

¹⁹⁰ The Index of *Şehbâl*, p. 120

¹⁹¹ Ali Rıza Seyfi. Musâhabe-yi Edebiye: Macar Edebiyatı Numuneleri, *Şehbâl*, No: 86, 1515 Teşrin-i Sani 1329, pp. 276-277

¹⁹² Salime Servet Seyfi. Musâhabe-yi Edebiye: Thomas Hood, *Şehbâl*, No: 97, 15 Mayıs 1330, p. 12-13-14

¹⁹³ The Index of *Şehbâl*, p.120

¹⁹⁴ Mehmed Rauf. Tedkikât-ı Edebiye: Shelley, Hayatı ve Eserleri, *Şehbâl*, No: 83, 1 Teşrin-i Evvel 1329, pp. 204-205-206; No: 84, 15 Teşrin-i Evvel 1329, pp. 222-223; No: 85, 1 Teşrin-i Sani 1329, pp.243-244; No: 87, 1 Kanun-u Evvel 1329, pp. 284-285; No: 88, 15 Kanun-i Evvel 1329, pp. 308-309; No: 90, 1 Şubat 1329, pp. 355-356-357; No: 91, 15 Şubat 1329, pp. 370-371; No: 93, 15 Mart 1330, pp. 402-403

about the life and works of the romantic English poet P.B.Shelley.¹⁹⁵ Afterwards, Mehmed Rauf wrote “Charles Dickens”, where he talked about his life and novels in the 94th issue.¹⁹⁶ In the next issue, he wrote another serial called “Bir Hikâye-i Aşk-u Elem – John Keats” from the 95th issue to the last except for the 99th issue where Yakup Kadri’s “Bir Serencam”¹⁹⁷ and the writer’s life was introduced.¹⁹⁸

¹⁹⁵ The Index of *Şehbâl*, p.120

¹⁹⁶ Mehmed Rauf. Tedkîkât-ı Edebiye: Charles Dickens, *Şehbâl*, No: 94, 1 Nisan 1330, pp.422-423

¹⁹⁷ Mehmed Rauf. Tedkîkât-ı Edebiye: John Keats, *Şehbâl*, No: 95, 15 Nisan 1330, pp.442-443; No: 96, 1 Mayıs 1330, pp. 4462-463; No: 97, 15 Mayıs 1330, pp. 2-3; No: 98, 1 Haziran 1330, pp. 22-23; No: 100, 10 Temmuz 1330, pp. 62-63-64

¹⁹⁸ Mehmed Rauf. Tedkîkât-ı Edebiye: Bir Serencam, *Şehbâl*, No: 99, 15 Haziran 1330, pp. 42-43

Announcements

Many announcements were placed in the magazine since the editorial board emphasized information flow. They were mostly found in the “Muhterem Kâri’lere” section. Also “Kâriyîn-i Muhteremeye”, “İdârenin İhtarları” and “Küçük Bir Muhabere” were used to make announcements. Subscription information was given in “Abone Şerâ’iti.”

“Muhterem Kâri’lere” gave 39, “Kâriyîn –i Muhteremeye” 3, “İdârenin İhtarları” 4, “Küçük Bir Muhabere” 8 announcements. Also, the competitions and their requisites were announced in “Müسابakalarımız” in 8 subheadings whereas print errors were corrected in “Tashih” in 5 issues.

“Muhterem Kâri’lere” had a “Program” in the first issue which was repeated in the 2nd issue which gave information on the publication policies of the magazine:

“One of the infinite benefits of freedom is the increase in the number of magazines and newspapers that help disseminate ideological and technological progress among people. Almost every day we witness the appearance of a political, scientific, literary or comic magazine. Şehbâl wants to join their ranks.

What are the characteristics of Şehbâl?

Of course it is better to prove its worth with actions rather than words. However, it is OK to talk about plans.

Şehbâl’s features can be divided into physical and spiritual ones.

Physical ones are its volume, paper, pictures, page layout, and print style.

Şehbâl’s spiritual properties are so diverse that they can only be mentioned in passim”.¹⁹⁹

¹⁹⁹ “Söz üzerinden hak ile mantıktan başka murâkabeyi bırakmayan hürriyetin fevâ’id-i binihâyesinden biri de sunûf-u halk arasında terakkiyât-ı fikriye ve fenniye ta’îmine hâdim gazete ve risâlelerin çoğalmasındır. Hemen her gün siyâsî, fennî, edebî yahut mizâhî bir gazetenin beşâret-i intişârıyla mübâhî oluyoruz. “Şehbâl”de o kâfile-i münevvereye katılmak istiyor.

Şehbâlin Meziyetleri Nedir? Ne olduğunu sözden ziyâde iş ile ispât etmek elbette daha mukanni’dır. Fakat yapılması mukarrer bir işin evvelce sözünü dermeyân etmek de kabahat olmadığı için bu meziyetleri şurada mücmilen saymak, yani bu ef’âl üzerine akvâl ile celb-i dikkat eylemek nâ-becâ olmaz. Şehbâlin meziyeti maddî ve mânevî olarak ikiye ayrılabilir:

Maddî olanlar hacmine, kağıdına, resimlerine, muhteviyâtının tertibine ve tarz-ı tab’ına a’iddir. (...)

This went on comparing *Şehbâl* to its European contemporaries in quality. Papier Couche used in its print could not be obtained in the Ottoman Empire and was imported. Also it was explained that photos and illustrations determined the size of the magazine. The fact that the photos were taken by famous photographers in Istanbul was also mentioned.

“*Şehbâl* Rûfekâsına Mütşekkirdir” was the announcement section in the 2nd issue talking about various congratulatory messages from other newspapers and magazines:

*“Şehbâl experienced how important it is to be sincerely appreciated. Now, as we prepare the second issue, we feel more determined and motivated with the support from other media. We thank the press which so magnanimously applauded us but we never forget that the best thanks can only be given by trying to live up to their expectations.”*²⁰⁰

The editorial board expressed their gratitude and desire to live up to the expectations of its readers and fellow magazines. Also in the 2nd issue, there was a reader letter mentioning a play called “*Şehbâl*” which was published in another magazine before *Şehbâl* magazine was launched and inquiring whether there was a connection. The magazine published its response in “Küçük Bir Muhabere” where they explained the print permit to be dated August 13, 1324 which predated the first installment date of the play in order to establish the fact that there was no

(...)Şehbâlin meziyet-i mâneviyesine gelince, bu o kadar mütenevvîdir ki ancak mücmilen zıkr ile iktifâya mecbûr olacağız. “Muhterem Kâri'lere: Program”, *Şehbâl*, No:1, 1 Mart 1325, p. 20

²⁰⁰ “Samimî bir takdîrin, san‘at için ne büyük kıymeti olduğunu Şehbâl bil-fi‘il tecrübe etdi; şimdi bu ikinci nüshasını mevki‘-i intişâra koyarken ‘âlem-i matbu‘atdaki muhterem rûfekâsının nevâziş-i teşvikiyle, daha metin bir ‘azîm, daha kuvvetli bir meyl-i sa‘y hissediyor. İlk nüshasını o kadar ‘âlicenabâne alkışlayarak kendisine bu gayret, bu mefharet duygularını ilkâ eden bütün refikalarına binihâye teşekkür eder; fakat yine unutmaz ki takdîrâta karşı en münâsib nişâne-i şükrân ona lâıyk olmaya çalışmaktır.”, “*Şehbâl* Rûfekâsına Mütşekkirdir”, *Şehbâl*, No:2, 15 Mart 1325, p.40

connection.²⁰¹ This shows that the magazine tried to establish a good communication network with the readers by responding to their mail.

“Abone Şerâ’iti”, which announced the conditions of subscription classified the prices into three groups. Istanbul and Ottoman provinces had one price whereas subscription abroad had another. Within the Ottoman borders, the magazine was sold for five kuruş per issue and for six months half a lira, and for one year 1 Osmanlı lira. For abroad, one issue was either 1 shilling or 1 Frank 25 centime, for six months half a pound or 12 and a half Franks, for one year 1 pound or 25 Franks. Both types of subscription included postage. The money needed to be sent to “İstanbul’da Fincancılar Yokuşunda 25 Numero” address by cheque or postal order. Also in the 3rd, 4th, 5th, 8th, 9th, and 10th issues “Abone Şerâ’iti” was reprinted.²⁰²

In the 3rd issue, in “Muhterem Kâri’lere”, it was announced that they wanted to enhance the contents and pictures and that they received thanks from naval officers due to the much appreciated Ottoman Navy photos:

*“Our magazine is proud to endorse our army and navy,
two bulwarks of our land and people.”*²⁰³

Also in this issue, there was an obituary for Hasan Fehmi, who was the chief writer of Serbesti newspaper and got assassinated due to his severe criticism of the Committee of Union and Progress:

*“We offer our sincerest condolences to the newspaper
“Serbesti” whose editor horribly lost his life.”*²⁰⁴

²⁰¹ “Küçük Bir Muhabere”, *Şehbâl*, No: 2, 15 Mart 1325, p.40

²⁰² “Abone Şerâ’iti”, *Şehbâl*, No:2, 15 Mart 1325, p. 40

²⁰³ “Risalemi vatanın ve milletin iki istinadgâh-ı mükennek olan kuvve-i berriye ve bahriyenin safahât-ı terakkisine bir ma’kes olmakla iftihar eder. (...)”, “Muhterem Kâri’lere”, *Şehbâl*, No:3, 1 Nisan 1325, p.42

²⁰⁴ “Sermuharririnin bir Sûret-i feci’âda zâyî’ıyla dûçar-ı âlâm olan muhterem “Serbesti” refikimize samîmâne ‘arz-ı ta’ziyet ederiz.”, “Muhterem Kâri’lere”, *Şehbâl*, No:3, 1 Nisan 1325, p.42

In the 4th issue, attacks during the March 31 Incident on the printing presses of *Tanin* and *Şura-yı Ümmet* newspapers, which were known as publications of the Committee of Union and Progress, were condemned:

*“We strongly condemn the heinous attacks on the printing presses of our reputable newspapers “Tanin” and “Şura-yı Ümmet” and sincerely wish them both to get well soon.”*²⁰⁵

So, current events of the day found a place for themselves in the magazine’s pages. The magazine, even though it was not organically related to the Committee, was sympathetic to its views, which was demonstrated by the fact that the death of a critic of the Committee and attacks on printing presses of the Committee’s newspapers were equally presented in its pages.

The photos taken during the March 31 Incident were sent to Europe and due to a delay in the preparations of the half-tones, they could only be printed in the 5th issue on May 15, 1325:

*“(...) It is a big achievement to make people forget the recent bad events by gathering all photos in one commemorative issue.”*²⁰⁶

In the same article, delays in the printing of the magazine and the half-tones imported from Europe which were necessary to keep up the quality of the print were explained. *Sabah* newspaper said the following about it:

“A good selection of photos and high quality prints, the type of paper used for the first time in our country, and the beneficial articles make Şehbâl equal to the best “salon magazines” of Europe. Şehbâl can be considered the

²⁰⁵ “Muhterem refiklerimiz “*Tanin*” ve “*Şura-yı Ümmet*”in matba‘alarına vukû‘ bulan alçakça tecâvüzâta bütün kuvvetimizle nefrîn-hân olur ve kendilerini felâketden dolayı bir te‘ellüm-ü samîmî ile ta‘ziyet ederiz”, “Muhterem Kâri’lere”, *Şehbâl*, No:4, 15 Nisan 1325, p.62

²⁰⁶ (...) Osmanlıların tarihinde en mühim sahifelerden birini işgâl edecek olan hâdisât-ı âhîrenin ‘avâmîl ve ‘anâsırından büyük bir kısmını resimleriyle bir nüshada cem‘ idebilmek bizim için te‘ehhür-ü vâfî’in te’sîrini unutturacak bir muvaffakiyettir.”, “Muhterem Kâri’lere”, *Şehbâl*, No:5, 15 Mayıs 1325, p. 82

*“Illustration” or “Figaro Salon” of the Ottoman press. It is only natural that such a good magazine is costly. However, if its editors give some discount, it can become even more popular.”*²⁰⁷

Şehbâl, in response to the suggestions that a discount in its price would increase the number of readers it can reach, cited the cost of print, paper, distribution and so on which would make it impossible to offer a discount while keeping the same quality. They said magazines of a similar quality in Europe were much more expensive and their circulation was between 300,000 and 500,000.²⁰⁸

In the 6th issue in “Muhterem Kâri’lere” had a subsection called “Müsabakalarımız;”

“We would like to introduce something new. Support from our readers is so great that not only does it mean we are on the right track but we also need to show our appreciation by arranging three competitions starting today:

1-photography

2-cartoons

3-music

*The requisites for application are stated below:”*²⁰⁹

²⁰⁷“Resimlerinin hün-ü intihâb ve nefâset-i tab’ı, kağıdının memleketimizde ilk def’a isti’mal olunmuş olması ve câmi’ olduğu makalât-ı müfidesi Şehbâl’i Avrupa’nın salon matbu’atı denilen en meşhûr, en mu’tenâ resâ’iline mu’âdil bir derecede bulunmaktadır. “Şehbâl” için ancak matbu’ât-ı ‘Osmâniyenin “Illustration”u veya “Figaro Salon”u demek mümkündür.Bu derece nefis bir mecmu’anın tarz-ı tab’ının mühim mesârîfî mûcib olacağı tabî’idir. Ancak mü’essisleri memleketin servetini nazar-ı dikkate alarak imkan olduğu takdirde fî ‘atı bir mikdâr tenzîl ederlerse esâsen rağbet-i ‘umûmiyyeyi kazanmış olan Şehbâl’in bir kat daha merhûb olması tabî’idir.”, “Muhterem Kâri’lere”, Şehbâl, No:5, 15 Mayıs 1325, p. 82

²⁰⁸ Ibid, p.82

²⁰⁹ Yeni bir teşebbüste bulunmak istiyoruz. Takdîrkâr kâri’lerimizin izhâr ettikleri teveccüh ve teşvîk o kadar samîmî, o kadar kıymetdâr ki ilk nüshadan beri ta’kîb etmekte olduğumuz hatt-ı hareketi intihâbda yanılmadığımızı bize anlatmakla beraber, bütün bu müessir takdire karşı dâ’imâ ibrâz-ı teceddüd ve taz’îf-i mesâ’i ile bil-fi’il teşekkürde bulunmamızı mûcib oluyor. Şehbâl, bugünden i’tibâren kâri’leri arasında üç müsâbaka açmaktadır:

1-) Fotoğrafi müsâbakası

2-) Karikatür müsâbakası

3-) Mûsikî

İleride diğerleri de tertîb edilmek üzere şimdilik üçe münhasır olan bu müsâbakalara şerâit-i âtiye ile iştirâk olunur.”, “Muhterem Kâri’lere”, Şehbâl, No: 6, 1 Haziran 1325, p. 102

Also in the same issue, “Küçük Muhabere” announced that Selanikli Sâ’il Âgah Beyefendi’s subscription could not be processed since his personal information was incomplete.²¹⁰

Again in “Küçük Muhabere”, engineering students Haşim and Musa Kazım were thanked for their views of *Şehbâl* and it was stated that their suggestion was taken into consideration.²¹¹

After the declaration of Kanun-u Esasi on July 24, 1908, the Second Constitutional period started and in 1909, the press commemorated the first anniversary of this memorable event. *Şehbâl* was printed as 24 pages for the first and last time with the name of “Nüsha-i Askeriye” on July 15, 1325 consisting of army related news and photos. In “Muhterem Kâri’lere”, authorities who allowed the soldiers to be photographed were thanked.²¹² The results of the competition announced in the sixth issue were listed in the 10th issue. 82 people participated in the photograph competition, 43 in the cartoon section, and only one person, an old lady participated in the music section which surprised the editorial board.²¹³

In the 11th issue, it was declared in “Muhterem Kâri’lere”:

*“This issue is a Ramadan special. Here we honor the holy month as well as comply with the requests of our readers who wanted us to print photos of Istanbul. In fact, we got letters from readers from out of Istanbul for some time now. We start with Süleymaniye and Hagia Sophia. We will print photos of other important buildings later. We aim to please everybody as much as we can.”*²¹⁴

²¹⁰ “Küçük Muhabere”, *Şehbâl*, No: 6, 1 Haziran 1325, p. 102

²¹¹ “Küçük Muhabere”, *Şehbâl*, No: 7, 1 Temmuz 1325, p. 122

²¹² “Muhterem Kâri’lere”, *Şehbâl*, No: 8, 15 Temmuz 1325, p. 142

²¹³ “Muhterem Kâri’lere: Müsabakalarımız”, *Şehbâl*, No: 10, 15 Ağustos 1325, pp. 186-187

²¹⁴ “Bu nüshayı bir nüsha-i ramazâniyye halinde neşretmekle hem o mâh-ı mübâreke karşı vazîfe-i ta‘zîmi ifâ eylemiş, hem İstanbul menâzır ve mebânisine müte‘allik resimler isteyen bir çok kâri’lerimizin arzûlarını yerine getirmiş oluyoruz. Fil-hakîka İstanbul hâricinde ve uzak vilâyetde bulunan kâri’lerimizden pâ-yi tahtın mehâsin-i tabî’iyye ve müe’essesât-ı mu‘azzemesine ‘âid resimlerinde ihmâl olunmaması hakkında mektublar alıyorduk; bütün sek’ine-i memleketin hayât-ı maddiyye ve ma‘neviyye i‘tibârıyla kendisini râbta-dâr bildiği pâ-yi taht için kâri’lerce şu suretle gösterilen eser-i ‘alâkayı pek meşrû‘ ve şâyân-ı ibtihâc gördük. İşte temenniyât-ı vâkı‘anın bir kısmını icrâ etmeye Süleymaniye ve Ayasofya Câmî’i şerifleri gibi en büyük iki binâ-yı dînî ile

They announced they planned to print photos of Istanbul and religious buildings in it as the holy month of Ramadan was approaching and many readers from outside Istanbul requested this. First off, Süleymaniye Mosque and Hagia Sophia's photos were to be printed which would be followed by others. This shows how Şehbâl perceived the society and its beliefs. On the one hand, writings of Bedî'î Nuri on positivism, biological materialism and Darwinism, on the other hand a special issue for Ramadan demonstrated a typical intellectual behavior of the time.

Progress and adaptation of some western ideas and technologies to the Ottoman society suited the Second Constitutional period intellectuals as much as sensitivity and preservation of national and religious feelings.

By the 13th issue, in "Muhterem Kâri'lere", Şehbâl had lasted for six months:

"Actually six months is not a very long time in the life of an illustrated magazine. However, a magazine like Şehbâl which has a lot of needs has to be appreciated for lasting as long as six months in a country of deprivations. We will learn from the past and try to procure a safe future for itself. God willing, Şehbâl will be successful with determination and perseverance. The program announced in our issue has been realized to a large extent."

Şehbâl has many serious articles in "Musahabe-yi Fenniye", "Tefekkür ve Tetebbu", "Vesayık ve Hakayık", "Telhis-i Resâil".

A wide range of topics of interest to women were printed in Şehbâl. Women's rights, housekeeping, handicrafts, fashion, child discipline were among those topics.

Musical notes, pictures and photos, invaluable articles about the history of music have all been published.

The best poets of our time decorated our pages.

Humorous cartoons, stories were printed.

Shakespeare's famous play "Romeo and Juliet" was printed. "Hikmet Çiçekleri" combined a selection of good quotes from the east and the west. "Sihhate İtina" talked about health tips. "Şikeste Faideler" offered useful tips.

başlıyoruz. Sırası geldikçe İstanbul'a dair başka resimlerde koyacağız. Herhalde bütün sunûf-u kâri'ini –imkân ve iktidâr mertebesinde- memnûn etmeye çalışmak bizim de yegâne medâr-ı memnûniyetimizdir.", "Muhterem Kâri'lere", Şehbâl, No: 11, 1 Eylül 1325, p. 206

*“Oyun ve Eğlence” suggested nice leisure activities. “İsveç Hatıraları” offered Selim Sırrı Bey’s evaluations from Sweden. “Atf-ı Nazar” talked about politics and sociology. “Zübde-i Siyasiye” provided a summary of the last fortnight. Şehbâl tries to improve its program by constantly adding to and fixing it.*²¹⁵

That it was quite an achievement to be published for six months as well as doing it without compromising its quality was emphasized. It was also stated that the same principles of publication would be kept in the future *“Tevfik-i Hüdâ ile”*.

In the 14th issue, in *“Muhterem Kâri’lere”*, it was explained that readers should also be consulted on publication principles.²¹⁶

*“Here are the questions:
1-What pleases you about our magazine?
2-What do you think about Şehbâl’s pictures?
3-What do you think about the contents?
4-What kind of articles do you like the most and which ones would you like to continue or discontinue?”*

²¹⁵ “Vâkı‘a bir risâle-i musavverenin hayatında altı ay ehemmiyetli bir müddet değildir. Fakat Şehbâl gibi ihtiyacâtı hesapsız bir gazetenin, hemen kâffe-i vesâ’idden mahrum olan memleketimizde bu on iki nüshayı müteahhid bir muvaffakiyetle neşr edebilmesi şâyân-ı zikr olmak lazım gelir. Eğer tarihin kıymeti, mâziden istikbâlî istidlâlê hizmet etmek ise, risâlemizin tarihçe-i mâzisi kendisine emin bir istikbal ira’e eylemektedir. Ve zaten sa’y ile sebâtın iki Şehbâl metni, Tevfik-i Hüdâ ile Şehbâl’i semâ-yı terakkîde tutacaktır. Birinci nüshamızdaki programın bir büyük kısmını şimdiye kadar mevkî-i fi’ile vaz’ etdik. Bugün programı bir kere daha kısaca tahlil edersek birkaç nüshadan beri derc etmekde olduğumuz mülâhhas fihristleri itmâm ve îzâh eylemiş oluruz: Şehbâl, bil-hâssa ciddiyet-i münderecâtı nazar-ı i’tinâda bulundurduğu için neşr ettiği şeyler arasında en çok yer tutan makâlât, mebâhis-i ciddiyeye ‘â’iddir. Felsefe mesâ’ili, “Musâhabe-i Fenniye”ler, “Tefekkür ve Tettebbü’”lar, “Vesâyık ve Hakâyık”lar, “Telhîs-i Resâ’il”ler, zirâ‘at ile sanâyi-i nefîse makâlâtı bu sınıfa idhâl edilebilirler. Hanımların ‘alâkadâr olabilecekleri mevâdd-ı muhtelifenin en ağır ve nazârî olanlarından en hafif ve en naçiz olanlarına kadar hepsine dâ’ir Şehbâl’de sahîfelerce yazılar neşr olundu. Hukûk-u nisâyâ, ev işlerine, el işlerine, modaya, tualete, çocuk terbiyesine müte’allik her çeşit ma’lûmât verildi. Mûsikî hakkında şimdiye kadar hiç mevzû-u bahis olmayan bir takım mes’eleler tedkik edildi; gayr-ı matbû‘ notalar, resimler ve tarih-i mûsikî nokta-yı nazarından gayet mühimm makaleler derc olundu. Zamanımızın en güzîde şâ’irlerinin eserleriyle, resimleriyle, hatt-ı destleriyle sahîfeler tezyîn edildi. Mizâha ‘a’id karikatürler, hikâyeler, monologlar konuldu. Şekspir’in en müstehir tiyatrolarından biri olan “Romeo ve Jüliet” tefrika edildi. “Hikmet Çiçekleri” ile şark ve garbın en güzel sözleri, “Sıhhate İ’tinâ” ile hıfz-ı âfiyet müte’allik tedbirler, “Şikeste Fâ’ideler” ile sevimli ve fâ’ideli ufak tefek ma’lûmât, “Oyun ve Eğlence” ile vakit geçirecek tatlı meşgûliyetler, “İsveç Hatıraları” ile İsveç’te bulunan Selim Sırrı Bey’in tedkikât ve müşâhedâtı, “‘Atf-ı Nazar” ile siyâsiyyât ve içtimâ’iyyât, “Zübde-i Siyasiye” ile son on beş günün bir hülâsa-i tarihiyyesi... Kâri’inin nazar-ı mütâla‘asına ‘arz olundu. Dahili ve hârici eşhâs ve vekâyî’in en ziyâde şâyân-ı dikkat olanlarının resimleri vaz’ edildi. Şehbâl, programının kâffe-i nukâtını ba’de-mâ yine tatbîke çalışmakla berâber her an ilâvât ve ta’dilât ile onu tashîh ve ikmâl etmeye meyyâl olacaktır.”, “Muhterem Kâri’lere”, *Şehbâl*, No: 13, 1 Teşrin-i Evvel 1325, p.246

²¹⁶ “Muhterem Kâri’lere”, *Şehbâl*, No: 14, 15 Teşrin-i Evvel 1325, p. 266

*5-Generally speaking, which columns do you think
should be abandoned?"*

These questions were asked to get a reader profile.²¹⁷ Readers were asked to be objective in their answers and write "İstiknaha Cevab" on the envelopes.

In the 16th issue, in "Muhterem Kâri'lere", a new column called "Şehbâlin Albümü" was announced.

*"Evaluations of some celebrities about Şehbal will also
be printed. We are planning to make an album with their
writings and pictures. It would be nice if people who wanted
to participate in this album sent their photo and article."*²¹⁸

Readers requested that certain columns like "Şikeste Fâ'ideler" and "Zübde-i Siyâsiye" should be cancelled, but on the whole they were happy with the editorial board's decisions:

*"For the last two issues we have been inquiring about
our readers' criticisms.*

*We have received many letters in response. In
summary, these were mostly about "Şikeste Faideler" or
"Zübde-i Siyasiye". We have seen with pleasure that our
readers agree with us on essential and important issues. We
have also seen that consulting our readers' opinions like this
is very beneficial."*²¹⁹

²¹⁷ "İşte su'aller:

1-) Risâlemizin hâl-i hâzırından ne cihetlerle memnûnsunuz?
2-) Şehbâl'in resimlerine dair bazı temenniyâtınız var mıdır?
3-) Münderecâtının müfîdliği, tenevvü', zenginliği hakkındaki fikriniz nedir?
4-) Hangi nev' makalâtdan en çok memnûn oldunuz ve hangi yazıların devam veya tezâyülünü istersiniz?
5-) 'Umûmiyetle risâlemizde şâyân-ı ta'dîl bulduğunuz noktalar hangileridir?', "Muhterem Kâri'lere", Şehbâl, No: 14, 15 Teşrin-i Evvel 1325, p. 266

²¹⁸ "Şehbâl hakkındaki fikir ve ihtisaslarını istifsâr ettiğimiz ba'zı meşâhîrin mütâla'aları da o meyânda neşr edilecektir. Bu sûretle zevât-ı muhtelifenin takdîrâtından ve tesâvir ile hatt-ı destlerinden mürekkeb güzel bir albüm vücûda getirmek tasavvurundayız. Albüme iştirâk etmek isteyenler birer kît'a tasvîrleri ve Şehbâl'e a'id ihtisaslarını lütfederlerse minnetdâr oluruz.", "Muhterem Kâri'lere", Şehbâl, No: 16, 15 Teşrin-i Sani 1325, p. 306

²¹⁹ "Geçen iki nüshadan beri Şehbâl hakkında kâri'lerimizin efkâr-ı intikâdiyelerini soruyorduk. Buna cevâben birçok mektublar aldık. Bizim için pek meşrû' bir hiss-i bahtiyârî tevîd edecek mazhariyetlerden olmak üzere, cevabnâmelerin 'anîf-ül me'al 'add edilebileni de diğerleri gibi muvaffakiyâtımıza büyük bir hisse-i takdîr ve tebrîk ayırmaktadır. Şimdiye kadar gelen intikâdnâmeler hülâsa edilmek istenirse, mu'ahazesinde birkaç re'yin iştirâk ettiği şeyler "Şikeste Fâideler, Zübde-i Siyâsiye" gibi ehemmiyetsiz mevzu'lara münhasır görülür. Programımızın nukat-ı esâsiye ve mühimmesinde kâri'lerle hem-fikir çıkmak mâzi için ba'is-i mefharret, istikbâl için medâr-ı muvaffakiyettir. Kâri'lerimizin bu sûretle re'ylerini almakdan hakikaten istifâde edeceğimizi ve

- “1-What pleases you about our magazine?
 2-What do you think about Şehbal’s pictures?
 3-What do you think about the contents?
 4-What kind of articles do you like the most and which ones would you like to continue or discontinue?
 5-Generally speaking, which columns do you think should be abandoned?”²²⁰

In the 18th issue, in “Muhterem Kâri’lere”, it was declared :

“Only five issues remain till Şehbal completes its first year of publication. For the next year, we are already planning many changes and innovations which will be ready by the 24th issue. The whole point of asking readers’ opinions was to implement their wishes from the second volume on. We classify reader wishes and will try to do our best to address all of them, so you can still send us your ideas.”²²¹

They announced that they were preparing to increase the quality in the second year asking the readers to participate in the decision-making process. In the 21st issue, it was stated in “Muhterem Kâri’lere”:

“The one or two month delay in the publication of Şehbal became a proud occasion for us. Our readers were most concerned: “Why is it delayed?” “Why isn’t it coming out?” “What if it never comes out?” were some of their expressions of concern.

Şehbal will continue to be published even more strongly now than before. Jak Sayabalyan is appointed as manager

risâlemizin, tamâmıyla muhâtablarına lâîk ve müfîd bir halde istikmâl ancak o sayede muvaffak olacağımızı şu tecrübeden anladık.”, Ibid, p. 306

²²⁰“1-) Risâlemizin hâl-i hâzırından ne cihetlerle memnûnsunuz?

2-) Şehbâl’in resimlerine dair bazı temenniyâtınız var mıdır?

3-) Münderecâtının müfîdliği, tenevvü’, zenginliği hakkındaki fikriniz nedir?

4-) Hangi nev’ makâlâtından en çok memnûn oldunuz ve hangi yazıların devam veya tezâyülünü istersiniz?

5-) ‘Umûmiyetle risâlemizde şâyân-ı ta’îl bulduğunuz noktalar hangileridir?”, Ibid, p. 306

²²¹“Şehbâl’in birinci sene-i intişârını bitirmesine ancak beş altı nüsha kaldı. Gelecek seneye ‘âid neşriyatımız için şimdiden birçok teceddüdât ve tekemmülât hazırlıyoruz; yirmi dördüncü nüshanın zamân-ı tab’ına kadar istihzârâtımızı bitirmeğe çalışacağız. Zâten epeyce vakitten beri kâri’lerimizden Şehbâl hakkındaki fikirlerini istimzâc edişimizde arzularını ikinci cildin ibtidâsından i’tibâren tatbîk eylemek için idi; buna dâ’ir mütevellîyen vâsıl olmakda bulunan cevâbları tasnîf ve tertîb ederek re’yleri ayırıyoruz. Kâri’lerin bütün temenniyâtına – imkân dâ’iresinde – mütâba’atı vazîfe bileceğiz; binâ’en-‘aleyh risâlemizin tesâvîr ve münderecâtı veya evsâf-ı ‘umûmiyesi hakkında her ne sûretle olursa olsun bir mütâla’ası bulunan zevâtın kemâl-i serbestî ile bize teblîğ-i hissiyât buyurmalarını tekrâr ricâ ederiz.”, “Muhterem Kâri’lere”, Şehbâl, No: 18, 1 Kanun-i Sani 1325, p. 346

*and new arrangements in the format will please our readers more.*²²²

A two-month delay in the printing of the magazine was explained. Apparently, this raised questions and doubts about the future of the magazine. The readers' interest pleased the editorial board and the delay was explained to stem from administrative problems. It was announced that Jak Sayabalyan Efendi was appointed as the manager.

In the 25th issue, in "Muhterem Kâri'lere", the completion of the first year of publication was announced. Upon a detailed analysis of readers' letters, it was announced what they had in common was the seriousness of the magazine and the beauty of its print quality. A list of requests with four items on it was prepared. The sign that covered the first page from the 7th issue on, and "Zübde-i Siyasiye, Şikeste Fâ'ideler, Telhis-i Resâ'il" were requested to be cancelled. Also, a different color on the cover for each issue and more historical paintings and works of fine arts were requested from the magazine.²²³

In the same article, it was announced that these requests would be complied with. The cover picture was replaced by ads just like in European magazines. Cover pages were also numbered, so they had to be kept when the magazine was going to be bound. All those were done in the name of progress.²²⁴

²²² "Şehbâlin intişârda gecikdiği şu bir iki aylık müddet, risâle için bir devre-i mefâhir teşkil etdi, denilebilir: kâri'ler o kadar 'alâka, o kadar merâk gösterdiler. "Niçin te'hîr etdi? Neden çıkmıyor? Amân ta'tîl-i neşriyât etmesin" diye muhtelif eşkâl, fakad hep 'aynı me'al ile - tahrîren ve şifâhen - muhâtab olduğumuz akvâl-i müşfikâne Şehbâl ile muhterem kâri'leri arasında 'adetâ bir râbîta-i karâbet te'sîs etdiğini ve onun gaybûbetinden pek çok kalblerin samîmî elemelerle sızlayacağını bize bir def'a daha anlattı. Bu sevgili kalbleri tatmîne müsâra'at hem hiss-i şükranın hem de vazîfe-i hakikat-güynin levâzımındandır. Hayır, Şehbâl ta'tîl-i neşriyât etmeyecektir. Hattâ sırf esbâb-ı idâriyeden münbâhis olan son fâsıladan, te'yîd-i mevcûdiyetinin en mühim bir vâsıtasını istikmâl sûretiyle istifâde etmiştir. Risâlenin pek vâsi' ve mütenevvi' olan umûr-u idâresi için Jak Sayabalyan Efendi müdür ta'yîn olunarak bu sûretle bir yandan intizâm-ı intişâra ve diğer taraftan daha büyük terakkîler istihsâline yol açılmışdır. Bu teşebbüsâtın âsârı kâri'leri peyderpey memnûn etmeye başlayacaktır.", "Muhterem Kâri'lere", *Şehbâl*, No: 21, 1 Haziran 1326, p. 406

²²³ "Muhterem Kâri'lere", *Şehbâl*, No: 25, 15 Ağustos 1326, p. 2

²²⁴ Ibid, p. 2

In the 28th issue, in “Muhterem Kâri’lere”, it was announced that the owner Hüseyin Saadeddin Bey came back from a four-month-trip from Europe and the US and the experiences he gained there related to journalism as well as the photos he took would be published in the following issues.²²⁵

In the 29th issue, an unprecedented announcement was made. “Ankara, Bursa, Trabzon ve Lefkoşadaki Bayi’lerimize” addressed these cities that did not pay the magazine subscriptions for six months. It was announced that if they did not pay up ASAP, their names would be revealed, which shows that *Şehbâl* was read not just in Istanbul but all around the Empire.²²⁶

In the 36th issue, in “Müsabakalarımız”, the objectives in arranging the competitions were announced:

*“The objectives of the competitions:
To create the terminology for certain areas. To produce new and valuable works of art and science for the Ottoman library. To initiate invigorating new attempts in music and theater. To sum up, to serve the country better.
Obviously, we are not organizing trivial pursuits and puzzles. We have useful purposes. The fact that we allocate large sums of money shows how dedicated we are to our purpose.”*²²⁷

*“First competition—To translate one of the operas “Aida”, “Carmen”, “Mascott” into Turkish in harmony with its prosody.
The prize is 15 Ottoman liras.*

²²⁵“Muhterem Kâri’lere”, *Şehbâl*, No: 28, 1 Teşrin-i Evvel 1326, p. 62

²²⁶ “Ankara, Bursa, Trabzon ve Lefkoşadaki Bayi’lerimize”, *Şehbâl*, No: 29, 1 Teşrin-i Sani 1326, p. 99

²²⁷ “Müsabakalar te’sisinden makdadımız: Lisânımızda gayr-i mevcûd bazı ıstılâhât-ı lâzimenin zemîn-i vaz’ ve ibdâ’ını hazırlamak, ‘Osmanlı kütüphâne-i ‘ulûm ve sanayi’ine birkaç yeni ve kıymetli eser inzâmını teshîl ve teşvîk etmek âlem-i san’atımıza ve bâ-husûs onun mûsikî ve tiyatro gibi şu‘abâtına biraz hayat verecek teşebbüsâta meslek dâhilinde vâsita olmak , el-hâsıl elimizdeki risâle ile bu sevgili memlekete ne kadar hizmet edebilmek kâbil ise o kadar fedâkârlık ihtiyârından çekinmemek” diye tasvîr edilebilir. Görülüyor ki; nefy-i meşkûk bir takım lügazlar ve mu‘ammâlar tertibiyle isrâf-ı fa‘aliyet taraftarı olmuyoruz ve müsabakalarımızı bile bin hedef-i üfide tevcîh etmek istiyoruz. Risâlemizin zâhiri ve bâtini bütün nefâsetlerini istihsâl için ihtiyâr eylemekte olduğumuz masârif-i ‘azîmete ilâveten bu fa’ideli müsabakalara da ayrıca mebâli‘ tahsîs edişimiz, emel-i hizmetin teklîn ettiği hiss-i asilden münbahisdir.”, “Müsabakalarımız”, *Şehbâl*, No: 36, 15 Mart 1327, p.222

Second competition—To translate French philosopher Ribot's "Memory Disorders," Disorders Related to the Will" or "Personality Disorders" into Turkish.

Third competition—To find Ottoman equivalents for the 12 words below.

Prize is 1 lira or a year subscription.

It is OK to find Persian, Arabic or Turkish words for these foreign ones. However, it is important that they are very unusual one word structures.

For instance, "Quadrupede" can be expressed best as "çarpa" instead of "four-legged" or "zu-erbâ'at-i ercül". "Tececcüd-keriz" would be preferable for "neophobe", "mûsikî-nüvis" for "musicographe", "hâif-i teceddüd" or "muharrir-i mûsikî".

The 12 words are:

Bibliographie, boycott, caprice, caricature, club, conference, concert, decor, monolog, paradox, surprise, taximeter.

People who could get only some of their words accepted by the jury will win a subscription of the same number of issues. So, someone who found five correct words will win a month of subscription.

Competition requirements:

For the first two competitions, the deadline is four months until July 15, 1327. For the third competition, one month until April 15, 1327. An extension can be given if necessary. The editorial board reserves the right to have the last word concerning the results. The winners in the first and second competitions will have their photos and works printed in Şehbâl. Then the copyrights will be given back to the translators. For more detail, write to the board. The envelopes should be labeled as "Mûsabaka."²²⁸

²²⁸ "Birinci müsabaka – "Ayda, Karmen, Maskot" namlarındaki üç eser-i mûsikîden herhangi birinin güftesinin aslının veznine ve bestesine tevâfuk edecek sûrette, nazmen Türkçeye tercüme etmek.

Mükâfa'at 15 lira-i Osmânî

İkinci müsabaka – Fransa muharrir-in-i felsefîyesinden –Ribo- (Ribot) un "emrâz-ı hâfıza, emrâz-ı irâde, emrâz-ı şahsiyet" isimlerindeki üç küçük eserinden herhangi birini Türkçeye tercüme etmek.

Üçüncü müsabaka – Âtidede on iki kelime için lisân-ı 'Osmânîde mukâbiller ihdas ve ta'yin etmek.

Mükâfa'âtı nakden 1 lira yahut risâlemizin bir senelik abonesi.

Bulunacak mukâbillerin Fârisî, Arabî veya Türkçe olmasında be'is yoktur. Yalnız garâbet-i fevke'l-'adeyi hâ'iz olmamaları, terâkib-i izâfiye ve tavsîfiye teşkiline yarayacak sûrette ya tek kelimedenden 'ibâret veya tek kelime hükmünde bulunmaları şarttır. Mesela: "Quadrupede" mukâbilinde "dört ayaklı" yahut " zu-erbâ'at-i ercül" tâbirlerinden ziyâde "çarpa"yı muvâfık görürüz; güzellik "neophobe" mukâbilinde "teceddüd-keriz"i ve "musicographe" mukâbilinde "mûsikî-nüvis"i hâ'if-i teceddüd" ve "muharrir-i mûsikî"yi tercih ederiz.

On iki kelime şunlardır:

Bibliographie, boycottage, caprice, caricature, clup, conference, concert, decor, monologue, paradoxe, surprise, taximetre.

Bu kelimelerin hapsine birden mukâbil bulamayan veya bulduklarından bazılarını kabul etdirebilen zevât, hey'et-i mümeyyizemizce, kabul edilen kelimât miktarınca aylık aboneye müstehak olurlar. Şu halde, beş kelimenin mukâbilini bulana beş aylık, br kelimenin mukâbilini bulana bir aylık abone kaydedeceğiz.

Mûsabakaların Şerâ'iti

The prizes and the conditions of application were also stated in the announcement.

In the 39th issue, in “Muhterem Kâri’lere”, it was declared that the name *Şehbâl* was used by some businesses without any real affiliation. Also in the same issue, it was announced that the time for the word competition was up and 518 people participated, many of whom were women which pleased the editorial board. The winners were said to be announced in the following issues.²²⁹

In the 40th issue, in “Muhterem Kâri’lere: Müsabakalarımız- Nazar-ı Dikkate”, it was declared that Jak Sayabalyan Efendi quit to go on a trip, so letters and postage should be addressed to the owner. The equivalents for the foreign words were proclaimed to be:

*“Bibliographie: kitabnâme, kitabşinaslık, kitabşinasî; boycottage: mukâta’â, mukâsara; caprice. merak; clup: mahfel; concert: mutribe; conference: hitâbe, mevzi’â; decor: nigâr; monologue: hasbihâl, söyleniş, tekellüm; paradoxe: bid’at; surprise: müfâce’a; taximetre: para sa’atı, ücretnümâ, mesâfenüvîs.”*²³⁰

The competitions attracted a lot of attention. In the 41st issue in “Muhterem Kâri’lere”, it was stated that the readers were curious as to why there were French

İlk iki müsabaka için 15 Temmuz 1327 tarihine kadar dört ay ve üçüncü müsabaka için de 15 Nisan 1327 tarihine kadar bir ay mühlet verilmiştir. Müsabakaların işaratından temdid-i mühlete ihtiyâc olduğu anlaşılırsa bilâhare bu müddet temdid olunabilecektir. Netâyic-i müsabaka hakkında son söz idârehânemize ‘âiddir. Birinci ve ikinci müsabakalarda ihrâz-ı muvaffakiyet eden zevâtın fotografileriyle eserleri *Şehbâl*’in bir mevki-i şerefine derc edilecek ve bunu müte’âkib artık eserlerin tekrar tab’ hakkı ve kâffe-i hukûk-ı sâ’iresi mütercimlere râci’ olacaktır. Tafsilât-ı zâ’ide için idârehânemize tahrîren mürâca’ât olunabilir.

Müسابakalara dâ’ir olan muhabere zarflarının üzerine “Müsabaka” kelimesinin yazılmasını ricâ ederiz.”, “Müسابakalarımız”, *Şehbâl*, No: 36, 15 Mart 1327, p.222

²²⁹ “Muhterem Kâri’lere”, *Şehbâl*, No:39, 1 Mayıs 1327, p. 282

²³⁰ “Muhterem Kâri’lere: Müsabakalarımız – Nazar-ı Dikkate”, *Şehbâl*, No: 40, 15 Mayıs 1327, p. 302

captions for pictures and that they were critical of it which led the editorial board to abandon the practice.²³¹

An interesting announcement was placed in the 86th issue. “*Şehbâl* Kâri’lerine Kur’a ile 5000 Kuruş Hediye Takdîm ediyor!” declared the organization of a lottery and the relevant information on it.²³²

In the 96th issue, in “Muhterem Kâri’lere”, the deadline for the lottery coupons was declared to be February 1 which was then postponed due to a delay in the printing of the magazine. The new deadline was decided to be March 15, 1330 considering the readers in far away places.²³³ This gives us an idea about what kind of places *Şehbâl* was read in. We know from the announcement in the 29th issue that it was read in Ankara, Bursa, Trabzon and Lefkoşa. Here we learn that it was also read in Diyarbakır, Suez, India, and Java, too.

Finally, in the announcement in the 95th issue, “*Şehbâl*in Hediye-i Nakdiye Kurası Çekildi!” the results of the lottery were listed. The winners included people from all walks of life like someone from Konya, students of Saint Joseph High School, officers, hotel managers, judges or ladies.²³⁴ This lottery probably aimed to increase the circulation and help with financial difficulties.

These announcements were used to have a better communication with the readers. They informed readers about the magazine, or consulted readers about changes in its policies.

²³¹ “Muhterem Kâri’lere”, *Şehbâl*, No: 41, 15 Temmuz 1327, p. 322

²³² “*Şehbâl* Kâri’lerine Kur’a ile 5000 Kuruş Hediye Takdîm Ediyor!” , *Şehbâl*, No: 86, 15 Teşrin-i Sani 1329, p. 286

²³³ İdare, “Muhterem Kâri’lere”, *Şehbâl*, No: 90, 1 Şubat 1329, p. 343

²³⁴ “*Şehbâl*in Hediye-i Kur’ası Çekildi!” , *Şehbâl*, No: 95, 15 Nisan 1330, p. 460

Album

“Şehbâlin Albümü” was added on from the 16th issue onwards. In the 9th issue, in “Muhterem Kâri’lere”, it was stated:

“As it is impossible to publish all the appreciation letters, we will print a few soon.”²³⁵

The letters from readers, especially famous ones and their photos were to be printed.

“Today, we keep our promise about printing some of the photos of the appreciations we have received. Evaluations of some celebrities whose opinions we asked regarding Şehbal will also be published soon.”²³⁶

“Şehbâlin Albümü” was introduced like this in order to introduce Ottoman intellectuals’ evaluations for a total of ten issues and was cancelled after the 27th issue.²³⁷

“Şehbâlin Albümü: Varaka 1” introduced the views of Minister of Education Nail Bey, governor of Aydın Miralay Mahmut Muhtar Bey, military attache in Berlin, Major Enver Bey and ambassador to St. Petersburg Turhan Paşa about Şehbâl.

“I received three issues of Şehbal. I am really glad that such an excellent Ottoman illustrated magazine is published. Some German friends who saw it also said it is as good as

²³⁵ “Aldığımız takdîr-âmiz mektubların hepsini neşretmek kâbil olmadığı için –bir nişâne-i şükrân olarak- yalnız birkaçının fotoğrafisini karîben Şehbâl’e derc edeceğiz.”, “Muhterem Kâri’lere”, Şehbâl, No: 9, 1 Ağustos 1325, p. 166

²³⁶ “Şehbâl’in dokuzuncu nüshasında, aldığımız takdîrnâmelerden birkaçının fotoğrafisini risâlemize derc eyleyeceğimizi va’ad etmişdik. Bugün o va’adi incâza muvaffak oluyoruz. Şehbâl hakkındaki fikir ve ihtisaslarını istifsâr ettiğimiz ba’zı meşâhîrin mütâla’aları da o meyânda neşr edilecektir. Bu sûretle zevât-ı muhtelifenin takdîrâtından ve tesâvir ile hatt-ı destlerinden mürekkebe güzel bir albüm vücûda getirmek tasavvurundayız. Albüme iştirâk etmek isteyenler birer kît’a tasvîrleri ve Şehbâl’e a’id ihtisaslarını lütfederlerse minnetdâr oluruz. Albümün birinci varakası bu nüshada mûndericidir. Birkaç varaka daha hazır duruyor; onlar da peyderpey enzâr-ı kâri’îne ‘arz edilecektir.”,

“Muhterem Kâri’lere”, Şehbâl, No: 16, 15 Teşrin-i Sani 1325, p. 306

²³⁷ The Index Of Şehbâl, p. 120

the best quality German magazines. I hope that you keep up the good work.

*Berlin
Enver”²³⁸*

In the next issue in “Şehbâlî Albümü: Varaka-2”, Major Hafız Hakkı, Fatma Aliye, Selim Sırrı, Süleyman Nazif and Mehmed Emin’s views about Şehbâl were printed. Fatma Aliye Hanım said in the same issue:

“I am sorry for the first time that I do not have a good penmanship, because my handwriting cannot be worthy of publication in such a good quality magazine as Şehbâl.”

whereas Süleyman Nazif said:

“It is impossible not to appreciate Şehbâl’s quality. It is a first in the Ottoman press. If it closes down, it will be a great loss for our country’s cultural fabric. I think such excellent magazines should be sponsored by the government.”²³⁹

Mehmet Emin Bey was introduced as “Türkçe şiirler nazım-ı muhteremi ve Hicaz vali-i vekili” and expressed his views:

*“To Şehbâl:
I congratulate you for your contributions to the Turkish identity with your artistic taste, patience and self-sacrifice.
4 Şevval 1327 Mehmet Emin”²⁴⁰*

²³⁸“Şehbal’ in gönderilen üç nüshasını aldım. Bu kadar mükemmel bir Osmanlı resimli gazetesini görünce cidden sevindim, bunu gören bir kaç alman, hakikaten Almanyanın en nefis gazeteleri ile rekabet edebilecek bir mükemmeliyeti haiz olduğunu söyleyerek izhar-ı takdirat etdiler. İnşallah bundan böyle de gazeteniz muhafaza-i nefaset ederek daima Osmanlıların yüzünü güldürür.Berlin, Enver.”, “Şehbâlî Albümü: Varaka 1”, Şehbâl, No: 16, 15 Teşrin-i Sani 1325, p. 309

²³⁹ “Acizeye bir hüsn-ü hatta malikiyet arzusunu ilk defa olarak Şehbal hissettirdi böyle nefis mükemmel bir risaleye derç edilmeye layık olmak için ne olurdu benim de güzel bir hatt-ı destim olaydı! Fatma Aliye” and “Şehbal hakkındaki ihtisasatımı arz edeyim: bu bedia-i mevkuteyi takdir etmemek, takdir-i nefaset ve bedayi’den büsbütün a’ciz ve mahrum olmaya tevaffuk eder. Matbu’at-ı Osmaniye meyanında hem ilk, hem yegane olan Şehbal, zihinlerde bir yad-ı tecassüd alır terk ile matmure-i sükuta çekilirse, vatanımızın hayat-ı ma’rifetine hem züill olur, hem zarar. Fikrimce bu gibi müessesat-ı aliyeyi hükümet himaye etmelidir. Süleyman Nazif”, “Şehbâlî Albümü: Varaka 2”, Şehbâl, No: 17, 1 Kanun-i Evvel 1325, p. 329

²⁴⁰“Şehbal’e: Zevk-ü sanat, sebat-ı azim, fedakarlık gibi büyük hasletlerin ruh ve vicdanıyla Türkiya’nın kimliğine etmekde olduğunuz hizmetden dolayı tebrikatımı arz ederim.Fi 4 Şevval 1327. Mehmed Emin”, “Şehbâlî Albümü: Varaka 2”, Şehbâl, No: 17, 1 Kanun-i Evvel 1325, p. 329

In the 18th issue, “Üstâd-ı Ekrem”, Recaizade Mahmut Ekrem’s long letter was printed:

“(...)Şehbâl stresses the importance of quality and appropriateness of the articles which is praiseworthy. However, I wish they our own national ideas were put in “Hikmet Çiçekleri.” I wonder if it is possible?

*22 Teşrin-i Sani 1325
Recaizade Mahmut Ekrem”* ²⁴¹

In the 19th issue, Dr Galip Ata’s, Muallim Mehmed Aziz’, famous journalist Hüseyin Cahit’s Council of State (Şura-yı Devlet) member Yusuf Rıza Bey’s letters were printed. ²⁴²

In the 20th issue, views of important newspapers and magazines about *Şehbâl* were printed. *Sabah* was one of them:

“The quality of the prints and pictures, the uniqueness of its paper and useful articles make Şehbâl an equal of its European equivalents. Şehbâl can be called “Illustration” or “Figaro Salon” of the Ottoman press.” ²⁴³

What *Tanin* said about *Şehbâl* showed that they had shared views:

“It is amazing that every issue of this high quality magazine shows progress.” ²⁴⁴

²⁴¹ “(...)Şehbal ise makâlât ve âsâr-ı münderecesinin nefâsetce resimleriyle mütenâsip olmasına himmet ediyor ki bu meziyeti de başkaca şâyân-ı takdirdir. Yalnız gönül ister ki bu nefis musavverenin sahâif-i gurrâsına yerleştirilmiş “hikmet çiçekleri” ba‘zen de hadâik-i efkar-ı milliyeden toplansın. Aceba mümkün olmaz mı? 22 Teşrin-i Sani 1325. Recaizade Mahmut Ekrem”, “*Şehbâl*in Albümü: Varaka 3”, *Şehbâl*, No: 18, 1 Kanun-i Sani 1325, p. 349

²⁴² “*Şehbâl*in Albümü: Varaka 4”, *Şehbâl*, No: 19, 1 Şubat 1325, p. 369

²⁴³ “Resimlerin hüsn-ü intihâb ve nefâset-i tab‘ı, kağıdının memleketimizde ilk defa isti‘mâl olunmuş olması ve câmi‘ olduğu makâlât-ı müfidesi *Şehbâl*’i Avrupa’nın Saloon matbû‘atı denilen en meşhur en mutena resâiline muadil bir derecede bulundurmaktadır. Şehbal için ancak matbû‘at-ı smaniyyenin (İllustration)ı veya (Figaro Saloon)u demek mümkündür.”, “*Şehbâl*in Albümü: Varaka 5”, *Şehbâl*, No: 20, 15 Mart 1326, p. 389

²⁴⁴ “Memleketimizde yegâne salon gazetesi olan bu mecmua-i nefisenin her nüshasında irae ettiği asar-ı tekemmül ve terakki hakikaten şâyân-ı hayret bir derecededir.”, Ibid.

In the 21st issue, in the sixth episode of “Şehbâlîn Albümü”, we see Kemalpaşazade Said Bey, Nigar Binti Osman and Bedii Nuri writing about Şehbâl. Nigar Binti Osman a.k.a “Şaire-i fâzıla Nigar Hanım” expressed her ideas as:

*“Şehbâl is the best among the illustrated magazines. I sincerely wish that it continues its informative function in the future, too.”*²⁴⁵

In the 23rd issue, Abdülhak Hamid, Tevfik Fikret, Hüseyin Cahit, Satı Husri and Ahmed Muhtar Paşa declared their views:

*“Today, Şehbal is a victory for the Ottomans and all Islamic world. It is bliss for our press and a success for our nation. It is an important source of consolation for the Ottomans who have been used to seeing their education and press in a state of wreckage for a long time. It is a triumph of a numb, hardly awake nation against the West. I am proud that its equal cannot be found in the West and praise the Lord for it. May He always look after it!”*²⁴⁶

Ahmed Muhtar Paşa said a good quality Ottoman magazine represented the country well in Europe which made him proud and thankful. Satı Husri said

*“The most important property of Şehbâl, I think, is a practical answer to the unbelievers.”*²⁴⁷

This statement shows that the readers thought Şehbâl pioneered in an intellectual change in the Ottoman press. In the 24th issue, Namık Kemal’s

²⁴⁵ “Şehbal musavver risalelerimizin en nefis ve mü’tenası ve en mümtazıdır, hakkında en samimi arzum seviye-i irfanımızın devam-ı intişarına hizmet etmesidir.”, “Şehbâlîn Albümü: Varaka 6”, Şehbâl, No: 21, Şehbâl, 1 Haziran 1326, p. 406

²⁴⁶ “Bugün Şehbâl ‘Osmanlılık ve bütün cihân-ı İslâmiyet için bir muzafferiyetdir. Matbu‘âtımıza bir sa‘âdet, hayat-ı milliyemize da‘i-i füyûzât ve muvaffakiyetdir. Medîd senelerden beri hayat ve irfanını, ma‘arif ve matbu‘âtını bir enkâz-ı felaket halinde görmeye alışmış olan ‘Osmanlılarca en büyük bir medâr-ı teselliyetdir. O Şehbâl değil –nice senelerdir azaları uyuşturulmuş, henüz uyanmaya başlamış- bir milletin matbu‘ât-ı garbiyyeye karşı ibrâz eylediği bir berât-ı zafer ve ikbâldir. En yüksek derece-i temeddün ve tekâmülde bulunan Avrupa memleketlerinden birinde Şehbâl nefâsetinde bir risâle görememekle iftîhâr eder, onu vatan ve millete bahş ve ‘atâ buyuran Cenâb-ı Mün‘im-i Mûte‘âle takdîm-i teşekkürât-ı bi-payan eylerim. Ol Rabb-i Kerîm ve Cemîl muhterem ve Mübeccel mü’essislerini da’ima tevkîfât-ı Süphâniyesine mazhar buyursun.”, “Şehbâlîn Albümü: Varaka 7”, Şehbâl, No: 23, Şehbâl, 15 Temmuz 1326, p. 449

²⁴⁷ “Şehbâlîn bence en büyük meziyeti: “bizde yapılamaz!” diyen azimsizlere- kendi da‘iresi için pek müsekkîn bir cevâb-ı fi‘l vermiş olmasıdır”, “Şehbâlîn Albümü: Varaka 7”, Şehbâl, No: 23, 15 Temmuz 1326, p. 449

handwritten letter to Abdülhak Hamit and two of Midhat Paşa's handwritten letters were printed.²⁴⁸

In the 25th issue, the album featured Samipaşazade Sezai Bey, who was ambassador to Madrid, Midhat Paşa and Namık Kemal's sons Ali Haydar Midhat, and also Kemalzade Ali Ekrem's views on *Şehbâl* were printed.²⁴⁹

In the 27th and last album issue, Babanzade İsmail Hakkı, governor of Bitlis Major İsmail Hakkı, Halide Salih Hanım (Halide Edip Adıvar) and Dr Abdullah Cevdet's views on *Şehbâl* were printed in letter format. Nigar Binti Osman's and Halide Salih's photos were not published even though everybody else's was.²⁵⁰ So, *Şehbâl* presented a compilation of famous figures and their views in this album.²⁵¹

²⁴⁸ “*Şehbâl*’in Albümü”, *Şehbâl*, No: 24, 1 Ağustos 1326, p.469

²⁴⁹ “*Şehbâl*’in Albümü: Varaka 8”, *Şehbâl*, No: 25, 15 Ağustos 1326, p. 5

²⁵⁰ “*Şehbâl*’in Albümü: Varaka 9”, *Şehbâl*, No: 27, 15 Eylül 1326, p. 45

²⁵¹ Sabine Prator. “*Şehbal – Ein Herausragendes Beispiel Früher Türkischer Magazinpresse*”, in *Revue D’études Turques TURCICA*, Tome 29, 1997, p. 440

Advertisements

Numerous newspapers and magazines that were launched with the declaration of the Second Constitution had to subsist on their circulation revenues. So, many of them could not last long. As many newspapers and magazines were closed down one after another due to financial reasons, their numbers went down to a more reasonable level. The periodicals which survived these hurdles could go up to a certain degree of circulation which in turn brought more advertisement revenues.

Şehbâl was published from 1909 to 1914 uninterruptedly which was largely due to its high print quality and interesting contents. This quality accounted for the large number of readers, so its successful circulation attracted more and more ads.

Conditions for placement of ads or their prices cannot be found anywhere in the magazine. However, apparently from the 8th issue onwards, they increased in number and size. Probably, advertisement agencies observed the magazine up until the 8th issue, and when they were satisfied with its circulation and reader profile, they decided to place ads.

Şehbâl's high print quality caused the costs to be way up. Half-tones ordered from Europe, papier couche used in the Ottoman Empire for the first time, good quality photos, high wages paid to photographers and illustrators all increased the costs. Instead of compromising the quality, the editorial board kept the price steady and made sure they continued their publication. This way, increasing number of advertisements contributed to the magazine's revenues.

The first ad appeared on the last page of the 8th issue. "Rivers Talkum Pudrası", "Fabus Fotoğrafhanesi", "Kingsford Nişastası", "La Rose Pompon" perfume, "Cemilzade's candy", "Ayuvera" soap were among the diverse products

that were advertised in the magazine.²⁵² In the following issues, most of these ads continued. Back page was covered mostly with “Baker Mağazası” ads.²⁵³ From the 8th issue to the 25th, ads were mostly placed behind the cover and the back page, which had page numbers.²⁵⁴ From the 25th issue on, the cover page, which excluded photos as a result, also started to include ads.²⁵⁵ Later on, it became customary to place ads on the whole front cover, behind the cover and back cover.²⁵⁶ Ads in the magazine used quite different marketing strategies. Some consisted of just an interesting text:

*“Fabus Photography House
If photography just consisted of opening and closing the
lens of a camera, anyone could do it. But it actually is an art.
Do you know why you are not content with the photos you
take? Because they are not taken artistically! If you want to
like yourself in your photos, since this is a natural human
need, have it taken at Fabus!
In Beyoğlu, Cadde-i Kebîr
Its branch: in Sirkeci, Tramvay Yolu”²⁵⁷*

Whereas some others used both a text and a photo. Women’s photos were prevalent in ads but generally, in clothes ads, men and children modelled. Another frequent and interesting ad was “Ayuvera Sabununu Kullanınız!” which featured

²⁵² ... *Şehbâl*, No: 8, 15 Temmuz 1325, p. 162

²⁵³ “Baker Mağazası”, *Şehbâl*, No: 26, 1 Eylül 1326, p. 40

²⁵⁴ ... *Şehbâl*, No. 23, 15 Temmuz 1326, p. 446 and 464

²⁵⁵ ... *Şehbâl*, No: 25, 15 Ağustos 1326, p. cover page

²⁵⁶ ... *Şehbâl*, No: 53, 15 Mayıs 1328, pp. cover page, cover inside, 97-98

²⁵⁷ “Fabus Fotoğrafhânesi

Fotoğrafçılık eğer bir fotoğraf makinesinin penceresini
açıp kapatmaktan ‘ibâret olsaydı, bunu herkes yapabilirdi.
Fakat öyle olmadığı için, fotoğrafçılık pencere bekçiliğinden
‘ibâret kalmamış, san‘at-ı nefîse halini almıştır.

Çıkardığınız resimlerden niçin memnun olmazsınız biliyor
musunuz? San‘atkârâne alınmamışdır da onun için!

Eğer bütün insanların bir ihtiyâc-ı rûhiyesi olduğu vechile,
kendinizi beğenmek isterseniz: resminizi Fabus’a çıkartınız!

Beyoğlunda Cadde-i Kebîrde

Şu‘besi. Sirkeci Tramvay Yolunda”, “Fabus Fotoğrafhânesi”,
Şehbâl, No: 8, 15 Temmuz 1325, p. 162

three peasant girls, one of whom was swimming and holding up the soap to the others. The caption read:

*“Use Ayuvera Soap!
It floats in water.
One day, three peasant girls went to the lake to wash
their hair. They had several different kinds of soap. While
playing around, they dropped the soaps into the lake. They
all sank except “Ayuvera” soap.”*²⁵⁸

Selim Sırrı, who was also a writer for *Şehbâl*, advertised for athletic training.

The text of this ad without a photo read:

*“Mu‘allim Selim Sırrı Bey
Gives Swedish style private gym training as well as
physical therapy for patients.
Address: Büyükadada, Selim Sırrı Bey*²⁵⁹

On the back, usually “Baker Mağazası” advertised full page where sometimes children and men’s clothing were advertised, and sometimes women’s. In others, furniture section of the store was promoted. During the Tripoli and Balkan Wars, “Baker Mağazası” usually advertised military outfits.²⁶⁰

Advertisements, in terms of their frequency and number, indicated whether a magazine had financial troubles or not. They also reflected the general needs of the society at the time as well as the luxury items. Even the political situation of the day could be surmised from ads.

²⁵⁸ “Ayuvera Sabununu Kullanınız!

Suya Düşerse Batmaz

Birgün üç köylü kızı saçlarını yıkamak için göl kenarına gitmişlerdi. Yanlarında birkaç türlü sabun vardı. Şakalaşırken bütün sabunları göle düşürdüler. Sabunların hepsi battı. Gâ’ib oldu.Yalnız “Ayuvera” sabunu su üstünde yüzüyordu. “Ayuvera Sabununu Kullanınız!”
Şehbâl, No: 8, 15 Temmuz 1325, p. 162

²⁵⁹ “Mu‘allim Selim Sırrı Bey

İsveç usûlü jimnastik dersi vermekde

olduğu gibi hasta olanlara da tıbbi jimnastik

yaptırmaktadır. Adres: Büyükadada Selim Sırrı Bey”, “Selim Sırrı Bey”,

Şehbâl, No: 21, 1 Haziran 1326, p. 424

²⁶⁰ “Baker Mağazası”, *Şehbâl*, No: 62, 1 Teşrin-i Evvel 1328, p. back cover

Visual Materials

In the Ottoman society, there was a general prejudice against visual materials stemming from religious reasons for many years. This started to change after the last quarter of the 19th century. Sultan Abdülhamit II. was interested in photography and this led to the development of photography in the Empire, especially in Istanbul. Still, its use in press had difficulties. Sultan Abdülhamit II.'s censorious regime only allowed some photojournalism. Servet-i Fünûn was the only magazine for years that could publish photos. Photos could be published without censorship after the declaration of the Second Constitution. For instance, Abdülhamit II.'s portrait could only be published on September 1, 1908 in the newspaper "Millet".²⁶¹

Visual materials gained importance after the declaration of the Second Constitution in the press in order to attract the attention of readers which led magazines and newspapers to compete with each other in their usage. *Şehbâl* also used visual materials extensively and in good quality. In its first issue in "Muhterem Kâri'lere: Program," it was announced:

*"Şehbal contracted the best photographers in İstanbul as well as foreign ones increasing the number of photos and pictures at every issue. Many talented painters make the page layout, illustrate poems and stories, increased the number of cartoons. The quality of paper and half-tones cannot be found in our country, so they have to be prepared in Europe."*²⁶²

²⁶¹ http://www.fotografya.gen.tr/issue-10/serpil_yildiz.html (14.11.2006)

²⁶² "Şehbâlin resimleri için Dersâ'adetin en meşhûr fotoğrafçılarıyla 'akd-i mukâvele olunduğu gibi vilâyatda ve memâlik-i ecnebiyede bulunan birçok fotoğrafçıları da te'sîs-i münâsebât edilmiş ve dâhil ve hâricde muhâbirler tedârik olunarak servet-i tesâvirin esbâb-ı husûlî istikbâl kılınmıştır. Birçok muktedir ressamı ile mukâbele olunarak sahife başlıklarını ve şi'ir ve roman resimleri ile vekâyi'-i dâhiliyeye 'aid el resimlerinin ve kroki ve karikatürlerinin mübzevileti te'mîn edilmiştir. Mevzû'larını câzibedâr tarzı resimlerinin san'atkârâne bulunmasına i'tinâ edilecek olan bu tesâvir kâmilin Avrupanın en meşhûr dar-üs-sana'larına hak etdirilmektedir(...) Şehbâlin tarz-ı tab'-ı bil-cümle eczâ-yı maddiye ve maneviyesine sarf edilen mesâ'i-yi nefâsetperverâne de hissedâr olacaktır. Resimlerle klişelerin ve kağıdın nefâsetine edilen i'tina mû-şikâfane hurûfât ve mürekkep gibi hesapsız teferru'ât-ı tab'iyeye teşmîl olunduğu için memleketimizce şu zamanda kâbil-i husûl olunan

The half-tones were made in Europe which sometimes led to delays²⁶³ as it was announced in the magazine.²⁶⁴ For instance, right after March 31 Incident; *Şehbâl* announced in its 5th issue how important it was for them to print good quality photos:

“We present the readers with an illustrated magazine that follows the most current events.

*As we mentioned in the last issue, the delay in the preparation of half-tones imported from Europe caused a delay in our publication. Therefore, the 5th issue comes out full of pictures.”*²⁶⁵

“*Sabah*”, a contemporary of *Şehbâl*, evaluated the magazine as equaling those in Europe such as “*Illustration*” or “*Figaro Salon*”, which was announced in the magazine thus:

*“The quality of the prints and pictures, the uniqueness of its paper and useful articles make Şehbâl an equal of its European equivalents. Şehbâl can be called “Illustration” or “Figaro Salon” of the Ottoman press.”*²⁶⁶

en yüksek derece-i tekâmüle vâsıl olduğumuz tabî’idir. Buna Şehbâlin nüshaları bil-fî’il şehâdet eder.”, “Muhterem Kâri’lere: Program”, *Şehbâl*, No: 1, 1 Mart 1325, p. 40

²⁶³ “Muhterem Kâri’lere”, *Şehbâl*, No: 4, 15 Nisan 1325, p. 62

²⁶⁴ “Muhterem Kâri’lere”, *Şehbâl*, No: 5, 15 Mayıs 1325, p. 82

²⁶⁵ “Şehbâl”in bu nüshasıyla kâri’lere bir risâle-i musavvere değil, son vakâyi’in bütün safahâtını gösteren bir resim mecmu’ası takdîm itmiş oluyoruz. Geçen nüshada kısaca arz itdiğimiz gibi, Avrupa’ya peyderpey ismarladığımız klişelerin te’ehhür-ü vürûdu bir yandan risâlenin intişârını geciktirmiş, diğer taraftan da ceste ceste derci lâzım gelen tesâvirin bir mikdâr-ı küllîde birikmesine sebep olmuş idi. Biz bu halden bil-istifâde “Şehbâl”in beşinci nüshasını resimlerle mâl-â-mâl olarak neşr idiyoruz. Osmanlıların tarihinde en mühim sahîfelerden birini işgal idecek olan olan hâdisât-ı ahîrenin ‘avâmîl ve ‘anâsırından büyük bir kısmını resimleriyle bir nüshada cem’ idebilmek, bizim için te’ehhür-ü vâfî’in te’sîrini unutturacak bir muvaffakiyettir. Eğer risâlemizin kâffe-i teferru’âtında nefâset-i i’tinâyî üss-i hareket ittihâz etmeseydik, klişelerimizi ‘ale’l-‘umyâ İstanbul’da yaptırarak günü gününe yetiştirmeye kolayca muktedir olurduk. Fakat –her vakir şikâyet ettiğimiz vechile– henüz memleketimizde böyle bir risâlenin ihtiyâcâtını bi-hakkın tesviyeye kâfî mü’essesât-ı sanâ’iyye mevcûd olmadığından, cüz’î bir sür’ate nefâseti fedâ etmemek için resimlerimizin kalıplarını kâmilten Avrupa’nın en meşhûr dârü’s-sanâ’larına yaptırtmakta ısrâr ediyoruz. Eminiz ki; kâri’lerimiz bu mülâhazada ve bu hareketde bizi haklı görürler.”, “Muhterem Kâri’lere”, *Şehbâl*, No: 5, 15 Mayıs 1325, p. 82

²⁶⁶ “Sabah” refik-i muhterememiz, bir nüshasında “Şehbâl”e müte’allik olarak şu yolda bir mütâlâ’a dermeyân ediyor: (Resimlerinin hüsn-ü intihâb ve nefâset-i tab’ı, kağıdının memleketimizde ilk defa isti’mâl olunmuş olması ve câmi’ olduğu makâlât-ı müfidesi Şehbâl’i Avrupa’nın salon matbû’âtı denilen en meşhûr, en mu’tenâ resâ’iline mu’âdil bir derecede bulundurmaktadır. “Şehbâl” için ancak matbu’ât-ı ‘Osmâniye’nin “İllustration”u veya “Figaro Salon”u demek mümkündür.(...), Ibid.

In the 28th issue of *Şehbâl*, it was announced:

*“The owner of our magazine traveled around Europe and the US for the last four months. He came back. Our readers will soon benefit from his experiences. His travel account including cities like London, Paris, New York, Washington, and Philadelphia with lots of photos will be printed very soon.”*²⁶⁷

Hüseyin Saadeddin Bey was announced to print photos he took along with his impressions during his four-month trip to Europe and the States.

Three columns of *Şehbâl*, 38*25 cm each enabled the print of bigger pictures. The cover had an Istanbul silhouette and a different picture in each issue such as battleships, big mosques in Istanbul, or foreign kings.

On the pages, a rich variety of pictures can be observed. Photos were usually unrelated to the contents of the pages. For instance, a literary page could have a photo of the Tripoli War. Photos ranged in subject matter from politics, military, literature, panoramic views, science, nature, culture, arts to education.²⁶⁸

For example, photos about March 31 Incident occupied an important place. Also, on the first anniversary of the Second Constitution, many celebratory photos with soldiers on the 8th issue was named “Nüsha-i Askeriye” which was for the first and last time came out as 24 pages.²⁶⁹

The 11th issue was announced to be devoted to Ramadan as “Nüsha-yı Ramazaniye” to honor the holy month and print photos of Istanbul, Süleymaniye and

²⁶⁷ “Sâhib-i imtiyâzımız, dört aydan beri Avrupa ve Amerika’da seyâhat ediyor idi; âhiren ‘avdet etdi. Resim gazeteciliğine âid birtakım kıymetdâr tedârikât ve tettebbü’âta vesîle olan bu seyâhat-ı medîdeden Şehbâlin sûret-i istifâdesini kârî’in-i muhtereme yakında müşâhede edeceklerdir. Londra, Pâris, New York, Washington, Philadelphia, ilh... gibi dünyanın en mühim şehirlerini hayât ve muhteviyâtını musavvir ve birçok şâyân-ı dikkat fotoğraflarla müzeyyen bir hâtıra-i seyahatin de iki nüshaya kadar dercine başlanacaktır.”, “Muhterem Kârî’lere”, *Şehbâl*, No: 28, 1 Teşrin-i Evvel 1326, p. 62

²⁶⁸ For the list of the photographs look at: Ahmet Ölmez, *Şehbâl Mecmuası*, Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 1988, pp. 127-299

²⁶⁹ “Muhterem Kârî’lere”, *Şehbâl*, No: 8, 15 Temmuz 1325, p. 142

Hagia Sophia upon the requests of readers from outside Istanbul. Photos of other religious buildings were promised to be printed in the following issues.²⁷⁰

The photos included those of statesmen, cabinet members, male members of the Ottoman dynasty, foreign royalty and writers. On the cover of the 5th issue, dethroned Sultan Abdülhamit II. and Mehmet Reşad V.'s photos were printed together.

Women figured prominently in the photos of *Şehbâl* magazine. Especially, foreign queens and princesses were featured in the fashion pages of *Şehbâl*. Also many foreign women artists or models were shown wearing clothes of the latest Parisian fashion.²⁷¹ Some of these photos were rather revealing for the period which was a radical move for the Ottoman society. However, not a single Turkish Muslim woman can be seen in these photos. Turkish muslim women writers like Nigar binti Osman, Fatma Aliye, Halide Salih, Kadriye Hüseyin and Salime Servet Seyfi were never photographed for the magazine while all men who sent letters to the magazine expressing their views were depicted with their photos, which shows that the magazine complied with the society's norms when it came to women. In the 41st issue, it was announced:

*"It is impossible for the magazines not to be affected by important historical events. For instance, the Sultan's tripto Rumeli caused quite a stir in the region as well as in Şehbâl. We want to print the photos as fast as possible, so we ordered the half-tones from Vienna. The delay brought about this issue. This goes to show that we have no intension of closing down and we are very much in the business."*²⁷²

²⁷⁰ "Muhterem Kâri'lere", *Şehbâl*, No: 11, 1 Eylül 1325, p. 206

²⁷¹ Sabine Prator. "*Şehbal – Ein Herausragendes Beispiel Früher Türkischer Magazinpresse*", in *Revue D'études Turques TURCICA*, Tome 29, 1997, p. 440

²⁷² "Hayât-ı memleketde büyük müveccehler uyandıran hâdisât-ı târihiyyenin te'sîrinden bil-hassa resimli risâlelerin ma'sûn kalması mümkün değil. Meselâ Rumeli ahvâlinde bir vakfe-i sükûn istihsâline ma'tûf olan seyâhat-ı hümayun Şehbâl'de – diğer ma'nâ ile – bir vakfe-i sükûn gösterdi: bu seyâhat-ı târihiyeyi hakkıyla ta'kîb için teşebbüslerde bulunarak aldığımız bi-nihâye resimlerden büyük bir kısmını risâlemize sür'at-i mümkün ile derc etmek istediğimiz için, pozların kılışelerini derhâl Viyana'ya sipâriş ederek bu nüshanın müte'addid sahîfelerini ona tahsis eylemişdik, halbu ki günden güne intizâr ettiğimiz kılışelerin te'ehhür-ü vürûdu hem derece derece bu nüshanın intişârını

Illustrated magazines could not remain apathetic to social and political developments. In this context, *Şehbâl* followed Sultan Mehmet Reşad V.'s trip to the Rumeli provinces in order to give a detailed account and many photos to its readers. However, because the half-tones were delayed in their preparation in Europe, the magazine had to postpone the printing of this file.

Also in the same announcement:

“The evaluations from our readers reflected a rather logical question:

“Why does Şehbal need to put French captions to pictures even though it is a Turkish magazine?” We have been asking the very question to ourselves. So, we decided to abandon the practice.”²⁷³

It was declared that the readers reacted to French captions under photos and illustrations. So, the editorial board announced that they would stop the practice.

In the late issues, the social and political troubles the Ottoman state underwent were reflected in the magazine. The resistance movement organized together with the local militia by a group of Turkish officers who stealthily went to the region after the Italians occupied Tripoli was photographed extensively in *Şehbâl*. Mustafa Kemal Atatürk's photos were among them since he fought in

ihmâl, hem de maksad ve isteğimizin icrâsını işkâl etdi. Artık intizâra nihâyet vererek 337 ve 338inci sahîfeleri muhtevî formamızı bastırmış olduğumuz bir zamanda siparişimizin ikinci kısmı vürûd ettiği için bunları gelecek nüshaya bırakmak istemedik. O iki sahife zîrindeki fıkralar münderecâtına rağmen yine bu nüshaya derc eyledik. Risâlemizin başka bir maksatla gûyâ ta'tîl-i neşriyât ettiğine dâ'ir iş'â olunan haberler, tekzîbe bile lüzum görülmeyecek kadar mesleğimizden mütebâ'iddir. “Muhterem Kârî'lere”, *Şehbâl*, No: 41, 15 Temmuz 1328, p. 322

²⁷³ “Şehbal hakkındaki mütâlaata dâ'ir kârî'lerimizden aldığımız mektuplar içinde birçoğu gâyet ma'kûl bir sü'âlin eşkâl-i mütenevvi'asına ma'kes olmaktadır: Şehbâl bir Türk gazetesi olduğu halde resimlerin altına niçin Fransızca îzâhat yazmaya lüzum görmeli? Risâlemizin mebd'e'-i intişârından berî biz bu sü'âli kendi kendimize derpîş ederek o kadar mantıkî buluyorduk ki birkaç yerden izhâr olunan arzuya rağmen beşinci nüshaya kadar resimler için Fransızca îzâhât derc etmekde ısrâr ediyorduk; bilâhîre bu yoldaki taleblerin şâyân-ı dikkat bir derecede tekessürü o vakit kârîler arasındaki cereyâna ittibâ'ımızı zarûrî göstermişti. Şimdi ise ekseriyet-i kârî'nin muhik bir hiss ile buna tarafdar olmadığını görüyoruz. Hatta kârî'lerimizden bir muhterem Osmanlı kadını bir mektubunda aynı sü'ali irâde etdikden sonra: “Ben bir Türk gazetesinde Fransızca yazıların sebeb-i vücûdiyetini anlayamadım. Eğer onların millî olmaması mukarrerse bâri ne maksada hizmet etdikleri buyurulsun.” Me'alinde bir sözle izhâr-ı hamiyet ediyor. Bütün takayyüdâtımıza rağmen resimlerin altında sehv-i tertîbler ile bazı kere ‘acîb bir kıyâfete giren bu Fransızca satırlar – güldürmeyen mizahlar gibi – bizi de memnûn etmekden uzak idi. Binâ'en-'aleyh bu nüshadan i'tibâren Fransızca fıkra'tı tayy ediyoruz.”, Ibid.

Tripoli at the time, too. Some of those photos were also published elsewhere and some were exclusively printed in *Şehbâl*. Some photos also depicted Italian soldiers preparing to go to Tripoli.

The outbreak of the Balkan Wars drew the attention of the magazine to the war. The photos of the soldiers in the Balkan countries that defeated the Ottoman armies were also published in the magazine. For instance, Bulgarian soldiers who advanced as far as Çatalca after occupying Edirne and Kırklareli were depicted in the magazine. Especially photos of Turkish-Muslim civilians massacred by Bulgarians were published many times to attract the attention of the international community. On the cover of the 85th issue, a Bulgarian soldier was depicted as holding a baby that he gutted out of the mother in front of her tied up husband.

Rauf Orbay, who was victorious with the Hamidiye battleship in the Balkan Wars, had his photos printed, too. In fact, one photo of him in civilian clothes in the 74th issue and another one in navy uniform decorated the cover of the 82nd issue.

The recapture of Edirne and its environs during the second Balkan War occupied a lot of space. The troops that engaged in the operations featured prominently in photos, too. “Conqueror of Edirne” Enver Bey started to appear in many photos. In the 89th issue, Enver Bey appeared in uniform on the cover. Also, the intelligence agency in the Ottoman Empire, Teşkilât-ı Mahsûsa’s most famous member Eşref Sencer Kuşçubaşı’s photo was printed.²⁷⁴

²⁷⁴ “Bombalarla Mücehhez Bir Kitle-i Mucâhidin”, *Şehbâl*, No: 53, 15 Mayıs 1328, p. 83

CHAPTER IV

CONCLUSION

To conclude, Şehbâl was a long lived periodical of good quality that witnessed a period of the fastest transformation and development in the six-hundred-year history of the Ottoman Empire, namely the Second Constitutional period between 1909 and 1914. Şehbâl was true to its name with its publications that contributed dynamism to the modernization process and became a very distinguished representative of the Second Constitution press.

Şehbâl dwelt on social progress and development extensively. Their slogan was “*İnmemek, durmamak, da’ima yükselmek: İşte bizim hülâsa-i mesleğimiz!*” – that is, “Never go down, or stop, but always soar. That’s our profession!” It supported modernization wholeheartedly. While it admired the West, it also tried to keep its own culture and traditions. Western oriented ideas were in the majority that it aimed to discuss and introduce to the Turkish society. The ultimate point of discussion in this support of modernization was whether the adoption of western thoughts and frame of mind could save the Ottoman state from backwardness or not. The verdict was the necessity of adopting western science, technology and social values. Another testimony to Şehbâl’s western tendencies was the fact that it tried to compete with the most popular European magazines of the time, *Illustration* and *Figaro Salon* and that the owner, Hüseyin Saadeddin Bey took a four-month trip to Europe and the States to find out how the magazine could be improved and implemented those new ideas upon his return.

When the columns, articles, their contents and pictures are studied carefully, it can easily be seen that Şehbâl was part and parcel of the rapid changes and developments the Ottoman society was going through. It had a special column for women's issues, current political events as well as philosophical and scientific articles promoting western culture and values on the one hand, articles on music, sports, handicrafts and various other subjects promoting Ottoman culture on the other hand which made this magazine unique in its quality and contents.

“Hanımlar İçin” introduced and supported women's rights and issues in other countries and tried to improve women's status in Ottoman society. Especially the role and image of women designated by the Committee of Union and Progress as “a well-educated, resourceful, attentive mother and wife” was promoted in Şehbâl's pages.

The newest and latest developments in science and technology around the world were very soon reported in the magazine. Aviation and aircraft technology were especially emphasized.

Şehbâl also devoted a lot of space to the arts. Music in particular had a privileged position since the owner; Hüseyin Saadeddin Bey was a music expert. Western music was also covered in detail. Poetry of famous Ottoman poets written in aruz addressed themes of love, heroism and courage. The stories and plays were mostly translations of European works. Critical reviews were generally about European writers' works, too.

Political and social writings tried to find solutions to the problems the Ottoman society faced. The wars the Ottoman army fought in were reported with photos which testified to a very important stage in history and formed an invaluable source for researchers.

To sum up, Şehbâl had an important place in a very hectic and dynamic period and greatly contributed to the social and cultural transformation of the Ottoman Empire with its publications in the Second Constitutional period. It lasted for five years and four months during which it also greatly contributed to the Ottoman press.

BIBLIOGRAPHY

Primary Sources

BOA, DH. EUM. PC. 1331. B. 25 1/1

“Muhterem Kâri’lere”, *Şehbâl*, No: 9, 1 Ağustos 1325, p. 166

Hüseyin Saadeddin. “Bir Tehlike: İstilâ-yı Kelimât”, *Şehbâl*, No: 37, 1 Nisan 1327, pp. 250- 251

“Abone Şerâ’iti”, *Şehbâl*, No: 2, 15 Mart 1325, p. 40

“Ankara, Bursa, Trabzon ve Lefkoşadaki Bayi’lerimize”, *Şehbâl*, No: 29, 1 Teşrin-i Sani 1326, p. 99

“Dahi-i Edeb ‘Abdülhak Hamid Bey Efendinin İdârehânemize Bir Mektubu”, *Şehbâl*, No: 71, 1 Mart 1329, p. 443

“Hanımlar İçin: Ba‘zı Havâdis-i Nisâ’iyye”, *Şehbâl*, No: 4, 15 Nisan 1325, p. 66

“Küçük Muhabere”, *Şehbâl*, No: 2, 15 Mart 1325, p. 40

“Küçük Muhabere”, *Şehbâl*, No: 7, 1 Temmuz 1325, p. 122

“Muhterem Kâri’lere: Program”, *Şehbâl*, No:1, 1 Mart 1325, p. 20

“Muhterem Kâri’lere”, *Şehbâl*, No:3, 1 Nisan 1325, p.42

“Muhterem Kâri’lere”, *Şehbâl*, No: 4, 15 Nisan 1325, p. 62

“Muhterem Kâri’lere”, *Şehbâl*, No: 5, 15 Mayıs 1325, p. 82

“Muhterem Kâri’lere”, *Şehbâl*, No: 6, 1 Haziran 1325, p. 102

“Muhterem Kâri’lere”, *Şehbâl*, No: 8, 15 Temmuz 1325, p. 142

“Muhterem Kâri’lere”, *Şehbâl*, No: 9, 1 Ağustos 1325, p. 166

“Muhterem Kâri’lere:Müşabakalarımız”, *Şehbâl*, No: 10, 15 Ağustos 1325, pp. 186-187

“Muhterem Kâri’lere”, *Şehbâl*, No: 11, 1 Eylül 1325, p. 206

“Muhterem Kâri’lere”, *Şehbâl*, No: 13, 1 Teşrin-i Evvel 1325, p.246

- “Muhterem Kâri’lere”, *Şehbâl*, No: 14, 15 Teşrin-i Evvel 1325, p. 266
- “Muhterem Kâri’lere”, *Şehbâl*, No: 14, 15 Teşrin-i Evvel 1325, p. 266
- “Muhterem Kâri’lere”, *Şehbâl*, No: 16, 15 Teşrin-i Sani 1325, p. 306
- “Muhterem Kâri’lere”, *Şehbâl*, No: 18, 1 Kanun-i Sani 1325, p. 346
- “Muhterem Kâri’lere”, *Şehbâl*, No: 21, 1 Haziran 1326, p. 406
- “Muhterem Kâri’lere”, *Şehbâl*, No: 25, 15 Ağustos 1326, p. 2
- “Muhterem Kâri’lere”, *Şehbâl*, No: 27, 15 Eylül 1326, p. 42
- “Muhterem Kâri’lere”, *Şehbâl*, No: 28, 1 Teşrin-i Evvel 1326, p. 62
- “Muhterem Kâri’lere: Lüzumlu Bir Hasbîhâl”, *Şehbâl*, No: 34, 1 Şubat 1326, p. 182
- “Muhterem Kâri’lere”, *Şehbâl*, No:39, 1 Mayıs 1327, p. 282
- “Muhterem Kâri’lere: Müsabakalarımız – Nazar-ı Dikkate”, *Şehbâl*, No: 40, 15 Mayıs 1327, p. 302
- “Muhterem Kâri’lere”, *Şehbâl*, No: 41, 15 Temmuz 1327, p. 322
- “Müسابakalarımız”, *Şehbâl*, No: 36, 15 Mart 1327, p.222
- “Sismograf-Zelzelenüvis Aleti Nasıl Çalışır?”, *Şehbâl*, No: 2, 15 Mart 1325, pp. 32-33
- “*Şehbâl* Kâri’lerine Kur’a ile 5000 Kuruş Hediye Takdîm Ediyor!”, *Şehbâl*, No: 86, 15 Teşrin-i Sani 1329, p. 286
- “*Şehbâl* Rüfekâsına Müteşekkirdir”, *Şehbâl*, No:2, 15 Mart 1325, p.40
- “*Şehbâl*”, *Şehbâl*, No: 2, 15 Mart 1325, p. 40
- “*Şehbâl*in Albümü: Varaka 1”, *Şehbâl*, No: 16, 15 Teşrin-i Sani 1325, p. 309
- “*Şehbâl*in Albümü: Varaka 2”, *Şehbâl*, No: 17, 1 Kanun-i Evvel 1325, p. 329
- “*Şehbâl*in Albümü: Varaka 2”, *Şehbâl*, No: 17, 1 Kanun-i Evvel 1325, p. 329
- “*Şehbâl*in Albümü: Varaka 3”, *Şehbâl*, No: 18, 1 Kanun-i Sani 1325, p. 349
- “*Şehbâl*in Albümü: Varaka 4”, *Şehbâl*, No: 19, 1 Şubat 1325, p. 369
- “*Şehbâl*in Albümü: Varaka 5”, *Şehbâl*, No: 20, 15 Mart 1326, p. 389

- “Şehbâlin Albümü: Varaka 6”, *Şehbâl*, No: 21, *Şehbâl*, 1 Haziran 1326, p. 406
- “Şehbâlin Albümü: Varaka 7”, *Şehbâl*, No: 23, *Şehbâl*, 15 Temmuz 1326, p. 449
- “Şehbâlin Albümü: Varaka 8”, *Şehbâl*, No: 25, 15 Ağustos 1326, p. 5
- “Şehbâlin Albümü: Varaka 9”, *Şehbâl*, No: 27, 15 Eylül 1326, p. 45
- “Şehbâlin Albümü”, *Şehbâl*, No: 24, 1 Ağustos 1326, p.469
- “Şehbâlin Altın Madalyası”, *Şehbâl*, No: 77, 15 Haziran 1329, p. 95
- “Şehbâlin Hediye-i Kur’ası Çekildi!”, *Şehbâl*, No: 95, 15 Nisan 1330, p. 460
- A’işe Bedi’a. “Bir Kadın Ninenin Düşünceleri”, *Şehbâl*, No: 2, 15 Mart 1325, p. 26
- A’işe Bedi’a. “Kadınlar Erkeklere Benzemeli Midir?”, *Şehbâl*, No:3, 1 Nisan 1325, p. 46
- Abdülfeyyaz Tevfik. “Musâhabe-yi Fenniye: Kimya-yı Semavî”, *Şehbâl*, No: 90, 1 Şubat 1329, pp. 347-348
- Ali Rıza Seyfî – Salime Servet Seyfî. “Hanımlar İçin: Kardeş Mektupları”, *Şehbâl*, No: 47 – 74.
- Ali Rıza Seyfî. “Fırka-i Şimâlînin Felâh-ı Garibeti”, *Şehbâl*, No: 44, 1 Teşrin-i Sani 1327, pp. 392-393
- Ali Rıza Seyfî. “Musâhabe-yi Edebiye: Macar Edebiyatı Numuneleri”, *Şehbâl*, No: 86, 1515 Teşrin-i Sani 1329, pp. 276-277
- Ali Rıza Seyfî. “Musâhabe-yi İçtimâ’iye: Hayatı Nasıl Düşünmeliyiz?”, *Şehbâl*, No: 53, 15 Mayıs 1328, pp. 54-56
- Bedîî Münsi. “Asker Şarkısı”, *Şehbâl*, No: 8, 15 Temmuz 1325, p. 149
- Bedîî Münsi. “Garp Mûsikîsi:’İlm-i Ahenk İçin Mukaddime-i Tahsil”, *Şehbâl*, No: 35, 15 Şubat 1326, p. 211
- Bedîî Münsi. “Kevserî Mecmu’asından Müstehrih İki Peşrev Hakkında Ba’zı Mütala’ât”, *Şehbâl*, No: 12, 15 Eylül 1325, p. 236
- Bedîî Münsi. “Mûsikî: Bir Mûsikînüvis-i Mu’âsır Hakkında”, *Şehbâl*, No: 1, 1 Mart 1325, p. 7
- Bedîî Münsi. “Mûsikî: Tanınmamış Bir Üstâd-ı Mûsikî”, *Şehbâl*, No: 5, 15 Mayıs 1325, p. 89
- Bedîî Münsi. “Mûsikî: Türk Operası”, *Şehbâl*, No: 2, 15 Mart 1325, p. 27

Bedî Münsi. “Mûsikî: Türk Operası: ‘İlm-i Ahenge Dâ’ir Bir Mektub”, *Şehbâl*, No: 9, 1 Ağustos 1325, p. 177

Bedî Münsi. “Mûsikî: Türk Operası: ‘İlm-i Ahengin Alaturkaya Tatbîki”, *Şehbâl*, No: 3, 1 Nisan 1325, p. 47

Bedî Münsi. “Şark Mûsikîsi”, *Şehbâl*, No: 35, 15 Şubat 1326, p. 211

Bedî Nuri. “Kadının Mevki’-i İctimâ’iyesi”, *Şehbâl*, No:23, 15 Temmuz 1326, p. 459

Bedî Nuri. “Hanımlar İçin: Kadının Mevki’-i İctimâ’isi”, *Şehbâl*, No: 23, 15 Temmuz 1326, pp. 459-460

Bedî Nuri. “Musâhabe-yi İctimâ’iye: Arnavutluk Teşkilât-ı İctimâ’iyesi: Teşkilât-ı ‘Umûmiye ve Kanûniye”, *Şehbâl*, No.62, 1 Teşrin-i Evvel 1328, pp. 272-273

Bedî Nuri. “Musâhabe-yi İctimâ’iye: Arnavutluk Teşkilât-ı İctimâ’iyesi: Cibal Kanunu”, *Şehbâl*, No: 64, 1 Teşrin-i Sani 1328, pp. 304-305

Bedî Nuri. “Musâhabe-yi İctimâ’iye: Arnavutluk Teşkilât-ı İctimâ’iyesi: Şimâlî ve Cenubî Arnavutluk”, *Şehbâl*, No: 65, 15 Teşrin-i Sani 1328, pp. 328-330

Bedî Nuri. “Musâhabe-yi İctimâ’iye: Arnavutlukta Kan Gütme Adeti”, *Şehbâl*, No: 59, 15 Ağustos 1328, p.208

Bedî Nuri. “Tefekkür ve Tettebbu’: İnkılâb-ı Osmânînin Menâbi’i”, *Şehbâl*, No:24, 1 Ağustos 1326, pp. 468-470

Bedî Nuri. “Tefekkür ve Tettebbu’: İnkılâb-ı Osmânînin Menâbi’i”, *Şehbâl*, No:24, 1 Ağustos 1326, pp. 468-470

Bedî Nuri. “Tefekkür ve Tettebbu’: Terakkî, Mâhiyet-i Terakkî...”, *Şehbâl*, No:26, 1 Eylül 1326, pp. 24-25.

Enis Behiç. “Mûsikî Usullerinin Nizâma Tatbîki: Pek Küçük Bir Hikâye Anlatayım”, *Şehbâl*, No: 88, 15 Kanun-i Evvel 1329, p. 304

Enis Behiç. “Şi’ir: Vatan Mersiyesi”, *Şehbâl*, No: 70, 15 Şubat 1328, p. 427

F. “Atf-ı Nazar: Ahâli ve Memûrîn”, *Şehbâl*, No: 2, 15 Mart 1325, p. 24

F. “Atf-ı Nazar: Fakr-u Sefâletimiz”, *Şehbâl*, No. 7, 1 Temmuz 1325, p. 124

F. “Atf-ı Nazar: Osmanlı-Avusturya İhtilâfî”, *Şehbâl*, No: 1, 1 Mart 1325, p. 4

F. “Atf-ı Nazar: Tensîkât”, *Şehbâl*, No: 3, 1 Nisan 1325, p. 44

F. “Paris ve Berlin Kongreleri, Bazı Mâ’lûmât-ı Tarihiye”, *Şehbâl*, No: 2, 15 Mart 1325, p. 30

- Faik Ali. “Şi‘ir: İstilâ-yı ‘Umûm”, *Şehbâl*, No:51, 15 Nisan 1328, p. 42
- Feyzullah Sacid. “Paris Mektupları: Fonografin Tedrîsata Tatbîki”, *Şehbâl*, No: 24, 1 Ağustos 1326, pp. 482-483
- Feyzullah Sacid. “Paris Mektupları: Sanayi‘-i Hava‘iye Sergisi Münasebetiyle”, *Şehbâl*, No: 31, 1 Kanun-ı Evvel 1326, p. 138
- Halide Salih. “Eller”, *Şehbâl*, No: 27, 15 Eylül 1326, pp. 54-55
- Halil Nihad. “Hikâye: Papa’nın Katırı”, *Şehbâl*, No: 53, 15 Mayıs 1328, p. 96
- İdare, “Muhterem Kâri’lere”, *Şehbâl*, No: 90, 1 Şubat 1329, p. 343
- İsma‘il Hami. “Musâhabe-yi Edebiye: Japon Kavmi”, *Şehbâl*, No: 70, 15 Şubat 1328, pp.431-432
- İzzet Melih. “Kadın ve Edebiyat”, *Şehbâl*, No: 56, 1 Temmuz 1328, p. 152
- İzzet Melih. “Musâhabe-yi Edebiye: Buhran”, *Şehbâl*, No: 59, 15 Ağustos 1328, pp. 214-215
- Kamuran Sırrı. “Ciddiyât-ı Cedide: Bir Türk İhtira‘ına Dâ‘ir”, *Şehbâl*, No: 80, (no date), pp. 152-153
- Kamuran Sırrı. “Ciddiyât-ı Cedide: Şimendifer Vagonlarının ve Otomobil, Otobüs Arabalarının Elektrikle Tenviri”, *Şehbâl*, No. 79, 15 Temmuz 1329, pp. 132-135
- Kamuran Sırrı. “Musâhabe: Terakkiyât-ı Sana‘iye Mes‘elesini ve Bizde Tarz-ı Telakkisi”, *Şehbâl*, No: 68, 1 Kanun-u Sani 1328, pp. 388-389
- Kamuran Sırrı. “Musâhabe-yi Fenniye: Elektrikli Aletlerin Tertîbâtına Bir Nazar”, *Şehbâl*, No: 69, (no date), pp. 414-415
- Kamuran Sırrı. “Musâhabe-yi Fenniye: Fünûn ve Sanayi Hakkında Bir Mülâhaza”, *Şehbâl*, No: 55, 15 Haziran 1328, pp.138-139
- Kamuran Sırrı. “Musâhabe-yi Fenniye: Telsiz Elektrik Vasıtasıyla Fotografilerin Nakli”, *Şehbâl*, No: 56, 1 Temmuz 1328, p. 147
- Kamuran Sırrı. “Musâhabe-yi Fenniye: Telsiz Telgrafa Dâ‘ir”, *Şehbâl*, No: 60, 1 Eylül 1328, pp. 228-229
- Kamuran Sırrı. “Terâcim-i Ahvâl: Tomas A. Edison”, *Şehbâl*, No: 94, 1 Nisan 1330, pp. 436-437
- Kemalzâde Ali Ekrem. “Şi‘ir: Berâ‘itime”, *Şehbâl*, No: 5, 15 Mayıs 1325, p. 88

Mehmed Rauf. “Tedkîkât-ı Edebiye: Bir Serencam”, *Şehbâl*, No: 99, 15 Haziran 1330, pp. 42-43

Mehmed Rauf. “Tedkîkât-ı Edebiye: Charles Dickens”, *Şehbâl*, No: 94, 1 Nisan 1330, pp.422-423

Mehmed Rauf. “Tedkîkât-ı Edebiye: John Keats”, *Şehbâl*, No: 95, 15 Nisan 1330, pp.442-443; No: 96, 1 Mayıs 1330, pp. 4462-463; No: 97, 15 Mayıs 1330, pp. 2-3; No: 98, 1 Haziran 1330, pp. 22-23; No: 100, 10 Temmuz 1330, pp. 62-63-64

Mehmed Rauf. “Tedkîkât-ı Edebiye: Shelley, Hayatı ve Eserleri”, *Şehbâl*, No: 83, 1 Teşrin-i Evvel 1329, pp. 204-205-206; No: 84, 15 Teşrin-i Evvel 1329, pp. 222-223; No: 85, 1 Teşrin-i Sani 1329, pp.243-244; No: 87, 1 Kanun-u Evvel 1329, pp. 284-285; No: 88, 15 Kanun-i Evvel 1329, pp. 308-309; No: 90, 1 Şubat 1329, pp. 355-356-357; No: 91, 15 Şubat 1329, pp. 370-371; No: 93, 15 Mart 1330, pp. 402-403

Naima. “Musâhabe-yi Fenniye: Denizden Defineleri Nasıl Çıkartıyorlar?”, *Şehbâl*, No: 50, 15 Mart 1328, pp. 26-27

Naima. “Musâhabe-yi Fenniye: Elektrikle Tenvîr”, *Şehbâl*, No: 38, 15 Nisan 1327, pp. 266-267-268

Nigar Binti Osman. “Şi‘ir: İskenderiye-Kahire”, *Şehbâl*, No: 45, 15 Teşrin-i Sani 1327, p. 415

Nusret Hilmi. “Vesayik ve Hakayik: Alüminyum Nerede ve Nasıl İmâl Edilir?”, *Şehbâl*, No: 68, 1 Kanun-ı Sani 1328, pp. 390-391

Rauf Yekta. “Mûsikî: Cennet-mekân Sultan Beyazıd Hân-ı Sâni ve Fenn-i Mûsikî”, *Şehbâl*, No: 19, 1 Şubat 1325, p. 376

Rauf Yekta. “Mûsikî: Garb Hayat-ı Mûsikîsinden Bir Sahife”, *Şehbâl*, No: 54, 1 Haziran 1328, p. 114

Rauf Yekta. “Mûsikî: Garb Hayat-ı Mûsikîsinden Bir Sahife-2”, *Şehbâl*, No: 55, 15 Haziran 1328, p. 130

Rauf Yekta. “Mûsikî: Garb Mûsikîsinde ‘Usûl İstidâdî’”, *Şehbâl*, No:56, 1 Temmuz 1328, p. 150

Rauf Yekta. “Mûsikî: Hacı Arif Bey Hakkında”, *Şehbâl*, No: 39, 1 Mayıs 1327, p. 295

Rauf Yekta. “Mûsikî: Kafkasyada Mûsikî”, *Şehbâl*, No: 59, 15 Ağustos 1328, p. 210

Rauf Yekta. “Mûsikî: Kitâbet-i Mûsikîye Tarihine Bir Nazar”, *Şehbâl*, No: 7, 1 Temmuz 1325, p. 127

Rauf Yekta. “Mûsikî: Kitâbet-i Mûsikîye Tarihine Bir Nazar”, *Şehbâl*, No: 11, 1 Eylül 1325, p. 211

Rauf Yekta. “Mûsikî: Mehterhâne Konseri”, *Şehbâl*, No.49, 1 Mart 1328, p. 12

Rauf Yekta. “Mûsikî: Mehterhâne Konseri-II”, *Şehbâl*, No: 50, 15 Mart 1328, p. 32

Rauf Yekta. “Mûsikî: Şark Mûsikîsine Â'id Bir Mühim Tesbit”, *Şehbâl*, No: 48, 15 Şubat 1327, p. 472

Salime Servet Seyfi. “Kadınlık Davasından”, *Şehbâl*, No: 79, 15 Temmuz 1325, p.131

Salime Servet Seyfi. “Muhadderât-ı İslam Hakkında”, *Şehbâl*, No: 87, 1 Kanûn-i Evvel 1329, p.290

Salime Servet Seyfi. “Musâhabe-yi Edebiye: Thomas Hood”, *Şehbâl*, No: 97, 15 Mayıs 1330, p. 12-13-14

Süleyman Nazif. “İntikad: Garam Hakkında”, *Şehbâl*, No: 58, 1 Ağustos 1328, p. 182

Süleyman Nazif. “Musâhabe-yi Edebiye: Bir Mes'ele-yi Müebbede”, *Şehbâl*, No: 55, 15 Haziran 1328, pp. 122-123

Süleyman Nazif. “Musâhabe-yi Edebiye: Tecâhül-ü ‘Arif”, *Şehbâl*, No: 49, 1 Mart 1328, p. 2

Şahab Sıdkı. “Musâhabe-yi Fenniye. Tereyağının Halefî: Sun'î Tereyağı ve Oleo Margarin”, *Şehbâl*, No: 58, 1 Ağustos 1328, p. 195

Şehabettin Süleyman. “Musâhabe-yi Edebiye: Münekkîd”, *Şehbâl*, No. 79, 15 Temmuz 1329, pp. 127-128-129

Tevfik Fikret. “Şi'ir: Dün Gece”, *Şehbâl*, No: 4, 15 Nisan 1325, p. 65

Yahya Halid. “Ciddiyât-ı Cedîde: Görünmez Ziya”, *Şehbâl*, No: 63, 15 Teşrin-i Evvel 1328, pp. 288-289

Yahya Halid. “Ciddiyât-ı Cedîde: Yeni Bir ‘ilm, Yeni bir Mu'temer”, *Şehbâl*, No:60, 1 Eylül 1328, pp. 234-235

Yahya Halid. “Musâhabe-yi Fenniye: Darwin”, *Şehbâl*, No: 51, 15 Nisan 1328, pp. 58-59

Yusuf Kenan. “İlimlerle Fenler: Avrupada Fen: Tayyareci Kadınlar”, *Şehbâl*, No:57, 15 Temmuz 1328, pp. 177-178

Yusuf Kenan. “İlimlerle Fenler: Tayyarecilik Hakkında ‘Umûmi Bir Fikir”, *Şehbâl*, No: 49, 1 Mart 1328, p. 11

Yusuf Kenan. “İlimlerle Fenler: Terakkiden Terakkiye”, *Şehbâl*, No: 55, 15 Haziran 1328, pp. 132-133

Yusuf Kenan. “İlimlerle Fenler: Vright Biraderler: Villiam ve Orvill Vright”, *Şehbâl*, No. 59, 15 Ağustos 1328, pp. 216-217

Secondary Sources

Akunal, Dündar, “İlk Türk Dergisi: Mecmu‘â-i Fünûn”, in Tanzimattan Cumhuriyete Türkiye Ansiklopedisi, vol. 1.

Akunal, Dündar, “Jön Türk Gazeteleri”, Tanzimat’tan Cumhuriyet’e Türkiye Ansiklopedisi, vol:3, pp. 850-856.

Bayrak, Orhan, “Türkiye’de Gazeteler ve Dergiler Sözlüğü”.

Bayur, Yusuf Hikmet, “Türk İnkılabı Tarihi”, TTK Yay, Ankara, 1991, vol. 1.

Berkes, Niyazi, “Türkiye’de Çağdaşlaşma”, Doğu-Batı Yay., İstanbul, 1970.

Berkes, Niyazi, “Türkiye’de Çağdaşlaşma”, Doğu-Batı Yayınları, 1970.

Birinci, Ali, “Meşrutiyet Matbuatı (1,2,3,4,5)”, Kebikeç, No:2 1995 pp. 143-148, No:3 1996 pp. 71-78, No: 4 1996 pp.39-44, No:5 1997 pp. 61-68, No: 6 1998 pp. 87-90.

Brummet, Palmira, “II. Meşrutiyet Basınında İmge ve Emperyalizm (1909-1911)”, İletişim, 2003.

Çakır, Serpil, “Osmanlı Kadın Hareketi”, Metis Yayınları, İstanbul, 1993.

Çapanoğlu, M. Süleyman, “Basın Tarihimizde Mizah Dergileri”, İstanbul, 1970.

Çapanoğlu, M. Süleyman, “Basın Tarihimize Dair Bilgiler ve Hatıralar”, İstanbul, Hür Türkiye Dergisi Yay., 1962.

Çavdar, Tevfik, “İkinci Meşrutiyet Basını Üzerine Bazı Tespitler”, Bilim ve Sanat, No: 50, Şubat 1985, pp.46-47.

Devellioğlu, Ferit, “Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat”, Aydın Kitapevi, Ankara, 1993.

Duda, Herbert, “XIX. Yüzyılın sonu ile XX. Yüzyılın başında Türkiye’de Hilafet’ten Cumhuriyet’e Geçiş”, T.K.A., 1989.

Duman, Haluk Harun, “Sultan Abdülhamit ve Basın”, Müteferrika, No:11-12 Summer-Fall 1997.

Duman, Haluk Harun, “Sürelî Yayınlar Üzerine Yapılmış Tezler Bibliyografyası”, Müteferrika, No:5, Spring 1995, pp. 157-189.

Duman, Hasan, “İstanbul Kütüphaneleri Arap Harfli Sürelî Yayınlar Toplu Kataloğu (1828-1928)”, İrcica, İstanbul, 1986.

Galitekin, Ali Nezh, “Basın ve Yayın Tarihimize İlgili Notlar”, Müteferrika, No:6, Summer1995, pp.117-136.

Gövs, İbrahim Alaaddin, “Türk ve Dünya Ünlüleri Ansiklopedisi”,

Hanioğlu, M. Şükrü, “Bir Siyasal Örgüt Olarak Osmanlı İttihad ve Terakki Cemiyeti ve Jön Türklük”, İletişim,1986.

Hanioğlu, M.Şükrü, “Jön Türk Basını”, Tanzimat’tan Cumhuriyet’e Türkiye Ansiklopedisi, vol.3, pp.844-850.

Hanioğlu, M.Şükrü, “Jön Türkler” in İslam Ansiklopedisi, DİA, vol. 23.

Hanioğlu, M.Şükrü, “Jön Türkler”, DİA, vol. 23, pp. 584-587.

Hanioğlu, M.Şükrü, “Young Turks InThe Opposition”, Oxford, 1995.

Hilav, Selahattin, “Düşünce Tarihi (1908-1980)”, in Türkiye Tarihi: Çağdaş Türkiye (1908-1980), Cem Yay., İstanbul, 2000, vol.4.

Iskit, Server, “Türkiye’de Matbuat Rejimleri”, İstanbul, Devlet Basımevi, 1939.

Iskit, Server, “Türkiye’de Neşriyat Hareketleri Tarihine Bir Bakış”, İstanbul, Devlet Basımevi, 1939.

Karakışla, Yavuz Selim, “II. Meşrutiyet’ten Cumhuriyet’e Çocuk Dünyası Dergisi, (1913-14,1918-19,1926-27)”, Müteferrika, No:13, Summer 1998, pp. 119-191

Karal, Enver Ziya, “Osmanlı Tarihi”, TTK Yay., Ankara, 1997, vol. 8.

Koloğlu, Orhan, “Osmanlı Basını, İçeriği ve Rejimi”, Tanzimattan Cumhuriyete Türkiye Ansiklopedisi, vol. 1.

Korkut, Refik,”Tanzimat, I. Meşrutiyet, II. Meşrutiyet ve Matbuat”, Ankara, Türkiye Fikir Ajansı Yayınları, 1959.

Kuran, Ahmet Bedevi, “İnkılap Tarihimiz ve Jön Türkler”, İstanbul, 1945.

Lewis, Bernard, “Modern Türkiye’nin Doğuşu”, TTK, Ankara, 2000.

Mardin, Şerif, “Jön Türklerin Siyasi Fikirleri 1895-1908”, İletişim, İstanbul, 1997.

Mardin, Şerif, “Tanzimat’tan Sonra Aşırı Batılılaşma”, in Türk Modernleşmesi, İletişim, 2004, pp. 21-79.

Mardin, Şerif, “Türkiye’de Din ve Toplumsal Değişme: Bediüzzaman Said Nursi Olayı”, İstanbul, İletişim Yayınları, 1997.

Nüzhet, Selim, “Türk Gazeteciliği (1831-1931)”, İstanbul, 1940.

Ortaylı, İlber, “İmparatorluğun En Uzun Yüzyılı”, İletişim, 2002.

Ölmez, Ahmet, “Şehbâl Mecmuası Hakkında”, Kızılırmak, No: 8, Ağustos 1992, pp. 9-14.

Ölmez., Ahmet, “Şehbâl Mecmuası”, Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, unpublished M.A. Thesis, Sivas, 1988.

Öztuna, Yılmaz, “Saadeddin Arel”, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1986.

Prator, Sabine, “Sehbal – Ein Herausragendes Beispiel Früher Türkischer Magazinpresse”, in Revue D’études Turques TURCICA, Tome 29, 1997.

Ramsour, E.E., “Jön Türkler ve 1908 İhtilali”, Pınar Yayınları, İstanbul, 2004.

Sami, Şemseddin, “Kâmus-i Türki”, Kapı Yayınları, İstanbul, 2004.

Solok, Cevdet Kudret, “Eski Dergiler Arasında”, Tarih ve Toplum, September 1984, pp. 19-21.

Şapolyo, Enver Behnan, “Türk Gazetecilik Tarihi ve Her Yönüyle Basın”, Ankara, 1970.

Tevetoğlu, Fethi, “Jön Türk Basını”, Hayat Tarih Mecmuası, No:1, February 1973, pp. 11-19, No:12, January 1974, pp. 9-17.

Toprak, Zafer, “Fikir Dergiciliğinin Yüzyılı”, in Türkiye’de Dergiler–Ansiklopediler, Gelişim, 1984.

Toprak, Zafer, “II. Meşrutiyet’te Fikir Dergileri”, Tanzimattan Cumhuriyete Türkiye Ansiklopedisi, vol.1.

Tunaya, Tarık Zafer, “Türkiye’de Siyasal Partiler”, İletişim, İstanbul, 1988, vol. 1.

Tunaya, Tarık Zafer, “ II. Meşrutiyet’in Siyasal Yaşamımızdaki Yeri”, in Türkiye’de Siyasal Gelişmeler 1876-1938, vol.1, Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2001.

Tunaya, Tarık Zafer, “Türkiye’de Siyasal Partiler, İttihad ve Terakki”, vol. 3, İletişim, 2000.

Varlık, Bülent, “Tanzimat ve Meşrutiyet Dergileri”, Tanzimat’tan Cumhuriyet’e Türkiye Ansiklopedisi, vol. 1.

Yalman, Ahmet Emin, “The Development of Modern Turkey as Measured by Its Press”, Colombia University Press, 1914.

http://www.fotografya.gen.tr/issue-10/serpil_yildiz.html (14.11.2006).

APPENDIXES

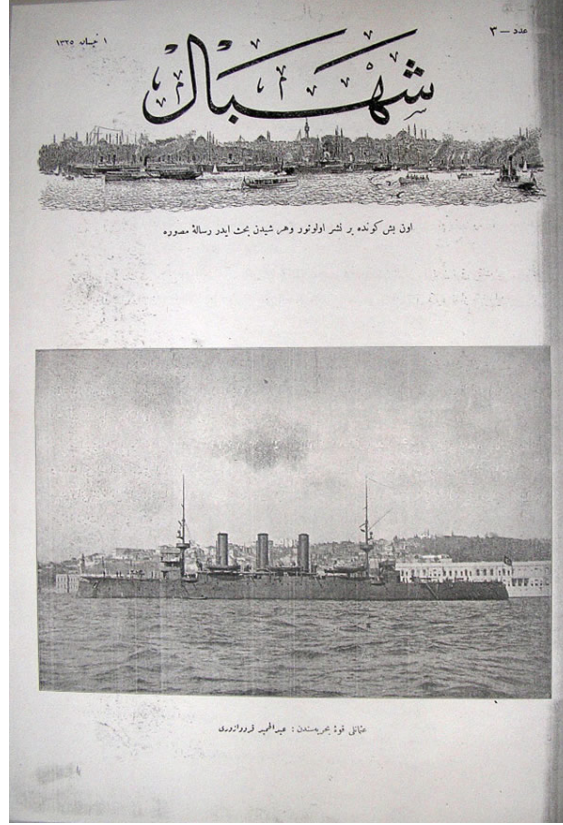
The Index and the Cover Pages
of
Şehbâl
(1-100)

The Index of *Şehbâl*

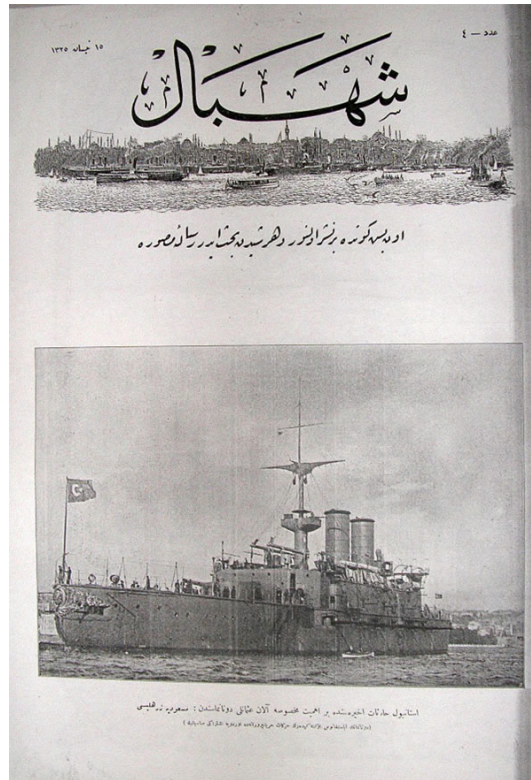
No.1

No: 1				1 Mart 1325
Column	Article's Title	Writer	Type	Page Number
Muhterem Kari'lere	Program		Announcement	2
Atf-ı Nazar	Osmanlı - Avusturya İtilâfı	F.	Article	4
Tefekkür ve Tettebbu'	Mesâ'ib-i 'Azîme Vukû'unda Tevhid-i Mu'avenât		Article	5
Hanımlar İçin	Bir Kadın Ninenin Düşünceleri	A'îşe Bedî'a	Article	6
Mûsikî	Bir Mûsikînüvis-i Mu'âsır Hakkında	Bedî' Münsi	Article	7
Felsefeden	Felsefe Nedir? Neden Bahs Eder?		Article	8 - 9
Sanâyi'-i Nefise	Sanâyi'-i Nefise'nin Menşe'i	R. N.	Article	10 - 11
Musâhabe-yi Fenniyye	Karlı Hava Eğlenceleri ve Açık Havanın Menâfî'i	Doktor A. V.	Article	12 - 13
Mecmu'a-i 'Asâkîrden Bir Sahife	Bu Sene "Nobel" Mükafatını Kazananlar		Photograph	13
Çiçekçilik	Turfanda Çiçekçiliğe Da'ir Bazı Tedâbir-i 'İlmiye	A. R.	Article	14
Telhis-i Resâ'il			Summaries	15
Hikâye	Korkunç Bir Hâtıra		Story	16
Hikmet Çiçekleri			Proverbs	18
Zübde-i Siyâsiye			Chronology	18

No.3

No: 3				1 Nisan 1325	
Column	Article's Title	Writer	Type	Page Number	
Muhterem Kâri'lere			Announcement	42	
	Abone Şartı		Announcement	42	
Atf-ı Nazar	Tensikât	F.	Article	44	
Hanımlar İçin	Kadınlar Erkeklerle Benzemeli Midir?	A'îşe Bedi'a	Article	46	
Mûsikî	Türk Operası: 'İlm-i Ahengin Alaturkaya Tatbiki	Bedi' Münsi	Article	47	
Felsefeden	Felsefenin Minhâcı		Article	48	
Mecmu'a-i 'Asâkîrden			Article	49	
Bir Sahife					
Sanâyi'-i Nefise	San'atın Kıymet-i 'Ameliyesi	R.M.	Article	50 - 51	
Musâhabe-yi Fenniyye	Dimâğın Faaliyet-i Mihangiyesi	Doktor R.F	Article	52 - 53	
Herşeyden	Uluların Mukamelâtı: Büyük Lui ile Büyük Petro Arasında		Dialog	54	
Hikâye	Korkunç Bir Hâtıra		Story	56	
Fekâhât	Monolog: Bir Me'muriyet Heveslisi	Kâmuran	Article	57	
Hikmet Çiçekleri			Proverbs	58	
Zübde-i Siyâsiye			Chronology	58	
Moda	Da'vetli Cem'iyetlerde İktisâ Olunan Libasların Son Modaları Program		Picture	59	
			Announcement	60	

No: 4				15 Nisan 1325
Column	Article's Title	Writer	Type	Page Number
Muhterem Kâri'lere			Announcement	62
	Osmanlıların Yeni Padişâh-ı Mu'azzez ve Muhteremi: Sultan Mehmed Hân-ı Hâmis Hazretleri		Photograph	64
Şi'ir	Dün Gece	Tevfik Fikret	Poem	65
Hanımlar İçin	Ba'zı Havâdis-i Nisa'iyye		Article	66
Felsefeden	Felsefenin Minhâcı		Article	68
Mecmu'a-i 'Asâkîrden			Photograph	69
Bir Sahife				
Telhis-i Resâ'il			Summaries	72
Sıhhat-i İ'tinâ			Article	72
Vesâyık ve Hakâyık			Article	73
Musâhabe-yi Fenniyye	İnciler ve Sedefler		Article	74 - 75
Tarla ve Bahçe Hayatı	Sed Bahçeleri	A.R.	Article	76
Hikâye	Korkunç Bir Hâtıra		Story	77
Düşünce	Ayîne	S.	Article	78
Ev İşleri	Kıymetdâr Dantelaları Yıkama Usûlü		Article	78
El İşleri			Article	78
Hikmet Çiçekleri			Proverbs	78
Moda	Bluz ile Beraber Giyilmek Üzere		Picture	79
	Mevsimlik Kostümler			
Zübde'-i Siyâsiye			Chronology	80
	Abone Şartı		Announcement	80

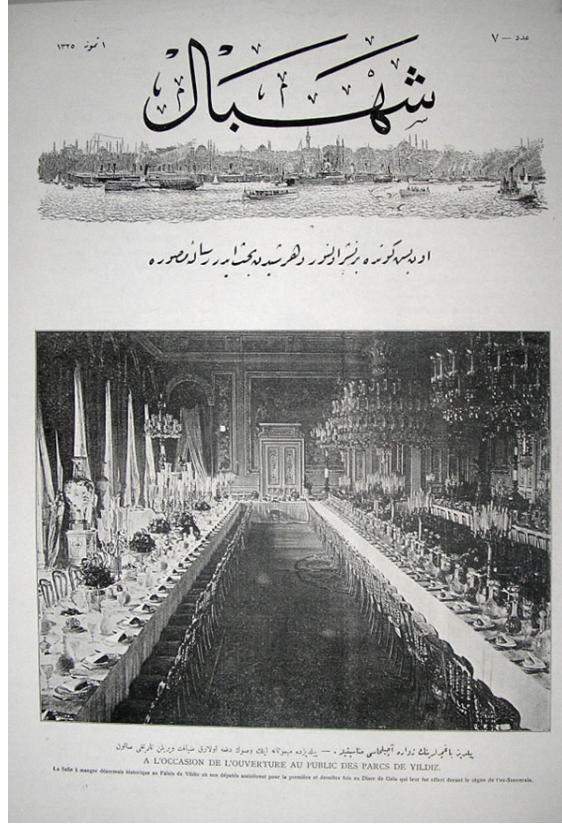
No.5

No: 5				15 Mayıs 1325
Column	Article's Title	Writer	Type	Page Number
Muhterem Kâri'lere			Announcement	82
	Şehzâdelerin Fotoğrafları		Photograph	84 - 85 - 86
	Enver Bey - Niyazi Bey		Photograph	87
Şi'ir	Berâ'itime	Kemalzâde 'Ali Ekrem	Poem	88
Mûsikî	Tanınmamış Bir Üstâd-ı Mûsiki	Bedi' Münsi	Article	89
Sıhhat-i İ'tinâ			Article	92
Vesâyık ve Hakâyık			Article	93
Hikâye	Korkunç Bir Hâtıra		Story	97
Şikeste Fa'ideler	Ayakkabı		Article	98
Zübde-i Siyâsiye			Chronology	100
	Abone Şartı		Announcement	100

No.6

No: 6				1 Haziran 1325
Column	Article's Title	Writer	Type	Page Number
Muhterem Kâri'lere	Müsabakalarımız		Announcement	102
	Küçük Bir Muhâbere		Announcement	102
Atf-ı Nazar	Kılınç Alayı	Süleyman Nazif	Article	104
Musâhabe-yi Fenniyye			Article	106
	Ömr-ü Mübeccel Marşı	Ahmed Yektâ Bey	Nota	107
Felsefeden			Article	109
Vesâyık ve Hakâyık			Article	113
Şikeste Fa'ideler			Article	114
Ev İşleri			Article	114
Hikmet Çiçekleri			Proverbs	114
İsveç Hâtıraları		Selim Sırrı	Memoirs	115
Hikâye	Korkunç Bir Hâtıra		Story	116
	İzmir'de İlkbahar At Koşuları		Photograph	117
Fekâhât			Article	118
Moda	Tuvalet: İlkbahar Modaları		Article	119
Zübde'-i Siyâsiye			Chronology	120
	Künye		Identification Chart	120

No.7

No: 7				1 Temmuz 1325
Köşe Adı	Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No.
Muhterem Kâri'lere	Müşabakalarımız		Announcement	122
	Küçük Bir Muhâbere		Announcement	122
Atf-ı Nazar	Fikr-u Sefâletimiz	F	Article	124
Tefekkür ve Tetebbu'	Mekteb, Kâbiliyet-i Fitriyye İçin Muhakkak Mıdır?		Article	126
İsveç Hâtıraları		Selim Sırrı	Memoirs	126
Mûsikî	Kitabet-i Mûsikiyye Tarihine Bir Nazar	Ra'ûf Yektâ	Article	127
Felsefeden			Article	128
Hikâye	Korkunç Bir Hâtıra		Story	132
Şikest Fa'ideler			Article	133
Vesâyık ve Hakâyık			Article	134
Tiyatro	Romeo ve Jüliet	Mütercim: 'Abdullah Cevdet	Theatre Play	135
Musâhabe -yi Fenniyye Fekâhât	Yıldırım ve Mehâliki		Article	136
Hikmet Çiçekleri			Article	138
Zübde'-i Siyâsiye			Proverbs	138
			Chronology	140
	Künye		Identification Chart	140

No.8

				15 Temmuz 1325
No: 8				
Column	Article's Title	Writer	Type	Page Number
Muhterem Kâri'lere	Teşekkür		Announcement	142
	Abone Şartı		Announcement	142
Atf-ı Nazar	Aid-i Milliye'de Cihat-i Müfide	F.	Article	144
	Lisân-ı 'Askeriyye Hakkında Bir Kaç Söz	Keçecizâde 'İzzet Fu'at	Article	145
Hanımlar İçin Fekâhât		Fatma 'Aliye	Article	146 - 147
			Article	148
	Asker Şarkısı	Bedi' Münsi	Song	149
Telhis-i Resâ'il			Summaries	150 - 151
Hikâye	Korkunç Bir Hâtıra		Story	152
Şikeste Fa'ideler			Article	153
Musâhabe-yi Fenniyye	Elektriklenmiş Tarlalar ve Elektriklenmiş Ziraât		Article	154 - 155
İsveç Hâtıraları		Selim Sırrı	Memoirs	156 - 157
Sıhhat-i İ'tinâ			Article	158
Hikmet Çiçekleri			Proverbs	160
Tiyatro	Romeo ve Jüliet	Mütercim: 'Abdullah Cevdet	Theatre Play	161
Zübde-i Siyâsiye			Chronology	162
	Reklam		Advertisements	162

No.9

No: 9				1 Ağustos 1325
Column	Article's Title	Writer	Type	Page Number
Muhterem Kâri'lere			Announcement	166
	Abone Şerâ'iti		Announcement	166
Tefekkür ve Tetebbu'	Urûk-u Beşerin Islâhı		Article	168
Telhis-i Resâ'il			Summaries	170
	Washington Abide'-i Milliyesi	Mehmed İhsan	Article	171
Felsefeden			Article	172
Şi'ir	Kocaman Sa'at	Tevfik Fikret	Poem	174
Hikâye	Korkunç Bir Hâtıra		Story	175
Vesâyık ve Hakâyık			Article	176
Mûsikî	Türk Operası: 'İlm-i Ahenge Da'ir Bir Mektub	Bedi' Münsi	Article	177
İsveç Hâtıraları	Kütübhâne-i 'Umûmi - Millî Müze - Telefon	Selim Sırrı	Memoirs	178 - 179
Musâhabe-yi Fenniyye			Article	180
Tiyatro	Romeo ve Jüliet		Theatre Play	181
Zübde-i Siyâsiye			Chronology	182
Sıhhat-i İ'tinâ			Article	183
Şikeste Fa'ideler			Article	183
Hikmet Çiçekleri			Proverbs	183
	Reklam		Advertisements	183

No.10

				15 Ağustos 1325
No: 10				
Column	Article's Title	Writer	Type	Page Number
Muhterem Kâri'lere	Müşabakalarımız		Announcement	186-187
	Abone Şerâ'iti		Announcement	186
Tefekkür ve Tettebbu'	(Geçen Nüşadan Devam)		Article	188 - 189
Hikmet Çiçekleri			Proverbs	189
Telhis-i Resâ'il			Summaries	190
Hanımlar İçin		Fatma 'Aliye	Article	192 - 193
Tiyatro	Romeo ve Jüliet		Theatre Play	195 - 196
Şi'ir	Hayalde İzdivaç	Doktor 'Abdullah Cevdet	Poem	196
İsveç Hâtıraları	Stokholm Kadınları	Selim Sırrı	Memoirs	198 - 199
Felsefeden	Hâdisât-ı Ruhiyye ile Hâdisât-ı Uzviyyenin Ne Farkı Vardır?		Article	200
Hikâye	Korkunç Bir Hâtıra		Story	201
Musâhabe-yi Fenniyye			Article	202
Zübde'-i Siyâsiye			Chronology	203
Oyun Vakti			Article	203
Şikeste Fa'ideler			Article	203

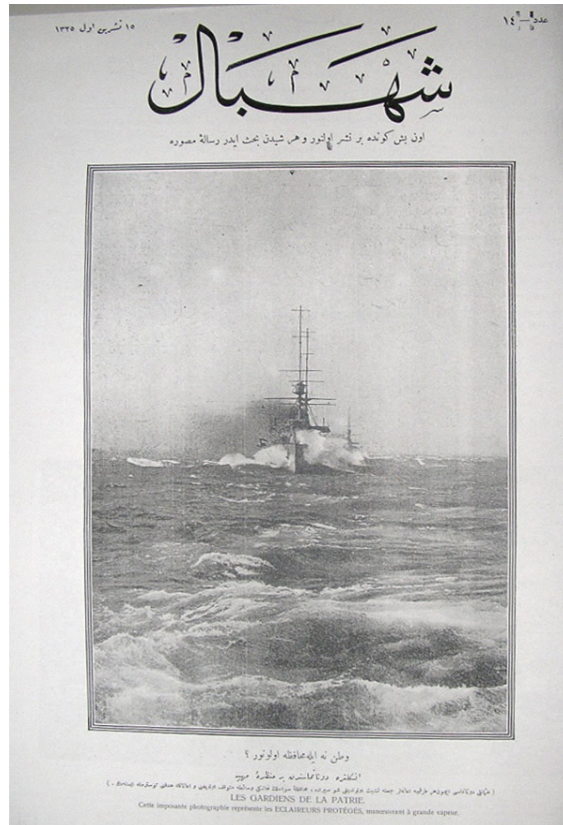
No.11

No: 11			1 Eylül 1325	
Column	Article's Title	Writer	Type	Page Number
	Reklam		Advertisements	204
Muhterem Kâri'lere			Announcement	206
Atf-ı Nazar	Zevâhir-i Temeddün	Sa'âdetin	Article	208
Musâhabe	Medeniyet ve Din-i İslam	Fatma 'Aliye	Article	209
Mûsikî	Kitabet-i Mûsikiyîye Tarihine	Ra'ûf Yektâ	Article	211
Hanımlar İçin	Bir Nazar			
	Çocuk Terbiyesine Da'ir	A. B.	Article	212
	Vâlidelerle			
	Bir Küçük Musâhabe			
	Bir Manzara-i Memat	Ali Ekrem	Poem	213
Hikmet Çiçekleri			Proverbs	213
İsveç Hâtıraları	Upsala Dar 'ül-Fünûnu	Selim Sırrı	Memoirs	216 - 217
Vesâyık ve Hakâyık			Article	218
Tiyatro	Romeo ve Jüliet		Theatre Play	220 - 221
Hikâye	Korkunç Bir Hâtıra		Story	222
Sıhhat-i İ'tinâ			Article	223
Ev İşleri			Article	223
Şikeste Fa'ideler			Article	223
Zübde-i Siyâsiye			Chronology	224

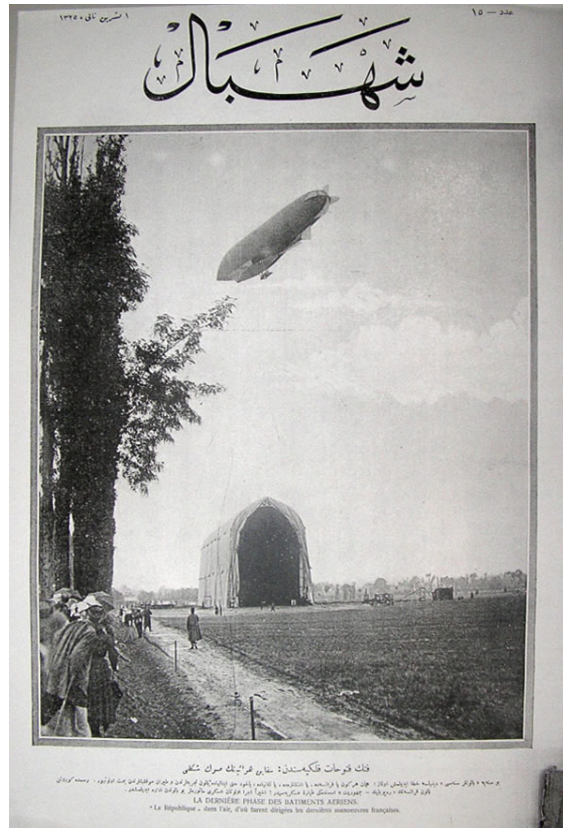
No.13

No: 13				1 Teşrin -i Evvel 1325
Column	Article's Title	Writer	Type	Page Number
Muhterem Kâri'lere			Announcement	246
Tefekkür ve Tetebbu'	Lisânların Beyn-el-milel Sı'a-i İntişârı		Article	248 - 249
Sıhhat-i İ'tinâ			Article	250
Hikâye	Korkunç Bir Hâtıra		Story	251
Musâhabe-yi Fenniyye			Article	252
Mûsikî	Mecmu'â-yı Kevserî'den Müstehrih İki Eski Peşrev Hakkında Ba'zı Mütala'ât Bilmece	Bedî' Münsi Ali Ekrem	Article Poem	253 254
Hanımlar İçin	Hanımlara A'it Mesâ'il-i Müşküleden: Korse İntihabı	A. B.	Article	254 - 255
Tiyatro	Romeo ve Jüliet		Theatre Play	256 - 257
Vesâyık ve Hakâyık			Article	258
Ev İşleri			Article	259
İsveç Hâtıraları	Taze Fındıklar	Selim Sırrı	Memoirs	260 - 261
Şikeste Fa'ideler			Article	262
Zübde-i Siyâsiye			Chronology	263
Hikmet Çiçekleri			Proverbs	264
	Reklam		Advertisements	264

No.14

No: 14				15 Teşrin -i Evvel 1325
Column	Article's Title	Writer	Type	Page Number
Muhterem Kâri'lere			Announcement	266
Tefekkür ve Tettebbu'	Japon Lisânı ve Yazısı Hakkında	E. A.	Article	268 - 269
	San Remo'da İshâk Sukûti		Article	270 - 271
İsveç Hâtıraları	Profesör Doktor Zander	Selim Sırrı	Memoirs	272 - 273
	Tezâhür-ü His	Fâ'ik 'Ali	Poem	274
Hanımlar İçin	Başka Kadınlar Ne Bulmuşlar?	A. B.	Article	274
Hikâye	Korkunç Bir Hâtıra		Story	275
Tiyatro	Romeo ve Jüliet		Theatre Play	276 - 277
Musâhabe-yi Fenniyye	Kuş Nasıl Uçar?		Article	278
Vesâyık ve Hakâyık			Article	279
Herşeyden	Hayvanlarda Kuvve-i Muhâkeme Var Mıdır?		Article	280 - 281
Hikmet Çiçekleri			Proverbs	281
Şikeste Fa'ideler			Article	282
Sıhhat-i İ'tinâ			Article	282
Ev İşleri			Article	282
Zübde-i Siyâsiye			Chronology	283
	Reklam		Advertisements	284

No.15

				1 Teşrin -i Sâni 1325
No: 15				
Column	Article's Title	Writer	Type	Page Number
Muhterem Kâri'lere			Announcement	286
Tefekkür ve Tettebbu'	Unutmak Sanayi'-i Nefisedendir	A.S.	Article	288 - 289
	San Remo'da İshâk Sukûti		Article	290 - 291 - 292
Şi'ir	Elvâh-ı Tabi'âtdan (Seha' ibni Gurub)	Ali Ekrem	Poem	292
Herşeyden	Uçmanın Sıhate Te'siri		Article	293
Spor	Jimnastik Yapalım	Selim Sırrı	Article	294 - 295
Ev İşleri			Article	295
Sanayi'-i Nefîse	San'atın Kıymet-i 'Ameliyesi		Article	296 - 297
Tiyatro	Romeo ve Jüliet		Theatre Play	298 - 299
Musâhabe-yi Fenniyye			Article	300 - 301
Sıhhat-i l'tinâ			Article	301
Telhis-i Resâ'il			Summaries	302
Vesâyık ve Hakâyık	Örümcek Ağından İpek Çıkar mı?		Article	302
Zübde-i Siyâsiye			Chronology	303
Hikmet Çiçekleri			Proverbs	303
	Cem'iyet-i Mütetebbise		Article	304
	Reklam		Advertisements	304

No.16

No: 16				15 Teşrin -i Sâni 1325
Column	Article's Title	Writer	Type	Page Number
Muhterem Kâri'lere			Announcement	306
Tefekkür ve Tetebbu'	Düvel-i Muhtelifede Ufaklık Meskûkâtı		Article	308
Şehbâl'in Albümü	Varaka 1		Album	309
Musâhabe-yi Fenniyye			Article	310 - 311
Sanayi'-i Nefîse	San'atın Kıymet- i 'Ameliyesi		Article	312 - 313
Vesâyık ve Hakâyık			Article	314
	Emel Nedir?	Nilüfer	Article	316
İsveç Hâtıraları	Selâmet Ordusu	Selim Sırrı	Memoirs	316-317-318- 319
Hikmet Çiçekleri			Proverbs	319
Tiyatro	Romeo ve Jüliet		Theatre Play	320 - 321
Hikâye	Korkunç Bir Hâtıra		Story	322
	Beykoz İttihâd ve Te'âvün Cem'iyetinin Vatandaşlarına Kardeş Nasihati		Announcement	323
Zübde-i Siyâsiye			Chronology	323 - 324
	Reklam		Advertisements	324

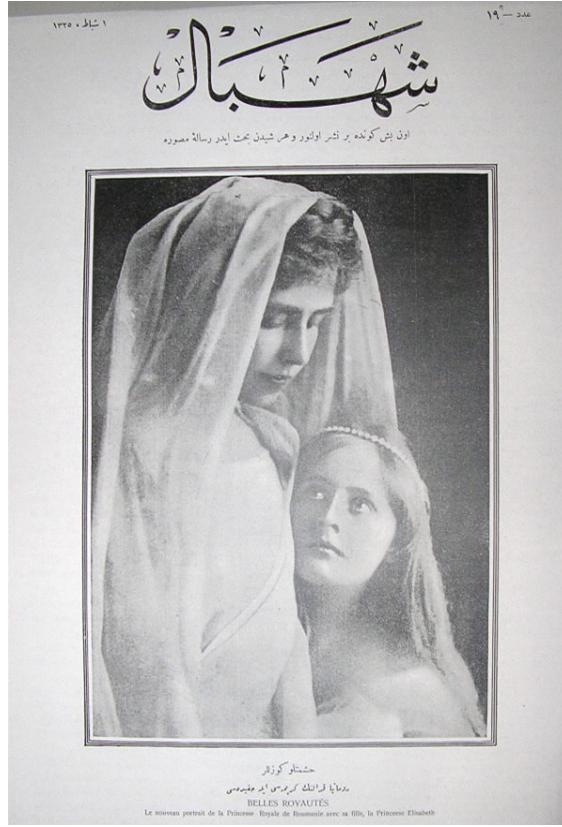
No.17

				1 Kanun -i Evvel 1325
No: 17				Page Number
Column	Article's Title	Writer	Type	
Muhterem Kâri'lere			Announcement	326
Tefekkür ve Tetebbu'	Düvel-i Muhtelifede Ufaklık Meskûkâtı		Article	328 - 329
Şehbâl'in Albümü	Varaka 2		Album	329 - 332
Musâhabe-yi Fenniyye			Article	330
İsveç Hâtıraları	İptida'i Mektepleri	Selim Sırrı	Memoirs	334-335-336
	Sa'âdet Nedir?	Nilüfer	Article	336
Felsefeden	İlm-i Ruh Nazarında Vicdan		Article	338
Telhis-i Resâ'il			Summaries	339
Tiyatro	Romeo ve Jüliet		Theatre Play	340 - 341
Hikâye	Korkunç Bir Hâtıra		Story	342
Zübde-i Siyâsiye			Chronology	343
	Reklam		Advertisements	344

No.18

No: 18				1 Kanun -i Sâni 1325
Column	Article's Title	Writer	Type	Page Number
Muhterem Kâri'lere			Announcement	346
Tefekkür ve Tetebbu'	Kanun-u Tevârüs		Article	348 - 349
Şehbâl'in Albümü	Varaka 3: Üstad-ı Ekrem'in Şehbâl Hakkındaki Takdirâtı	"Ekrem Bey"	Album	349
Sanayi-i Nefîse	San'atın Kıymet-i 'Ameliyesi		Article	350 - 351
Tiyatro	Romeo ve Jüliet		Theatre Play	352 - 353
Hikmet Çiçekleri			Proverbs	354
Felsefeden	İlm-i Ruh Nazarında Vicdan		Article	355
	Hande Nedir?	Nilüfer	Article	356
Ev İşleri			Article	356
Hikâye	Korkunç Bir Hâtıra		Story	357
İsveç Hâtıraları	Kızlar Müsafirhanesi - Çocuklar Evi - Analar Evi	Selim Sırrı	Memoirs	359-360-361
Musâhabe-yi Fenniyye			Article	362
Şikeste Fa'ideler			Article	363
Zübde-i Siyâsiye			Chronology	363
	Reklam		Advertisements	364

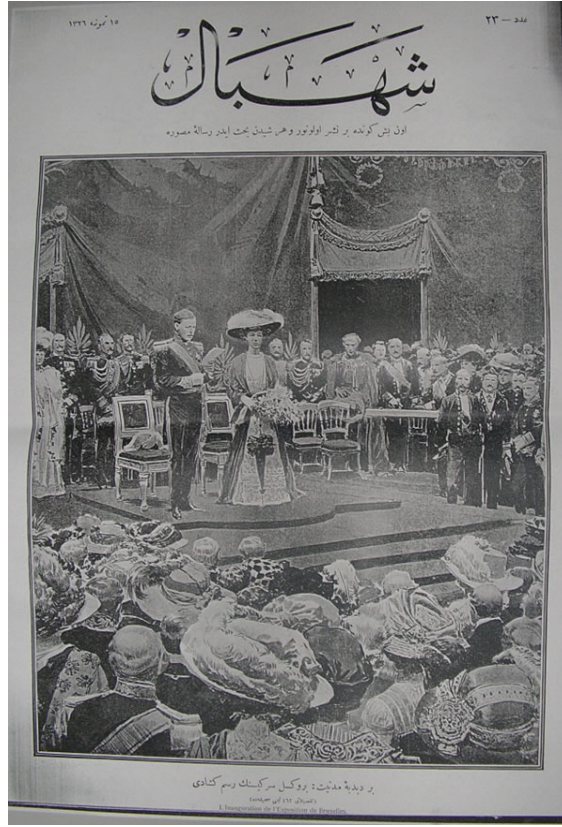
No.19

No: 19		1 Şubat 1325		
Column	Article's Title	Writer	Type	Page Number
	Reklam		Advertisements	366
Tefekkür ve Tettebbu'	Hikmet-i Tarihiyye: Vuku'ât-ı Tarihiyyede	Bedi' Nuri	Article	368-370-371
Şehbâl'in Albümü	İrtibât ve Münâsebet		Album	369
	Varaka 4: Müşâhirimizin Mütâla'âtı			
	Ruh-ı Müteheccir	Halide Sâlih	Article	371-372-373
	Te'sir-i İrtica'	Ahmet Rasim	Article	373-374
	Fâzilet Nedir?	Nilüfer	Article	375
Mûsikî	Cennet-mekân Sultan Bâyezid	Ra'uf Yektâ	Article	376- 377
	Hân-ı Sâni ve Fenn-i Mûsiki			
Tiyatro	Romeo ve Jüliet		Theatre Play	378-379
İsveç Hâtıraları	Stokholm'de Kış	Selim Sırrı	Memoirs	380-381
Telhis-i Resâ'il			Summaries	382
Şikeste Fa'ideler			Article	382
Hikmet Çiçekleri			Proverbs	382
Ev İşleri			Article	382
Zübde-i Siyâsiye			Chronology	383
	Cem'iyet-i Müteşebbüse		Announcement	384
	Reklam		Advertisements	384

No.21

No: 21				1 Haziran 1326
Column	Article's Title	Writer	Type	Page Number
Muhterem Kâri'lere			Announcement	406
Tefekkür ve Tetebbu'	Almanya'nın Esbâb-ı Tekâmülü	Bedi' Nuri	Article	408-410-411- 412
Şehbâl'in Albümü	Varaka 6: Edirne Vilâyeti Mektupçusu Genç Mütefekkir Bedi' Nuri Bey ve "Şehbâl" Hakkındaki İhtisâsı		Album	409
	Harâb Ma'bedler	Hâlîde Sâlih	Article	413
Sanayi' -i Nefîse	San'atın Kıymet-i 'Ameliyesi		Article	414-415
Mûsiki	Ra'uf Yektâ Bey'e Açık Mektub Cevap:	İsma'il Hakkı Ra'uf Yektâ	Letter Article	416 417
Tiyatro	Romeo ve Jüliet		Theatre Play	418-419
İsveç Hâtıraları	İsveç'te Sanayi'-i Milliye Nasıl Terakki Etmiş?	Selim Sırrı	memoirs	420-421
Paris Mektupları	Tahsîl-i Tâlî ve "Lui Lö Gran" Lisesi	F.S.	Article	422-423
Zübde'-i Siyâsiye			Chronology	423
	Reklam		Advertisements	424

No.23

No: 23				15 Temmuz 1326
Column	Article's Title	Writer	Type	Page Number
	Reklam		Advertisements	446
Tefekkür ve Tetebbu'	Tekâmül-ü İçtimâ'îye: İnsanların Hayvanlara Karşı Vezâ'îfî	Selim Sırrı	Article	448-450
Şehbâl'in Albümü			Album	449
Sıhhat-i İ'tinâ	Mi'de Neden Bozulur?	Doktor Gâlib Ata	Article	451-452-453
Bir Genç 'Askerin Muhârebe Hâtıraları		Keçecizâde 'İzzet Fu'at	Memoirs	455-456
	Mark Twain'den Tercüme: Bir Zira'ât Gazetesini Nasıl Neşr Ettim? Fazilet Nedir?		Translation	457
	Cemâl Nedir?	Nilüfer	Article	458
Şi'ir	Dede	Nilüfer	Article	458
		Nigâr Binti 'Osman	Poem	458
Hanımlar İçin Tiyatro	Kadının Mevki'-i İçtima'iyesi	Bedi' Nuri	Article	459
Paris Mektupları	Brüksel Sergisi		Theatre Play	460-461
Fezâhât	Bir Çift Kunduranın Hikâyesi	F.S.	Article	462-463
	Reklam	Handan	Story	463
			Advertisements	464

No.24

No: 24				1 Ağustos 1326
Column	Article's Title	Writer	Type	Page Number
	Reklam		Advertisements	466
Tefekkür ve Tettebbü'	İnkılâb-ı 'Osmanî'nin Münâbî'î	Bedi' Nuri	Article	468-470
Şehbâl'in Albümü			Album	469
	Ervâh-ı Makâmât	Hâlîde Sâlih	Article	471-472
	Yüz Nedir?	Nilüfer	Article	474
	Piyale'-i Kahhar	Abdullah Cevded	Poem	474
Bir Genç 'Askerin Muhârebe Hâtıraları		Keçecizâde 'İzzet Fu'at	Memoirs	475-476
Hikmet Çiçekleri			Proverbs	477
	Ev İşleri		Article	477
Eski Fikirler, Yeni Şekiller	Ulûm-u Gâribiye ve İspiritizm	Ahmed Hilmi	Article	478
Musâhabe	Fenn-i Sa'âdet	Nilüfer	Article	479
Tiyatro	Romeo ve Jüliet		Theatre Play	480-481
Paris Mektupları	Fonografin Tedrisâta Tatbîki	F.S.	Article	482-483
Oyun Vakti	Hokkabazlığa Da'ir Ma'lûmât-ı 'İlmiye		Article	483
	Reklam		Advertisements	484

No: 25				Second Year		15 Ağustos 1326
Column	Article's Title	Writer	Type	Page Number		
	Reklam		Advertisements	Cover		
Muhterem Kâri'lere			Announcement	2		
Tefekkür ve Tettebbu'	Mübâdelât-ı Fikriyye	Bedi' Nuri	Article	4		
Şehbâl'in Albümü	Varaka 8: Meşâhirimizin Mütâla'âtı		Album	5		
Musâhabe-yi Fenniyye			Article	6-7		
	Hasbihâl	Fâ'ik 'Ali	Poem	8		
Bir Genç 'Askerin Muhârebe Hâtıraları		Keçecizâde 'İzzet Fu'at	Memoirs	9-10		
	Mark Twain'den Tercüme: Bir Zira'ât Gazetesini Nasıl Neşr Ettim?	Handan	Translation	12		
	Merhûm Gürcü Emin Efendi		Biography	13		
	Yurt Nedir?	Nilüfer	Article	14		
Eski Fikirler, Yeni Şekiller	Ulûm-u Gâribiye ve İspiritizm Birinci Mebhas: Ruh Nedir?	Ahmed Hilmi	Article	14		
Ev İşleri			Article	15		
Tiyatro	Romeo ve Jüliet		Theatre Play	16-17-18		
Paris Mektupları	Fransa'da Neşriyât	F.S.	Article	18-19		
Hikmet Çiçekleri			Proverbs	19		
	Reklam		Advertisements	20		

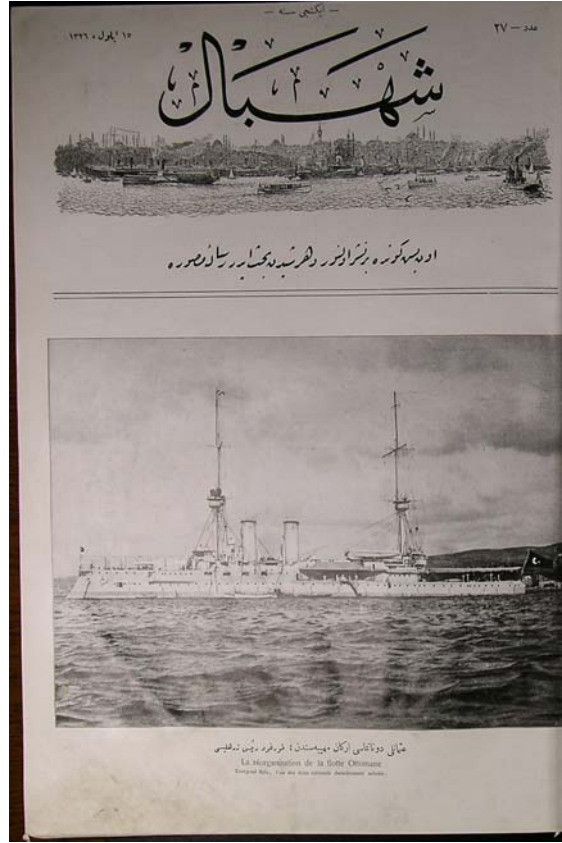

No.26

No: 26

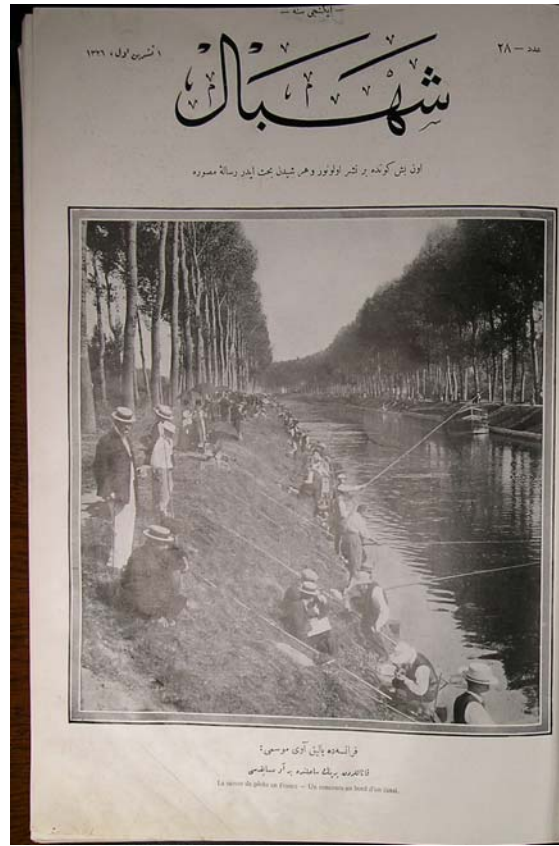
1 Eylül 1326

Column	Article's Title	Writer	Type	Page Number
	Reklam		Advertisements	Cover
Bibliyografi			Bibliography	22
Tefekkür ve Tettebbu'	Terakki, Mâhiyet-i Terakki	Bedi' Nuri	Article	24-25
Bir Genç 'Askerin Muhârebe Hâtıraları		Keçecizâde 'İzzet Fu'at	Memoirs	26-27-28
Musâhabe-yi Fenniyye	El-cünûn-ı Fünûn	Doktor Galib Ata	Article	29
Eski Fikirler, Yeni Şekiller	Ulûm-u Gâribiye ve İspirizm İkinci Mebhas	Ahmed Hilmi	Article	30-31
Musâhabe	Aşk ve Beşeriyet: Tekâmül-ü Gâram	B.K.	Article	32-33-34
Şi'ir	Vecne'-i Yâr	Ali Ekrem	Poem	32
	S'âdet Nedir?	Nilüfer	Article	33
Tiyatro	İnter	Mütercimi: 'İzzet Melih	Theatre Play	35-36-37
Paris Mektupları	Alman Muhakemesi	F.S.	Article	38-39
Herşeyden	Sun'i Buz Hakkında Biraz Ma'lûmat		Article	39
Hikmet Çiçekleri			Proverbs	39
	Reklam		Advertisements	40

No.27

No: 27				15 Eylül 1326
Column	Article's Title	Writer	Type	Page Number
	Reklam		Advertisements	Cover -42
Tefekkür ve Tettebbu'	Terakkiyat-ı Fikriyye	Bedi' Nuri	Article	44-46-47
Şehbâl'in Albümü	Meşâhirimizin Mütâla'âtı (Varaka 9)		Album	45
Hikmet Çiçekleri			Proverbs	47
Bir Genç 'Askerin Muhârebe Hâtıraları		Keçecizâde 'İzzet Fu'at	Memoirs	48-49
	Gönüllü Şarkısı Notanın Güftesi		Nota	50-51
Eski Fikirler, Yeni Şekiller	Ulûm-u Gâribiye ve İspiritizm İkinci Mebhas	Ahmed Hilmi	Memoirs	52-53
	Eller	Hâlîde Sâlih	Poem	54-55
Tiyatro	İnter	Mütercimi: 'İzzet Melih	Theatre Play	56-57
Spor	Olimpiyat Oyunları	Selim Sırrı	Article	58
	Hayat Nedir?	Nilüfer	Article	59
	Baht Nedir?	Nilüfer	Article	59
Ev İşleri			Article	59
	Reklam		Advertisements	60

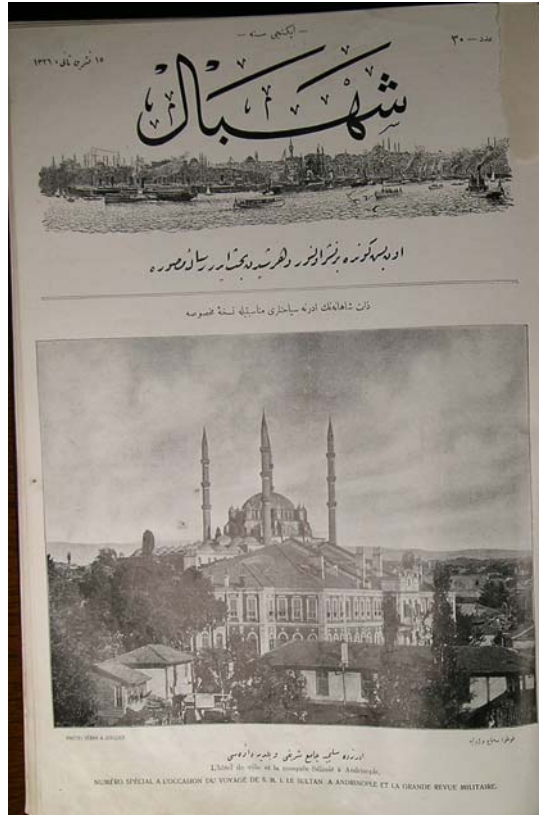
No.28

No: 28		1 Teşrin -i Evvel 1326		
Column	Article's Title	Writer	Type	Page Number
	Reklam		Advertisements	Cover
Bibliyografi			Bibliography	62
Muhterem Kâri'lere			Announcement	62
Tefekkür ve Tettebbu'	Terakkiyat-ı İçtima'iyye	Bedi' Nuri	Article	64-65
Sihhat-i İ'tinâ	Koleraya Karşı...	Doktor Gâlib Ata	Article	66-67
Spor	Mekteb Müdürlerine: Jimnastik Hakkında Yeni ve Eski Fikirlerimiz	Selim Sırrı	Article	68-67
Bir Genç 'Askerin Muhârebe Hâtıraları		Keçecizâde 'İzzet Fu'at	Memoirs	70-71-72
	Hubbu'l vatan, mine'l imân	Nilüfer	Article	73
Şehbâl'in Anadolu Şehirlerine Seyahat-i Nazariyesi			Photograph	74
Üç Şa'irden Üç Kıt'a			Poem	74
Tiyatro	İnter		Theatre Play	75-76-77
Avrupa Mektupları	Şarkdan Garba Doğru	F.S.	Article	78-79
Ev İşleri			Article	79
Hikmet Çiçekleri			Proverbs	79
	Reklam		Advertisements	80

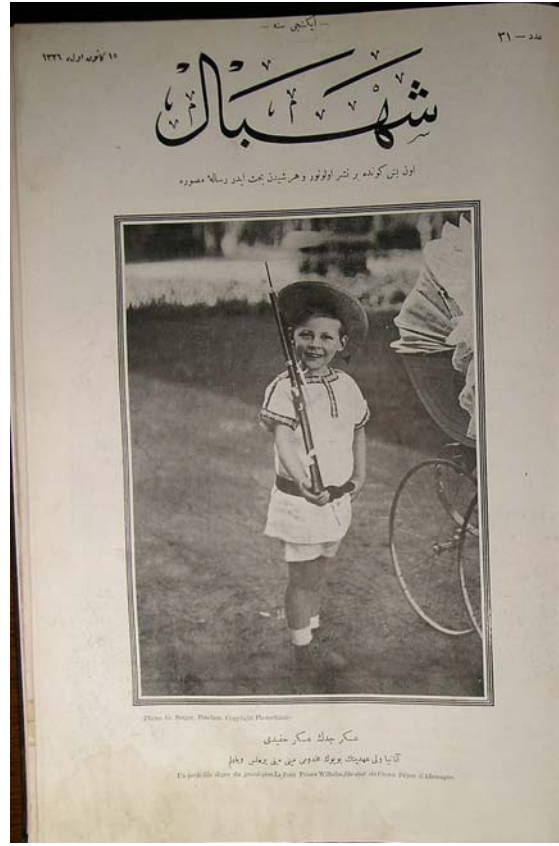
No.29

1 Teşrin -i Sâni 1326			
No: 29			
Column	Article's Title	Writer	Page Number
	Künye		Cover
	Reklam		82
Tefekkür ve Tetebbu'	Cehâlet	Bedi' Nuri	84-85
Hikmet Çiçekleri			85
Bir Genç 'Askerin Muhârebe Hâtıraları		Keçecizâde 'İzzet Fu'at	86-87
Sıhhat-i İ'tinâ	Hastalık da Bir Hünerdir	Doktor Gâlib Ata	88-89
Şi'ir	Asker	Mehmet Behcet	90
	Bilimum Topraklar Sıcak Mıdır?	Hâlîde Sâlih	91
Spor	Oyun ve Terbiye	Selim Sırrı	92-93
	Vakit Nedir?	Nilüfer	93
Eski Fikirler, Yeni Şekiller	Ulûm-u Gâribiye ve İspirizm	Ahmed Hilmi	94-95
Tiyatro	İnter	Mütercimi: 'İzzet Melih	96-97
Avrupa Mektubleri	İngiltere'de Hayat	F.S.	98-99
Bibliyografi	Berlin-i Emrâz-ı Akliyye ve Kongresi		99
	Ankara, Bursa, Trabzon ve Lefkoşa'daki Bâyilerimize		99
	Reklam		100

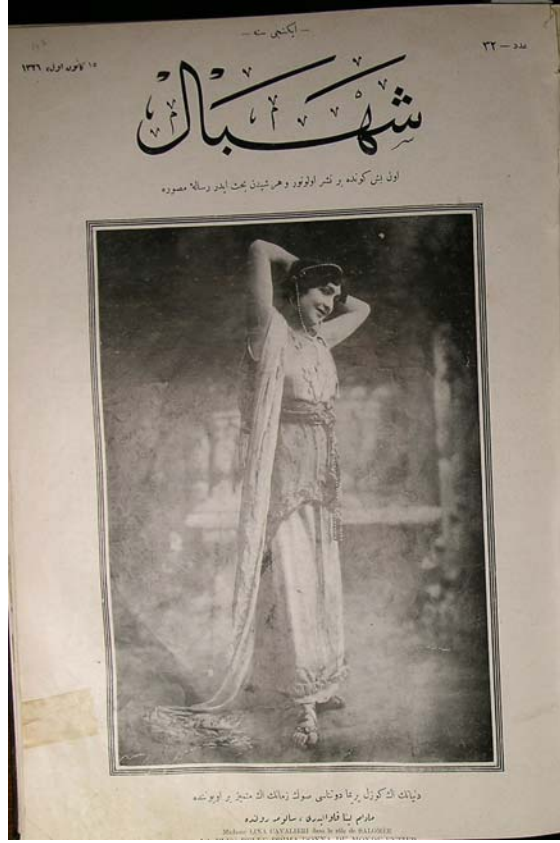
No.30

No: 30				15 Teşrin -i Sânî 1326
Column	Article's Title	Writer	Type	Page Number
	Reklam		Advertisements	Cover
	Künye - Reklam		Announcement	102
Tefekkür ve Tetebbu'	Manevralar	Bedi' Nuri	Article	104-105
Atf-ı Nazar	Edirne	B.K	Article	106-107
Şi'ir	Akşam	Fâ'ik 'Ali	Poem	107
Musâhabe-yi Fenniyye		Doktor Galib Ata	Article	108-109
Spor	Mekteb Çocuklarını Nasıl Oynatalım?	Selim Sırrı	Article	110-111
Muhterem Kâri'lere			Announcement	111
Bir Genç 'Askerin Muhârebe Hâtıraları		Keçecizâde 'İzzet Fu'at	Memoirs	112-113
Eski Fikirler, Yeni Şekiller	Ulûm-u Gâribiye ve İspiritizm	Ahmed Hilmi	Article	114-115
Tiyatro	İnter	Mütercimi: 'İzzet Melih	Theatre Play	116-117
Paris Mektupları	Paris'de Alman Mesai'i	F.S.	Memoirs	118-119
	Meram Nedir?	Nilüfer	Article	119
	Ankara, Bursa, Trabzon ve Lefkoşa'daki Bâ-yilerimize		Announcement	119
	Reklam		Advertisements	120

No.31

No: 31				1 Kanun -i Evvel 1326
Column	Article's Title	Writer	Type	Page Number
	Reklam		Advertisements	Cover
	Künye - Reklam		Announcement	122
Tefekkür ve Tettebbu'	Ahlak Nedir?	Bedi' Nuri	Article	124-125
Sıhhat-i İ'tinâ	Temizlik	Doktor Gâlib Ata	Article	126-127
Musâhabe-yi Fenniyye	Tayyare	Na'ima	Article	128-129
	Balıkçı	Ali Ekrem	Poem	129
	Mü'ellifin Felsefesi		Article	130
	Karmen Silva	Nigar Binti Osman	Poem	130
	Mahmut Şevket Paşa		Nota	131
Spor	Jimnastik, Spor, Oyun	Selim Sırrı	Article	132
Bir Genç 'Askerin Muhârebe Hâtıraları		Keçecizâde 'İzzet Fu'at	Memoirs	133-134
Tiyatro	İnter	Mütercimi: 'İzzet Melih	Theatre Play	135-136-137
Paris Mektupları	Sanayi-i Hava'ye Sergisi	F.S.	Memoirs	138
	Münâsebetiyle			
	Medeniyet Nedir?	Nilüfer	Article	139
	Reklam		Advertisements	140

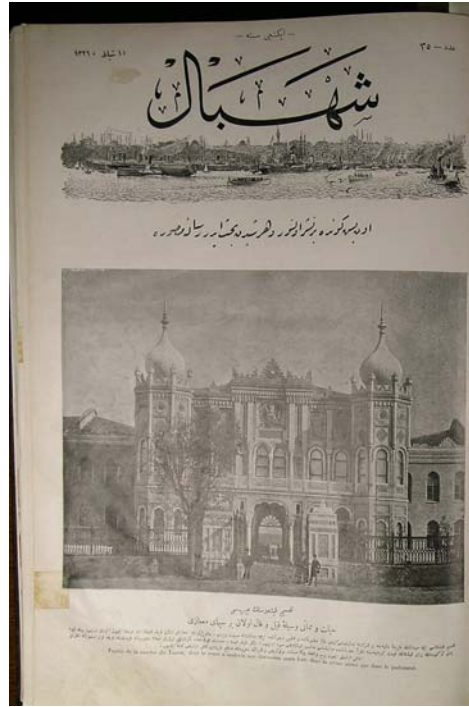
No.32

				15 Kanun -i Evvel 1326
No: 32				
Column	Article's Title	Writer	Type	Page Number
Tefekkür ve Tetebbu'	Ahlak Nedir?	Bedi' Nuri	Article	144-145
Sihhat-i İ'tinâ	Hıfz-ı Sihhat-i Ruh	Doktor Galib Ata	Article	146-147
Spor	Profesör Müller ve "Benim Usûlüm" Çarşaf	Selim Sırrı Fa'ik 'Ali	Article Poem	148-149 148
Eski Fikirler, Yeni Şekiller	Ulûm-u Gâribiye ve İspiritizm	Ahmed Hilmi	Article	152-153
Bir Genç 'Askerin Muhârebe Hâtıraları Tiyatro	İnter (Son)	Keçecizâde 'İzzet Fu'at Mütercimi: 'İzzet Melih	Memoirs Theatre Play	154-155 156-157-158
	Sancak Nedir?	Nilüfer	Article	158
	Merhamet Nedir?	Nilüfer	Article	158
Paris Mektupları	Japonya'da Yeni 'Adedler	F.S.	Article	159
	Reklam		Advertisements	160

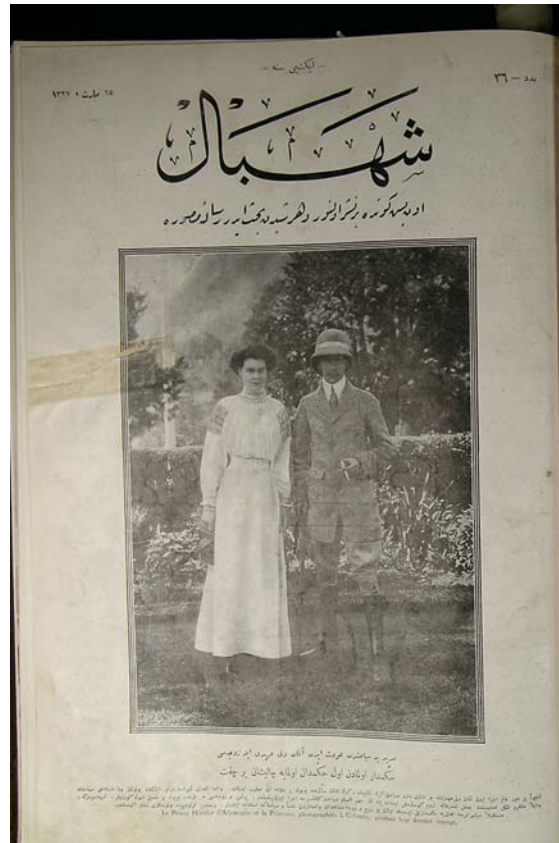
No.34

No: 34	İkinci Sene			1 Şubat 1326
Column	Article's Title	Writer	Type	Page Number
	Reklam		Advertisements	Cover
Muhterem Kâri'lere Tefekkür ve Tettebbu'			Announcement	182
Matbu'ât Aleminde	Bizde Revâc-ı Mizâh ve Esbâb-ı İçtimâ'iyesi	A. Arzuman	Article	184-185
Sıhhat-i İ'tinâ	Bizde Revâc-ı Mizâh ve Esbâb-ı İçtimâ'iyesi	Bedi' Nuri	Article	186-187
Hâdise ve 'Adese	Müsil ve Sıhhat	Doktor Gâlib Ata	Article	188-189-190
	Memleketimizi Tanımak İsteyenlere	İbni Hatib Sa'adeddin	Article	190-191
	Tesîr-keşîde Sözler	Handan	Proverbs	191
Bir Genç 'Askerin Muhârebe Hâtıraları		Keçecizâde 'İzzet Fu'at	Memoirs	192-193
Spor	Alman Jimnastikleri	Selim Sırrı	Article	194-195
Herşeyden	Memâlik-i Osmaniye Haritalarına Da'ir		Article	196-197
Eski Fikirler, Yeni Şekiller	Ulûm-u Gâribiye ve İspiritizm	Ahmed Hilmi	Article	197-198
	Naz Nedir?	Nilüfer	Article	198
Vesâyık ve Hâkâyık			Article	199
Hikmet Çiçekleri			Proverbs	199
Künye			Identification Chart	199
	Reklam		Advertisements	200

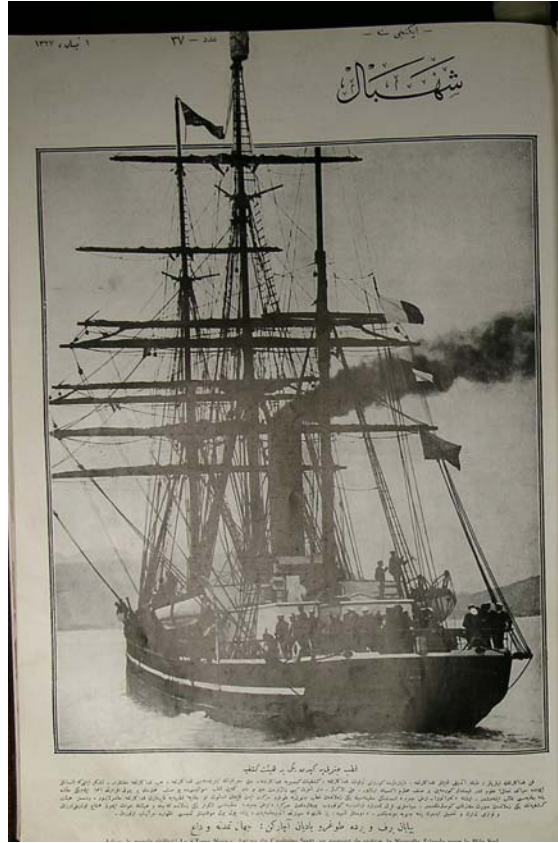
No.35

No: 35				15 Şubat 1326
Second Year				Page Number
Column	Article's Title	Writer	Type	
	Reklam		Advertisements	Cover
Muhterem Kâri'lere			Announcement	202
	Reklam		Advertisements	202
	Künye		Identification Chart	202
Tefekkür ve Tetebbu'	Bir Mes'ele-i Mu'addilenin İki Mütemeddin Memlekette Eşkâl-i Halli	A. Arzuman	Article	204-205
Tarihe Da'ir	Herşeyden Evvel Bahse Bir Hadd Çizelim	Hayreddin	Article	207
Sanayi' -i Nefise	Yaşayışda San'at		Article	208
Sıhhat-i İtinâ	Uyku ve Sıhhat	Doktor Gâlib Ata	Article	209-210
	Şark Mûsikîsi	Bedi' Münsi	Article	211
	Garb Mûsikîsi: 'İlm-i Aheng İçin	Bedi' Münsi	Article	211
	Mukaddime-i Tahsil		Article	212-213-214
	Tarla ve Bahçe Hayatı		Article	214
	İnsan Nedir?	Nilüfer	Article	214
Hikmet Çiçekleri			Proverbs	214
Bir Genç 'Askerin Muhârebe Hâtıraları		Keçecizâde 'İzzet Fu'at	Memoirs	215
Tiyatro	Bir Müzahale	Handan	Theatre Play	216-217
Spor	Alman Jimnastikleri	Selim Sırrı	Article	217-218
Vesâyık ve Hâkâyık			Article	219
Bibliyografi			Bibliography	219
Fekâhat				219
	Reklam		Advertisements	220

No.36

No: 36				15 Mart 1327
Second Year				Page
Column	Article's Title	Writer	Type	Number
Musâhabe-yi İçtima'îye	Söze Da'ir	Bedi' Nuri	Article	224-225
Asâr-ı 'Atika	Asâr-ı 'Atika-i Milliyemiz Nasıl Mahv Oluyor?	Halil Edhem	Article	226-227-228
Sanayi'-i Nefise			Article	229
Hikmet Çiçekleri	Tesîr-keşîde Sözler	Handan	Proverbs	230
Tarihe Da'ir	Prens De Bismark Siyaseti	Hayreddin	Article	230-231
Musâhabe-yi Fenniyye		Na'ima	Article	232-234
	Aşk Fesâneleri	Hâlîde Salih	Article	234-235
Hanımlar İçin	Ev İşleri		Article	236
	El İşleri		Article	236
	Yeni Yemekler		Article	236
Şi'ir	Bir Setre'-i Rakkase	Fa'ik 'Ali	Poem	237
Tiyatro	Bir Müzahele		Theatre Play	237-238
Fekâhat	Birkaç Fikr-i Furuḥ	Handan	Article	239
Künye			Identification Chart	239
	Reklam		Advertisements	240

No.37

No: 37	Second Year			1 Nisan 1327
Column	Article's Title	Writer	Type	Page Number
Bibliyografi			Bibliography	Cover
	Reklam		Advertisements	Cover
	Künye		Identificaiton Chart	Cover
Muhterem Kâri'lere			Announcement	242
	Küçük Muhabere		Announcement	242
	Müşabakalarımız		Announcement	242
Musâhabe-yi İçtima'iyeye		Bedi' Nuri	Article	244-245-246
Bir Genç 'Askerin Muhârebe Hâtıraları		Keçecizâde 'İzzet Fu'at	Memoirs	246-247
Sanayi-i Nefîse	Yaşayışda San'at		Article	248-249
Musâhabe-yi Lisâniye	Bir Tehlike: İstilâ -yı Kelimât	Hüseyin Sa'âdettin	Article	250-251
Spor	Alman Jimnastikleri	Selim Sırrı	Article	252-254-255
Tiyatro	Bir Müzâhale		Theatre Play	256-257
	Tuvalet: Dişilere Da'ir	A. B.	Article	258
Vesâyık ve Hâkâyık			Article	259
	Reklam		Advertisements	260

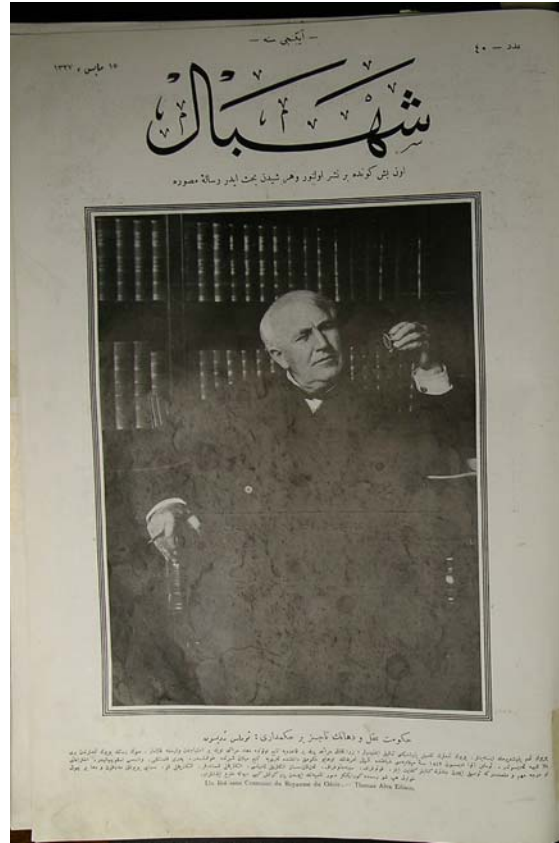
No.38

No: 38		Second Year		15 Nisan 1327
Column	Article's Title	Writer	Type	Page Number
Bibliyografi			Bibliography	Cover
Muhterem Kâri'lere			Announcement	262
	Müsabakalarımız		Announcement	262
Musâhabe-yi Lisâniye	İbdâ'-i Kelimâtda Hudûd-u Selâhiyetimiz	Hüseyin Sa'âdettin	Article	264-265
Musâhabe-yi Fenniyye	Elektrikle Tenvîr	Na'ima	Article	266-267-268
Bir Genç 'Askerin Muhârebe Hâtıraları		Keçecizâde 'İzzet Fu'at	Memoirs	269
Spor	Alman Jimnastikleri	Selim Sırrı	Article	270-271
Musâhabe-yi Ruhiyye	Asillerin Ahvâl-i Ruhiyesi	Doktor Galib Ata	Article	272-273
	Şi'ir	Cenap Şehâbettin	Poem	274
	Derinliklerden	Hâlîde Salih	Article	274
Garb Mûsikîsi	İlm -i Ahenk İçin Mukaddime-i Tahsîl	Bedi' Nuri	Article	275
Tiyatro			Theatre Play	276-277
	Şehbâl'in Seyahati: Dördüncü Takım: Kıbrıs Adası		Album	278
Vesâyık ve Hâkâyık			Article	279
Hikmet Çiçekleri			Proverbs	279
	Reklam		Advertisements	280

No.39

No: 39	Second Year			1 Mayıs 1327
Column	Article's Title	Writer	Type	Page Number
Muhterem Kâri'lere			Announcement	282
	Müşabakalarımız		Announcement	282
Tefekkür ve Tettebbu'	Matbu'at ve Gazeteler	Bedi' Nuri	Article	284-285
Musâhabe-yi Ruhiyye	Asillerin Ahvâl-i Ruhiyyesi - 2	Doktor Galib Ata	Article	286-287
	Amerika'ya Giderken Muhtelif Payitahtlarda: İstanbul'dan Bükreş'e	Hüseyin Sa'âdetin	Article	288-289
Bir Genç 'Askerin Muhârebe Hâtıraları		Keçecizâde 'İzzet Fu'at	Memoirs	290-291
Vesâyık ve Hâkâyık Hikmet Çiçekleri			Article	292
			Proverbs	293
Garb Mûsikîsi	İlm-i Ahenk İçin Mukaddime-i Tahsîl	Bedi' Münsi	Article	294
Mûsikî	Hacı Arif Bey Hakkında	Râ'uf Yektâ	Article	295
Tiyatro			Theatre Play	295
Tarihe Da'ir	Bir Büyük Fransız Edibinin 'Osmanlılığı (La Martine Hakkında)	Hayreddin Nedim	Article	296-297-298
Fekâhât		Handan	Article	299
Bibliyografi			Bibliography	299
	Reklam		Advertisements	300

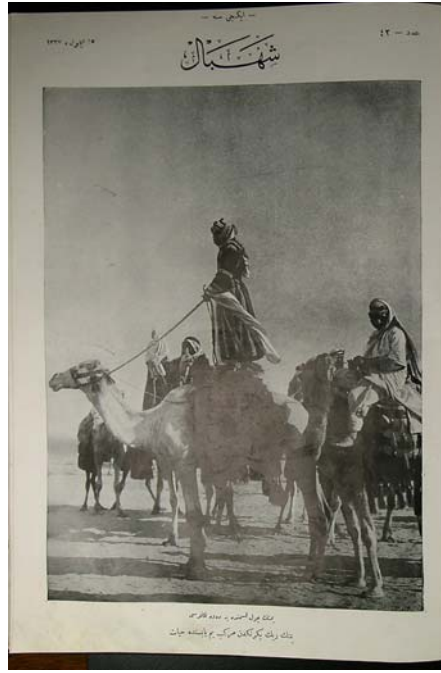
No.40

No: 40		Second Year		15 Mayıs 1327
Column	Article's Title	Writer	Type	Page Number
	Reklam		Advertisements	Cover
	Künye		Identification Chart	Cover
Muhterem Kâri'lere			Announcement	302
	Müsabakalarımız		Announcement	302
Musâhabe-yi İçtimai'ye	Ölüm Olmasaydı?	Bedi' Nuri	Article	304-306
Hikmet Çiçekleri			Proverbs	306
İlimlerle Fenler		Doktor Necmeddin 'Arif	Article	307
Musâhabe-yi Fenniyye	Şimendüfer - 1	Na'ima	Article	308-309
Bir Genç 'Askerin Muhârebe Hâtıraları		Keçecizâde 'İzzet Fu'at	Memoirs	310-311
Tiyatro	Bir Müzahele		Theatre Play	312
Tarihe Da'ir	Büyük Bir Fransız Edibinin 'Osmanlılığı	Hayreddin Nedim	Article	314-315
Musâhabe			Article	318
Vesâyık ve Hâkâyık			Article	319
	Reklam		Advertisements	320

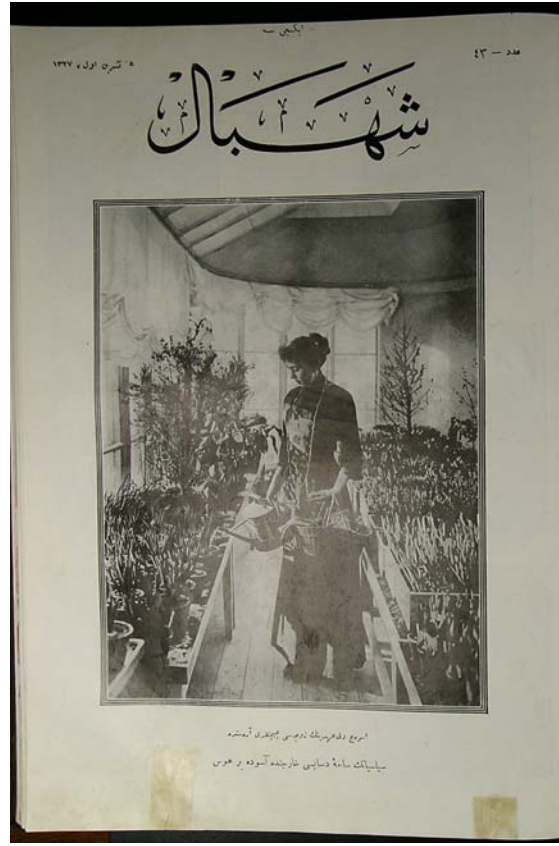
No.41

No: 41		Second Year		15 Temmuz 1327
Column	Article's Title	Writer	Type	Page Number
	Reklam		Advertisements	Cover
	Künye		Identification	Cover
			Chart	
			Announcement	322
Muhterem Kâri'lere Tefekkür ve Tettebbu'	Rütb-i Melekiyenin Kıymet-i Felsefiye-i İçtimâ'iyesi	Bedi' Nuri	Article	324-325
Musâhabe	Çok Yaşamak Usulü	Doktor Galib Ata	Article	326-327
Hikmet Çiçekleri Tarihe Da'ir	Büyük Bir Fransız Edibinin 'Osmanlılığı	Hayreddin Nedim	Proverbs Article	327 328-329-330- 331
Bir Genç 'Askerin Muhârebe Hâtıraları Şi'ir	Tesîr-keşîde Sözler	Handan Keçecizâde 'İzzet Fu'at	Proverbs Memoirs	331 332-333-334
Erkâm-ı Hâdisât	Bir Şâ'irin Üç Lisânda Üç Şi'iri	Doktor 'Abdullah Cevdet	Poem	334
	Zât-ı Şahâne ile Beraber Rumeli'de "Şehbâl"		Picture Photographs	335 336
	Rumeli'ya Doğan Bir Şems-i Şahâne'nin Eşrafâtı Etrafında		Photographs	337
Hikâye	Sa'âdet, Seri'uz-zevaldir	Madlen Yaobyan	Story	338-339
	Reklam		Advertisements	340

No.42

No: 42		Second Year		15 Eylül 1327
Column	Article's Title	Writer	Type	Page Number
	Reklam		Advertisements	Cover
	Künye		Identification Chart	Cover
Muhterem Kâri'lere Bibliyografi			Announcement	342
Musâhabe-yi İçtima'îye Hikâye	İlm -ül Ruh	Bedi' Nuri	Bibliography Article	342 344-345
	Nevgâherler	Süleyman Nazif	Story	346-347
Hanımlar İçin Bir Genç 'Askerin Muhârebe Hâtıraları	Kadın ve Ziyet	İzzet Melih Keçecizâde 'İzzet Fu'at	Article Memoirs	347-348-349 350-351
Mebâhis-i Ruhiyye	Ruh ve Simâ	Doktor Galib Ata	Article	352-354-355
Şi'ir	Yâdigar Sa'at	Nigar Binti 'Osman	Poem	355
Hikmet Çiçekleri Tarihî Hadiseler			Proverbs	355
		Hayreddin Nedim	Article	356-357-358
Fekâhât Bibliyografi			Article Bibliography	359 359
	Reklam		Advertisements	360

No.43

No: 43		Second Year		1 Teşrin -i Evvel 1327
Column	Article's Title	Writer	Type	Page Number
	Reklam		Advertisements	Cover
	Künye		Identification Chart	Cover
	Reklam		Advertisements	362
Tefekkür ve Tetebbu' Hikmet Çiçekleri	Satvet-i İktisâdiyye	Bedi' Nuri	Article	364-365-366
Şi'ir	Çamlıca Akşamlarında	Abdülhak Hayri	Proverbs Poem	366 366
Musâhabe-yi Fenniye Hanımlar İçin	Şimendüferler Nasıl İnşâ Edilir?	Na'ima	Article	367-368-369
	Kadın ve Ziyet - II	İzzet Melih	Article	369-370-371
	Gurûb	Kadriye Hüseyin	Article	372-373
Herşeyden	Nis'de Çiçek Muhârebesi	Rıza Nur	Article	374-375
	Almanya Seyahati Eğlencelerinden	Kadirizâde	Article	376-377
Tarihî Hadiseler		G.N.	Article	377-378-379
	Reklam		Advertisements	380

No.44

No: 44		Second Year		1 Teşrin -i Sâni 1327
Column	Article's Title	Writer	Type	Page Number
	Reklam		Advertisements	Cover
	Künye		Identification Chart	Cover
	Müsabakalarımız		Announcement	382
	Reklam		Advertisements	382
Tefekkür ve Tettebbu' Şi'ir	Bintü'l-vatan Trablusgarb	Bedi' Nuri	Article	384-385-386
Hanımlar İçin	Safâ	Fa'ik 'Ali	Poem	387
	Kadın ve Ziyet - II	İzzet Melih	Article	388-389
Vesâyık ve Hâkâyık	Fırka-i Şimâli'nin Felâh-ı Karîbi	Ali Rıza Seyfi	Article	391-392
Hikmet Çiçekleri	Tesîr-keşîde Sözlür	Handan	Proverbs	391
Herşeyden			Article	394
	Almanya Seyahati Eğlencelerinden	Kadirizâde	Article	394-395
Tarihî Hadiseler		Hayreddin Nedim	Article	396-397-398
	Hasad Mevsiminde: Zira'ât 'Aleminin Yeni Terakkiyatından Bir Kaç Manzara		Photograph	399
	Reklam		Advertisements	400

No.45

No: 45		Second Year		15 Teşrin -i Sâni 1327
Column	Article's Title	Writer	Type	Page Number
	Reklam		Advertisements	Cover
	Künye		Identification Chart	Cover
	Reklam		Advertisements	402
Tefekkür ve Tettebbu'	Tekâmül-i Hüsn	Bedi' Nuri	Article	404
	Tesîr-keşîde Sözler	Handan	Proverbs	404
Musâhabe-yi Fenniye	Kara Vapurları	Na'ima	Article	405-406
	Fırka-i Şimâli'nin Felâh-ı Karîbi	Ali Rıza Seyfî	Article	407-408-409
Hikmet Çiçekleri			Proverbs	412
Tarihe Da'ir	Bir Kitabın Tarihçesi: Riyaz-el Kitabâ ve Hayatü'l-Edebâ	Hayreddin Nedim	Article	413-414-415
Şi'ir	İskenderiye - Kahire	Nigar Binti 'Osman	Poem	415
Asâr-ı 'Atika	Suriye Vilayetinde	Ferik İsmâ'il Fâzıl	Article	416-417
Tarihî Hadiseler		Hayreddin Nedim	Article	418-419
	Reklam		Advertisements	420

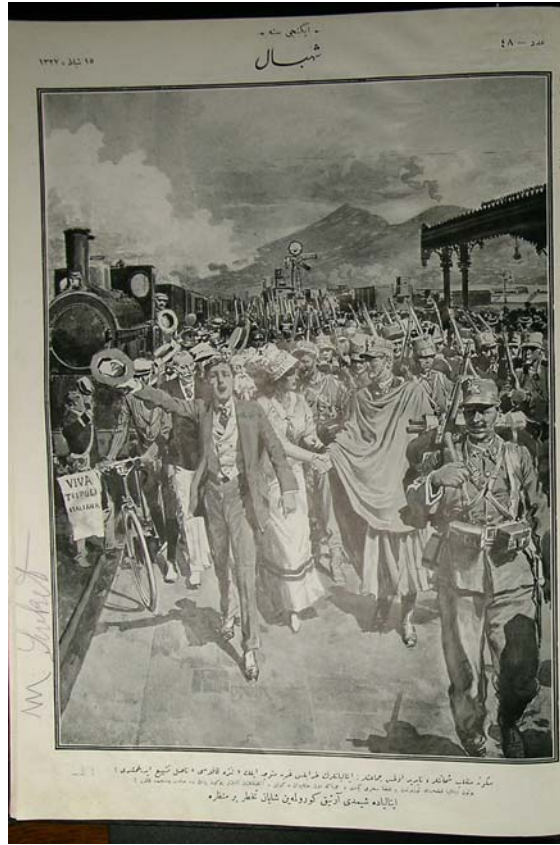
No.46

No: 46				15 Kanun -i Sani 1327
Column	Article's Title	Writer	Type	Page Number
	Reklam		Advertisements	Cover
	Künye		Identification Chart	Cover
	Reklam		Advertisements	422
Tefekkür ve Tettebbu'	Felsefe-i Siyâsiye	Bedi' Nuri	Article	424
	Tesîr-keşîde Sözlür	Handan	Proverbs	425
	Fırka-i Şimâli'nin Felâh-ı Karîbi	Ali Rıza Seyfî	Article	426-427-428
Ciddiyyat-ı Cedîde			Article	429
Vesâyık ve Hakâyık			Article	432
Hikmet Çiçekleri			Proverbs	432
Tarihi Hadiseler		Hayreddin Nedim	Article	433
Pâyidar Tesîrlür	Bu Büyük Kadın Kimdir?	Sâlîme Servet Seyfî	Article	434-435
Musâhabe-yi Fenniye	Soğuşun Fevâ'idî		Article	436
Musâhabe-yi Fenniye	Soğuşun Fevâ'idî	Na'ima	Article	436-437-438
Bibliyografi			Bibliography	439
	Reklam		Advertisements	440

No.47

No: 47				1 Şubat 1327
Column	Article's Title	Writer	Type	Page Number
	Reklam		Advertisements	Cover
	Künye		Identification Chart	Cover
	Reklam		Advertisements	442
Bibliyografi			Bibliography	442
Tefekkür ve Tettebbu' Hikmet Çiçekleri	Felsefe-i Siyâsiye: Siyaset bir ilimdir	Bedi' Nuri	Article	444-445
Sıhhat-ı İ'tinâ	Tifo Aşısı	Doktor Galib Ata	Article	445
	Tesîr-keşide Sözler	Handan	Proverbs	446-447
Musâhabe	Kitab Mütala'ası	Hüseyin Vecdi	Article	447
	Dâr-ı Gurbette Mühemmel Bir Kabristan	Kadriye Hüseyin	Article	449
Tarihî Hadiseler		Hayreddin Nedim	Article	452-453
Herşeyden Hanımlar İçin	Balina Avcılarına Biraz Refâkât	N.E	Article	453
	Kardeş Mektupları	Sâlime Servet Seyfi	Article	454-455
	Şarkı		Song	455-456-457
Spor	Bir Kış Sporu	Selim Sırrı	Article	457
	Reklam		Advertisements	458-459
				460

No.48

				15 Şubat 1327
Column	Article's Title	Writer	Type	Page Number
	Reklam		Advertisements	Cover
	Künye		Identification Chart	Cover
	Reklam		Advertisements	462
Bibliyografi			Bibliography	462
Tefekkür ve Tettebbu'	Felsefe-i Siyâsiye	Bedi' Nuri	Article	464-465-467
	Tesîr-keşîde Sözlür	Handan	Proverbs	467
Spor		Selim Sırrı	Article	468-469
Mûsiki	Şark Mûsikisine A'it Bir Mühim Tesbit	Ra'uf Yekta	Article	472-473
Hikâye	Zevce (1)	A.S. Ayvazof	Story	474-475-476
Sanayi'-i Nefîse	Te'essüfle Mümtezc Bir Başlangıç	Nazmi Ziya	Article	476-477
Herşeyden	Bir Yanardağın Yanında Neler Gördüm?	N.E	Article	478-479
	Reklam		Advertisements	480

No.49

No: 49				1 Mart 1328
Column	Article's Title	Writer	Type	Page Number
Musâhabe-yi Edebiye	Tecâhül-ü 'Arif	Süleyman Nazif	Article	2
	Tesîr-keşîde Sözler	Handan	Proverbs	3
Sıhhat-ı İ'tinâ	Hava ve Ziyâ	Doktor Galib Ata	Article	4-5
	Ev İşleri		Article	5
Hanımlar İçin	Kardeş Mektupları - 2	Ali Rıza Seyfi	Article	6
Herşeyden	Yemeklik Kaplumbağa Nasıl Yetiştirilir?	N.E.	Article	7
Ciddiyyat-ı Cedîde	Ecsâm-ı Mûteharreke Hakkında Tatbi'ât-ı Dakika		Article	8
Yeni İhtirâ'lar			Article	9
Asâr-ı 'Atika	Büyük Bir Zatın Metruk Türbesi	M.T.	Article	10
İlimlerle Fenler	Tayyarecilik Hakkında 'Umûmi Bir Fikir	Yusuf Ken'an	Article	11
	Mâzi-yi Şehbâl'de Zelâl-i Hâl		Article	11
Mûsikî	Mehterhâne Konseri	Ra'uf Yekta	Article	12-13
Tarla ve Bahçe Hayatı	Tavukçuluk Hem Karlı Hem Meraklı Bir San'at-ı Zirâ'iyyedir	Salih Zeki	Article	14-15
Fekâhat	İki Dost Arasında	Handan	Article	16
Spor		Selim Sırrı	Article	17-18
Oyun ve İhtiyaç	Birkaç Bilmece		Article	19
Akvâl-i Akvâm			Article	19
	Reklam		Advertisements	19
Hikmet Çiçekleri			Proverbs	20
Kitabname			Book Review	20
	Reklam		Advertisements	20

No.50

No: 50				15 Mart 1328
Column	Article's Title	Writer	Type	Page Number
Tefekkür ve Tettebbu'	Felsefe-i Siyâset: Siyâsetde Taksim-i İman	Bedi' Nuri	Article	22-23
	Tesîr-keşîde Sözler	Handan	Proverbs	24
Musâhabe-yi Fenniye	Denizdeki Defineleri Nasıl Çıkıyorlar?	Na'ima	Article	26-27
	Tayfun		Theatre Play	28-29
Musâhabe		Kadriye Hüseyin	Article	30-31
Mûsikî	Mehterhâne Konseri - 2	Ra'uf Yekta	Article	32-33
Sanayi'-i Nefîse	Sanayi'-i Nefise Hakkında Biraz Fenni	Ressam Nazmi Ziya	Article	34-35
	Bir Küçük Tettebbu'			
	Bir Lahza-i Arâm Yarım Asır Olmadan	Abdullah Cevdet	Poem	35
Hanımlar İçin	Kardeş Mektupları	Ali Rıza Seyfi	Article	36-37
	Kadınlara Da'ir Güfte ve Güller	Alfred Kabus	Article	37
Fekâhat		Handan	Article	38
Akvâl-i Akvâm			Article	39
	Reklam		Advertisements	39
	Ev İşleri		Article	40
Hikmet Çiçekleri			Proverbs	40
Kitabname			Book Review	40
	Reklam		Advertisements	40

No.51

No: 51				15 Nisan 1328
Column	Article's Title	Writer	Type	Page Number
Şi'ir	İstilâ-yi 'Umûm	Fa'ik 'Ali	Poem	42
	Aşina Çehreler		Article	42
Vesâyık ve Hakâyık Hikâye			Article	43
	Bir Ma'âşuka	Şehabeddin Süleyman	Story	44-45
Tarihe Da'ir	Reşit Paşa Hakkında Bir Tettebbu'	Hakkı	Article	46-47
Hanımlar İçin	Kardeş Mektupları		Article	48-49
Hâdis ve 'Adese	Galata Köprüsü	Kadirîzâde	Article	50-51
Hikmet Çiçekleri			Proverbs	51
Mûsikî	Tanbûri 'Osman Bey	Ra'uf Yekta	Article	52-53
Erkâm-ı Hâdisât			Article	55
Tiyatro	Tayfun		Theatre Play	56-57
Musâhabe-yi Fenniye	Darvin	Yahya Hâlid	Article	58-59
	Tesîr-keşîde Sözler	Handan	Proverbs	60
Kitabname			Book Review	60
	Reklam		Advertisements	60

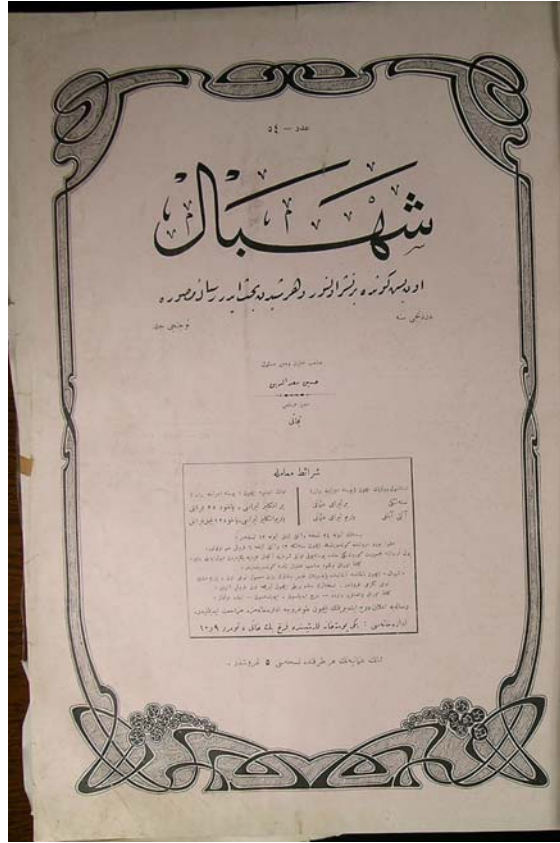
No.52

No: 52				1 Mayıs 1328
Column	Article's Title	Writer	Type	Page Number
Şi'ir	Sevda-yı Müzmihal	Abdullah Cevdet	Poem	62
Sıhhat-ı İ'tina	Hıfz-ı Sıhhat-i Sîma-1	Doktor Galib Ata	Article	62-63
Hikmet Çiçekleri			Proverbs	63
Vesâyık ve Hakâyık			Article	64
İlimlerle Fenler	Tayyareciliğin Tarihine Dâ'ir	Yusuf Ken'an	Article	68
Şark Mûsikîsi			Article	72-73
Hanımlar İçin	Kardeş Mektupları		Article	74-75
Hikâye	Bir Mu'âşık	Şehabeddin Süleyman	Story	76-77
Tiyatro	Tayfun		Theatre Play	78-79
Hikmet Dikenleri			Proverbs	80
Akvâl-i Akvam			Article	80
Kitabname			Book Review	80
	Reklam		Advertisements	Back Cover

No.53

No: 53				15 Mayıs 1328
Column	Article's Title	Writer	Type	Page Number
	Şerâ'it-i Mu'amele		Announcement	Cover
	Reklam		Advertisements	Inside Cover
Muhterem Kâri'lere			Announcement	Inside Cover
	Hayatdan İstinsah	Yunus Nâdi	Article	82-83
Hâdise ve 'Adese			Article	84-85
Musâhabe-yi İçtimâ'îye	Hayatı Nasıl Düşünmeliyiz?	Ali Rıza Seyfi	Article	86-87
Sıhhat-ı İ'tina	Hıfz-ı Sıhhat-i Sîma-2	Doktor Galib Ata	Article	88-89
Tarihe Da'ir	Ahmed-i Sâlis Devrinde Osmanlı Hanımları	Ahmed Refik	Article	90-91
Şark Mûsikîsi		Ra'uf Yekta	Article	92-93
İlimlerle Fenler	Tayyareciliğin Hatırât-ı Faci'asından:	Yusuf Ken'an	Article	94-95
	Mûlazım Ducourneau			
Hikâye	Papa'nın Katırı	Halil Nihâd	Story	96
	Reklam		Advertisements	97-98

No.54

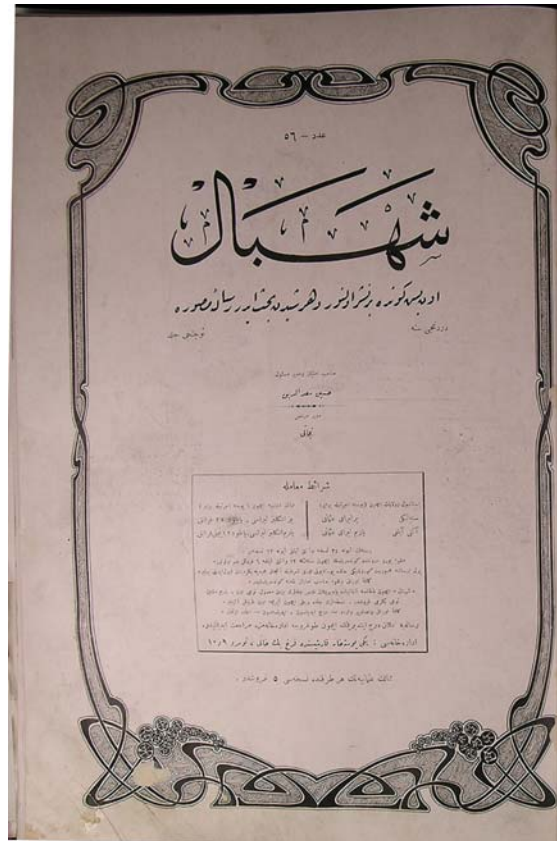
No: 54

Column	Article's Title	Writer	Type	Page Number
	Reklam		Advertisements	Inside Cover
Muhterem Kâri'lere Şi'ir			Announcement	Inside Cover
	Buhran	Nigar Binti 'Osman	Poem	102
	Vur	Sâlime Servet Seyfî	Poem	102
Musâhabe-yi İçtimâ'îye	(Geçen Nüşadan Devam)		Article	102
Sıhhat-ı İ'tina	Sıhhat ve Seyahat	Doktor Galib Ata	Article	104
	Tesîr-keşîde Sözler	Handan	Proverbs	105
Tiyatro	Tayfun		Theatre Play	106-108
Hâdis ve 'Adese			Article	107
Erkâm-ı Hâdisât	Çin Ahvâline Da'ir		Article	110-111
Mûsikî	Garb Hayat-ı Mûsikîsinden Bir Sâhife	Ra'uf Yekta	Article	114-115
Tarihe Da'ir		Ahmed Refik	Article	116-117
Hikâye	Papa'nın Katırı	Halil Nihad	Story	118-119
	El İşleri		Article	119
Hikmet Çiçekleri			Proverbs	120
Kitabname			Book Review	120
	Reklam		Advertisements	120

No.55

				15 Haziran 1328
No: 55				
Column	Article's Title	Writer	Type	Page Number
Musâhabe-yi Edebiye	Bir Mes'ele-yi Müebbede	Süleyman Nazif	Article	122-123
Vesâyık ve Hakâyık			Article	124
Hikmet Çiçekleri			Proverbs	125
Atf-ı Nazar	Bingâzide Sıhhiye Teşkilâtı	Nihad Sezâ'i	Article	126-127
Musâhabe-yi İçtima'îye		Ali Rıza Seyfi	Article	128-129
Mûsikî	Garb Hayat-ı Mûsikîsinden Bir Sâhife-2	Ra'uf Yekta	Article	130-131
İlimlerle Fenler	Terakkiden Terakkiye	Yusuf Ken'an	Article	132-133
Hanımlar İçin	Kardeş Mektupları (devam)		Article	133
Sanayi'-i Nefise	Bir Halase-yi Tarihiye	Nazmi Ziyâ	Article	134-135
Hikmet Dikenleri			Proverbs	135
	Tayfun		Theatre Play	136-137
Musâhabe-yi Fenniyye	Fünûn ve Sanayi Hakkında Bir Mülâhaza	Kâmuran Sırrı	Article	138-139
	Tesîr-keşîde Sözler	Handan	Proverbs	140
Kitabname			Book Review	140
	Reklam		Advertisements	Back Cover

No.56

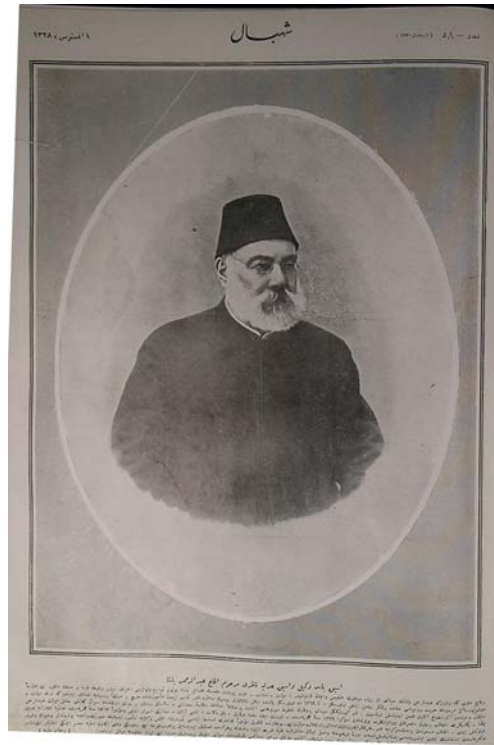
No: 56

Column	Article's Title	Writer	Type	Page Number
Muhterem Kâri'lere			Announcement	Inside Cover
	Reklam		Advertisements	Inside Cover
Şi'ir	Zelzele	Nigar Binti 'Osman	Poem	142
	Bir Şehik-i İstirhâm	Sâdiye Vesile	Poem	142
Tarihe Da'ir	Bizans İmparatoriçeleri: Anna Komnenos	Ahmed Refik	Article	142-143
Atf-ı Nazar		S.M.T.	Article	144-145
Ciddiyyât-ı Cedîde	Telsiz Elektrik Vasıtasıyla Fotografların Nakli	Kâmuran Sırrı	Article	147
Terâcim-i Ahvâl	Jan Jak Russo	Yahya Hâlid	Article	148-149
Mûsikî	Garb Mûsikisinde 'Usûl İstidâdî	Ra'uf Yekta	Article	150-151
Hanımlar İçin	Kadın ve Edebiyat	İzzet Melih	Article	152
	Mecmu'a-yı 'Asakir'den Bir Sâhife	Cemal	Article	153
Sanayi-i Nefîse	Resim Hakkında Birkaç Söz	Nazmi Ziyâ	Article	154-155
	Tayfun		Theatre Play	156-157
Musâhabe-yi İçtimâ'îye		Ali Rıza Seyfi	Article	158-159
	Tesîr-keşîde Sözler		Proverbs	160
Hikmet Çiçekleri			Proverbs	160
Kitabnâme			Book Review	160
	Reklam		Advertisements	Back Cover

No.57

No: 57				15 Temmuz 1328
Column	Article's Title	Writer	Type	Page Number
	Reklam		Advertisements	Inside Cover
Muhterem Kâri'lere			Announcement	Inside Cover
Musâhabe-yi İçtimâ'îye	Şark-ul Harb	Yunus Nâdi	Article	162-163
	Tesîr-keşîde Sözler		Proverbs	165
Tarihe Da'ir	Bizans İmparatoriçeleri: Atenayis	Ahmed Refik	Article	167-168-169
Hikmet Dikenleri		Sühreverdi	Proverbs	169
Mûsikî	Jan Jak Russo Mûsikîşînas	Ra'uf Yekta	Article	170-171
Sıhhat-ı İ'tina	Sıhhat ve İstirahat	Doktor Galib Ata	Article	172-173
Hâdis ve 'Adese			Article	173
Hikâye	Bir Elbise	Şehabeddin Süleyman	Story	174-175
İlimlerle Fenler	Avrupa'da Fen: Tayyareci Kadınlar	Yusuf Ken'an	Article	176-177
	Tayfun		Theatre Play	178-179
Fekâhat		Handan	Article	180
Kitabnâme			Book Review	180
	Reklam		Advertisements	Back Cover

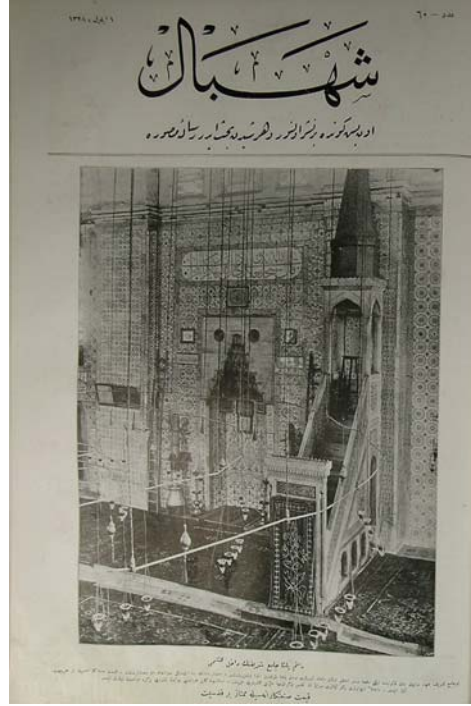
No.58

No: 58				1 Ağustos 1328
Column	Article's Title	Writer	Type	Page Number
Muhterem Kâri'lere	Reklam		Advertisements Announcement	Inside Cover Inside Cover
	İntikâd:Garâm Hakkında	Süleyman Nazif	Article	182
	Garâm	Abdülhak Hamid	Poem	182-183
	Tarihe Da'ir	Ahmed Refik	Article	184-185
Musâhabe Şi'ir	Genç İhtiyarlar	Yahya Hâlid	Article	186-187
	Makber-i Ebeveyn	Nigar Binti 'Osman	Poem	188
Mûsikî Hanımlar İçin	Tayfun		Theatre Play	188-189
		Ra'uf Yekta	Article	190-191
		Salime Servet Seyfi	Article	192
Asâr -ı 'Atikâ	Şimdiye Kadar Tedkik Olunmamış Bir Şehzâde Mezarı	Mehmet Ziyâ	Article	194
Musâhabe -yi Fenniyye	Tereyağının Halefi: Sun'î Tereyağı ve Oleo Margarin	Doktor Şahab Sıdkı	Article	195
İlimlerle Fenler Hikmet Dikenleri		Yusuf Ken'an Sühreverdi	Article Proverbs	196-197 197
Hikâye	Bir Elbise	Şehabeddin Süleyman	Story	198-199
	Tesîr-keşîde Sözler	Handan	Proverbs	200
	Küçük Muhâbere		Announcement	200
	Reklam		Advertisements	200

No.59

No: 59				15 Ağustos 1328
Column	Article's Title	Writer	Type	Page Number
	Reklam		Advertisements	Inside Cover
Muhterem Kâri'lere			Announcement	Inside Cover
	Garâm	Abdülhak Hamid Bey	Poem	202
	Tashih		Announcement	202
Tarihe Dair	Bizans İmparatoriçeleri, Teofana	Ahmed Refik	Article	204-205
	Hâdis ve 'Adese		Article	205-207
Musâhabe-yi İçtima'iyeye	Arnavutlukta Kan Gütmek Adeti	Bedi' Nuri	Article	208-209
Mûsikî	Kafkasya'da Mûsikî	Ra'uf Yekta	Article	210-211
Asâr-ı 'Atika	Yine Konya	Halil	Article	212-213
Musâhabe-yi Edebiye	"Buhran"	İzzet Melih	Article	214-215
	Tesîr-keşîde Sözler	Handan	Proverbs	215
İlimlerle Fenler		Yusuf Ken'an	Article	216-217
	Akvâl-i Akvam		Article	217
Hikâye		Halil Nihâd	Story	218-219
	Herşeyden		Article	220
	Küçük Muhâbere		Announcement	220
Kitabnâme			Book Review	220
	Reklam		Advertisements	Back Cover - 2

No.60

No: 60

1 Eylül 1328

Column	Article's Title	Writer	Type	Page Number
	Reklam		Advertisements	Inside Cover
Muhterem Kâri'lere			Announcement	Inside Cover
	Garâm	Abdülhak Hamid Bey	Poem	222
Musâhabe	Açık Mektublar	Cenap Şehabettin	Article	222-223
Asâr-ı Atika	Sinan Paşa Köşkü	Halil Edhem	Article	224-225
	Cezayir ve Tunus, Trablus	Salime Servet Seyfi	Poem	226
	Yine O Sakite-i Devra Devra	Fa'ik 'Ali	Poem	226
	İtalyan Armadası	Midhat Cemâl	Poem	226
Terâcim-i Ahvâl		Kadriye Hüseyin	Article	227
Musâhabe	Telsiz Telgrafa Da'ir	Kadriye Semra	Article	228-229
	Hayatdan İstinsah	Belkis Seyfi	Article	229
Tarihe Da'ir	Bizans İmparatoriçeleri, Dindar Teodora	Ahmed Refik	Article	230-231-232-234
Hikmet Çiçekleri			Proverbs	233
Ciddiyyât-ı Cedîde	Yeni Bir 'İlim, Yeni Bir Mu'temer	Yahya Halid	Article	234-235
	Tayfun		Theatre Play	236-237
Hanımlar İçin		Salime Servet Seyfi	Article	238
	Yeni İhtira'lar		Article	239
	Herşeyden		Article	240
	Tesîr-keşîde Sözler		Proverbs	240
Kitabnâme			Book Review	240

No.61

No: 61

Column	Article's Title	Writer	Type	Page Number
Muhterem Kâri'lere			Announcement	Inside Cover
	Reklam Garâm	Abdülhak Hamid	Advertisements Poem	Inside Cover 242
Musâhabe	Açık Mektublar	Cenab Şehabeddin	Article	242-243
Terâcim-i Ahvâl	El-emirettü's-Seyyide Abbase Binti Mehdi	Kadriye Hüseyin	Article	244-245
Ciddiyât -ı Cedide	İlm-i Beşere Da'ir	İhsân Abidin	Article	246
Hak ve 'Adl	Çocuklara Mahsus Mahkemeler Hakkında		Article	247
Matbu'ât 'Aleminde	Cenap Şehâbeddin Beyefendiye - Açık Mektub	Celâleddin	Article	248
Vesâyık ve Hakâyık			Article	249
Musâhabe-yi Fenniye	Tereyağının Halefi: Nebâti Tereyağı	Şahab Sarki	Article	249
Musâhabe-yi İçtima'îye	Arnavudluk Teşkilât-ı İçtima'îyesi: Teşkilât-ı 'Umumiye Tashih	Bedi' Nuri	Article	250-251
Herşeyden		Salime Servet Seyfî	Announcement Article	251 252-253
Erkâm-ı Hâdisât	Memleketimizin Hayat-ı San'atında Bir Zâ'i-i Elîm: Müfide Kadriye Hanım	Ra'uf Yekta	Article	254
Spor	Futbol Hakkında		Article	255
İlimler Fenler	Tayfun	Yusuf Ken'an	Article	256-257
	Tesîr-keşîde Sözlür		Theatre Play	258-259
	Küçük Muhâbere		Proverbs	260
Kitabnâme			Announcement	260
	Reklam		Book Review	260
			Announcement	Back Cover

No.62

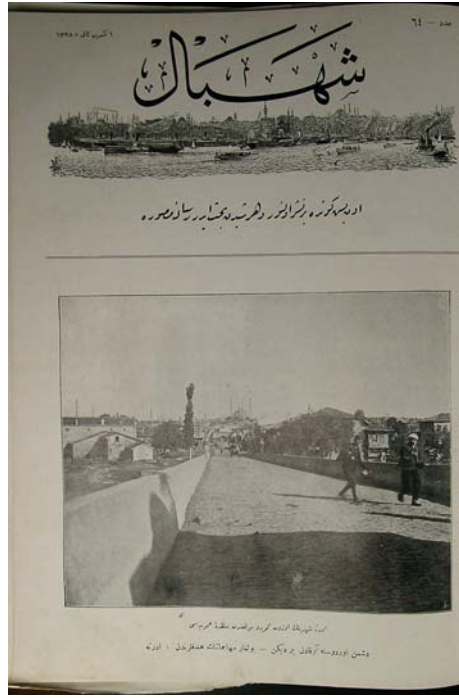
				1 Teşrin -i Evvel 1328
Column	Article's Title	Writer	Type	Page Number
	Reklam		Advertisements	Inside Cover
Muhterem Kâri'lere			Announcement	Inside Cover
	Garâm	Abdülhak Hamid Bey	Poem	262
Musâhabe	Açık Mektublar	Cenap Şehabettin	Article	264-265
Şi'r	Bir Neşîde-i Hamâset: Plevne	Süleyman Nazif	Poem	266
Terâcim-i Ahvâl		Kadriye Hüseyin	Article	266-267
Sıhhat-ı İ'tinâ	Süt Tozu	Doktor Galib Ata	Article	268-269
Hikâye	Değirmene Nakil	Halil Nihad	Story	270
Yeni İhtira'lar			Article	270
Musâhabe-yi İçtima'iyeye	Arnavudluk Teşkilât-ı İçtima'iyesi: Teşkilât-ı 'Umumiye ve Kanuniye	Bedi' Nuri	Article	272-273
Tarihe Da'ir		Ahmed Refik	Article	274-275-276- 277
	Tayfun		Theatre Play	278-279
	Reklam		Advertisements	279
Hikmet Çiçekleri	Tesîr-keşîde Sözler		Proverbs	280
	Küçük Muhâbere		Announcement	280
Kitabnâme			Book Review	280
	Reklam		Advertisements	Back Cover

No.63

No: 63

Column	Article's Title	Writer	Type	Page Number
	Reklam		Advertisements	Inside Cover
	Garâm	Abdülhak Hamid Bey	Poem	282
Hadise ve 'Arise			Article	283
Atf-ı Nazar	İki Selahaddin	Süleyman Nazif	Article	284-285
	Dokunma	Nigar Binti Osman	Poem	286
	Tahassürüm	Sa'di Vesile	Poem	286
	Baykuş	Halide Fatma	Poem	286
Erkâm-ı Hâdisât		Sâlîme Servet Seyfi	Article	287
	Tesîr-keşîde Sözlür	Handan	Proverbs	287
Ciddiyat-ı Cedîde	Görünmez Ziyâ	Yahya Hâlid	Article	288-289
Hikâye	Türk Trablus'dan Nasıl Döner?	Sâlîme Servet Seyfi	Story	290-291
Terâcim-i Ahvâl		Kadriye Hüseyin	Article	292-293
Tarihe Da'ir		Ahmed Refik	Article	294-295
	Çigara Dumanları Arasında: Bir Musâhabe	Ali Rıza Seyfi	Article	296-297
	Tayfun		Theatre Play	298-299
Kitabnâme			Book Review	299
Hikmet Çiçekleri			Proverbs	300
	Mazi-yi Şehbâl'de Zelâl-i Hal		Announcement	300
	Küçük Muhâbere		Announcement	300

No.64

No: 64				1 Teşrin -i Sâni 1328
Column	Article's Title	Writer	Type	Page Number
	Reklam		Advertisements	Inside Cover
	Garâm	Abdülhak Hamid Bey	Poem	302
Musâhabe-yi İçtima'îye	Ahir Zaman Lügatçesi	Handan	Article	303
	Arnavudluk Teşkilât-ı İçtima'îyesi:	Bedi' Nuri	Article	304-305
Şi'ir	Cibal-i Kanûni			
	Kızım Girizân'a	Fa'ik 'Ali	Poem	306
	Humma-yı İlham	Abdullah Cevdet	Poem	306
	Şarkdan Garba (1)	Safvet 'Örfi	Poem	306
	İnzivâ	Halid Fahri	Poem	306
	Vatan Şarkısı	Tevfik Fikret	Poem	307
Mûsikî	Dellâlzâde	Ra'uf Yekta	Article	308-309
Terâcim-i Ahvâl		Kadriye Hüseyin	Article	310-311
Hikâye	Sanayi'-i Nefîse: Erbâb-ı İzdivaç	Nusret Hilmi	Story	312-313
İlimlerle Fenler		Yusuf Ken'an	Article	314-315-316
	Unutulmuş Yapraklar: Nerede?	Sâlîme Servet Seyfi	Article	316
	Tayfun		Theatre Play	318-319
	Reklam		Advertisements	319
Hikmet Çiçekleri			Proverbs	320
	307. Sahifedeki Vatan Şarkısı'nın Güftesi		Song	320
Kitabnâme	Tashih		Announcement	320
			Book Review	320
	Reklam		Advertisements	Back Cover

No.65

No: 65				15 Teşrin -i Sâni 1328
Column	Article's Title	Writer	Type	Page Number
	Reklam		Advertisements	Inside Cover
	Garâm	Abdülhak Hamid Bey	Poem	322
	Ahir Zaman Lügatçesi		Article	324
Terâcim-i Ahvâl		Kadriye Hüseyin	Article	326-327
Musâhabe-yi İçtima'îye	Arnavudluk Teşkilât-ı İçtima'îyesi:Şimâli Ve Cenûbi Arnavudluk	Bedi' Nuri	Article	328-329-330
Hikâye	Yalancı	Nusret Hilmi	story	330-331-332- 333
	Tesîr-keşide Sözler	Handan	Proverbs	333
Şi'ir	Yüksel (1)	Sa'di Vesile	Poem	334
	Vatan Ne Diyor	Ali Rıza Seyfi	Poem	334
	Kıyâm	Falih Rıfkı	Poem	334
Hanımlar İçin	Kardeş Mektupları	Sâlîme Servet Seyfi	Article	335
İlimlerle Fenler	Fünûn-u Heva'îye 'Aleminde	Yusuf Ken'an	Article	336-337
	Tayfun		Theatre Play	338-339
	Reklam		Advertisements	339
Hikmet Çiçekleri			Proverbs	340
	Fezâhat	Handan	Article	340
Kitabnâme			Book Review	340
	Reklam		Advertisements	Back Cover

No.66

No: 66				1 Kanun -u Evvel 1328
Column	Article's Title	Writer	Type	Page Number
	Reklam		Advertisements	Inside Cover
	Garâm	Abdülhak Hamid Bey	Poem	342-343
Tarihe Da'ir		Ahmed Refik	Article	344-345
Musâhabe-yi İçtima'îye	Bulgaristan: 1 - Edvar-ı Evliye	Bedi' Nuri	Article	346-347-348
Terâcim-i Ahvâl		Kadriye Hüseyin	Article	349-350
Hikâye	Sanayi'-i Nefise: Erbâb-ı İzdivaç	Nusret Hilmi	Story	352-353
Hanımlar İçin	Kardeş Mektupları	Sâlîme Servet Seyfi	Article	354
Şark Mûsikîsi		Bedi'i Münsi	Article	356
	Kitâb-ı 'ilm-i Mûsikî-i 'Aliyye Vech-el-Hurufât	B.M.	Article	357
	Tayfun		Theatre Play	358-359
	Reklam		Advertisements	359
	Tesîr-keşîde Sözlér	Handan	Proverbs	360
	Bir İzah ve Bir Tashih		Announcement	360
Kitabnâme			Book Review	360
	Reklam		Advertisements	Back Cover - 2

No.67

				15 Kanun -u Evvel 1328
Column	Article's Title	Writer	Type	Page Number
	Reklam		Advertisements	Inside Cover
	Garâm	Abdülhak Hamid Bey	Poem	362-363
Terâcim-i Ahvâl		Kadriye Hüseyin	Article	364-365
	Arz Et Helâke!	Sa'diye Vesile	Article	365
	Destân-ı Şân	Mehmed Hadi	Poem	365
Musâhabe-yi İçtima'îye	Avrupa Bizi Niçin İstiskâl Ediyor?	Bedi' Nuri	Article	366-367-368
Hadisat ve 'Arise		R.Nahi	Article	368-369
Fekâhat			Article	369
Hikâye	Sanayi'-i Nefise: Erbâb-ı İzdivaç	Nusret Hilmi	Story	370-371
Tarihe Da'ir		Ahmed Refik	Article	372
	Tesîr-keşîde Sözlür	Handan	Proverbs	374
Ciddiyyât-ı Cedîde			Article	375
Şark Mûsikîsi	Kitâb-ı 'ilm-i Mûsikî-i 'Aliyye Vech-el-Hurudat (1)	Bedi'i Münsi	Article	376
	Kantemiroğlu'nun İki Asırlık Nota Mecmu'ası		Article	377
	Tayfun		Theatre Play	378-379
	Reklam		Advertisements	379
Hikmet Çiçekleri			Proverbs	380
	Reklam		Advertisements	Back Cover - 2 - 3

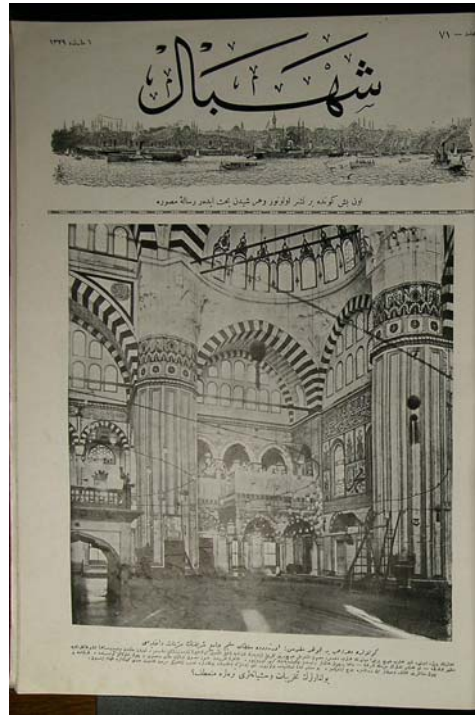
No.68

No: 68				1 Kanun -u Sâni 1328
Column	Article's Title	Writer	Type	Page Number
	Reklam		Advertisements	Inside Cover
	Garâm	Abdülhak Hamid Bey	Poem	382-383
Terâcim-i Ahvâl			Article	382
Şi'ir	Kıyâm	Safvet 'Arifi	Poem	384
Hâdisat ve 'Arise			Article	384-385
	Tesîr-keşîde Sözler	Handan	Proverbs	385
Düşünce	Helal ve Heykel	Falih Rıfkı	Article	386-387
Akvâl-i Akvâm			Article	387
Musâhabe	Terakkiyât-ı Sana'îye Mes'elesi ve Bizde Tarz-ı Telakkisi Ahir Zaman Lügatçesi	Kâmuran Sırrı	Article	388-389
			Article	389
Vesâyık ve Hakâyık	Alüminyum Nerede ve Nasıl İmâl Edilir?	Nusret Hilmi	Article	390-391
Hanımlar İçin	Kardeş Mektupları	Ali Rıza Seyfi	Article	392-393
Herşeyden			Article	393
Asâr-ı Atika	Truva Şehr-i Kâdimi	Cemal	Article	394
Şark Mûsikîsi	Kitâb-ı 'İlm-i Mûsikî-i 'Aliyye Vech-el-Hurudat (1)	Bedi'i Münsi	Article	396-397
	Kantemiroğlu'nun İki Asırlık Nota Mecmu'ası		Article	397
	Tayfun		Theatre Play	398-399
	Reklam		Advertisements	399
	Ev İşleri	A. B.	Article	400
Kitabnâme			Book Review	400
	Reklam		Advertisements	Back Cover - 2

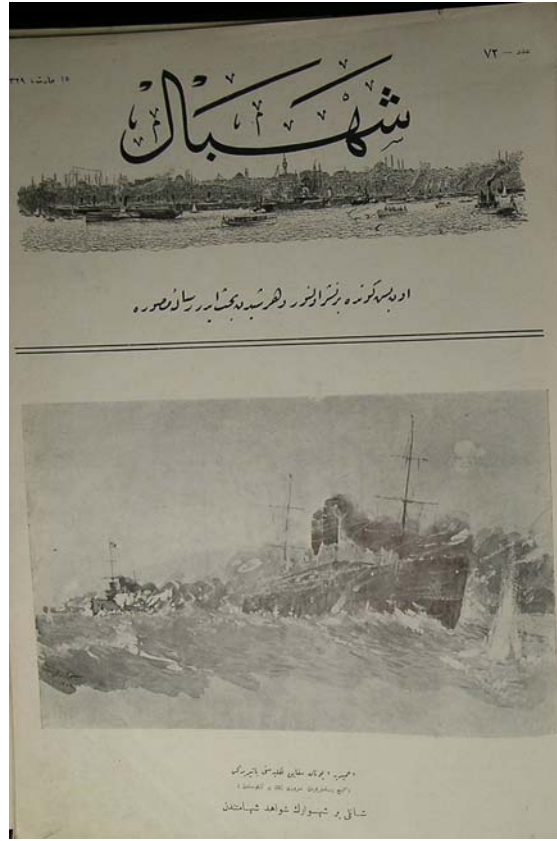
No.70

No: 70				15 Şubat 1328
Column	Article's Title	Writer	Type	Page Number
	Reklam		Advertisements	Inside Cover
	Garâm	Abdülhak Hamid Bey	Poem	422-423
Hadisât ve 'Arise		Rahmetullahi Aleyh	Article	423
	Mâtem-i Milliye: Mahzûn Bir Keder (1)		Article	424-425
	Ölüm	Nigar Binti 'Osman	Poem	425
Hikmet Çiçekleri			Proverbs	425
Şi'ir	Cenk Türküsü	Abdullah Cevdet	Poem	427
	Vatan Mersiyesi	Enis Behiç	Poem	427
Terâcim-i Ahvâl	Ahmed Mithat Efendi (1)	Halil Edhem	Article	428-429
Hikâye	(devam)	Nusret Hilmi	Story	430
Musâhabe-yi Edebiye	Japon Kavmi	İsma'il Hâmi	Article	431-432
Erkâm-ı Hâdisât			Article	432
İlimlerle Fenler		Dr. Rıza Nur	Article	434-435-436
Tarihe Da'ir	Mehmed-i Râbiğ Zamanında Fransız Politikası	Ahmed Refik	Article	436-437
	Yeni İhtira'lar		Article	437
	Tayfun		Theatre Play	438-439
	Reklam		Advertisements	439
	Tesîr-keşîde Sözler	Handan	Proverbs	440
Kitabnâme			Book Review	440
	Reklam		Advertisements	Back Cover - 2

No.71

No: 71				1 Mart 1329
Column	Article's Title	Writer	Type	Page Number
	Reklam		Advertisements	Inside Cover
	Garâm	Abdülhak Hamid Bey	Poem	442-443
	Dahi'-i Edeb 'Abdülhak Hamid Bey		Letter	443
	Efendi'nin İdârehânemize Bir Mektubu			
	Tesîr-keşîde Sözler		Proverbs	444
	Herşeyden	Nigar Binti 'Osman	Article	445
	İngiliz Edebiyatı Numunelerinden	Sâlime Servet Seyfi	Article	445
Musâhabe-yi Fenniye		Kamuran Sırrı	Article	446-447
Hayatdan İstinsah		Fâlih Rıfkı	Article	448-449
Atf-ı Nazar	Fransa'da Re'is-i Cumhur İntihâbına		Article	450-451
	Da'ir Birkaç Söz			
Şi'ir	Biraz da Hande Getir!	Sâ'diye Vesile	Poem	452
	Bir Şehidin Başında	İbrahim Alaaddin	Poem	452-453
	Yeni İhtira'lar		Article	453
Hikmet Çiçekleri			Proverbs	454
Akvâl-i Akvâm			Article	454
Şark Mûsikîsi	Kitab-ı 'İlm-ül Mûsikî	B.M.	Article	456-457
Hikâye	Rû'yâ	Hilmi Nihâd	Story	458-459
Kitabnâme			Book Review	460
	Reklam		Advertisements	Back Cover - 2

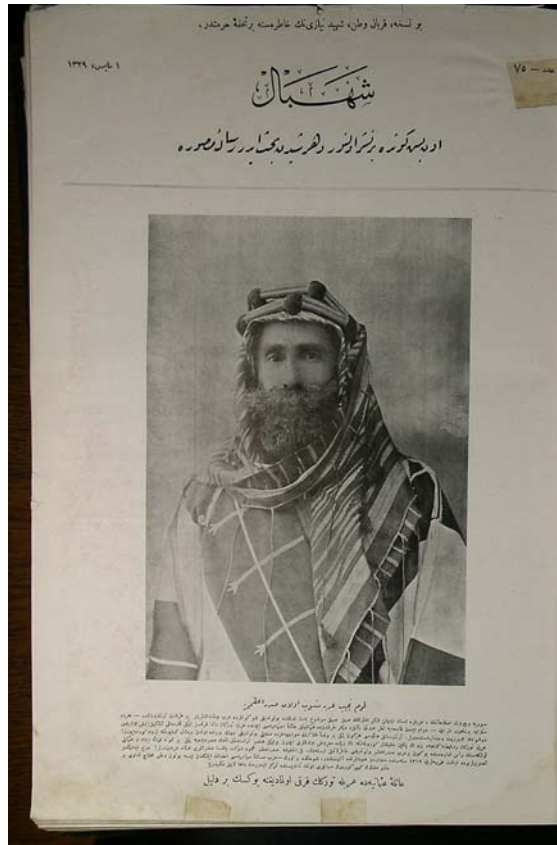
No.72

				15 Mart 132+E20269
No: 72				Page Number
Column	Article's Title	Writer	Type	
	Reklam		Advertisements	Inside Cover
	Garâm	Abdülhak Hamid Bey	Poem	462-463
Terâcim-i Ahvâl	Viktorya'nın Hikâyelerinden - 1	Ali Haydar Emiri	Article	464-465-466
Hikmet Çiçekleri			Proverbs	466
Musâhabe-yi Edebiye	Şa'ir İlhamı	Şehabeddin Süleyman	Article	467-168-169
Herşeyden	Alp Dağı'nda Kartal	Sâlîme Servet Seyfi	Article	469
Şi'ir	Büyük 'Adalet	Safvet Örfi	Poem	470
	Melâl-i Sâm	Halid Fahri	Poem	470
Hanımlar İçin	Kardeş Mektupları		Article	471-472
Asâr-ı 'Atika	Bir Vakit Nasıl İmiş, Şimdi Nasıl Olmuş?	Halil Edhem	Article	473
Musâhabe	Menfa'ât - Milliye - Menfa'ât-ı Şahsiye	Ali Rıza Seyfi	Article	474-475-476
Şark Mûsikîsi	Kitab-ı 'İlm-ül Mûsikî		Article	476-477
Hikâye	Rû'yâ		Story	478-479
	Yeni İhtira'lar		Article	479
	Tesîr-keşide Sözler	Handan	Proverbs	480
Hikmet Çiçekleri		Alfred Kabus	Proverbs	480
Kitabnâme			Book Review	480

No.74

No: 74				15 Nisan 1329
Column	Article's Title	Writer	Type	Page Number
	Reklam		Advertisements	Inside Cover
	Garâm	Abdülhak Hamid Bey	Poem	22-23
Tarihi Simâlar	Canım Hoca	Ahmed Refik	Article	24-25-26-27
	Tesîr-keşîde Sözler	Handan	Proverbs	27
	Ma'şûk -i Hayaliyeme	Süleyman Nazif	Poem	28
İrtisâm -ı Hâdisât	Merhum Hâlis Efendi		Article	28
	Kardeş Mektupları	Ali Rıza Seyfi	Article	29
Musâhabe-yi Fenniye Şark Mûsikîsi		Kamuran Sırrı	Article	32-33
	Kitab-ı 'İlm-ül Mûsikî		Article	34-35
	Müteveffâ Kemânî Tatyos Efendi		Article	35
Terâcim-i Ahvâl	Viktorya'nın Hikâyelerinden - 3	Ali Haydar Emiri	Article	35-36
Hadise ve 'Arise			Article	36
Sanayi'-i Nefîse	San'at Bizâtihi İçtimâ'idir	Şehabeddin Süleyman	Article	37-38-39
	Reklam		Advertisements	39
Akvâl-i Akvâm			Article	40
Hikmet Dikenleri		Sühreverdi	Proverbs	40
Kitabnâme			Book Review	40
	Reklam		Advertisements	Back Cover - 2

No.75

No: 75				1 Mayıs 1329
Column	Article's Title	Writer	Type	Page Number
	Reklam		Advertisements	Inside Cover
	Garâm	Abdülhak Hamid Bey	Poem	42-43
Musâhabe	Hakikatde Vahime-i Mes'uliyet	Şehabeddin Süleyman	Article	44-45
Hikmet Dikenleri		Sühreverdi	Proverbs	45
Asâr-ı 'Atika	Kayıkâne Ocağı	Halil Edhem	Article	46-47-48
Şi'ir	Ergân-ı Giryân	Sa'diye Vesile	Poem	49
	Validem İçin	Fa'ik 'Ali	Poem	49
Tarihe Da'ir	Tarih-i Kadîm Nasıl Ta'kib Olunur?		Article	49-50-51
Hâdise ve 'Adese	Osmanlı Tayyareciliği Hakkında	Ali Rıza Seyfî	Article	51-52-53
Hikâye	İhtiyarlar	Halil Nihâd	Story	54-55-56-57
Şark Mûsikîsi	Kitab-ı 'İlm-ül Mûsikî		Article	58-59
	Reklam		Advertisements	59
	Tesîr-keşîde Sözler		Proverbs	60
	Tashih		Announcement	60
Kitabnâme			Book Review	60
	Reklam		Advertisements	Back Cover - 2

No.76

No: 76				15 Mayıs 1329
Column	Article's Title	Writer	Type	Page Number
	Reklam		Advertisements	Inside Cover
	Garâm	Abdülhak Hamid Bey	Poem	62-63
Tarihi Simâlar	Kabakçı Mustafa	Ahmed Refik	Article	64-65-66-67
Hikmet Dikenleri		Sühreverdi	Proverbs	67
Sıhhat-u Hayat	Sinir Halleri	Dr. Rusçuklu Hakkı	Article	68-69
	Esir	Hıfzı Tevfik	Poem	70-71-72
	Şelâle'-i Ümid	Sâlîme Servet Seyfi	Article	73
	Tesîr-keşîde Sözler	Handan	Proverbs	73
Musâhabe	Muhârebede Çocuklar	Binbaşı Cemil	Article	74-75-76
Şark Mûsikîsi	Kitab-ı 'İlm-ül Mûsikî	B.M.	Article	76-77
Sanayi'-i Nefise	San'at ve Ahlak	Şehabeddin Süleyman	Article	78-79-80
	Reklam		Advertisements	79
Kitabnâme			Book Review	80
	Reklam		Advertisements	Back Cover - 2

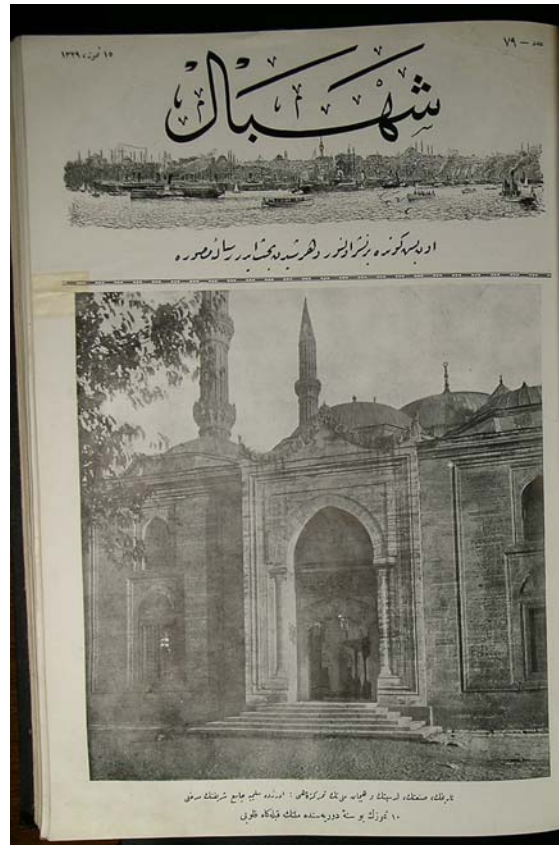
No.77

				15 Haziran 1329
No: 77				Page Number
Column	Article's Title	Writer	Type	
	Reklam		Advertisements	Inside Cover
	Garâm	Abdülhak Hamid Bey	Poem	82-83
Sıhhat-u Hayat	Sinir Halleri	Dr. Rusçuklu Hakkı	Article	84-85
Hikâye	Kokanyan Rahibi	Halil Nihâd	Story	86-87-88
Irak Mektupları		Bedî' Nuri	Article	88-89-90-91
İlimlerle Fenler	Dar'ül Mu'alliminde Toprak İşleri	İsmâ'il Hakkı	Article	92-93-94
Şi'ir	Vatan	Sa'diye Vesile	Poem	94
	Buhrân	Enis Behiç	Poem	94
	Niyazi İçin	A. Seyfettin	Article	94
	Tepe		Article	95
	Ah... Ey Benim Ruhum	Mehmet Enis	Article	95
	Teşekkür		Announcement	95
	Şehbâl'in Altın Madalyası		Announcement	95
Şark Mûsikîsi	Kitab-ı 'İlm-ül Mûsikî	B.M.	Article	96-97
Sanayi-i Nefîse	Ahlak ve San'at - 2	Şehabeddin Süleyman	Article	98-99
	Reklam		Advertisements	99
	Leylek	Selahaddin Enis	Article	100
Kitabnâme			Book Review	100
	Reklam		Advertisements	Back Cover - 2

No.78

No: 78				1 Temmuz 1329
Column	Article's Title	Writer	Type	Page Number
	Reklam		Advertisements	Inside Cover
	Garâm	Abdülhak Hamid Bey	Poem	102-103
Musâhabe	Ordularda Casusluğun Zübde'-i Tarihiyesi	Binbaşı Cemil	Article	104-105-106
Musâhabe-yi Fenniye	Kalem	Ali Rıza Seyfî	Article	107-108-109
Irak Mektupları	2	Bedî' Nuri	Article	110-111-112
Hâdise ve 'Adese			Article	112
Şi'ir	Sukût	Hıfzı Tevfik	Poem	113
Tarihi Simâlar	Çalık Ahmed	Ahmed Refik	Article	114-115-116
Şark Mûsikîsi	Kitab-ı 'İlm-ül Mûsikî	B.M.	Article	116-117
Sanayi'-i Nefîse	Sanayi'-i Nefîse ve Harb	Nazmi Ziyâ	Article	118-119-120
Kitabnâme			Book Review	120
	Reklam		Advertisements	Back Cover - 2

No.79

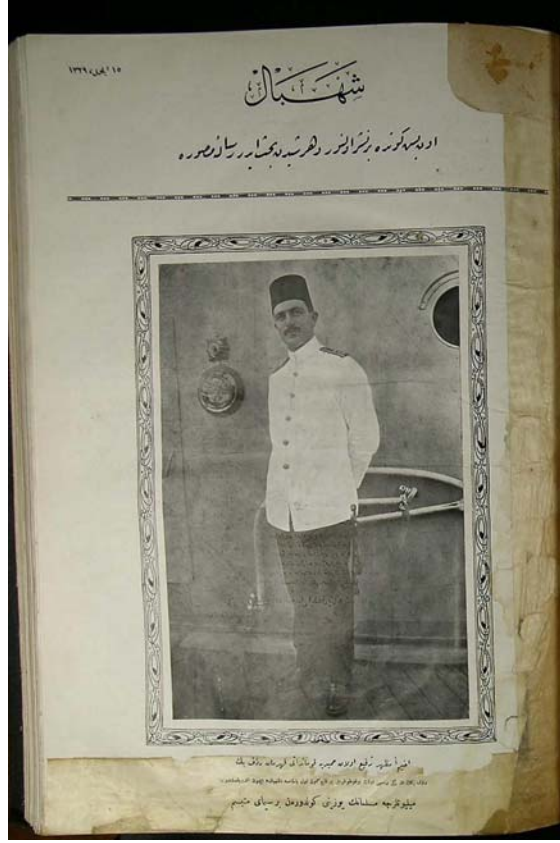
No: 79				15 Temmuz 1329
Column	Article's Title	Writer	Type	Page Number
	Reklam		Advertisements	Inside Cover
	Garâm	Abdülhak Hamid Bey	Poem	122-123
Tarihi Simâlar	Çatık Ahmed (devam)	Ahmed Refik	Article	124-125-126- 127
Musâhabe-yi Edebiye	Münekkid (1)	Şehabeddin Süleyman	Article	127-128-129
Şi'ir	Şarkı	Nigar Binti 'Osman	Poem	130
	Asker!	Sadri	Poem	130
	Kartal!	Enis Behiç	Poem	130-131
Musâhabe	Kadınlık Da'vasından - 1	Sâlîme Servet Seyfî	Article	131
Ciddiyyât ı Cedîde	Şimendifer Vagonlarının Ve Otomobil, Otobüs Arabalarının Elektrikle Tenviri	Kâmurân Sırrı	Article	132-133-134- 135
Şark Mûsikîsi	Kitab-ı 'İlm-ül Mûsikî		Article	136-137
Sanayi'-i Nefîse	Müzeler ve Şehirler	Nazmi Ziyâ	Article	138-139-140
	Reklam		Advertisements	140
Kitabnâme			Book Review	140
	Reklam		Advertisements	Back Cover - 2

No.81

**Muhib -i Millimiz
Mösyö Piyer Loti'nin Şerefine
İthâf**

No: 81				1 Eylül 1329
Column	Article's Title	Writer	Type	Page Number
	Reklam		Advertisements	Inside Cover
Musâhabe-yi Edebiye Şi'ir	Macarlar - 1	Ali Rıza Seyfi	Article	162-163-164
	Anayurdu	Sadri	Poem	165
	Kartal!	Enis Behiç	Poem	165-166-167
	Osmanlıların Sınıf-ı Münevveri, Piyer Loti Hakkında Ne Düşünüyor?		Article	168
	Erbâb-ı Kalemimizin Muhib-i Millimiz Hakkındaki İhtisâslarından Bir Nebze		Article	169
	Milletin Piyer Loti Hakkındaki Halâs-ı Hissiyatına Tercüman Olmak İçin		Article	170
	Memleketimizin Zübde-i Mütefekkirini		Article	171
	Karşısında Piyer Loti Mehâfil-i Fikriyemiz Piyer Loti İçin		Article	172-173
Musâhabe	Ne Söylüyor?			
	Kadınlık Da'vasından	Sâlîme Servet Seyfi	Article	173
Hikâye	Mösyö Saken'in Keçisi	Halil Nihad	Story	174-175-176
	Ahir Zaman Lügatçesi	Handan	Article	176
Ciddiyyat-ı Cedîd		Kâmurân Sırrı	Article	177-178
Şark Mûsikîsi	Kitab-ı 'İlm-ül Mûsikî		Article	179
Kitabnâme			Book Review	180
	Reklam		Advertisements	180-Back Cover

No.82

No: 82				15 Eylül 1329
Column	Article's Title	Writer	Type	Page Number
	Reklam		Advertisements	Inside Cover
Hatırât ve Tahsisâtıdan		Uşakizâde Halit Ziya	Article	182-183-184
	Şifâ-yı Vahdet	Mehmed Ra'uf	Article	185-186-187
	Hayatdan İstinsah : İstanbul	Mustafa Haluk	Article	188
Musâhabe	Kadınlık Da'vasından	Sâlîme Servet Seyfi	Article	189-190
	Tesîr-keşîde Sözlür	Handan	Proverbs	190
Musâhabe-yi Edebiye	Macarlar - 2	Ali Rıza Seyfi	Article	191-192
Şi'ir	Kartal!	Enis Behiç	Poem	193
Herşeyden	Sultan Olmuş Bir Fransız Kızı	Behic 'A.	Article	194-195
Terâcim-i Ahvâl	Ressam Seyyid Bey		Article	195
Şark Mûsikîsi	Kitab-ı 'İlm-ül Mûsikî		Article	196-197
	İntizad -Tezad : Büyük Hikâye	Şehabeddin Süleyman	Story	198-199
	Reklam		Advertisements	199-200
Kitabnâme			Book Review	200
	Reklam		Advertisements	Back Cover

No.83

				1 Teşrin -i Evvel 1329
Column	Article's Title	Writer	Type	Page Number
	Reklam		Advertisements	Inside Cover
	"Şehbâl" İsmindeki Kütübhâne ve Ticâretlerin Hiçbiriyle Risâlemizin İrtibât-ı Münâsebeti Olmadığını Kari'yîn-i Muteremenin İnzâr-ı Dikkatine 'Arz Ederiz.		Announcement	Inside Cover
Hatırât ve Tahsisâtından		Uşakizâde Halit Ziya	Article	202-203-204
Tedkikât-ı Edebiye	Shelley: Hayatı ve Eserleri	Mehmed Ra'uf	Biography	204-205-206
	Hayatdan İstinsah : Hoca Efendi?	Selahaddin Enis	Article	207
Hikmet Dikenleri Hâdise ve 'Arise		Sühreverdi	Proverbs	207
	İstanbul Elektrikli Tramvayları Hakkında		Article	208-209
İntibâ'ât	Hamidiye	Mustafa Haluk	Article	209
	Tasvirde Kalmış Bir Tanzimat Abidesi	İhsan	Article	210-211
Musâhabe-yi Edebiye	Macarlar - 3	Ali Rıza Seyfî	Article	212-213-214- 215
Şark Mûsikîsi	Kitab-ı 'İlm-ül Mûsikî		Article	216-217
Sihhat ve Hayat	Sinir Halleri	Doktor Ruşçuklu Hakkı	Article	218-219
	Reklam		Advertisements	219
Kitabnâme			Book Review	220
	Reklam		Advertisements	Back Cover

No.84

No: 84		15 Teşrin -i Evvel 1329		
Column	Article's Title	Writer	Type	Page Number
	"Şehbâl" İsmindeki Kütübhâne ve Ticâretlerin Hiçbiriyle Risâlemizin İrtibât-ı Münâsebeti Olmadığını Kari'yîn-i Muteremenin İnzâr-ı Dikkatine 'Arz Ederiz. Reklam		Announcement	Inside Cover
Tedkikât-ı Edebiye Sıhhat ve Hayat	Shelley: Hayatı ve Eserleri - 2 Sinir Halleri	Mehmed Ra'uf Doktor Ruşuklu Hakkı	Advertisements Biography Article	Inside Cover 222-223 224-225-226
Hikmet Dikenleri İntibâ'ât	Hicran Akşamları	Sühreverdi Mustafa Haluk	Proverbs Article	226 227
Musâhabe-yi Edebiye Hanımlar İçin	Macarlar - 4 Kadınların Bahtiyar Olduğu Bir Memleket	Ali Rıza Seyfi Behiç 'A.	Article Article	228-229-230 230-231
Musâhabe-yi Fenniye Şi'ir	Hayat ve Elektrik Şâ'irlik... Unutma ki!...	Kâmuran Sırrı Enis Behiç Hıfzı Tevfik	Article Poem Poem	232-233-234 235 236
Şark Mûsikîsi Hikâye	Kitab-ı 'İlm-ül Mûsikî Muharririn Rü'yası	Mehmed Emin	Article Story	236-237 238-239-240
Kitabnâme	Reklam		Advertisements	239
			Book Review	240
	Reklam		Advertisements	Back Cover

شهر آمل

ادبیه کونیه، بزرگاتر و لرزه بخبر ران سرور

نشر در هفته نامه آمل

مرد زارنده، مستطاف کورانی، سوار بر اسب مستطاف خیل (فرانسیس)

No: 85				1 Teşrin -i Sâni 1329
Column	Article's Title	Writer	Type	Page Number
	"Şehbâl" İsmindeki Kütübhâne ve Ticâretlerin Hiçbiriyle Risâlemizin İrtibât-ı Münâsebeti Olmadığını Kari'yîn-i Muteremenin İnzâr-ı Dikkatine 'Arz Ederiz.		Announcemnt	Inside Cover
	Reklam		Advertisements	Inside Cover
	"Şehbâl" Kari'lerine Kur'a İle 5000 Kuruş Hediye Takdim Ediyor!		Announcement	242
Tedkikât-ı Edebiye	Shelley: Hayatı ve Eserleri - 3	Mehmed Ra'uf	Biography	243-244
	Ahir Zaman Lügatçesi	Handan	Article	244
Hikmet Dikenleri		Sühreverdi	Proverbs	245
	Tashih		announcement	245
	Solmuş Çiçekler	Mehmed Enis	Article	248-249
Sıhhat ve Hayat	Sinir Halleri	Doktor Rusçuklu Hakkı	Article	250-251-252
Şark Mûsikisi	Kitab-ı 'İlm-ül Mûsikî		Article	252-253
İlimlerle Fenler	Fünûn-u Hava'yye 'Aleminde	Tayyareci Ken'an	Article	254-255-256-257
Sanayi'-i Nefise	Resim Dersleri ve Memleketimizde Tarz -ı Tedrisi	Ali Sâmi	Article	258-259
Kitabnâme			Book Review	260
	Reklam		Advertisements	260

No.86

				15 Teşrin -i Sâni 1329
No: 86				Page Number
	"Şehbâl" İsmindeki Kütübhâne ve Ticâretlerin Hiçbiriyle Risâlemizin İrtibât-ı Münâsebeti Olmadığını Kari'yîn-i Muteremenin İnzâr-ı Dikkatine 'Arz Ederiz. Reklam		Announcement	Inside Cover
Hatırât ve Tahassüsât-dan Musâhabe	Çocuklarımin Mektubu	Uşakizâde Halit Ziya	Advertisements Article	Inside Cover 262-263
	Mâziden Hale	Hüseyin 'Arif	Article	264-265
	"Şehbâl" Kari'lerine Kur'a İle 5000 Kuruş Hediye Takdim Ediyor!		Announcement	266
İntibâ'ât	Akşam Du'ası	Mustafa Haluk	Article	267
Asâr-ı 'Atika Hikmet Dikenleri Şark Mûsikîsi	Sard Harabeleri	Mendel	Article	268-269
	Mûsikî Usûllerinin Nizâma Tatbiki	Sühreverdi	Proverbs	269
	Ma'lublar ve Gurûblar...	Enis Behiç	Article	270-271
Musâhabe-yi İçtimâ'îye Musâhabe-yi Edebiye	Yeni Terbiye Cereyânları	Enis Behiç İsma'il Hakkı	Poem Article	271 272-273-274- 275
	Macar Edebiyatı Numuneleri	Ali Rıza Seyfi	Article	276-277
	Solmuş Çiçekler	Mehmed Enis	Article	278-279
Kitabnâme	Reklam		Advertisements	279
	"Şehbâl" in Kur'a Kuponu -1 (İptal Edilmiştir)		Book Review Announcement	280 280
	Reklam		Advertisements	Back Cover

No.87

				1 Kânun -i Evvel 1329
No: 87				
Column	Article's Title	Writer	Type	Page Number
	"Şehbâl" İsmindeki Kütübhâne ve Ticâretlerin Hiçbiriyle Risâlemizin İrtibât-ı Münâsebeti Olmadığını Kari'yîn-i Muteremenin İnzâr-ı Dikkatine 'Arz Ederiz. Reklam		Announcement	Inside Cover
Hatırât ve Tahassüsâtıdan	Eyüp Cami'inde	Uşakizâde Halit Ziya	Advertisements	Inside Cover
Tedkikât-ı Edebiye	Shelley: Hayatı ve Eserleri - 4	Mehmed Ra'uf	Article	282-283
İntibâ'ât	İstanbul Evleri	Mustafa Haluk	Biography	284-285
	Asi İrade	İlyas Mahir	Article	286-287
	Bercededir		Poem	287
Şi'ir	Ruhum Bir Hükümdâr-ı Sâkıttır	Fâ'ik 'Ali	Poem	287
Asâr-ı 'Atika	Şark Minyatürleri	Halil Edhem	Article	288-289
	Kari'yîn-i Muhteremeye	İdare	Announcement	289
Hanımlar İçin	"Muhadderât-ı İslam" Hakkında - Fânûs-u Hayal	Sâlîme Servet Seyfi	Article	290-291
Hikmet Dikenleri		Sühreverdi	Proverbs	291
Sıhhat-ı İ'tina	Sıhhat ve Medeniyet	Doktor Galib Ata	Article	292-293
Musâhabe-yi Fenniye	Menâkıb-ı Hava'iyede Telsiz Telefon Tetbikâtına Da'ir Solmuş Çiçekler	Kâmuran Sırrı	Article	294-295
		Mehmed Enis	Article	296-297
Sanayi'-i Nefise Kitabnâme	İstanbul Şehri Muhîblerine	Nazmi Ziya	Article	298-299
	Reklam		Book Review	299-300
	"Şehbâl"ın Kur'a Kuponu -2 (İptal Edilmiştir)		Advertisements	300
			Announcement	300

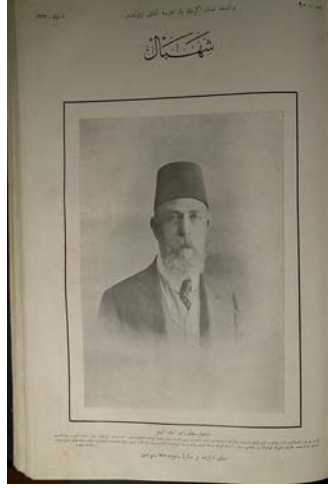
No.88

No: 88				15 Kânun -i Evvel 1329
Column	Article's Title	Writer	Type	Page Number
	"Şehbâl" İsmindeki Kütübhâne ve Ticâretlerin Hiçbiriyle Risâlemizin İrtibât-ı Münâsebeti Olmadığını Kari'yîn-i Muteremenin İnzâr-ı Dikkatine 'Arz Ederiz.		Announcement	Inside Cover
	Reklam		Advertisements	Inside Cover
Hatırât ve Tahassüsât'dan	Rüzgar Eserken	Uşakizâde Halit Ziya	Article	302-303
Şark Mûsikîsi	Mûsikî Usûllerinin Nizâma Tatbiki - 2	Enis Behiç	Article	304-305
Musâhabe-yi İçtimâ'îye	Bulgaristan'da Sanayi'-i Nefisenin İntibah Derecesi Hakkında	Hüseyin 'Arif	Article	306-307
Tedkikât-ı Edebiye	Kari'yîn -i Muhteremeye	İdare	Announcement	307
	Shelley: Hayatı ve Eserleri	Mehmed Ra'uf	Biography	308-309
Musâhabe-yi Fenniye	Elektrik ve Tabi'at	Kâmuran Sırrı	Article	310-311
	Muhib-i Muhteremimiz Mösyö Piyer Loti'nin "Şehbâl"e Bir Mektubu		Letter	311
Tiyatro			Theatre Play	312-313
İlimlerle Fenler	Fünûn-u Hava'îye 'Aleminde Santoz Dumanı	Yusuf Ken'an	Article	314-315-316
Sanayi'-i Nefîse	Solmuş Çiçekler	Mehmed Enis	Article	316-317
	Osmanlı Ressamlığı Hangi Gayeye Ma'tuf Olmalıdır?	Ali Sâmî	Article	318-319
Kitabnâme	Reklam		Advertisements	319
			Book Review	320
	Reklam		Advertisements	320

No.89

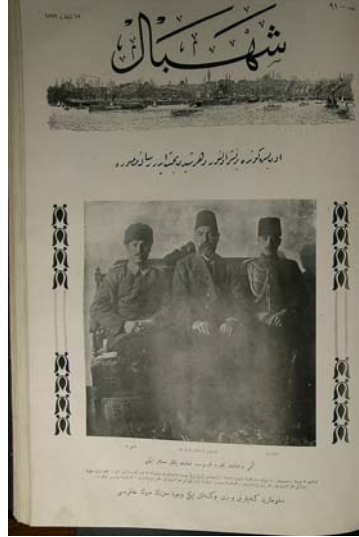
No: 89		15 Kânun -i Sâni 1329		
Column	Article's Title	Writer	Type	Page Number
	"Şehbâl" İsmindeki Kütübhâne ve Ticâretlerin Hiçbiriyle Risâlemizin İrtibât-ı Münâsebeti Olmadığını Kari'yîn-i Muteremenin İnzâr-ı Dikkatine 'Arz Ederiz.		Announcement	Inside Cover
	Reklam		Advertisements	Inside Cover
Hatırât ve Tahassüsâtıdan	Eşyâmın Arasında	Uşakizâde Halit Ziya	Article	322-323-324
	Kari'yîn-i Muhteremeye	İdare	Announcement	322
Tiyatro		Ertuğrul Muhsin	Theatre Play	324-325
Hâdiseler ve 'Adese			Article	326
İntibâ'ât	Tesîr-keşîde Sözlere Hicran Akşamları-2	Handan Mustafa Haluk	Proverbs Article	326 327
Musâhabe-yi İçtimâ'îye	Berçeste Bulgarların Terbiyesi-i Milliyesinde Sanayi'-i Neffisenin Kıymeti	Hüseyin 'Arif	Poem Article	327 328-329-330
Hikmet Dikenleri Şi'ir		Sühreverdi	Proverbs	330
	Heder Oldu	Nigar Binti 'Osman	Poem	331
İlimlerle Fenler	Cihaz Takımları Fünun-u Hava'îye 'Aleminde Santos Duman	Enis Behiç Yusuf Ken'an	Poem Article	331 332
Spor		Selim Sırrı	Article	333-334
	Avusturya İmparatoru ve "Şehbâl"		Article	334
Musâhabe	Denizde Ölüm	Ali Rıza Seyfi	Article	335-336-337
	Solmuş Çiçekler	Mehmed Enis	Article	338-339
	Reklam		Advertisements	339
	Kur'a		Announcement	339
	Numarası:2570			
Kitabnâme			Book Review	340
	"Şehbâl"ın Kur'a Kuponu - 4		Announcement	340
	Reklam		Advertisements	Back Cover

No.90

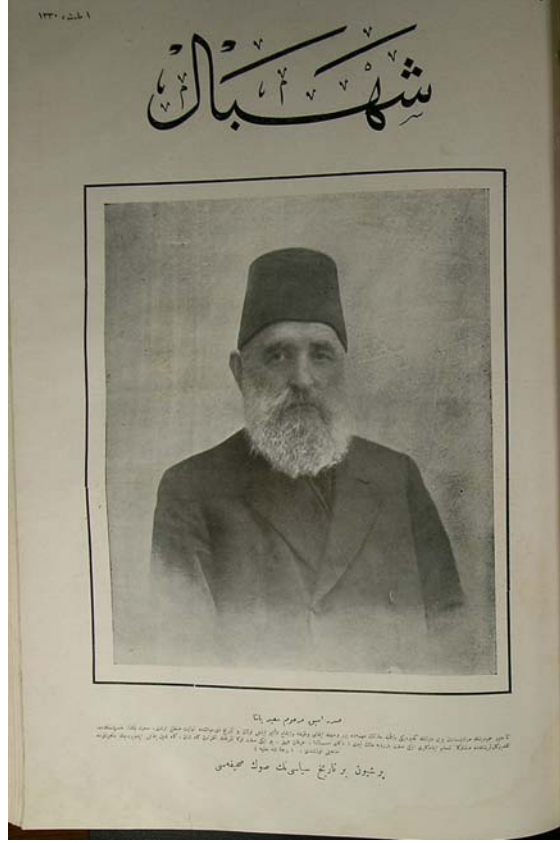
**Bu Nüsha
Üstâd -ı Ekrem'in Yad -ı
Muteremine
İthâf Olunmuştur**

No: 90				1 Şubat 1329
Column	Article's Title	Writer	Type	Page Number
	"Şehbâl" İsmindeki Kütübhâne ve Ticâretlerin Hiçbiriyle Risâlemizin İrtibât-ı Münâsebeti Olmadığını Kari'yîn-i Muteremenin İnzâr-ı Dikkatine 'Arz Ederiz. Reklam		Announcement	Inside Cover
Hatırât ve Tahassüsâtıdan	Bir Leyl-i Müstesnâ	Uşakizâde Halit Ziya	Advertisements	Inside Cover
	Muhterem Kari'lere	İdare	Article	342-343-344
Şi'ir	Hicle'-i Heres	Fa'ik 'Ali	Announcement	343
	Ekrem Bey İçin	Hıfzı Tevfik	Poem	344
Spor		Selim Sırrı	Poem	344
Musâhabe-yi Fenniye	Kimya-yı Semavi	Abdülfeyyaz Tevfik	Article	345-346
Hikmet Dikenleri		Sühreverdi	Article	347-348
Sıhhat ve Hayat	Sinir Halleri	Doktor Ruşçuklu Hakkı	Proverbs	348
			Article	349
İntibâ'ât	Üstâd-ı Ekrem	Halil Nihad	Article	350
Hâdis ve 'Adese	Hamza Bey Hakkında	Selahaddin Eyyübi	Article	351
Musâhabe-yi İçtimâ'îye	Bulgaristan'da Sanayi'-i Nefisenin İntibah-ı Milliye Derece'-i Te'siri	Hüseyin Arif	Article	352-353-354
Tedkikât-ı Edebiye	Shelley: Hayatı ve Eserleri	Mehmed Ra'uf	Biography	355-356-357
	Solmuş Çiçekler	Mehmed Enis	Article	358-359
	Tavsiye'-i 'İlmiye		Announcement	359
	Reklam		Advertisements	359
Kitabnâme			Book Review	360
	Reklam		Advertisements	Back Cover

No.91

No: 91			15 Şubat 1329	
Column	Article's Title	Writer	Type	Page Number
	Reklam		Advertisements	Cover
	"Şehbâl" İsmindeki Kütübhâne ve Ticâretlerin Hiçbiriyle Risâlemizin İrtibât-ı Münâsebeti Olmadığını Kari'yîn-i Muteremenin İnzâr-ı Dikkatine 'Arz Ederiz.		Announcement	Inside Cover
	Reklam		Advertisements	Inside Cover
Hatırât ve Tahassüsâtından Musâhabe	Tayf-ı Mâzi	Uşakizâde Halit Ziya	Article	362-363
	Adâb-ı Kelam ve San'at-ı Musâhabete Da'ir	Ali Rıza Seyfi	Article	364-365
Musâhabe-yi İçtimâ'îye	Nisa'ıyyûn - Safır İcat	Sâlîme Servet Seyfi	Article	366-367
Asâr-ı Atika	Arkadyos Sütunu Bâkiyesi		Article	367
	Tashih	İdare	Announcement	367
	İdarenin İhtarları		Announcement	367
Şark Mûsikîsi	Mûsikî Usûllerinin Nizâma Tatbiki -3	Enis Behiç	Article	368-369
Tedkikât-ı Edebiye	Shelley	Mehmed Ra'uf	Article	370-371
	Berceste		Poem	371
Tarihe Da'ir	Papa "İkinci Pi" Sultan Fatih'e Garib Bir Mektubu	Ahmed Sa'ib	Article	372-373
Hikmet Dikenleri		Sühreverdi	Proverbs	373
Bir Münzevinin Defterinden	Edebiyet Hakkında	Mustafa Haluk	Article	374-375
Spor		Selim Sırrı	Article	376-377
	Solmuş Çiçekler	Mehmed Enis	Article	378-379
	Tavsiye-i 'İlmiye		Announcement	379
	Reklam		Advertisements	379
Kitabnâme			Book Review	380
	Reklam		Advertisements	Back Cover

No.92

No: 92			1 Mart 1330	
Column	Article's Title	Writer	Type	Page Number
	Reklam		Advertisements	Cover
	"Şehbâl" İsmindeki Kütübhâne ve Ticâretlerin Hiçbiriyle Risâlemizin İrtibât-ı Münâsebeti Olmadığını Kari'yîn-i Muteremenin İnzâr-ı Dikkatine		Announcement	Inside Cover
	Reklam		Advertisements	Inside Cover
Hatırât ve Tahassüsâtдан	Şehr-i Meçhul	Uşakizâde Halit Ziya	Article	382-383
Sihhat ve Hayat	Sinir Halleri	Doktor Rusçuklu Hakkı	Article	385-386
Musâhabe	Cihanın En Eski Hikâyesi: Otuzüç Asır Evvel Nasıl Yazarlardı?	Ali Rıza Seyfi	Article	387-388-389-390-391-392
Hikâye	Şat Sahillerinde	Siyum Bike	Story	392-393
İlimlerle Fenler		Yusuf Ken'an	Article	394-395
	Bercesteler		Poem	395
Tiyatro	İfâ-yı Hidmet		Theatre Play	396
	Solmuş Çiçekler	Mehmed Enis	Article	398-399-400
	Reklam		Advertisements	399
	İdarenin İhtarları		Announcement	400
Kitabnâme			Book Review	400
	Reklam		Advertisements	Back Cover

No.93

No: 93		15 Mart 1330		
Column	Article's Title	Writer	Type	Page Number
	Reklam		Advertisements	Cover
	"Şehbâl" İsmindeki Kütübhâne		Announcement	Inside Cover
	ve			
	Ticâretlerin Hiçbiriyle			
	Risâlemizin			
	İrtibât-ı Münâsebeti Olmadığını			
	Karî'yîn-i Muteremenin İnzâr-ı			
	Dikkatine			
	'Arz Ederiz.			
	Reklam		Advertisements	Inside Cover
	İdarenin İhtarları		Announcement	402
Tedkikât-ı	Shelley	Mehmed Ra'uf	Article	402-403
Edebiye				
İlimlerle Fenler	Türk Taht-el Bahircileri	Ali Rıza Seyfi	Article	404-405-406-407
Şark Mûsikîsi	Mûsikî Usûllerinin Nizâma	Enis Behiç	Article	408-409
	Tatbiki -4			
Hikmet Dikenleri		Sühreverdi	Proverbs	409
Tiyatro	İfâ-yı Hidmet		Theatre Play	410-411
	Bercesteler		Poem	410
Musâhabe-yi	Bulgar Sanayi'-i Nefise	Hüseyin Arif	Article	412-413-414-
İçtimâ'îye	Mektebi			415-416
Hikâye	Şat Sahillerinde	Siyum Bike	Story	416-417
	Solmuş Çiçekler	Mehmed Enis	Advertisements	418-419-420
	Reklam		Advertisements	419
Kitabnâme			Book Review	420

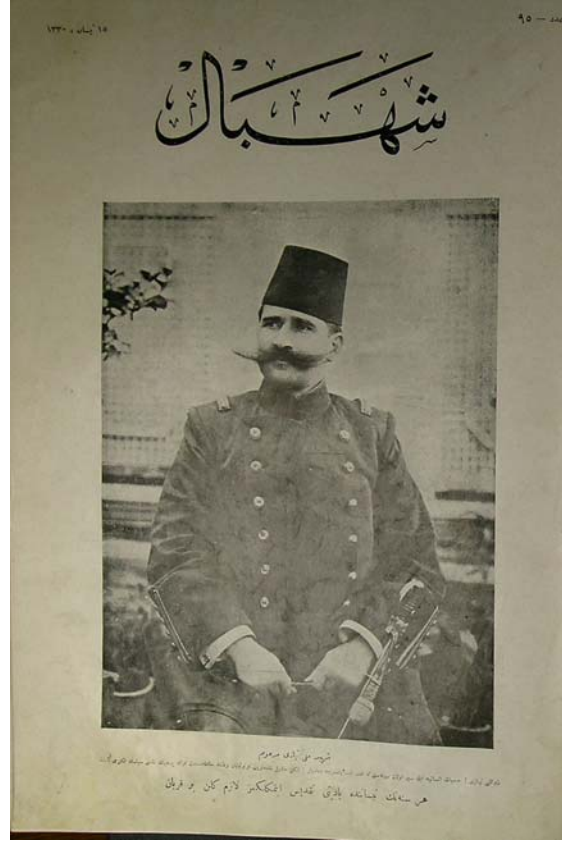

No.94

No: 94

1 Nisan 1330

Column	Article's Title	Writer	Type	Page Number
	Reklam		Advertisements	Cover
	"Şehbâl" İsmindeki Kütübhâne		Announcement	Inside Cover
	ve			
	Ticâretlerin Hiçbiriyle			
	Risâlemizin			
	İrtibât-ı Münâsebeti Olmadığını			
	Kari'yîn-i Muteremenin İnzâr-ı			
	Dikkatine			
	'Arz Ederiz.			
	Reklam		Advertisements	Inside Cover
Tedkikât-ı Edebiye	Charles Dickens	Mehmed Ra'uf	Article	422-423
	Ba'is-i Mefhûret İki Mektub		Letter	423
	İdarenin İhtarları		Announcement	423
Spor		Selim Sırrı	Article	424-425
	Bercesteler		Poem	425
Şi'ir	Ah... Sen!	A. Seyfeddin	Poem	425
İlimlerle Fenler	Türk Taht-el Bahircileri	Ali Rıza Seyfî	Article	426-427
Tiyatro	İfâ-yı Hidmet		Theatre Play	428-429
Musâhabe-yi	Bulgar Sanayi'-i Nefise	Hüseyin 'Arif	Article	430-431
İçtimâ'îye	Mektebi:Nakış			
	ve Çinicilik Kısım			
Musâhabe	Alfred Duran'a Ait Bir Hatıra	Abdurrahman 'Osman	Article	432-433
Hikmet Dikenleri		Sühreverdi	Proverbs	433
Hikâye	Şat Sahillerinde		Story	434-435
Terâcim-i Ahvâl	Tomas A. Edison	Kâmurân Sırrı	Article	436-437
İntibâ'ât	Bahar Aşkı	Mustafa Haluk	Article	437-438
	Somuş Çiçekler	Mehmed Enis	Article	438-439-440
	Tavsiye'-i 'İlmiye		Announcement	439
	Reklam		Advertisements	439 - Back Cover

No.95

				15 Nisan 1330
No: 95				Page Number
Tedkikât-ı Edebiye	Bir Hikâye-i 'Aşk-u Elem	Mehmed Ra'uf	Article	442-443
Hikmet Çiçekleri			Proverbs	443
	"Şehbâl"ın 5000 Kuruşluk Hediye-i Nakdiye Kur'ası Çekildi!		Announcement	443
Sihhat ve Hayat	Sinir Halleri	Doktor Rusçuklu Hakkı	Article	444-445-446
	Tesîr-keşîde Sözlür	Handan	Proverbs	446
	Hayatdan İstinsah	Fu'at Rıza	Article	447
	Bercesteler		Poem	447
Şi'ir	În 'ikas	Enis Behiç	Poem	448-449
	Serâb	Safvet 'Örfii	Poem	449
Hikmet Dikenleri		Sühreverdi	Proverbs	450
Musâhabe-yi		Hüseyin Arif	Article	450-451-452
İçtimâ'îye				
Hikâye	Şat Sahillerinde	Siyum Bike	Story	452-453
Spor	Kars Ve Mızrak	Selim Sırrı	Article	454-455
Tiyatro	İfâ-yı Hidmet		Theatre Play	456-457
	Solmuş Çiçekler		Article	458-459
Kitabnâme			Book Review	460
	"Şehbâl"ın Hediye-i Nakdiye Kur'ası Çekildi! (Kazananlar)		Announcement	460

No.96

No: 96

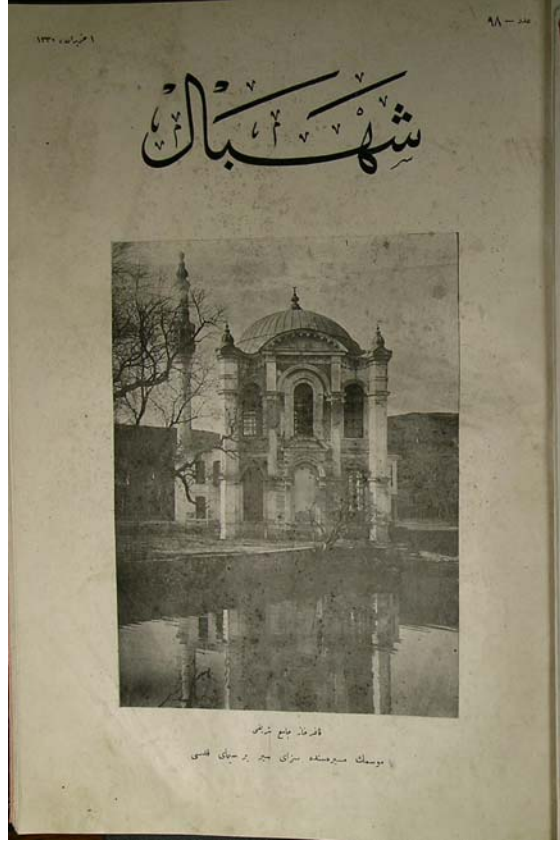
1 Mayıs 1330

Column	Article's Title	Writer	Type	Page Number
	Reklam		Advertisements	Cover
	"Şehbâl" İsmindeki Kütübhâne		Announcement	Inside Cover
	ve			
	Ticâretlerin Hiçbiriyle			
	Risâlemizin			
	İrtibât-ı Münâsebeti Olmadığını			
	Kari'yîn-i Muteremenin İnzâr-ı			
	Dikkatine			
	'Arz Ederiz.			
	Reklam		Advertisements	Inside Cover
Tedkikât-ı	Bir Hikâye-i 'Aşk-u Elem -2	Mehmed	Article	462-463
Edebiye		Ra'uf		
Bir Münzevinin	İkinci Mektub	Mustafa	Article	464-465
Defterinden		Haluk		
	Tesîr-keşîde Sözler	Handan	Proverbs	465
İntibâ'ât	Toros Dağlarına Doğru	Sadreddin	Article	466-467
		Celal		
	Nazar-ı Dikkate	İdare	Announcement	467
	Macaristan'da Türk Talebe:	Talebe -i	Letter	467
	Bir Macaristan Mektubu	'Osman		
Tarihe Da'ir	Yunan İstiklâlinde Bahriye	Ali Haydar	Article	468-469-470-
		Emiri		471
	Bercesteler		Poem	471
Spor	Pehlivanlık	Selim Sırrı	Article	472-473
Hikmet Çiçekleri			Proverbs	473
Hikâye	Şat Sahillerinde	Siyum Bike	Story	474-475
Tiyatro	İfâ -yı Hidmet		Theatre Play	476-477
	Solmuş Çiçekler	Mehmed Enis	Article	478-479
	Tavsiye-i 'İlmiye		Announcement	480
	Reklam		Advertisements	480 - Back Cover

No.97

No: 97 Sixth Year - Fifth Volume				15 Mayıs 1330
Column	Article's Title	Writer	Type	Page Number
	Reklam		Advertisements	Cover
	"Şehbâl" İsmindeki Kütübhâne ve Ticâretlerin Hiçbiriyle Risâlemizin İrtibât-ı Münâsebeti Olmadığını Kari'yîn-i Muteremenin İnzâr-ı Dikkatine 'Arz Ederiz.		Announcement	Inside Cover
	Reklam		Advertisements	Inside Cover
Tedkikât-ı Edebiye	Bir Hikâye-i 'Aşk-u Elem: John Keats -3	Mehmed Ra'uf	Article	2-3
	Tesîr-keşîde Sözler	Handan	Proverbs	3
Hikâye	Şat Sahillerinde	Siyum Bike	Story	4-5-6
	Hayatdan İstinsah	Fu'at Rıza	Article	6
Musâhabe-yi İçtimâ'îye	Bulgar Muharrirleri ve Edebiyatı	Hüseyin Arif	Article	7-8-9
Hikmet Dikenleri		Sühreverdi	Proverbs	9
İlimlerle Fenler		Yusuf Ken'an	Article	10-11-12
Musâhabe-yi Edebiye	Thomas Hood	Sâlîme Servet Seyfî	Article	12-13-14
Hikmet Çiçekleri			Proverbs	14
Muhterem Kari'lere		İdare	Announcement	14
Şî'r	Sen	Hıfzı Tevfik	Poem	15
	Ah... Sen!	A. Seyfeddin	Poem	15
	Bûy-i Sevdâ	M.Ra'uf	Poem	15
	Giritde Medfun Pederime	Reşid Süreyya	Poem	15
	Bercesteler		Poem	15
Tiyatro	İfâ-yı Hidmet		Theatre Play	16-17
	Solmuş Çiçekler	Mehmed Enis	Article	18-19
	Tavsiye'-i 'İlmiye		Announcement	19
	Reklam		Advertisements	19
Kitabnâme			Book Review	20
	Reklam		Advertisements	Back Cover

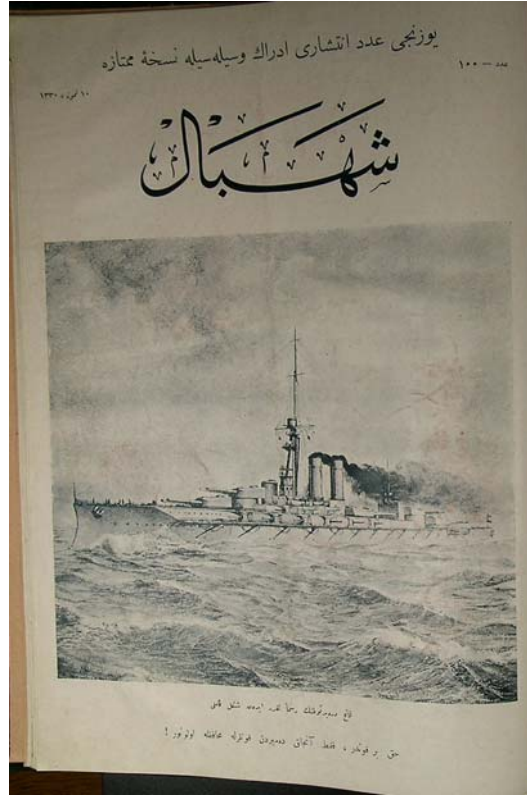
No.98

No: 98				1 Haziran 1330
Column	Article's Title	Writer	Type	Page Number
Tedkikât-ı Edebiye	Bir Hikâye-i 'Aşk-u Elem -4	Mehmed Ra'uf	Article	22-23
Hikâye	İki Refik-i Tahrir	Ali Rıza Seyfî	Story	24-25-26-27
İlimlerle Fenler	Balonların Anâsırı Terkibiyesi	Yusuf Ken'an	Article	28-29-30
Tiyatro	İfâ-yı Hidmet		Theatre Play	30-31
Spor	Bizde Pehlivanlık	Selim Sırrı	Article	32-33
Hikmet Çiçekleri			Proverbs	33
Şi'ir	Pek Küçük Bir Hikâye	Enis Behiç	Poem	34
	Anlatayım:			
	Beresteler		Poem	34
	Firâr	Sâki Melih	Article	35
	Tesîr-keşîde Sözler	Handan	Proverbs	35
	Hayatdan İstinsah	Hüseyin Mazlum	Article	36-37
	Ne Yaptınız?	Sâlîme Servet Seyfî	Article	37
Hikmet Dikenleri		Sühreverdi	Proverbs	37
	Solmuş Çiçekler	Mehmed Enis	Article	38-39-40
	Tavsiye-i 'İlmiye		Announcement	39
	Reklam		Advertisements	39-40

No.99

				15 Haziran 1330
No: 99				Page Number
Column	Article's Title	Writer	Type	
Tedkikât-ı Edebiye	"Bir Serencam"	Mehmed Ra'uf	Article	42-43
Hikmet Çiçekleri			Proverbs	43
Musâhabe-yi İçtimâ'îye Şi'ir	Bulgar Muharrirleri ve Edebiyatı	Hüseyin Arif	Article	4-45-46
	Tereddüd	Hıfzı Tevfik	Poem	46
	Sergüzeşt Arkasında...	A. Seyfeddin	Poem	46
	Firâr-ı Cihâr	Reşid Süreyya	Poem	46
İntibâ'at	Yel Değirmenleri	Fu'ad Rıza	Article	47
Hikmet Dikenleri		Sühreverdi	Proverbs	47
Sıhhat ve Hayat	Sinirlilerde Kalb Rahatsızlığı	Doktor Rusçuklu Hakkı	Article	48-49
Hikâye	İki Refik-i Tahrir	Ali Rıza Seyfi	Story	50-51
İlimlerle Fenler	Tayyareciliğin Tahriri Terakkiyatına	Yusuf Ken'an	Article	52-53
Spor	Bir 'Atf-ı Nazar: Birkaç Simâ Kadınlar Nasıl Jimnastik Yapmalı?	Selim Sırrı	Article	54-55
Tiyatro	İfâ-yı Hidmet		Theatre Play	56-57
Muhterem Kari'lere		İdare	Announcement	57
	Solmuş Çiçekler	Mehmed Enis	Article	58-59-60
	Reklam		Advertisements	59
Kitabnâme			Book Review	60
	Reklam		Advertisements	60 - Back Cover

No.100

Yüzüncü 'Adede İntisâra Vusûl Münâsebetiyle Nüsha' -i Mümtâze				10 Temmuz 1330	
No: 100	Column	Article's Title	Writer	Type	Page Number
		Reklam		Advertisements	Cover
		"Şehbâl" İsmindeki Kütübhâne ve Ticâretlerin Hiçbiriyle Risâlemizin İrtibât-ı Münâsebeti Olmadığını Kari'yîn-i Muteremenin İnzâr-ı Dikkatine 'Arz Ederiz.		Announcements	Inside Cover
		Reklam		Advertisements	Inside Cover
	Tedkikât-ı Edebiye	Bir Hikâye-i 'Aşk-u Elem - 5	Mehmed Ra'uf	Article	62-63-64
	Tarihe Da'ir	Mısır Mes'elesinde Bahriye	Ali Haydar Emiri	Article	64-65-66-67- 68
		Beresteler		Poem	68
	Tiyatro	İfâ-yı Hidmet		Theatre Play	68-69
		Kışla Hasreti	Halil Nihad	Article	70-71
		Tesîr-keşîde Sözler	Handan	Proverbs	71
	Şi'ir	Geyikler	Enis Behiç	Poem	72
		Gece Du'âsı	Azîz Neriman	Poem	72-73
	Hikâye	İki Refîk-i Tahrir	Ali Rıza Seyfi	Story	73-74-75
	Ta'lim ve Tedris	Mektebelerde İnzibat Mes'elesi	Selim Sırrı	Article	76-77
		Solmuş Çiçekler	Mehmed Enis	Article	78-79
		Reklam		Advertisements	79-80- Back Cover

The List of Permanent Articles

The List Of Permanent Articles In Şehbâl			
	Column	No. Of Şehbâl That The Articles Published	Total Publication
1	Akvâl-i Akvam	49,50,52,68,69,71,74	7
2	Asâr-ı Atıka	36,45,49,58,59,60,68,72,75,80,86,87,91	13
3	Atf-ı Nazar	1,2,3,6,7,8,11,30,55,56,63	11
4	Bir Genç 'Askerin Muharebe Hatıraları	22,23,24,25,26,27,28,29,30,31,32,33,34,35,37,38,39,40,41,42,43	20
5	Ciddiyyât-ı Cedîd	46,49,61,63,67,79,80,81	8
6	Ertâm-ı Hâdisat	51,61,63,70,74	5
7	Eski Fikirler, Yeni Şekiller	22,24,25,26,27,29,30,32,33,34	10
8	Fekâhat	1,2,3,6,7,39,42,49,50,57,67	11
9	Felsefeden	1,2,3,4,6,7,9,10,17,18	10
10	Hâdise ve 'Arîse	63,67,68,69,70,73,83,89,90	9
11	Hanımlar İçin	1,2,3,4,8,10,11,12,13,14,23,36,42,44,47,49,50,51,52,56,58,60,65,66,68,72,84,87	28
12	Hatırat ve Tahsisatdan	82,83,84,86,87,88,89,90,91,92	10
13	Hikâye	1,2,3,5,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,16,17,18,41,42,48,51,52,54,57,58,59,62,63,64,66,67,70,71,72,73,75,77,81,84,93,94,95,96,97,98,99,100	47
14	Hikmet Çiçekleri	1,2,3,4,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16,18,19,22,24,25,26,27,28,29,34,35,36,38,39,40,41,42,43,44,45,46,47,49,50,51,52,54,55,56,60,62,63,64,65,67,69,70,71,72,95,96,97,98,99	59
15	Irak Mektupları	77,78	2
16	İlimlerle Fenler	22,40,49,52,53,55,57,58,59,61,64,65,70,77,85,88,89,92,93,94,97,98,99	23
17	İntiba'ât	83,84,86,87,89,90,94,96,99	9
18	İsveç Hatıraları	6,7,8,9,10,11,13,14,16,17,18,19,21	13
19	Musâhabe-yi Fenniye	1,2,3,4,6,7,8,9,10,12,13,14,15,16,17,18,25,26,30,31,33,36,38,40,43,45,46,50,51,55,58,61,69,71,74,78,83,84,87,88,90	41
20	Musâhabe-yi İçtimâ'îyye	37,42,53,54,55,56,57,59,61,62,65,66,67,80,86,88,89,90,91,93,94,95,97,99	24
22	Musâhabe-yi Ruhiyye	38,39,42	3

23	Musâhebe	11,26,41,47,50,58,60,61,62,68,72,75,76,78,79,80,81,82,86,91,92,94	22
24	Musâhebe-yi Edebiyye	59,70,72,82,83,84,86,97	8
25	Musâhebe-yi Lisâniye	37,38	2
26	Mûsikî	1,2,3,5,7,9,11,12,13,19,21,38,39,48,49,50,51,52,53,54,55,56,57,58,59,64	26
27	Paris Mektupları	20,21,22,23,24,25,26,30,31,32,33	11
28	Sanayi'-i Nefise	1,3,16,18,21,35,36,37,48,50,55,56,69,73,74,76,77,78,79,85,87,88	22
29	Sıhhat-e İ'tina	8,9,12,14,15,23,28,29,31,32,33,34,35,47,49,52,53,54,57,87	20
30	Sıhhat-u Hayat	76,77,80,83,84,85,90,92,95,99	10
31	Spor	12,15,20,22,27,28,29,30,31,32,33,34,35,37,38,47,48,49,61,90,91,94,95,96,98,99	26
32	Şark Mûsikîsi	66,67,68,69,71,72,73,74,75,76,77,78,79,80,81,82,83,84,85,86,88,91,93	23
33	Şehbâl'in Albümü	16,17,18,19,20,21,23,24,25,27	10
34	Şi'r	9,10,20,23,26,29,30,36,41,42,43,45,54,56,58,62,64,65,68,70,71,72,73,75,77,78,79,80,81,82,84,87,89,90,94,95,97,98,99,100	40
35	Şikest Fâ'ideler	5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,18,19,20	13
36	Tarihe Dâ'ir	35,36,39,40,41,45,51,53,54,56,57,58,59,60,62,63,66,67,68,70,75,91,96,100	24
37	Tarihi Hâdiseler	42,43,44,45,46,47	6
38	Tarihi Simalar	73,74,76,78,79	5
39	Tedkîkât-ı Edebiyye	83,84,85,87,88,90,91,93,94,96,97,98,99,100	14
40	Tefekkür ve Tettebbu'	1,2,7,9,10,12,13,14,15,16,17,18,19,20,21,22,23,24,25,26,27,28,29,30,31,32,33,34,35,39,41,44,45,46,47,48,50	37
41	Telhis-i Resâ'il	1,2,4,8,9,10,12,15,17,19	10
42	Terâcim-i Ahvâl	61,62,63,64,65,66,67,68,69,70,72,74,82,15,94	15
43	Tiyatro	7,8,9,10,11,12,13,14,15,16,17,18,19,20,21,22,23,24,25,26,27,28,29,30,31,32,35,36,37,38,39,40,51,52,54,88,89,93,94,95,96,97,98,99,100	45
44	Vesâyık ve Hakâyık	4,5,6,7,9,11,12,13,14,15,16,34,35,37,38,39,40,44,46,51,52,55,61,68	24
45	Yeni İhtirâ'lar	49,62,73	3

The List of Authors

The List of Authors			
	Name	Number of Articles	Total
1	A. Arzuman	34,35	2
2	A. Seyfettin	77,94,97,99	4
3	A.B	1,2,3,11,12,13,14,37,68	3
4	A.Hikmet	12	1
5	A.R.	1,4	2
6	A.S.	15	1
7	A.S.Ayvazof	48	1
8	Abdullah Cevdet	7,8,10,14,41,50,51,64,70	9
9	Abdurrahman Adil	80	1
10	Abdurrahman Osman	94	1
11	Abdülfeyyaz Tevfik	90	1
12	Abdülhak Hamit	58,59,60,61,62,63,64,65,66,67,68,69,70,71, 72,73,74,75,76,77,78,79,80	23
13	Abdülhak Hayri	43	1
14	Ahmet Hilmi	22,24,25,26,27,29,30,32,33,34	10
15	Ahmet Muhtar Paşa	20	1
16	Ahmet Rasim	19, 20	2
17	Ahmet Refik	53,54,56,57,58,60,62,63,66,67,69,70,73,74, 76,78,79,	17
18	Ahmet Saib	91	1
19	Ali Haydar Emiri	72,73,74,96,100	5
20	Ali Sami	85,88	2
21	Ali Semih	80	1
22	AliRıza Seyfi	44,45,46,49,50,53,55,56,63,65,68,69,72,74, 75,78,81,82,83,84,86,89,91,92,94,98,99,100	29
23	B.K.	26, 30	2
24	Bedii Münsi	1,2,3,5,9,12,13,66,67,68,69,71,76,77,78,80	16
25	Bedii Nuri	19,20,21,22,23,24,25,26,27,28,29,30,31,32,33, 34,35,36,37,38,39,40,41,42,43,44,45,46,47,48, 50,59,60,62,64,65,66,67,77,78,	40
26	Behice A.	82, 84	2
27	Belkıs Seniha	60	1
28	Binbaşı Cemil	76, 78	2
29	Celaleddin	61	1
30	Cemal	56, 68	2
31	Cenap Şahabettin	38,60,61,62	4
32	Doktor A.V.	1	1
33	Doktor Galip Ata	23,26,28,29,30,31,32,33,34,35,38,39,41,42,47, 49,53,54,57,62,87	21
34	Doktor Necmettin Arif	40	1
35	Doktor R.F.	3	1
36	Doktor Rusçuklu Hakkı	76,77,80,83,84,85,90,92,95,99	10
37	Doktor Şahap Şarki	58, 60	2
38	E.A.	14	1
39	Ekrem Bey	18	1
40	Enis Behiç	70,73,77,79,80,81,82,84,86,87,89,91,93,95,98,100	16
41	Ertuğrul Muhsin	89	1
42	F.	1,2,3,7,8,33,	6
43	F.S.	20,21,22,23,24,25,26,28,29,30,31,32,33	13

44	Faik Ali	14,25,30,32,36,44,50,60,64,75,87,90	12
45	Falih Rıfki	65,68,71	3
46	Fatma Aliye	8,10,11	3
47	Ferik İsmail Fazıl	45	1
48	Fuad Rıza	97, 99	2
49	G.N.	43	1
50	Hakkı	51	1
51	Halide Fatma	63	1
52	Halide Salih	19,21,24,27,29,36,38,64	8
53	Halil	59	1
54	Halil Edhem	36,60,70,72,75,87	6
55	Halil Nihad	54,59,62,73,77,81,90,100	8
56	Halit Fahri	72, 73	2
57	Handan	23,24,36,41,44,45,46,47,48,49,50,51,54,55,57,58,59,63,64,65,66,67,68,70,72,73,74,76,81,82,85,89,95,96,97,98,100	37
58	Hayreddin	35,36,40,41,42,44,45,46,47	9
59	Hıfzı Tevfik	76,78,84,90,96,97,99	7
60	Hilmi Nihad	71	1
61	Hüseyin Arif	86,88,89,90,93,94,95,97,99	9
62	Hüseyin Mazlum	98	1
63	Hüseyin Saadeddin	37,38,39,47,	4
64	İbrahim Alaaddin	71	1
65	İhsan	83	1
66	İhsan Abidin	61	1
67	İlyas Mahir	87	1
68	İsmail Hakkı	21,77,86	3
69	İsmail Hami	70	1
70	İzzet Melih	42,43,44,56,59	5
71	İzzet Salih	26,27,29,30,31,32	6
72	Kadirizade	43,44,51	3
73	Kadriye Hüseyin	43,47,50,60,61,62,63,64,65,66,80	11
74	Kadriye Semra	60	1
75	Kamuran Sırrı	3,56,68,69,71,74,79,80,81,84,87,88,94	13
76	Keçecizade İzzet Fuat Paşa	8,22,23,24,25,26,27,28,29,30,31,32,33,34,35,37,38,39,40,41,42,	21
77	Kemalzade Ali Ekrem	5,11,13,15,20,26,31	7
78	M.T.	49	1
79	Mehmet Aziz	22	1
80	Mehmet Behçet	29	1
81	Mehmet Emin	84, 87	2
82	Mehmet İhsan	9	1
83	Mehmet Rauf	82,83,84,85,87,88,90,91,94,95,96,97,98,99,100	15
84	Mehmet Ziya	58	1
85	Mustafa Haluk	80,82,83,84,86,87,89,91,94,96	10
86	N.E.	47,48,49	3
87	Naima	31,33,36,38,40,43,45,46,50	9
88	Nedim	40,41,42,44,46,47,	6
89	Nigar Binti Osman	20,22,23,31,42,45,54,56,58,63,70,71,79	13
90	Nihad Sezai	55	1
91	Nilüfer	16,17,18,19,20,22,23,24,25,26,27,28,29,30,31,32,34,35	18

92	Nusret Hilmi	64,65,66,67,68,70	6
93	Rauf Yekta	6,7,11,19,21,48,49,50,51,53,55,56,57,58,59,60,64	17
94	Ressam Nazmi Ziya	48,50,55,56,78,79,87	7
95	Reşit Ziya	86,97,99	3
96	Rıza Nur	1, 3,43,70	2
97	S.	2, 4	2
98	S.M.T	56, 49	2
99	Saadeddin	11, 55	2
100	Sadiye Vesile	63,65,67,71,75,77	6
101	Sadreddin Celal	96	1
102	Safvet Adni	64	1
103	Safvet Örfi	68,72,95	3
104	Salih Zeki	49	1
105	Salime Servet Seyfi	46,47,54,63,64,65,66,71,72,76,79,80,81,82,91,97,98	17
106	Selahaddin Enis	77, 83	2
107	Selahaddin Eyüp	90	1
108	Selim Sırrı	6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16,17,18,19,20,21,22,23,27,28,29,30,31,32,33,34,35,37,38,47,49,89,90,91,94,95,96,98,99,100	41
109	Serhat Cemal	60	1
110	Sururi Vesile	56,79,81	3
111	Süleyman Nazif	6,42,49,55,58,62,63,74	8
112	Şehabettin Süleyman	51,52,57,58,72,73,74,75,76,77,79,82	12
113	Tevfik Fikret	4, 9	2
114	Uşakizade Halit Ziya	82,83,86,87,89,90,91,92	8
115	Yahya Halid	51,56,58,60,63,	5
116	Yunus Nadi	53, 57	2
117	Yusuf Kenan	49,53,55,57,58,59,61,64,65,85,88,89,92,97,98,99	16

- Modern Turkish Transcriptions of Some Articles in Ottoman Turkish
- Announcements
 - Selected Articles

Söz üzerinden hak ile mantıktan başka murakabeyi bırakmayan hürriyetin fevâ'id-i bi-nihâyesinden biri de, sunûf-u halk arasında terakkiyât-ı fikriye ve fenniye'nin ta'mîmine hadim gazete ve risaleleri çoğaltmasıdır. Hemen her gün siyâsi, fennî, edebî yahut mizahi bir gazetenin beşâret-i intişârıyla mübâhi oluyoruz. “Şehbâl”de o kâfile-i münevvereye katılmak istiyor.

Şehbâlin Meziyetleri Nedir?

Ne olduğunu sözden ziyâde iş ile ispat etmek elbette daha mukanni'dir. Fakat yapılması mukarrer bir işin evvelce sözünü dermeyân etmek de kabahat olmadığı için bu meziyetleri şurada mücmilen saymak, yani bu ef'âl. üzerine akvâl ile celb-i dikkat eylemek nâ-becâ olmaz.

Şehbâlin meziyeti maddi ve manevi olarak ikiye ayrılabilir:

Maddi olanlar hacmine, kağıdına, resimlerine, muhteviyatının tertibine ve tarz-ı tâb'ına aiddir.

Şehbâlin hacmi Avrupanın en büyük resâ'il-i musavveresi derecesindedir. O kadar ki, yirmi sahifesi kıvrılıp katlansa büyücek bir cild kitab teşkîl eder. Hacmin bu cesameti derc edilecek bazı büyük sanayi'-i nefise levhalarının sığmasına ve resimlerinin kesretiyile beraber tenevvü'-i münderecatına müsâ'iddir; bir de Şehbâlin hemen her sahifesi ayrı bir mevzu'a aid olduğu için bu mevzu'a da'ir mâba'dinin mümkün mertebe çok derc olunmasına mütehammildir.

Şehbâlin kağıdı Matbu'at-ı 'Osmaniyede ender-ül istîmâl olan Papier Couche denilen nev'idendir. Bu kağıt, sathının cila-yı fevk-el-âdesi, sikletinin ziyâdeliği ve fiyatının yüksekliğiyle temeyyüz eder. Gerek yazıların ve gerekse resimlerin nev'i kağıt üzerine intiba'ı diğer kağıtların hepsinden daha güzeldir.

Şehbâlin resimleri için Dersâ'adetin en meşhur fotoğrafçılarıyla 'akd-i mukavele olunduğu gibi vilâyatda ve memâlik-i ecnebiyede bulunan birçok fotoğrafçılarla da te'sîs-i münâsebât edilmiş ve dâhil ve hâricde muhabirler tedârik olunarak servet-i tesâvirin esbâb-ı husûlî istikbâl kılınmıştır. Birçok muktedir ressamlar ile mukabele olunarak sahife başlıklarını ve şi'ir ve roman resimleri ile vekâyi'-i dâhiliyeye 'aid el resimlerinin ve kroki ve karikatürlerin mübzevileti te'mîn edilmiştir. Mevzû'larını câzibedâr tarzı resimlerinin san'atkarâne bulunmasına bil-hassa i'tinâ edilecek olan bu tesâvir kamilen Avrupanın en meşhur dar-üs-sana'alarına hak etdirilmektedir.

Şehbâlin muhteviyatı muntazam bir tertib dahilinde olarak mu‘ayyen bir programa tâbi‘dir. Uzun makalelerin kelâl-âverinden ihtirâzen ve her bir nüshanın tamamıyla tenevvüc-i nûnderecâtını te‘minen beher sahife bir mevzu‘a ve bir şû‘be-i ma‘lûmâta tahsis edilmiştir. Daire-i şûmulünden şû‘bat-ı ‘ilim ve san‘atın hiçbirini hâriç bırakmayan şu tertibin diğer fa‘idesi de birçok sahifelerin münhasıran edebiyat veyahut münhasıran fûnûnla dolmasını ve bundan mütevellid yeknesaklığı men etmektedir. Fazla olarak mesâlik-i muhtelifeyi bi-nihâye mensub bulunan muhterem kâri’lerden her birinin meyl ve emeline muvafık bir mevzu‘a her nüshada mutlaka tesadûf edebilmesi ancak bu veçhile kâbil olabilir. Şehbâlin her bir âmâl ve metâlib-i mütenevvi‘anın kâffesi bir zemin-i in‘ikâz bulacaktır.

Şehbâlin tarz-ı tab‘ı bil-cümle eczâ-yı maddiye ve maneviyesine sarf edilen mesa‘i-yi nefâsetperverânede hissedar olacaktır. Resimlerle klişelerin ve kağıdın nefâsetine edilen i‘tina-i mû-şikâfâne hurûfat ve mürekkeb gibi hesapsız teferru‘ât-ı tab‘iyyeye teşmil olunduğu için memleketimizce şu zamanda kâbil-i husûl olunan en yüksek derece-i tekâmüle vâsıl olduğumuz tabi‘îdir. Buna Şehbâlin nüshaları bil-fi‘il şehâdet eder.

Şehbâlin meziyet-i mâ‘neviyesine gelince, bu o kadar mütenevvidir ki ancak mücmîlen zıkr ile iktifaya mecbur olacağız:

Siyâset-i Dahiliye ve Hariciye:

Şehbâlin her nüshasında son beş güne â’id vekâyi‘-i siyâsiyenin - okuyanları yormayacak veçhile- kısa ve günü gününe kayd edilmiş bir hülâsası “Zübde-i Siyâsiye” namıyla son sahifede münderic olacaktır. Hâdisât-ı siyâsiyeden vatanın en ziyade alakadar olduğu mesâ’il-i mühimme “Atf-ı Nazar” ünvanlı makale ile muharrir-i siyâsiyemiz tarafından ayrıca tedkîk ve mütâla‘â edilecektir. Siyâsete münâsebeti olan eşhas ile mu‘âmelât ve hârekât-ı siyâsiyeye müte‘allik resimler, fotoğraflar, haritalar, ilh... mebzûlen bulundurulacaktır.

‘Ulûm-u Siyâsiye, Hukukiye, İçtimâ’iye vesâ’ire:

Şehbâl hukuka, iktisâda, idareye, ‘usûl-u maliyyeye, teşebbüsât-ı nâfi‘aya, mesâ’il-i içtimâ’iyyeye, ilh... da’ir Avrupa ve Memâlik-i ‘Osmâniyedeki en vâkıf kalemlerin ciddi ve ‘amîk mütâla‘alarını “Tefekkür ve Tettebbu” ünvanıyla her nüshasında beşinci sahifeye dere edecektir. Muharrirlerin sahib-i selâhiyet ve ihtisas bulunmasına pek ziyâde dikkat edilecek olan “Tefekkür ve Tettebbu”

makalelerinde gayet dakik mesâ'ilden bahs olunacak ve kâri'inin önünde yeni ufuklar açan tedkikât-ı ciddiye ve cedide ile uğraşılacaktır.

Hanımlar İçin:

Hanımlarımızın mukteziyât-ı diniye ve milliyeleriyle mütenâsib sûretde te'âlî ve terakkilerine medar olmak üzere açık ve tatlı bir lisân ile yazılmış mebâhis-i mühimme ve ciddiye-i nisa'iyeye bulundurulacak; diğer taraftan el işlerine, ev işlerine, meşâgil-i nisa'iyeye ve modaya da'ir bir çok ma'lumât-ı müfide yazılacak ve tekemmülât-ı nisâ'iyyenin gerek Avrupada ve gerek bizdeki eşgâl ve safahatına müte'allik tesâvir konulacak.

Mûsikî:

Mûsikî-yi şarkî ve garbîye â'id tedkikâtı hâvi bir makale, Şehbâlin her nüshasında yedinci sahifeyi işgal edecektir. E'âzım-ı mûsikîşinâsâmın tercüme-i halleri yazılarak eserleri hakkında ma'lûmât verilecek ve îcâb edenlerin resimleri konulacaktır. "Menâkıb-ı Mûsikîye" ismi altında şark ve garb 'ilm-i mûsikîsine â'id hikâyât, hatırat ve letâ'if derc edilecek ve memleketimizde cereyan eden vekâyî-i mûsikîye ile mûsikîye â'id içtima'lar hakkındaki tafsîlâtta "İçtima'ât-ı Mûsikîye" unvanı tahtında müctemi' olacaktır. Fazla olarak şark ve garb elhân-ı mûsikîyesinin en güzellerinden intihâb olunan notalar sık sık Şehbâle ilâve edilecektir.

Şi'ir:

Mu'âsirîn-i edebânın güzide âsâr-ı şi'iriyesi Şehbâlin sahife-i mahsûsâsını tezyîn edecektir. Bu şi'iri erden bazıları için münâsib resimler yaptırılacaktır.

Felsefe:

Ma 'lûmât-ı beşeriyenin kâffe-i şu'bâtına nüfûz-ı nurânisini îsâl eden bu kıymetli 'ilmin zekâ-yı beşere bahşetdiği kuvvet ve metânetden bizimde hisse-mend olmaklığımız için felsefenin şekl-i müterakkî-i hazırlardan Şehbâlde birer makale ile pey der pey bahs olunacaktır. Şehbâlin felsefeye mahsus sahifelerini muntazaman ta'kîb eden bir kâri', ma'rifet-i nefsin ve ma'rifet-i Allahın tarîk-i tecrübî ve 'aklîsine ziyâ-nisâr olan ve Türkçede henüz ıstılâhâtı bile tamamen te'essüs etmeyen ehme-i hakâyık ve dekâyıkına vukuf hâsıl edebilecektir.

'Ulûm ve Fünûn:

Şehbâlin her nüshasında terakkiyât-ı âhire-i fenniyeden ve fûnûnun mebâhis-i müfidesinden açık ve sevimli ifade ile bahs eden bir "Musâhabe-i Fenniye" bulundurulacak. Bu musâhabe-yi fenniye lede'l-hâce resimler ile tevzîh

olunacaktır. “İlimlerle Fenler” unvanı altında ‘ulûm-u nazariye ve fûnûn-u ‘ameliyenin terakkiyât-ı ta’kîb ve mesâ’il-i nafi’ası serd ve tedkîk edilecektir. Bunlardan başka medeniyet-i haziranın ihtirâât ve keşfiyâtına, seyahat ve tahkikatına, i‘malât ve te‘sisâtına ve her türlü celb-i dikkat hâdisâta da’ir münkah ve müfid ma‘lûmât ile tasvîr-i müte‘allikası “Vesâyık ve Hakâyık” sahifesinde yer bulacaktır. Meşâhir-i fûnûn-şinâsânın tasvirleri de Şehbâlin sahâ’ifini tezyin edecektir.

Sanayi’-i Nefise:

Şehbâlin ortasındaki iki sahife ‘ale-l-ekser sanayi’-i nefîseye mahsûs olacaktır. En meşhur san‘atkarların âsâr-ı tersimiyesinden mû-şikâf bir intihâb ile seçilen ma’nîdâr hâ’iz-i kıymet tesâvir o sahifelere konacak ve sanayi’-i nefîsenin resim, heykeltıraşlık, ilh... gibi aksamı hakkında ma‘lûmât-ı ‘ilmiye ve ‘ameliyeyi muhtevi makaleler yine orada derc olunacaktır. Sanayi’-i nefîseden şi‘ir ile mûsikî için ehemmiyet-i mahsûsâları cihetiyle

- yukarıda söylendiği gibi - başkaca sahifeler tefrik edilmiştir.

Hikâye, Tiyatro, Mizah:

Edebiyât-ı şarkiye ve garbiyenin hikâye ve tiyatro ile mizaha â’id şâyân-ı mütâlâ’â nevâdir-i asarı Şehbâlde bir mevki’- mu’tenâ bulacaktır. Bâ-husûs Fransız edebiyatına nisbetle bize bigâne kalmış olan İngiliz ve Amerikan ve Alman mü’elliflerinin en güzel romanları, en latîf hikâyeleri ve dahikâver muharrerât-ı mizâhiyesi risalemizin münderecât-ı mühimmesinden bir kısmını teşkil edecektir. Bura ve Avrupa san‘atkarlarının karikatürlerini letâ’ife müte‘allik olarak şark ve garptan muktetâf fıkraları ve âsâr-ı mizahiyeyi “Fekâhât” ser-nâmesi ihtiva edecektir. Tiyatroya olan ihtiyacımız da unutulmayarak bir yandan mü’ellifin-i garbiyenin enâfis-i âsârıyla tiyatro fen ve san‘atına â’id kitablar tercüme olunacak ve diğer taraftan şark üdebâsının tiyatro tarzındaki asârı neşredilecektir.

İntikâd:

‘Ulûm ve fûnûna, edebiyat vesâ’ireye da’ir intikadâtın da Şehbâlde ayrıca bir mevki’i olacak ve usûl-u intikâd hakkında mebâhis-i nazariye ve ‘ilmiye konulacaktır. Cerâ’id ve resâ’il içinde şâyân-ı dikkat görülecek vakı’ât ve mebâhisât “Matbu‘at ‘Aleminde” ser-nâmesiyle arasına mevzu’-u bahs edilecektir.

Şehbâl hemen bütün maârif-i beşeriye şâmil olmak isti’dâdı bâlâ-pervâzesini gösteren şu müsâ’it-i münderecât ile de kalmayacak; her nüshasında kâri’lerin memnûniyetle mütâlâ’â edecekleri jimnastik, spor, hıfz-ı sıhhat ve tuvalet

gibi mebâhis ve meşâgil ile diğer lâ-yu'ûd ve lâ-yuhşa ma'lûmât-ı müteferrikaya â'id tafsîlâtı "Herşeyden" ünvanının şumûl-u gayr-i mahdudu altına vaz' edeceklerdir. Şark ve garb e'âzımının akvâl-i hâkimânesinden, durûb-u emsâl-i akvamından ve tecârib-i hayatiyemizin hepimize bazen telkin edeceği hikmetlerden müteşekkil bir küçük demet "Hikmet Çiçekleri" ismiyle; ve 'umûr-i beytiye ve ma'îşet-i şahsiyenin ufak tefek müşkilâtını dâfi'-i tedâbir ve nasayh-ı 'ameliye ile bazı nâciz ve hurda fevâ'id "Şikeste Fa'ideler" ser-nâmesiyle; ve âsâr-ı eslâfdan münâsî kalmış bazı nefâ'is-i muharrerât da "Unutulmuş Yazılar" ünvanıyla münderic olacaktır.

Yeni intişâr eden her türlü kitab ve resâ'il hakkında intikâdât ve tafsîlat-ı kütüb-ü nakkaşâne-yi, yani bibliyografyaya müte'allik teferru'âtı "Kitablar ve Muharrirler" ser-levhası cem edecektir. Alman, Fransız, İngiliz, Amerikan vesâ'ire gibi milel-i mütemeddine resâ'il-i mevkûte-i mütehayyizesinin son nüshalarında görülen en mühimm ve en müfid ma'lumât hûlâsa edilerek Şehbâlin "Telhis-i Resâ'il" kısmına derc olunacaktır. 'Arabî ve Farisî kütüb-i 'atîka ve cedîdeden ve Fransızca, İngilizce, Almanca her nev'i asardan nâfi' ve sezâ-yı mütâla'â olanları tercüme ve Şehbâle tefrika edilecektir.

El-hâsıl işte görülüyor ki her zevki okşayacak ve her kâri'in ihtiyâc-ı nûzhet ve fikretini tesviye edecek mebâhis-i kâfiyeyi muhtevi olmak, Şehbâlin nuhbe-i meziyyâtıdır.

Bu kadar çok ve câzibedâr va'adlerin kuru sözden ibaret olmadığını Şehbâlin ilk nüshasıyla nüsha-i müte'âkibesi isbat edecek ve hemen her nüshada âsâr-terakkî gösterilmesine çalışılacaktır. İleride resimlerin bir kat daha teksirine ve sahâ'if-i haziranın tezyidine, rağbet-i meşhûde nisbetinde gayret edilecektir.

2. “Şehbâl Rûfekâsına Müteşekkirdir”, *Şehbâl*, No:2, 15 Mart 1325, p. 40

Samimî bir takdirin, san‘at için ne büyük kıymeti olduğunu Şehbâl bil-fi‘il tecrübe etdi; şimdi şu ikinci nüshasını mevki‘-i intişâra koyarken ‘alem-i matbu‘atdaki muhterem rûfekâsının nevazîş-i teşvikiyle, daha metin bir ‘azîm, daha kuvvetli bir meyl-i sa‘y hissediyor. İlk nüshasını o kadar ‘alîcenâbâne alkışlayarak kendisine bu gayret, bu mefharet duygularım ilkâ eden bütün refîkalarına bi-nihâye teşekkür eder; fakat yine unutmaz ki takdirâtâ karşı en münâsib nişâne-i şükran ona lâîk olmaya çalışmaktır.

Küçük Muhabere

Eyüb’den M.B. Beyefendiye-

Vakı‘â, beyan buyurduğunuz vechile, bizim Şehbâlin intişârından evvel resâ‘il-i mevkuteden birinde “Şehbâl” namıyla bir tiyatro tefrika edildiğini görmüşdük. Bir söz su‘alinizi izaha kifayet edecektir: Risalemizin ruhsatnâme-i resmiyesindeki tarih 13 Ağustos 1324 olmasına mukabil, o tiyatronun ilk parçası 6 Teşrîn-i Sâni 1324de neşr olunmuşdu.

3. ..., “Muhterem Kâri’lere”, *Şehbâl*, No:3, 1 Nisan 1325, p. 42

Şehbâl, ilk nüshasından beri derc etmekde olduğu programda, mütevâliyen eser-i terakkî ve teceddüd göstermeye çalışacağını va‘ad etmektedir; bu va‘adin nasıl peyderpey fi‘ile iktirân eylediğine intişâr eden üç nüshası şâhiddir.

Memleketimizde resâ’il-i mevkûte için kâbil-i vusûl olan derecât-ı terakkiyenin en yükseğini hayât-ı meslekiyyesine mebde’-i ittihaz ederken, Şehbâl hep o seviyede tevkîf etmek niyet-i ‘âtlânesinde değildi; dâ’imâ te‘âliyi emel edinmişti. İşte bu emelin daha büyük bir mikyâsda mevki’-i icrâya va‘zına şimdiden teşebbüs ediyoruz: İstihzârâtımız hitâm bulur bulmaz, risâlemizin sehâif-i münderecâtı ve bil-hassa resimleri tezyid olunacaktır.

Bizde kelimeler kuvvetlerinin kısm-ı a‘zamını gâ’ib etmiş olduklarından; teşebbüsât-ı vâkı‘amızı tenân ve renân elfâzıyla tevsifinden tevki etmek istiyoruz. Söz yerine işin –daha nâfiz ve bâliğ olan- nutku bizce müreccehdur. Binâen’en‘aleyh müstakbel terekkiyâtımızı akvâlimiz değil, ef‘alimiz hikaye edecektir.

Şehbâl, ‘Osmanlı Kuvve-i Bahriyesine ‘a’id olarak derc ettiği müte‘addid resimlerden dolayı ba‘zı zevât-ı muhteremeden beyân-ı memnûniyeti hâvî iltifatnâmeler alıyoruz; bâ-husus bahriye zâbitanı refiklerimiz teveccühleriyle bizi minnetdâr ediyorlar. Diğer taraftan birçok kâri’ler Şehbâlin sûret-i nefâset-i münderecât ve tesâviri hakkında takdirât-ı izâhat buyuruyorlar.

Mesâ‘imize her tarafca nasıl ‘alaka gösterildiğine delil olan âsâr-ı nezâkete bil-hâssa teşekkür etmeyi bir vazife biliriz. Risalemiz vatanın ve milletin iki istinadgâh-ı mükenned olan kuvve-i berriye ve bahriyenin safahat-ı terakkîsine bir ma‘kes olmakla iftihâr eder ve her sûretle muhterem kâri’lerine müfîd olmayı nevhîbe-i emel bilir. Karîben daha ziyâde şâyân-ı dikkat resimlerle kâri’lerimize, ordumuzun ve diğer bütün şu‘bât-ı idâremizin de terakkîyâtını ‘arza gayret edeceğiz.

Sermuharririnin bir sûret-i feci‘ada zâyî‘ıyla dûçâr-ı âlâm olan muhterem “Serbesti” refkimize samimâne ‘arz-ı ta‘ziyet ederiz.

4. ..., “Muhterem Kâri’lere”, *Şehbâl*, No: 4, 15 Nisan 1325, p. 62

Te‘âlî-i Mutevâlîyi üss-i hareket ittihâz eden “Şehbâl”, Osmanlılığın büyük şâ‘iri Tevfik Fikret Bey’in kıymetdâr mu‘âvenet-i kalemiyesine mazhariyetle, bugün bir kademe-i terakkî daha yükseliyor.

Risâlemizin meslek ve münderecâtına dâ‘ir birçok takdîrât-ı mültefitâne ile zâten bizi minnetdâr bırakan muhterem üstâd-ı edebin – bidâyet-i meşrûtiyetten bizi ilk olmak üzere – “Şehbâl” hakkında izhâr buyurdıkları şu nişâne’-i fi‘lî-i teveccühe ‘arz-ı teşekkür etmeyi bir deyn-i vicdânî biliriz.

Geçen nüshada terakkiyât-ı müstakbelemizden ba‘zılarını ‘arz etmişdik. Dâ‘imâ emîn ve metîn hatvelerle ilerlemek istediğimiz için terakkiyâtımızda bir silsile-i ma‘kule ta‘kîb ediyoruz; bu silsilenin aksâm-ı mürekkebesine kâri’lerimiz peyderpey mutallî‘ olacaklardır. İlk teşebbüsümüz, “Şehbâl”ın sahîfeleriyle münderecâtının ve resimlerinin bir kat daha tezyîdine ma‘tûfdur. Fesîh bir harâbezâr halinde kalan memleketimizde risâlemizin medâric-i mühime-i terakkîsinden hemen hiç birinin malzemesini bulmak mümkün olmuyor; en küçük bir ihtiyâcın çâre-i tesbiyesini Avrupa’dan beklemekte muhtarr kalıyoruz; binâ’en-‘aleyh istihzârâtımızın hitâm bulması için biraz intizâr etmek lâzım geliyor; o zaman semerât-ı sa‘yimiz görülecektir. Me‘a-hâzâ biz bu müddet-i intizârı da boş geçirmeyeceğiz: kendi kendimize kâbil-i istihsâl olan her türlü terakkiyâtı birer birer tatbîke çalışacağız.

Ahvâl ve menâzır-ı dahiliyye ile İstanbul vekâyi’-i ahîresine müte‘allik olarak Avrupa dârü’s-sanâ‘alarına gönderdiğimiz birçok resimlerin klişelerini, postaların dûçâr-ı ‘ârıza olması sebebiyle, henüz alamadık; “Şehbâl”ın kâffe-i teferru‘âtında bir nefâset mû-şikâfâne aramak emelinden neş’et eden şu te’ehhürün kâri’lerimizce ma‘zûr ‘add olunacağına eminiz.

Muhterem refiklerimiz “Tanîn” ve “Şûrâ-yı Ümmet”in matba‘alarına vukû‘bulan alçakca tecâvüzâta bütün kuvvetimizle nefrîn-hân olur ve kendilerini bu felâketden dolayı bir te’ellüm-ü samîmî ile ta‘ziyet ideriz.

“Şehbâl”ın bu nüshasıyla kâri’lere bir risâle-i musavvere değil, son vakâyi’in bütün safahâtını gösteren bir resim mecmu’ası takdîm itmiş oluyoruz.

Geçen nüshada kısaca arz itdiğimiz gibi, Avrupa’ya peyderpey ısmarladığımız klişelerin te’ehhür-ü vürûdu bir yandan risâlenin intişârını geciktirmiş, diğer taraftan da ceste ceste derci lâzım gelen tesâvirin bir mikdâr-ı küllîde birikmesine sebep olmuş idi. Biz bu halden bil-istifâde “Şehbâl”ın beşinci nüshasını resimlerle mâl-â-mâl olarak neşr idiyoruz. Osmanlıların tarihinde en mühim sahîfelerden birini işgal idecek olan olan hâdisât-ı ahîrenin ‘avâmil ve ‘anâsırından büyük bir kısmını resimleriyle bir nüshada cem’ idebilmek, bizim için te’ehhür-ü vâfi’in te’sîrini unutturacak bir muvaffakiyettir.

Eğer risâlemizin kâffe-i teferru’âtında nefâset-i i’tinâyı üss-i hareket ittihaz etmeseydik, klişelerimizi ‘ale’l-‘umyâ İstanbul’da yaptırarak günü gününe yetiştirmeye kolayca muktedir olurduk. Fakat –her vakit şikâyet ettiğimiz vechile-henüz memleketimizde böyle bir risâlenin ihtiyâcâtını bi-hakkın tesviyeye kâfi mü’essesât-ı sanâ’ıyye mevcûd olmadığından, cüz’î bir sür’ate nefâseti fedâ etmemek için resimlerimizin kalıplarını kâmilten Avrupa’nın en meşhûr dârü’s-sanâ’larına yaptırtmakta ısrâr ediyoruz. Eminiz ki; kâri’lerimiz bu mülâhazada ve bu hareketde bizi haklı görürler.

“Sabah” refik-i muhterememiz, bir nüshasında “Şehbâl”e müte’allik olarak şu yolda bir mütâla’a dermeyân ediyor:

(Resimlerinin hüsn-ü intihâb ve nefâset-i tab’ı, kağıdının memleketimizde ilk defa isti’mâl olunmuş olması ve câmi’ olduğu makâlât-ı müfidesi Şehbâl’i Avrupa’nın salon matbû’âtı denilen en meşhûr, en mu’tenâ resâ’iline mu’âdil bir derecede bulundurmaktadır. “Şehbâl” için ancak matbu’ât-ı ‘Osmâniye’nin “İllustration”u veya “Figaro Salon”u demek mümkündür.

Bu derece nefis bir mecmû’anın tarz-ı tab’ının mühimm mesârifi mûcib olacağı tabî’îdir. Ancak mü’essisleri memleketin servetini nazar-ı dikkate alarak imkân olduğu takdirde fi’atı bir mikdâr daha tenzîl ederlerse esâsen rağbet-i ‘umûmiyyeyi kazanmış olan Şehbâl’in bir kat daha merhûb olması tabî’îdir.)

Samimi bir hiss-i teveccühün eseri olan tehvîn-i fi’at temennisinde -i’tirâf ederiz ki- muhterem refikimizle tamâmen hem re’y bulunuyoruz; lâkin me’at-te’essûf esbâb-ı maddiyye emelimizin icrâsına hiç müsâ’id değildir. Avrupa’dan bil-

hassa getirtmekte olduğumuz bu cins kağıdın pek ziyâde galâ fi'atı, klişelerimizin ve levâzım-ı tezyiniyyemizin câlib-i hayret bir râddeye varan mesâlifî, Şehbâl'in münderecâtını misli nâ-mer'î bir sûrette mütenevvi' ve müfîd bulundurmak için ihtiyaç etmekde olduğumuz mühim fedâkârlıklar, risâlenin nefâset-i hâzırasıyla tab'ındaki müşkilât, el-hasıl her teşebbüsümüzü kıymet-i ma'kulesinin hemen za'afıyla te'diye etmek mecbûriyet-i mütemâdiyesi fi'i-hâzırın takliline mâni' olmaktadır: O derecede ki, şimdiki fi'atdan tenzîl olunacak küçük bir mikdârın münderecâtında, kağıtda, resimlerde, tarz-ı tab'da, hülâsa bütün aksâm-ı risâle üzerinde meş'ûm ve muharrib bir te'sîr husûle getirmemesi mümkün değildir. Her türlü şerâ'it-i medeniyyenin -bizimki ile kâbil-i kıyâs olmayacak kadar- vâsi' ve mütekâmil bulunduğu memleketlerde bile “Şehbâl” nev'inden risâlelerin 'ale'l-ekser aynı fi'ata, hatta ba'zen fazlasına satılmakda olması, bizim için tenzîl-i fi'atın su'ûbetini göstermeye kifâyet eder. Şâyân-ı kayıtdır ki, mevzu'-u bahis olan resâil-i encebiyyenin beher nüshasından sarfiyat üç yüz bin, beş yüz binden aşağıya düşmez.

Herhalde “Sabah” refikimize, ihtâr-ı hayr-hâhânesinden ve Şehbâl hakkındaki takdîrât-ı mültefitânesinden dolayı, 'arz-ı teşekkür ederiz.

Bir şîrzime-i eşkiyânın hedef-i ta'arruzu olan muhterem “Tanin”i, Şehbâl'in geçen nüshasında ta'ziye ederken, refik-i mu'azzezimizin bizi uzun müddet intizârde bırakması ihtimâliyle kalben endîş-nâk idik; endişemizde yanıldığımızı görmekle mübâhî oluyoruz. Matbû'ât-ı 'Osmaniyyenin pek kıymetdâr ve ciddi bir rûknu olan bu sevimli cerîdenin tekrar intişârını, hulûs ve muhabbetle alkışlayarak, tebrîk ederiz.

6...., “Muhterem Kâri’lere: Mûsâbakalarımız”, *Şehbâl*, No: 6, 1 Haziran 1325, p. 102

Yeni bir teşebbüste bulunmak istiyoruz.

Takdîrkâr kâri’lerimizin izhâr ettikleri teveccüh ve teşvîk o kadar samîmî, o kadar kıymetdâr ki ilk nüshadan beri ta’kîb etmekte olduğumuz hatt-ı hareketi intihâbda yanılmadığımızı bize anlatmakla beraber, bütün bu müessir takdîre karşı dâ’imâ ibrâz-ı teceddüd ve taz’îf-i mesâ’î ile bil-fi’il teşekkürde bulunmamızı mûcib oluyor.

Şehbâl, bugünden i’tibâren kâri’leri arasında üç mûsâbaka açmaktadır:

- 1-) Fotoğrafi mûsâbakası
- 2-) Karikatür mûsâbakası
- 3-) Mûsikî

İleride diğerleri de tertîb edilmek üzere şimdilik üçe münhasır olan bu mûsâbakalara şerâit-i âtiye ile iştirâk olunur:

Mûsâbakalar Temmuz on beşine kadar imtidâd edecek ve Temmuz’un on altısında idârehânemizce müteşekkil üç hey’et-i mümeyyize âsâr-ı vârideyi tetkîke başlayacaktır.

Fotoğraf mûsâbakası şâyân-ı dikkat olmak üzere herhani bir manzaraya ‘â’id en güzel alınmış resimler arasında icrâ olunacaktır. Resimlerin gerek mevzû’ ve gerek kıt’alarını mûsâbıklar istedikleri gibi intihâb edebilirler.

Karikatür resimleri ta’rîzât-ı şahsiyeden kat’iyyen ‘ârî olacaktır. Şehbâl’in “fekâhât” sahîfelerinden herhangi bir hikâyenin, vakâyi’-i siyâsiyyeden birinin yahud ahvâl-i içtimâ’iyyenin tasvîri ca’izdir.

Mûsâbakalara bil-istisnâ kâffe-i kâri’în tarafından iştirâk olunabilir.

Mûsikî mûsâbakası yeni bestelenecek bir şarkı, bir saz semâ’îsi, yahud peşrev, beste, ilh gibi âsâr-ı mûsikîye beyrinde icrâ edilecektir.

Âsâr-ı vâride içinde üç mûsâbaka için ayrı ayrı müteşekkil hey’et-i mümeyyize tarafından bit-tetkîk birinci ‘add olunanlarına Şehbâl’in bir senelik ve ikinci ‘add edilenlerine altı aylık abonesi takdîm olunacak ve bunlar sahiblerinin ismiyle beraber risâlemize derc edilecektir. Mûsâbakalara â’id evrâk ve mek’atîb şu adrese gönderilmelidir:

“İstanbul’da Fincancılar Yokuşunda 25 Numerolu “Şehbâl İdârehânesinde Mûsâbakalar Memûruna”

Küçük Muhâbere

Selânik'te Sa'ib Âgah Beyefendiye – bir lirayı hâvî posta havâlenâmesi epeyce zamân evvel vâsıl olduğu hâlde henüz bu bâbdaki tahrîrât-ı vâlâları gelmedi. Havâlenâmede 'ünvân-ı 'âlîleri tamamen gösterilmediği için bit-tabî' abone kayd olunamıyor. Lütfen tafsîlat-ı i'tâsı mercûdur.

7. ..., “Muhterem Kâri’lere: Müsâbakalarımız”, *Şehbâl*, No: 7, 1 Temmuz 1325, p. 122

Takdîrkâr kâri’lerimizin izhâr ettikleri teveccüh ve teşvîk o kadar samîmî, o kadar kıymetdâr ki ilk nüshadan beri ta’kîb etmekte olduğumuz hatt-ı hareketi intihâbda yanılmadığımızı bize anlatmakla beraber, bütün bu müessir takdîre karşı dâ’imâ ibrâz-ı teceddüd ve taz’îf-i mesâ’i ile bil-fi’il teşekkürde bulunmamızı mûcib oluyor.

Şehbâl, geçen nüshadan i’tibâren kâri’leri arasında üç müsâbaka açmaktadır:

1-) Fotoğrafi müsâbakası

2-) Karikatür müsâbakası

3-) Mûsikî müsâbakası

İleride diğerleri de tertîb edilmek üzere şimdilik üçe münhasır olan bu müsâbakalara şerâit-i âtiye ile iştirâk olunur:

Müsâbakalar Temmuz on beşine kadar imtidâd edecek ve Temmuz’un on altısında idârehânemizce müteşekkil üç hey’et-i mümeyyize âsâr-ı vârideyi tetkîke başlayacaktır.

Fotoğraf müsâbakası şâyân-ı dikkat olmak üzere herhangi bir manzaraya ‘â’id en güzel alınmış resimler arasında icrâ olunacaktır. Resimlerin gerek mevzû’ ve gerek kıt’alarını müsâbıklar istedikleri gibi intihâb edebilirler.

Karikatür resimleri ta’rîzât-ı şahsiyeden kat’iyyen ‘ârî olacaktır. Şehbâl’in “fekâhât” sahîfelerinden herhangi bir hikâyenin, vakâyi’-i siyâsiyyeden birinin yahud ahvâl-i içtimâ’iyyenin tasvîri ca’izdir.

Mûsikî müsâbakası yeni bestelenecek bir şarkı, bir saz semâ’îsi, yahud peşrev, beste, ilh gibi âsâr-ı mûsikîye beyinde icrâ edilecektir.

Müsâbakalara bil-istisnâ kâffe-i kâri’în tarafından iştirâk olunabilir.

Âsâr-ı vâride içinde üç müsâbaka için ayrı ayrı müteşekkil hey’et-i mümeyyize tarafından bit-tetkîk birinci ‘add olunanlarına Şehbâl’in bir senelik ve ikinci ‘add edilenlerine altı aylık abonesi takdîm olunacak ve bunlar sahiblerinin ismiyle beraber risâlemize derc edilecektir. Müsâbakalara â’id evrâk ve mek’atîb şu adrese gönderilmelidir:

“İstanbul’da Fincancılar Yokuşunda 25 Numerolu “Şehbâl İdârehânesinde Müsâbakalar Memûruna”

Küçük Muhâbere

Mühendis Mektebi Şâkirdânından Hâşim ve Mûsa kâzım Beyefendilere –
Risâlemiz hakkındaki takdirât-ı samimîyenize teşekkür ederiz. Beyân buyurduğunuz
cihet idârehâne- mizce nazar-ı i‘tibâra alınmıştır; âsârı yakında tezâhür edecektir.

Bir şâ‘ir kalemi kadar sehîr ve hassas, bir kalem aşısı kadar nâfîz ve
musallih, bir heykeltıraş kalemi kadar tasvîrkâr bir kalem me’mûriyeti kadar pür-
câzibe, bir kalem-i pür-vebâl kadar meyyâl-i te‘âla ...nedir? Biliniz?

(haftalık kalem gazetesi)

8. ..., “Muhterem Kâri’lere”, *Şehbâl*, No: 8, 15 Temmuz 1325, p. 142

Mevcûdiyetini Meşrûtiyet’e medyûn olan “Şehbâl” bu yirmi dört sahîfeli nüsha-i ‘askeriyyesiyle kahramân ve münevver ‘askerlere karşı milletin hiss ettiği şükrâna tercmân oluyor. Evet, kahramân ve münevver ‘askerlere! Zîrâ kahramân olmasaydılar südûd-u mezâlîme o kadar merdâne hücum kâbil olmazdı; münevver olasaydılar, kelime-i hakk ve hürriyyet etrafında bu içtimâ’-ı muhteşem vücûda gelmezdi. İşte 10 Temmuz’da biz bunu unutmamak istedik ve orduya –samîmîliği belki nâcîzliğini unutturan- bu tuhfe-i ihtirâmı takdîm etmekle sadâ-yı vicdânımıza mutî‘ olduk.

Şüphe etmiyoruz ki muhterem kâri’lerimiz, ellerindeki nüsha-i ‘askeriyyeyi kısmen kendi duygularının da müşahhası ‘adederek şu teşebbüsümüze bütün kuvvet –i kalbleriyle iştirâk edeceklerdir.

Teşekkür

“Şehbâl”ın bu nüshasına derc edilmek için husûsî fotoğrafımız ma‘rifetiyle ‘asâkir-i ‘Osmâniyyeye müte‘allik resimler aldirmaklığımızı büyük bir nevâziş-kârlıkla kabûl ve tervîc ederek bizi her türlü mu‘âvenetlerine mazhar eyleyen, hatta resimleri alınacak ‘asâkire bil-hâssa manevralar icrâ ettirmek sûretiyle risâlemiz hakkında ‘azîm eser-i teveccüh gösteren Harbiye Nâzırı Salih Paşa ve Hareket Ordusu Kumandanı ve Birinci ve İkinci ve Üçüncü Ordular Müfettişi Mahmûd Şevket Paşa ve İkinci Ordu Müşiri ‘Abdullah Paşa Hazerâtına teşekkürât-ı bî-nihâyemizi ‘alenen de ‘arz ile mübâhî oluruz.

Sergi münâsebetiyle Bursa’da musavver olarak intişâra başlayan “Bursa Sergisi” ismindeki refikimiz, vilâyât matbû‘âtında ilk defa görülen bir nefâseti hâ’izdir. Samîmâne tebrîk ve muvaffakiyetini temennî ederiz.

“Şehbâl” ilk nüshasında vâsi‘ bir proğram yaptı ve bir yandan harekâtını peyderpey proğrama tatbîk etdirmekle berâber diğer taraftan da, nüsh-ı sâlifeye nisbetle bir eser-i terakkî göstermeğe çalıştı; binâ’en-‘aleyh elinizdeki dokuzuncu numero, aynı zamanda “Şehbâl”in yükseldiği dokuzuncu kademe-i terakkîdir. İlk nüshaya doğru bir nazar-ı rec‘î ‘atfederseniz aradaki farkı – hâl-i hâzırın lehine – pek büyük bulursunuz. Biz şu iki sözle o terakkîyi kaydetmekden men‘-i nefis edemedik. Me‘a-hâzâ risâlemiz bununla kanâ‘at etmeyecektir: terakkî için müntehâ olmadığı gibi, “Şehbâl”in emel-i ‘ulviyeti için de hadd yoktur. Metîn bir sebât ile yorulmaz bir fa‘âliyetin mağlûb edemeyeceği su‘ûbet bulunur mu? Zâten şimdiye kadar hangi hesapsız güçlüklerle muzafferâne cenkleştığımızı dakâyık-ı matbû‘âta vâkıf olanlar takdîr ederler; halbuki tecrübenin ve şevk-i zaferin tezyîd ettiği kuvvetle şimdi daha büyük bir ‘azim hissediyoruz.

Kemâl-i şükrân ile söyleriz ki, kâri’lerimizde gürültüsüzce mevki’-i fi‘ile çıkardığımız âsâr-ı muvaffakiyetin bütün tederrücâtını ta‘kîb ve tefrîk ederek her hatvemizde bizi teşcî eylemekle ne kadar dakâyık-senc olduklarını gösterdiler; hemen hiçbir muvaffakiyetimizin kâri’lerce nâ-mahsûs kaldığına ihtimâl vermek mümkün değil. Memâlik-i ecnebiyyede bile “Şehbâl”in nasıl takdîr edildiğini görüyoruz: İngiltere, Almanya, Fransa müessesât-ı tabi‘iyye ve sînâ‘iyyesinden ba‘zılarına –kağıt veya mürekkep numûnesi olmak üzere- gönderdiğimiz “Şehbâl” nüshaları o kadar mazhar-ı sitâyiş oldu ki, hakikaten meydana bir şey çıkarmış olduğumuza biz de inandık.

Aldığımız takdîr-âmiz mektubların hepsini neşretmek kâbil olmadığı için –bir nişâne-i şükrân olarak- yalnız birkaçının fotoğrafisini karîben Şehbâl’e derc edeceğiz.

İnmemek, durmamak, da’ima yükselmek: İşte bizim hülâsa-i mesleğimiz!

10. ..., “Muhterem Kâri’lere: Mûsâbakalarımız”, *Şehbâl*, No: 10, 15 Ağustos 1325, pp. 186 - 187

Şehbâl’in altıncı nüshasından i’tibâren açtığımız fotoğrafı, karikatür ve mûsikî mûsâbakalarına pek çok kâri’ ve kâri’eler iştirâk ettiler.

Fakat şu mûsâbakadan biz ba’zı şeyler öğrendik. Ez-cümle, memleketimiz halkı arasında sanayi’-i nefîsenin en çok mûte‘ammimi bila-şüphe mûsikî iken üç mûsâbakadan en az mazhar-ı iştirâk olanı mûsikî mûsâbakası oldu. Fotoğrafi mûsâbakasına seksen iki ve karikatür mûsâbakasına kırk üç kişi dâhil olduğu halde mûsikî mûsâbakası bir -evet, yalnız bir- zâtın iştirâkıyla kapandı; bu zât, aşağıda görüleceği vechile bir ‘Osmanlı hanımıdır; şu hâdise mûsikîşinâslarımızın gazete okumadıklarından mı, bir mûsâbakaya dâhil olmayı lüzumsuz ‘add ettiklerinden mi; yoksa daha esaslı başka bir sebepten mi ileri geldi, bilmiyoruz. Sonra memnûniyetle gördük ki fotoğrafçılık, mûsâbıkların en ziyâde muvaffak oldukları bir san‘at! İdârehânemize gönderilen fotoğraflardan hemen hiçbirisi mûsâbakaya dühûl liyâkatından mahrûm değildi. Karikatüristlerden ise pek azı resim kavâ'idine bi-hakkın vâkıf görüldüğü için âsâr-ı vârieden ancak on bir kadarı evsâf-ı ‘asliye’yi hâ’iz ‘add olundu ve mukâyese bunlar arasında cereyân etti.

Şerâit-i mûsâbaka sırasında yazdığımız vechile, temmuzun on altısında idârehânemizce mûteşekkîl üç hey’et-i mümeyyize, mûsâbakalara mûte‘allik evrâkı tasnîf ve tetkîke başladı. Bu mu‘âmelenin hitâmında zevât-ı âtiye ihrâz-ı muvaffakiyet eylediler:

- 1- Mûsikî mûsâbakası: Tanbûri Sekîne Hanım (Ankara Ma‘ârif Muhâsebecisinin Kerîmesi)
- 2- Fotoğrafi mûsâbakası: Birinci ‘add olunan Ma’şûk Bey,
İkinci ‘add olunan Basri Na’ilî
- 3- Karikatür mûsâbakası: Birinci ‘add olunan Selahaddin Bey
İkinci ‘add olunan Reşit Süreyya Bey

Mûsâbakada birinci ve ikinci ‘add olunan resimler ile yegâne mûsikî notası hakk edilmek üzere Avrupa’ya gönderildi; klişeleri gelince “Şehbâl”e derc olunacaktır. Mûsâbakayı kazanan zevâtdan İstanbul’da olanların abone senetlerini lütfen idârehânemizden aldirmaları ve vilâyatda bulunanlarında mufasssal adreslerini bildirmeleri ricâ olunur.

On ikinci nüshamızın intişârıyla beraber altı aylık abonelerimizin müddeti hitâm bulmuş olacaktır. Temdîd-i iştirâkı arzu buyuranlara –irsâlat haleldâr olmamak için– şimdiden abonelerinin tecdîdi lüzûmunu ‘arz ederiz.

Bu nüshayı bir nüsha-i ramazâniyye halinde neşretmekle hem o mâh-ı mübâreke karşı vazîfe-i ta‘zîmi ifâ eylemiş, hem İstanbul menâzır ve mebânisine müte‘allik resimler isteyen bir çok kâri’lerimizin arzûlarını yerine getirmiş oluyoruz. Fil-hakîka İstanbul hâricinde ve uzak vilâyatda bulunan kâri’lerimizden pâ-yi tahtın mehâsin-i tabi’iyye ve mü’essesât-ı mu‘azzemesine ‘âid resimlerinde ihmâl olunmaması hakkında mektublar alıyorduk; bütün sek’ine-i memleketin hayât-ı maddiyye ve ma‘neviyye i‘tibâriyle kendisini râbıta-dâr bildiği pâ-yi taht için kâri’lerce şu suretle gösterilen eser-i ‘alâkayı pek meşrû‘ ve şâyân-ı ihtihâc gördük. İşte temenniyât-ı vâkı‘anın bir kısmını icrâ etmeye Süleymaniye ve Ayasofya Câmi‘i şerifleri gibi en büyük iki binâ-yı dînî ile başlıyoruz. Sırası geldikçe İstanbul’a dair başka resimlerde koyacağız. Herhalde bütün sunûf-u kâri’ini –imkân ve iktidâr mertebesinde- memnûn etmeye çalışmak bizim de yegâne medâr-ı memnûniyetimizdir.

Neyyir-i Hakikat

İ‘lân-ı Hürriyetden pek çok evvel te’sîs edilerek gizli bir sûretde intişâr etmekte iken geçen senenin “ 10 Temmuz”unda ilk sadâ-yı hürriyetle matbû‘âta bir nidâ-yı tebşîr yollayan “Neyyir-i Hakikat” gazetesi, İttihâd ve Terakkî Cem’iyeti’nin yegâne nâşir-i efkârı olarak kalmış ve gittikçe kesb-i mükemmeliyet etmekte bulunmuştur. Neyyir-i Hakikat esâsen siyâsi bir gazete ise de pençşenbe günleri edebî olarak intişâr etmektedir. Gerek siyâsisi ve gerek edebî Neyyir-i Hakikat cidden şâyân-ı mütâla‘a ve istifâde âsâr ile müzeyyen olduğundan kâri’lerimizin dikkatle okumalarını tavsiye ederiz.

Siyâsi ve edebî Neyyir-i Hakikat’in bir senelik abonesi (130) ve yalnız edebî kısmının abonesi (30) kuruştur.

12. ..., “Muhterem Kâri’lere”, *Şehbâl*, No: 12, 15 Eylül, 1325, p. 226

Yükseliyor muyuz, alçalıyor muyuz? Jül Vern’in romanlarındaki baloncular gibi, kendi kendimize sık sık bu su’ali îrâd ediyoruz.

Şehbâl’in her def’a-i intişârında nüsha-i sâbıkasına nisbetle vâzıh bir eser-i tereffü’ ve terakkî gösterdiğini bilmekle berâber yine tanıdığımız erbâb-ı vukûfa her zaman sormakdan hâlî değiliz:

Yükseliyor muyuz, alçalıyor muyuz?

Me‘at-teşekkür görüyoruz ki risâlemizin bir seyr-i terakkî ta‘kîb etdiğinde ittihâd-ı ârâ’ var; herkes “hiç şüphesiz, yükseliyorsunuz” diyor. Yarın daha yükseğe çıkmak için bugünkü mevki’ ta’yîn etmek, ‘anâsır-ı te‘âliden birini teşkîl etdiğinden şu küçük istimzâcımız bize hem rehber hem de müşevvik oluyor.

On ikinci nüshasıyla altı aylık hayatını ikmâl ederek yedinci mâh-ı intişârına basan Şehbâl’in iki yüz kırk dört sahîfede nelerden bahs etmiş olduğu da tedkîke değer. Bir sahîfenin tarafeynine ilâve olunan mülahhas fihristler, nüsh-ı sâbıkânın münderecât ve tesâvirinden kısm-ı mühimmini irâ’e etmektedir; risâlemizin hangi yolda hizmeti der-‘uhte eylediği bu fihristlerden anlaşılabilir. Meslek ve hizmetinde şevk ve hâheş ile sebât etmek eğer bir meziyyed ise, Şehbâl ona mâlikiyyetle müftehirdir.

Tasvîr-i Efkâr refik-i muhteremimiz, 3 Eylül tarihli ve 108 numarolu nüshasının baş makalesinde Karaköy Köprüsü’nün hâl-i mü’elliminden şikâyet ettikten sonra, Kopenhag’da âhir yapılan cîsr-i cesîmin resmini Şehbâl’e derc etmeğimizi temenni eyliyor ve diyor ki:

“Tesâvîrini hüsn-ü intihâb ve temsîldeki kemâle müsellemler olan Şehbâl himmet eder de bunu ilerideki nüshalarından birine naklederse, şu bizim ‘ukâla-yı umûr-u nafi‘aya bir misâl göstermiş olduk. Olur amma yine umduğumuza nâ’il olamayız. Zarar yok! Ef‘al-i hayriyeye teşvîk-i müsmir olmazsa bile makdûh da değildir. Biz gösterelim de varsınlar ta ‘amîden müstefid olanlar göz yumsunlar. Hiç olmazsa halka böyle köprü yapılabilirmiş fikrini ilkâ etmiş oluruz.”

Refik-i muhteremimizin arzusunu me‘al-i memnûniye icrâyâ müsara‘at ediyoruz: mevzû‘-u bahis olan köprünün resmini serî‘an hakk dârü’s-sana‘asına göndermesi için fotoğraf muhâbirimize yazdık. Klişesi yetişirse gelecek nüshaya derc edeceğiz.

13. ..., “Muhterem Kâri’lere”, *Şehbâl*, No: 13, 1 Teşrin-i Evvel 1325, p. 246

Şehbâl, altı aylık devre-i intişârını bitirerek, bu nüshasıyla ilk senesini nısf-ı diğerine başlıyor.

Vâkı‘a bir risâle-i musavverenin hayatında altı ay ehemmiyetli bir müddet değildir. Fakat Şehbâl gibi ihtiyacâtı hesapsız bir gazetenin, hemen kâffe-i vesâ’idden mahrûm olan memleketimizde bu on iki nüshayı mütezahid bir muvaffakiyetle neşr edebilmesi şâyân-ı zikir olmak lazım gelir. Eğer tarihin kıymeti, mâziden istikbâli istidlâle hizmet etmek ise, risâlemizin tarihçe-i mâzisi kendisine emin bir istikbal ira’e eylemektedir. Ve zaten sa’y ile sebâtın iki şehbâl metni, Tevfik-i Hüdâ ile Şehbâl’i semâ-yı terakkîde tutacaktır.

Birinci nüshamızdaki programın bir büyük kısmını şimdiye kadar mevki‘-i fi‘ile vaz‘ etdik. Bugün programı bir kere daha kısaca tahlîl edersek birkaç nüshadan beri derc etmekde olduğumuz mülâhhas fihristleri itmâm ve îzâh eylemiş oluruz:

Şehbâl, bil-hâssa ciddiyet-i münderecâtı nazar-ı i‘tinâda bulundurduğu için neşr ettiği şeyler arasında en çok yer tutan makâlât, mebâhis-i ciddiyeye ‘â’iddir. Felsefe mesâ’ili, “Musâhabe-i Fenniye”ler, “Tefekkür ve Tettebbu”lar, “Vesâyık ve Hakâyık”lar, “Telhîs-i Resâ’il”ler, zirâ‘at ile sanâyi-i nefise makâlâtı bu sınıfa idhâl edilebilirler.

Hanımların ‘alâkadâr olabilecekleri mevâdd-ı muhtelifenin en ağır ve nazârî olanlarından en hafif ve en naçîz olanlarına kadar hepsine dâ’ir Şehbâl’de sahîfelerce yazılar neşr olundu. Hukûk-u nisâyâ, ev işlerine, el işlerine, modaya, tualete, çocuk terbiyesine müte‘allik her çeşit ma‘lûmât verildi.

Mûsikî hakkında şimdiye kadar hiç mevzû‘-u bahis olmayan bir takım mes’eleler tedkîk edildi; gayr-ı matbû‘ notalar, resimler ve tarih-i mûsikî nokta-yı nazarından gayet mühimm makaleler derc olundu.

Zamanımızın en güzîde şâ’irlerinin eserleriyle, resimleriyle, hatt-ı destleriyle sahîfeler tezyîn edildi.

Mizâha ‘a’id karikatürler, hikâyeler, monologlar konuldu.

Şekspir’in en müstehir tiyatrolarından biri olan “Romeo ve Jüliet” tefrika edildi. “Hikmet Çiçekleri” ile şark ve garbın en güzel sözleri, “Sıhhate İ‘tinâ” ile hıfz-ı âfiyet müte‘allik tedbirler, “Şikeste Fâ’ideler” ile sevimli ve fâ’ideli ufak tefek ma‘lûmât, “Oyun ve Eğlence” ile vakit geçirecek tatlı meşgûliyetler, “İsveç Hatıraları” ile İsveç’te bulunan Selim Sırrı Bey’in tedkîkât ve müşâhedâtı, “ ‘Atf-ı

Nazar” ile siyâsiyyât ve içtimâ’iyyât, “Zübde-i Siyâsiyye” ile son on beş günün bir hülâsa-i tarihiyyesi... Kâri’înin nazar-ı mütâla‘asına ‘arz olundu.

Dahili ve hârici eşhâs ve vekâyi‘in en ziyâde şâyân-ı dikkat olanlarının resimleri vaz‘ edildi.

Şehbâl, programının kâffe-i nukâtını ba‘de-mâ yine tatbîke çalışmakla berâber her an ilâvât ve ta‘dîlât ile onu tashîh ve ikmâl etmeye meyyâl olacaktır.

14. ..., “Muhterem Kâri’lere”, *Şehbâl*, No: 14, 15 Teşrin-i Evvel 1325, p. 266

Şehbâl’in neşrinde ihtiyâr ettiğimiz mesleğin mâhiyeti, nûsah-ı sâlifenin lisân-ı veciz fî‘ilisinden şimdiye kadar bir vuzûh-u mukanni‘ ile ta‘ayyün eyledi. Bu meslek, birkaç kelime ile hülâsa edilmek lâzım gelirse: “mefâset, nezâhet, ciddiyet, bi-teraflık ve müfîdlik” noktalarında temerkûz eder. İşte risâlemizin maddiyet ve maneviyetinde seviyyen müncelî olan bu evsâfî mütezâhiden muhafaza ederek bi-hudûd bir emel-i bülende doğru lâ-yünkati‘ yükselmeye çalışırken, yalnız kendi fikir ve zevkimizin telkinâtı ile iktifâyı muvâfık bulmuyoruz ve Şehbâl’in terakkiyâtında bi-t-tabi‘ bizden daha ziyâde ‘alâkadâr olan muhterem kâri’lerin ne düşündüklerini de anlamak istiyoruz. Onun için kâri’lere birkaç su‘al soracağız ve pey-der-pey alacağımız cevapları tasnîf ederek bi-ahîre ekseriyetin arzûsuna tevîk hareket-i emniyyeyi ittihâz eyleyeceğiz. İşte su‘aller:

- 1-) Risâlemizin hâl-i hâzırından ne cihetlerle memnûnsunuz?
- 2-) Şehbâl’in resimlerine dair bazı temenniyâtınız var mıdır?
- 3-) Münderecâtının müfîdliği, tenevvü‘, zenginliği hakkındaki fikriniz nedir?
- 4-) Hangi nev‘ makalâtdan en çok memnûn oldunuz ve hangi yazıların devam veya tezâyülünü istersiniz?
- 5-) ‘Umûmiyetle risâlemizde şâyân-ı ta‘dîl bulduğunuz noktalar hangileridir?

Yazılacak şeylerin bi-terafhâne olması lüzûmunu ihtâra hâcet görmeyiz. Bu husûsa dâ’ir gönderilecek mektubların zarfların üzerine “İstiknaha Cevab” sözünün ilâvesi ayrıca mercûdur.

Şehbâl’in neşrinde ihtiyâr ettiğimiz mesleğin mâhiyeti, nûsah-ı sâlifenin lisân-ı veciz fi‘ilisinden şimdiye kadar bir vuzûh-u mukanni‘ ile ta‘ayyün eyledi. Bu meslek, birkaç kelime ile hülâsa edilmek lâzım gelirse: “mefâset, nezâhet, ciddiyet, bi-tarafılık ve müfîdlik” noktalarında temerkûz eder. İşte risâlemizin maddiyet ve maneviyetinde seviyyen mûncelî olan bu evsâfî mütezâhiden muhafaza ederek bi-hudûd bir emel-i bülende doğru lâ-yünkati‘ yükselmeye çalışırken, yalnız kendi fikir ve zevkimizin telkinâtı ile iktifâyı muvâfık bulmuyoruz ve Şehbâl’in terakkiyatında bi-t-tabi‘ bizden daha ziyâde ‘alâkadâr olan muhterem kâri’lerin ne düşündüklerini de anlamak istiyoruz. Onun için kâri’lere birkaç su‘al soracağız ve pey-der-pey alacağımız cevapları tasnîf ederek bi-ahîre ekseriyetin arzûsuna tevîk hareket-i emniyyeyi ittihâz eyleyeceğiz. İşte su‘aller:

- 1-) Risâlemizin hâl-i hâzırından ne cihetlerle memnûnsunuz?
- 2-) Şehbâl’in resimlerine dair bazı temenniyâtınız var mıdır?
- 3-) Münderecâtının müfîdliği, tenevvü‘, zenginliği hakkındaki fikriniz nedir?
- 4-) Hangi nev‘ makalâtdan en çok memnûn oldunuz ve hangi yazıların devam veya tezâyülünü istersiniz?
- 5-) ‘Umûmiyetle risâlemizde şâyân-ı ta‘dîl bulduğunuz noktalar hangileridir?

Kâri’lerimizin şu su‘alleri cevabsız bırakmayacak kadar lütufkâr ve fikirlerinde muhafaza-i bi-tarafî edecek kadar da hâlisü’l-kalb olduklarına eminiz. Bu husûsa dâ’ir gönderilecek mektubların zarfları üzerine “İstiknaha Cevab” sözünün ilâvesi ayrıca mercüdür.

16. ..., “Muhterem Kâri’lere”, *Şehbâl*, No: 16, 15 Teşrin-i Sâni 1325, p. 306

Şehbâl’in dokuzuncu nüshasında, aldığımız takdîrnâmelerden birkaçının fotoğrafisini risâlemize derc eyleyeceğimizi va‘ad etmişdik. Bugün o va‘adi incâza muvaffak oluyoruz.

Şehbâl hakkındaki fikir ve ihtisaslarını istifsâr ettiğimiz ba‘zı meşâhîrin mütâla‘aları da o meyânda neşr edilecektir. Bu sûretle zevât-ı muhtelifenin takdîrâtından ve tesâvir ile hatt-ı destlerinden mürekkeb güzel bir albüm vücûda getirmek tasavvurundayız. Albüme iştirâk etmek isteyenler birer kıt‘a tasvîrleri ve Şehbâl’e a‘id ihtisaslarını lütfederlerse minnetdâr oluruz.

Albümün birinci varakası bu nüshada mündericdir. Birkaç varaka daha hazır duruyor; onlar da peyderpey enzâr-ı kâri’îne ‘arz edilecektir.

Geçen iki nüshadan beri Şehbâl hakkında kâri’lerimizin efkâr-ı intikâdiyelerini soruyorduk.

Buna cevâben birçok mektublar aldık. Bizim için pek meşrû‘ bir hiss-i bahtiyârî tevlîd edecek mazhariyetlerden olmak üzere, cevabnâmelerin ‘anîf-ül me‘al ‘add edilebileni de diğerleri gibi muvaffakiyâtımıza büyük bir hisse-i takdîr ve tebrîk ayırmaktadır. Şimdiye kadar gelen intikâdnâmeler hülâsa edilmek istenirse, mu‘ahazesinde birkaç re‘yin iştirâk ettiği şeyler “Şikeste Fâideler, Zübde-i Siyâsiye” gibi ehemmiyetsiz mevzu‘lara münhasır görülür. Programımızın nukat-ı esâsiye ve mühimmesinde kâri’lerle hem-fikir çıkmak mâzi için ba‘is-i mefharet, istikbâl için medâr-ı muvaffakiyettir. Kâri’lerimizin bu sûretle re‘yelerini almakdan hakikaten istifâde edeceğimizi ve risâlemizin, tamâmıyla muhâtablarına lâyük ve müfid bir halde istikmâl ancak o sayede muvaffak olacağımızı şu tecrübeden anladık. Binâen-‘aleyh su‘allerimizi bugün yine ibkâ ediyoruz:

- 1-) Risâlemizin hâl-i hâzırından ne cihetlerle memnûnsunuz?
- 2-) Şehbâl’in resimlerine dair bazı temenniyâtınız var mıdır?
- 3-) Münderecâtının müfidliği, tenevvü‘, zenginliği hakkındaki fikriniz nedir?
- 4-) Hangi nev‘ makalâtdan en çok memnûn oldunuz ve hangi yazıların devam veya tezâyülünü istersiniz?
- 5-) ‘Umûmiyetle risâlemizde şâyân-ı ta‘dîl bulduğunuz noktalar hangileridir?

Birkaç nüshadan beri şu sahîfeye derc etmekde olduğumuz su’allere cevâben kâri’lerimizden pey-der-pey birçok mektublar alıyoruz. Bunlardan bazılarının me’aline dâ’ir geçen nüshada birâz tafsîlât vermişdik. Şimdi o tafsîlâta fazla bir şey ilâve edecek değiliz; yalnız şunu söyleyeceğiz ki cevâbnâmelerin kâmilten arkası alınıp da ekseriyet-i ârânın hangi nev‘ ta‘dîlatda temerküz ettiği anlaşılınca netîceyi icrâdan evvel bir kere daha nazar-ı kâri’îne ‘arz etmek fikrindeyiz. Bu sûretle, ne gibi tağyîrâtın der-dest-i tatbîk bulunduğuna, kâri’lerce vaktiyle itlâ‘ hâsıl edilerek hakkında tekrâr serd mütâlâ‘a olunmasına zaman bırakılmış olacaktır. Diğer taraftan bütün intikâdât-ı muhtemele zemîni teşhîs ve telhîs eden bu beş su’âlî ba‘de-mâ her nüshanın başında ibkâ etmek ve dâ’imâ kâri’lerin re’y ve ihtârlarını hüsn-ü telakkîye hâzır bulunmak istiyoruz.

- 1-) Risâlemizin hâl-i hâzırından ne cihetlerle memnûnsunuz?
- 2-) Şehbâl’in resimlerine dair bazı temenniyâtınız var mıdır?
- 3-) Münderecâtının müfidliği, tenevvü‘, zenginliği hakkındaki fikriniz nedir?
- 4-) Hangi nev‘ makalâtdan en çok memnûn oldunuz ve hangi yazıların devam veya tezâyülünü istersiniz?
- 5-) ‘Umûmiyetle risâlemizde şâyân-ı ta‘dîl bulduğunuz noktalar hangileridir?

18. ..., “Muhterem Kâri’lere”, *Şehbâl*, No: 18, 1 Kanun-i Sâni 1325, p. 346

Şehbâl’in birinci sene-i intişârını bitirmesine ancak beş altı nüsha kaldı. Gelecek seneye ‘âid neşriyatımız için şimdiden birçok teceddüdât ve tekemmülât hazırlıyoruz; yirmi dördüncü nüshanın zamân-ı tab‘ına kadar istihzârâtımızı bitirmeğe çalışacağız. Zâten epeyce vakitden beri kâri’lerimizden Şehbâl hakkındaki fikirlerini istimzâc edişimizde arzularını ikinci cildin ibtidâsından i‘tibâren tatbîk eylemek için idi; buna dâ’ir mütevelliyen vâsıl olmakda bulunan cevâbları tasnîf ve tertîb ederek re’yları ayırıyoruz. Kâri’lerin bütün temenniyâtına – imkân dâ’iresinde – mütâba‘atı vazîfe bileceğiz; binâ’en-‘aleyh risâlemizin tesâvîr ve münderecâtı veya evsâf-ı ‘umûmiyesi hakkında her ne sûretle olursa olsun bir mütâla‘ası bulunan zevâtın kemâl-i serbestî ile bize teblîğ-i hissiyât buyurmalarını tekrâr ricâ ederiz.

1-) Risâlemizin hâl-i hâzırından ne cihetlerle memnûnsunuz?

2-) Şehbâl’in resimlerine dair bazı temenniyâtınız var mıdır?

3-) Münderecâtının müfîdliği, tenevvü‘, zenginliği hakkındaki fikriniz nedir?

4-) Hangi nev‘ makalâtdan en çok memnûn oldunuz ve hangi yazıların devam veya tezâyülünü istersiniz?

5-) ‘Umûmiyetle risâlemizde şâyân-ı ta‘dîl bulduğunuz noktalar hangileridir?

Şehbâlin intişârda gecikdiği şu bir iki aylık müddet, risâle için bir devre-i mefâhir teşkîl etdi, denilebilir: kâri’ler o kadar ‘alâka, o kadar merâk gösterdiler. “Niçin te’hîr etdi? Neden çıkmıyor? Amân ta’tîl-i neşriyât etmesin” diye muhtelif eşkâl, fakad hep ‘aynı me’al ile - tahrîren ve şifâhen – muhâtab olduğumuz akvâl-i müşfikâne Şehbâl ile muhterem kâri’leri arasında ‘adetâ bir râbita-i karâbet te’sîs ettiğini ve onun gaybûbetinden pek çok kalblerin samîmî elemelerle sızlayacağını bize bir def’a daha anlattı.

Bu sevgili kalbleri tatmîne müsâra‘at hem hiss-i şükrânın hem de vazîfe-i hakikat-gûyînin levâzımındandır. Hayır, Şehbâl ta’tîl-i neşriyât etmeyecektir. Hattâ sırf esbâb-ı idâriyeden münbâhis olan son fâsıladan, te’yîd-i mevcûdiyetinin en mühim bir vâsıtasını istikmâl sûretiyle istifâde etmiştir. Risâlenin pek vâsi‘ ve mütenevvi‘ olan umûr-u idâresi için Jak Sayabalyan Efendi müdür ta’yîn olunarak bu sûretle bir yandan intizâm-ı intişâra ve diğer taraftan daha büyük terakkîler istihsâline yol açılmışdır. Bu teşebbüsâtın âsârı kâri’leri peyderpey memnûn etmeye başlayacaktır.

- 1-) Risâlemizin hâl-i hâzırından ne cihetlerle memnûnsunuz?
- 2-) Şehbâl’in resimlerine dair bazı temenniyâtınız var mıdır?
- 3-) Münderecâtının müfidliği, tenevvü‘, zenginliği hakkındaki fikriniz nedir?
- 4-) Hangi nev‘ makalâtdan en çok memnûn oldunuz ve hangi yazıların devam veya tezâyülünü istersiniz?
- 5-) ‘Umûmiyetle risâlemizde şâyân-ı ta’dîl bulduğunuz noktalar hangileridir?

Şehbâl, yirmi dördüncü nüshasının intişârıyla birinci senesini ikmâl etdi; bu yirmi beşinci nüshadan i’tibâren ikinci senesine ve cild-i sânsine başlıyor.

Dörtyüz seksen dört sahîfeden mürekkebi olan birinci cildin ilk ve son nüshaları bir tarîk-i terakkînin mebd-iyle menzîl-i hâzırını irâ’e eden iki merhaledir. Yalnız yapraklarının çevrilmesiyle bile tezâhür edecek olan bu hakikat ibtidâ’î teşebbüsde fî’ilen ve kavlen ba’zı mevâ’id serd edip de sonra bir sath-ı mâ’îl ta’kîb eyler gibi âsâr üfûl göstermekden ne kadar farklı bir meslek ittihâz olduğunu müsbittir. Zaten, her hareket bâlinde bir hâheş-pervâz mündemic olan risâlemizin seyr-i terfî’isine kâri’lerce nasıl bir nazar-ı kadir-senc ile bakılmakta olduğu, idârehâneye gelen mektûbların hemen hepsinde birtakım cemâl-i takdîr ve tebrîkin münderic bulunmasından anlaşılıyor; hattâ sırf işe müte’allik muhâberâta bile bir iki vasf-ı iltifât-kârâne ile birkaç kelime-i teşvîkin ‘ilâvesine i’tinâ olunmak derecesinde mü’essir nezâkete nâ’îl oluyoruz. Gerek bu nevâziş-kâr muhâbirlere, gerek Şehbâlin her intişâr eden nüshası hakkında – Memdûh bir hüsn-ü hamiyete teb’an – bezl-i sitâyîş eden rufekâ-yı matbû’âta ‘arz-ı teşekkür için ittihâz-ı ferâset ederiz.

Risâlenin muhteviyât-ı maddiye ve ma’neviyyesinden kâri’lerin ne dereceye kadar memnûn olacaklarını anlamak ve ârâ-yı ekseriyetin telâhuk edeceği ta’dîlât ve ıslâhâtı nazar-ı i’tibâra almak maksadıyla bir müddetden beri ba’zı su’âller îrâd eylemekte idik. Su’âllerimize cevâben yüzlerce mütâla’anâmeler aldık. Nüsh-ı sâlîfeden birinin bu sahîfesinde mücmelen yazıldığı üzere birkaç yüz muntekidenden kâffesi bir noktada ittihâd-ı re’y îbrâz ediyorlar: Şehbâlin nefâset-i tab’ ve ciddiyet-i münderecâtı. Sonra, birçoklarının ‘ilâveten veyâ ta’dîlen tatbîkini arzû etdikleri emeller var. Biz bit-tabî’ o emellerin yalnız ihrâz-ı ekseriyet edenlerini fî’ile çıkaracağız; işte – velev ki iki re’y ile olsun – ekseriyet kazanan temennîleri yazıyoruz:

- 1- Yedinci nüshadan beri kabın ilk sahîfesini teşkîl etmekde olan levhanın kaldırılması.
- 2- “Zübde-i Siyasiye, Şikeste Fâ’ideler, Telhîs-i Resâ’il” fıkraları Şehbâl’e yakışmadığı için onların dercinden sarf-ı nazar edilmesi;
- 3- Tarihî tablolar ile sanayi’-i nefise levhalarının tezyîdi;
- 4- Her nüshada kabın başka bir renk ile basılmasından ve bu sûretle koleksiyona rengârenk sahîfeler idhâlinden ferâgat olunması.

Nüşa-i hâzıradan i'tibâren şu dört talebin kâffesini is'âfa başladık ve kabın ilk sahîfesindeki resmi kaldırub yerine, Şehbâl ile hem-derece olan, İngiliz, Alman ve Amerikan resâ'ili gibi, i'lânlar koyduk. Yine o resâ'ile imtisâlen evvelden beri yaptığımız vecihle kab sehâ'ifini de metin ile birlikte sahîfe numarasına tâbi' tuttuk. Şu halde bir senelik Şehbâl koleksiyonu teclîd olunacağı zaman kablâr yırtılub atılmamalıdır; fazla olarak kablarda münderic makâle ve fıkralar da, onların cilde idhâlini istilzâm eder. Bu tarz-ı hareketi ihtiyârımızda sebebler vardır: evvelâ, tezyîd-i sehâ'if için henüz imkân-ı mâlî bulunmadığından bu emniyemizin husûlüne kadar kab sehâ'ifine metnin sirâyetinden servet-i münderecâtca istifâde etmek; sâniyen, metin derecesinde nefîs kağıda yine o derece nefâsetle matbû' olan kabdan cildde de istifâdeyi ihmâl etmemek; sâlisen, derc ettiğimiz i'lânlar için pek fânî bir 'ömür yerine, devâmlı bir hayât te'mîn eylemek.

Şehbâlin kâri'lerinin risâleye karşı 'alâka-i temellûke benzer bir irtibât duyduklarını îmâ eden temenniyât-ı muhtelifenin tatbîkinde kendimiz için bir vesîle-i iftihâr görüyoruz. Ve reftâr-ı terakkîmizi âmâl-i kâri'îne tevfi'k etmek maksadıyla istifsâr-ı fikir es'ilesini her nüshada idâme eyliyoruz. Şehbâli okuyanlar izhâr edecekleri temâyülât-ı ıslâhiye için biz de dâimâ bir sem'-i esgâ bulacaklardır.

Bundan sonra ta'kîb edeceğimiz meslek hakkında şimdiden zerrîn ve simîn kelimeler isrâf etmeyeceğiz. Yalnız "te'âlî-i mütemâdîyi" bir üss-ü müntehib bildiğimizi söylemekle kanâ'at edeceğiz. Şehbâli hâl-i hâzırıyla lâıyk-ı tıhniyet bulan muhterem kâri'lerimiz, bir zaman sonra buna 'ilâveten ciddiyet-i akvâlimizi de sezâyı tebrîk görecekler ve Osmanlılık gurûr-u millîsi içinde Şehbâlin mevcûdiyeti için bir küçük mevki' ayıracaklardır.

21. ..., “Muhterem Kâri’lere”, *Şehbâl*, No: 27, 15 Eylül 1326, p. 42

Evvelce de yazmış olduğumuz vecihle Almanya’ya mükemmel ve zarîf cildler sipâriş etmişdik, idârehânemizin bu husûsda iltizâm eylediği sür’ate rağmen me‘al-esef epeyce bir te’hîrden sonra cildlerimiz geldi, abone ve kâri’lerimize tebşîr ederiz. Cildler bu te’hîri unutturacak derecede metîn ve şıkdır. Kâri’lerimize karşı bir cemîle olmak üzere pek ucuz hemen bize mâl olduğu fî’atla takdîm ediyoruz.

Tamâmiyle bizden ma‘mûl-ü sâde nev‘inin fî’atı on, ve yarım meşin nefis nev‘ininki yirmi kuruşdur.

Cild isteyen taşra kâri’lerimiz, cild bedeline iki kuruş posta ücreti zamm etmelidirler.

22. ..., “Muhterem Kâri’lere”, *Şehbâl*, No: 28, 1 Teşrin-i Evvel 1326, p. 62

Sâhib-i imtiyâzımız, dört aydan beri Avrupa ve Amerika’da seyâhat ediyor idi; âhiren ‘avdet etdi. Resim gazeteciliğine âid birtakım kıymetdâr tedârikât ve tettebbü’âta vesîle olan bu seyâhat-ı medîdeden Şehbâlin sûret-i istifâdesini kâri’în-i muhtereme yakında müşâhede edeceklerdir. Londra, Pâris, New York, Washington, Philadelphia, ilh... gibi dünyanın en mühim şehirlerini hayât ve muhteviyâtını musavvir ve birçok şâyân-ı dikkat fotoğraflarla müzeyyen bir hâtıra-i seyahatin de iki nüshaya kadar dercine başlanacaktır.

23. “Ankara, Bursa, Trabzon ve Lefkoşadaki Bayi‘lerimize”, Şehbâl, No:29, 1 Teşrîn-i Sâni 1326, p.99

Şimdiye kadar kerrâtla vakî olan müracâ‘atımıza rağmen henüz matlûbumuza desters olamadık. Daha ziyâde intizârı, hemen altı ay kadar müddet geçmiş olduğu cihetle, bi-lüzûm görüyoruz ve son def‘a olarak mürâcâ‘ât ediyoruz; yine ber-mûtât sükûtle mukâbele görürsek tedâbir-i kânûniyyeye tevessül etmekle beraber isim tasrihiyle kütüphaneleri teşhîr edeceğiz.

24. ..., “Muhterem Kâri’lere: Lüzûmlu bir Hasbihâl”, *Şehbâl*, No: 34, 1 Şubat 1326, p. 182

Geçen nüshada muhtasiran ‘arz edildiği üzere sâhib-i imtiyâzımız, Avrupa ve Amerika’da seyâhati sebebiyle dört aydan ziyâde devâm eden, gaybûbeti ve risâlemizin hüviyet-i mâddiye ve ma‘neviyesinde – mütekarrir programımıza nisbetle – bir tebdîl-i mahsûs vücûda getirmişdi. Bir mecmû‘-u fikrîyi en şumullü şekliyle anlamak vazîfesi herkesden ziyâde sâni‘ine terettüb edeceği için ictihâd-ı tatbîk farkı olan böyle bir tebdîlin vukû‘u tabî‘îdir.

Fakat artık sâhib-i imtiyâzın ‘avdetiyle farkın da, tebeddülün de temâdîsine mahal kalmadı. Daha hızlı koşmak için bir iki adım geriye giden müsâbakakârlar gibi, Şehbâlin de vekafe-i vâkı‘adan bir zamîme-i kuvvet iktibâs ettiğini, kâri’ler – in-şâ‘allah – göreceklerdir.

Hazırlamakda olduğumuz teceddüdâtı Şehbâlin kendi lîsânı birer birer takrîr edecek. Onun fesâhat-i fi‘iliyesine müdâhale etmemek için fûrûğ-u tertîbâtı şimdiden birer birer saymağa lüzûm görmüyoruz; yalnız hudûd-u cesîmesini beyânla iktifâ edeceğiz. İstihzâr etmez şu icmâl altında cem‘ edilebilir:

Evvelâ – ihâta-i münderecâtın şâyân-ı dikkat bir mukâyesede tevsî‘i

Sâniyen – bizde henüz müdevven olmayan ‘ulûma ‘âid ciddî tefrikalar neşri

Sâlisen – resimlerin kemiyet ve keyfiyetine daha büyük bir ehemmiyet i‘tâsı

Râbi‘an – münderecât ile resimler arasında daha sıkı bir irtibât te’sîsi

Hâmisen – eser te’lîf veya tercümesi, ıstılâh vaz‘ı, ilh... gibi maksad-ı müfideye ma‘tûf müsâbakalar ihdâsı

Sâdisen – imkân müsâ‘id olunca risâleye dört sahîfe ‘ilâvesi

Terakkiyât-ı müstakbelemizin bunlardan ‘ibâret olduğunu iddi‘â etmek, emele hadd çizmeyi müstelzimdir; halbuki Şehbâlin ismi bile hudûdsuz yüksekliklere müteveccih! Biz yalnız yakında tahakkuk etdirmeğe çalışacağımız birkaç ârzû-yu terakkîden bahs ediyoruz; daha sonraki teşebbüsâtımızdan ise muhterem kâri’ler daha sonra haberdâr olacaklardır.

Şehbâlin ba‘zı muhibleri resimlerin üzerine kazâ‘en serd bir şey sürülünce çizgi hâsıl olmakda bulunduğundan şikâyet ediyorlar. Bu nakîse, me‘at-te’essüf o nev‘ nâ-kâbil-i ictinâb nekâyisindendir ki tekemmülden tevellüd ederler. Çünkü

kullandığımız parlak kağıdın üzerindeki cilâ, mürekkebin sür‘atle emilib kurumasına bit-tabi‘ mâni‘ oluyor ve tâze basılmış resimler için – kuruyuncaya kadar – o yolda bir mahzuru da‘vet ediyor. Aynı cins kağıda matbû‘ resâ’il-i ecnebiyenin de aynı mahzûrdan kurtulamayışı – eğer lâzımsa – bir delîldir. Gençliğine ta‘rîz olunan bir İngiliz nâzırın mu‘âhizlerine söylediğini biz de tekrâr ediyoruz. “o bir kusur ki her dakîka eksiliyor!”

Birkaç nüshadan beri kullandığımız kağıdın şikâyet eden şevketli kâri’ler de vâir. Pek bîcâ olan bu dürlü şikâyetler, ne kadar müşfik bir nazar-ı dikkat altında bulunduğumuzu bir daha isbât ederek bizi hakîkî bir mesirretle sevindiriyor. Evet, şimdiki kâğıdımızdan biz de hoşnûd değiliz ve onu isti‘mâle, mahzâ sipârişlerimiz zamânında yetişmediği için mecbûr ve muztar olduk, eğer daha iyi kağıd bulunmamasından biraz da memleketimizi kabahatli ‘add etmeyeceksek – zâten kimsenin memnûniyetle kabûl etmediği – kabahat, sebep-i te’hîr olan fabrikanın ‘uhdesinde kalmak lâzım gelecek.

Herhalde ısmarladığımız kağıdın vusûlünü müte‘âkib risâlemiz, samîmî kâriyelerinin lâıyk gördükleri libâsı iktisâda isti‘câl edecektir.

25. ..., “Muhterem Kâri’lere”, *Şehbâl*, No: 35, 15 Şubat 1326, p. 202

Şehbâl geçen nüshasında salâh ve terakkîye ‘â’id ba‘zı mu‘âhedede bulunmuşdu. Bu nüshasında münderecâtına ta‘allük eden va‘adlerinden bir kısmını icrâya başlıyor; aksâm-ı mütebâkiye içinde kâri’lerini intizârda bırakmamağa çalışacaktır.

Risâleye – ve lev intikâd ve mu‘âheze sûretiyle – bir telakkî gösteren muhterem zevâtın fikir ve irşâdları, gerek meslek-i tahrîrde ve gerek mesâ’il-i idârede bize hatanümâ bir pusula gibi dâ’imâ rehberlik ediyor. Onun için Şehbâl hakkında – herhangi şekilde olursa olsun bu düşüncesi bulunan muhterem kâri’lerin düşünmek zahmetine iş‘âr külfetini de ‘ilâve buyurmalarını ricâ ederiz. Şehbâlde istediklerini bulmayanlar ‘atâletimizden sükûtlarını sebep görmelidirler; zîrâ hudûd-u meslekîmize dâhil, vesâitimizle icrâsı kâbil ve ekseriyet-i kâri’înin nef‘ini kâfil hiçbir teklîf yokdur ki şükür ve hulûsla kabûlüne hâzır olmayalım

Epeyce zamandan beri mâ-ba‘dini derc edemediğimiz “Korkunc bir hâtıra” hikâyesinin ikmâli temennîsinde bulunan müte‘addid muhâbirîn-i muhterememize, ibrâz etdikleri ‘alâkadan dolayı teşekkürü unutmayarak, isteklerini icrâya müsâra‘at edeceğimizi ‘arz eyleriz.

Almanya’da bil-hâssa i‘mâl etdirerek getirttiğimiz cildlerden nefis nev‘i kâmilten satılmış, sâde nev‘inden pek az kalmıştır. Koleksiyonlarını zarîf ve ucuz bir sûretde cildletmek isteyen kâri’lerimizin isti‘câl buyurmalarını tavsiye ederiz.

Müسابakalar te’sîsinden maksadımız:

“Lisânımızda gayr-i mevcûd bazı ıstılâhât-ı lâzimenin zemîn-i vaz’ ve ibdâ’ını hazırlamak, ‘Osmanlı kütüphâne-i ‘ulûm ve sanayi’ine birkaç yeni ve kıymetli eser inzâmını teshîl ve teşvîk etmek âlem-i san’atımıza ve bâ-husûs onun mûsikî ve tiyatro gibi şu‘abâtına biraz hayat verecek teşebbüsâta meslek dâhilinde vâsıta olmak, el-hâsıl elimizdeki risâle ile bu sevgili memlekete ne kadar hizmet edebilmek kâbil ise o kadar fedâkârlık ihtiyarından çekinmemek” diye tasvîr edilebilir.

Görülüyor ki; nefy-i meşkûk bir takım lügazlar ve mu‘ammâlar tertibiyle isrâf-ı fa‘aliyet taraftarı olmuyoruz ve müسابakalarımızı bile bin hedef-i münfide tevcih etmek istiyoruz. Risalemizin zâhirî ve Bâtınî bütün nefâsetlerini istihsâl için zaten ihtiyâr eylemekte olduğumuz masarîf-ı ‘âzîmeye ilâveten bu fa’ideli müسابakalara da ayrıca mebâli‘ tahsîs edişimiz, emel-i hizmetin telkîn ettiği hiss-i asilden münbahisdir.

Birinci müsabaka. - “Ayda Karmen, Maskot” namlarındaki üç eser-i mûsikîden herhangi birinin güftesinin aslının veznine ve bestesine tevâfuk edecek sûretde, nazmen Türkçeye tercüme etmek.

Mükâfa‘at 15 lira-i ‘Osmânî

İkinci müsabaka. – Fransa muharririn-i felsefiyesinden –Ribo- (Ribot)un “emrâz-ı hâfıza, emrâz-ı irâde, emrâz-ı şahsiyet” isimlerindeki üç küçük eserinden herhangi birini Türkçeye tercüme etmek.

Mükâfa‘at 10 lira-i ‘Osmânî

Üçüncü müsabaka. - âtideki on iki kelime için lisân-ı ‘Osmânîde mukâbiller ihdas ve tayin etmek.

Mükâfa‘atı nakden 1 lira yahut risalemizin bir senelik abonesi

Bulunacak mukâbillerin Fârisi, Arabi veya Türkçe olmasında be’is yoktur. Yalnız garâbet-i fevke’l-‘adeyi hâ’iz olmamaları, terâkib-i izâfiye ve tavsifiye teşkiline yarayacak sûretde ya tek kelimedden ‘ibaret veya tek kelime hükmünde bulunmaları şarttır. Mesela: “Quadrupede” mukâbilinde “dört ayaklı” yahut “zu-erbâ‘at-i ercül” tabirlerinden ziyade “çar-pa” yı muvâfık görürüz; güzellik “neophobe” mukâbilinde “teceddüd-keriz”i ve “mûsicographe” mukâbilinde “mûsikî-nüvis”i “hâ’if-i teceddüd” ve “muharrer-i mûsikî”yi tercih ederiz.

On iki kelime şunlardır:

Bibliographie, boycottage, caprice, caricature, clup, conference, concert, decor, monologue, paradoxe, surprise, taximetre.

Bu kelimelerin hepsine birden mukâbil bulamayan veya bulduklarından bazılarını kabul etdirebilen zevât, hey'et-i mümeyyizemizce kabul edilen kelimât miktarınca aylık aboneye müstehak olurlar. Şu halde beş kelimenin mukâbilini bulana beş aylık, bir kelimenin mukâbilini bulana bir aylık abone kaydedeceğiz.

Risâlemize abone olan zevâtın bir çoğu tâ ilk numerodan itibâren tam koleksiyon almak istiyorlar. Elden nüsha iştirâ edenlerin içinde de ‘aynı arzûyu izhâr eyleyenler nâdir değildir. Şu mütevâlî tâliblerden anlıyoruz ki muhterem kâri’lerimizin kısm-ı a‘zâmı Şehbâle nüsha-i ibtidâ’iyyesinden i‘tibâren mâlik olmak meylindedirler. Bit-tabi‘ bu meyile i‘tirâz edecek biz değiliz, fakat depomuzda bulundurduğumuz nüsa-ı sâbika pey-der-pey satılıb sür‘atle eksilmekte olduğu için yakın bir zamanda tamm koleksiyon tedârikine imkân görememek ihtimâliyle endîşenâkız. Ez-cümle 1, 10, 11, 17, 19, 31, 32 numarolu nüshalardan pek az kalmış. 18 ve 20 numarolar ise kâmilten bitmiştir. İdârehânemizin gitdikçe vüs‘at kesbeden mesâ’il-i hâzırası, mevcûdu kalmayan nüshaların tekrâr tab‘ına müsâ‘id olmayacak sanıyoruz, zîrâ risâlenin tekemmülât-ı mütemâdiyesi ancak bütün mesâ’înin mutarrıdan ve bilâ-inkısâm bir noktada temerküzü sâyesinde husûl-pezîr olmaktadır. Binâ’en-‘aleyh koleksiyon edinmek hâheşinde bulunan kâri’în-i muhteremenin şimdiden celb-i dikkatlerini bir lâzime-i hareket ‘add eyledik.

28. ..., “Muhterem Kâri’lere”, *Şehbâl*, No: 38, 15 Nisan 1327, p. 262

36. nüshadan i’tibâren ihdâs etdiğimiz müsâbakalar hakkında kâri’lerimiz büyük bir ‘alâka gösterdiler: her gün yâ müsâbakaya iştirâkı, ya şerâit-i müsâbakadan birine dâ’ir istibzâhı, yâhut şekl-i müsâbakadan beyân-ı memnûniyeti muhtevî birçok mektûblar alıyoruz. Hattâ “çok gazete okumayanlardan bir kâri” imzâsıyla Londra’dan gönderilen bir intikâdnâmede: *müsâbakalarınıza, daha doğrusu tarz-ı müsâbakayı ibrâ’ eden fikrinize ‘âşık oldum*. denilerek i’lân-ı ‘aşk derecesinde izhâr-ı takdîr ediliyor. Bütün şu âsâr-ı teveccühe karşı evvelâ vazîfe-i hissiyemiz ‘arz-ı şükrân etmek ve sonra vazîfe-i ‘akliyemiz de açdığımız nezve em’in ve müstakil tarîkde dâ’imâ ileriye doğru yürüyüb teşekkür-ü kavliye liyâkat-i fi’liye ile te’yîde çalışmak olacaktır.

Müsâbakaların tevzîh-i şerâiti temennîsinde bulunan kâri’lerimize ayrı ayrı cevâblar yazıyoruz. Lâkin beyne’l-kâri’în en ziyâde bâdî-i tereddüd olduğunu gördüğümüz bir mes’ele var ki ondan burada bir hitâb-ı ‘umûmî ile bahs etmeyi münâsib gördük:

Birinci ve ikinci müsâbakalarda içlerinden birinin tercümesi teklîf olunan eserlerin hepsi birden şâyân-ı kabûl bir sûretde tercüme olunursa idârehânemiz ne yapacak? Yapacağımız şey pek basîtdir: hepsini birden kabûl etmek ve her birinin muhterem memdûhuna mev’ûd mükâfâtı tamâmen takdîm eylemek.

Şu halde birinci müsâbakanın mevzû’unu teşkîl eden üç kitabın tercüme-i makbûleleri için cem’an 45 lira ve ikinci müsâbakadaki üç kitabın tercümeleri için de yine cem’an 30 lira te’diye edeceğiz. Biz o altı eseri kütübhâne-i millîye ‘ilâve edebilmek mazhariyetine temennî-hâhız.

Bazı ticarethânelerin Şehbâl ismine heves ederek bunu ‘unvân ittihâz eylediklerini işitiyoruz. Risâlemizin nefâset ve nezâhetiyle kendi şu‘be-i san‘atlarında tefâ’ül etmek istediklerine fâ’il olduğumuz için iktibâs-ı vâkı‘a mu‘teriz değiliz. Fakat risâle ile bu ticârethâneler arasında bir irtibâtın vucûdiyetini zanneden ve bizden istifsâr-ı maddîye lüzûm gören kâri’în-i muhteremeye karşı nâ-kâbil-i ihmâl bir vazîfemiz var ki o da Şehbâl’in hiç hiçbir ticârethâne ile ‘alâkadar bulunmadığını vâzıhan i‘lân etmektir. Müsâbakalarımızdan birinin – on iki kelimeye mukâbiller bulmak müsâbakasının – müddeti evvelce i‘lân etdiğimiz vech ile 15 Nisan’da münkazî oldu. Müsabakaya 518 zâtın – bin-nisbe muvaffakiyetle – iştirâk etmesi ve içlerinde birkaç hanımefendinin de bulunması memleketimizde ciddî teşebbüslere verilen kıymet ve ehemmiyet nokta-yı nazarından mûcib-i memnûniyetdir. Zâten diğer iki müsâbakaya da peyderpey iştirâki müş‘ir mektuplar gönderiliyor. Herhalde bu nev‘i müsâbakaları ihdâs etmekdeki maksadımızın pek ziyâde mazhar-ı takdîr oduğunu görüyor ve inşâallah aynı kuvvetle muntic-i semerât olmasını temennî ediyoruz. Müddeti hitâm bulan müsâbakanın evrâkı der-dest-i tedkîkdir. Netâyicini gelecek nüshada i‘lân edeceğiz.

30. “Muhterem Kâri'lere: Müsabakalarımız - Nazar-ı Dikkate”, Şehbâl, No: 40, 15Mayıs 1327, p. 302

Şimdiye kadar müsabakalarımızı idare müdiriyetinde bulunan Jacque Sayabalyan Efendi ahiren bir seyâhat-i medîde icrasına mecbur olarak idarehanemizden infikâk etmiştir. Ba‘demâ mektûb ve nakid gibi her türlü irsâlâtın mahsûren sâhib-i imtiyaz nâmına icrasını rica ederiz.

On iki kelime-i ecnebiyeye Türkçede mukabil bulmak müsabakasının netâyicini aşığıya dere ediyoruz:

Fakat evvel-i emirde ihrâz-ı muvaffakiyet edenleri hangi vâsıta ile ayırdığımızı bir fâ‘ide-i zâ‘ide olmak üzere îzâh etmek istiyoruz:

Her bir lûgat-i ecnebiyenin mukabilinde müsabıkların teklîf ettikleri kelimeler hey‘et-i mümeyyizemizce birer birer re‘ye konarak en çok re‘y kazanan kelimât tefrik edilmiş ve bu kelimelerin sâhibleri isimlerine kur‘â çekilmiştir.

Müsabakaya iştirak eden beş yüz on yedi muhterem kâri‘in kâffeten isimlerini neşr etmek arzu ederdik: fakat me‘at-te‘essüf Şehbâl'in sahîfeleri kendi resimleri ile makalelerine bile kifayet etmemekte olduğu için bundan feragat eylemeye mecbur olduk. Herhalde ciddiyetlerini ve lisân-ı milliye muhabbetlerini isbat edenlerin cümlesine arz-ı teşekkür ederiz.

Mevzu-u bahs olan on iki kelime için müsabıkların - doğru, yanlış- teklîf ettikleri bi‘l-cümle mukabiller ile bu mukabillerden her birinin kaç kişi tarafından teklîf olunduğu mündericdir; ancak şurasını sezâ-yı zıkr görürüz ki müsabıklardan bazıları yalnız birkaç kelime-i ecnebiyeye hasr-ı iştigal ettikleri ve diğer bazıları ise bir kelime için üç dört mukabil birden irâ‘e eyledikleri için atîdeki rakamların mecmu‘u ile ‘aded-i müsabıkın arasında tevâfuk yoktur.

Bibliographie: mebhâs-i kütüb (64), kitaplar (8), şerh-i ism-i kütüb (1), kitapşınaslık (2), kitapnâme (1), ma‘rifet-i kütüb (121), kütüb-i müntezeire (35), fihrist-i asar (94), tasnîf-i kütüb (19), mebhâs-i ahvâl-i kütüb: ilm-i ahvâl-i kütüb (286), esâmi-i kütüb (180), medârik-i kütüb (17), mürâca‘ (11), câmi‘-i asar (6), tavsîf-i mü‘ellifât (104), fihrist-i mü‘ellifât (61), tedkîk-i mü‘ellifât (160)

Boycottage: nebz-i iktisadî (52), nebz-i ticarî (37), tecrîd (21), mukâta‘a (268), memnû‘iyet-i sera (73), tahrîm (46), kat‘-ı mu‘âmele (41), mukâsara (2), istinkâfe (1), hücr-i millî (5), harb-i iktisadî (374), berîde (1), küskünlük (3), merdûdiyet (8)

Caprice: hacis (8), heves (813), nesnâsî (1), nesnâsiyet (1), televvün (94), televvün-i eda, televvün-i mîzâc (280), herdem-i hayalî (1), keyf (23), zevk-i selîm (1), maymun iştihâsı (125), merak (31), hırçınlık (7), hercaîlik (14), dinsizlik (1)

Caricature: nekr-i tasvîr (53), hicv-i resmî (5), tasvîr-i hercaî, resm-i hercaî, resm-i hicvî (261), mudheka (3), müstehze (3), resm-i mudhak (109), tasvîr-i ma'nîdâr (42), resm-i müfdah (1), resm-i istihzâî, resm-i müstehzâ (82), mizâhât (10), dahike (6), tasvîr-i müdheka (88), levh-i muhayyel (1), levha-i hicv (34), tehzîl (1)

Clup: mahfel (261), müntedâ (60), mesbat (1), mecma' (102), dârü'l-ârifîn (3), nâdî, nedve (113), dernek (75), ictimâgah (2), mecma'-i ihvan (19), lonca (52)

Concert: ekâneti (210), ahenk (46), dernek (8), müsâmere (92), müsâmere-i mûsikiye (125), bezm-i ahenk (30), hufle-i mûsikiye (4), âhenk-i mûsikî (1), hitâbe-i mûsikî (2), cem'iyet (1), çalgı cem'iyeti (19), mutribe (3)

Conference: hitâb, hitabe (207), hutbe (72), müşavere (5), müdâvele (16), muhâdara (89), meclis-i mükâleme (2), muhataba (1), mev'ize (151), mu'temer (24)

Decor: tezyinat (324), tezyînât-ı mer'iyeye (65), zînet (112), müzeyyenât (83), müzeyyenât-ı esâsiye (46), esas-ı tezyin (3), hey'et-i mer'iyeye (21), süs (95), bezek (18), zibâ (1), tecemmülât (35), donanma (6), pirâye (1), nigâr (2)

Monologue: söylenme (146), söyleniş (30), hasbihâl (222), höd-gû (12), vesvese (1), nutk-ı meddah (1), kelîm (4), mütekellim-i vahide (8), hicrâz (1), tekâlüm (1)

Paradoxe: garîbe (52), 'acîbe (19), garâbet-i fikr (11), 'acûbe (80), badire (72), fâze (2), müfâd-ı mestur (1), tebâyün (1), havârik (1), da'vâ-i mücerred (409), hark-ı müselleme (2), harika (4), bid'at (1), bedâ'at (1)

Surprise: baskın (173), hayret (145), fec'e (28), buğte (1), tahayyür (23), şaşırtma (273), muğfele (72), muhayyere (5), yakalanma (64), tesâdüf-i gayr-ı muntazır (9), mufâce'e (1)

Taximetre: mukaddernâme (3), narhnümâ (14), mikyâs-ı mikdâr (8), ücretnümâ (401), rah-ı Peymâ (2), narh (1), para saati (7), mikyâs-ı fin (3), mîzân-ı mesafe (252), mesâfenüvis (138), rehpeymâ(1)

Kâri'lerimizin nazar-ı takdirine arz ettiğimiz bu kelimelerden hey'et-i mümeyyizemiz - en çok zât tarafından teklif edilenleri değil - içlerinden en münâsib ve tevsî'-i ihtiyâca kâfi görülenleri şu suretle ayırmışdır:

Kitâbnâme, kitâbşinâsî, kitâpşinaslık: Bibliographie; mukâta‘a, mukâsara: boycottage; merak: caprice; mahfel: clup; mutribe: concert; hitabe, mevzi‘a: conference; nigâr: decor; hasbihâl, söyleniş, tekellüm: monologue; bid‘at: paradoxe; müfâce‘a: surprise; para saati, ücretnümâ, mesâfenüvis: taximetre.

Müşabakada ihrâz-ı muvaffakiyet eden:

Mekteb-i Tıbbiye-i Mülkiye’den M. N. D. Bey, iki kelime (mukâta‘a, kitapşinaslık)

Nişantaşı’ndan ‘Afife Sâre Hanım, üç kelime (kitâbnâme, hitabe, hasbihâl)

Doktor Fu‘âd Sabit Bey, iki kelime (söyleniş, mahfel)

Hasan İrfan Bey, bir kelime (mesâfenüvis)

Mekke-i Mükerreme’de Mehmed Salim Bey, üç kelime (mutribe, müfâce‘a, mukâsara)

Üsküdar’da Ali İlmî Bey, iki kelime (nigâr, tekellüm)

İzmir’de Mustafa Hamid Bey, bir kelime (para saati)

Nazım Bey, bir kelime (ücretnümâ)

Lütfen muvazzah adreslerini iş’ar buyurmaları ve mükâfatı ya nakden veya abone suretinde idarehanemizden aldirmaları mercûdur.

Hayât-ı memleketde büyük müveccehler uyandıran hâdisât-ı târihiyenin te’sîrinden bil-hassa resimli risâlelerin ma’sûn kalması mümkün değil. Meselâ Rumeli ahvâlinde bir vakfe-i sükûn istihsâline ma’tûf olan seyâhat-ı hümâyûn Şehbâl’de – diğer ma’nâ ile – bir vakfe-i sükûn gösterdi: bu seyâhat-i târihiyeyi hakkıyla ta’kîb için teşebbüslerde bulunarak aldığımız bî-nihâye resimlerden büyük bir kısmını risâlemize sür’at-i mümkün ile derc etmek istediğimiz için, pozların kılışelerini derhâl Viyana’ya sipâriş ederek bu nüshamızın müte’addid sahîfelerini ona tahsîs eylemişdik, halbu ki günden güne intizâr ettiğimiz kılışelerin te’ehhür-ü vürûdu hem derece derece bu nüshanın intişârını ihmâl, hem de maksad ve isteğimizin icrâsını işkâl etdi. Artık intizâra nihâyet vererek 337 ve 338inci sahîfeleri muhtevî formamızı bastırmış olduğumuz bir zamanda siparişimizin ikinci kısmı vürûd ettiği için bunları gelecek nüshaya bırakmak istemedik. O iki sahîfe zîrindeki fıkralar münderecâtına rağmen yine bu nüshaya derc eyledik. Risâlemizin başka bir maksatla gûyâ ta’tîl-i neşriyât ettiğine dâ’ir iş’â olunan haberler, tekzîbe bile lüzum görülmeyecek kadar mesleğimizden mütebâ’iddir.

Şehbâl hakkındaki mütâlaata dâ’ir kârî’lerimizden aldığımız mektuplar içinde birçoğu gâyet ma’kûl bir sü’âlin eşkâl-i mütenevvi’asına ma’kes olmaktadır:

- Şehbâl bir Türk gazetesi olduğu halde resimlerin altına niçin Fransızca îzâhat yazmaya lüzum görmeli?

Risâlemizin mebd’-i intişârından berî biz bu sü’âli kendi kendimize derpîş ederek o kadar mantikî buluyorduk ki birkaç yerden izhâr olunan arzuya rağmen beşinci nüshaya kadar resimler için Fransızca îzâhât derc etmekte ısrâr ediyorduk; bilâhire bu yoldaki taleblerin şâyân-ı dikkat bir derecede tekessürü o vakit kârîler arasındaki cereyâna ittibâ’ımızı zarûrî göstermişti. Şimdi ise ekseriyet-i kârî’inin muhik bir hiss ile buna tarafdâr olmadığını görüyoruz. Hatta kârî’lerimizden bir muhterem Osmanlı kadını bir mektubunda aynı sü’ali irâde etdikden sonra: “Ben bir Türk gazetesinde Fransızca yazıların sebab-i vücûdiyetini anlayamadım. Eğer onların millî olmaması mukarrerse bâri ne maksada hizmet etdikleri buyurulsun.” Me’alinde bir sözle izhâr-ı hamiyet ediyor. Bütün takayyüdâtımıza rağmen resimlerin altında sehv-i tertîbler ile bazı kere ‘acîb bir kıyâfete giren bu Fransızca satırlar – güldürmeyen mizahlar gibi – bizi de memnûn etmekden uzak idi. Binâ’en-‘aleyh bu nüshadan i’tibâren Fransızca fıkırâtı tayy ediyoruz.

Avrupa'ya sipâriş olduğumuz cildler gelmiştir. Arzu eden kâri'lerimiz idârehânemizden iştirâ buyurabilirler.

32. ... “Muhterem Kâri’lere”, *Şehbâl*, No:42, 15 Eylül 1327, p. 342

Risâlemizin te‘hir-i intişârına ‘â’id sebepleri geçen nüshamızda yazmış, i‘tizâr eylemiştik.

Abonelerimizden ve muhterem kâri’lerimizden bu madde için aldığımız mektublara ayrı ayrı cevâb takdîmine imkân olmadığından ‘afvlarını temenni ederiz. Şehbâl’in bu nüshasından i‘tibâren sûret-i müntezemede eyyâm-ı mu’ayyenede tab‘ ve neşrine bezl-i maktûr edilecektir.

Abonelerimiz ‘aded-i nüsha i‘tibârıyla mukayyed olduklarından şimdiye kadar vukû‘ bulan te’ehhürâtın kendilerine maddeten hiçbir zararı olmayacaktır. Risâlemizin altı aylığına veya bir seneliğine abone olduklarına göre, on iki yahut yirmi dört nüsha alacaklardır. Abonelerimizden ba‘zı zevât, bir veya iki nüshasını alamadıklarından bahs ile şikâyet etmekten ve nüsh-ı zayi‘ayı idarehânemizden tekrar talep eylemektedirler.

Risâlemizin abonelerimize –murakabe-i mükerrere ve kâmile tahtında kemâl-i intizâm ile irsâlinde idarehanemizin hiçbir tasavvuru yoktur. Binâen‘aleyh nüshalarını alamamış olma bu gibi zevâtın postahanelere müracâ‘atla talep buyurmaları rica olunur.

İdarehanemizde mahfuz Şehbâl koleksiyonlarının 18 ve 20 numaralı nüshaları eksiktir. Bunlardan getirilecek olursa her nüshası 10 kuruş mukâbilinde iştirâ olunacaktır.

Avrupa’ya sipariş etmiş olduğumuz ciltler gelmiştir. Arzu eden kâri’lerimiz idarehanemizden iştirâ buyurabilirler.

33. İdare, “Kâri’în-i Muhteremeye”, *Şehbâl*, No: 87, 1 Kanun-i Evvel 1329, p. 289

Risalemiz seksen altıncı nüshasından i’tibâren dört nüshaya ‘ilâve edilen kuponları kesip hepsini birden gönderecek zevât arasında kur’a çekecek ve ilk çekilen numaraya iki bin, ikinci numaraya bin, üçüncüye beş yüz, dördüncüye dört yüz ve mütebâkî on bir kişiye yüzer kuruş hediye-i nakdiye takdîm edecektir. Tafsîlâtın 85 ve 86 numaralı nüshalardaki uzun i’lânda mündericidir.

İdâre

34. İdare, “Kâri’yîn-i Muhteremeye”, *Şehbâl*, No:88, 15 Kanun-i Evvel 1329, p. 307

Risalemiz seksen altıncı nüshasından i’tibâren dört nüshaya ‘ilâve edilen kuponları kesip hepsini birden gönderecek zevât arasında kur’a çekecek ve ilk çekilen numaraya iki bin, ikinci numaraya bin, üçüncüye beş yüz, dördüncüye dört yüz ve mütebâkî on bir kişiye yüzer kuruş hediye-i nakdiye takdîm edecektir. Tafsîlâtın 85 ve 86 numaralı nüshalardaki uzun i’lânda mündericidir.

İdâre

35. İdare, “Kâri’yîn-i Muhteremeye”, *Şehbâl*, No: 89, 15 Kanun-i Sani 1329, p. 322

Risalemiz seksen altıncı nüshasından i’tibâren dört nüshaya ‘ilâve edilen kuponları kesip hepsini birden gönderecek zevât arasında kur’a çekecek ve ilk çekilen numaraya iki bin, ikinci numaraya bin, üçüncüye beş yüz, dördüncüye dört yüz ve mütebâkî on bir kişiye yüzer kuruş hediye-i nakdiye takdîm edecektir. Tafsîlâtın 85 ve 86 numaralı nüshalardaki uzun i’lânda mündericidir.

İdâre

36. İdare, “Muhterem Kâri’lere”, *Şehbâl*, No: 90, 1 Şubat 1329, p. 343

Son bir-iki nüshanın esbâb-ı zarûriyeden dolayı bir kaçar gün tehhürle intişârı, kur‘a kuponlarının idarehanemize vürûdu için mu‘ayyen olan 1 Şubat tarihinin biraz daha temdidini icâb etmektedir. Zaten Diyarbekir, Süveyş, Hindistan, Cava, ilh... gibi uzak yerlerdeki kâri’lerimizden mütemâdiyen vukû‘ bulan bi-nihâye müraca‘âtlarda mihel-i mukarrerein adem-i kifâyetini gösteriyor. Binâen-‘aleyh kuponların idarehaneye irsâli için 15 Mart 1330 tarihine kadar intizar etmeye karar verdik.

İdare

Bir memleketin, a‘kîb-i inkılâbda dâhilen geçirebileceği en vahim zaman-ı buhran, idare-i salifenin zevaliyle idare-i cedidenin teessüs-ü nüfûzu arasındaki fâsıla-i fetretidir. Bu fâsıla ne kadar uzun olur ve yeni hükûmet te’essüs ve te’eyyüd etmekde ne kadar gecikirse, mehâlik-i mevcûde de o nisbetde büyüyerek temâdî eder.

Eğer şu müte‘arefe-i kendi kendimize bulmaya muktedir olmasa idik, bugün memleketimizde ceryânını derin bir hüznle görmekde bulunduğumuz ahval, bize onu bütün kuvvetiyle telkîn edebilirdi.

Bazı büyük mütefekkirlerin emel edindikleri gibi, insanların terakkî-i ma‘rifet ve medeniyetle vazifelerinden bihakkın habîr haklarına kâin, hakk ve vazife hâricine tecâvüzden müctenib bir hâl-i mülûkâneye gelebileceklerini ve o vakit artık idâre olunmak ihtiyacından vâreste kalacaklarını tahayyül etmek belki mümkündür. Fakat bu emniyyeye şimdilik bir hulyâ-yı nûşîn olmakdan fazla kıymet verilemeyeceği cihetle, ihtirâsât ve sû’-i meylânât-ı beşeriyenin menfaat-i ictimâiyyeyi muhall bir cereyan takib etmesine mâni olacak bir kuvvetden husûl-i istiğnâ gayr-ı kâbilidir. O kuvvet – daha iyisi bulunmadığı için – hükûmetdir.

Memurlarında temessül eden hükûmet ise – ıtlâ’-ı hakikat vesâitinden pek azına mâlik olan – kütle-i ahâlinin hevesâtı önünde bir bâziçe olmak müzellakasına sevk olunursa, idârenin bu şekli mutlakiyet veya meşrûtiyet ile îsâfdan kalır; çünkü şûrişdir.

Herhangi bir nâhiye, kaza, livânın veya vilâyetin sekeneşi - temâsül-ü hükûmet olmak üzere – kendilerini idâreye hazırlanan bir memuru kabul etmemek salâhiyetini hâ’iz midirler? Değilseler bu hal, hâkimiyet-i milliye ile nâ-kâbil-i te’lîf olmaz mı? Bir de ta’yîn olunan me’murlara itirazsız serfûrû etmek ahâliye müterettib vazîfe ise, yek taraf olan bu mecbûriyyet taraf-ı diğerin istibdâtına yol açmaz mı?

İşte birtakım sualler ki bu bîçâre mülk-ü pür-şüyûnun saadet-i müstakbelesi onların fiilen rabt edilecekleri tarz-ı halle tâbî‘ görünüyor. Ah, ne kuyud-âlût bir saadet-i müstakbele ki husûlû gâh şu, gâh bu sebep-i düşvâra mu‘allak olmakdan hâlî değil!

Üç su’âlin fiiliyâtdan alacağı daha sükût-fermâ cevâblara intizâren, ben şimdiden üçünü de büyük bir hâyır! ile karşılayacağım.

Meşrûtiyet maraza-i ahâlî nâmı altında birkaç kâ'id ve sâ'ikin tegallübü demek değildir. “Hâkimiyet-i Milliye” sözünden efrâd-ı milletin birer birer veya cemaat cemaat veyahut hep birden hükûm-sâz olması manasını anlamak doğru add edilseydi, mebûsân intihâbâtı üzüntüleri bir külf-i beyhûde olurdu. Milletin hâkimiyeti kuvve-i icrâ'îye ve 'adliyyeyi mebusları vâsıtasıyla taht-ı murâkabe bulundurmasından ibâretidir. Bundan başka türlü hâkimiyet, milletin değil ferd yahut şirzimenin olur.

Mâmâfih hakk-ı şikâyetleri şekl-i kânûnî ve merci'-i kânûnî ile mukayyed bulunan efrâd-ı âhâlinin bu suretle tabi oldukları tahdidat onların biraz elini, biraz dilini bağlarken, ötede hükûmet büsbütün azâde-i hadd ve kayd kalmamıştır. Onun da intihâb-ı memurin işinde – muamelât-ı sâiresi gibi – tab'îyyete mecbûr olduğu birtakım şurût vardır. Lakin bu şuruta derece-i riayetini teftiş ederek onu mesul tutmak salahiyeti efrada değil, meclis-i milliyeye verilmiştir.

Demek ki ahali, bir memuru cebren reddetmek istibdâdında bulunamazlar; kanun dâ'iresinde – ancak o dâ'irede – merci'âta şikâyet edebilirler: hâkimiyet-i milliye bundan mutazarrır olmaz, bilakis kanunun mer'îyyeti sâyesinde takviye bulur; muamelât-ı hükûmetin en nâçiz fûrû'u da yed-i kânunun âmirâna gösterdiği tarîki ta'kibe mecbur olduğundan efrâda 'âid vazife mukâbilinde hükûmetin bu mecbûriyeti, hakk ile vazîfe arasında tevâzünü muhâfaza eder.

Îrâde-i âvâm ile mukteziyyât-ı idârenin iştibâk ve teşevvüşü öyle müste'idd-i infilâk bir halîtadır ki sadme-i işti'âlinden alâkadarların hiçbirisi cerîhasız kurtulmaz.

Eminim ki, tensikat maddesinin nihayet Meclis-i Mebusanda mevzu bahs olduğunu işiten memurlar kalplerinin bir ruşe-i endişe ile ürperdiğini hissetmişlerdir.

Osmanlılığın tekamül-i ictimaiyyesine görüldüğünden pek ziyade merbut olan bu mesele-i mühimme bidâyet-i Meşrûtiyetten beri kendisine temas eden bütün kirli ve acemi ellerden birer şaibe-i siyah toplaya toplaya şimdi artık bir sîmâ-yı mehûf ve menfur aldı. Ne yapmak istediğini ve nasıl yapacağını bilmeyenlere daima musallat olan muvaffakiyetsizlik, tensikatın ilk beceriksiz heveskarlarını sıra ile cezalandırdı.

Eğer devair-i hükumeti iş görmek için kurulmuş bir takım çarhlara teşbih etmek doğru addolunursa, itiraf edilmelidir ki, en küçük bir maslahatı tesviye ettirmek için verilen bir arzuhalin sevk ve tedvir ile o çarhlarda husule gelen gıcırtilar iş sahibini müracaatından mükerreren nadim edecek derecede tahammül-fersadır. Sizin için hiç temenni etmem; fakat Huda-negerde, devâirden birinde muntazar-ı istintâc bir işiniz, - yahut en fenası – bir mahkemede pürüzlüce bir davanız varsa, o gıcırtiların ne bînihâye elhânı olduğunu, ne sâmi‘a-hırâş, hatta ne de li-hırâş bulunduğunu bil-fiil tecrübe etmişsiniz, demektir. En sehlü‘l-es‘âf bir müracaat-ı resmîyeye müteallik evrak bile tâ dâirede dolaşacağı el kalmayınca kadar – bir metrûke-i mübâreke gibi – elden ele gezer. Arzuhalinizin kulağına iki kara kelime fısıldayan havaleciden başlayarak evrak mukayyidi, kalem mukayyidi, müsevvid, mümeyyiz, müdir, mektubçu, müsteşâra kadar iş bir devr-i tavîl icrâ etdikden sonra kefene benzer bir suret ile bir kere daha kat‘ eder ve o vakte kadar henüz mu‘ârefesi ile şeref-yâb olamadığı mübeyyizle husûl-ü âşinâîyi müte‘âkib mukabeleci, mühürdâr, nâzır, kalem mukayyidi, evrak mukayyidi tarihiyle dolaşarak, nihayet nazar-ı mütehassir ve mütehayyiriniz önüne bîtâb düşer. Tekrar edeyim ki, bu seyr-i pür-meşakk en sâde bir mürâcaatın mukadderâtıdır; yoksa şâyed işiniz biraz muallakca ise her bir merhale-i seyahatinde günlerce çile-i murâkebe ve istihâre geçirerek yalnız sizce mesmû‘ bir enîn-i memdûd ile inim inim inlemesi muhakkaktır.

Tasvirinde ifrâd değil tefrîd bulunan şu hal evvelâ işten çok memur bulunmasından, sâniyen memuriyetler için alel-ekser elifbâ tahsili kâfi addolunmasından, salisen memurların vazifeleri ile mesuliyetleri sarîh bir suretde tahdid ve tespit edilmemesinden, rabian işlerin gayet çok ellerde dolaştırılıp bihadd ü

hesap kayıtlar ve yazılarla adeta ihnâk edilmesinden, hâmisin mikdâr-ı maaşın ve tarık-i terakkinin bir kaide-i adalete merbut olmamasından, salisen memurinin devamsızlığından ve bizim için şimdilik milli bir şekl-i âlân-ı rehâvet ve atâletden neş'et etmektedir.

Bu kadar çok esbabın, diğer müessirâtı fer'îye ile birleşerek tevliid ettiği bir netice elbette ceffü'l-kalem ıslâh olunamaz.

Seneler süren istibdâd-ı mecnûnanenin bir idhâr-ı tederîcî ile kalem odalarında biriktirdiği yüzlerce memura “yarından itibaren sizin devamınıza hâcet yok” demekle tensikât yapılmak mümkün olaydı, bu kadar basit bir çareyi bulmak da tatbîk etmek de seref-âver bir meşğuliyet teşkil etmezdi. Lakin hemen bir ömr-ü tabîi kadar imtidad eden devr-i mazi, unsur-u müslimin nesl-i hâzirine – muhit ile, terbiye ile, manevi bir teşvik ve icbar ile, elhasıl her türlü müessirât ile – yalnız meyl-i memuriyeti telkih etmeye çalışmış olduğu için bu istidâd-ı aheste-peydânın nüfuzundan onları bir sözün sihriyle kurtarıvermek şayan-ı temenni olsa bile, kâbil-i icra değildir. O halde – tensikata ait kavil ve fiilden ne kadar istikrah duyulsa – yine mesele esasından bir hall-i makul ve kat'îye îsâl edilmeye muhtacdır.

Tensikat işine başlıca iki nokta-yı nazardan bakılabilir: bizzat memurin, zat-ı maslahat.

“Tensikatzedegân” nâmiyle nev-dîde bir zümre-i felâket-dîdegân teşkil eden yahut etmese melhut olan memurin, tensikat-ı tecessünde en ziyade düşünölmeye, sıyanet olunmaya şayan bir unsurdur.

Her türlü teşebbüsât-ı şahsiyesi bir yed-i zalim ve ateşnâkın savlet-i kahiresiyle akim kalmaya mahkum olan efrad-ı millet, sa'y-i ekall kânûn-u fitrîsinin inzimâm-ı tesiriyle felah ve ıstırahatı memuriyetde aramış ve bulmuşdu. Bazı milel-i kadimede ahalinin askerler, brahmanlar gibi bir sınıfı, sunûf-u sâ'ireye nasıl mürecceh tutulmuş ise bizde de mesâlik-i müstakillenin adeta müstehker add olunmasına mukabil, meslek-i memuriyet aşikar bir merğubiyete mazhar edilmişdi. Tabâyi-i zaifenin matmah-ı emeli olan rütbelere ve nişanlarla bunların hâlesi bulunan nüfuzlar, teğallübler, teazzümler hep memuriyet sayesinde kâbil-i istihsâl oluyordu. İnsanları en müsteidd-i incizâb noktalarından 'ifâl eden bunca cazibeler biçare unsur-u müslim üzerinde tesirsiz kalamazdı ve kalmadı: ilel-ebed kapanmayacak gibi açılan memuriyet kapılarına hepimiz koştuk; mekteb-i îdâdîden, mekteb-i ibtidâîden olsun şehadetname almayı bekleyemeyerek bir isti'câl-i bî-sabırâne ile koştuk; silsile-i ecdâdımız tüccâr ise, zürrâ' ise esnâf ise biz bunu hakir görerek, buna ehemmiyet

vermeyerek koştuk; o kadar koştuk ki yeniden yeniye acîb acib memuriyetler ihtirâ‘ olunduğu halde yine bize yetmedi, bir takımımız açıkta kaldı; mamafih yine mütemadiyen müracaatda kusur etmedi...

Şu tehâcümde münhasıran muhâcimleri kabahatli add etmek muhikk olmaz; esbâbıyla pek dağınık olan kabahati mutlaka bir sebep-i küllîde bulmak istersek, o sebep-i küllî “İstibdâd” heyetinde önümüze çıkar. Efrâd-ı millet etraflarını kuşatan ve kendilerini bir muhit-i suni içinde bulunduran müessiratın kurbanı olarak biraz – belki de birçok – tebdil-i tabiat etmişlerdir. Bu zaten کافی bir maduriyet iken, hiçbir meslek-i müstakill tutmaları artık kabil olunmayan binlerce bîçâregânı ve onlardan daha bîçâre ailelerini bu‘teten ekmeklerinden mahrum etmek pek tehlikeli bir zulm-ü sâni olur; o ekmekler ki insanın bütün memlûkâtından en kıymetlisi, en istiğnâ nâ-pezîridir.

Tensikatın, zat-ı maslahat nokta-yı nazarından tedkiki bizi başka bir neticeye îsâl eder: hükümet-i sabıkanın gönüllü asker yazar gibi – sağdan soldan toplayıp adedini bilâ fasıla tezyid ettiği memurların, işçe olan ihtiyac derecesine kadar taklîli – bütün müşkilâtına rağmen – bir elzemiyet-i katiyye tahtındadır.

Bir kere, kısım-ı azâmı hemen hemen bilâ-hizmet adam beslemekden başka bir şeye yaramayan maaşâtın azalmasıyla bütçenin hissedeceği hiffet, şâyân-ı ihmâl bir menfaat değildir. Sâniyen umûr-u resmiyenin veche-i cereyânı önünde vukûfsuzluklarıyla, beyhûdelikleriyle – ihtimâl ki fenâlıklarıyla – birer mania gibi yükselen bazı fazla memurların çekilmesi işler için nâ-kâbil-i takdîr bir sühûleti mûcib olacaktır: sâlisen müstakim, faal ve muktedir olan zevât seçilerek memuriyetlerin onlara tevdî‘ine bit-tabî‘ itina edileceği için mesâlih daha ehil ellere geçecektir; râbi‘an yirmi kuruş, otuz kuruş, yüz kuruş gibi hem gülünç hem de keder-engîz mikdarda maaşlar ortadan kalkacağı cihetle, bu maaşlar ashâbının nasıl geçinebildiği muamması ikide bir zihinleri bulandırmayacaktır; hâmisen mikdâr-ı memurunin artmaz fakat eksilir bir nev‘i kemiyet olduğunu gören yeni hâheşkerler, emellerini başka mesleklere sevk ederek saylerinden memleketi her halde daha ziyade müstefid edeceklerdir.

Bilmem ki daha saymak lazım mı? Memurin ile mesâlih arasında tevâzün husûlü ve halkımıza – bilhassa unsur-u müslime – müstevlî olan maraz-ı memuriyetin indifâ‘ı şahsî, idârî ve ictimâ‘î o kadar çok menâfi‘i müstelzim ki ta‘dâdına devam etsem burada bana tahsis olunan yegâne sahîfenin birkaçı iblâğı

îcâb edecek. Lâkin saydıklarım bir tensîkin ne kadar lâzım ve nâfi‘ olacağını isbâta kâfidir.

Bir yandan memurlarla ailelerinin medâr-ı maişetden mahrum bırakılmamalarını diğer taraftan da nâ –ehil veya zâ’id memurların hizmetlerinden çıkarılmalarını müstelzim olan şu iki şikk-ı muhâkeme, bir sûretle kâbil-i te’lîf ve tevhîddir: ihrâcî zarûri görülen kısım-ı memurunin çıkarılması ile beraber onların vesâ’il-i inti’âşiyesi de düşünülerek mazlûmiyetlerine sebebiyet verilmemek.

Tensîk ancak böyle yapılsa şâyân-ı tavsiye ve kâbil-i icrâ olur: ve illâ bed-bahtlar ve sefiller alayını aded-i memûrîn kadar daha çoğaltmaktan başka semeresi görülmez.

Bu muhâkemelerden sonra düşünülecek bir cihet kalıyor: Çare.

Çareyi bulmak için, melekât-ı ihtirâ’iyyemizden istimdâda kadar uzaklaşmayacağız; maddî, ma’nevî ihtiyâcât-ı dünyeviyemizin – me‘at-te’essüf – hepsini bize hazırca vermekde olan Garb’a mürâcaat edeceğiz:

Memâlik-i Garbiyede müttehas muameleye göre, tensîkât icrâsı veya muvâzene-i mâliye istihsâli maksadıyla bir memur hizmetinden çıkarılacağı zaman, eğer esbâb-ı nizâmiye varsa tekâ’üd edilir: yoksa kendisine müddet-i hizmeti nispetinde maaşının yüzde muayyen bir kısmı tahsîs olunur: fakat bu maaş her halde maaş-ı sâbıkının nısfından dûn olamaz.

Şu esâs-ı umûmî, bizde de cây-ı kabûl bulacak kadar münsifânedir; mamafih külliyetli maaş alanlarımızın kesretine ve hazinenin hâl-i malumuna nazaran, açığa çıkarılan memurine tahsis edilecek maaşlar için bir hadd- âzâmî tayinini de o esasa ilâve edebiliriz.

Elhasıl adaleti niyet etmek kolay, fakat mevki’-i fi‘le koymak müşkildir.

39. Süleyman Nazif, “Atf-ı Nazar: Kılınç Alayı”, *Şehbâl*, No:6, 1 Haziran 1325, p.104

Eyüp rahmet âbâdının hemen her gün birkaç müvekkeb mâtemi vardır. Bu debdebe-i uhreviyyeye ara sıra – ve ekseriya uzun fasılalarla – kılınç alayları refakat eder. Eyüp, son taklîd-i seyf-i resmini otuz üç sene evvel, Osmanlı devlet ve milleti için en meş’ûm ve muharrib bir harbin arefe-i i’lânında görmüştü. O saatden sonra bu mübarek mahalle vatan-ı umûmînin sadâ-yı ye’sine mütemâdiyen ilhâm-ı matem terdif etdi. Ve memleketle beraber otuz üç sene mütevaliyen inledi.

Eyüp kabristân-ı bîpayânını muhît olan mesâyir, edvâr-ı sâbıkada birer tarapgâh-ı zî-safâ iken, her şeyi susturmak ve boğmak isteyen devr-i sâbık buralara da sükûtu ve ülûmu tarh ve teklîf etmişdi. Artık ululardan başka misâfir ve mezarlar üstünde dua etmek isteyen kulûb-u münkesira ashâbından başka zâ’ir gelmiyordu.

Ecsâd-ı muzdaribeye mazla’-i siyâhında ebedî birer hufre-i ârâm ikrâm eden servler, bu otuz üç sene zarfında neşâid-i mevt ve matemden başka bir ses işitmedi. Yanı başındaki Kağıthâne’de – ölürken de terâne saz zevk ve tarap olan – Nedîm’in hâtîrâtı bile küsmüş, susmuş, sinmişdi. Mevsim-i ma’hûdundaki tenezzüh arabalarının arkalarında yuvarlanan câsuslar, Eyüp’ün kasvet-i meytânesinden daha ruh-kezâ kelâlleri bu nüzhedgahda dolaştırırlardı.

Bu hal pekçok devâm etdi. Gençler, ihtiyarlar bir fecr-i diğerin o kadar beklenen infîlâkını görmeden sabah-ı ahretin tulû’unu beklemeye gidiyorlardı. Ümîd-i umûmî son nefesini vermek üzereyken – yine Kağıthane mevsiminin mübarek bir gününde – siyretlerinden, derelerinden bir ketîbe-i hamiyetin metîn ve muntazam hatvelerle, sâkit ve nazar-kerîz sûretde ilerlediği görüldü. Bunlar biraz daha ötede çelik ve altınla müstahkem bir kal’a-i zulüm ve tegallûbe yürüyorlardı. Bir anda İstanbul’un her tarafından işidilen top ve tüfenk sesleri otuz üç senelik devre-i müfâsid ve ye’sin tekarrüb-ü fenâsını i’lân etdi. Mevâki’-i askeriyyenin derin ve pîrâmeninde birçok cenazeler: askerlerimizin ‘usâtıyla guzâtı, devr-i sâbık – butûn-u âtiye evlâdının unutamayacağı ve lâkayd kalamayacağı bir tarz-ı velûle-kârîde – hitâm veriyorlardı. Üç gün sonra efvâh-ı nâriye birçok çığlıklar daha kopardılar. Fakat bu tarrâkalardan na’ra-i kahr ve tahrîb değil, avâze-i şevk ve halâs intişâr ediyordu. Geçen devrin mağdûrîn-i necîbesinden biri, irs ve istihkâk ile temîn etmiş olduğu mevki’-i bülende is’âd edildi. Bu son toplar onun için idi.

O gün Eyüb de uyanmışdı. O gün geçmiş zamanların ğûr-u nisyânında kalan hatıralar birer birer doğrularak gerindiler. Yeni bir günü aralarına almak için hazırlanıyorlardı. O yeni gün de her şey gibi Eyüb'ün de şekil ve hâli değişecek ve mütemâdiyen neşâ'id-i mevt ve mâtem yağan bu mürk-âbâdın her tarafına osmanlı askerinin muzıkası,

Kalkın ey ehl-i vatan!..

neşîde-i milliyesini püskürecekdi.

O yeni gün, Nisân'ın yirmi yedisinde tahakkuk etdi. Payitahtın sekenesi umumiyetle sokaklara dökülmüşdü. İhtiyârlar eski hatıraları tecdid etmek ve gençlerini bir gün görmek için bî-nihâye müşkilât ve metâ'ib-i ikdihâm ediyorlardı. Ne genç, ne ihtiyar hiçbir şey olmayan ben bile o tûfân-ı âmed-şüde atılmışdım. Teşrifâtî-i hâriciye Hayreddin Bey'in lütf-u hâtır-nevâzıyla güzel bir nokta-yı tarassut ve temâşa te'mîn edebildim. Fakat Şehbâlin müdiri muhibbim Ali Rıza Bey'e o sabah tesâdüf etmemiş olsaydım, beceriksizliğim sebebiyle, arz-ı mev'ûda gidebilmek şöyle dursun, herhangi bir çıkmaz sokaktan bile padişâhı ve alayı göremeyecektim.

Edirnekapısı haricinde rekz olunan, eski zaman padişahlarına mahsus, hıyâm-ı saltanat ve şevketden birisinin sâyesine sığınarak yeni padişahın ve yeni devrin vüruduna intizâr etdim. Saat gâlibâ altı buçuktu. Büyük alayın mübeşşir-i vürûdu olan bir boru sesini zırlı bir otomobilin şekli takib etdi. Bunu müteakib birçok süvariler, arabalar... Yine süvâri ve yine arabalar geçiyordu. Bu kâfile-i müzehhebe ve murassa'a bir hayli devâm ederek nihâyet müvekkib-i hümâyûn görüldü. Hareket Ordusu kumandanı Mahmud Şevket Paşa müvekkib-i hümâyûnun önünde esb-süvâr olarak gidiyordu. Otuz bir Mart Hadisesi'nin îkâz ettiği çîn-i infi'âl, cibîn-i gayz ve salâbetinde bir mevc-i mutesallib gibi hala duruyor. Arkasında yine süvâri olarak erkân-ı harbiyesi hey'eti. Sağ tarafta Enver Bey. Niyazi Bey girdûne-i hümâyûnu arabayla ta'kîb ediyor. Kendi kendime dedim ki:

- İşte bu inkılâbın en büyük kahramanları ki tarihe esâtîri zülâl ve eşkâl ile intikâl edecekler.

Ve hepsini selamladım.

Şehzâdelerden birisinin taraf-ı yesârında mâbeyn baş kâtibi Hâlid Ziya Bey ahz-ü mevki' etmişdi. İzmir'deki Mekitarist mektebinden Beşiktaş Sarayı'na kadar rehğüzâr mesâ'îsi zîb-i vedârât-ı edeble meşhûn olan bu başkâtib ve başedîbin o dakikadaki debdebe-i resmiyesi ile dâ'imî tantana-i edebiyesini zihnen mezc ve te'lîf

ediyordum. O kadar ağlayan ve çırpınan eşhâsı lâ-yemût çehrelerle insâniyet-i Osmaniye ve belki umûmiyeye tanıtıran kudret-i külliye sâhibinin bu metrûş ve beşûş adam olduğunu görmek nazarları ve sırmalar, nişanlarla dolu olan o göğsün altında sefâlet-i Osmaniye ve insâniye için kuvvet ve şiddetle darebân eden bir kalbin bulunduğunu düşünmek fikirleri mahzûz ediyordu. Hâlid Ziya Bey'in Behlül Bey'den Eyüblü Sermed'e kadar bir umûm eşhâs-ı muhayyele-i zî-hayâtı sanki arabasının cânibîninde birer müvekkeb şükrân ve ihtirâm teşkîl etmişlerdi. Ve o dakikada bir hükümdâr asâletle berâber, bir şehinşâh zekâ da tebcîl olunuyordu.

Edirnekapısından avdet ederken arabalarımız Sultanselim'le Fatih arasında bir hayli tavakkuf etmeye mecbûr oldu. Sultan Mehmed Hân-ı Hâmis hazretleri ecdâd-ı 'azâmından Fatih Sultan Mehmed Hân-ı sâni hazretlerinin merkad-ı mübârekine ithâf-ı hurmet ve mahmidet ediyorlardı. Bu ziyâretin îfâsını müte'âkib alay yoluna devâm etdi. Matbû'-u cedîd ve mufahhamımızın necâbet ve şefkatle pirâyedâr olan enzâr ve etvârı herkes gibi bende de bir hiss-i fahr ve itmi'nân husûle getirmişti. Pederi gibi halîm ve hayr-hâh. Zaman-ı saltanatı da pederinin evân-ı şevketi gibi bu memleketin devre-i ikbâl ve şânı olması temenniyâtını zihnen tekrâr ederken, sarachânenin üstbaşında bir nizâmiye taburuna tesâdüf etdim. Vazîfe-i selâm ve ihtirâmı îfâ etmiş, mızıkası,

Sivastopol önünde yatan gemiler

havasını çalarak avdet ediyordu....

40. ..., “Tefekkür ve Tettebbu‘: Mekteb, Kâbiliyet-i Fitriye için Muhakkak Mıdır?”, *Şehbâl*, No:7, 1 Temmuz 1325, p.125

Çocuklarımızın, umumi bir mokta-yı nazardan kabiliyetlerini anlamak için, mekteb derslerindeki derece-i muvaffakiyatlarına bakarız ve kabiliyet-i fitriyelerini bununla ölçeriz. Vakıa mekteb muvaffakiyetinin, pek de mutemed bir mikyas olmayacağını biliriz; fakat elimizde başka mikyas olmadığı için nâ-çâr onunla iktifâ ederiz.

Birçok çocuklar mekteb rahlelerinde nâ-kâbil-i inkâr bir ‘aciz irâ’e etdikleri halde, bilâhire hây ve hevâ-yı hayât içine atıldıkları zaman, kendilerinden hiç intizar olunmayan bir dirayet-i mütemadiye göstererek istidlâlât-ı sâbıkayı tekzîb ederler. Bu tezâd-ı garîbin sebebi muhtelif şahısların devre-i tekemmül ve inkişâflarındaki tefâvütdür: erken tekemmül etmiş bir çocuk mekteb derslerini melekât-ı tâmmesiyle ihzâr ederken, diğer taraftan inkişâfı batî olan refîki aynı derslere henüz nâkıs melekât ile iştirâk eylemiş olur.

Bir te’sîr-i iklîmî olmak üzere, ale’l-umum memalik-i cenûbiye ahalisinde kuvvânın nümûvv ve inkişâfı sekene-i şimâlden daha süratle vukû’ bulur. Cenûbîlerdeki bu hâssa, asırlarca imtidâd ede ede bir sıfat-ı kavmiyye şeklini almışdır; binâen-aleyh onlar muvakkaten şimâle gitseler de yine sürat-i tekemmül hâssasından mahrûm olmazlar.

Her şahsın ahvâl-i ma’nevîyyesiyle buna tâbi olan ahvâl-i maddîyesi kendisine mahsus bir seyr ile inkişâf eder ve o şahsın tahassüsdeki derece-i şiddeti ve teheyyüce olan kabiliyeti ile mütenasib olur. insanın yürümesi, söz söylemesi, yazı yazması gibi harekâtında bu seyr-i rûhînin âsârı görülür. Tedkîkât-ı ruhiyye ile mütevakkil ‘ulemâ-yı Garbden biri, muhtelif eşhâsa çanlar çaldırarak hangisinin daha kısa darbeler vurabildiğini araştırmak suretiyle o eşhasın seyr-i ruhilerini tecrübe etmiş ve bazılarının diğerlerinden daha seri ve kısa darbeler vurduklarını, yani bunların seyr-i ruhileri ötekilerden daha süratli olduğunu görmüştür. Şu halde hareket-ı ruhiyyesi bir-nisbe seri olan kimsenin tahsil ve idmandan muntazar olan tekamül-ü ruhîsi de çabuk vücud-pezir olur.

Bazı ahval-i harikuladede sürat-i tekamülce olan tefâvüt pek ziyade göze çarpacak dereceye varır. Gayr-ı tabii bir suretde vaktinden evvel yetişenlerin tekamülü gayet seridir; bu gibilerde müddet-i tekamül kısa olduğu için fitrat, zamanca olan eksikliği çabuklukla telafî etmeye meyyaldir. Binaen-aleyh lisan

öğrenmek, resim yapmak, çalgı çalmak gibi husûsatda gösterdikleri dirayetler ve fetânetler sebebiyle harika add olunan çocukların kısm-ı azamı, bir zaman sonra her türlü ümidin hilafında buğteten bir noktada kalıverirler ve artık müddet-i hayatlarınca terakki etmezler: yahut inhitat-ı aklîye uğrarlar. Medeni şehirlerde büyüyen ve mektebde parlak istidadlar gösteren asabi ve müteheyyic çocuklardan bir çoğunun hayat-ı atiyelerinde sönük, yorgun ve durgun görünmeleri de bundandır. Diğer taraftan vüsûlüne çalışılan hâl-i intihâf ne kadar müterakkî ve ne kadar yüksek ise tekâmülde o kadar batî olur. Ezcümle medenî insanlar gayr-i mütemeddinlerden ve erkekler kadınlardan daha yavaş mazhar-ı tekâmül olurlar. Bu sebeble büyük adamların mübâde'e-i hayatında ekseriya tekamülün seyrince bir betâet görülmüştür.

Musikişinaslık, en ziyade vaktinde tezahür eden, hatta çocuklukta bile kendisini gösteren istidâdlardan biri olduğu halde Beethoven ve Vagner gibi büyük musikişinasânın iktidâr-ı sanatkârâneleri batî bir rûş-i takîb etmiş ve kendilerinde eser-i telîfine ancak yirmi yaşında kudret görülebilmıştır. Şu halde müstakbelen büyük işler yapacak çocukların mektebde büsbütün meçhul kalıp takdir edilmemeleri mûcib-i hayret olmamalıdır.

Mektebde kabiliyetin tamamıyla kendini gösterememesine ikinci bir sebep de tarz-ı tadrîsdir. Müteaddid talebeden mürekkebe olan sınıflarda, umumiyetle cârî olan usûl-ü tadrîs, çocukların bütün kabiliyât-ı hakikasını değil, ancak birkaç noktadaki kabiliyetini meydana çıkarır; onlarla iş görür. Zîrâ muallimin sual-i şifâhîsine hangi şâkird çabuk ve dürüst cevâb verirse o şâkird dersini – su gibi – biliyor add olunur; halbu ki çabuk cevap vermek yalnız harekât-ı akliyyesi seri olan çocuklara mahsustur; tefekkür ve tehattüründe ve cevvaliyet-i fikriyesinde betâet bulunanlar bu müsâbakada kaybederler; onun için takdir olunmazlar. Bu hâdiseyi biraz daha tahlil edersek görürüz ki, bir taraftan muallimin suali ve diğer taraftan ona verilecek cevab, şakirdin zihninde birçok ameliyyat-ı ruhiyyeye muhtacdır. Şakird suali teşkil eden kelimeleri birer birer anladıktan sonra mecmuundan maksud olan manayı da idrak edince, eğer terkîb-i cevâba lâzım olan eşkâl-i zihniyyeyi hafızasında süratle hâzır bularak onları yine süratle yek diğerine vasl ve ilhak edebiliyorsa derhal cevap verebilir; fakat şu ameliyeler arasında bin-nisbe uzun zaman geçirmeye mecbur olursa – su gibi – cevap vermekden aciz kalır. Fazla olarak sual ve cevabın biraz muğlak olmaları, şakirdan arasında zaten mevcut olan sürat-i intikâl farkını tezyîd eden esbabdandır; çünkü müşevveş bir faaliyet-i akliyyeyi mucib olan işlerin icrasında muhtelif şahıslar beyrinde süratce görülen fark-ı azimden de anlaşılacağı

üzere, şuur-u batınî bazı kimselerde çok, diğer bazı kimselerde az miktarda suver-i zihniyyeyi ihata edebilir. Bir de suver-i zihniyyeden kesirül-istimâl olanları şluur-u batınînin emrine çok miktarda mehyâ bulunurlar; bilakis nadir kullanılan suver-i zihniyyenin şuur altındaki cemiyetleri de kalîl olur; bu cihetle insan iyi vakıf olduğu bir lisana dair hafızasında bir an için emrine mehyâ birçok kelimât görebildiği halde, iyice işletmediği bir lisana ait olarak zihninde hazır bulabileceği kelimeler pek azdır; işte şakirdin seri veya batî cevap vermesinde bu keyfiyetin de tesiri olur. Salisen şakirdin dikkatindeki elastikiyet, cevabının sūratinde medhaldârdır; eğer çocuğun dikkati çabuk çabuk tebdîl-i mevzû etmeye muktedir ise muallimin alel-fevr îrâd ettiği sualin mahiyetine vakit ve zamanıyla mün‘atıf olur.; diğer taraftan, yakaladığı mevzuu çabuk bırakmayan nev‘iden bir dikkate malik olan şakird mahza-i in‘itaf dikkatindeki şu betâet sebebiyle i‘tâ-i cevâbda tehhür eder. Râbian yukarıda bahsettiğimiz “seyr-i rûhî” de sūrat veya betâet cevabda hâiz-i tesirdir; bir sınıfın batî şâkirdânı arasında daima bir kaçının betaeti tesir ve teheyhüllerindeki adem-i sūratden ileri gelir.

En yüksek kabiliyetler ekseriya böyle seyr-i ruhilerinde betaet bulunan zevatda görülüyor.

Dehâetin mana-yı hâssı başkalarının kafalarında hiç yanyana gelmek ihtimali olmayan birtakım anasır-ı fikriyyeyi mezc ve cem‘ ederek yepyeni bir suret ihdas edebilmek kudretidir. İşte ulûm ve sanâyideki terakkiyat ve teceddüdâtın istinadgahı olan bu mahsûldar kudret-i mezciyye, alel-ekser batıyyü’t-tekâmül kimselerde zuhur ediyor; bu sınıf kimselerin düşüncelerinde keskinlik, katiyyet, vüzuh-u müntakî meşhûddür; çünkü onların tasavvurât-ı zihniyyesi birçok mukâvemetler iktihâmı ile – bir kale fetheder gibi – meşakkatli, fakat o nispetde emin ve bütün teferruatıyla mutenâ oluyor. Emrâz-ı akliyye mesâbîninin bazılarında görülen fevkalade cevveliyet-i fikriyye, hiffet-i tasavvur ve sūrat-i intikalde seyr-i rûhîsinde betâet bulunanların lehinde birer delildir. Mekteblerde kabiliyetsiz talebenin, kabiliyeti yüksek olanlardan daha ziyade göze çarpacak bir mevkide bulunmaları ve asl-ı bülend iktidar olan şakirdanın da bilakis müşkilatla ilerlemeleri sebebi anlaşıldı.

Muhakememizi ferdden ırka nakledersek İngilizler, Norveçliler, Şimâlî Almanyalıları gibi – bir suret-i umumiycede olarak – mekteb hayatlarını pek de parlak geçirmeyen akvamın bilahare mücâdelât-ı maişetde vâzıhan isbât-ı kabiliyet ettiklerini görürüz. Osmanlılar, İtalyanlar, Yunanlılar gibi cenûb sekenesi ise seyr-i

ruhilerindeki sürat ve tekamllerinde görülen isticâl-i nisbî sebebiyle bu akvâmın zıddıdırılar.

u tafsilat nazar-ı itibra alınınca, netâyic-i ameliyyeye mncirr olacak bazı istidllt da bulunmak kabildir. Fakat o istidllatı krlerden her birinin vüs'at-i basiretine ve sürat-i ruhiyyesine bırakarak, biz yalnız bir istidlli – ve en ehemmiyetsizini – zikredeceğiz:

Mekteblerde çocukların kabiliyat-ı fikriyyesi hakkında bir derceye kadar ity hkm edilebilmek için şifh vazifelerden ziyade tahrr vazifelere ehemmiyet verilmelidir.

41. Mehmet İhsan, “Washington Abide-i Milliyesi: Cennet-mekân Abdülmecid Han Merhumun Bergüzâr-ı Hümâyunları”,*Şehbâl*, No: 9, 1 Ağustos 1325, p. 171

Washington Amerika’nın en mü’nis ve en mübeccel bir sîmâ-i târihîsidir. Şerefine Amerika merkez hükûmetinde teşyîd edilen âbide-i târihiyye ise cihân-ı medeniyetin en mühimm âsâr-ı mimariyyesinden biridir. Potomak nehrinin âsûde ve rengîn bir kenarında nazar-ı nevâz bir letafetle i’tilâ eden bu abide, kendisine in’itâf eden nazarlara, sadeliğiyle beraber, hakikaten o büyük vatanperverin azamet-i târihiyyesine cispân olacak bir ihtişam ve mehâbet arz eder.

Washington âbidesi beyaz mermerden inşa edilmiş dikilitaş şeklinde ve 555 kadem – 169 metre – irtifâındadır. Dünyanın en yüksek binâ-i haceriyyesi add olunur. İnşasına Washington Âbide-i Milliyesi Cemiyeti namıyla teşekkül eden bir cemiyet vesâtet etmiş ve bir milyon üçyüz bin dolara – 260,000 isterlin lirasına – bâliğ olan mesârif-i inşâiyyesi yine bu cemiyet tarafından toplanılan iane-i milliye ve kongre kararıyla hükümet tarafından vuku bulan muavenet-i nakdiyye ile temin olunmuştur.

İnşaata 1848’de başlanmış ise de araya bir takım kavâil ve muhârebât-ı dâhiliyye haylûlet ederek hitâmı ancak 6 Kanun-u Evvel 1884 tarihinde müyesser olmuş ve 12 Şubat 1885’de bir suret-i mutantanada resm-i küşâdı icra kılınmıştır.

Abidenin tepesi elli kadem irtifâında bir ehram şekli arzeder. Ehramın zirvesi bir alüminyum tabakasıyla mesturdur. Abidenin kapısıyla tepesindeki sekiz pencereden maada hiç bir fercesi olmayıp dahili tamamen elektrik ile tenvîr edilmiştir. Tepesine kadar su’ûda vesâtet etmek üzere elektrik ile müteharrik bir asansör mevcut olduğu gibi dokuzyüz elli kademeli bir de demir merdiveni vardır. Abidenin dahili elli katdan müteşekkildir. Duhuliyyesi yokdur. Asansörden de meccanen istifâde olunur. Asansör otuz kişiyi istiab edecek bir cesametde olup elektrik ile tenvir edilmiştir; yarım saatde bir hareket eder ve beş dakikada tepeye vasil olur. Asansör ile esna-yı suudda Amerika’nın eyâlat-ı muhtelifesi ile cemiyât ve müessesât-ı medeniyyesinden ve bazı hükûmât-ı ecnebiyyeden Washington’a bir hurmet-i mahsûsa olmak üzere ihdâ ve takdîm edilmiş ve abidenin dâhilî duvarlarına çapca yerleştirilmiş olan yadigar taşlar enzar-ı dikkate nümâyân olur.

Abidenin tepeden arzettiği manzara ciden yaganedir. Washington şehrinin bütün güzelliği enzâr-ı takdîr önünde inkişâf eder. Esnâ-yı avdetde merdivenden inilerken eyâlât ve cemiyât-ı muhtelifeden ihtâ olunan sâlifü'l-beyân yadigar taşların tedkik ve muayenesi gayet eğlenceli bir tettebbua meydan açar. Abidenin birinci katıyla yirmi altıncı katı arasındaki katlara üçer beşer adet olmak üzere yerleştirilen bu taşların her biri nukûş ile müzeyyen ve Washington hakkında bir takım ibârât-ı ihtirâmiyyeyi havidir. Ezcümle bir şimendifer kumpanyası takdîm ettiği taşa mükemmel bir lokomotif, bir itfaiyye heyeti de müstemilâtıyla beraber bir itfaiyye arabası resmini hakk ettirmiştir. Washington'un muvattan-ı asliyyesi olan Virginia eyaleti tarafından gönderilen taş: "Washington'u Amerika'ya bahşeden Virginia, bu graniti onun abidesine takdîm eder" ibaresi hakk olunduğu gibi Washington beldesinin takdim ettiği taşın üzerine de "Washington beldesi tarafından mü'essisine" ibâre-i vecîzesi mahkûkdur. Yadigar taşların adedi yüz yetmiş yediye bâliğ olup bunlardan kırkı ittihâda dâhil olan Âmerika Cumhuriyetlerinden, ondokuzu New York, Philadelphia, Boston, Washington gibi büyük şehirler belediyelerinden, otuz dördü Feran Mason Cemiyeti şû'bâtından ve mütebakisi Amerikanın muhtelif müessesât-ı medeniyesinden ve bir kısmı da Devlet-i Osmaniyye, Yunanistan, İsviçre, Siyam, Brezilya, Bremen, Çin ve Japonya gibi hükûmat-ı ecnebiyeden ihdâ olunmuştur.

Dahilden gönderilen taşların çoğu muharebe meydanlarından çıkarıldığı gibi haricden gelenlerin ekserisi de ehemmiyet-i tarihiyyeyi haiz asar- atikadan ihrac ve naklolunmuştur. Ezcümle meşhur İskenderiye Kütüphanesi, Napolyon'un Saint Helen'deki mezârı, İsviçre'de Gulliam Tell Kilisesi, Fâroz Adası'nın Eskalopyos mabedi, Yunanistan'ın Partenon ve Afrika'nın Kartaca harabeleri, hasılı a'sâr-ı kadîmenin bütün şevâhid-i medeniyeti bir cedîdin şanlı vatanperveri şerefine teşyîd edilen bu abide-i muazzamaya birer bergüzâr-ı tarihî ile iştirâk etmişlerdir.

Abidenin inşaatına bed' olunduğu sırada "Abide Cemiyeti" tarafından vukû' bulan istirham üzerine cennet-mekân Abdülmecid Hân Hazretleri dahî şanlı, şerefli toprağımızın mahsûl-ü güzîni olan nefis bir mermer ihdâsı ile o büyük vatanperverin hatıra-i mübeccelesini Osmanlılar namına selamlamışlardır. Hakan-ı müşârun-ileyhin ihdâ-kerde-i hümâyunları olan bergüzâr-ı târihî nukûş-u bedî'a ile tezyîn olunmuş vevasatına hakk olunan tuğrâ-yı hümâyun zîrine:

Devâm-ı hillet-i te'yîd için Abdülmecid Han'ın

Yazıldı nâm-ı pâkı seng-i bâlâyâ Washington'da

beyiti hatt-ı ta'lik ile nakşolunmuştur. Taşın sağ tarafında sene-i hicriyye 1269 tarihi ve sol tarafında Mustafa İzzet imzası mahkukdur. Bu havcer-i nefis abidenin 190 kadem irtifasındaki onyedinci katında mevki-i ihtirama vaz' olunmuş ve tarafînine Bremen, Brezilya, Siyam, İsviçre hükümetlerinden gönderilen taşlar ve zîrine tesâdüf eden mahalle dahi Yunanistan'ın Partenon harabesinden getirilen mermer yerleştirilmiştir. Âli-nazar-ı ber-pâdişâh bedi'a-güsterimizin büyük bir vatanpervere ber-güzâr-ı hümayunu olup her ziyaretimde beni dakikalarca karşısında mevkûf-u hayret ve ihtiram eden bu sütûn-u tarihînin bugün Şehbâl'in sahâ'if-i nefisesinde intişâr eden resmi Washington'da bulunduğum sırada suret-i mahsûsada çıkarttırmış olduğum fotografdan hakk olunmuştur.

Abideye Papa tarafından dahi üzerinde "Roma'dan Amerika'ya" ibaresi mahkuk bir hacet-i târihî gönderilmiş ise de öyle mürebba'-i neşîn taht-ı istibdâd olan bir hükümdârın demokrat bir hükûmet-i mü'essis-i hürriyet şi'arına "Hatıra-i mübedded" takdîmini pek de fâl-i hayr addetmeyen bir fırka, ihtârat-ı vâkıasına rağmen yine taşın abideye yerleştirileceğini anlar anlamaz, taşı muvakkaten mevzû' bulunduğu mahallden çaldırılmış idi (1853). O tarihten beri taşın nerede kaldığı bilinmiyor. Potomak nehrine atılmış olması ağıleb-i ihtimâldir. Tabii Papa cenabları mazhar olduğu bu hüsn-ü kabul üzere cemîlesini tekrâra lüzum görmemiştir.

42. Saadeddin, “Atf-ı Nazar: Zevahir-i Temeddün”, *Şehbâl*, No: 11, 1 Eylül 1325, p. 208

En büyük vuzuh ve katiyyeti müdrukat-ı riyaziyede bulan insanlar, vuzuh ve katiyetle anlamak istedikleri meselelerde daima adet ve mikyasın nüfuz-u ahenininden istiane etmeye çalışmışlardır. Rakam adeta bir unsur-ı nevvara benzer ki hangi hükümde dahil bulunursa onun bütün shaib-i ebham ve zalamını kendi hudud-u intişarı haricine çıkarır.

Tayin-i vakit için saatimize bakarken, satın aldığımız armudu manavda tarttırırken, imtihan ettiğimiz talebenin cevapları hakkında numaralar verirken, hararet-i hevaiyeyi takdir için dereceye bakarken, itminansız bir gıpta ile tealilerine hayran olduğumuz milletlerin servetlerini bizce henüz name’nuz bir takım rakamlarla ölçerken.. hep düşüncelerimize adedin ruunet-i tahdidinden birer parça ilave etmiş oluruz.

Aceba mertebe-i temeddün de böyle adedle irae olunabilir mi?

Vaziyet-i milliye-ve elime-mizin mestur kalması için “hayır!” demekde istical etsek mazur sayılabiliriz; fakat hakikatın bize ne tabi, ne de muntazır olmayışı cevabımızı bir öksürük kadar manasız bırakmaya kifayet eder.

Lakin bu zahmete ihtiyaç göstermeyen bir medeniyet daha vardır ki, bazen iğfalkar olsa da, yine kolaylığı ve sadeliği kendisini her zaman mevki-i neriyette bulundurur. Bu mi‘yar, zevahir-i temeddündür.

Ma’sumane itiraf etmeliyiz ki bizde bu ilk sufuf-u delail, bir ihanet-i haile ile mütemadiyen aleyhimizde hükümler haykırmaktadırlar, halbuki onları hiç olmazsa susturmaya yahut seslerini azaltmaya muktediriz.

Görünmeyen şeylerin görünenlerden istidlali insanlarca pek tabii, hatta insiyaki olduğu için, şimdiye kadar bizi ızzar eden bu hassadan badema istifade yolunu aramalıyız.

Yoksa bir zair, “manzaranın adaleti” addedebileceğim intizama gözlerini layık görmeyenlerin adalete ruhlarını layık bulacaklarına güç ihtimal verir.

Bilfarz bir daire-i resmiyeye gitmek mecburiyetindeyiz, değil mi? Teşhirci-i ihmal olan sokakların kaldırımından, havasından bir zulm-ü rakik halinde hisse-i ızdırabınızı ala ala geçerek dairenin önüne, bitab ve münfeal, vasıl olursunuz. Orası sahra-yı suubat ortasında mürtekiz bir vaha-i rahat değildir; bilakis düğümlenmiş bir kitle-i suubettir ki yıkık duvarları, bakımsız havalisi, kıvrılıp

uykuya yatmış sarılı siyahlı köpekleri, ismi gibi karanlık dahili: size hayattan usanç hissini telkih eder; çünkü onun mecmuuna bir siyale-i mürdikî ulul etmiştir.

İşte karşınızda, istihkara müşabih bir bikaydî ile size bakan papuççu!

Dura dur bir kerive-i iştikakdan geçirerek “çarpacak” tesmiye ettikleri aleti nevaziş-i anifine ayaklarınızı münavebe ile teslim edersiniz. Bu sizin duhuliye biletinizdir; ve avdetinizde istenecek ücretinden, hakikaten duhuliye bileti olduğunu anlayacaksınız. Şimdi, köhne ve fedakar bir yol kiliminin saklamaya muvaffak olmadığı çirkinliklerle çillenmiş ve tahta merdivenden çıkarak yükselmeye mezunsunuz. Fakat dikkat ediniz, çünkü merdivenin üst kıvrımlarından birinde “lokantacı” ünvanıyla metholunan alude-i ruğan bir mahluk bütün servet-i fakiresini yaymıştır, bunun beyaz tabağından veya limonata bardağından dökeceği bakiyye-i muhteviyat semt-i resinizden batı ve lüzucetli bir yağmur halinde çiseleyebilir. Zaten merdivenin basamaklarında birer birer cezire-i çerk haritası çizen yaş lekeler sizi ikaz için kafidir.

Biraz daha ilerlerseniz simit ve francalalarla dolu bir çamaşır sepetini insanların en itaatkeriz bir ihtiyacına çaresiz olmak için koridorlarda dolaştıran hayırperver simitçi; bir lahn-ı mahsus ile “limonata buz gibi” diyip müteakiben ara namesi gibi, elindeki iki bardağı birbirine vurarak çınlatan limonatacı; sofalarda dibi çıkık iskemlelere, cigara dumanından müteşekkil bir bulut içinde kurulmuş odacılar; sizi güzergahından huşunetle itip kakıveren acul ashab-ı musalaha... Peyderpey mahsusunuz olur.

Artık ben sizi seyahat-i pür-metaibinizde devama bırakarak geri döneceğim. Zira bana bu kadarı da yeter.

Ahval-i nas ve biladın tanzim ve idaresini deruhte eden heyat-ı maneviyyenin karargahları alekser işte bu numuneye tevfikân mamuldür. Bilfarz Hakkari’ye mülhak kazalardan birinin hükümet konağında iken lemhat-ül-basarda İstanbul devairinden birine getirilseniz. Yerinizi yadırgamayacak kadar bir ülfet-i nazar duyarsınız.

Evlerimizin, libaslarımızın, hatta işlerimizin de bu mühmeliyet-i müşterekeden nasibedar bulunması bizi görünüşçe ve oluşça pek bikest bırakmıştır. Batından zahire doğru temeddünümüz uzayacak ise, bari zahirden batına doğru olanını ihtiyar edelim de bir kaş-ı nigehtara altında özümüzü düzeltmeye çalışalım.

43. ..., “Her Şeyden: Uçmanın Sıhate Te’sîri”, *Şehbâl*, No: 15, 1 Teşrin-i Sâni 1325, p. 293

Avrupa’nın her tarafında tayyarelerle uçmaya çalışılıyorken tayrânın sıhhatе olan tesirinden bahsetmek zemin ve zamana pek ziyade tevâfuk eder. Mister Thomas Baldwin isminde Amerikalı bir balon muhteri‘inin sözüne bakılırsa tayrândan bedence istifâde husûle gelmekte imiş. Mister Baldwin diyor ki: “Hevâi seyâhatlarımın bazıların dörd gün imtidad ettiği oldu. Bir defasında romatizmadan ‘âdetâ ma‘lûl bir halde balona binmiş idim. Kollarımı başımın hizasına kaldıramayacak kadar her tarafım tutulmuşdu. Kanımın rengi siyah idi. Etibbâ et yememe müsâ‘ade etmiyorlardı. Balonla seyahatim birkaç saat sürer sürmez kanımın rengi değişti ve ateşin kırmızı oldu; et yemeye mukâvemetsiz bir iştihâ duydum; fakat balona et almamıştım. Romatizma ıstırâbatı geçti, yerine açlık ıstırâbatı kâ‘im oldu.” Amerikalı baloncu yalnız kendi tecrübesini nakletmekle kalmıyor; rûfekâsından birine ‘âid de bir müşâhede var: bu refiki müteverrim ve pek zayıf olduğu halde kendisinin ilhâhı üzerine Saint Lui şehrinden Bahr-ı Muhît-i Atlâsî sâhiline kadar balonla seyahat etmiş ve yolculuğun hitâmında iyileşerek iktisâb-ı kuvvet ve sıhhat eylemeye başlamışdır. Baloncunun diğer bir muhibbinin bir fabrikada bakır ve demir tozlarından ciğerleri gâyet fenâlaşmış iken birkaç balon seyahatini müte‘akib ahvâl-i sıhhiyesi düzelmiştir. Lâkin Mister Baldwin’in daha ziyâde câlib-i dikkat sözleri var; diyor ki: “Bir tayyârenin içinde ıstırâhat edilmeye başlandığı zaman, câzibe-i ‘arziyyenin âsâr-ı tenâkusu mahsûs olur. Büyük bir meyl-i faaliyet, bir tezâyüd-ü kuvvet hâsıl olarak insana âzâdegî-i rûh ilgâ eder. Üzerinde bulunulan sathın eczâsına isâbet eden mikdâr-ı câzibe ile aksâm-ı bedene müntabik kuvve-i câzibe gûyâ bir makine ile ve havaya tasyîk icrâsıyla ber-tarâf edilmiş zannolunur. Balon içinde ve seviye-i arzdan iki mil kadar irtifâda birkaç saat vakit geçirince vücûdunda o kadar hafiflik hissedirim ki sokakta yürüyor gibi sâha-i havâda yürüyebileceğim, yahut bir küçük çayın içinde taşlara basıp atlıyor gibi buluttan buluta atlayıvereceğim sanırım. Ruh ve bedenimin her bir zerresinde uçmak iktidârı duyar gibi olurum. Ayaklarım balonun teknesine hemen dokunmuyor, zannederim. Bir gün yerden üç mil irtifâya çıktığım zaman gâh bir ayağımı gâh bütün vücûdumu balondan harice çıkarıp sarkıttım: yüksek bir binada bunu yapsaydım baş dönmesi ve düşme korkusu duyardım. Halbuki balonda bil-akis, su üzerinde yürüyor gibi, altımdan havanın kaldırdığını hissettim.”

44. ..., “Vesâyik ve Hakâyik: Örümcek Ağından İpek Çıkar Mı?”, *Şehbâl*, No: 15, 1 Teşrin-i Sâni 1325, p. 302

Madagaskar’da bulunan bir nev’i büyük örümceğin ağından kumaşlar yapılmakta olduğu epeyce zamandan beri ma’lumdur. Âhiren Madagaskar’da seyahat eden bir İngiliz, bu örümcek ağlarına dâ’ir, bazı ma’lûmat veriyor. Bu zatın ifadesine nazaran, korulukların yollarında yahut bahçelerin hıyâbânlarında birbirinden birkaç kadem uzak ağaçlara rabt ve ta’lik edilmiş olan örümcek yuvaları, bir hazârân bastonu kaldırabilecek kadar metânetlidir. O cins örümceklerden ipek istihsâli tâ iki asır evvelden, 1710 senesinden beri düşünülmüş idi; fakat ilk tecrübe bundan on sene mukadem yapıldı. Bu bâbda tesâdüf edilen müşkilâtın en büyüğünü canlı örümcekleri yakalayıp ağlarını çözmekde tesâdüf edilmiştir. Sonra örümceği boş kibrit kutusu içine koyup karnını dışarıya çıkık bırakmak suretiyle buna bir çare bulunmuştur. Vakıa ağın çözülüp çıkarılması hayvana muzırrat ikâ etmiyorsa da yine pek ziyade dikkatle harekete lüzum görülüyor. Ağ dokuyanlar örümceklerin dişileridir; erkekleri ağ yapmamaktadırlar.

45. ..., “Tefekkür ve Tettebbü‘: Düvel-i Muhtelifede Ufaklık Meskûkâtı”, *Şehbâl*, No:16, 15 Teşrin-i Sâni 1325, p. 308

Meskûkât-ı Osmaniyenin bir kâide-i sâlimeye rabtı için maliye nezaretinde bir hey’et-i mahsusa tarafından tedkîkât icrâ edilmekte olması ve nikelden ufaklık darbı maksadıyle de teşebbüsât-ı istihzâriyede bulunulması şu aralık bizde bir mesle-i meskukatın mevzu-u bahis olduğunu gösteriyor.

Fil-hakika kendi memleketimizde bir belleden diğer beldeye ve hatta aynı beldenin bir şube-i ticaretinden diğerine intikal edildikçe şâyan-ı hayret derecede azim farklar irâe eden kayyim meskûkâtın tanzîm ve tev’hîdi ne kadar mübrem bir lüzûma mürtebit ise, hükûmât-ı medeniyyede müttehiz kavâ’id ve eşkâle tevfiikan yeni ufaklıklar darb ettirilmesi hususu da o kadar mahsûs bir ihtiyâca müsteniddir.

Meskûkâtımızın ıslâhı hakkında heyet-i mahsusaca devam etmekde olan müzakarât ve münakaşanın bir netice-i fiiliyyeye iktirânına intizaren biz şimdilik meselenin ikinci kısmına, ufaklık maddesine dair bazı mülâhazat serd etmek istiyoruz.

Ufaklık nedir?

Bizim kavanin ve nizamâtımızda bunun bir tarif-i resmisi yoktur. Amerika Hükûmât-ı Müttehidesi müstesna olarak düvel-i sairenin de meskukat kanunlarında enva-i meskukat yapıldıkları madene ve bazen kıymetlerine göre taksim ve tevsin edilmektedir; yalnız Amerika meskukat kanunu “ufak para”²⁷⁵ tabirini gümüşden daha aşağı bir madenden mamul meskukata hasr ve o suretle bir fark vaz ediyor. Bizim istimalimizde ise “ufaklık” bir ve iki kuruşluk gümüş aksâma da şâmil olduğundan mecidiye çâr-i yekinden dûn kıymetde bulunan meskûkata aid bir isim olmak lazım geliyor. Mamafih bu tabirin Amerika kanunundaki manaya kasrı daha ziyade vuzûhu müstelzim ve faide-i ilmiyyeyi münticidir. Bu makalede biz ufaklığı ve ufak parayı o manada kullanacağız.

Ufaklık darbında gerek halis ve gerek mahlut olarak ezmine-i kadimede müsta‘mel bulunan maden hemen daima bakır idi. Zamanımızda bronzdan ve nikelden de meskûkat imâli taammüm etmiş ve hatta bakır büsbütün metruk olmak derecesine gelmiştir. Bugün sâfi bakırdan meskûkat darbı bazen cenûbî Amerika

²⁷⁵ Small coin

hükûmâtı ile İngiltere'nin Asya'daki müstemlekâtına ve Rusya ile Çin ve İran'a ve biraz da bize münhasır kalmış gibidir.

Darb-ı meskukat hususunda bakırın yerine ikame olunan bronz, hemen kaffe-i hükûmâtta yüzde doksanbeş bakır ile yüzde dört kalay ve yüzde bir çinkodan mürekkeb bir halitadır. Ufaklıklarını bu halitadan imal ettiren hükumatlar, İngiltere, İsveç, Danimarka ve İspanyadır. Düvel-i muazzamanın İngiltereden maadası ile hükümet-i saireden birçoğu ufaklıklarının biraz kıymetliceleri için ya halis nikel yahut yüzde yirmi be babakırdan mürekkep bir halitayı ve kıymeti daha az meskukat için de bronz kabul etmişlerdir.

Ufaklık darbında nikelin istimali pek o kadar yeni bir şey değildir.

Tâ bundan yetmiş beş sene evvel Amerika Hükûmât-ı Müttehidesi'nde nikel halitasından numunelik bir sikke darb edilmiş idi. El-yevm en münasip maddenin nikel olduğu müttefakun-aleyhdir. Nikel pek serttir; üzerindeki âsâr-ı darbı uzun müddet muhafaza eder; fazla olarak kararıp paslanmaz ve dâimâ mücellâ kalır; esâsen fiyatı yüksek olmakla beraber sikke halinde darbı için gayet kuvvetli makinelere de lüzum görüleceğinden kalb olarak imali müşkildir. Meat-teessüf galâyı fiyatı bir taraftan da ufaklık için sâfi olarak istimâline mâni olmaktadır. Halis nikel olmak üzere yalnız Avusturya – Macaristan'da 20 ve 10 “heler” veya “filler”lik, Fransa ve İtalya'da 25 santimlik, Meksika'da 5 “cintavos”luk, İsviçre'de 20 santimlik ve Karadağ'da 20 ve 10 paralık sikkeler vardır. Hükûmât-ı sâirenin kâffesinde halis nikel yerine esbâb-ı mâliyeden dolayı nikel ve bakır halitası kullanılıyor; bu neviden olmak üzere İtalya'da 20 santimlik, İsviçrede 10 beş santimlik meskukat mevcuttur. Lakin bakırla karışık olan nikel safi bulunduğu zamanki parlaklığa malik değildir.

(Mütebâkîsi nüsha-i âtiyede)

46. ..., “Şehbâl’in Albümü: Varaka 1”, *Şehbâl*, No: 16, 15 Teşrin-i Sâni 1325, p. 309

Şehbal resimlerinin ve suret-i tab‘ının nefaseti ciheti ile memleketimizde en ziyade muvaffakiyet gösteren risaledir.

Maarif-i umumiye nazırı Nail Bey ve Şehbal hakkındaki fikri

Şehbal gibi her nüshası asar-ı nefiseden ma‘dut olamaya seza olan ve gerek muhteviyat-ı ilmiye ve gerekse ersam ve eşkalinin mükemmeliyet ve nefaseti itibariyle bihakkın şayan-ı takdir ve tahsin bulunan bir musavver gazetenin hürriyet ve meşrutiyetin ilan ve tesisini müte‘akip saha-ı matbuatta ziynet-bahş-ı tulu‘ olması girdiğimiz devre-i terakki ve tekamülün derece-i ciddiyet ve ulviyetine ve ufk-ı istikbalimizin umk ve vüs‘atine bir bürhan-ı kavi olduğu gibi otuz seneyi mütecaviz imtidad eden bir devr-i meşumun icraat-ı muzallimesine rağmen elyevm vücudu asarıyla müsebbit olan ilim ve irfanın a‘mak-ı ruh-ı milletde tahassül ve teraküm edebilmiş olması fitrat-ı milliyemizin büyüklüğüne delalet eder. İşte bu ümid-bahşa tefekküratı, bu neş‘edar ihtisasatı uyandıran Şehbal’ e takdim-i tehiyyat eylerim.

Aydın Valisi Mahmut Muhtar

Aydın valisi miralay Mahmut Muhtar Bey’ in Şehbal’ e dair mütalaası.

Şehbal’ in gönderilen üç nüshasını aldım. Bu kadar mükemmel bir Osmanlı resimli gazetesini görünce cidden sevindim, bunu gören bir kaç alman, hakikaten Almanyanın en nefis gazeteleri ile rekabet edebilecek bir mükemmeliyeti haiz olduğunu söyleyerek izhar-ı takdirat etdiler. İnşallah bundan böyle de gazeteniz muhafaza-i nefaset ederek daima Osmanlıların yüzünü güldürür.

Berlin. Enver

Berlin sefaret-i Osmaniyesi ataşe militeri kahraman-ı hürriyet Enver Bey’ in Şehbal hakkındaki ihtisası.

Avrupa cerait-i musavveresine bile gıpta-bahşa olacak böyle son derece nefis bir risale-i mevkuteyi neşre muvaffakiyetlerinden dolayı sizleri an-samim tebrik eylerim. Petersburg Sefiri Turhan

Devlet-i Osmaniye’nin Petersburg sefiri Turhan Paşa ve Şehbal hakkındaki takdiri

47. ..., “Beykoz İttihad ve Te‘avün Cemiyeti’nin Vatandaşlarına Kardeş Nasihatı”, *Şehbâl*, No: 16, 15 Teşrin-i Sâni 1325, p. 324

Ey Osmanlı:

Eğer sen, candan, yürekten tam bir Osmanlı isen; eğer sen, vatanının Osmanlılık ve baba ocağı, mertlik, yiğitlik, şan ve saadet bucağı olduğuna tamamiyle îmân etmiş isen; eğer “benim güzel vatanım” diye gönlün dolusu sevinçle baktığın mübârek yurdunun – Allah esirgesin – düşman ayağı altında çiğnenerek harab olduğunu görmek istemiyor isen:

Donanma-yı Osmanî İ‘âne-yi Milliye Sandığını unutma onu öp, onu sev. Ve ona elinden gelen îâneni “Bismillah” diyerek dâima ver. Bu fedakârlığını yarın sen de takdîr eder, sevinirsin. Şimdi pek ufak gördüğün sandık, yarın dağlar gibi devrilmez çelik zırhlı kalalarına çektiği al sancaklarla seni selamlayacak ve sana: “Arkadaş, sen beni hayli düşündün; şimdi de, seni, vatanını düşünmek benim vazifemdir. Artık emin ol!” diyecektir.

Vatandaş!

Al sancağın bu kahramanca selamını can gözüyle görmek, bu dünya değer kelimasını can kulağıyla duymak istermisin?

Donanma İ‘ânesine olan borcunu unutma! Az çok onu daima ver.

48. ..., “Şehbâl’in Albümü: Varaka 2”, *Şehbâl*, No: 17, 1 Kanun-i Evvel 1325, p.329

Ben öyle ümid ediyorum ki Şehbal her köşesi bir bağzar-ı Cennet olan sevgili vatanımızın her parçasını Yemen çöllerinden Rumeli Balkanlarına kadar.....

Akdenizleri, Karadenizleri, Marmaraları, bütün bu güzel yerlerin bütün güzelliklerini peyderpey ile arz eylemiş, bu vecihle maatteessüf henüz hal-i ibtidaiyyede olan bu cennet vatanın hiss-i mukaddesinin madde-i neşv ü nemasına hizmet eyleyecektir. resmimi takdim eder muvaffakiyetinize dua-handan olurum.

Viyana

Erkan-ı harbiye binbaşı

Hafız Hakkı

Viyana sefaret-i Osmaniyesi ateşe militeri kahraman-ı hürriyet Hafız İsmail Hakkı Bey ve Şehbal hakkındaki takdiri

Acizeye bir hüsn-ü hatta malikiyet arzusunu ilk defa olarak Şehbal hissettirdi böyle nefis mükemmel bir risaleye derç edilmeye layık olmak için ne olurdu benim de güzel bir hatt-ı destim olaydı!....

Fatma Aliye

Muharrire-i fazıla Fatma Aliye Hanım Efendinin Şehbal’ e dair ihtisası

İkdam ve mesainizin bir ma‘kes-i zi-hayatı olan Şehbal ile siz, devr-i mesudı inkılaba bir gencine-i irfan bahş etdiniz. Her zaman bütün samimiyet-i ruhumla sizi tebrik eder ve devam-ı muvaffakiyatınızı temenni eylerim.

Himmet denilen gazanfer siz

Dağlar gibi müşkilatı çekiniz.

Selim Sırrı

Jimnastik muallimi Selim Sırrı Bey’ in Şehbal hakkındaki fikri (Selim Sırrı Bey’ in resmi 12 numaralı nüshamızda münderiçtir.

Şehbal hakkındaki ihtisaratımı arz edeyim: bu bedia-i mevkuteyi takdir etmemek, takdir-i nefaset ve bedayi'den büsbütün a'ciz ve mahrum olmaya tevaffuk eder. Matbu'at-ı Osmaniye meyanında hem ilk, hem yegane olan Şehbal, zihinlerde bir yad-ı tecassüd alır terk ile matmure-i sükuta çekilirse, vatanımızın hayat-ı ma'rifetine hem züll olur, hem zarar. Fikrimce bu gibi müessesat-ı aliyyeyi hükümet himaye etmelidir.

Basra vali-i muktediri Süleyman Nazif Bey' in Şehbal' e dair fikri

Şehbal'e:

Zevk-ü sanat, sebat-ı azim, fedakarlık gibi büyük hasletlerin ruh ve vicdanıyla Türkiye'nin kimliğine etmekde olduğunuz hizmetden dolayı tebrikatımı arz ederim.

Fi 4 Şevval 1327

Mehmed Emin

Türkçe şiirler nazım-ı muhteremi ve Hicaz vali-i vekili Mehmed Emin Bey' in Şehbal hakkındaki mütâla'ası (Yazı kurşun kalemi ile yazılmış olduğu için klişesinde letafeti muhafaza edilememiştir.)

48. Recaizâde Mahmut Ekrem, “Şehbâl’in Albümü: Varaka 3, Üstâd-ı Ekrem’ in Şehbâl Hakkındaki Takdîrâtı”, *Şehbâl*, No: 18, 1 Kanun-i Sâni 1325, p. 349

Geçen yaz bir müsamere-i hususiyede bulunmuş idim. Geniş, mükellef salonun ortasında dört köşe büyücek bir masa vardı ki üzeri gayr-i muntazam bırakılmış bir çok gazeteler, resimli resimsiz mecmua‘larla dolmuşdu.

Bir aralık piyanist F.. Efendinin Cheuppen’den icraya başladığı bir salon valsini sükunetle dinlemek için erbab-ı meclisden her biri bir koltuğa düşerek artık her türlü şamata-i sohbeta fasıla verildiği sırada ben de masaya takarrüde gazeteleri, mecmu‘aları şöyle bir gözden geçirmek istedim. En evvel elimin altına Şehbal musavveresinin en son çıkan nüshası rast geldi. Bunu zaten görmüştüm. Mamafih yine dikkat ve telezzüzle temaşasına koyularak yapraklarını ağır ağır çevirmeye başladım.

Piyanist henüz valse bitirmemişti ki erbab-ı meclisden R... Bey yerini terk ile geldi, yanı başımda ayakda durdu. Ben yaprakları çevirirken o da eğilip eğilip bakıyor ve yine doğruluyordu. Bir aralık daha ziyade eğilerek kulağıma yavaşça “yazık” diye sesledi. Bu dakikada valse hitam veren sanatkar alkışlanıyordu.

Alkış bittiğinde R... Bey’e döndüm “yazık” dediniz. Neye demincek yazık olur? dedim. Cevap verdi:

-Şehbal pek güzel bir mecmu‘a da...

Bu sefer daha dikkatli yüzüne bakdım.

-Böyle şeyler bizde devam edemiyor..Şüphe yok ki bu güzel mecmu‘a da çok sürmeyecek, “.....”, “Kadın”ların, “.....” falanların yanına gidecek. Yazık değil mi?

-Fakat bu resimli... hem de görüyorsunuz ya ne kadar nefis!

-İşte asıl onun için yazık ya!.. Ben bir şey demeden ilave etdi:

-Böyle her suretle nefis, mutena bir resimli gazetenin ne kadar büyük fedakarlıklarla himmetlerle çıkacağını bilirsiniz. Meatteessüf itiraf etmeliyiz ki halkımızın servet-i irfanı, kudret-i maliyesi böyle şeyleri yaşatmaya kafi değil...

-“Noksan-ı rağbeti” demek istiyorsunuz...

-Siz isterseniz öyle deyiniz. Fakat netice hep aynı.

-Fakat sebat ve ikdam ile her müşkil, her mani‘ iktiham olunabilir.

Muhaveremiz bu noktada kalmışdı. Ondan sonra Şehbal’in daima müterakki bir nefaset ve matbu‘atı ile te‘akub eden nüshalarını müştâkâne, mütelhâlikâne

ve istihsandan imrar ederken R... Bey' in o "yazık" nida-yı bedbînânesi kulağımda çınlar ve gönlümde gizli bir hüsn-ü esef, müstakbele raci' bir efsus-u tehassür uyandırır. İşte şimdi Şehbal'ın on beş rakamlı nüshası da çıktı. Bu rakamın böyle mevkut, mühim eserlerin başlarında bulunması istikballeri için pek çok ümidbahşdır. Bu rakamdan sonra yirmi rakamı kolaylıkla gelir. Ondan sonra da eserin devamı te'min olmuş demektir. Bu halde diyebilirim ki biz Osmanlılar da bugünkü günde İngilizler, Fransızlar, Almanlar, İtalyanlar gibi nefis, nefis olduğu kadar ciddi bir salon musavvresine malikiz. Matbu'ât-ı Osmaniye de Şehbal'ın vücûduyla bihakkın iftihâr edebilir.

Evet, bütün nefâis-perverler, bütün san'at-şinaslarca musaddak olsa gerekdir ki Şehbal mükemmeliyetce Avrupa'daki emsalinden hiç de aşağı değildir. Görünüyor ki sahib-i imtiyâzı mecmua'sının hiç bir cihetçe noksan, kusuru bulunmamasına son derecede gayret ediyor. Bunun ne kadar fedâkârlığa mütevakkıf olduğunu halkımız lütfen düşünürse layık olduğu rağbeti esirgemezler. Ve zannediyorum ki esirgemiyorlar da. Bu musavvereyi her nüshasında tezyîn eden o parlak, o güzel resimlere dikkat olunursa hiç birisi zaten mevcûd ve resimli mecmua'larda münteşir şekillerde değil, âmiyece itlâ'ı kâideli hâdisât-ı medeniye ve vukû'ât-ı mahalliyyeye müte'allik taze ve sûret-i mahsûsada yapıdırılmış klişelerden aksetdirilmişdir.

Tasvir cihetiyle böyle, aceba münderecat itibariyle nasıl?

Evvela şunu demek lazım ki mahir bir fotoğraf, mahir bir çinkoğraf, mahir bir tâb'i ile mukavele olunduktan sonra her vakit öyle nefis, parlak, dilruba resimler elde edilebilir. Ancak o resimlerle nefasetde rekabet edecek münderecat tedariki biraz müşkildir. Zira erbab-ı tefekkür ve tahrir-i sanatkarane, fevkalade mahsul-ü irfan vermek için her zaman müste'idd değildir ancak şu var ki pek güzel resimler pek güzel yazıları da geçiyorlar.

Zaten musavvereler hiç bir yerde münderecat-ı tersimiyesi kadar münderecat-ı tahririyesine ehemmiyet vermezler. Bunlar Fransızların "aktüalite" dedikleri havadis ve vukuat-ı mühimmeyi nakl ve tesvîk ederken bunları münasib ve güzel resimlerle çıkarmayı ve bu suretle kârilerinin bir zamanda hem nazarlarını hem kalplerini memnun ederek husul-i istifade-i tâmmelerini temin etmeyi iltizam etmekle beraber sırf ölü asarın derecinden de bütün bütün istiğna göstermezler.

Şehbal ise makalât ve âsâr-ı münderecesinin nefâsetce resimleriyle mütenâsip olmasına himmet ediyor ki bu meziyeti de başkaca şâyân-ı takdirdir. Yalnız gönül

ister ki bu nefis musavverenin sahâif-i gurrâsına yerleştirilmiş “hikmet çiçekleri”
ba‘zen de hadâik-i efkar-ı milliyeden toplansın. Aceba mümkün olmaz mı?

22 Teşrîn-i Sâni 1325

Recaizâde Mahmut Ekrem

49. ..., “Şehbâl’in Albümü: Varaka – 4, Meşâhirimizin Mütâla‘âtı”, *Şehbâl*, No:19, 1 Şubat 1325, p.369

Şehbâl meşrûtiyetden kazandığımız en güzel ve en ciddi eser-i terakkî olmasından başka hekimler için büyük bir kıymeti daha hâ’izdir: mu‘âyeneye gelen hastaları intizâr salonunda sıkılmadan bekletebilmek epeyce müşkil bir iş olduğu halde şimdi Şehbal sâyesinde en sebbgîr olanlar bile ıztırlarını unutuyorlar, mu‘âyene odasına girecekleri vakit Şehbâl’den ayrıldıklarına ‘âdetâ canları sıkılıyor. Bunun için Şehbal hekimlerin pek kıymetdâr bir mu‘âvinidir.

Doktor Gâlib Atâ

Doktor Galib Atâ Bey ve Şehbâl’e dâ’ir ihtisâsı

İşte bir Şehbal’iniz ne ma‘rifet ki müstesnâ nefâseti ve ciddiyet-i muhteviyâtı ile kârî’ini hem mütelezziz hem de müstefid eder. Her türlü sitemden müstağnî olan bu mecmû‘a-i güzîdenin matbû‘ât-ı Osmanîyeye şeref veren şu muvaffakiyetinden dolayı tebrîk ve himmetlerinin devâmını temennî ederim.

Mu‘allim Mehmed ‘Aziz

Muallim Kavurzâde Mehmed Aziz Bey ve Şehbâl hakkındaki takdîri

Bizden bid-i musavverenin bir sâlim tekâmülü çizilmek istenirse şimdi bunun kademe-i ‘ulyâsına Şehbâl’i kondurmak îcâb eder.

Hüseyin Rahmi

Muharrir-i muhterem Hüseyin Rahmi Bey ve Şehbâl hakkındaki mutâla‘ası

Bir milletin âlem-i medeniyetde ihrâz ettiği mevki’i irâ’e eden mikyâslardan biri de o millet efrâdının sanâyi‘-i nefîseye rağbet ve i‘tibârı bu bâbdaki kâbiliyet ve isti‘dâdıdır. Münderecâtının nefâseti i‘tibârıyla memâlik-i sâ’irede bile emsâli az olan Şehbâl gazetesi tabâ‘at-i Osmaniyeye şeref verdiği gibi memleketimizde zevk-i selimin te’sîs ve te‘ammümüne de büyük hizmet ettiğiinden muvaffakiyâtı şâyân-ı tebrîkdir.

Yusuf Rıza

Şûrâ-yı devlet a‘zâsından Yusuf Razi Bey ve Şehbâl hakkındaki fikri

50. Ahmet Rasim, “Te’sir-i İrticâ”, *Şehbâl*, No: 19, 1 Şubat 1325, p. 373 - 374

Madam Carlile namındaki edîbe-i zarîfe bir eserinde diyor ki:

“Hilkat, insanı arkaya bakmamasını istediğinden gözlerini ön tarafa koymuştur.”

Maddeten bu kavli nefy ve inkâra mecal yoktur. Fakat beşerin bir çift gözü daha vardır ki onun in‘itâf ettiği nukât her zaman ileride değildir. Hatta fitratın ona koyduğu bu gözlerin bile onun ihsâsât-ı ircâ’iyyesi ile çevirilip arkaya atf-ı nigâh emel eylediği demler pek çoktur. Fakat bu bakış, selâmet-i cûyâne değildir. Belki müstakbelin çeşm-i bâtın ve fikreti kararmış olanlara göstermek azminde bulunduğu hâileleri görmemek için mâzide müctemi‘ seyyiâtı ihyâ ederek o müstakbeli onların haylûletiyle biraz daha geç idrâk eylemek maksad-ı hodgâmânesiyle ihtiyâr edilmiş bir vaziyettir ki inzâr-ı ihlâs ve safiyet önünde dâimâ zemine dikilip kalır.

Çırağan’ın ihtirâk-ı esef-engîzine tesâdüf eden günde bu bakışlardan yine birkaç tanesine tesâdüf eyledim:

Şirket vapurları iskelesi parmaklığına dayanmış, lodosun darbesiyle zebâne-i şu‘le-nisârını yalar gibi sarayın etrâfında gezdiren ateşin tahrîbât-ı hâinânesindeki sūr‘ate bakıp duruyordum. Biri elimden tuttu. Dikkat ettim. Hiçbir zaman sevmediğim biri. Bu adam devr-i sâbıkta vehm ve havf ile gizlenmek istediğim saatlerde hemen alel-ekser güzergâhıma çıkar, bana birinin nefy veya tevkîf edildiğinden bahs açar veyahut bilsem de söylemeyeceğim bir zâtın adresini sorardı.

O gün de durup dururken bir sözüyle içime şüphe verdi:

- Acaba kasten mi?

Dedi, geçti. Durmadı. Evet. Bir anada titredim. Hakikat, aceba kasten mi? Birkaç adım daha ilerledim. Benim gibi beş on boynu bükük bir yere toplanmışlar lehîb-i sâili, çıkan o beyazımtrak dumanları mahzûnâne temâşâ ediyorlardı. Ne sâika ile olduğunu bilemiyorum, aralarına girdim. Durup bakıyordum. Bir el beni oradan çekti, ayırdı. Kolunun isâbetinden hirâsân, adem-i sıhhatinden de gayr-ı memnûn olanların sîmâlarında görülen tereddüd-ü isfirâr içinde kalmış biri bana sualli cevaplı bir sahîfe gibi bakıyor:

- Bomba mı imiş?
- Bilmiyorum...
- İnşallah değildir.

- Ya bombaysa...
- Demek ki irticâ...
- Ey!!.
- Yine işe başlamış olacak ki..
- Değil ise...

Başlamamış mı demek istiyorsun?.

- Yooooook!
- O halde?
- Bilmem ki güftegûde çok. Aman, aman, vaktiyle eve gidelim.

Gitti. Fakat bombanın eser-i muhterikki zihnimde kaldı, olduğum yerden ayrılamıyorum ki. Gözlerim o şule-i hunhûra dikilmiş, ellerim ceplerimde, soğuk soğuk ürpermeler geçiriyorum. Dimağımda iki söz; su-i kast, bomba, birbirine sarılmışlar yuvarlanıp duruyorlar.

İzdihâm gittikçe artıyor. Köprünün boğaza müteveccih saraya nazır korkuluğu sık, yekdiğerinin omuzundan aşır bakan erbâb-ı merak ile kapanıyordu. Ben de bir ferce bularak yamandım. Matbba mı döneyim, yoksa mahall-i harîka mı gideyim kararsızlığı arasında yüz döndüğüm esnada idi ki eski bir zabıta memuru – beni o her zaman güleryüzle karşılar da ben onun tebessümlerinden asla hazz etmedim – hem müvesvis hem mütecessis tabiatlı biri, eliyle kısacık, gel! işareti verdi. Yanaştım.

- Ne görüyorsun, beyefendi?
- Alevle duman!..
- Toplanılıyormuş, deniyor.
- Ya?...
- Şimdi biri geldi, taksim ayak ayak üstüneymiş.
- Sen nereye?
- Şaşırdım, kaldım, İstanbul tarafına geçiyorum..

Ben ne yapayım? Aksi tarafa gittim. Bütün halk kenarlara müctemi‘ olduğu için ortaya doğru açıldım, bir şirket vapuru köpüre köpüre, gûyâ merâkib-i sağıre ve lûle-i sâmi‘a hirâşından korkup kaçıyorlarmış gibi öttü.

Umûr-u nâfi‘a hakkında imtiyaz ve ruhsat ihtisâli taleb ve istid‘âsında bulunan zevât i‘tibâr-ı mâlî ve iktidâr-ı fennîyi hâiz olmadıkça ol babdaki müsted‘iyyât ve mütâlebâtın nazar-ı dikkate alınmayacağını Nâfi‘a Nezâreti geçenlerde evrâk-ı havâdisle i‘lân eylemiş idi. İnâyet-i Hakla tesîsine muvaffak olduğumuz cem‘iyyet-i mütешеbbiseye iştirâk bulunan zevâtın cem‘iyyete tevdi‘ etmekte oldukları nukûd ile cemiyetin iktidâr-ı mâlîsi yevmen fe-yevmen tezâyüd eylemekte olduğu gibi cemiyet bir de hey‘et-i fenniyye tedârikiyle iştiğal etmektedir. İştirâkde Osmanlıların gösterdikleri inhimâk cidden şâyân-ı takdîr olup cemiiyyetin pek az zaman zarfında vatan-ı mukaddesimize ve cemiiyyete iştirâk buyuran zevâtâ pek büyük menfaatler temîn eyleyeceği şüphesizdir. Cemiiyyet iktidâr-ı mâlî ve fennîyi hâiz bir Osmanlı heyet-i maliyesi sıfatını ihraz etmekte olmasına mebnî umûr-u nâfiaya dâir hükûmet-i Osmaniyeye vukû bulacak mürâaat nazar-ı dikkate alınarak is‘âf edileceği pek tabîdir. Osmanlılar münferiden nâil olamayacakları ve istihsal edemeyecekleri menâfîi cemiyet sayesinde müctemian elde edebileceklerinden her Osmanlının bu cemiyete bir an evvel iştirâk buyurmaları Osmanlılık menâfiinden olduğunu takdîr etmeyecek hiç bir ferd tasavvur edilemez. Cemiiyyete tevdi‘ edilen nukûd Deutsche Orient Bank’a teslim olunur. Bugün mezkûr bankada cemiiyyetin ehemmiyetli bir sermâyesi mevcûddur. Cemiiyyetin umûr-u idâresi hakkında vukû‘ bulan mesârif cemiyetin müessesesi tarafından tesviye olduğundan ashâb-ı sermâyenin i‘tâ ettikleri mebâligden bu husus için bir akçe sarf olunamaz. Cemiiyyete iştirak buyuran zevât her günkü mu‘âmelâtımızı yedindeki hesâb-ı cârî defterini cemiyet mustahdemînine irâe etmekle mu‘âmelât-ı cemiyeti teftîşe hakkı vardır. cemiyetin mu‘âmelât-ı hesâbiyyesi ve kuyûdâtı bir banka muamelesi gibi muntazamdır. Bu iddianın sıdkı arzu buyuran zevâtın icrâ edeceği teftîşâtla tezâhür eder. Daha ziyâde tafsîlât almak arzu buyuranlara meccânen cemiyet nizâmnâmesi i‘tâ ve irsâl olunur.

52. ..., “Şehbâl’in Albümü: Varaka – 5, Şehbâl hakkında rufekâsı ne düşünüyor?”, *Şehbâl*, No:20, 15 Mart 1326, p.389

(Meşâhirin ihtisâsâtını muhtevî olarak tertîb etdiğimiz albümde muhterem refiklerimizin de risâlemiz hakkındaki fikir ve mutâlaaları için bir sahife tahsîs ve bu suretle lâzime-i teşekkürü îfâ eylemek istedik.)

İKDAM

Sahib-i imtiyâz ve sermuharriri Ahmed Cevdet

Her gün sabahları neşr olunur siyâsi, ilmî, ticârî Türk gazetesidir

Mahall-i idâresi

İstanbul’da Bâb-ı Âli Caddesi’nde dâire-i mahsûsadır, idârehâne ashâb-ı mürâcaata gece gündüz her saat açıktır.

1312 senesi Muharrem guresinde tes’is edilmiştir.

Millet-i İslâmiyye ve ümmet-i Osmaniye için müfid olan âsâra sahifelerimiz açıktı.

Abone şerâiti

İstanbul için abone yoktur. Vilâyât için bu sene ücretiyle berâber seneliği 180 altı aylık 95 guruşdur.

“Şehbâl

Her nüshası bir bedîa-i sanat ve nefâset olarak mülkümüzde yegâne ve hâricde misli ender bir derece-i mükemmeliyette neşr olunan Şehbâl’in onuncu nüshası pek zarif resimleri, nâfi‘ makâlâtı hâvî olduğu halde meydân-ı intişâra çıkmıştır. Güzel bir numûne-i terakkiyâtımız olan bu mecmua-i musavveradan birer tane edinmelerini kıymetşinâs vatandaşlarımıza tavsiye ederiz.”

SABAH

Mahall-i idâresi Bâb-ı Âli Caddesi’nde 7 numaralı matba‘a-i mahsûsadır.

Umûr-u idâre ve tahrîriyye ve gazeteye müte‘allik husûsât için sâhib-i imtiyaza mürâcaat olunur. Ücreti verilmemiş mektublar kabul olunmaz. Mekâtib ve evrâk-ı vâride derc olunsun olunmasın iade edilmez.

Her satır için ilânat-ı âdiyeden 3 ve banka ve şirket ve umûr-u sarrâfiye ilanlarından 5 ve havâdis sırasında yazılacak mu‘tenâ ilânatdan 15 guruş alınır. bir hafta evvelki nüshalar 5 guruşdur.

Mahall-i idâresi Bâb-ı Âli Caddesi'nde 7 numaralı matbaa-i mahsûsadır.

Gerek İstanbul ve gerek vilâyât-ı Osmaniye için bu sene ücretiyle berâber seneliği Mecîdî 20 guruş hesâbıyla 180 altı aylık 95 guruşdur.

Memâlik-i ecnebiye için seneliği 40 altı aylık 22 franktır. Üç aylık abone kayd olunmaz.

Menâfi-i umûmiyeye müteallik ve gazetenin mesleğine muvâfık evrâk meal-memnûniye derc olunur. Gönderilecek evrâk derc olunmadığı halde idâre mes'ul olmaz

“Şehbâl

Resâil-i mevkûtemiz meyânında nefâset-i tab'ı ve makâlât-ı nefisesiyle en mu'tenâ bir mevkiiyi ihrâz etmiş olan Şehbâl mecmûa-i nefisesinin bu defa dördüncü numarası dahi intişâr eylemiştir.

Resimlerin hüsn-ü intihâb ve nefâset-i tab'ı, kağıdının memleketimizde ilk defa isti'mâl olunmuş olması ve câmi' olduğu makâlât-ı müfidesi Şehbâl'i Avrupa'nın Saloon matbû'atı denilen en meşhur en mutena resâiline muadil bir derecede bulundurmaktadır. Şehbal için ancak matbû'at-ı Osmaniyyenin (İllustration)ı veya (Figaro Saloon)u demek mümkündür.

Bu derece nefis bir mecmuanın tarz-ı tabının mühimmm mesârifi mûcib olacağı tabiidir. Ancak müessisleri memleketin servetini nazar-ı dikkate alarak imkân olduğu takdirde fiyatını bir mikdar daha tenzîl ederlerse esâsen rağbet-i umûmiyeyi kazanmış olan Şehbâl'in bir kat daha merğub olması tabiidir.”

TANİN

Tarih-i tesîsi 1326 – 1324 ikinci sene numara 408

Sermuharrir: Hüseyin Cahid

Mahall-i idâre

Nur-u Osmâniye'de dâire-i mahsûsa

Taşra için bir senelik abone bedeli bu sene ecirle berâber: 150 altı aylık 80 guruş

7 Şevval 1327 – 9 Teşrîn-i Evvel 1325 22 Teşrin-i Evvel-i Frenci 1909

Müdü-i mesul: Hüseyin Cahid

İhtâr-ı mahsûs

Neşrolunmayan âsâr ve evrak iade olunmaz

Memâlik-i ecnebiyye için senelik abone bedeli bu sene eciriyle beraber 180 altı aylık 95 guruş

“Şehbâl

Şehbâl mecmua-i nefisesinin 13üncü numarası da sâha-i matbûatı tezyîn eylemiştir. Memleketimizde yegâne salon gazetesi olan bu mecmua-i nefisenin her nüshasında irae ettiği asar-ı tekemmül ve terakki hakikaten şâyan-ı hayret bir derecededir. Avrupa’da bile nefâset-i tab‘ ve münderecâtın bu derecesine nâdiren tesâdüf olunur. Kâri’in-i muhterememize bu mecmua-i güzîdeyi tavsiye etmeyi vecâib-i kadir-şinâsîden add eyleriz. “

YENİ GAZETE

Her sabah neşr olunur Osmanlı gazetesidir

Müdür ve baş muharriri: Abdullah Zühdü

Matnaa ve mahall-i idâresi

Bab-ı Âli karşısında 88 numaralı dâire-i mahsûsa

Umûr-u idâre ve tahrîriyye için müdire müracaat olunur

Derc olunmayan asar ve evrak iade olunmaz

Abone: bir seneliği 140 altı aylığı 75 guruş

Memâlik-i ecnebiyye için bir seneliği 180 altı aylığı 95 guruş

“Şehbâl

Şehbâl’in 16ıncı nüshası da çıktı. Bu nadide gazeteyi elimize alınca, memleketimizde bu hususda gösterilen gayret ve himmet, Avrupanın resâil-i musavveresine kat kat rekâbet edercesine ihtiyar edilen fedakarlığı görüp de Osmanlılık namına müftehir olmamak kâbil değildir. Şehbâl’in hele son nüshası pek parlak tesâviri hâvîdir. Şehbâl’i herkes görmeli. Bu nefis mecmua her salonu tezyin etmelidir.”

53. ..., “Şehbâl’in Albümü: Varaka-6”, Şehbâl, No: 21, 1 Haziran 1326, p. 409

Resmimi istemişsin ey Şehbal
Ben de memnunen eyledim irsal

Maksadım bir makale yazmak idi
Anı men etdi kesret-i eşğal

Vaktimiz nevbahar-ı hürriyet
Ana kanun-u nizam misal-i nihâl

Bir an evvel yetişmeli anılar
Hep devair ederler isti‘cal

Budur işte umur-u tanzimat
Hem reis-i fakiri bu abdal

Bu sebeple fakiri tut ma‘zur
Yazı yazmak benimçün emr-i muhal

Hüsn-ü tanzim ve nesr-i Şehbalin
Bais-i inşirah-ı ehl-i kemal

Daima eylemekteyim takdir
Biz de hiç çıkmadı buna emsal

Sana layık değilse de resmim
Emrini etmek istemem ihmal

Budur ancak dua-yı hayr-ı Said
Feyz-yab eylesin seni Müteal

Kemalpaşazade Said Bey’ in Şehbal hakkındaki mütalaası

Şehbal musavver risalelerimizin en nefis ve mü'tenası ve en mümtazıdır, hakkında en samimi arzum seviye-i irfanımızın devam-ı intişarına hizmet etmesidir.

Nigar Bint-i Osman

Şaire-i fâzıla Nigar Hanım'ın Şehbal' e dair fikri

Çocukluk ma‘bedimiz! Sehâbiyyelerle müzeyyen mâvi kubbesi ruhumuzun bütün tazarru‘larına titreyerek, parıldayarak âşinâ çıkan yıldızdan kandilleri, âlâm-ı ümîdlerimizi kandillerinde taşıyan, ‘avâlîme ninni söyleyerek boşlukları bî-ağrâm dolaşan rüzgarları, nihâyetsiz yeşil ormanlardan direkleri, engin denizlerin çağılıştından ahengdâr ilâhîleri olan ma‘bed! Çocukluk ma‘bedimiz!

Bütün çiçekler, bütün ağaçlar, bütün kayalarla konuştuğumuz zaman, bütün böcekler, bütün kuşlarla berâber tapındığımız mukaddes yer!

Senin belîğ, senin bütün tahavvülât-ı ruhiyemize mukâbele eden bir lisânın vardı. Hiçbir ma‘bed tavanı seninki kadar berrak, mavi değil; hiçbiri bu kadar aheng-i mutallak ile, zemini üzerinde renkleri o kadar şâşa‘a, o kadar nezâketle tecellî ettirmez. Hiçbir mabed senin kadar vazih, senin kadar azamet-i kudretle gazab-ı ilâhîyi renklerin en muzallimi, seslerin en müdhişi ile ifâde etmez. Hangi mabedin duvarları arasında mabudun varlığını böyle ziyâdâr-ı müdebdeb bir âlemde yine varlığımızın zir’atında çırpınan, galeyân eden lezzet-i hayât ile hissettik!

Gece mütebessim sâkit kandillerinin siyâbesinde, yorgun kâ’inâtı dinlendiren nîm-i muzallim, müphem ziyâlarınla uyuduğumuz, gündüz fezâyı ısıtarak, tenvîr ederek bizi der-âğuşa gelen nurlu pertevlerinle uyandığımız zaman dâimâ dua ederdik. Niçin ve kime olduğunu bilmeden sâde hiss-i hayâtımızla her ufak hareketimizle tapınırdık, bu kadr-i samîmi, bu kadr-i şedîd bir yaşayış, yalnız yaşamak hazz-ı tabîisi için yaşayış, perestîşin ilk şekli değil mi? Bundan daha doğru bir tabî‘at-perestî olabilir mi?

Bu güzel mabedin ortasında yeni uyanan hiss-i hayâtla bütün varlığımızı tehzîz eden bedâyi‘ini ruhumuz içerek gayr-ı ihtiyârî bir bî-hûşî içinde eğilir, secde ederdi.

İlk mabedim! Çocukluk mabedimiz! Kaç sene senin kubben altında diz çöktüm, kaç sene sana tapındım. Daha sonraları öteki mabedim birer birer başıma yıkıldığı enkâzı altından ebedî bir ihtiyâc-ı heyci hissetdiren ruhumda o ıssızlık, kalbimde o kesl ü fütûr ile çıktığım zaman dâ‘imâ senin kandillerinin dinlendirici ışıklarına ilticâ ederim.

Fakat sen de ötekiler kadar cansız ve sâmit oldun. Kandillerin ruhuma aşına değil, göklerinin aradığım Allah ile irtibâtı yok. Rüzgarlarının teranesi ninni değil; aczimizle eğlenen, kulübeleri yıkan, sâyedâr ağaçları deviren kör bir kudret! Suların

mûsikîsi ilâhî değil, ma'bûdunu arayan yetim insanının avâze-i ye'si artık sığınacak yeri olmayan beşerin aks-i sadâsı! Sen de harab ol! Kandillerin sönsün, ormanların yansın, denizlerin kurusun, rüzgarların sâkit olsun, müzehher, mu'attar köşelerin kızgın çöller gibi bî-yaban olsun, sen de karanlık, viran bir alem ol! İlk mabedimin harabesi!

Sarışın, kumral, esmer aşk hayalleri! Hepimizin mabedler yaptığı fânî mabedler.

O ne müzehher, ziyâdâr, mu'attar bir mabed idi. O nasıl şafak, billur kubbesinden bütün yıldızları, bütün denizleri güzelleştirerek aksettirirdi. O billur denizlerinde aks-i sada yapan zemzemeler hayalin yarattığı ebediyen birbirini seven kalplerin teranesiydi. O mabed: başları çiçekli dudakları mütebessim, ruhları en saf vir aşkın vecdi ile tapınan gençlerle dolu idi. Dâimâ mihrabda, kolları açık, beyaz duvağı altında seneler geçtikçe çehresi solan, gözlerine hüznün yerleşen genç kıızı görürüm... hiç bir vakit gelmeyecek olan ruhunun eşini bekleyen budala kız!

Onun eşini mabedin kapısında çamurlara gömülü bıraktım. Billurdan tasavvur ettiğim cam kırıklarını başıma yıktın. Bir daha görmemek için en siyah en kalın bir örtü ile harabesini örttüm. En beyhude, en gülünç, en yalancı olan mabed; aşk mabedi. Birbirini davet eden iki genç gözlerden mutlaka birinin ka'ında hıyânet görürüm. Birbirini sıkan iki sıcak elin biri mutlak ötekini alçaltır, sürükler.

Çocukluk, din ve aşk ile aramda böyle yıkık viraneler bırakarak dâimâ ileri diye, sevdiklerimi arkada bırakarak efkarın, ihtisâsatın yabancı ufuklarına doğru bu kadar müdhiş bir suratle beni atan bu hayat yolunda en çok merak ettiğim başkalarının mabedlerinin kapısının aralığından bakmak! Fakat baka baka en kalın perdeleri geçen gözlerim her yerde bütün kalplerde mabed harabelerinden başka bir şey görmüyor. Hükemânın yetişemedikleri 'ulûm, şüerânınifâde edemedikleri, bestekarların tercüme edemedikleri alâm-ı beşeriye, aşk, din, efkâr bütün tecelliyât-ı beşer nihayet harab olan bir mabeddir. Dimâğ ve kalb harabeleri!

Burgaz 29 Mayıs 1324

55. Bedî Nuri, “İnkılâb-ı ‘Osmani’nin Menâbı’ı”, Şehbâl, No: 24, 1 Ağustos 1326, pp. 468 – 470

Hadd-i zâtında da‘imî inkılâbâta ma‘rûz olan vekâyi-i içtimâ‘iye meyânında bil-hâssa “İnkılâb” nâm şa‘şa‘adâr ve heyecan-engiz ile tesmiye ettiğimiz vak‘a-i içtima‘iye, manzara-i hâriciyesi ve te’sîr-i zâhirîsi cihetleriyle diğerlerinden farklı bir hâdis-i mu‘azzamadan başka bir şey değildir. Fil-hakika inkılâbda düne nisbetle bugünde hayli büyük bir fark-ı meşhûl olmak icâb eder. Ancak bu inkılâb, bu ihtilâf ne kadar şiddetli ve büyük olursa olsun, büyük küçük âsâr ve hâdisât-ı sâbikanın bir neticesi, onların muhassalası olmaktan kurtulamaz. Diğer taraftan bu esbâb ve hâdisât mu‘ayyen bir hedefe doğru hareket ederek o inkılâbı hâsıl etmiş inkılâb âsârının devâmı için bir muhit ve şart-ı müsâ‘it istihsâl edilmiş ise inkılâb, da‘imîdir; tarih-i beşeriyette sırf bir hatıra kabilinden kaydolunmak üzere değil, belki sîne-i cem‘iyette esaslı ve mü‘essir âsâr-ı tahavvül ika‘ ermiş olur: aks-i halde bir kasırga gibi yalnız bir müddet-i muvakkate için ortalığı yani ‘alem-i içtima‘iyi herc ü merc eder, o girdbâd-ı inkılâbın zevâtından sonra meydanda ta‘mîr veya yeniden bünyâd edilmesi lazım gelen âsâr-ı hârâbîden başka bir şey görülmez, bu âsâr-ı inhidâm izâle edilince Bünyân-ı içtima‘i eski şekl ü hey’etiyle manzûr olur. İşte İskenderlerin, Daraların, Napolyonların ilkâ ettikleri inkılâblar; mahûf bir girdbâd gibi sükûn-u içtima‘iyi az çok müddet ihlâl ettikten sonra sebeplerinin, âmillerinin zevâliyle berâber:

‘Alem yine ol ‘alem, devran yine ol devran...

Âsâr- ı inkılâb hemen kâmilten zevâl-pezîr oluyordu; o inkılâbâtın ruhunu teşkîl eden memâlik-i meftuha birer birer tarz-ı sâbika ric‘at etdi veyahud o inkılâbdan müntefî‘ olmak lazım gelen memleket için hâl-i sâbika ‘avdet ediverdi. Bu inkılâbat-ı siyâsiyenin yanı başında tarih-i şü‘ûn-u beşer öyle inkılâbât kaydeder ki ‘alem-i içtima‘ide derin ve esaslı izler bırakmışlardır. Beşeriyet-i mütemeddine, cem‘iyet-i münkalibe bu inkılâbâtın eserini uzun müddetden beri muhafaza ediyor ve edecekdir: İşte Fransa inkılâb-ı kebîri, Almanya İttihâd-ı siyâsisini icâb ettiren inkılâbât, İngiltere inkılâbât-ı siyâsiyesi, Amerika inkılâb-ı istiklâlisi!

Bu iki nev‘i inkılâbâtta, hatta cinsleri bile müttehidd olan inkılâbât-ı siyâsiyedeki fark nereden neş‘et ediyor? Birinci nev‘ inkılâblar gelib geçici sırf bir kuvve-i mü’esserinin, mesela bir seyf sarmak, bir büyük kumandanın eser-i sun‘ıdır;

halbuki, yalnız bu sebebler cem‘iyetde derin bir eser-i tahavvül ikâ‘ edemezler çünkü cem‘iyet istenildiği zaman istenildiği şekle sokulamadığı gibi vekayi‘i de ‘ale’l-‘umyâ tahvîl olunamaz ve bunun için bu gibi inkılâbâtın eseri pek sathî ve muvakkat olur.

İkinci nev‘ inkılâblar ise cem‘iyeti teşkil eden efrâdın hâsa’is-i zâtiyeleri, istidât ve meylânâtı tahvîl edilerek hâsıl olmuşlardır. Bu inkılâbların kâ’id ve sa’iki, tâbir-i esâhhla buradaki inkılâb-ı ketîbesinin kumandanları, muharrirler ve mütefekkirlerdir. İnkılâbı ikâ‘ ettiği görülen hâdiseyi icâd eden, lâzımı’t-tahaddüs bir hale isâl eyleyen de bunlardır. Bunlardır ki, inkılâbın hutût-u harekâtını perde arkasından sevk ve idare ederler. Ve işte bu sebebdendir ki “Herder” vekâyi‘-i tarihiyyenin tahaddüsünde muharrir ve mütefekkirlere, “mütenevvic celladlar” ta‘bir ettiği hars-u şân ve fütühâtı uğrunda hatîrâ-i beşeriyette elîm manzaralar bırakan hükümdarlardan yüksek bir mertebe-i tefevvuk bahş ve i‘ta eder. “Herberd Spencer”, “Adam Smith”in odacağızının bir köşesinde âlemde en büyük bir başvekilin yapamayacağı inkılâbâtı ikâ‘ ettiğini, bir “Kobden”in medeniyete en büyük sâhib-i seyf ve sinandan ziyâde hizmet eylediğini irâd eder.

İşte inkılâb-ı âhirimizinde menâbi‘ini taharri ve kat‘i bir sûretde ta‘yin edersek bunların nehr-i hurûşân-ı inkılâbı da‘imi bir suretde irvâ edecek bir mahiyette olup olmadığını da öğrenmiş oluruz.

İnkılâb-ı ‘Osmani yalnız Rense dağlarında vuku‘a gelen kıyâmın, Selanik, Manastır ve Sirozun şiddetli protestolarının te’sîrine atfetmek büyük bir eser-i gaflet olur ve o halde inkılâbımız o kıyâmın, o şiddetin zevâliyle beraber mahv ve mün‘adin olabilecek bir mevki‘de bulunur. Böyle bir tasavvur vekâyi‘-i beşeriyette arasındaki silsile-i ravâbıtı inkâr demek olur. Halbuki, inkılâb-ı ‘Osmani otuz üç sene müddet tahammül edilen bir ba‘r-ı esâretten tahlîs-i girîbân ederek peri-i hürriyetin âhuş-u visâline atılmak üzere bütün ‘Osmanlılığın a‘mâk-ı kalbinde mahsûs olan mücbîr ve kavî ihtiyâcın neticesi idi; kıyam, protesto bu ihtiyâc-ı mahsûsu tatmîn için vukû‘u zarûri olan hâdisât-ı mürettebeden idi.

Fakat bu ihtiyâc-ı mübrimi hiss etdiren müessirât nedir? Bu esir ve gâfil millete râh-ı necâtı, visâlgâh-ı hürriyeti irâ‘e eden rehberler kimlerdir?

İşte burada asıl müessisin-i hürriyetin nâsiye-i bülendini bütün ulüvv-ü cenâbıyla, bütün fedâkâr, milletin selâmetini tefekkürle her dem keder-âlûd hutût-u dahiyâneleriyle fark etmemek mümkün değildir: başta Şinasi ve Kemal olmak üzere, bunların şi‘irlerindeki gâye-i hayallerini sâha-i hakikate i‘sâl için fedâ-yı nefse

tereddüd etmeyen siyâsi-i fa‘âl Midhat Paşa. Birincisi metin ve selîs ifâdeleriyle şimdiye kadar havâssa münhasır olan alem-i edebiyatda bir inkılâb ikâ‘, edebiyatı ve lisânı seviye-i avâma isâl etmek ile iştigâl ederken öbürü ateşin kalemiyle gençlerin dimâğında hürriyete ‘aşk ve muhabbet hissini ikâd ediyor idi. Otuz senenin tevlîd ettiği ‘Osmanlı gençlerinden biri tasavvur olunabilir miydi ki o kadar mevânî‘a rağmen dahi-i a‘zamın “rüya”sında tasvîr ettiği peri-i hürriyet ile kesb-i müvâneset etmiş olmasın? Tahsîl-i iptidâ’isini ikmâl eden her gencin gıda-yı fikrîsini şa‘ir-i inkılâbın ekseriya yıldırımlardan, şimşeklerden vücûda getirdiği mutantan ve muşâ‘şa‘ eş‘ar-ı mevzûna ve murassa‘a teşkîl eder idi. Medîd-i eyyâm-ı esâretin ekdâr ve âlâmını hür bir kalbin zade-i ilhâmı olan bu âteşin şi‘irler gûya ki tedavi ediyor, cerihadar kalbler bu eş‘ar ile merhem-i teslîd ve şeca‘ât-i tatbîk eyliyordu. Daha doğrusu bu eş‘âr şâ‘irin bedbinliğini kâri’lerine de naklederek idare-i müstbide aleyhinde, teşkilât-ı hâzıra-i zâlimeyi tahrîb ile üzerine bütün malzemesi hürriyet ve adâletten müesses bir binâ-yı nevîn te’sîs etmek lüzûmunu ihsâs eden bir cereyân-ı ‘umûmi teşkîl ediyor idi.

Ve hille-i evlâda bu âteşin sözler hâssa-i intişâriyesini o kadar sür‘at ve şiddetle icrâ etmiş idi ki müceddid-i a‘zam Mithad Paşanın eser-i dehâsı olan Kanûn-i Esâsî ha’ın bir pençe tarafından şakk ve imhâ edildiği zaman efkâr-ı ahrâranenin birkaç sene içinde memleketde ihrâz-ı galebe edeceği zann olundu; fakat heyhât ümmî sınıfı mecmu‘-u sekenesinin yüzde doksan beşini teşkîl eden memleket-i câhile bir sülûs-i ‘asr müddet üzerine musallat olan belâ-yı zulüm ve ‘udvânı yüklendi. Bütün mezâlîme inanılmayacak bir meskenet ve zilletle tahammül etti. Dâhi-i a‘zam:

Ölürsem görmeden milletde ümid etdiğim feyzi

Yazılsın seng-i kabrimde vatan mahzûn ben mahzûn

telhifâtıyla hâb-gâh-ı ebediyyesine çıkıldığı zaman henüz milletde feyz-i intibâh yüz gösterememiş, vatan muvahhaş ve muzallem bir sahne-i mezâlîm halinde inlemekte bulunmuş idi.

Ahrar, mukaddes vatani terk ederek hür memleketlerin ağuş-u mihman-envâzisinde ‘Osmanlılık intibâhını hazırlamaya çalıştılar. Bir rub‘-u ‘asır devam eden bu mücâhede-i hâriç-vataniyye müsemmir olmuyordu; “rûhu’l-kavânîn” sahibinin “serbestî yalnız soğuk memleketlere mahsustur, memâlik-i hâre ahâlisi da’imî bir istibdâda, ezeli bir esârete mahkumdurlar.” Şeklinde irâd ettiği nazariyye-

i bâtilanın bir misâlini parlak bir güneş tahtında yaşayan bu ‘Osmanlılar teşkîl edecek zann ve tahmin olunabiliyordu.

Fakat bu nazariyeden daha doğru ve vukû‘atla müeyyed bir kanûn vardır ki, kanûn-u tekâmüldür. Neşriyat-ı ahrarrâne ile ‘Osmanlı dimâğlarına nefh edilen fikr-i serbesti – yukarıda ‘arz ettiğimiz esbâbdan nâşi- bit-tabî nemv ve tenebbüte müsa’id bir muhîte müsâdef olduğu için lâ-yenkat‘ tekâmül ediyor idi. Bu fikr-i mezru‘ ise derecât-ı istihalesini imrâr etdikten sonra müstakill bir hayat ve bir vücud şeklinde alem-i içtimâ‘ide ahz-ı mevki‘ eyleyecek idi. Binâ’en-‘aleyh başlıca menba‘-ı gıda’îsini edîb-i a‘zamdan ahz ve iltikât ederek yirmi beş senelik neşriyât-ı ahrârânenin insibâbıyla kesb-i ‘azamet ve cesâmet eden fikr-i serbestî 1324 senesi Temmuzunun onuncu günü bir kuvve-i mehbeye mukâvemet edebilecek mertebe-i tekemmüle vâsıl olmuş ve bu istibdâdı mağlûb ve makhûr ederek livâ-yı hürriyeti gâlib ve muzaffer, afâk-ı ‘Osmaniyede rakz etmiştir.

Demek ki inkılâb-ı âhîr-i ‘Osmânîde me’len birbirine müşâbih olan âtîdeki kanunların bir misâl-i mücessemi teşkîl etmişti:

- 1- İnkılâbâtı siyâsiyundan ziyâde mütefekkirler, muharrirler yapar.
- 2- İnkılâb gıda-yı aslîsini mütefekkirlerin dimâğından ahz eder.

56. F.S., “Paris Mektupları: Fonografin Tedrisâta Tatbîki”, *Şehbâl*, No: 24, 1 Ağustos 1326, pp.482 - 483

Geçen gün Sorbonne Darül-Fünûnu dersanelerinden birinde fonografin tedrisata tatbîkine dâir lisân muallimlerinden Mösyö Vail tarafından mühim bir konferans verildi. Darül-fünundaki konferanslar öteden beri büyük bir rağbete mazhar olur. Ekseriya Pazar ve Perşembe öğleden sonra bu muhteşem binanın ya büyük anfi tiyatrosunda yahut küçük dersanelerinin birinde böyle umumi ve ahlaki konferanslar verilir. Konferanslara müdâvim olanlar en ziyade kibar sınıftır. Ekseriyeti de kadınlar teşkil eder. Böyle günlerde darül-fünunun büyük medhali önü süslü otomobiller, konak arabaları ile dolar. En şık tualetler, en güzel çehreler göze çarpar. Adeta insan kendisini opera veya operakomik tiyatroları medhalinde zanneder.

Paris ahalisinin konferanslara olan fart-ı rağbeti hemen her sınıf halk arasında görülür. Kibar sınıftan tutunuz da işçi ailelerine kadar her Parisli boş zamanını – Tiyatroda denilse – konferanslarda geçirmek ister. Bu cihetle bu büyük şehir içinde hemen her gün muhtelif yerlerde konferanslar vardır. Bir kere devâir-i belediyenin cümlesinde birer konferans salonu bulunur. Buralarda her türlü şu‘bât-ı ulûm ve fûnûn üzerine ictimâî, ahlaki mesail hakkında sık sık konferanslar verilir. Bunların müdâvimleri amelelerdir. Burada da ekseriyeti kadınlar teşkil eder. Bunların fevkinde hususi cemiyetlerin verdiği konferanslar vardır. Meselâ: coğrafya cemiyeti, ilm-i hayat cemiyeti, fûnûn-u ictimaiye cemiyeti... bunlar arasına avama mahsus konferanslar tertib ederler. Oraya giden halk da orta halli sınıftır. Bunlara talebeden bir çoğu da iştirak eder. Daha sonra “Anal”, “Haftalık Revü” gibi büyük mecmualar tarafından tertib edilen konferanslar gelir. Bu konferanslar daha mühimdir. Fransanın medar-ı iftihar olan e‘âzım-i üdebâ ve ulemâ tarafından verilen bu konferanslara kibar takımı ve talebe gelir. Yalnız bu konferanslar ücret mukabilinde olup diğerleri hep meccânendir. Hepsisi bu değil, darül-fünundan ma ada diğer büyük mekteplerde hatta idadi mekteplerinde bile konferans verilir ve bütün kapılar ahaliye açıktır.

Konferans zevk ve merakına bazen hiçbir mana verilemez. Mühim ve istifadeli bir bahs-i fenni veya ictimâiyi dinlemeye gelmiş olanlar arasında öyleleri nazarınıza çarpar ki bu gibilerin orada ne münasebetle bulunduklarına bir türlü akıl erdiremezsiniz. Düşünürsünüz ki bu mutlaka bir arabacıdır, şu yanındaki kadın da

köşe başındaki kartpostalcı veya gazeteci dükkanını idare eden kadın olmalıdır. Fakat işte gecelerini boş geçirmemek için gelmişler; Spencer’a, Kant’a ait mebâhisi can kulağıyla dinliyorlar. İhtiyarlar, gençler, orta yaşlılar, herkes öğrenmek, yeni bir şey öğrenmek arzusunda. Bilmeye nihayet tasavvur olunamıyor. En meşhur alimler, mütefenninler bile bir genç mübtedinin sözlerine yeni bir şem’e-i hakikat aramaktan çekinmiyorlar.

Bu heves ve rağbet bizde de hürriyetin ilk günlerinde görüldü bahçelerde bir iskemle üzerine çıkarak halka nutuklar verenlerden tutunuz da tiyatro sahnelerindeki ciddi konferanslara kadar her türlü yapıldı. Bir aralık Darül-mu‘allimin müdür-i gayûru Satı Bey mektebinde ‘avâm için konferanslar tertib etmiş ve vücûdlarıyla iftihâr ettiğimiz erbâb-ı iktidâr da bu teşebbüse iştirâk eylemişti. Fakat çoktan beri bunların arkası kesildi. Halbu ki halkımızın kuvve-i müfekkeresini açacak, onları çalışmaya, öğrenmeye sevk edecek, kendilerini tahsile tettebbu‘a ısındıracak bu gibi teşebbüslere devâm edilmesi elzemdir. Ahalimizin de rağbet göstermesi şarttır. Artık iyi bilmeli ve hiss olunmalı ki mahalle kahvesinde düşüş ile dübara arasında geçen vakitler büyük bir zâyî‘dir ve “vakit geçirmek”, “zaman öldürmek” için yaşamak devri bizden katıyyen geçmek lâzımdır.

Bakınız fonografin tedrîsâta tatbîkinden bahsedelim derken lakırdı nerelere geldi. Bu konferansda Mösyö Vil, sûret-i mahsûsada tertîb ettiği altı irâeden sonra maksadını îzâh etdi. Tedrîsât, bâ husûs lisân, mûsikî, şiir ezberletmek gibi tedrîsâtta fonografin büyük hizmetler görebileceğini düşünen Mösyö Vail bu bâbda tecrübe ve tettebbü‘âta girişmiş, tahkîk etmiş, öğrenmiş ki Amerika’da ibtidâî mekteblerinin bir çoğunda fonograf çokdan kabul edilmiş. Avusturya’da, Almanya’da tecrübeler yapılmış. Mösyö Vail genç talebeye meselâ bir ecnebî lisanını öğretmek, onları telaffuza alıştırmak için sarf-ı mesâ‘î eden bir muallimin ne kadar sabırlı, ne kadar gayretli olursa olsun nihâyet yorulacağını ve bir kelimeyi beş defa, on defa söyledikten sonra artık onu bir daha tekrardan sıkılacağını îzâhdan sonra bu kelimeyi tekrâr edecek, bâ husûs dâimâ aynı vecihle tekrâr edecek şey muallimin kendisi olmayıp bir âlet olacak olursa talebenin o telaffuzu öğreninceye kadar işitebileceğini, şu sûretle telaffuzda hiçbir hataya düşmeksizin bir lisânı öğrenmek ihtimâli olacağını anlattı. Mösyö Vail fonografına bir başka makine daha ilâve etmiş; fonografin üst tarafına beyaz bir levha koymuş, fonograf bir savt çıkardı mı o savti iş‘âr eden kelimât da aynı zamanda bu levhada görünüyor ve esvât-ı te‘âküb etdikçe bu eşkâl de

değişiyor; şu sûretle ki talebe gözleriyle bir yazıyı gördüğü okuduğu sırada kulağıyla da aheng-i esvâtı işiterek her iki iş bir anda yapılmış oluyor.

Mösyö Vail, bu usûlün pek ziyâde fâide-bahş olduğunu müte‘addid tecrübeleri netîcesinde gördüğünü ifâdeden sonra âletini tecrübe etdi. Bütün sâmi‘îne tevzî‘ olunan programlarda fonografa tekrâr etdirilecek dersler mündericdi; evvelâ İngilizce, ba‘de Almanca bir kaç dersden sonra mûsikî ve şarkı derslerinden tecrübe etdi.

Mûsikîde fonografin yukarısında hurûfât yerine notalar görünüyordu. Talebe fonografi bir iki defa dinledikten sonra aynı zamanda müşâbih esvâtı telaffuza davet ediliyor. Ve sadâ ile birlikte hurûfu da müşâhede etdikten hem hiss-i ru‘yet, hem de hiss-i sem‘ vâsıtasıyla yapılan bu tecrübe ve dersler zihinde daha kolaylıkla birleşiyor.

Mösyö Vail, istikbâlde fonografin mekteplerde büyük hizmetler göreceğine kânî olduğunu söyledikten sonra zaten muallimlerin cümlesinin iyi bir telaffuza mâlik oldukları iddia olunamayacağı cihetle telaffuzu güzel muallimler tarafından doldurulmuş kovanların bütün mekâtibe tevzî‘i sûretiyle bu müşkilin de önünü almak kâbil olacağını îzâh etdi.

Konferansçının îzâhâtı ve gözümüz önünde tekrâr ettiği tecrübeleri hepimizi iknâ etmişti. Konferansa gelmeden evvel fonografin tadrîsâtında ne gibi bir hizmeti olabileceğini kendi kendilerine sual edenler şimdi, memnûn ve mütehayyer, bu tatbîkâtdan daha pek çok istifâdeler edilebileceğini düşünüyorlardı.

Fil-hakîka zaman ilerliyor, medeniyet tebdîl-i şekl ediyor; acebâ bir gün gelecek, tahsîl yalnız fonograf ile sinematograf ile yapılmayacak mı? Ve bizim hakîkati kitablarda aradığımızı gören ahlâkımız aceba bizi hayretlere düşüren şu terakki-i hâzırımıza gülmeyecekler mi, dersiniz..?

Paris

57. ..., “Şehbâl’in Albümü: Varaka – 8, Meşâhirimizin Mütâla‘âtı”, *Şehbâl*, No: 25, 15 Ağustos 1326, p.5

“Şehbâliniz memleketimizde ceride-i musavvereyi semâ-yı şarkînin yüksek tabakâtına i‘lân etdi. Hatta cerîdeniz Avrupa resimli gazetelerinin mâdûnunda değildir.” hakikatini bizden de işitmek istiyorsanız ona ihtiyacınız yok; zîrâ bu hakîkati benim sözlerim değil sizin resimleriniz isbâta kâfidir.

Sâmpaşazâde Sezâi

Madrid sefiri edîb-i muhterem Sezâi Bey ve Şehbâl hakkındaki fikri

Şehbâl matbû‘ât-ı musavvere-i ‘Osmanînin şâh-bâlidir ve terakkiyât-ı milliyenin bir rikka-i nakkâşdır. Şehbâl teşebbüs-ü şahsînin ne kemâller gösterebileceği nokta-i nazarından da bir bedî‘adır. Şehbâl hakkındaki pek tabî‘i olan muhabbet-i ‘umûmiye devâm ve te‘âlî-i temenniyâtın hitâmı olduğu kanâ‘atindeyim

Fî 28 Haziran 1326

Ali Haydar Midhat

Midhatpaşazâde Ali Haydar Bey ve Şehbâl’e aid mutâla‘ası

Bedî‘a-zâr-ı şarkîde hande-pâş-ı cemâl

Sehâb-pâre-i ‘âlem – defînedir Şehbâl

Sehâb-pâre ki nûr-u kalemle reyyândır

Pür-melîke-i san‘at denilse şâyândır

Güzelliğinde bunun müttefik bütün ümmet

Devâm-ı tâbişi enzâr-ı halk için ni‘met

Bu lem‘a canlı, safâ yüzlü şâhbâl-i melek

Bu rehenverd-i tabî‘at bu hande-pür kelebek

Füyûz-u nazara-i milletle mutlaka Şehbâl

Cihana gösterecek bir gün inkişâf-ı kemâl!

Fî 5 Temmuz 1326

Ali Ekrem

Kemalzâde Ali Ekrem Bey ve Şehbâl hakkındaki ihtisâsı

58. ..., “Musahabe-i Fenniye: El-Cünûn-u Fünûn”, *Şehbâl*, No: 25, 15 Ağustos 13216, p. 6

Müsterih olunuz hepsini sayacak değilim. Çünkü yetmiş varmadan çok evvel sizin de benim de dâhil-i sunûf olmamızdan korkarım. Niyetim yalnız yarı delilerden bahsetmektir.

Bu “yarı deli” vasfı ancak bir kaç sene evvel icad edilmiş bir tabir ise de mevsûf çokdan beri ma’lûm idi. Yarı deliler evvelâ romancıların nazar-ı dikkatini celb ettiği için onların etvâr ve ef’âliyle memlû bir çok romanlar vardır. Don Kişot, Hamlet bunların en güzelleri add olunur... romancılardan sonra tabibler de onlarla meşgul olmağa başladılar. Fakat yakın vakte gelinceye kadar “efrâdını câmi’, ağıyârını dâfi” güzel bir tarif, alel-husûs muhtasar ve manidâr bir vasıf bulunamamış idi. Kimi “cinnet-i münevvere” kimi “inhitât-ı ademiyyet” dedi. Bazısı da “delicik” diye tavsif etdi. Lakin bunların hiçbirisi yine bir romancının – Michel Cordau – yarı deli tabiri kadar makbûle geçmedi. Bu yarı divâneleri tavsîf eden ta’bîr bulununca, onları tedvîn etmek lâzım idi. Buna da hem tabîb, hem edib profesör Grasse muvaffak oldu.

Görülüyor ki bu bahis ilm-i emrâzın can sıkacak bir faslı değil, tıbb ile edebiyat arasında müşterek – ve pekçoklarının alakadar olduğu – bir meseledir.

Yarı delileri bütünlerinden tefrîk etmek pek kolaydır. Çünkü onlar öyle husûsi hastahanelerde değil, tam akıllı farz edilen insanlar arasında yaşarlar. Onlara her gün, her yerde tesâdüf ederiz ve deliliklerini görürüz. Fakat ekseriyâ zararsız oldukları için cemiyet-i beşeriyye onları arasından çıkarmaz. Zâten yalnız zararsızları değil, bazen pek faydeli olanları da vardır. O vakir beşeriyyet onlara ta’zîm eder, heykeller yapar.

Meselenin müşkil ciheti yarı delileri akıllı dediğimiz adamlardan tefrîk etmektir. Çünkü kendisi de evvelâ yarı, sonra bütün bir deli, mâmafih büyük bir hekim olan Auguste Comte’un dediği gibi dünyada her şey nisbî olduğundan bir hareketin ne vakit makul ne vakit mecnûn addolunacağını kati olarak tayîn mümkün değildir. Bundan dolayıdır ki yarı deliliği kati bir sûrette tarif kâbil olamaz. Bunun için ben de yarı deliliği tarifden sarf-ı nazarla eşkâl-i muhtelifesini anlatmağa çalışacağım.

Yarı deli dediğimiz adam ekseriyâ zeki olur. Hatta bu zekâ daha çocuklukta tezâhür eder. O, pek küçük yaşında diğer çocukların anlayamayacağı şeyleri anlar, yapamayacağı işleri yapar. Fakat bunlara mukâbil fenâ cihetleri de vardır. Meselâ inatçılığı ziyadedir, öfkesi şiddetli olur, hele “maymun iştahlı” olması nazar-ı dikkati celb eder. Çocukluktan çıkacağı vakit fazla sûfilik, evham, ‘acîb seyahatler arzusu yahut küçük yaşta büyük şöhret kazanmak hırsı gibi garâbetler izhâr eder... zaten bir çoğu sînâ‘atde, şiirde, belâgatde pek yüksek derecelere vâsıl olurlar. Fakat bütün işlerinde bir sebâtsizlik, mesleklerinde ıtrâtsizlik göze çarpar. Bunun için hemen her teşebbüsleri muvaffakiyetsizlikle nihayetlenir. İnsan onların şiddet-i zekâlarına bakar, büyük bir kuvveti hâiz olduklarına hükmeder. Sonra vesâitin mükemmeliyetine rağmen iktitâf eyledikleri semerenin azlığına hayret eder.

59. Bediî Nuri, “Tefekkür ve Tettebbu‘: Terakkî, Mahiyet-i Terakki...”, *Şehbâl*, No: 26, 1 Eylül 1326, pp. 24-25

Terakkî: Tekâmül-ü kanûn-ı ‘umûminin tedenni veya inhitâta mukâbil olan bir safhası, bir nokta-i mu‘ayyeneden sağa veya sola hareketleri farz edilebilen iki muhâlif kuvvetin sağa, tabir-i âhirle müsbet cihete doğru hareket edeni olmasına göre bütün eşya ve mevcûdâtta tezâhür eder ve riâyî bir tâbir ile ifâde etmek istersek ya bir kuvvetin şiddetinin tezâyüdü gibi keyfî, yani kemiyeti tezâyüd etmeyerek evsâfında bir tezâyüd husûlû sûretiyle, veyahud muhtelif kuvvetlerin birbirine iltihâkî gibi kemmî, yani muhtelif kemiyetlerinin birbiri üzerine terassî tarikıyla tahassül eden müsbet bir muhassala-i kuvvadır.

Hâlbuki terakkînin bu manası uzun müddetler bu sûretle telakkî edilmedi, bunun hakkında da ifrât ve tefrîdden gayr-ı ‘arî olunmaz fikirler îrâd edildi. Meselâ terakki fikrini ilk ifâde edenler bunu insana has ‘addetdiler, ve faraza zümre-i hayvâniyenin sâbit, tahavvülsüzlüğe ebediyen ma‘ruz olduğunu beyân etmek istediler Darwin bu fikri sûtûr-u âtiye ile reddetmiştir: “Tuzak ile av avlayanlar pekala bilirler ki hayvanâtın sinnen küçük olanları, büyüklerden ziyâde tuzâğa tutulmağa müste‘addirler. Hatta müsînn hayvanlardan birçoğunu aynı mahalde ve aynı kapana celb etmek veya bunlardan bir haylisini aynı bir zehir ile itlâf etmek gayr-ı mümkün olduğu bit-tecrûbe anlaşılmıştır. Hemcinslerinin tutulması zehirlenmesi bunlara ihtiyat ve basîreti öğretir.” Bu mesele nazaran hayvanın tahattür hassasını ha‘iz olmasına göre tekemmül etmek, terakkî etmek lâzım gelir. Kezâlik meşâhîr-i ‘ulûm-i tabi‘iyyeden “Larta” hâl-i hazırda yaşayan ekser zâtü’s-sedâyan dimağları Devr-i Râbiğde yaşayan aynı cins hayvanlardan hacmen büyük olduğunu beyân etmiştir.

Diğer bazı feylosoflar meselâ Condeurse terakki-i beşerî husûsunda “insanın kabiliyet-i tekemmüliyesi gayr-ı mahdûddur.”, Perrault “insaniyetin devr-i inhitâtı olmayacaktır.”, Konttel ise “insanlar tagarrürât-ı ‘ırkıyyeye giriftâr olmayacaklardır.” Gibi son derece müfrit tâbirât ve efkâr sarf etmişlerdir. Halbuki bir zaman-ı mu‘ayyenin hulûlüyle berâber beşerin ‘arz üzerinde zuhûrunu mümkün bir hale îsâl eden tahavvülât-ı ‘arziyye vakt-i merhûnetde beşerin ma‘dûmiyyetini de zarûri bir hale ifrâğ eyleyecek beşerin ma‘dumiyeti ise beşeriyetin terakkiyâtını, bit-tabî‘ tevkiף edecektir. Tıpkı mevtin ferdin hayatına hâtıme çekmesi gibi. Me‘a-mâfih beşerin intifasının buğteten olmayacağına, ekser-i ahvâlde ölüme takaddüm

eden ‘avâriz-ı maraziyye-i mevtiyye gibi beşeriyetinde mevcûdiyet-i kehl-sâliyle mütenâsib-i medîd bir devre-i inhitât geçireceğine ihtimâl pek kavîdir.

Terakkî hakkındaki efkâr-ı müfriteden bir kısmı da, hey’et-i ‘umûmiyesi tekâmül-i beşeriye teşkîl eden her vak‘adan bunu keşf ve taharrî etmek meylidir. Bu hal Götenin nebâtâtın tekemmülünde müşâhede ettiği ahvâle müşâbih olarak hâdisât-ı mühtezze-i beşeriyenin tertîb-i tarihisinde meşhûd olur. Bir çiçeğin inkişâf etmesi, bir meyvenin derece-i kemâle ermesi nebâtın diğer bazı aksâminin mahv ve nâbut olmasıyla müterâfikdir; bunun gibi sâha-i fenniyyenin terakkî ve tekemmülü bazı husûsâtta san‘at ve sanayi’-i nefisede kısmen inhitâtı tevlîd eder; kezâlik tekemmül ve terakki-i içtimâ’î arkası sıra her şekildeki istibdâtları imhâ eder, bütün mü‘tekiddât-ı hürâfatiyyeyi inhitât etdirir.

Terakki-i vuku‘anın hey’et-i mecmu‘asına tatbik edilebileceği gibi terakkî devresinin her bir zamanede tatbîk ve o sırada olunabilir. Fil-hakîka beşeriyet tarafından hassa-i tahkika îsâl edilen tekemmülât, her bir cem‘iyyetin sa‘ı ‘ameliyle hâsıl ettiği tekemmülât-ı fesîhanın muhassalasından başka bir şey değildir. Halbuki cem‘iyyetlerin tekâmülünde edvâr-ı inhitât edvâr-ı terakkî ile mütenâvib, hareket-i terfî‘iyye ve müterakkiye aşağı ve yukarıya doğru vuku‘a gelir; ve her cem‘iyyetin terakkîsini tasvîr eden şekil bazen pek sıkı, bazen pek geniş izyâl ve şu‘abât-ı muhtevî halkalar şeklinde manzûr olur. “Senega” ahlâk-ı içtimâ’iyyenin meşy ve hareketini denizin cezr ve meddine teşbih eder: meddin, sâhilî hudûdundan hârice tecâvûze –ahlaksızlık ahlâk-ı fâzıla-i milliye-i nisyân ve ihmâle- sevk etmesine mukâbil cezr, bunu hal-i aslisine ric‘ate –temâyülât-ı fitriye ve mektebe-i ahlâkiye bunları muhâfazaya mecbûr eder. Bu teşbih tekâmül-ü beşerînin temevvücâtını pek güzel tasvîr eder me‘a-mâfih, burada cezr ve medd hâdisesinde olduğu gibi muntazam ve mu‘ayyen bir vakit tasavvuru pek manasızdır.

‘Umûmiyetle terakki mütehanîsi, muhtelif avâmil ve mü’essirâta tâbi‘ olduğu cihetle her biri ayrı milletlere mensup olmak üzere birbirlerine girift olmuş halkalardan mürekkebe olduğu gibi her halka dahi hille-i evlâda bir hatt-ı mustakîm ve muntazam ta‘kib edeceği yerde son derece arızalı ve mevişli bir şekil ira’e eder. İstatistik mürtesemâtı arası vasl edilirse görülür ki gayr-ı muntazam bir fisto şekli tahassür eder. Bu intizamsızlık arasında öyle bir nev‘i intizam meşhûd olur ki sâha-i ihtizâr az çok dar bir da’ire dahilinde mahdûd, ve bir milletin hutût-ı terakkîsi bu da’ireyi geçmeye mahkûm gibidir. Ve bir cem‘iyyetin tarih-i ‘umûmisinde vekâyi‘inin, ihtirâzatını cezr ve meddindeki bu kadar musâvatsızlık, intizamsızlık

ehemmiyetsizdir. Fil-hakîka terakki-i içtimâ'inin meşy ve hareketinde tersîm ettiği muhârrik zihnen veya maddeten mikyâs-ı hakîkîsine irca' olunur. Hutût-u mühteze cem'iyetin harekât-ı 'umûmiyye ve cesîmesiyle mütenâsip bir nisbetde resm edilirse bu muharrikin bir şekl-i muntazamı hâ'iz olduğu görülür. Evdiye-i 'amika ve tilâl-i şâhika-i 'arzin küreviyyet-ı 'arziyyeye mani' olmaması gibi.

Aynı bu mürtesemât ve eşkâl terakki-i içtimâ'i hutût-u 'umûmiyyesi meyânında tebdîl ve tahvîl-i şekl de ederler. Nesl-i hazır için fevka'l-'ade vahîm ve müstesnâ görülen bir vâkı'a ahlâf-ı nazarında ehemmiyetsiz bir renk iktisâb edebilir. Çünkü mürûr-u zamn ile vekâyî' tıpkı tebettûlât-ı mesâfe ile tahavvûlât-ı eşkâl gibi, tevdîl-i şevk ve mâhiyet eder. Ve bir vak'a-yı hâzıra gûr-ı mâziye karıştıkça mürtesem tarihi de ha'iz olacağı hakiki ehemmiyet ve mevki'i iktisâb eder.

Bu nokta pek mühimdir: hâ-i hazırda bizi o kadar müteheyyic ve müte'essir eden Arnavutluk, hasuran vekâyî'inin ehemmiyet-i hazırası pek yakından meşhûd olmasındandır. Önümüzden uzaklaştıkça, vuku'at-ı mâziye sırasına karıştıkça tarih-i 'Osmanide manzûr olan o kadar cesîm vekâyî' arasında ehemmiyet-i asliyelerini iktisâb edeceklerdir.

Terakkinin bir kanunu da muhtelif terakkiyatın bir silsile-i devam ve irtibât ile yek diğerine merbûtiyetleridir. Ziyâ-yı şems bir menşûrdan geçirilirse tahassül eden mor, lacivert, mavi, yeşil, sarı... renkleri her ne kadar ayrı ayrı görülürse de hakikât-i hâlde menba'ları birdir, yek diğerine gayr-ı Hâbil-i infigâg bir rabîta ile mürtebettirler, uzaktan bakıldığı zaman bu rabîta, biri ile diğeri arasındaki intikâl-i tedrici daha vâzıh bir sûretde meşhûd olur. Bu hâl-i terakkiyâda da meşhûddur: "Hiret" hakk-ı mülkiyetin tekâmülünden bahsederken "bir şekilden diğeriye intikâlî gayr-ı mahsûs derecelerdir." demiştir. Bu ifâde hemen bütün tekâmülât-ı ictimâ'iyeye de tatbîk edilebilir. Bütün vukû'at ve bu meyânda terakkiyât; tahavvûlât-ı müte'âkibeleriyle yek diğerini ta'kîb ederler ve bu mürûr-u nazarınızda sâde görünecek yerde girift, müşevveş bir hey'etde manzûr olur. Me'a-mâfih bir nazar-ı dakîkâ-bîn için bu hercümerc arasında 'umûmî ve sâde bir kânun münkeşif olur. Cem'iyetler tekâmül etdikçe vukû'ât-ı ictimâ'iyeye yani insanların bizzât ef'âl ve harekâtı sunûf ve merâtib-i muhtelifte tahtında gâh birbirlerine mevâzî gah birbirlerini münkati' hutût-u hey'etinde sınıflara ayrılır. Bu tertibat-ı vukuatiye gitdikçe birbirlerinden tehâlûf ve tefrîk etmekle tevzi' ederler. İşte "tehâlûf" dahî Herbert Spencer'ın kavlince tekâmîl-i beşeriyyenin bir kânunu, bir 'alâmetidir. Meselâ muktesitler sanâyi'in mahsûlü 'amele arasında taksîm-i a'mâlin sûret-i tevzî'i ile

mütenâsib olduğu hakikatini îrâd ve isbât etmişlerdir. Sanâyi‘de taksîm-i a‘mâl ‘unvânını alan “tehâlûf” nazariyyâtında ve ‘ulûm-u nazariyede “tahlîl” nâmını alır. Bir vakitler henüz ‘ulûm teşkîl etmemişdi. Yalnız ve tıpkı madde-i hayâtîyyeyi teşkîl eden kütle-i nâkısü’t-teşekkülde a‘zâ ve cevârihin tefrîk edilmediği hayvanât-ı ibtidâîyyeye müşâbih olarak müphem ve nazariye şeklinde bir “ ‘ilim” vardı. Hayat-ı fikriye şeceresinin derece-i neşv ü nemâsı nispetinde olarak mürûr-u zamânla şecere-i fûnûn ağsân ve cüzûr tevlîd ve inşî‘âb etdirdi. Ve bu cüzûr ve şu‘bâtdan her biri tekemmül etmekle kendisini tevlîd eden şecereye müşâbih sâk ve gusûnu hâ‘iz şecerele teşkîl etdi.

August Comte terakkîyi zekânın kuvve-i müfterise makâmına kâ‘im olmasından ‘ibâret farz eder. Beşeriyetin mebâdi-i teşekkülünde yalnız kuvvetin hükümrân olduğunu beyân etmek fikrin kavâ‘id ve kavânîni telkîn ve kabûl etdirecek mertebede müterakkî olmadığını, ta‘bîr-i âhirle asâb ile dimâğ arasındaki furûkât ve tehâlûfün henüz bâriz olmadığını ifâde etmekle müsâvîdir.

Meşâhir-i iktisâdiyyûn ve ictimâ‘iyyûndan “Iveqiu” ise terakkîye ber-vech-i âtî ta‘rîf eder: “Terakkî bir insanın diğer insan üzerinde hâ‘iz olduğu kuvve-i kâhire ve cebriye ile ma‘kûsen insanın eşya üzerinde ihrâz ettiği tefevvük ile mebsûtan mütenâsib bu ta‘rîfin birinci fıkrası kuvve-i müfterisenin te’sirinin tenâkusunu ikincisi kuvve-i mefkûrenin neşv ü nemâsını ifâde eder ki hey‘et-i ‘umûmiyye ile kuvvetin ta‘rîfinin daha vazîh ve daha mükemmelenin başka bir şey değildir, nasıl ki kuvvetin ta‘rîfi de Spencer’ın tehâlûf nazariyesinin bir îzâhıdır.

Zâten bu kânun, tabi‘atın kânun-u ‘umûmiyyesidir. Sehâb-ı muzîler arasında teşekkül eden ‘avâlim, mahlûk-u hayâtîde teşekkül eden a‘zâ ve cevârih... hâdisât-ı kâ‘inâtda tahassül eden bir “tehâlûf” bir “teferrük” mahsûlüdür. Beşeriyetin terakkî ve tekemmülü de bu kanun-u ‘umûmînin istisnâsını teşkîl etmez.

60. Bedi' Nuri, "Tefekkür ve Tettebbu': Terakkiyât-ı İçtimâ'îyye", Şehbâl, No: 28, 1 Teşrîn-i Evvel 1326, pp. 64-65

Terakkî insan için bir vasıta-i tekemmül olmasına göre terakkiyâtın asıl mühim safhası terakkiât-ı içtimâ'îyyede tecelli etmek iktizâ eder. Fil-hakika bu kısım terakkî, beşerin bir kanûn-ı tabî'îyye ittibâ'an içine atıldığı, dâhilinde yaşamak mecbûriyeti hiss ettiği cem'iyetim tekemmülünü icâb etmesine, ferdin bir cüz'ünü teşkîl ettiği kıl-ı 'alâ'im-i salâhatin sâha-i maddiyâtda tahakkukunu irâ'e eylemesine nazaran beşer için asıl maksûd bizzat olan gâye-i kusvâ; insan-ı içtimâ'înin hedef-i âmâlini, gaye-i hayâlini teşkil eden bu tarîk-i bî-hudûd ve intihâda bir merhale daha kazanmak için altı bin yıldan beri iktihâm olunan bütün mesâ'î-i beşer "mâzinin hayal ve rüyalarıyla" "âtinin heyûlası" arasında müteselsil ve muttasıl bir güzergâh-ı medîdden bu güzergâhda bırakılan az çok mer'î izlerden başka bir şey değildir. Demek ki, terakkiyât-ı içtimâ'îyye, hedef; diğer terakkiyât ve mesela beşerin bâdî-i iftihâr ve temeyyüzü olan terakkiyât-ı fikriyye hep birer sebebidir. Fakat bu sebeplerin her biri hedefe îsâl eder mi? Yani her terakki-i fikrî bir terakki-i içtimâ'îyi tevli'd eyler mi? Tâbir-i âhirle bütün mesâ'î-i masrûfe-i beşeriyyeye insanın refah ve sa'âdet-i içtimâ'îyyesinin 'umûmiyetle bir kademe daha yükselmesine hâdim oluyor mu?

Agust Kont bu fikirdedir: bunun fikrinde "her bir terakki-i hakîki-i fikrî; gerek insanın ihtirasâtına hakimiyetini tezyîd etmek, gerek muhtelif mukâvelât ve icâbât-ı içtimâ'îyyeden hâsıl olan irtica' ve 'aksü'l-'amel hiss-i mütemâdisini daha bâriz ve daha şedîd bir şekle ifrâğ eylemek sûretiyle bir hüsn-ü zann ve i'timât-ı hasenin neşv ü nemâsıyla müterâfiktir."

Terakki-i fikrî ile terakki-i içtimâ'î arasındaki bu mütâbakat ve i'tilâfî İngiliz müverrihlerinden Buckle inkâr eder. Beşeriyetin ahlâkiyâtının tekemmülüne kâ'il olmayan bu mü'ellif insanların hayatlarını, ef'al ve münâsebâtlarının tanzîm ettikleri kavâ'id-i esâsiyenin pek eski zamanlardan beri teessüs etmiş ve o vakitden beri cüz'i tâdilattan başka bir tebeddüle ma'rûz bulunmamış olduklarını îrâd ve bu sûretle terakkiyât-ı içtimâ'îyyenin terakkiyât-ı 'azîme-i fikriye ile münâsebetdâr olmayacak sûretde ma'rûz-ı te'ehhür olduğunu istimtâc etmek istemiştir. İngiliz müverrihinin hatası; insanlar ve cem'iyetler hakkında ef'al ve harekâta göre değil; fikirlere, tarz-ı fa'âliyetlere göre de değil; tarz-ı ifâdelere göre hüküm vermek istemesidir. Ahlakda sırf kavâ'id-i esâsiye yoktur. Yalnız fi'il vardır. Daha doğrusu buradaki kavâ'id

yalnız tatbîk edildikleri tarza göre ifade ediliyor. Meselâ; İspanyollar Amerikada zencilere karşı icrâ etdikleri mezâlîmi “sana yapılmasını istediğin şeyi başkasına yap.” Ka‘ide-i esâsiye göre tatbîk ve icrâ etdiler; engizitörler bütün dinsizleri bu kâ‘ideye teb‘an, seviye-i fikriyeleri dinsizliğe karşı ihrak bi’n-nârı tecvîz ettiği içindir ki, ateşe attılar. İstihsâl-i maksada hâdim her vâsıtayı meşrû‘ ‘addeden Jezovitler Jansenistler de hep bu kâ‘ideyi kendi nokta-i nazarlarına tatbîk etmek sûretiyle hareket etdiler.

Eğer kâ‘ide ve meslek insanda asıl ve her şey olmak lazım gelseydi her vakit ‘ibâdât ve ta‘âtla müştegil bir zâhiden en melûs ve en menfur harekât ve ef‘âl-i kabîha sūdûr etmemek iktizâ ederdi.

Binâ’en-‘aleyh bir cem‘iyyetin ahlâkiyâtı ve ma‘neviyyâtını mütefekkirlerinin yazdıkları kitaplarda münderic nesâiyih-i müfidenin kemiyet ve mâhiyetinden ziyâde bu nesâiyih “millet denilen cesed-i müte‘azzevin derece-i hulûl ve nüfûzunda aramak iktizâ eder. “Cicero” ve “Seneca” hiss-i re‘fet ve merhameti dūr ü dūrâz tadrîs ve nasihat etdiler; fakat Romalıların cem‘iyyeti Roma kavmi en zâlim ve bî-amân şeklinde esâreti tervîh ve idâme etmekden hâlî kalmadı. Zamanımızda ise iki bin sene evveline nispeten fa‘aliyet-i nazariyâta daha ziyâde tevfiik ve takrîb ediliyor. Esâret-i şahsiye esâsen ilgâ edildiğinden mâ-‘adâ harbin şiddetini tahfîf için mukâbeleler, te’sîsât-ı insâniyet-perverâne vücûda getirilmiştir. Ez-cümle muhârebelerin ‘adedinden ziyâde müddet-i devâmı tenkîs edilmiştir. Meselâ on dördüncü ‘asır “yüz sene” muhârebelerine, on sekizinci ‘asır “yedi sene” muharebelerine şâhid olduğu hâlde on dokuzuncu ‘asır müddet-i devâmı bir sene-i kâmileyi istîğâb eden muhârebeleri hemen hemen görmemiştir. Kezâlik esliha-i nâriyenin ihtirâğı harbin uzun mesâfelerden ve birbirini görmeyen muhâribler arasında cereyânı boğaz boğaza birbirini katleden muhâriblerin vahşet ve hunrîzî-i sâbıkını ta‘dîl etmiştir. Hesâb edilmiştir ki hâl-i hâzır muhârebelerinde bir insanı itlaf için ağırlığından fazla kurşun sarfetmek îcâb eder. Halbu ki eskiden birini katl için bir darbe-i şîmşîr kâfi idi. Şimdi mecrûhlar, esirler katlolunmaz, harbe iştirâk için ahâliye ta‘addî edilmez; bu sebeble muhârebelerde –nisbeten- dökülen kanların mikdârı sâbika nisbetle tahdîd edilmiştir.

Terakkiyât-ı ictimâ‘iyyenin bu cihetden tecellî eden safhalarından biri de eski rekâbet-i müfterisâne ve cengâverânenin akvâmı mütemeddine nezdinde zevâl-pezîr olmağa yüz tutmasıdır. Zâten genç akvâmın çocukları, bir tabî‘at-i cenk-cûya mâ‘il oldukları mü’ellifler tarafından îrâd edilmiştir. Roma mü’elliflerinden Florus bunu

Roma kavmi hakkında beyân ettiği gibi Beckon bu nazariyeyi ta'mîm ve tevsî' etmiştir: "Bir kavmin âvân-ı şebâbında askerlik mesleği bir mevki'-i şeref ihrâz eder, devr-i kehûletde ise silâhdan ziyâde 'ulûm ve fûnûna hasr-ı mesâ'î edilir". Birçok ictimâ'ıyyûn cem'ıyyetlerin ilk devreleri devr-i 'askerî olduğunu beyân ederler. Buckle "Ezmine-i kadîmenin ekser meşâhîrini 'asâkir teşkîl eder, ezmine-i cedîdede hâl böyle değildir." "İngiltere'de Medeniyet" eser-i mu'teberinin mü'ellifi olan bu zât diyor ki: "Ezmine-i mütekaddimede başlıca muhâribler mahâretlerini yalnız fenn-i harbde ibrâz etmekle iktifâ etmediler; bunlar aynı zamanda en derin siyâsî mütefekkirler ve zamanlarının, her ma'nâsıyla büyük adamları idiler. Yalnız Yunânistan'ı ele alarak Yunan-ı Kadîm tarihinin kayd ü zabt ettiği üç ricâl-i devlet, Solon, Temistoklis, Ephaminondas aynı zamanda ordu sevk ve idâresiyle de hâ'iz-i iştihâr idiler. Ezmine-i kadîmenin en büyük hakimi 'add olunan Sokrat 'asker idi, Eflâtun da, mezheb-i kelbî mü'essis-i meşhûru Antisten de öyle idiler. En meşhûr hatiblerden Perikles, Alisebyad, Demosten hep sülûk-ü 'askerîye mensûb idiler. Hâile-nüvis Aşil ve Sophokles de öyle idi. Topal Titre hem bir şâ'ir hem bir kumandan idi. Yunan müverrihlerinin en hakîmi olan Tusidid çok kereler tâlî'-i harbi tahvîl etmiş mâhir bir kumandan idi; Kisenofon ile Bulip dahi bu zümreden idiler...

"Fakat ezmine-i cedîdede bir çok milyonları ihtivâ eden ve bütün Avrupa'yı kaplayan bu san'at mensubîni arasında on altıncı asırdan beri sayılabilecek on mütefekkir veya mü'ellif yetişmemiştir." Beyne'l-milel rekâbet ve mücâdele-i vahşiyâne ve müfterise-i kadîmeye bedel şimdi mücâdele-i iktisâdiye gibi muslihâne bir rekâbet kâ'im olmuştur.

Ezmine-i mütekaddimede ticâret bir dereke-i petsîde i'tibâr edilmişti. Hatta Kartacalılar gibi akvâm-ı ticâriye nezdinde bile sunûf-u mümtâze ve asliyenin meslek-i merğûbu harb idi. Zamanımızda ise on dokuzuncu asır, bir hükûmet-i ticâriye olan İngiltere'nin dehâsı fetih ve zafer 'add olunan Fransa'ya tefevvukunu te'min etmekle başlamıştır: bu ise Kartaca'nın Roma'ya galebesi demektir. Yirminci 'asır ise rekâbet ve tefevvuk-u kat'î-i ictimâ'înin iktisâden bir mevki'-i âliyi iştiğal edenlere mahsûs olduğu kaziyesini hakikat mertebesinde kavl ve te'sîs etmiştir.

Hattâ rekâbet-i iktisâdiye bile gitdikçe daha muslihâne bir tarz-ı mukalebe etmek üzere tekâmül etmiş. Mübâdelât-ı iktisâdiye tarafeyn-i müte'âkideyn cânibinden bi'r-rızâ kabûl edilmiş bir mukâvele rengini iktisâb eylemiştir. Halbu ki şekl-i ibtidâ'ıyyesinde ticâret sirkat ve kezbden 'ibâret idi. Ezmine-i kadîmenin ilk

kavm-i tâciri olan Fenikeliler ‘aynı zamanda karada haydûdluk, denizde korsanlık husûsunda da akvâm-ı sâ’ireye tefevvuk ederlerdi: sâhil civârında ikâmet-güzîn olan kârbânları avuç dolusu altunlar mukâbilinde ‘âdî mallarını ahâliye satar, kalabalık oldukları gibi rast geldikleri genç kız ve erkekleri kaparak esir sıfatıyla gemilerine aşırırlardı. Fenikelilerin vâris-i ahlâkı olan Kartacalıların hareketi de bunlarınkinden farklı değil idi; Kartaca ticâreti muslihâne bir hulûl olmakdan ziyâde tebdîl-i şekl etmiş bir harb idi. Gemileri Kartaca sularında ya’nî Bahr-ı Sefîd-i Garbî’de seyr ü sefer eden sefâ’ini gark emrini almış idi. Vâkı’a Avrupada, kadîmen Kartaca’da olduğu gibi, hükûmet-i merkeziyenin müstemlekâtı kendi ma’mûlât ve mahsûlatını almağa ve limanlarını ecnebî sefâ’inine kapamağa icbâr ettiği görülmüşdür; fakat ahlâk-ı ticârî günden güne kesb-i salâh etmekde serbestî-i mübâdele ya’nî her nev’ cebr ve ikrâhdan ve kuyûd u himâyeden mu’arrâ mübâdele usûlü gitdikçe ta’mîm eylemekdedir. Hâl-i hâzırda ‘âlem-i ticârî ve sanâyi’ ma’mûlâtının nefâset ve ihvâniyetiyle ve muslihâne bir sûretde te’mîn-i muvaffakiyet ve iktibâs menâfîi emel-i aslî ‘addetmiş, ve nâmusluluk, hayâtın bütün ef’âlinde olduğu gibi, mübâdelât-ı ticâriyyede de esâs teşkîl eylemiştir.

İşte bütün bu ahvâlde görülüyor ki esâs olan mübâdele hep maksad-ı aslî olarak bâkî kalmış fakat insanların ahlakı ve akvâmın tarz-ı hareketleri tebeddül etmiştir. Bunların hepsi bir kitle-i terakkî-i ictimâ’îdir.

İnsân-ı kable’t-târihîyi ve insân-ı kadîm ile beşeriyetin hâl-i mhâzırını bir kere tedkîk ve mukâyese etmek sâha-i ictimâ’iyyede kazandığı kademe-i terakkîyi zâhire ihrâca kifâyet eder: Vaktiyle beşer sâkin olduğu arza merbût idi; denizler, dağlar, çöller onun için gayr-ı kâbil-i murûr ve iktihâm birer hâ’il idiler; şimdi ise sâha-i ‘arziyyede ta’bîr-i kadîm vechile ok sür’atiyle koşuyor, bahr-i muhîtler ortasında balık gibi yüzüyor, havalarda kartallar gibi uçuyor... ihtirâât ve keşfiyâtıyla en kuvvetli ve en mükemmel hâssa ve kuvve-i harekiyyeyi hâ’iz hayvân sırasına vâsıl olmuştur: istediği zaman küre-i ‘arzı kısa bir müddet zarfında devr eder. Elektrik vâsıtasıyla fikrini lahza-i vâhitde mesâfât-ı ba’îdeye îsâl eyler; buhar ve elektrik kuvveti sayesinde, bir müstebid ve zâlim hükümdârın pîş-i şehâmetinde sürüklediği üserâ ordusunun hiçbir zaman yapamadıkları icrâât ve evâmiri harfi harfine icrâ etdirir. Mübtel-i hiss ihtirâ’âtı sâyesinde lede’l-hâce bütün âlâmını ihfâ ve imâte edebilir ve âtiyen bu keşfiyât ile bütün ızdırâbâtının izâle-i esbâbını istihsâl edecektir.

Mâzînin bütün felâketlerini tecessüm etdiren istibdâdı yıkmış, eskiden mevhûm ve muhayyel ma'bûdlara izâfe etdiği kuvve-i muhayyereyi kendi nefesine hasr etmiş. Üçbin sene müddet bu muhayyel ma'bûdların bâziçe-i âmâli oldukdan sonra şimdi bunlara fâ'ik bir nüfûz iktisâb etdiğinden bütün kuvvâ-i tabî'iyeyi kendisine müsehher ve münkâdd eylemiştir.

Bütün bu terakkiyât-ı ictimâ'iyenin başlıca 'âmil-i mü'essirî-i muharriki ve te'sîsât ve zunûn-u sâbıkanın hâdim ve muharibi olan unsur aranırsa görülür ki nekirdir. Demek ki terakkî-i fikrîyi terakkiyât-ı ictimâ'iyenin rehber ve muharriki 'addedilenleri tamâmıyla redd edecek doğru bir nazariye bulmak mümkün değildir. Ve fikrin bu mevki'-i hakirânesi zamân ile mebsûten mütenâsib olarak tezâyüd edecek, beşer her vakit, şimdi olduğu gibi eskiden olduğu gibi, terakkiyât-ı fikriyenin mütehassir ve müftekirri olacaktır.

Edirne

61. “Bibliyografi: Berlin Emrâz-ı ‘Akliyye ve ‘Asabiyye Kongresi”, Şehbâl, No:29, 1 Teşrîn-i Sâni 1326, p.99

Bin dokuz yüz on sene-i efrenciyesi teşrin-i evvelinin ikisinden sekizine kadar Berlinde in‘ikâd eden beyne’l-milel “terfih-i ahvâl-i mecânîn – terakkiyât-ı tedâvi-i emrâz-ı ‘akliyye ve ‘asabiyye” kongresinde ‘Osmanlı delegeşi olarak bulunan Doktor Raşit Tahsin Beyin kongrede îrâd eylediği nutk-ı iftitâhîyi ve i‘tirâzât-ı fenniyyeyi vesâ’ire muhtevi bir eserdir.

Ahmet İhsan Matba‘asında tab‘ edilmiştir.

Fiyatı 2 buçuk kuruş.

62. Bedîî Nuri, “Matbuat Âleminde: Bizde Revâc-ı Mizah ve Esbâb-ı İçtimâ’iyesi”, *Şehbâl*, No: 34, 1 Şubat 1326, p. 186-187

İkibuçuk senelik hayat-ı meşrutiyetimizin mahsûl-i fikriyesi tedkîk ve tettebbu olunursa büyük ve ehemmiyetli bir hassanın kısm-ı mizaha tefrik edilmemesi kabil değildir. Ta ilk eyyam-ı inkılâpta başta “Kalem” ve “Karagöz” – biri garp mahsûlat-ı fikriyesinden iktisab-ı tekâmül etmiş genç ve yeni bir cemiyetin tercümân-ı hissiyatı olan fikr-i teceddüdün, diğeri renk ve şekl-i milliyesinde bir eski kahraman-ı hezelgûya mahsus menakıb-ı mizahgûyâneyi teyid etmek isteyen fikr-i muhafazakârların timsali olan bu iki ribale - olmak üzere teşekkül eden kafil-i mizaha hafta geçmiyor ki yeni bir refik-i meslek iltihak etmesin. Ekserisi maatteessüf – veyahut bu kafil meyanında ehaz-i muvakka etmek değil belki milletlerin avamil-i terbiyetinden birini teşkil eden destgâh-ı tab’ ve temsilden geçmiş olmaları bile cidden bîs-i şeyn ve ar olmak lâzımgelen bir kısmının hâtırat-ı ufûlî namına maat-teşekkür – bir hayat-ı yekrûzeden yaşamamış ve her biri bir seviye ve sınıfa muhtas olan bu risale-i mevkûte dahi risâil-i ciddiyedeki bu kısım neşriyat, her üslûp, her şekil, her vadi ve her mazmundaki tenkîdat-ı hezeliye ve as çok mükemmel ve değerli hicviyât-ı mizahâlûdleriyle, epeyceleri cidden kıymettar bir fikri tasvir ve tenkîdin mahsülü olan nefîs resimleriyle Osmanlı edebiyatının mizah vadisinde müterakkî bir tarz ve şekl-i mahsûs tesisine hadîm olmuşlardır. O sûretle ki, el-yevm Fransızların “Polichinelle”i derecesinde olan bizim “Karagöz”ümüz eskisi gibi yalnız hayal perdelerinde değil belki matbuat sahifelerinde bütün Osmanlılar nezdinde hüvviyeti malûm ve maruf bir şahıs sırasına geçmiştir; ez-cümle “Tanin”in bilhassa bazı karikatürleri, kasideleri, “Cem”in “Hafta-i tegazül”leri ve hikâyeleri mensup bulundukları vadide ifade ettikleri fikir, hadim oldukları meslek nokta-i nazarından o kadar mükemmel eserlerdir ki sair vadilerde ve meselâ diplomaside bu derece-i mükemmeliyetle ve bu kadar incelikle eserler vücûda getirmeğe lisanımızın müsaadesi ancak uzun bir müddet ve birkaç merhale-i tekamül mürurundan sonra müyesser olabilecektir. “Tarih”, “Darbe-i Câhidane”, “Ameden-i Mebusan”, “Tarih-i Meşrutiyette Vaka-yi İsmail”, “Adl ve İhsan Terazisi” gibi birçok levhalar ile hayat-ı hazıra-i ictimaiyemiz o kadar sanatkârane bir suretle tenkid edilmiş, muhtelif karikatürler ile meşair-i hazıranın göze çarpan hatût-ı asliyesi o rütbe sihhat ve vüsûk ile nakş olunmuştur ki sair vadide bu derece mükemmel ve millî âsar-ı sanat hemen gösterilemez.

Mizahlar bilhassa eşhas-ı siyasiye oymak üzere büyük adamları kahraman ittihaz etmekle beraber – ki bu cihetten tarih-i hâzır vazîfesini îfa ederler – dikkat olunursa umumiyetle her kavmin edebiyat-ı mizahı meylânat-ı ictimâisinin, vasf-ı ictimâisinin bir ânesidir: Alman ve İngiliz mizahlarında rayic ve mu'tena olan şekl-i hezelî; âlemşümul bir siyaset-i ciddiye gayûr ve ciddi efraddan mürekkep bir cemiyetin ve efâlin fakat bir endâzânesinin timsâlidir. Fransız Pazar mizâhîsinin kısm-ı ekserîsini her zaman için kalbî dabât-ı muhabbet ile pür-halecan olan şen ve şâtır bir milletin kakhahât-ı tarab-fezasını temsil eden hayat, fikrât, nakûş ve temâsil metaları ima eder. Onun için orada bir rakkase-i şehîre de reis-i cumhur kadar sermaye-i mizah hizmetini îfa eder. Osmanlı edebiyat-ı mizahında ise reyic ve ekser olan vasf-ı mümeyyiz umumiyetle tenkîdât-ı idariyeye matuf olan bir şekl-i mahsus-ı siyasettir. Âlem-i idarîde bilfiil bir mevki-i mahsusu haiz olmayan bir ferd, başka bir cihetten ne kadar meşhur olursa olsun, edebiyat-ı mizahiye kahraman-ı vekâyî meyanında ahz-ı muvakkâ etmek için bir vakit doğrudan doğruya veya dolayısıyla bir vazife-i idariye îfa etmiş olmak iktiza eder.

İşte bu iki hadisenin edebiyat-ı mizahın bizdeki bu revacı, zenginliği ile vasf-ı mümeyyizin esbab-ı ictimâyesini tedkîk etmek isteriz.

Otuz bu kadar sene müddet muhafaza-ı hamûsiye mecbur kalan millet, birden bire inkisâb-ı serbestî edince, hürriyet-i lisaniyesini ihraz eyleyince bir takım matbuat paçavraları en taarruz kinâne mühâcemât-ı şahsiye ile halkın âlûde-i nefret-i hiss-i rağbet ve gayzını celbederken daha ince ve daha edebî bir tarzda taaruzat-ı şahsiye âletleri olan bu mizah gazeteleri mazhar-ı itibar olmak tabî idi.

İşte bu his ve hırs-ı umumi, bir takım yevmî gazeteler tarzında taaruzat-ı şahsiyeye alet olan bu mizah gazetelerinin mebd-i revacı oldu. Hatta halkın bir kısm-ı ekseri taaruzat-ı şahsiye maksad-ı aslîsinden pek uzak olan mizah gazetelerinin sırf tenkid ve hatta medh ve teşhir yolundaki dakîk fıkralarını mahzâ tarîz ve terzîl mânası vermek üzere ve o maksatla kıraat ediyordu.

Zaten hezl ve mizahın bir hassası da budur: Muhit ve seviye-i fikriyeye göre tefsîrat ve telakkıyâta uğrayabilir ve müsbet bir fikr-i hakîkatı ihtiva etmediği için gayet elastikî bir kudret-i mânaiyeyi haiz ve o sebepten – havassa münhasır olan ve âlem-i mizahın edebiyat-ı âliye tabakasını teşkil eden bir sınıf-ı müstesna olmak üzere ekserisi – rağbet ve dikkat-i umûmiyeyi câliptir.

Bir kere mizah gazeteleri bu rağbet ve revac-ı âliye mazhariyeti sayesinde terakki ve tekemmül ettikten sonra idare-i örfiye ilânını icap ettiren ahvalin zuhuru

sebebiyle ciddi matbuatın mecbûriyet-i sükûtu divan-ı harbin bu kâbil hezlî gazeteler hakkındaki nisbî müsamahası da bunların revacını tezeyyüd etti. Artık doğrudan doğruya taarruz imkânını bulamayan muârizîn seviye-i ilmiyeleri ve mertebe-i terbiyeleri reddesinde taarruz edebilmek için muhtelif tarz ve şekilde mizah kisvesine bürünüyordu.

Diğer taraftan şark, bedayi' ve mehasin-i tabîyesi yüzünden ciddi ve ilmî eserlerden ziyade hayâlî eserlere meclûbdur. Şark muhit-i fikriyesi bütün esâsi hayâlât ve tasavvurattan ibaret olan âsar ile beraber hezl ve mizah tohumlarını – ve bilhassa bunların o kadar dakîk olmayan, bir muammâ-yı fikrîyi ihtiva etmeyenlerini – beslemeğe pek müsâittir. Onun içindir ki otuz beş sene evvel de bizde inkılâb-ı edebî uyandığı zaman âlem-i matbûatı her şeyden evvel ve ziyade “Diyojen”, “Hayal”, “Çaylak”, “Çingirak”, “Letaif” gibi âsar-ı mizahiye istila etmişti. Fen, ilim, edebiyat-ı müsbete... Gibi şeyler tedkikat-ı medîyeye tettebbuat-ı tâkat-berendezâneye ihtiyac-ı mess ettirir; mizah ve hezl nüktelerini ihtirâa ise memleketin istidâd-ı mahsusı vardır. İşte bu isti'dâd-ı mahsûs tekâmül ve müktesebât-ı ilmiye-i saire ile imtizac ede ede bir kısmının cidden mükemmel edebî bir tarz ve kisveye bürünmesi, bir kısmının da tercüman-ı beyanı olduğu sınıf ve fırkanın mümessil-i hissiyatı olacak bir derecede kalması pek tabîidir. Ve işte bu haldir ki şimdi edebiyat-ı mizâhî her sınıf, her fikir ve her seviyeye muhtas muhtelif derecât-ı tekâmülde irâe ediyor. Bir de bir millet ki edebiyatı pek mahdud bir dairede mahsurdur ve aksâm-ı edebiyatı arasında temâşâyât, mudhike gibi aksâm-ı lehv ma'dumdur, bunda temayül-i mizâhî daha hadd olmak tabîidir. Bu sebebe milletin ika' ettiği bir inkılâb-ı siyasinin netayicinden olan yorucu dağdağaların, mücâdelât ve ihtirâsât-ı muhtelifenin tesadüm ve tevalîsini de ilave ediniz. İşte siyaset gürültüleri ile yorulan binlere bir mesken hizmetini gören edebiyât-ı mizahın bizdeki revacının avâmil-i asliyesi!

Edebiyat-ı mizahın bilhassa bir tarih-i hazır olmak itibariyle mevzu bahs ettiği şuûn ve hâdisât, teşkilât-ı ictimaiyede ehemmiyetli rol oynayan ve efkâr-ı umûmiye üzerinde tesir-i mahsus icra edebilecek olan hâdisât ve eşhâstır. Ticâret ve sanâati mahdud olan cemiyet-i Osmaniyede en büyük rol oynayan ise hükümettir. Her şeyi hükümetten beklemek, hükümet muâmelatını tenkide ziyadesiyle münhemik olmak, birçok aileler hükümet memuriyetiyle işigal etmek, tücar, zürra' ve sanatkâran bile muvaffakiyetini temin için hükümetin müdahalesine ve himayesine müftakir olmak... Gibi esbâb-ı ictimâiye memleketimiz teşkilât-ı ictimâiyesinde her yerden ziyade

idareye ve tesisât-ı idariyeye bir mevâki-i mahsus vermiş, bu nevi hadiselerle umumun atf-ı ehemmiyet etmesini icab eylemiştir. Bundan başka inkılâbı müteâkib hükümetin teşebbüs ettiği kâdir ü tensikât işleri memleketin hayat-ı iktisâdiyesini bile doğrudan doğruya muâmelat ve teşkilât-ı idariyeye rabt etmiş oluyordu vakitten ziyade enzar-ı umumiyenin hedef-i tecessüsü olmak tabîi idi.

Bu şerait dahilinde bir kâdir ve haricinin inkılâbat-ı ailiyesini musavver roman veya tiyatroların neden vücut bulmadığına müteaccib olmamak kabil değildir. Biz buna sebep olarak yine divan-ı harb-i örfî havf-i mühimmini, bir de o vadide yazılacak bir eser için icrası mukteza olan tedekkıyat ve tettebbuât-ı ictimaiyeye müracaat külfetinin ihtiyar edilmemesini buluyoruz.

Mizah vadisinde ise bu iki sebebin hiç birisi mevcut değildir. Binaenaleyh en ziyâde mizah gazeteleri, mizah tasvirleri efkâr-ı umûmiyenin makes-i intişârı oldu. Ve ikibuçuk seneden beri hâricî bir mesele-i mühimmeye âit olan resim veya makale-i mizâhiyeden ziyade dâhile, idareye müteallik bir hadise ve resim, karikatür rağbet-i umûmîyi celbeder.

Ve işte bu şerâittir ki elyevm hâricî idaremize memur olan eşhasın ziyade dâhilî idare memurlarına atf-ı ehemmiyet ettiriyor ve bir mesele-i hâriciyeden fazla bir mesele-i dâhiliye-i mütehaddiseye hasr-ı enzâr edilmesini müstelzim oluyor.

Bedî Nuri

63. Yusuf Kenan, “İlimlerle Fenler: Tayyareciliğin Tarihine Da’ir”, *Şehbâl*, No: 52, 1 Mayıs 1328, p. 68

1908 sene-i milâdiyesinde Rayt (Wright) birâderlerin o zamanlar için hayret-efzâ uçuşlar yapan âlet-i tayyârelerinin pîşdârlığıyla Fransa’ya giren tayyârecilik, bu muhîtte kendisi için her türlü vesâil-i inkişâf bulmuştu. Fransa bir iki ‘asır evvel Volterleri, Rasinleri, Korneleri, Monteskiyoları, Napolyonları, geçen asır içinde de Papien, Viktor Hugo, La Voizye, Forest gibi medeniyet-i hâzırânın en büyük simalarını yetiştiren bu mehd-i meşâhir, insanlar için yeni açılan iklimlere ekâlîm-i hevâiyyeye hâkim olmak uğurunda her fedâkarlığı ihtiyârdan çekinmemişdi.

1910 senesinde takvîm-i fecâyî’in en melâl-engîz sahîfelerini dolduran tayyâre kazâlarında telef olanların ‘adedi otuz bire bâliğ olmuşdu. Muhtelif ‘ırk ve milliyetlerden olan bu otuz bir kurbanın on ikisi Fransa toprağı üzerinde, tayyârelerinin enkâzı altında veyâ yanında son nefeslerini almışlardı. Bunlar De La Graij, Lui Melon, Hewitt Michlen, Bo Vaio, Hass, Madio, Blanchare, De Keoman, Movazan, Hokay idiler. Otuz bir kazazedenin idâre etmekde oldukları tayyârelerden ancak dokuzu Fransız mühendislerinden başkasının zâde-i dimâğ ve tettebbu’u idi. Bu dokuzun altısı Rayt (Amerikan sisteminde), birisi Opyatik (Alman sisteminde), birisi Surt Gras (İngiliz), diğer birisi de Ojen Speyr (Amerikan sisteminde) idi.

Kurban verilen 13 tayyâreciye mukâbil tayyâreciliğin kazanmış olduğu terakkiyât ber-vech-i âtî idi:

Kânun-u Sâninin yedisinde Latam, “Antonet” sisteminde tayyâresiyle bin metre irtifâ’a yükselmişdi. Bundan sonra, Polhan, Dick, Brugens, Derekal, Moran, Şavez, Venjmalen, Jonston, Loganyo sırasıyla 1524, 1700, 1904, 2054, 2150, 2582, 2670, 2780, 3960, 3200 metre irtifâ’a yükselmişlerdi. En nihâyet aynı senenin Kânun-ı Evvelinin 26ıncı günü “Los Anjel” bütün bu yukarıki “Sabk Record” ları geride bırakmak tayyâresi üzerinde tabakât-ı hevâ’iyyenin o zaman için erişilmesi güç yüksekliklerine atılmış ve fi’l-hakîka 3474 metreye kadar yükselerek irtifâ’da derece-i nihâyeyi kazanmışdı.

Tayrânın irtifâ’ı nispetinde müddeti de hâiz-i ehemmiyetdi. Tayyârelerin hayât-ı ictimâ’iyye-i medeniye ve ‘askeriyyede mühim bir ‘âmil olabilmeleri için 2:3 bin metre irtifâ’a emniyetle çıkabilmeleri ve üç dört saat kadar havada kalabilmeleri lazımdı. 1910 bize bu hususda da şâyân-ı memnûniyet netîceler vermişdi:

Olislagar 8 Temmuzda, üç saat yirmi dakika kadar imtidâd eden bir uçuş yapmışdı. Bundan sonra Laboşer, yine bizzat Olislagar, Taboto, Hanri Farman, Loganyo, tekrar Taboto, sırasıyla 4.39', 5.4', 6.1', 8.12', 5.59', 7.48' saatlik uçuşlar yapmışlardı.

1911'in Sırp tayyârecisi "Rosican"ın telef olmasıyla başlayan silsile-i mesâibi 1910dan pek uzun olmuştur. Bunun sebebi ise, bu sene zarfında tayyareciliğin daha büyük bir mikyas dahilinde her tarafa intişâr eylemesidir. Rosican Belgrad istihkâmâtı üzerinde yirmi metre irtifâ'da uçarken bir hava dalgasına yakalanmış ve muvâzenesini kayb ederek istihkâmat duvarlarından birinin üstüne düşüp aletiyle beraber parçalanmışdı.

Şubatın birinci günü, Yüzbaşı Bellanje "Vensen"den kalkarak Ponleova, Puvatya mevkilerine uğradıktan sonra Bordo'ya vâsıl olmuşdu. Bu seyahat, Vensen-Bordo, 755 kilometrelik bir mesafe idi.

Artık tayyareler iki sene evvel kendileri için pek tehlikeli bir muhît olan havayı nesimî içinde oldukça emniyetle ilerleyebilecek dereceye gelmişdi. Her yeni gün, 'alem-i fenne tayyâreciliğin bir hatve-i terakkîsini müjdeliyordu.

5 Mart'da dördüncü Cezayir avcı alayı zâbıtlarından tayyareci mülazım Bağ, o ana kadar karalar üzerinden ayrılmayan tayyaresini Bahr-i Sefîd fevkinden Korsika'ya tevcih etmek, tayyarelerin hakiki bir vasıta-i muvâsele olabileceğini mu'terizlere isbat etmek azmiyle Niş'den hareket etmişdi. Fenâ bir tesâdüğ bu cür'etkâr tayyarecinin teşebbüsünü neticesiz bırakmışdı. Çünkü hareketinden biraz sonra şiddetli bir cereyan-ı hava, âletini eline alarak takib etmek istediği istikâmetin şimâl-i şarkîsine doğru sürüklemeye başlamışdı. Bereket versün ki mülazım Bağ, aletinde haşyet-engîz, köpüklü dalgalar ile bî-nihâye zann olunan gayr-i mer'î ufuklara doğru mümtedd engin denizin üzerinde kat'î bir felâkete doğru tayyaresiyle akup giderken aletinde bir kara parçası görmüş ve Borgonya Adası olan bu kara parçasının bir kenarına inerek felâketden kurtulmuşdu.

Paris-Madrid Yarışı

Mayıs'ın 21inci günü Paris kurbunda "İssi Le Molino" karargahında büyük, harikü'l-âde bir yarış için yirmi tayyare yerden hareket ediyordu. Bu tayyarelerin Sâikleri şunlardı:

Verdin, Andre Frey, Veyman, Şövalye, Mayiova, Peper Divetin, Ladog, Prens De Nisol, Mamet, Ameriko, Bariyon, Frank Barra, Lolosar Sörsöranzi, Bobiba, Andre Buman, Garros, Jiber, Teren, Leorens Garniye, Verrept.

Yarış Paris ile Madrid arasında olacaktı. Takrîben 1100 kilometre kadar tutan Paris-Madrid mesâfesi üç kısma ayrılmışdı: Paris- Angolem, Angolem –Sen Sebastiyen, Sen Sebastiyen – Madrid. Pirene silsile-i cibâlinin en arızalı bir mıntıkasından geçen üçüncü kısım, hatt-ı seyâhatin en güç parçası idi. Nokta-yı azîmet olan Sen Sebastiyen’in seviye-i bahrden irtifâ’ı 23 metreden ibâret iken nokta-i ‘azîmetin, Madrid’in irtifâ’ı 705 metre idi. Bu üçüncü kısım hatt-ı seyahatin bazı taraflarında, “Aranda Dodoero” ve “Bitrago” arasında silsile-i cibâl 1250: 1460a kadar yükseliyordu.

Şüphesiz hemen yarışa iştirak eden bütün tayyareciler için mechul olan bu mıntıkada ta’yîn-i istikâmet pek güç olacaktı. Lakin bir kaza halinde tayyare ile inebilmek için müsâid ve düz arazisi bulunmayan bu dağlar üzerinde istikameti şaşırarak telef olmakdan tayyarecileri korumak üzere hatt-ı seyahat istikametinde muhtelif noktalarda ateşler yakılacaktı.

Bu seyahati muvaffakiyetle bitirenler arasında birinciliği kazanan tayyareci, seyahatin mürettibi olan Pöti Parizyen gazetesinin 100.000 franklık mükâfât-ı nakdiyesini kazanacaktı.

Efrencî Mart’ın 21inci akşamı yarışa iştirak için yazılan 20 tayyareciden üçü; Verdin, Garros, Jiber ilk menzil olan Angolem’de bulunmuşlardı. 22 Martda aynı tayyareciler Sen Sebastiyen’de idiler. Ertesi gün Pirene dağlarının yüksek tepeleri, girintili, çıkıntılı vadileri üzerinden geçmek mecbûriyeti Vedrin’i iki rakibin elinden kurtarmışdı. Jiber, Vitorya’da yere inmek istemiş ve inerken âletiyle kapaklanmışdı. Garros da motoruna ‘ârız olan bir bozukluk yüzünden Sen Sebastiyen’den ancak 20 kilometre kadar uzakda bulunan “Orsobil”de durmağa mecbûr olmuşdu. Mayıs’ın 26ıncı günü Verdin, Madrid’e muvâsalat etmiş ve İspanya kralı 13. Alfons tarafından kabul edilerek mazhar-ı iltifat olmuşdu.

Vedrin’e ve dolayısıyla Fransız tayyareciliğine büyük bir şeref kazandıran bu seyahatin ilk günü sevinçle karışık bir matem günü olmuşdu. Tayyareci Teren seyahate iştirak için hâricden gelüp Paris meydanına inerken Hariciye nazırı Mösyö Berto ile şura-yı devlet re’isi Mösyö Mönis ve ashab-ı yesârdan Hanri Doç De La Mort’a çarpmışdı. Mösyö Berto derhal vefât etmiş, diğerleri yaralanmışdı.

Paris-Roma Yarışı:

Vedrin'in Fransa tayyareciliğine şeref veren bir muvaffakiyetle Madrid'e vasıl olmasından iki gün sonra, 28 Mayıs 1911de, Paris-Madrid yarışı kadar şayân-ı kayd bir seyahat-i hevâ'iyeye başlıyordu: Paris-Roma Yarışı.

12 tayyare bu yarışa iştirak ediyordu. Bu tayyarelerin sâ'ikleri şunlardı:

Garros, Bomon, Vidar, Kimmerlin, Manisero, Frey, Veyman, Level, Kajet, Batya, Piyelovsik, Mulla.

Akşam Bomon ile Garros, Avinyon'da idiler. Mulla, Dijon'da, Veyman ile Kimmerlin Truva'da, Manisero Blankor'da, Batya ile Level Marol'da, bulunuyorlardı. 29 Mayıs günü, sabahleyin saat 7yi 10 geçe Bomon, Nis'e muvâsalat ediyor, ondan elli dakika sonra da Garros geliyordu.

Ertesi gün 30 Mayıs günü Bomon bir dürlü hareket edemiyor; Kimmerlin tayyaresini kırıyor. Bu münasebetle Garros ile Frey başta gidiyorlardı. Hududu geçiyorlar ve akşamleyin Garros Piza'da, Frey Cenevre'de geceliyorlardı.

Daha ertesi gün, 31 Mayıs, Bomon tayyaresinin motorunu değiştirdikten sonra Nis'den kalkıyor; Bahr-ı Sefîd üstünden Cenevre istikâmetini tutuyordu. Piza'da tavakkufan sonra akşam saat dörtde Roma'nın târihen zengin binâlarının bâlâsında dolaşmağa başlıyordu. Bütün Romahalkı hatta Papa, nazarlarıyla Paris'den tayyare ile gelen bu siyah havâînin cevalânlarını ta'kîb ediyorlardı.

Tayyarecilik tarihinde iki mühim hamle-i terakkî olan bu iki büyük yarış, bugünkü terakkiyatda Fransa'nın ne büyük âmil olduğu hakkında bir fikir verebilir. Bu yarışlar gerek Fransa'daki cür'etkârların, gerek memâlik-i sâ'ire-i mütemeddedindeki müteşebbislerin fikrini kamçılımışdı. Artık bu seneki Paris-Roma yarışının bir iki sene sonra Paris-İstanbul'a kadar uzayacağına, dört beş sene sonra da Paris-Pekin yarışının yapılabileceğine herkesde kanaat hâsıl olmuşdu.

Haziran'ın beşinci günüydü. Mülazim Bağ, ilk teşebbüsünün mazhar olduğu takdîrden cür'et kazanarak, tayyarecilik tarihinde üçüncü büyük bir hamle-i terakkî add olunabilecek bir fevkaladelik yapmak için tayyaresiyle ekâlim-i hevâ'iyeye atılıyordu. Mülazim Bağ, Fransa'nın Bahr-i Sefîd sahilinden Korsika'ya, oradan Sardunya'ya geçmek, Sardunya'dan doğruca Afrika sevhiline gitmek, ve böylece üç merhalede Bahr-ı Sefîd'i boydan boya geçmek istemişti. Sabahleyin erkenden saat 4'ü 45 geçe, tayyareci Prag tayyare meydanından hareket ederek hemen 800;1000

metre irtifâ'a yükseliyor ve bir iki dakîka sonra Bahr-ı Sefîdin gayr-ı mer'î ufuklarına doğru süzülerek gözlerden kayboluyordu.

Artık bu sefer hava ve deniz bu cür'etkâr adamın teşebbüsünden mütehevver, onu parçalamak, boğmak için yekdiğeriyle sözleşiyorlardı. Nihayet deniz onu harîs ve felâket-âver dalgaları arasına alıyor, boğuyordu. Fransız torpidoları sahildeki kayalıkları Bahr-ı Sefîd'in bütün adalarını kemâl-i dikkatle arıyorlar fakat bîçare ve cür'etkar tayyareciden bir iz bulamıyorlardı. O, Mülazim Bağ, Bahr-ı Sefîd'in hava tarîkıyla kat'ı için olan teşebbüsünün kurbanı olmuşdu. Her taraftan hücum eden 'an'asır ve kusevâ-yı tabî'iyyenin tehâcümüyle mağlûb ve müte'essir, dalgalar arasında kaybolmuşdu. Onun ölümü ne kadar hazîn ve şi'r-âmîz idi!..."

Birinci Numune

İstihkam Taburu

Yaver-i Harbî

Mülâzim-i Evvel

Yusuf Kenan

64. Şahab Sıdkı, “Musâhabe-yi Fenniye: Tereyağı’nın Halefi: Sun’i Tereyağı ve Oleo Margarin”, Şehbâl, No: 58, 1 Ağustos 1328, p. 195

Vejetalin veya nebâtî tereyağı memleketimizde herkesçe tanınmış ve isti‘mâli ta‘ammüm etmiş bir yağ değil ise de Avrupaca pek çok sarf olunmaktadır. Me‘a-hâzâ son zamanlarda teneke kutulara mevzû‘ olduğu halde memleketimize de vürûd ederek tereyağına halef oluyor ve onunla tağşîş ediliyor.

Nebâtî tereyağı tasfiye edilmiş cevz-i bevvâ yağıdır; vejetalin, bordokoko, kokolin, övildok, perah gibi müte‘addid isimler ile satılmaktadır. Afrika ve Hindistan’da neşv ü nemâ bulan Hindistan cevizi eşcârının iki yüz ‘adedi takrîben bir hektar araziyi işgal eder. Ve bundan senevî sekiz yüz kilogram kadar nebâtî tereyağı istihsâl olunabilir. Cevz-i bevvânın kabukları soyulduktan sonra soğuk veya sıcak olarak tazyîkiyle yağ elde edilir. Ve yüz kilo cevz-i bevvâdan tahmînen altmış kilo yağ alınır. Bu sûretle müstahsel koko yağı husûsî bir râyihaya ve husûsî bir lezzete mâliktir. Hava ile temâs ederse bir müddet sonra suhûletle tahammuz ve tagayyür ederek ekşi bir lezzet ve fenâ bir râyiha iktisâb eder. O sebeble evvelce hârice sevk olunamayarak mahallinde tâze tâze sarf ve isti‘mâl edilir idi.

Bi’l-âhire Doktor Şelling bu yağı alkol ile mu‘âmele etdi ve suhûletle tagayyürünü mûcib olan ve yağa husûsî lezzet ve râyiha veren ‘itriyyâtı ayırarak, hârice sevk edilememek mahzûrunu izâle eyledi. Bu muvaffakiyeti müte‘âkib koko yağı diğer şuhûm-ı gıdâ’iyye meyânına dâhil oldu. Daha sonra isti‘mâlinin Avrupa’da da intişâr etmesi için Şelling usûlü ile Amsterdam’da inşâ olunan büyük bir fabrikada koko yağı i‘mâl ve tasfiye edilmeye başlandı.

Şelling usûlüne tevfiķan alkol ile mu‘âmele olunan cevz-i bevvâ yağının ‘itriyyâtı alkole geçmekde ve mu‘tar alkol de şekerlemeciler tarafından kullanılmaktadır. Alkol ile mu‘âmele ve kömür tozu üzerinden terşîh edilmiş olan yağ beyaz bir kütle hâlinde ve tereyağı kıvâmındadır; tatlı ve latîf bir lezzeti hâ’izdir. Yirmi beş derece-i harâretde erir ve sür‘atle tahammuz ve tagayyür etmeyüb epeyce sebât eder.

Tereyağının diğer şuhûm-ı hayvâniyye ve nebâtiyyeden fazla olarak asid botirik, asid kabronik, asid kabrik, asid kabrilik gibi hâmızât-ı tayyâreyi hâvî olması tefrîkine medârdır. Diğer taraftan koku yağı da diğer nebâtî yağlardan - tereyağında olduğu gibi - bir takım hâmızât-ı şahmiyye-i tayyâreyi muhtevî bulunmasıyla kâbil-i temyîzdir.

Nebâtî tereyağının sütten müstahsel hakîkî tereyağına müşâbeheti, fiy'atca ondan ehveniyyeti, tereyağı gibi suyu hâvî olmamak hasebiyle et'ime tabhında daha az mikdârının kifâyeti bunun tereyağı makamında isti'mâlini tervîh etmekde; hele kuru börek ve pasta i'mâlinde pek eyi netîceler vermektedir.

Avrupa'da pek çok oleo margarininin, ya'nî sun'î tereyağının bir takım fenâ evsâfa mâlik iç yağlarıyla i'mâl edilmiş olması ihtimâline mebnî isti'mâlinden istikrâh ve nebâtî tereyağı ona tercîh ediliyor.

Tereyağı makamında kullanılan nebâtî tereyağının onun gibi vücûdda kâbil-i temessül olmadığı bahsine gelince, icrâ olunan hazm-ı sinâ'î tecrübeleri ile bunun muzır bir yağ olmadığı ve hazm üzerine sû'-i te'sîr icrâ etmediği anlaşılmıştır.

Nebâtî tereyağından sanâyi'de de istifâde edilmekde ve ekseriyâ nefis tuvalet sabunları bununla i'mâl olunmaktadır.

Kimyager Doktor

Şahab Sıdkı

Her şey’in olduğu gibi futbolun da - velev ki pek muhtasar olsun - bir tarihi, bir tarihçe-i muntazamı vardır. Roma tarihini açınız, göreceksiniz ki Romalılar, “Follis” ta‘bîr olunan toplarını ayakla ve el ile iterek, dürterek ‘askerî ta‘lîmhânelerde, Tiber’in yeşil sâhillerinde oynarlardı. Fransız tarihi, bu sporcu milletin futbol ile iştigâl ettiğini, hattâ yüz sene muhârebeleri esnâsında kralların - kazâları nazar-ı dikkate alarak - futbolu men‘e mecbûr olduklarını, tehâlûf-ü mevâki‘ i‘tibâriyle futbola “Melle” veya “Barette” ismi verildiğini bize öğretiyor. ‘an‘anât-ı târihiyyeye dâ‘imâ sâdık kalmış olan Fransızlar müteveffâ Paskal Garoset’in taht-ı riyâsetindeki terbiye-i bedeniyye cem‘iyyet-i milliyyesinde bu son ismi kabul ettirmişlerdir. Futbol esâsen muntazam ve kavâ‘id-i mazbûta sâhib bir oyun olmakla berâber İngiltere mekâtib-i tâliyesinde yavaş yavaş mü‘esses ve kânûnî bir şekil almıştır.

İngiliz mürebbîler, tahsîl-i aslî kadar teşekkülât-ı dimâğiyye ve fa‘âliyyet-i şahsiyyenin neşv ü nemâsına ehemmiyet verdikleri için açık hava oyunlarının - sert, hattâ kaba olsunlar - gençler için bir mekteb-i fa‘âliyet olduğunu kabûl ve tasdik ederler.

Vaktiyle bu fikre iştirâk eden Arnold, Rugby mektebini idâre ediyordu. İşte beyne’l-milel bir şekil alan futbol nizâmâtı Rugby mektebinde kabul ve bi’lâhire her iki kısım top oyununa tatbîk edilenlerdir. Me‘a-mâfih her büyük mektebin kendisine mahsûs bir futbol usûlü vardı ve el‘ân da vardır. Böyle olmakla berâber eğer kavgadan başka bir şey olmayan Amerika-yı Şimâlî’nin husûsî oyunu ber-taraf edilirse iki nizâm, iki kânun nazar-ı dikkate çarpar: Rugby ve Association. Association oyunu Horrow mektebinin mu‘ârız Eton da vücûda gelmiştir. Rugby ve Horrow mürûcları oyun îcâbatı olarak sukût edildiği takdirde vücudca tehlikeyi mûcib olmamak için yumuşak bir çayırı mahal-i mübâreze irâ‘e ediyor. Eton İ‘dâdîsi oyun yerinin sert ve uzun olmasını kabûl ediyordu. Fakat oyuncu sür‘atle harekete mecbûr ve bi’t-tabi‘ düşmeye her ân ma‘rûz olduğundan bu ikinci mekteb o ana kadar makbûl olan futbol nizâmâtını ve binâ‘en-‘aleyh rugbyyi tamâmen tagayyüre mecbûriyet gördü. Şu halde rugby nazariye i‘tibâriyle yassı bir topu elde tutarak bir gâye-i mu‘ayyeneye müteveccihen koşan oyuncuyu ta‘kîbden ‘ibâret iken kürevî bir topu ayakla idâreye kalb edildi.

Ondokuzuncu ‘asırda futbol mütemâdî bir devre-i ta‘dîlât geçirdi. Nihayet 1862’de futbol cem‘iyyeti - The Football Association - te’sîs olundu. Bu cem‘iyyet nizâmât-ı vâhideyi kabûle âmâde bir takım cem‘iyyâtın ittihâdıyla Association nizâmâtını bütün dünyâyâ kabûl ettirmek husûsunu emel ediniyordu. Ve bu maksadına pek az bir zamanda vâsıl oldu.

Futbolun şu târihçesinden anlaşılıyor ki küre-i arzda el-yevm iki nev‘ futbol oyunu cârîdir: Biri Football Association, diğeri de Rugby.

Mukaddimen İstanbul’da bi’l-hassa Kadıköyü’nde rugby partileri yapılır, hattâ pek parlak netâyic de elde edilirdi. Rugby hakkında zikrettiğimiz esbâbdan dolayı olmalı ki mü’ehhiren bu oyun tamâmıyla terk edilmiş ve sporcular tarafından yalnız Association hasr-ı evkât olunmuştur. El-yevm İstanbul hayât-ı bedeniyyesini te’mîn eden futbol cem‘iyyetlerinin ‘adedi onbeşe bâliğ oluyor ise de birkaç sene evvel Kadıköyü’nde Avrupa usulüyle tanzîm edilen Union Kulüb’de müteşekkil İstanbul Futbol Ligne dâhil kulüblerin ‘adedi geçen sene -me‘a’t-te’essüf - yalnız dört ve bu sene ancak altıdır. Şu halde İstanbul gibi mühim bir payitahtda futbol nizâmâtına tab‘iyyet ve vücûdlarını hakikî ve muntazam bir terbiye ile tembîh eden gençlerin altmış yetmiş kişiden ‘ibâret olduğu anlaşılıyor. Buna müte‘essir olmamak mümkün değildir.

66. Şehabettin Süleyman, “Sanayi-i Nefîse: Tarihin Mabedi ve Sa’iki San’attır”, *Şehbâl*, No: 73, 1 Nisan 1329, pp. 17-18-19

Asâr-ı sanat, ifade ettikleri mevzuat ve efkâr itibâriyle, tarih denilen hâdisât-ı ictimâîye ve beşeriye mukayyedinin eşiklerine gelip malûmât-ı sahîha dilendiği büyük birer mabeddir. Yalnız bu kadar mı?... Yalnız mezu ve fikir dolayısıyla mı? Hayır... Sanatın insanlara bahsettiği heyecân-ı bedîi münasebetiyle, yâdigâr-ı âsar olan diğer eşyadan ziyade, tevdî ve saika meyyâl birer hazinedirler de...

Filhakika bir mevzua mâlik olmayan, bir şey izhar ve irâe edemeyen bir eser-i sanat gösterilemez. Mûsikî bir hikâye-i hissiyât-ı umûmiyedir. Resim ve heykeltrâşî tehassüsât-ı beşeriyenin mermer, yahut tunç üzerinde tebler ve irtisamıdır. Mimârî zevk-i beşerînin hatûta mevdu’ bir şekl-i hâricîsidir. Bütün bunlar hayat-ı kadîme-i ictimâîyeyi sinelerinde yaşadıkları, sinelerinden nebân ettikleri muhabbetle, bize eşâr ve îare eylerler. Birçok eserler bizi, mazi-i ganûda ve mütebâidin bir hayat ve pür-feverân rûhundan cari vekâyî’ ile karşı karşıya bulundurur. Biz dedelerimizin yemeklerinde, eğlencelerinde hûlâsa ziyafetlerinde hazır bulunuyor gibi oluruz; muharebelerini birer birer, hatve hatve tâkip ederiz; hayat-ı asîlâne ve âdiyesinin menazır-ı müteaddidesinde yaşıyor gibi oluruz.

Asûrîleri biz ancak saraylarıyla, divarlar üzerindeki nakışlarıyla, kabartma resimleriyle; Mısırîlerin âdat ve ihtiyâcatını ehramlarıyla, ağır taşlarla örtülü, girintili, çıkıntılı mezarlarıyla, mabedlerinin üzerinde menkuş kaba resimleriyle tanıyabiliyoruz.

Nâbi’nin Hayriye’si mevcut olmasaydı Osmanlı kavminin hâlet-i rûhiyesi bütün vuzuhiyle, bütün kuvvetiyle, bütün mukaddesât-ı ameliye ve fikriyeye karşı tassup ve isyaniyle nazarlarımızda canlanabilir, görülür müydü? Topkapı Sarayı bütün azametiyle, dehlizleriyle, odalarıyla, hâricî dâhilî kapılarıyla, müzeyyenâtıyla orada yaşamış, memleketi idare etmiş, eğlenmiş oturmuş, kalkmış, bütün hükümdarların nazariyât-ı siyâsiyesini, itikâdât-ı hayatiyesini, hâlet-i rûhiyesini ayrı ayrı veyahut heyet-i umumiyesiyle -ve ne belîğ bir lisanla!- nazarlarımızda yaşatmıyor mu? Yedikule tarz-ı mimâriyesiyle, teferruât ve taksimâtıyla o zamandaki muharebâtın ne suretle geçtiğini ne güzel, ne vazîh bur surette nakl ve hikâye etmektedir! Selim-i Sâlis’in şarkısını dinlemekle mevcûdiyetindeki hüzn-ü mevrûsi, tereddüdü, aynı zamanda hararet ve şefkati işitmiyor, hissetmiyor muyuz? Vakanüvislerin havf ve hirâs ile, aşk ve ihtiram ile, hûlâsa ilcâat-ı şahsiye ve asriye

ile sakladıklarını bir tekellüm-i bârid-i belîğ ile bize anlatan, âsar-ı maziye den hiçbir şey saklamayan ancak sanattır, âsar-ı sanatkâranedir. Sanayi-i nefise, cemiyet üzerinde, belki bir bora, bir fırtına şiddetiyle, muhrib tesiratta bulunabilmiştir; fakat hiçbir zaman yalan söylememiştir; zira o şahsiyetin hâricen teşkil ve tezahüründen başka bir şey değildir.

Fakat bir eser-i sanata bir kıymet-i mahsûsa, binnetice bir kıymet veren yalnız mevzu olmaz. Bu, âdi, umûmi, ham bir maddedir. Bu hususta tarihin edeceği istifadeyi birçok kaba mevad ve eşya da verebilir. Maziden muntekıl tabaklar; tabancalar, çubuklar bile âsar-ı sanata, bu noktada, rekabet edebilir. Âsar-ı bedîayı bunların fevkine is'âd eden şey üslûp yani sanatkârının tarz-ı tefekkürü, tarz-ı tahassüsü, tarz-ı tebliğ ve tecellîsidir.

Tarihşinaslar bunu aralarsa asıl hakîki, müsemmer malûmata destere olurlar. Bunun da taharrisi için müverrihlerin âsır-ı sanat karşısında heyecan-ı bedîiyle mütehassıs olmaları muktezîdir. Şahsiyetin bir eserde tezahürü demek, sanatkârının eşya ve hadisat-ı tabîiye huzurundaki teheyycatının teblihi demektir. Bur heyecan ise ancak bir heyecan ile görülebilir, hissolunabilir. En nefis, en kıymettar, en âlî mahsûlat-ı sanat – onları tevlîd eden hissiyata iştirak edemezsek – bize raz-ı hüsnünü tevdîden ictinâp eder. İşte buna binaen, bunların üzerinde, tedkikât-ı tarihiyede bulunabilmek dâi-i müşkilât olabiliyor. Zira heyecan-ı bedîi bir hasîsa-i tabîiye, bir muhibbe-i ilâhiye olmakla beraber az çok, onun cilvelerinden zevkyâb olur. Ancak, teşkilât-ı dimağîyesini, bir fennin, bir ilmin hülâsa maddî bir gayenin teminine hasreden kimselerdir ki bu hassayı kötürüm, âma bir hâle vaz' ederler; heyecan-ı bedîi gibi âlî, mümtaz, necîb bir hazzın mevcûdiyetinden müstefid olamazlar. Binaenaleyh edebiyat ve sanayi-i nefise ile, zevk-i bedîiyi hissedebilecek kadar, az çok iştigal eden tarihnüvisler diğerlerine nisbetle hâdisât ve vekâyî-i tarihiyenin rûhuna daha ziyade nüfûz edebilirler.

Madem mi âsar-ı sanat üslûbuyla bizi maziye rabt ediyor, bize o suretle ita-yı malûmat ediyor: En evvel bize sanatkârını öğretiyor demektir. Bir şiirden, bir heykelden, bir levhadan, bir mûsikî parçasından müteessir olduğumuz zaman onu tevlîd eden heyecan-ı sanatkâraneye muadil bir hissin, bir heyecanın yed-i tesirinde bulunuyoruz demektir. Hiçbir eser-i sanat yoktur ki rûhunda bir kâinatı muhtevi olmasın. Paul Bourget: “herkes kendi kâinat-ı rûhiyesini görür” demiştir. Evet her eser-i sanat muharririnin, veya mebda'nın rûhundaki âlâm ve ıztırâbâtın, âmal ve hazûzâtın, itikâdât ve efkârın bir muhassalasıdır. Binaenaleyh, bir şahıs her ne olur

ise olsun, bir cemiyetin, bir asrın, bir kavmin, bir ailenin, bir üsûl-i terbiyenin mahsûlûdudur. Her asrın âsar-ı sanatında, münferiden değil, umumiyeti itibariyle bir takım hatût-ı müştereke mevcuttur. Bu müşâbehet, bu iştirak bir üslûb-i umûmi husûle getirir. “Arap tarz-ı mimarisi, on sekizinci asır şâiri, İbrahim Paşa edebiyatı” gibi terakkiyât ve tabirat hep bunun bir netice-i zaruriyesidir.

Her sanatkâr bir asrın, bir zamanın, bir ailenin, bir cemiyet-i maneviyyenin mevlûdudur ku onun efkârını, ezvâkını itikâdâtını, ihtisâsatını, tesirâtını, tarz-ı ru’yet ve tehassüsünü ahazdır. Bunlar ise bir muhit, bir cemiyet demektir. Sanatkârın şahsiyeti mevadd-ı ibtidâiyesini buradan alır, onlara teşkil ve tezyîd eyler. Onları temsil ve tebdil eder; onlara kendi şahsından pek çok şey ilave ve zammeder. Doğru! Fakat hiçbir zaman onlardan ayrılamaz; onlara nazarlarını tevcih etmekten kurtulamaz. Nedim ne kadar büyük, ne kadar şahsî, ne kadar mümtaz bir şair olursa olsun, İbrahim Paşa olmamış, o zaman mevcut bulunmamış olsaydı yetişemez, o bedayi-i nefisesini vücûde getiremezdi. Sanatkâr muhit üzerine icra-yı tesir ettiği gibi, muhitte onun üzerine icra-yı tesirden hali kalmaz.

En garip, en husûsi bir üslûbun bile bir cihet-i ictimâiyesi mevcuttur. Böyle bir şahs-ı sanatkâraneyi diğerleriyle mukayese edecek olursak ne girîzan müşâbehetler, ne umûmi hatlar görürüz!

Binaenaleyh bir eser-i sanatı kırâat, yahut temaşa ederken onun durumunda yalnız sanatkârlarını değil, muhitini de görür, anlarız. İbrahim Paşa devrinin şuhluğunu yeniliğini, hüsnünü nesafetini bize, Tarih-i Reşid’den ziyade Nedim’in o nermîn, o çapkın, o çılgın, o pür hayâl manzumeleri göstermektedir. Biz Nedim’in eşârından zevk-yâb olduğumuz zaman bir heyecân-ı bedîi duyuyoruz demektir; halbuki o heyecan o zamanın nefâis âsarı, refah-ı umûmi karşısında şairin duyduğu teheyycattan başka bir şey değildir. Binaenaleyh biz de o asrın heyecânâtı ile karşı karşıya bulunuruz. Eğer büyük İbrahim Paşa’nın Kâğıthane civarında inşa ettirmiş olduğu keşâneler, kasırlar, saraylar, havuzlar, şelâleler, rıhtımlar kalmış olsaydı... Espirizâde, Zülâlî Hasan gibi ihtirasatına dini âlet edenlerin, Patrona’lar, Muslu’lar gibi sebküngazaların fetvalarıyla, mülahazalarıyla onlar üç gün zarfında yıkılmamış bulunsaydılar... O devir bütün revnakıyla, bütün nefasetiyle daha ziyade nazarlarımızda yaşamaz mıydı? O zamandan muntekıl “Aç besmeleyle iç suyu, Han Ahmed’e eyle dua” tarih-i nefisini muhtevî çeşmenin karşısına geçip durmak bile bize ne güzel İbrahim Paşa’yı efkârını, hissiyatını anlatabiliyor, öğretebiliyor; Çeşmenin tarz-ı inşası, üzerlerindeki müzeyyenat-ı sanatkârane, narin, levend

mevcûdiyeti ruhumuzu derin bir hazla okşuyor; mebdâıyla ibdâa vesile olanların şekl-i tefekküratı ve tahassüsâtına kadar bizi îsâl eyliyor. Bunlardan başka âsar-ı sanatı silsile-i tarihiyeliri itibariyle nazar-ı tedkikten geçirmek bir kavmin, bir milletin safâhat-ı tekâmülâtında hazır bulunmak demektir. Eserler, zaman, muhit, terbiye, aile dolayısıyla, ne kadar ayrı mütehâlif olurlarsa olsunlar, bir rûh-i müştereke mâliktirler ki o da mebdalarının tabi olduğu kadem ve milletin değişmeyen esâsat-ı ruhiyesinden başka bir şey değildir. Tarih-i edebiyat-ı Osmaniye'nin heyet-i umûmiyesinde mevcut hatût-ı müştereke Osmanlı kavminin halet-i ruhiyesini bize izhar ve irâe eder.

Şuraya kadar verilen izahattan anlaşılıyor ki, tarihin mabed-i vesâiki sanattır, yahut daha doğrusu, âsar-ı sanattır. Halbuki, biz âsar-ı kadîme-i sanatkâranemiz hakkında ne kadar lâkaydız, ne kadar! Ve bu ne elîm, ne fena!

Şehabettin Süleyman

67. Şehabettin Süleyman , “Sanayi-i Nefîse: San‘at Bizâtihi İctimâ‘idir!”, Şehbâl, No: 74, 15 Nisan 1329, p. 37-38-39

Eser-i sanat ictimâî midir, değil midir?

Meselesi on dokuzuncu asrın, ictimâiyata temâyül-i mahsûsu dolayısıyla, son kısmını tamamiyle iştigal etmiş; kelimedden kurşunların, mürekkepten barutların, sahâif-i matbûattan alayların bir birine karışmasına sebebiyet vermiştir.

Hiçbir zaman, mazinin hiçbir devrinde “sanat-ı ictimâiye, sanat-ı avam” gibi sözler umumiyetle bu kadar mevki tutmamıştır. Bir gaye-i ictimâiye, bir maksad-ı hayır-perverâne olmayan âsar hiçbir zaman bu kadar inkâr olunamamıştır. Biz enâmî bir karn-ı tarihînin sinesinde yaşıyoruz. Ve bunun içindir ki edebiyatı, mûsikîyi, resmi, heykeltrâşîyi bir nokta-i ictimâiye etrafında mutaf ve münkad görmek istiyoruz: Sanatın yine sanat, hüsn-i bedîi dahilinde kalmasını kabul edemiyoruz. Hatta bazı zevat onun munhasıran köylü, amele ile hülâsa avam ile meşgul olmasını, bazıları da bir felsefe-i ictimâiye bir muallim gibi, tedris etmesini talep ediyorlar. Onun ruhunu esasını teşkil eden hüsn-i bedîiden zerre kadar endişenâk olmuyorlar; ihmal edilebilir bir maksad-ı cemiyet-perverâne dolayısıyla mahkûm-ı tesâmuh olabilir bir keyfiyet telakkisinde ısrar ediyorlar.

Bunların aldandıklarına benim kanaatim, kanâat-i kâmilemdir. Eser-i sanat kendisinde ârizi bir surette bulunan mevzu, gaye gibi mevâd ile değil, tabiatı, esâsı, ruhu itibariyle ictimâîdir. Eser-i sanat gerek cemiyetin lehinde, gerek bir kîn-i akûr ile aleyhinde bulunsun bizâtihi ictimâîdir. Sanayi-i nefîsede efkâr-ı insâniyenin mebzûlen bulunmasını iddia edenler bu hakîkati, bu dakîkayı göremeyenler, bilemeyenlerdir.

Evvela âsar-ı sanat tabiat-i teşekkülü itibariyle ictimâîdir. Onlardan hiçbiri yoktur ki pür iştirakin mahsûlü, mevlûdü olmasın... O yalnız mevadd-ı ibtidaiyesinin imtizaciyle değil, sanatkârının ve eşyanın imtizacından mütevellid bir heyet-i mecmudur. Sanatkâr hemcinsine aşk ile, muhabbetle berbut olan kimsedir; bütün beşerin ıztırâbât ve âlâmine, hazûzat ve ezvâkine onun kalbi açıktır; hayatın tezahürat ve tecelliyatını kabul etmek hususunda zerre kadar tereddüt etmez; ilham tarîkiyle, bütün mevcudâtı zinde ve gayri zîr ve bâk hiç olmazsa karşısındaki modelinin en samîmi ve en amîk nukât-ı tahassüsüne kadar nüfûz eder. Yalnız bu kadarla da kalmaz; ona tetâbuk ve teşahhus eder; hülâsa kendi mevcudiyetinden

çıkar, onların mevcudiyetine intikal eyler: Binaenaleyh sanatkâr en ziyade ictimâî bir mahluk demektir. Bunlardan bazılarına bir gurur, bir hodbînî isnad ederler; onların tamamıyla şahsî, beşeriyete lâkayd olduğunu beyan ile muzır olduğunu, yahut olabileceğini öne sürerler. Dünyada hobîniye mâlik olmayanlar yalnız onlardır; eğer bu maksat ve gayenin temini için onlardaki hasr-ı mevcudiyeti gurur namıyla tevsîm ediyorlarsa başka!... Mazi-i edebiyat-ı Osmâniyenin erîke-i dehasında bir tâcdâr-ı lâ-yemut gibi yaşayan Bağdatlı Fuzûlî mağrur ise, biz o gururu raşe-i ıztırâbât-ı beşerîye telakki eyleriz ve:

Keşki biraz daha hodbin olsaydı da âsarında ruh-ı mecruh-ı insânî daha ziyade titreseydi!

Deriz kendi mevcudiyetini kolaylıkla terk ile başkalarının hayatına intikal edebilenler hiçbir zaman şaibe-i gurur ile âlûde olamazlar. En büyük sanatkârlar ruhlarına verdikleri bu vüsat-ı şahsiye itibariyle diğerlerinin fevkine çıkabilmişlerdir. Hülâsa eser-i sanat ıtlakına şayan olan bütün âsar, mebdaiyle gösterilen eşya ve mahlukâtın iştirakinden tevellüd eder; meselâ “Karmen” operatında bütün endüslülülerin yahut sanatkârın modelinin terennüm ettiği, binnetice mebdainin ruhuyla onların ruhu arasında bir münasebet-i gayri kâbil-i inkisar bulunduğunu bedîhîdir. O halde sanat-ı tabiat teşekkülü itibariyle ibtida ictimâîdir.

Bundan başka eser-i sanat esâsatı itibariyle de bizatihî ictimâîdir. Bir sanatkâr ne kadar şahsî, ne kadar mümtaz ne kadar garip olursa olsun, muhitinin tesiratından âzâde kalmaz. Bir eser-i sanat, mebdainin hassasiyetini eksettirmekle beraber hangi cemiyet, hangi zaman dahilinde husûle gelmiş, inkişaf etmiş ise onun da âfak-ı hissiyesini inikâs ettirir. Hatta bunlar, bu elvan-ı tahassüsât-ı uzviye, ekseriya, gayri idrâkî bir surette müntesib-i bedayiîn mevlûdatında kendini gösterir; zira onun ruhunu telvîn ederler; zira o ruhun mütemmimidirler; ve bununla hem asırlarının ruhlarına müşâbihtir. Halbuki bundan daha ictimâî hiçbir şey olabilir mi? İnsanlar kendileriyle, aşklarıyla, hülâsa hisleriyle, fikirlerinden ziyade, bir birine merbuturlar. Hatta efkâr ancak itikâdâtla, hissiyat şekline girdikten sonra cemiyet üzerine bir tesir icrasına muvafık olur. Halbuki eser-i sanat hassasiyetin mahlûk, etrafında gezinen hissiyet rayihalarının tesiridir. Mazinin hiçbir izi yoktur ki bunun kadar geçmiş medeniyetleri gösterebilsin.

Dehâ-i şahsînin icad ve ibda’ ettiğine kâni olduğumuz pek çok şeyler vardır ki onları deha-yı umumî tevlîd etmiş, sahib-i deha olan ise yakalamak, zabt etmekten başka bir şey yapamamıştır. Bunun en büyük delili mimaridir. Mücevhercilerin,

halıcıların, marangozların imal ve inşa ettikleri mevadd-ı mevcut binaların eşkâline tabiyyet edecek yerde ekseriya istikbalde inşa edilecek eşkâl-i cedîde-i mebanîye takdim ederler.

Dehâ-i umumî ile dehâ-i şahsî tarih-i âsar arasında daima bir birine merbut olmuş, daima biri diğerine mütemmî vazifesini ifa etmiştir. Bir sanatkâr ne kadar şahsî olursa olsun mâlike-i hissiyat ve efkâr-ı ahâliden alınmış bir cihete mâliktir. Demek ki eser-i sanat, esasatı itibariyle bizatihî ictimâîdir. Husule getirdiği netayic tetkîk edilecek olursa aynı meziyete malik olduğu görülür. Evvela bizi, şahsiyetimizden tecrid ettiği cihetle, ictimâîleştirir.

Her ne kadar maksat ve gayesi ahlâki değilse de seviye-i âdiyenin fevkine isâd etmek suretiyle, kaba ihtirâsatta haset, gıpta gibi, muzır cemiyet-i seyyiattan bizi uzaklaştırır. Daha sonra bir mekteb-i tesamühtür. En ziyade gaye-i kemâl itibariyle bir birinden âsarı yan yana vaz' eder; hepsine bir kıymet-i mütesaviye verir; hepsine bir ihtiram-ı müteşâbihe besler; o mensûbeynine:

Şahsîleşiniz, bir birinizden ayrılınız, sizin kıymetiniz ancak bu hususta tecelli eder!

Diye bağırır. Fakat bütün bu tehalûf ve ezdadı bir noktada hüsn-i bedînin ifade ve beyanında birleştirir. O, taassubun, fikr-i sabit-i muannidin düşman-ı hakîkisidir. Mademki böyledir, bundan ictimâî, bundan mühim ne olabilir? Diyenler, felsefeler bile bu zirve-i tekâmül-i ictimâîye beşeriyeti isâd edememiştir.

Daha sonra eser-i sanat bizi mübeddil ile muhabbeti mükabilede bulundurur; onun vasıtasıyla biz izhar ve irâe ettiği eşyaya, hayvanata, insanlara, onlar dolayısıyla bütün kâinata merbut oluruz. Biz eser-i sanatı takdir ettiğimiz zaman onun arkasında bir şahsiyet-i bedîiye görüyor ve onu takdir ediyoruz demektir. Heyecan-ı sanat bizi onunla münasebette bulundurur; nasıl ki sanatkârda, mukaddema, modelleriyle bir karabet-i ruhiye duymuş, onlarla birleştirmiştir. O halde biz makûsen vesatat-ı sanatkârane ile, cemiyetle, beşere, hayvanata, eşyaya bir muhabbet-i mahsusa besliyoruz, neticesine vasıl olmaz mıyız? esasen tasvir ve irâe edilen mevadda karşı meczubiyet-i his etmezsek, tablolar, heykeller, eşâr, nağmât neye yarar? Mübeddiât-ı sanat bu vesile ile de bizi yaşadığımız muhite ve cemiyete bir rişte-i metîn ile bağlar. Yalnız bununla kalmaz; maziye mazideki âsarın tesiratıdır; ecnebi muhitleri onlardan mütercim-i bedîalara, ruhumuza, hissimize takrîb eder. Binaenaleyh bundan ictimâî, bundan beşerî başka bir şey yoktur.

Fazla olarak hisle sanat müştakının ictimâ ettiğı bir mihraktır. Onu sevenler, ondan anlayanlar bir bir karabet-i hissiye ve ruhiye ile bir birine merbut olurlar. Bidayet-i makalede hissin efkârdan ziyade beşeriyeti bir biriyle birleştiren bir kuvvet olduğunu söylemişim. Bu noktada ona rekabet edebilen kuvve-i diniye vardır. O insanları bir zaman muayyen, bir mevzu-yı muayyen dahilinde aynı hisle, aynı ihtiyaçla, aynı heyecanla toplar. Bu ise onun bizatihî ictimâ olduğu en büyük delildir.

Ve en nihayet hamil olduğu hiss-i bedîi öyle bir heyecandır ki bizi kendimizden uzaklaştırır. Bizi menfaatin fevkine isâd eyler. Filhakika bazı mevzular vardır ki hiçbir gaye-i ictimâiyi haiz değildirler; mamafih yine ictimâidirler. Çünkü bir mevzu cemiyet-perverâne olsa da, temin-i heyecan-ı bedîi edemezse matlub olan tesiri icra edemez. Belki bizi bir arzu-yı menfaatle ictimâileştirir, fakat hiçbir zaman manûkü'l-menfaa bir hale vaz' edemez; halbuki sanat bunu temin eyler. Ve bunun içindir ki her şeyin fevkinde ictimâidir.

Hülâsa, ictimâiyûnun mevzuât-ı sanata, mesail-i ictimâiyeyi ithal suretiyle şiiri, resmi, mûsikîyi, heykeltrâşîyi, raksı, mimarîyi âlâ etmek istemeleri bî-mânadır. Sanat, mevlûdat-ı bizatihî ictimâidir. Ve bu hususta hiçbir kuvvet ona rekabet edememektedir.

Şehabettin Süleyman

68. ...“Hâdise ve Adese: İstanbul Elektrikli Tramvayları Hakkında”, Şehbâl, No: 83, 1 Teşrin-i Evvel 1329, pp. 208- 209

İstanbul’umuzda eskiden beri, bargirli tramvayların atâlet ve adem-i intizâmından bîzâr, fakat her şeye rağmen yine onların şikeste-beste raftâr-ı bîtâbına münkad olarak vaktin kıymetini hemen unutmuş idik ki harb-i âhirin sâha-i tesîrâtı tramvayların âhirine kadar genişleyerek ilk hamlede bargirlerini sürükledi, götürdü. Artık esnâ-yı seyrde her vidası ayrı ayrı seslerle haykırarak sanki bargirlerin ızdırâb-ı dâ’imîlerini yirmi otuz metre uzakdakilere kadar îsâl eden o büyük nakliye sandıkları uzun seneleri istirâhat-i ebediye ile ikmâl eylemek için ortadan çekildiler.

Ve bir küçük fâsılayı müte‘akib onları elektrikli tramvaylar istihlaf etdi.

Sür‘at ve mükemmeliyet nokta-i nazarından elektrikli tramvayların ne kadar büyük bir kabiliyeti bulunduğunu i‘tirâf etmemek mümkün değildir.

Beheri dâhilen on beş veya on iki ‘aded on beşer mumluk lambalarla münevver ve – iki bargir iskeleti yerine – tamam otuzar bargir kuvvetinde motorlarla mücehhez olan bu yeni arabalar, seleflerinin birer idâre lambasıyla muzallem bir türbe gibi tenvîr edilen manzarasına nisbeten bir hususî tenezzüh da‘veti kadar dilefşindirler.

Elektrikli tramvaylar ‘ale’l-‘âde birkaç nev‘ olurlar:

Bir kısmı bizdeki gibi havâ’î tel ile hareket eder; diğer bazıları tahte’l-arz hendekler veya pilot ta‘bir edilen ve mesâfat-ı mu‘ayyenede raylar arasına konulan temas kutuplarıyla tağdiye edilerek işlerler.

Bunların havâ’î telli olanlarından ma‘adâsı müstakbelen tevsî’e ve tebdîl-i istikâmete muhtac bulunmayan geniş sokaklı memleketlerde tatbîk edilebilir. Yoksa bizdeki gibi bir müddet sonra sokakların genişletilmesine, istikâmetlerinin genişletilmesine lüzûm hâsıl olması muhtemel yerlerde bu hal hendek ve pilotların da mea-tertîbât sökölmesini mûcib olacağından netîcesi pek pahalıya mal olur.

Halbuki havâ’î telli olanlar hem azim mesârifî istilzâm etmedikleri, hem de kolaylıkla tahvîl-i mahal ve istikâmet edebilecekleri için bizim memleketimizde şimdilik kullanılabilecek yegâne sistem olarak add olunabilir.

Esâsen İstanbul’da şimdi işlemeğe başlayan arabaların mükemmeliyet ve intizâmı da hangisinin daha iyi ve güzel olacağını düşündürmeyecek kadar câzibedârdır.

Tramvay şirketi, İstanbul elektrik şirket-i tenvîriyesinin hitâm-ı inşâat ve ‘amelîyâtına intizâren, Kabataş’da muvakkat elektrik fabrikası yaptırmışdı. Gerek bu fabrika, gerek yollardan bir büyük kısmı hayli zaman evvel ikmâl edilmiş olduğu halde, harb-i âhir nedeniyle düşmanlarımız tarafından tramvay arabalarının demiryolu levâzımı gibi kaçak eşyadan add edilmesi tramvayların İstanbul’a vürûduna m’ani’ olmuş o sebeble işlemleri te’ehhür etmişdi. Bil-âhire icra olunan teşebbüsât-ı medîde netîcesinde, şimdi işlemekte olan arabaların sevkine izin alınabilmiş ve onların vürûduyla şehrimizin ihtiyâc-ı nâmahdûdu kısmen çâre-yi tesviye bulmuştur.

Bu sahifelere dercetdiğimiz resimlerde görülen arabaların beheri boş iken takrîben onbir bin kilogram sikletindedir ve – mesârif-i nakliye dâhil olmaksızın yirmi beş bin franka mâl olmuştur. İstanbul’un her tarafına kifâyet edecek miktarda arabaların def’aten inşâsı bir tek kumpanya için müte’azzir olduğundan ilk sipariş olunanların sandukları – yeni köprüyü inşa eden – “Maşinen Fabrik Augsburg Nürnberg” fabrikasına ve “Kroyer” nâmındaki Fransız – Belçika anonim şirketine yaptırılmış ve tekerlekler ile makasları ihtivâ eden ve “türük” tabir olunan demir çerçeveler İngiltere’nin Breston şehrindeki “United Electrics Car” kumpanyası tarafından i’ mâl olunmuştur. Elektrik motoru ile diğer elektrik tertîbâtı ise “Siemens Shokert” ve “Alegmanie Elektricitens Gesellschaft” fabrikaları ma’ mûlatındandır.

Bize gelen arabalardan bir danesi, fabrikası tarafından beyne’l-milel “Gan” meşher-i umûmiyesinde teşhîr edilmek üzeredir. Bu hadise, o arabaların ecnebî erbâb-ı ihtisâsı arasında şâyân-ı dikkat görülecek tekemmülâtı hâ’iz bulunduklarına delîl olabilir.

Birinci ve ikinci mevki’ arabaları yekdiğerinden yalnız renk harici ile tefrîşât-ı dâhiliyece farklı olub esâsî i’ mâl i’ tibâriyle birbirinin ‘aynıdır. Her arabanın içinde oturanlar için 18 ve ayakda duranlar için 3 kişilik yer vardır; dış taraflarında ise arabacı ve biletçiden ma’adâ 7 yolcu durabilir. Dâhilen kanepeler ‘arzânî bir vaz’iyetde konmuş ve arabanın ortasındaki yolun bir tarafına birer sıra, diğer tarafına ikişer sıra kanepeler yerleştirilmiştir.

Şehrimizdeki tramvay güzergahlarının tesviye-i türâbiyesi iktizâsınca en dik yokuşlarda bir, adi düzlüklerde de ikişer dane fazla araba daha bağlanub cerr edebilecek olan bu tramvayların en müşkil mevâki’de sür’atleri sâ’atde 15 kilometreden dûn bulunmayacaktır.

Senelerden beri beklenmiş bir nâ'iliyet kıymetini hâ'iz olduğu için bu yeni vesâit-i nakliyenin ve ba'zı teferru'âtının menâzırını şu sahîfelere derc etmeyi fâ'idesiz görmedik.

Karîben İstanbul'daki tramvayların şâyân-ı dikkat bir tarihçesini derc edeceğiz.

Visual Materials

- The Photographs of Ottoman Elites
- The Photographs of the March 31st Incident
- The Photographs of Tripoli War
- The Photographs and Illustrations of Balkan Wars
- Selected Photographs
- The Examples of Advertisement Pages
- The Archival Documents Related with *Şehbâl*

Rıza Tevfik Bey

Mehmet Emin Bey

Enis Behiç Bey

Abdülhak Hamit Bey

Bedii Nuri Bey

Enver Bey

Musa Kazım Efendi

İsmail Hakkı Bey

Ahmet Muhtar Paşa

Cemal Paşa

Aka Gündüz Bey

Cenap Şehabettin Bey

Ahmet Esad Bey

Celal Sahir Bey

Baha Tevfik Bey

Recaizade Mahmut Ekrem

Celaledin Arif Bey

Celal Nuri Bey

Abdullah Cevdet Bey

Halil Nihad Bey

Şehabettin Süleyman Bey

Hakkı Behiç Bey

Selim Sırrı Bey

İzzet Melih Bey

Halid Ziya Bey

Süleyman Nazif Bey

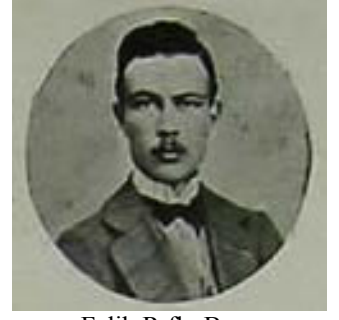
Ali Canip Bey

Ali Rıza Seyfi Bey

Mehmet Rauf Bey

Falih Rıfkı Bey

Faik Ali Bey

Köprülüzade M. Fuad Bey

Yusuf Akçura Bey

Galip Ata Bey

Kamuran Sırrı Bey

Yusuf Kenan Bey

Yunus Nadi Bey

İsmail Hami Bey

Serbestî muharriri maktûl Hasan Fehmi Beyin
cenaze alayı

Hareket Ordusundan bir görünüm

Maktûl Lazkiye mebusu Arslan Bey

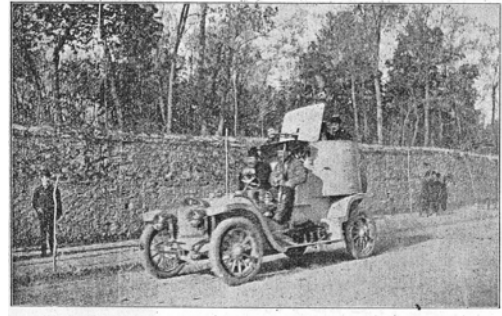

Hareket Ordusundan bir görünüm

آياستفانوسدا حرکت اوردوسندن
سواری یشمارلاری

Ayastefanosda Hareket Ordusundan

عسکری اوتوموبیلی
Un automobile militaire.

Askeri Otomobil

Enver Bey

Niyazi Bey

Niyazi Bey (Ma'iyetiyle birlikte Beyoğlundan geçerken)

Ayastefanosdaki Yat Kulübünde Meclis-i Mebusan in'ikâd ederken

Hürriyet için fedâ-yı cana gelenlerden iki gönüllü

Beyoğlunda Hareket Ordusundan bir karakol müfrezesi

Taksimde Hareket Ordusundan bir müfreze

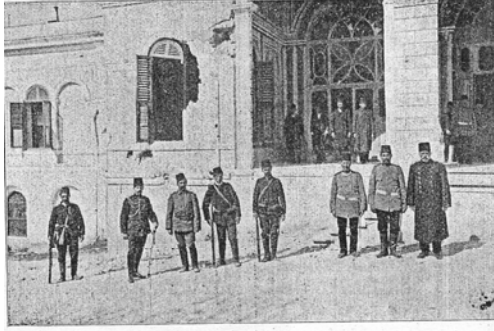
Sahte sarıkla derdest edilen bir mürteci‘

Niyazi Bey Taksim Kışlası önünden geçerken

Taksim Kışlasında top atışlarından harab olmuş mahaller

باب عالیٰکے پورے دائرہ میں گولہ خرابی
A la Sublime Porte - L'effet d'un obus.

تقسیم قیلاست کے قریب انور پاشا
ENVER BEY, devant la Caserne de Taksim.

- a-) Bâb-ı Alinin Yaver dairesinde gülle hasarı
b-) Taksim kışlasının kapısında Enver Bey

Yevm-i bi'adda Zât-ı Şâhânenin Sirkeçiden
araba ile mürûru

İlk cami selamlığı esnasında ba'de's-salât
Ayasofyadan 'avdet-i şâhâne

بنغازی دارالدولتہ میں شاہی حکومت کے ... و
Bingazide dâ'ire-i hükümetde meşâyihiñ ... ve
du'aları

حکومت قوناقی کونستانتینوپول میں
Hükümet konağı önünde me'murîn ve meşâyihiñ

بورسہ آف اٹلی میں اٹلی کے فوجیوں کے قتل
Burasını ancak topun uzandığı yere kadar
uzandırabilirler

ترجمانہ آف اٹلی میں ایک مشکل پر
Tercüman ile anlaşılması müşkül bir
masumiyet

قونستانتینوپول میں اٹلی کے فوجیوں کے قتل
Kulübe arkasında siper almış bir İtalyan ileri
karakolu

موتوں کے بعد اٹلی کے فوجیوں کے قتل
Hasta kuvvet za'ifâ üzerinde tecrübe olunuyor

هزاره بی متاعب ایتالیا لنگ «امیر» اوقاقی نوزده سولادانی ریچره بغیر هارب اعالی علیه

Mesâkine tecâvüz

Dilencilere dövülerek kahramanlık gösteriliyor

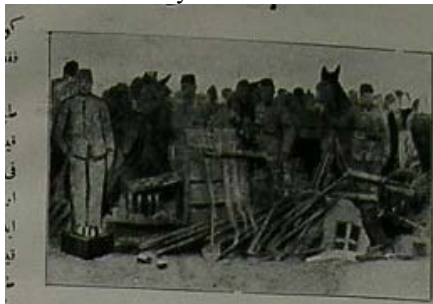

Düşmanlarımızın Trablusgarba götürdükleri medeniyetden yegâne dersler

مملکتک مدافعہ آراءندہ کوہک بائی ایگی بوبوک قہرمانہ

Memleketinin müdâfileri arasında küçük yaşlı
iki büyük kahraman

اغتنام ایبدک مجاہدہ نوزیع اولتانه ایتالیانہ
سویج و جہانلرندہ قالاہ قسمی

مغلوب دشمنیزک مقربور بایرالعی عثمانی لوی غالی آلتندہ
ایتالیان اردویندن مجاہدایزک شرط استکبری بوبوک سجادلردن بری

Mağlub düşmanımızın makhûr bayrağı
‘Osmanlı levay-ı galibi altında

بغازیدہ کی عثمانی اردوسک قہرمانہ اردویندن مجاہدہ حرب وحریت انور بک

Bingazideki ‘Osmanlı ordusunun komutanının
bir resmi: Mücahid-i harb ve harib Enver Bey

وردہ اردویندن صنف مختلہ حجاباندرہ برغروب

Derne ordusunda sunuf-u muhtelif
zâbitanlarından bir grub

Derne erkân-ı zabitanıdan birkaç mücâhid (1 numara Mustafa Kemal Bey)

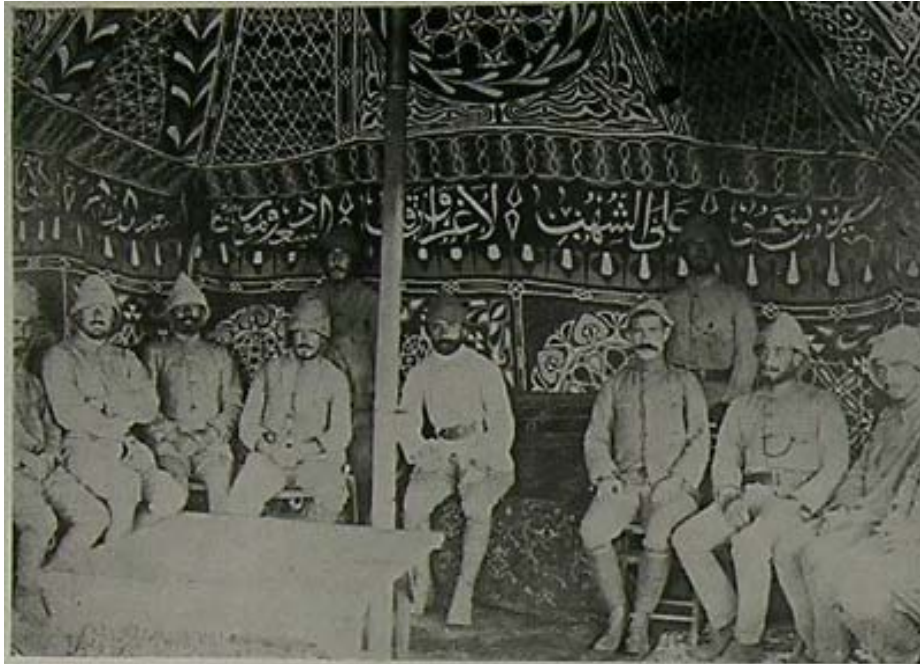
Mustafa Kemal Bey

ایتالیانہ طیارہ لرنی بکترکن

۱. عتاساتولی توری پلک، ۲. وصی پلک، ۳. ابراہیم پلک، ۴. طاقیم قوماندانی سعید المندی، عثمان توری پلک، ۵. اسماعیل حق پلک، ۶. اندازہ قوماندانی توفیق پلک، ۷. امینیس عسکری طاقیم قوماندانی ابراہیم المندی،

İtalyan tayyarelerini beklerken

انور پلک کنری چادیرندہ رفقای فعالیتی ایلم مذاکرہتہ بولونورکیمہ

Enver Bey kendi çadırında rüfeka-yı fa'aliyeti ile müzakerâtda bulunurken

Harbiye Nezareti da'iresine teşrif-i Hümayun

Geçid resminden sonra karargâh-ı askeriden
'avdet-i Hümayun

İstanbul halkının fevâr-ı muhibbini: Sultan Ahmed meydanındaki miting menâzırından

İstanbululların ilk def'aki 'askerliklerinden yâdigâr

Balkan muharebesinin 'arefe-i zuhûrunda İstanbul

Belgrad istasyonunda kanlı kafilelerin vürûduna intizâr

Garb ordusunun muhasımlarına ‘aid iki
manzara

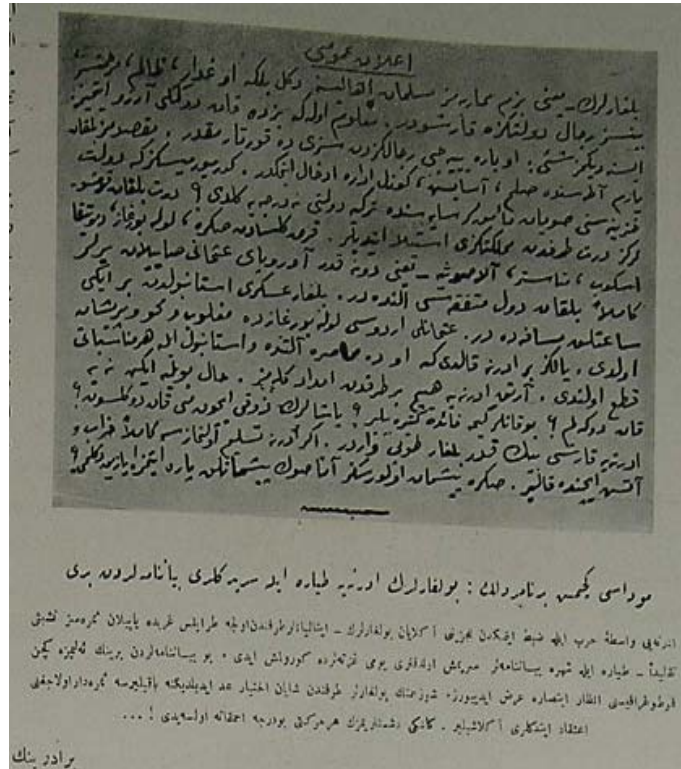
Kıymet-i ‘askeriyesi cây-ı su’al olan bir asker
kıyafeti: Yunan Efsûn Alayı efrâdı

دشمنلر يترك اوردوكاهنه برنظر : صرب عسكركلري قاراوانا باشنده

«عسكركلر متفق و ديشمنلر قاروانا باشنده برنظر
كيدوله حرب ايتديكلري ييلك ايتون

Düşmanlarımızın karargâhına bir nazar: Sırp askerleri karavana başında

Modası geçmiş bir namerdlik:
Bulgarların Edirneye tayyare ile serpdikleri beyannamelerden biri

Harbiye Nazırı merhum Nazım Paşa

a-) Siperin içinde nöbet
b-) Yevmî raporu tedkik

a-) Bulgar sahra topçuları muharebede

b-) Bulgar mitralyöz bölüğü muharebede

Belgradda iki Osmanlı esiri

Mağlub Bulgar askerlerini harb esnasında müşâhade

Edirne'de sol cenah ordusu kumandanı Hurşid Paşa ile erkân-ı harbi

Edirne'de 'Osmanlı askerinin hükümet da'iresi önünden mürûru

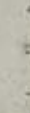
ی
ا.
ر
ی
ن
ک
کی

•

100

Keşanda Bulgarlar tarafından tahrîb edilen İslam mahallesi

Keşanda İslam mahallesinin Bulgar istilasından sonraki hâl-i felâketi

Bâb-ı Ali'de mün'akid sulh konferansı

Atina Sefâret-i 'Osmaniyesinde verilen bir ziyâfet esnasında

قېرىمبىرەلى دە ھۆكۈمەت مۇقىزىنىڭ ارۋاڭى
Kırcaalide hükümet-i müfidenin erkânı

قېرىمبىرەلى دە كوكۇلار عساكرى رۇسسىيەدە
Kırcaalide gönüllü asker rü'esasından

قېرىمبىرەلى، كوكۇلار عساكرى ئىت مۇھافىزىسىدە
قېرىمبىرەلى دە كوكۇلار عساكرى افرادى رۇسسىيەدە
كومۇنىستىك ھۆكۈمەت مۇستەقىللىق ھۈزۈرىدە فوئادى غرافىيە بىر جۈلۈن
Gümülcine hükümet-i müstakilesinin hüzz-i idaresinde fotoğrafla bir cevlân

قارالوده جامع شریفه صلیب تاقیلدی؟

Kavalada cami'-i şerîfine sebeb-i sâlib takıldı?

قارالوده ابراهیم پاشا جامع شریفه متارهمی برنده چان قولمسی.

قارالوده وکیره جامع شریفه کایسیه تئویولندن سوکرا متارهمی برنده بایلاقان قولمسی.

قارالوده چانور ابراهیم پاشا جامع شریفی — صلیب آلتنده

بالقانلر محاربهنده کی حریت اقوام غایه سنه مسلمان کوزیله بر نظر!

Balkanlar muharebesindeki hürriyet-i akvâm gayesine Müslüman gözüyle bir nazar!

صوك مالمرو استقبول
تومولنه حكومت مستقله مالمروك خدمه ابرائي صوك بابه داره حكومت بكمپون
كومولنه وحوالينيك بولغارلر طرفندن اشغال مئاسيتيله

Son hatıra-i istiklâl
Gümülçine ve havalisinin Bulgarlar tarafından
ışgâlî münâsebetiyle

قبرده اسراي عثمانيه مشفقانه معارث ايدوه امهوس مئسفكانه سنك
هيئت اداريه وصمديسى

Filibede üsera-yı 'Osmanî hastalarına
müşfikâne mu'âvenet eden İslam
hastahanesinin hey'et-i idare ve sahibesi

ردسمقده اسراي عثمانيه معارث ايدوه تشكيل ايدوه قومسيونه
قناه المندى ۲ اسماعيل حاجي شقور المندى ۳ وائل طاهر المندى ۴ حسين عوفى المندى ۵ حافظ سادق المندى ۶ خليل حسن المندى ۷ طالب طلمت المندى ۸ سليمان علي المندى ۹ محمد امين المندى ۱۰ اسماعيل هزال المندى ۱۱ حسين مصطفى بك ۱۲ فخرى شوقى المندى ۱۳ شوق حاجي لبيب المندى ۱۴ جودت حسين المندى ۱۵ ابراهيم عجمان المندى ۱۶ سعاده شمري المندى

بولغارستاندن عودت ايدون اسيرلر يئرك خاطر اتندن بر قاچ ارتسام

Bulgaristandan 'avdet eden esirlerimizin hatıratından birkaç irtisâm

Bosnada katl olunan Avusturya veliahdı

Müteveffa Avusturya veliahdının zevcesi

Müteveffa veliahd ile zevcesi

Saraybosna belediye da'iresini ziyaret

Almanyanın "Goben" dreadnotu

a-) Bahriye nazırı Cemal Paşa ile Almanyalı Amiral Şuson ve mâ'iyeti
b-) Amiral Şuson Goben zırhlısında

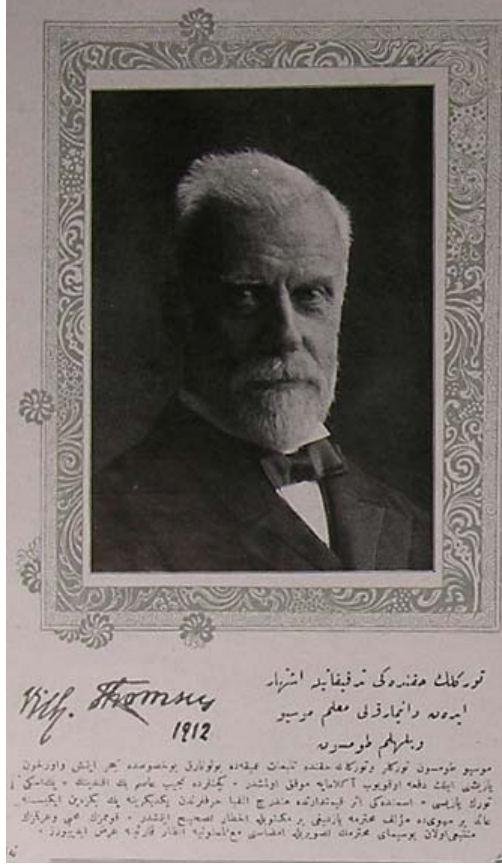
امیر مکہ مکرمہ شریف حسین پاشا حضرتلری
(السنۃ سقرہ ۱۲۷۵ھ)

Emîr-i Mekke-i Mükerrreme Şerîf Hüseyin Paşa
Hazretleri

امیر حضرتلری بک تۆجۈنچى خىزمەتلىرى قىلچىل بک

Emir hazretlerinin üçüncü mahdumları Faysal
Bey

Türkçülük hakkındaki tedkikâdî eşhâr eden
Danimarkalı mu'allim mösyö Wilhem
Thomson

Miss Parkhurst
(İngilterede hukûk-u nisvânın en ateşin ve
cüretkâr tarındandır)

Siyâset-i nisâ için çalışan erkekler

تبه

وینتور هوفورد:

تبه... تبه... سیاه مغموم و درخنده هر طرفدن
بر منظر دیکلکه محاطدر؛ اطرافده پالکزلقدن
عبارت بر افق واددر. پوشین و منکل الصمود شد
حقه نوزده رنده قش ایدیدر وین اوراده ای اللهم...
جیلای آفاق ایزری پولیورم که بونلر اورایه بدن
اول کلنلرده اولدینقی اثبات ایدییور. اوراده عیسده
اولدین کی، زنجیرلر ودمیر لالهلر مشهوردر. بن
آشایده مایدم. کوزلرم تبه دیکلش قاش طورور
ایکن ایکی خلوق کجی؛ نظلری بارلایور ایدی.
نوتوری آلتنده ششمه باش اولان بو ایکی اجنیه
کوزلری بیله یزردن لکشلر ظن ایشدم. برینک حال
وطوری صاف و صمیمی، دیکرینک اینه متین و وقور
ایدی. ایکسیده بر یول نوزده رنده کیدیورلردی؛
بری میرلانیوردی؛ اینان!... و دیکری دیوردی؛
دوشون!... برینک

نامیده شده او -
قویوردی؛ وجدان.
دیکرینک جینی نو.
زهرنده نظره چار.
پیوردی؛ حقیقت بن
اونلره، ششمه جا.
لارندن متبع اولدیم
حاله، باقوردم.
ایش بو ایکی شدید
الاطوار کیچی بکا
یوکلککم ایچون
اشادت ایتدیلر؛ بو،
قوغوقوشی پاننده
قرتال دیکدی؛ وین
اونلری تعقیب ایشدم.
اونلر که بی بو
تبه نوزده رنده سوق
ایدوب کوتوردیلر ویا
لکر بر اقدیلر...

§

آه... ای بن روح

وینتور هوفورد:

آه... ای بن روح، کیودی آسای آرایه
آرایه طیارک کراه اولیور. محیط وظیفهده قلام:
وظیفه جانددر. انسانلرک اشیان سیاهه دونه؛ اسیر.
لرک زنجیری تجربه ایدم؛ بو جای مظلمه، ای
کریمه انواره اسیره ظلام اول!...

تشکر

«شهبال»، تورینو مشهر
عمومیسنده نائل اولدینقی آلتون
مدالیه وسیله سیله محترم رفقای
مطبوعاتی طرفندن اظهار اولونان
آثار نزا کته بک صمیمی تحسسه
عرض تشکر ایدم.

«افندرم»

قرمیرلرک ارمال بربرولوب عثمائی شهبانده

تشریر ابریلن رساله
لرک ففات و لمعلیق
مبنی نوزده بین الملل
مرکبینه آلتونه رساله
لیبره نائل اولمیشدی.
اشورسرایلرک دیلو -
ماسی بو کره سرکی
هیش ابرایسی ریل -
مشهره کورده برینکلر
برکونکی بوسه ایدر
تعبیرلر اولدوره طرفنکره
ارمال اولومشدر.
ایک دفعه اشتراک
ایتدیلرک بر عمومی
سرکیده بکده آلتونه
مدالیه ایشدر مو -
نقبت، مجموعه کزک
نقاست و انتظامی بر

قات دها مئیت بود
لومرفنده کال ممتوینرک نیرکد مساعت و بر وسیر
ایرینه امترانات ایدرم...
براک بر رستی انظار قارینه عرض ایدیوروز.
بو مناسبتله رساله مز حقنده معکتوب و قارت
پوستلر ایله نقاست ایدم و براتک بر رستک
نشری آرزوسیه اظهار علاقه ایچون قارئین کرامه
ادای تشکری وظیفه عد ایدموز.

نمونه ای

«شهبال» ای اجنیلر ناصیل تقدیر ایدیورلر؟

رساله مزه تورینو مشهر عمومیسنده و بریلن آلتونه مدالینک براتی

مقدس تسلیمتلرک سببه تکرار توسل ایدم؛
اضطرارلرک خدمت صمدانیسی ایفا ایدم؛ مراوت
الو حیاتک سونکدیت دوداقلریزی تکرار قویم؛
کوزیشلریته، مانقره، وحشیانه جدالرم دوام کوشتم.
ردم؛ آسناه عودت ایچون زمینه دونه، آه... ای
بن روح...!

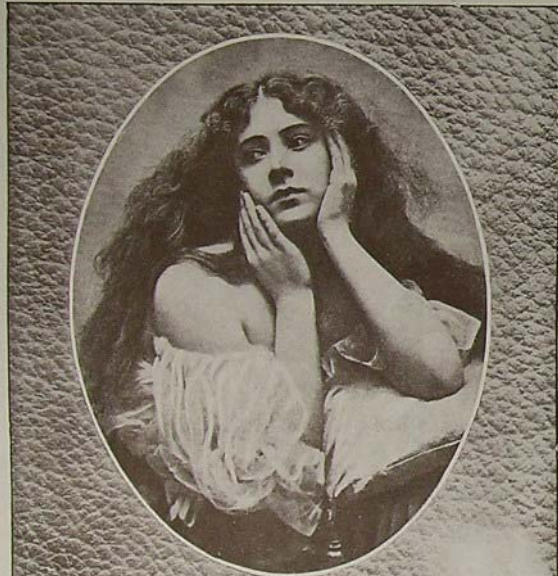
شمال

سینما و فوٹوگرافیہ

وہاؤس برنس آفٹا ایسٹریٹ فوٹوگرافیہ و ڈیٹا ماراٹین و کونستینوپول و کراساچ فوٹوگرافیہ

1378 ماریہ ۱۰۰۰۰

SIBAH & JOAILLIER
PHOTOGRAPHES
DE LA COUR ROYALE DE PRUSSE.
MAISON FONDÉE EN 1857.
Grandes collections de VUES.
PHOTOGRAPHIES DE CONSTANTINOPLE, ATHÈNES.
Brousse, Smyrne et environs.
Tous genres de portraits et agrandissements
Grand'Rue de Péra, N° 439.

کوزہل بر قادی

دایا صحنی، طراوتی عطا پہ اشنا ایدم، کوزہل
کوزہل ککلی ای ادم، ایون ماموت ایدم، کک منلی
اوقداش دیک اعلیق دیر، ایشته ات وسیر، کک پتون
شواس قویسی جامع اولان
«آی وول قریه» بولمق، نکرورده شایایه توصیرده.

«قورسه بره مقررده» دیرل.

پوسوز ایلک سویلندیک وقت یک طوغرو
ایدی چونکه او زمان هنوز «رمدوزو» قور-
سهی اختراع ایدیه مشدی.
شیمدی نه طوغروور، فقط «رمدوزو»
قورسهی مستقا اولقی شرطیه!

فهبوس فوٹوغرافخانهسی

فوٹوغرافچی اکر فوٹوغراف ماکینه،
سنگ پیرسسی آجوب قلمقدن عبارت
اولسهیدی، بوی هرکس بابیلیدی.
اکر، بوتون انسانلرک بر احتیاج روحیسی
اولدینق وجهله، کلدیکری بکشمک ایسترسه کر:
دسکری قورسه چیقارمکیز!
یک اولغنده جاز کیرده
شیمدی: سرکه جیده تراموای پونده

شمال

بهیکر تجارتخانه سی MAISON BAKER

تکده هاردوئند نمبر ۴۰۰ — بک اوغلند نمبر ۲۴۱، ۳۷۰ — استانبول سرکبی هاردوئند بکی نوسه هاردوئند نمبر ۷۶
موبیل طاقیملری — صالونلر، طعام اوطلملری ایچون مفروشات — آمریکا اسولنده، ایش اوطلملری ایچون طاقیملر.
حصردن، جزازدن وقامیشدن معمول اشیای یتیه — پاناق طاقیملری — تقریبات ایچون قاشلر

یازی اوطلملری، طعام صالونلری، متعلق لوازم — لوندرد معمولانلردن وانکلز ماروکلتدن اشیای مختلفه

آمریکا یازیمالری، تنک انواع — آمریکا اسولنده اوزاق طولایلری و دوتر کتبخانلر — خاتلر ایچون متنوع یازیمالر
صوم ماهوندن معمول دوتر قولتوق سندالیرلی — ویدالی یازیمالر، مخصوص لاواپلر — سوسلو قاناپلر

سندالیر وقولتوقلر — ایپکدن، ساندن وایشله مملی ایپکدن هر نوع پاراوانلر.
مفروشات طاقیملری، تنک کافه اجناسی ایچون سبارش نوزده رینه رسملر تنظیم ایدیلر.
مفازده مزنده بر دفعه اشتراده بولونلر، هر وقت افرامایی آرزو ایدرملر.

pp. H. MATTEOSIAN, Constantinople

آغوب ماطیوسیان مطبعه سی — درسعادت

شمال

MAISON BAKER

به بکر تجارتخانه سی

نیکه جاده سنه نومرد ۴۰۰ - بک اوقندره نومرد ۲۴۱، ۳۷۰ - استانبولده سرکده جی جاده سنه بک بوسه جاده سنه نومرد ۷۶
سیاحت و خیمه گاه لوازی شعبه سی

هر خیمه و هر حجمه چادرلری

سپر چادرلری

ضابطان چادرلری

تنزه چادرلری

(صورت اعمال و مالرومی قصورسزدر)

حکومت سینه نیک، هلال احمر جمعیتک،

دمیریولی شرکتلریک، ایشلته شرکتلر.

نیک، صو شرکتک اشیا سیاحت

متمهدی

چوق بر طوقایحق صودنه جیمی ثابت کوچولوش آلومینیوم سیاحت تجره لری

سندولر، دوولر، چاهلرک هرچشید و هرچیدن اواخندیده سی
چایر چاهلرلری - آل چاهلرلری - قانلایر چاهلرلری - سیاحت
چاهلرلری - اراککوره و دویتر، مخصوص لوزم چاهلرلری

اشیا لری آل ایی خلسن واک زایه شان اتمه معمولاندر

نخسندن ویا دمیردن معمول قانلایر یول

یا قانلری - سیاحت لوازمنی محتوی سبتلر -

قوجوقدن معمول یایور، لاواپور و صو

قوتانلری - قانلایر قوتلوق سندالیه لری

واسکده لری - قانلایر ماسلر - جینلکدر - جیب سوزیکلری - مسره لری -

کوکوملر - مهندسلر، سیاحلر، ساینلر اییون قانلر - سیاحت اجزا شاهلری - جیب

لوازمن جزدانلری، قاپشیلر - روس، قاپشیلر معمولانلشدن نیک وجفته

دوریدیلر - انکیز اکرلری و قنرغانی (الک نفیس معمولات)

مغازه مزدن بر دقعه لقی اشتراده بولونانلر هر دقت اوغرامه بی آرزو ایده دلر.

دوربینی - انگیز بحریه
سی طرفین مظهر قبول
اولان، بحریه اوینور، لرینه
مقدارده ورود انجنددر.

مکتب حریه بازاری
دقشلق قابیلاری بهیکر
نمازخانه سیاحت
انجنددر، هر نوع عسکری
اونفورمه لری دیکک
اوزره ومنخص مفاسدار
جلب ایدیشدر. هر کس
ایچون هدیه ک اشیار
بولور هر نوع سیاحت
لوازی وارددر.

ارککلر ایچوره ایله مقارده سی
بک اوغلند نکه، نوردر ۵۰۰

انگلز قریتملری

هر نوع جاکت، بوتورور
و رده سیاحت طاقیلری -
پارده سولر باغلاولر یلکار
یاغور لقلر و ساره و ساره.

سیاحت دشره اشیا سی

مختلف شکل و جامنده جادیرلر، مکمل صحرا
قاربولاری، صو ماطراری، آجبار قابیلر
سندالیه و ماسلر، آلات و ادوات قوطولری،
جب ادویه قوطولری، جب سوزک لری، قوچوقدن
مانولر.

بهیکر تجارتخانه سی MAISON BAKER

اک قدیم و اک مشهور انگیز تجارتخانه سی
سرای همایونه شمردی
ارککلره، قادیانره، چوچوقره مخصوص
قابیلر، چورابره، انگیز معمولاتی

عسکرده فخر سی اشیا

قابیل عسکری قاربولار
- عسکری تورلور -
حریه نظارتی طرفین
مظهر قبول اولش کترلر
و چالور قتل - حریه
نظارتی طرفین قبول ایدیلر
موفده بازیکر لوازماتی -
بوکله یلر ماسه لر و سنده الیر
- هر نوع جب لوازی -
ماطرال - عسکری پلویتر
- حاوی اولدی صیجاق
و یا صوغوق مایک صیجاق
و یا صوغوق ۸ ساعت
محافظه ایدن سوک سیستم
«نرمو» شیشه لری -
هر قطعه ده متین و ایتر
و پول جانقلری - عسکری
قوماش (عسکری اونفور)
مهل اعمالده حاکم انتصاب
بر تزی جلب ایدیشدر.
- بری و بحری ضابطان
ایچون اک منتخب نوعدن
جلب ایدیش «روس» «روس»

بربرک و کوجوک جوقورده، کوجوک قیزلر و مینی مینی لر
ایچوره ایله مقارده سی

بک اوغلن جاده کیرنده نوردر ۳۷۰ (فرانسه سفارتخانه سی قریشنددر)

انگلز بحریه نظارتی طرفین قبول ایدیلر مایه سرزدن
معمول بحریه قوستوملری، قانتزی قوماش لرین بحریه
قوستوملری، نورقوق ییچینده باغلاولر کرل قوستوملر،
قیضا باغلاولر، کوجوک قیزلر ایچون بحریه ییچی ایله لر،
قانتزی جاکت، دلیقالبیلر ایچون جاکت طاقیلری، مینی -
مینی لر ایچون طاقیم ایله لر.

نک اوزوره دوریندر

دولت عثمانیه، انگلزه، فرانسه،
روسه، ژاپونیه، ایتالیه، اوستریا،
دولت آلمانیه بو قریقه نک نک
اوزون دورینلری استعمال
ایدیلر. بک قوتلی اولان بو
دورینلرک بر فاده لری ده ساحة
دوینلرینک بک کیش اولمشندن
طولای ده کیزده علی الاکثر و انج
اولان سیس اتاننده بیله قولایلقه
و موقوفیه استعمال ایدیلر بیلر لری.

مشهور «روس» «ROSS» قاریقه نک نک و جفت دورینلری
ممالک عثمانیه ایچون وکیل عمومی بهیکر.

آمریکا معمولاتدن غایت صالحلام، مکمل و طرف «امرسن» «Emerson» بوینلرینک بیکانه دمویسی.

سیاحت دشره اشیا سی

اک ان معمولاتدن مختلف جامنده
باوولر، جانقلر، باستون و شمشیر قلیقلری،
بژ جانقلر.

لوازم جانقلا و سیزلری و ساره و ساره ..

مشورلر مقرر دوریندر

منشور و اوزره قتیف آفر و مایکله خصوصی
و مکمل برسیتمده اعمال ایدیش اولان
بو منشورلو دورینلرک ساحة و دینلری
شایلر دقتدرده و اسع اولوب باغلاولر
اشیا سوک درجه بارلاق و واضح
کورولور، بودورینلر هم بحریه جفته دور.
پنلرینک هم ده نک اوزون دورینلرک
قواندین جاممدر.

تکمیل قوستوملر لونددره اعمال ایدیشدر. ییچیلری طرف
قوماش و مواد سارملری برنجی نوعدن، دیکشیلری غایت اعتالی در.

ممالک عثمانیه نک هر طرفی ایچون بلا استننا نسخهمی ۵ غروش

شایط مطبوعه

فِرْقَانًا بَيْنَهُمَا

قیمہ ۱۰۰

بِالْعَمَلِ وَالْإِيمَانِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَكَانَ خَلْقًا مُتَّبِعِينَ

• ۲۶

نقص

۶۵۶

۱۰۰

محمد ابراهيم بن محمد بن عبد الله بن عبد الرحمن

[illegible]

مصری

٤٤
شعبان
١٢٨٥

انجمن مدرس اولین اوجیه بری درن غلغلہ ہائیں مسجد علیہ صلوٰۃ
خیر ازلی نقدہ غلغلہ ادبہ

۶۷۹۱
عبدلک

ۛ

